Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

GÖTEBORGS·UNIVERSITETS·BIBLIOTEK

Allmänna Sektionen

Hist.
Sv.
Saml.

HANDLINGAR

RÖRANDE

SVERIGES HISTORIA

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFNA

AF RIKSARKIVET

Första serien.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1905

KONUNG
GUSTAF DEN FÖRSTES
REGISTRATUR

MED UNDERSTÖD AF STATSMEDEL I TRYCK UTGIFVET

AF

RIKSARKIVET

GENOM

JOH. AX. ALMQUIST.

XXIII.

1552.

STOCKHOLM
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1905

GÖTEBORGS UNIVERSITETSBIBL.

FÖRORD.

1552 års svenska riksregistratur innehålles i två sedan gammalt särskildt bundna volymer, i äldre förteckningar signerade *Y* och *Z*, men på pärmryggarna oriktigt betecknade med *X* och *Y*. Den första, som omfattar utom två titelblad 67 skrifna blad, är helt och hållet skrifvet af den äldre af de i förorden till föregående delar omnämnda kopisterna och innehåller månaderna januari och februari; den andra, som däremot i sin helhet är ett arbete af den yngre kopisten, omfattar på 71 folier (af hvilka dock fem oskrifna) de öfriga 10 månaderna.

Hvad angår det tysk-latinska registraturet finnes något sådant för år 1552 ej antecknadt ens i den förteckning öfver dylika, som uppgjordes i sammanhang med titularregistrens tillkomst och var följaktligen redan då förloradt, om det någonsin utskrifvits; mera förvåning är det förhållandet egnadt att väcka, att titularregistret icke heller känner till några som helst skrifvelser till utlandet under samma år, hvilket skulle förutsätta obefintligheten vid sagda tid äfven af koncept till dylika för sagda period. Också hafva härnedan införda tyska bref (till antalet tio) med undantag af två instruktioner för svenska sändebud, som förvaras i riksarkivet, och en skrifvelse, som erhållits från Säfstaholm, alla hämtats från riksarkivet i Köpenhamn. Ett latinskt bref har i afskrift återfunnits i Uppsala universitetsbibliotek. Af skrifvelser, med hvilka registraturet i denna del f. ö. kompletterats, härstamma som vanligt de flesta från kammararkivets olika afskriftssamlingar och kopieböcker (88 st.), de öfriga från skilda samlingar i riksarkivet (18 st., utom de fyra bilagorna) och den därstädes deponerade Skoklostersamlingen (4 st.), samt från Uppsala universitetsbibliotek (3 st., utom det ofvannämnda), Arboga stads arkiv (1 st.), Vesterås domkapitels arkiv (1 st.), Slottsarkivet (1 st.) och den grefliga Bondeska handskriftssamlingen på Säf-

staholm (2 st.). 46 bref hafva anmärkts såsom förut på skilda håll tryckta, däraf några på två eller flera ställen.

Det i närmast föreg. del omtalade »Register opå meningerne aff alle breff, som utaff Kon:ge Ma:tz till Sverige etc. cancellij utgångne äre» slutar med Maj månad 1552. Innehållet i detsamma är, så långt det räcker, härnedan sammanfördt i slutet af hvarje månad, men det eger beträffande *konungens* bref ingen motsvarighet för den följande tiden förr än 1555, då ett dylikt s. k. protokollon åter förekommer ett par år, under det att liknande register öfver hertig Eriks skrifvelser åter möta redan från och med 1553. Hvad dessa senare vidkommer hafva de i föreliggande del samtliga förts särskildt i tillägget s. 422 ff.

Stockholm i Maj 1905.

Joh. Ax. Almquist.

1552.

Stockholm den 1 Januari.

Till konung Kristiern III af Danmark angående Hans Claesson [Bjelkenstjernas] till Edeby anspråk på sin hustrus arfgods i Norge.

Efter afskr. i Säfstaholms arkiv F. 35.

Unser freundtlich dinst unnd was wir sonst mehr liebs unnd guts vermogen bevorn, grosmechtiger furst, freundtlicher lieber schwager, bruder und nachpar, unnss hat unser underthoen und lieber getrewer Hans Clausson uf Ödbue underthenigst zuerkennen gegeben, wie das ehr von wegenn seins weibs inn E. L. konigreich Norwegenn etzlicher erbguter halben anforderungh habe, welche ime dan ein lange zeit hero und noch wider recht und der gepuer vorenthalten und der nutzung und besitz entperen muessen, unss derowegenn umb erlangung zu dem ehr und sein hausfrau berechtiget umb unser furderung gehorsamst vhleisses angesuecht. Weilo wir dan gemelten unsern underthaen soviel recht gerne befurdert sehen mochten, so gelangt demnach ahn E. L. unser freundtlich pitt E. L. wolten inn diesem fhal ansehen und bedencken die getreue und gutwillige dinst so genanter Hans Clauson der cron zu Dennemarcken ungespart leibs und bluts erzeigt, sonst auch nebenst dem sein rechtmessige sachen und desswegen den aufgerichteden vertregen wess gepueren will und ine durch E. L. furderung soviel durch schleu-

nigst execution und erorterung der sachen inn der guete oder rechtlicher abhelfung furderlich und behulflich erscheinen und deswegen beij E. L. verordneten und redten da die sach gewandt ernstlich bevelch thuen, damit ehr zu dem seinem ohne weiter aufzug, dilation oder verlengerungh durch E. L. einsehent verholfen werden und inn possession, nutzung und besitz zusambt erstattung bisdahero entberter und furenthaltener gebrauchung und geniesung khomen und gereichen mochte, solches von seinem jegenparth zuerlangen ohne ferner verweysung eingeholffen werden mocht, wie solches ohne zweifel E. L. vom rechtens und pilligheit wegen ohne das geneigt sein werden, und sonst wie unser zuversicht das E. L. sich dermassen inn der sachen und der gerechtigheit wegen verhalten werden, und dermassen das der unser sich seiner erzaigten getreue dinst, darnegst seiner rechtmessigen sachen und letzlich unser furderung mocht zuerfreuen und zugenijesen haben, auch also inn der sachen mocht einsehents beschehen, damit ehr desshalb nit ferner solchen langen zug zuvorraijsen, unkost und muhe zugeprauchn beschwerdt werden; dass seindt wir umb E. L. herwiderumb freundtlich zuverdienen geneigt. Datum uff unserm schloss Stockholm ahm neuenjarstag anno etc. Lij.

Gustaf von Gots gnadn zu Schweden der Gotten und Wenden konig.

Uppsala den 8 Januari.

Till fru Anna [Arvidsdotter (Trolle) till Aspenäs] angående de gods den norske frälsemannen Jöns Split egde i Sverige.

Riksregistr. 1552, I, fol. 2.

Vår synnerlig gunst tilförende etc. Vij haffve förstått utaff eders scriffvelsse, käre fru Anna, att I upå

några åhr tilgörendes haffve hafftt några godz udi verije her udi rijckett, som en frelssessman udi Norge benempd Jöns Splijtt tillhöre schole, utaff hvilke godz I honum årligen en summa penningar udi taxe giffvetth haffve etc. Så haffver oss platt inthet vitterligit varit um eders handell udi så motthe, heller att för:ne Jöns Splijtt her udi rijckett några godz hafftt haffver, kunne förthenskuld upå thenne tijdh eder ther opå inge andre svar giffve, uthan vele och bägere, att I med thet försthe vele beskedeligen lathe oss försthå udi hvad landzender och häreder godzen ligge, hvad the hethe, huru många the ähre och huru för:ne Jöns Splijtt till them kommen är, anthen opå sin husztruess vegne effter her Nils Henrichsson eller effter fru Ingerdh udi Norge etc. Och vele vij icke heller efftherlathe, att I eller några andre her udi vårth rijke någett jordeskijffthe medt the Norske eller Danske göre schole, medt mindre sådanth skeer medt vårt vitskap, gunstige villie och tillatilsse. Vij vele och ingelunde, att I schole tilstädie landbönderne att giffve för:ne Jöns Splijtz tienere någen rettighett aff godzen, för än I haffve latijd oss försthå the läglighether um same godz, som udi thenne vår scriffvelsse förberörde äre. Ther I edher aldelis effterrätthe haffve. Datum Upsaliæ 8 Januarij anno 1552.

Uppsala den 10 Januari.

Till Jakob Jöransson angående inlevererande till Stockholm af i hans befallning uppburen spanmål.

Riksregistr. 1552, I, fol. 3.[1])

Vår gunst etc. Veth N. N., att vij vele endeligen haffve all then spannemåll, som thu udi tin befalning opå

[1]) Enligt »Register opå alle bref» . . . har samma skrifvelse afgått äfven till »Lambricht Dijrickson, Lasse Jönson, Eric Dalekarl, Sven Anderson och Palne Persson».

våre vegne upburidt haffver, så väll alle registher, som thetta närvarende årss upbördh, till Stockholm, biude tig förthenskuld, att thu oförsumeligen sådane spannemåll titt komme lathe skall och skaffe tig ther ett godt huss, som thu kan haffve samme spannemåll liggendes udi välförvaredt, till thäss tu vijdere vår villie förnimmer, hvad thu aff samme spannemåll göre skall, vettendes tig her effter retthe. Datum Upsalie 10 Januarij anno etc. 52.

Horn på Öland [!?] den 13 Januari.

Fullmakt för herr Jöns [Petri] på Ljungby pastorat.

Riksregistr. 1552, I, fol. 3 v.

Vij Gustaff *etc.* göre viterligit, att effther thett oss elskelig her Jöns, predicant udi Calmarne, någett ytermere omack her effter haffve motthe aff thet embethe vij haffve honum tilbetroedt, än som han her till hafftt haffver, therföre haffve vij aff synnerlige gunst och nåde unt och confererett, som vij och nu medt thetta vårt öpne breff unne och conferere honum Liungby prestegäldh medt all then renthe ther aff går, like som then ther tilförende var kirkeprest hafftt haffver etc. Hvarföre bjude vij eder dannemän, alle menige almoge, som udi för:ne Liungby prestegeld bygge och boo, att I annamme för:ne her Jöns för eders rätthe kyrkeherre, utgörendes honum välvilligen then rättigheett medt tiende, offer, lijckstoell och annett, som I eders predicant och lärefader aff en godh gammell och christelig sedvane plichtige ärhe och göre pläge. Vij haffve honum ther emott alffvarligen befaledt, ath han skall så förskaffett, att Gudz helige ord och evangelium edher rätt och oförfallskett predichedt och edher eliest all then tienist skee motthe, som hans embethe kräffver. Ther I dannemän måge vetthe eder effther rätthe. Datum Horn opå Öland 13 Januarij anno etc. 52.

Väsby den 14 Januari.

Bytesbref, hvarigenom K. Maj:t till Staffan Nilsson i Hada upplåter två gårdar i [Östra] Fernebo mot ersättning af hans gård i Hada.

Tryckt efter originalkonceptet i RA. Jfr Riksregistr. 1552, I, fol, 4.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve giordt ett heffdebyte medt thenne vår tro undersåte, Staffan Nilsson i Hada, udi så motte att vij haffve uplatidt honum tesse effter:ne tu kyrckiehemen i Färnebo sockn i Gestringeland, hvilcke oss och cronen effter Västerårs recess och ordinantia tilfaldne äre, som är ett halfft marc land jord udi Koffversta, item et halfft marc land jord udi Finnenäs. Ther emot haffver han uplatidt och öffverantvordet oss och cronen sin gård, benempd Hade, liggendes för tije öres landh jordh, udi hvicken gårdh för:de Staffan en partt laglig köpt och sompt effter sin moder erfft haffver. Hvarföre biude vij våre fogter, befalningesmän och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, att the icke göre för:ne Staffen Nilsson her emott hinder, platz eller förfong. Datum på vår gård Väsby 14 Januarij anno etc. 1552.

Under vårt secret.

Väsby den 18 Januari.

Till Sigfrid Jönsson angående utdikning af två mossar.

Riksregistr. 1552, I, fol. 5.

Vår gunst etc. Som tig väll förtencker, Siffridh, um then dijckning och graffning vij lothe senast scriffve tig till, att thu sådant skulle lathe förhender haffve etc., så är än nu vår alffvarlige villie, at tu thet icke skall

försume, synnerligen udi thesse måsser Longebro och Göijnge, och så förskaffedt, att graffven udi Longebro måtthe gå uth vedh södre endhen, och att thu ville finne rådh till ett qvernnestelle udi Göijnge måssen, så att vij motthe få både engher och qvern uthaff för:ne måsser. Thetta thu endeligen så bestelle vilth etc. Datum Väsby 18 Januarij anno etc. 52.

Väsby den 18 Januari.

Qvitto för Lennart Germundsson på inlevereradt silfver.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn kongelige persone på vår gårdh Vesby thenn 18 Januarij anno etc. 52 annamedt och upburit haffve aff vår tro tienere och sölffköpere, Lenardh Germundhson, först tu stycke slagh sölff, som Peder Jacopson i Ösby leffvereredt hade, vogh fyre lödemarck halff sextonde lodh; item ett stycke slagh sölff, som Peder Olsson i Bäck hade leffvereredt, vogh två lödemarch och trij lodh, summa siu lödemarck halfftredie lodh. Hvarföre giffve vij för:ne Lenardt Germundsson qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne sölff och thess till visse lathe vij trycke vårtt secrett her neden före och medt egen hand underskriffvett. Datum tempore ut supra.

Gustavus.

Väsby den 20 Januari.

Till Karl Holgersson [Gera] och Gudmund [Olsson] Skrifvare angående inleverering af aflöningsregister.

Riksregistr. 1552, I, fol. 5 v.

Gustaff etc. Vår gunst etc. Vij hade förnummett, Karll och Gummund, att I lenge sedan skulle haffve till

oss förschickett registher opå then löning, som I ther nidre udi landett um Michelssmesse förhender hade, hvilkett doch icke än nu skedt ähr. Så är än nu vår villie och begären, att I oförsumeligen same registher oss tillhonde komme lathe vele, ophå thet vij ther aff kunne få see, huru många penninger till samme löning uthgiffne äre. Och må thu Gummund sielff giffve tig till [oss] medt förberörde registher, vettendes mu[n]ttheligen göre oss beskedh både ther um och annett mere. Gudh befallendes. Datum Vesby 20 Januarij anno etc. [1552].

Samme mening till
- Axell Erichsson
- Jacob Tursson
- Oluff Persson på Biurom
- Oluff Erichsson och
- Peder Andersson på Branstorp.

Väsby den 20 Januari.

Till herr Esbjörn angående prestgårdens i Hökhufvuds socken användande till bergsbrukets behof.

Riksregistr. 1552, I, fol. 6. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 360.

Vår gunst etc. Vij giffve eder tilkenne, her Esbiorn, att vij behöffve then prestegård, som I boo udi, till vår bergzbruchning ther ved Höckhuffudh; är förthenskuld vår villie, att I lathe thenne breffvijssere, Nils Olsson, (hvilken ther vedh bergit opå bruchningen achte skall), samme gård opå våre vegne bekomme, och må I upsöke eder någen annen gård vedh eders annexe, som till prästebooll tiene kan. Ther I eder effter rätthe vetthe. Datum aff Väsby 20 Januarij anno etc. 54 [ɔ: 52].

Väsby den 21 Januari.

Till Jakob Jöransson angående skattemedlens i hans befallning inleverering i kammaren.

Riksregistr. 1552, I, fol. 6 v.

Vår gunst etc. Vij förmode, Jacob Jörensson, att thu nu haffver upburidt vinther skatthen, fodringen och hvad andre penninge partzeler, som um vintheren upbäress pläge; hvarföre är vår villie, att tu medt thet försthe vilt sielff giffve tig till vår Kong:e cammer och leffverere hvad på thenne tijd bör leffvereres, så att vij tig icke offtere ther um medt vår scriffvelsse skole behöffve att förmane. Haffver thu och några restantier udi penninger, som tig bör leffverere för thesse förlidne åhr, dhå biude vij tig, att thu och samme penninger skall leffverere medt thet alder försthe, vettendes tig fulkommeligen her effter rätthe etc. Item är och vår villie, at tu skyndher proesterne udi thin befalningh till vår cammer medt the penninger, som them böör leffverere för förlidne åhr, hvar the icke elliest sadane penninger ifrå sigh leffvereredt haffve. Thette icke heller försumendes. Datum Väsby 21 Januarij anno etc. 52.

Väsby den 21 Januari.

Fullmakt för Mårten Lybeck att vara fogde vid Hadaberg.

Riksregistr. 1552, I, fol. 7.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij tilschickett, befaledt och tilbetroedt haffve, som vij och nu med thetta vårtt öpne breff tilskicke, befale och tilbetro thenne vår tro tienere, Morthen Lybech, att han vår fougte vedh Hadeberg vare skall. Och skall han förplichtig vare att haffve ett flijtigt och nöge upseende, så att medt bruch-

ningen troligen, schickeligen och tilbörligen handlett bliffve motthe. Sammelunde skall han göre oss årligen in udi vår Kong:e renthecammer en god, clar och beskelig rekenskap för all then upbördt och utgifftt, som han vedh för:ne Hadeberg hollendes varder. Hvarföre biude vij edher, våre trogne tienere, som vedh för:ne Hadeberg stadde ähre, att I schole vare för:ne Morthen opå våre vegne hörige och lydige, görendes velvilligen hvad deel, som han eder opå vårt gagn och beste tilseijendes varder; theruthinnan skeer thet oss behageligit ähr. Datum Vesby 21 Januarij anno 1552.

Väsby den 21 Januari.

Qvitto för Hans Persson på inköpta skinnvaror.

Efter afskrift i Vestmanl. handl. 1552: N:o 8 i KA. Jfr äfven den ofta cit. kopieboken i KA:s samling af K. bref 1523—60.

Vii Gustaff *etc.* göre vitterligit medh thenne vår qvittencie, att vii udii egen kong:e persone opå vår gårdh Vesby then 21 Januarii anno etc. 52 anamadtt och opboritt haffve aff vår tienere och fogte i Vestredalarna Hans Person tesse epterschriffne skin, först som för:de Hans för våre peninger köptt haffver, looskin sex stycker, mårdskijn siu stycker; item skatte skijn, mårdskinn sexton stycker, gråverch tije timber. Hvarföre giffve vii för:ne Hans Persson här medh qvitt och frii för alt ytermere tijlltall um förberörde skijnn. Och tess till ytermere visså haffve vii låtiidtt tryckia vårtt secrett under thenne qvittencie och med egen hand underschriffvidtt. Datum ut supra.

Väsby den 22 Januari.

Till menige man i Hökhufvuds socken angående därvarande prestgårds användning för bergsbrukets behof.

Riksregistr. 1552, I, fol. 7 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gust. I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 361.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder dannemen alle, som bygge och boo udi Höckhuffvedtz sockn, vår gunst och nåde tilförende och giffve eder tilkenne, att effter vij för menige rijcksens besthe skuld [vele], att the lathe bruke Höckhuffvedz bergh, haffve vij förthenskuld storligen förnöden en gårdh, ther vij kunne haffve och holle thet folck opå, som opå bruchningen achte och vachte schole. Så haffve vij förnummett, att Höckhuffvedtz prestegårdh ligger lägligest till att haffve både folckedt och annen deell opå, som man till bruchningen förnöden haffver. Försee vij oss förthenskuld, att I dannemen ähre till frijdz, att vij same gård till för:ne brucknings behoff anname lathe, och kunnee vij lijde, att I dannemen måge besee eder någen gård hoss then annen kircke ther i prästegälledt, som till prestebooll tiäner och ther edhers sochnepresth sig medt hielpe kan; ther I dannemen eder effter rätthe haffve. Datum Väsby 22 Januarij anno etc. 52.

Väsby den 22 Januari.

Till Mats Körning och Måns Jönsson i Strängnäs angående arfvet efter Jöns Garstenberg.

Riksregistr. 1552, I, fol. 8 v. Jfr nedan s. 34 under den 21 Jan.

Vår gunst etc. Vij gifve eder tilkenne, Matz och Måns, att framlidne Jöns Garstenbergz barn haffve opå thet underdanigeste latid oss försthå, thet them är skedt

någett för kortt udi then inventering, som I hade förhender opå Vå[r]fruberga, så att them bleff mere aff hentth aff theres faders ägedeler, än som then uthskorne inventarij scrifftt uthvijste, och haffve förthenskuld ödmiukeligen begärett, att the motthe komme till sitt igen etc. Så kunne vij väll lijde, att the må få och beholle theris retthe arff, och hvar I haffve latid inventere them någett mere ifrå, än som udi then utskurne scriff[t] förmeldes, då må I samptt medt fougten Eskilld Persson them thet igen öffverantvarde lathe, vettendes eder her effter rätthe. Datum Väsby 22 Januarij anno 52.

Utan ort den 22 Januari.

Till Harald Lake angående järnskatten från Värmlandsberg.

Riksregistr. 1552, I, fol. 9.

Vår gunst etc. Vij haffve förstått utåff tin scriffvelsse, Harald Lake, att bergzmennene opå Värmelandz bergh vele heller giffve oss udi skatt ossmundtz järn æn tacke järn, och lather thu udi samme scriffvelsse förstå, att the för någon tijd sedan gåffve oss tije fatt och ett halffthundrett ossmundtz järn och udi then stadh giffve the oss nu tiugu skepp:d och fyre [L]℔ tacke järn etc. Så effter thu icke haffver udi tin scriffvelsse latijd oss förstå, huru myckedt ossmundtz järn the vele giffve oss igen för the tiugu skeppund tacke järn, therföre kunne vij icke heller tig opå thenne tijdh ther um annen svar giffve, uthan vele och biude tig, att thu ramer vårtt beste medt same järnskatt thet besthe thu kan, och må thu vetthe, att thenne breffvijssere haffver sagtt, att menige bergzlagett biude tig opå våre vegne fempton fatt ossmundtz järn för the tiugu skepp:d tacke järn the uthgöre pläge, och effter vij icke fulleligen vetthe, hvilkett vil-

korett profitligere är, anthen att man anammer tacke järnett eller ossmundz järnett, therföre vij inthet besluth medt thenne bergzman giortt haffve, uthan stelle saken tig till och förmode, att thu heruthinnan vårtt beste vettendes varder.

Thet järn, som landzfougten och bergzfougten ther i landett aff bergzmennene bekomme pläge, vele vij her effter beholle och eder någett annett, som I kunne hielpe eder med, igen vederlegge. Ther tu tig effter rätthe haffver. Datum 22 Januarij anno 52.

Vesterås den 23 Januari.

Qvitto på penningar, inlevererade från Jönköpings stad genom tvänne borgare därstädes.

Efter afskr. i Anders Humblas m. fl:s räkenskap 1551—55 bl. Varuhushandl. i RA. Jfr en annan afskrift i den ofta citerade kopieboken i KA:s saml. af K. bref.

Vij Gustaff *etc.* giöre vitterligitt och bekennes medh thenne vår qvittencia, att vi udi egen kong:e persone opå vårtt slott Vestrås then 23 Januarij anno etc. 1552 annamade och upbåre aff våre undersåther och borgare udi vår stadh Jönekiöpung, Peder Olson och Nils Svenson, tiugu ungerske gyllene, hvilkitt gull menige borgare udi förscr:e Jönekiöpungz stadh oss giffvitt haffve för then öffverträdelse skuldh, som skedde ther uti staden, opå vårtt kong:e mandatt anno etc. 48. Tesligist haffve vij och annamatt aff förnempde våre undersåther för tiugu sex skippundh, elloffve [L]ꝛ och fyre marcer finske geddor, som samme borgare udi Jönekiöpungh opå våre vegne förytrett haffve, penninger siuhundrade nijetio siu mark ortiger, två öre. Hvarföre giffve vij her medtt förberörde Jönekiöpungz borgare qvitt och frij för altt ytermere tilltall om för:de gull och penninger, och till ytermere visso haffve vij latitt trycke vårtt secret under thenne

vår qvittencia och med vår eghen handh underscriffvit. Datum tempore et loco ut supra.

Gustavus.

Vesterås den 24 Januari.

Till Lennart [Germundsson] och Mats Stut angående bergsbruket vid Salberget.

Riksregistr. 1552, I, fol. 10. I 'Register opå . . . alle breff . . .' dat. 23 Jan. Jfr äfven nedan, s. 38, under 27 Jan.

Vår gunst etc. Vij kunne icke vethe, Lenartt och Matz, um I haffve rätt förstått och förfatett vår mening um bergzmendz bruchningen ther vedh Salebergit, effter som vij eder ther um nu undervijst haffve, och opå thet att hytterne icke schole sthå udi malmlösse her effter, som nu skedtt ähr, vele vij korteligen udi så motthe her um än nu giffve eder vår alffvarlige villie tilkenne, och schole I täncke till att lagett medt samme bergzmendz bruchning, att hvartt skiffthe, som [I] lathe brythe tillhope, schole effter dagxbrytning soffre theres malm och strax lathe upscriffven och oförtöffvedt komme till hytterne, och må thu Lenardt och så strax affbetale gruffvedrengerne, gråbergzkarlerne och alle andre arbeteskarler för theres arbethe, så att the icke bliffve ovillige till arbetedt för fördrögning skuld med betalningen, och när alle schiffterne haffve smeltt och vele leffverere sölffvedt in opå sölffköpett, skall thu dhå affkorthe medt hvartt skiffte the penninger, som thu arbetesfolkett för theres arbethe giffvitt haffver. Och the penninger, som uthöffver bliffve, när arbetes folkett affbetalett är och bergzmennene haffve schole, schall thu effter rechningen förslå och öffverantvarde så hele summan alth bergzlagett tilhope och förskaffett, att hvart skiffthe fåår peningerne, effther som the haffve till makett veden och hafftt umkostningen och icke effther som the haffve smält och

leffvererett sölffverett. Vij vele och, att I her effter ingelunde schole lathe komme malmen utaff gruffven um natthe tijdh, uthan um liussett daghen, opå thet malmen icke skall bliffve, som her till myckett skedh ähr, um nätterne hemiligen bortstulen, men gråbergit må vell bliffve um nättherne och elliest upfördt, enär man ther till thijd haffve kan; och effter vij icke fulleligen kunne vetthe, um I än nu så grunteligen um bruchningen vår villie som väll behöffves kan förstått haffve, therföre måge I strax giffve eder hijtt till oss, opå thet vij personligen vijdere med eder ther um handle och vår meningh kunne giffve tilkenne, och vele vij, att I schole haffve medt eder then Jöns Sockss drengh son [!], som haffver stuledt koffringh [*sic*] udi vinderne vedh Saleberget.

Ytermere är vår alffvarlige villie, att I samptt medt Jacob Vestt vele ju endeligen så lagett, att hytterne icke schole her effter ståå, som nu en tijd longh skedth ähr; hvad vij ytermere vele besteltt haffve, skall eder bliffve tilkenne giffvett etc. Datum Vesterårs 24 Januarij anno 52.

Vesterås den 25 Januari.

Qvitto för Kristoffer Nilsson på penningar, influtna för en såld häst.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone then 25 Januari anno etc. 52 på vårtt slott Vesterårs annamedt och upburitt haffve aff vår stalmestere och tro tienere Christoffer Nielsson nijetije marck ortuger, som han upburit haffve[r] för en vår hest han soldt hade Niels Posse för någer år seden etc. Hvarföre giffve vij för:ne Cristoffer her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne peninger, och thess

till visse lathe vij tryckie vårtt secrett her neden före och medt egen handh underskriffvett. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Vesterås den 26 Januari.

Till Måns Johansson [Natt och Dag] angående K. Maj:ts arf- och egna gods i Kinda och Ydre härader.

Riksregistr. 1552, I, fol. 11 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij haffve förstått utaff eders scriffvelse, käre her Måns, att våre egne godz, som udi Kindh och Ydhre äre belägne, icke så vell her till äre achtede, som tilbörligit varit hade, och förnimme vij udi same edhers scriffvelsse, att I vele hielpe till medt timber och andre nöttorffter, thet the qvarnesteller, som finnes hoss same godz och en tijd longh ödhe legat haffver, schole bliffve igen uprettede, så att vår fördeell ther medt söcktt och ramett bliffve skall etc. Så betacke vij eder för eders vällvillighet och försee oss fulkomligen till eder, att I vårt och våre elskelige barns besthe udi then och all annen motthe sökendes och ramendes varde, vele vij thet löne eder [och] altijd gunsteligen betencke. Och lathe vij eder försthå, att vij nu haffve schickett thenne breffvijssere, Lass Hansson, till fougte utöffver våre egne arffvegodz udi Östregötlandh, thesliges udi Kindh och Ydhre, begärendes förthenskuld, att I honum behielpelige och förforderlige vare vele, så att the godz, som udi för:ne Kindh och Ydhre förlammede ähre och oss tilkomme, motthe bliffve upbygde och effter nötorfften igen uprättede, så att vij väll aff the godz tillbörlig skäll och rättigheett, som aff andre godz vij her udi rijckett haffve, årligen bekomme motthe. Käre her Måns, vij förlåthe oss fulkommeligen till eder, att I

vårtt och våre käre barns besthe heruthinnan ramendes varde, och befale eder her med Gudh. Datum Vesterårs 26 Januarij anno 52.

Vesterås den 27 Januari.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående en skrifvelses affärdande till Lage Brahe med anledning af klagomål, framställda mot hans landbofogde i Sverige, samt om Jönköpings befästande.

Riksregistr. 1552, I, fol. 12 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij giffve eder tilkenne, käre her Sten, att vij haffve latidh tilscriffve Lade Brade um några besväringer, som vij haffve emott hans landbofougthe her udi rijkedt, hvilken förfordrede Morthen Hanssons drengh medt våre peninger her aff rijkett etc. Sammelunde haffve vij latid scriffve honum till um några besväringer, som vij haffve um the jordegodz her Eschild i Halland för oss bortsolde etc. Och sende vij eder medt thenne breffvijssere breffvedt, som vij för:ne Lage Brade haffve latijd tilscriffve, begärendes, att I vele lathe en aff eders tienere, then ther vijss är, drage till för:ne Lage Brade med samme breff, och att han oss igen ther opå svar motthe förfordre medt thett försthe. I vele och så förmane then, som I uthskicke, att han flijteligen [giffver oss tillkenne] både um en deell och annen, som oss ligger macht opå att vethe etc.; görendes oss herutinnan synnerligen till villie. Datum Vesterårs 27 Januarij anno etc. 52.

Sedell.

I vele och så, käre her Sten, tenckie till um Jeneköpungx befestning, thet ytersthe och besthe eder mögeligit kan vare etc.

Vesterås den 27 Januari.

Till M. Claes i Linköping angående tillsättande af kyrkoherdebeställningen i Jönköping.

Riksregistr. 1552, I, fol. 13 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gust. I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 361—362, samt i Smål. archifvet 1 (1859): s. 217.

Vår gunst etc. Vij giffve eder tilkenne, M. Claes, att våre undersåter udi Jeneköpung haffve hafftt theres budh her hoss oss och ödmiukeligen latijd oss förstå, att theres kyrckeherre utaff thenne verldhen affleden är, och förthenskuld seije the sig haffve hafftt theres bud hoss eder och begärett en kyrckeherre ighenn, hvilkitt budh I medt sadant svar ifrå eder affvijst haffve, att the motthe väll holle theres barn till schole och uthaff them seden bliffve försorgde medt kyrckeherre etc. Så en doch thet icke vore otilbörligit, att eders föregiffvende motthe gilles udi then motthe och väll så skee borde, doch effter the opå thenne tijd ingen råd ther till haffve, är förthenskuld vår villie och befalning, att I förskaffe them en godh och förstondig man till kyrckeherre, anthen then her Anders i Reptile, then the sielffve gerne haffve vele, eller någen annen godh man, som udi Gudz ordh gott förstondh haffver och I kunne tencke ther tiänlig och nyttig vare skall. Ther I eder effter rätthe vele. Gud befallendes. Datum Vesterårs 27 Januarij anno etc. 52.

Vesterås den 27 Januari.

Till Isak Nilsson [Banér] angående afveln vid Tavastehus.

Riksregistr. 1552, I, fol. 14.

Vår gunst etc. Vij haffve förnummit, Isack Nilsson, att ther på Tavestehuss slott är ganske lithen achtsamheet

eller tilsyn medt affvelen, som är medt smör effter köörne, osther effter fåren, tesligeste och så ull effter fåren; item med kalffvar, lamb och grijser, hvilkitt oss platt inthet behager, biudendes tig förthenskuld alffvarligen, at tu med för:ne affväll her effter bätre upseende skalt haffve lathe, än her til schedt ähr, och förskaffett så, att thu icke lather then affvell, som thu sielff holler, förtäre vår affväll, som vij tig umbetroedt haffve. Sammeledes må thu tencke till att lathe såå linfröö och hampe fröö till slotzens och vår fateburs förbättring, så väll som thu gör opå tin gård till titt eighit behoff. Thu vilt och så lathe oss förstå, hvart thu haffver giort aff the fiädrer, som titt till slotthet kompne ähre, seden thu fick ther befalningen, effter ther finnes näppeligen på ett rechkebolster eller huffvudbolster vare giordt, så lenge thu ther befalningen hafftt haffver, och vethe [vij] doch väll, att titt till slotthet är årligen myckin fodgell kommen både utaff herederne, så och som slotzens egne villskytter skutitt haffve. Såge vij förthenskuld gerne, att ther motthe och så leggies bötther opå, och att vår fatebur motthe utaff sadane partzeler förbätredt bliffve både med reckerbolster, huffvudbolster, benkedyner och hyender, item rijer, veper, åkleder, täpeter, täkän, laken och annett sådant, och at thu någett årligen sådane partzeler leffvererer till Stocholm, Gripzholm eller annerstädz, och effter ther på Taffvestehuss slott holles motthe myckitt folck udi fateburs stugun under vår kost och täringh, kunne vij ju tencke, att the motthe therföre och något gagn göre, um ther med elliest rätt handlett bliffver. Vijdere förnimme vij, at thu later tage och rappe en heell hoop lius aff hereden, hvilke liuss thu och the medt tig opå slotthet äre för edhert egett beholle, så at thu upbär till titt behoff aff hvar landzman 100 liuss och slottzens tienere hvardere hoss hvar landzman 4 lius till senge liuss, hvilkit vij her effter icke vele tilstäde, uthan biude tig, att thu

lather härredz fougterne hvar udi sin befalningh svare till samme lius, och att the seden förvende them udi talg, smör eller penninger och göre ther rekenskap före, och att thu tager inge lius aff länett till slottzens behoff, uthan holler slotthett medt slotzens slactherij och uthspiser ther aff slotzens tienere aff skälig vijss och så myckett dhå förnöden vare kan. Tesligeste vele vij, att thu och intett smör skall upbäre aff länett och heredzfougterne, utan holle slotthet medt affvelen, och schole ridhfougterne sielffve leffverere thet smör the upbäre.

Är förthenskuld vår villie och befalningh, at thu vilt thencke till att köpe till vårtt behoff sådane skinvarur, synnerligen looskin, elgehuder och gode reffskin etc.

Thu vilt och så lagett, att ther på slotthett icke motthe holles någett onyttigt folck till kost och täringh, uthen thet folck, som nyttugt är, och skall thu lathe hvar veku upscriffve hvar persoon vidh nampn för sigh, som ther upå slothet kost haffve och icke slumbre så ther medt her effter, som her till dax skedt är etc.

Thu vilt och så vare förtencht att leffverere nogen lax till Stockholm aff Anthapora laxefiske och icke alt ther vedh slotthet förtären; vettendes tig aldelis her effter rätthe. Datum Vesterårs 27 Januarij anno 52.

Vesterås den 28 Januari.

Till Anders Persson och Arvid Skrifvare angående ett föreslaget jordbyte med Lars Bröms.

Riksregistr. 1552, I, fol. 16 v.

Vår gunst etc. I haffve tilförende nogsampt förstått, Anders Pedersson och Arvid Scriffvere, um the besväringer vij haffve haffttt till the erffvinger effther the Draker, effter vij udi thet bythe, som oss och them

emillem skeedt ärh, fast försvellede [*sic*] äre etc. Så haffver nu Lasse Brömpz varidt her för oss och budit sig till förlijckning, effter han vell vett, som han och sielff bekenner, att oss ähr skeedt ther medt förkortt, dherföre han nu buditt oss til förbätring på then ene systerdeell, som han medt sijn hustru tilkommen är, en gård liggiendes i Sunnerbo i Andersta sockn, benempd Balketorp, som han seger arligen skylle skall sex pund smör, $4^1/_2$ marc d:ca, 10 schepper gingerdtz malt och en giöd galt hvartt tredie åhr, på thet han må beholle Boretorp, som honum aff hans medterffvinger på samme systerdeell tillagd är. Så haffve vij thet samme icke affslagit, uthan giffvit honum sådane beskedt, att vij vele lathe besee och ransake um samme Balketorpz ränthe och lägligheeter, och um thet gör fyllest för tije p:d smör renthe, som vij befinness, att vij på en systerdeell tilachters ähre, seden vele vij lathe göre ende med honum ther um. Hvarföre är vår villie och alffvarlige befalning, att thet förste så lägligit är, schole I samfeltt fare till för:ne Balketorp och granneligen ransake och bespörie um samme gård ränther så myckett, som Branner oss nu berettett haffver, och elliest hvad legligheter medt allehande äger till samme gårdh vare kan både i ene motthe och andre, giffvendes oss seden ther um tilkenne. Thette icke försumendes. Datum Vesterårs 28 Januarij anno etc. 52.

Vesterås den 29 Januari.

Öppet bref till menige man i Dalarne och Kopparbergslagen angående tionden.

Riksregistr. 1552, I, fol. 17 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gust. I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 362—363, samt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarl., D. 3 (1846): s. 130.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, dannemän alle, som bygge och boo udi Dalerne, Kåperbergzlagen och alle the

sockner, som liggie offvan Långheden udi Vesterårs stigt, vår gunst och nåde tilförende etc., och giffve eder dannemen tilkenne, att vij haffve bespordtt, thet en partt aff eder, som bruke svedier, ingen tiende aff then sädh Gudh eder årligen ther opå förläner göre vele. Samelunde haffve vij och förstått, att en partt, som schöne erthe åkrer eblandh edher årligen haffve plägä, aff eders erther icke heller någen tijende göre vele etc. Så förundrer oss, att sådane partij eblandh eder finnes schole, som icke retthe meningh um tijenden haffve, effter vij haffve ju så titt och offthe latid eder försthå, både medt våre breff och scriffvelsser, så och genom eder[s] sochne presters förmaninger, huru I eders tiende rettheligen uthgöre schole, och en doch vij förnimme väll, att en stor partt sig effter sådane förmaninger rettett haffve och göre, hvad som gudhfruchtige menniskier plichtige äre, finnes doch en partt, som lithet eller alzinthet sådane förmaninger achtett haffve. Hvarföre vele vij eder alle, som her till icke redeligen eders tijende både aff svedie land och ertheåkrer uthgöre pläge, till thet högzste haffve förmanett, att I rätthe eder sielffve udi thet stycke, görendes eders tiende uth rätt så väll aff then ene sädh, som aff then andre, effther som Gudh alzmechtig thet udi sin helige scrifftt budet och befaledt haffver; hvar icke så skeer, dhå skall man icke tviffle, att Gudh sådant vill straffe lathe. Och schole the, som beslagne bliffve medt then otroheett, att the icke rätt uthgöre theres tiende, för theres mishandell skuld aff våre befalningsmän effter lagen straffede bliffve. Ther hvar och en sig effter rätthe haffver. Datum Vesterårs 29 Januarij anno etc. 52.

Vesterås den 29 Januari.

Till M. Claes, ordinarius i Linköping, angående en altarprydnads anskaffande till domkyrkan där och om kyrkoherdebeställningen i Högsby.

Riksregistr. 1552, I, fol. 18 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gust. I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 364.

Vår gunst etc. Vij kunne väll lijde, M. Claus, att I lathe bestelle en sköntt ornamenth vedh höge alteredt ther udi Linköpungz domkyrcke, effter som I ther um udi edhers scriffvelsse berörtt haffve, och opå thet sådane ornament opå thet fliteligeste giordt bliffve motthe, synes oss icke olijcktt vare, att I ville lathe förskaffe eder en kunstig snidkere ifrå Tyslangh [*sic*], som sådane ornament fliteligen och väll tilpynthe kunne etc.

Vijdere som I begäre vetthe, um I schole lathe komme någen kirkeprest igen till Högzby, effter then Heningh Stensson oerlige then prest, ther vår tilförende, aff dagom togh etc., så må I vetthe, att vij haffve förnumett, thet sådant skedde emott menige mandz villie, som ther boo udi same socknen, och hvar the, som udi samme sockn boendes äre, vele hielpe till att anthaste för:ne Henning Stensson och [för] för:ne hans misgerning skuld lathen bliffve straffett, äre vij dhå tilfrijdz, att I lathe them bekomme en kijrckeprest igen. Men hvar the icke vele legge sig vinning um, att för:ne Henning Stensson kan bliffve straffett, dhå behöffve I them icke heller någen kijrckeprest igen förschaffe. Ther I edher effter rettendes varde. Datum Vesterårs 29 Januarij anno 52.

Vesterås den 29 Januari.

Till Birgitta [Pedersdotter (Hård af Segerstad)], Gunnild [Pedersdotter (Hård af Segerstad)], Birger Drake och Olof Drake angående jordbytet mellan K. Maj:t och dem.

Riksregistr. 1552, I, fol. 19 v.

Vår gunst etc. Kære hustru Birgitthe, hustru Gunnildh, Birge Drake, Oluff Drake och the andre, som ärffvingere ähre effther the Draker, I haffve tilförende noghsamptt förstått våre besväringer, hvarföre vij medt rätt och skäll haffve foogh och orsack att rygge thet bythe, som emellan oss och förbe:de Draker tillförende skedt ähr, effther vij udi samme bythe finne oss fast försvellede [*sic*] vare, och opå thet I måge vethe, i hurudane motthe sådant skedt ähr, sendhe vij edher her hoss förvarede register tilhonde, beschedeligen och rätt uthsatthe, hvar I icke sielffve thet så nöge haffve förstånd att uträckne, ther uthinnan I clarligen see och förnimme kunne, hvad vij aff the Draker udi samme bythe bekommett haffve, och hvad the åther haffve fått utåff oss igen, och huru myckett vij udi samme skiffthe förkorttede ähre, så och [huru] myckett eder emillem på en brodersdeell och en systerdeell löper etc. Hvarföre är vår villie och befalning, att I giffve eder medt thet förste hijtt op till oss och görer medt oss en ände på saken, så att vij anthen måge komme till fultt vederlagh för thet vij haffve giffvett mere uth än thet vij haffve fått igen till vederlagh, eller och ther I thet icke göre vele, att vij måge dhå komme till våre godz [och] gårder igen, som vij uthgiffvit haffve och I till edertt igen. Ther må I alffvarligen vare förtenchte udi och vethe att retthe eder her effther. Datum Vesterårs 29 Januarij anno 52.

Vesterås den 29 Januari.

Till Olof Jonsson och Sven Birgersson angående qvarlåtenskapen efter Erik Jönsson i Gefle.

Riksregistr. 1552, I, fol. 20 v.

Vår gunst etc. Schole I vethe, Oluff och Sven, att vij haffve unt framlidne Erich Jöenssons (hvilken bodde udi Geffle och oss en summa penninger skyldug var) barn och rätthe ärffvinger the gånge cläder, som theres föreldrer både för:ne Erich Jöensson och hans hustru hade, tesliges then stuffve drett, så väll veggeboneder som tachdrett, som udi för:ne Erichs stuffve var etc. Och effter thu Oluff Jönsson haffver annammedt gongcläderne och thu Sven Birgesson stuffvedretthen till tig tagett haffver, therföre vele och biude vij edher, att I schole lathe förberörde Erich Jönssons barn samme cläder thet minsthe medt thet meste igenbekomme, ee när the ther opå eskendes varde. Och skall thu Oluff Jönsson och så förtencktt vare att göre oss rede och beskedh opå all then deell thu udi effter:de Erich Jönssons gårdh udi vår befalningh, opå thet han oss skyllug var, annamedt haffver; vettendes eder fulkomligh her effther rätthe. Datum Vesterårs 29 Januarij anno etc. 52.

Vesterås den 30 Januari.

Till Lars Olsson [Björnram] angående anskaffande af hästar till Salberget.

Riksregistr. 1552, I, fol. 21 v.

Vår gunst etc. Veth Lasse Olsson, att vij storligen förnöden haffve en hoop hester vedh vårtt och cronones berg Sala etc. Hvarföre är vår villie och befalning, att thu schallt förhandle medt presterne udi thin befalning,

att the oss till undsettningh medt några hester komme vilde, lagendes thet så, att the som väll förmögne äre, motthe hvar utgöre en hest och the, som fatige äre, bliffve två um en hest, och må thu väll holle them före, att the godemen aff clerckeridt her udi [thenne landzenden] haffve och så gjortt oss ifiordt udi like motthe undsetning medt hester till för:ne Salebergitt, och att vij förthenskuld förssee oss till the gode men ther i landett, att the icke heller sådane undsetningh oss affslå vele. Tu vilt herutinnan all mögelig flijtt före vende, så att vij för:ne hester ther aff thin befalning nu med thet försthe till för:ne Salebergit bekomme motthe; vettendes tig her effter rätthe. Datum Vesterårs 30 Janu[ari 1552].

Samme mening til { Hans Fordell / Joen Gulsmed / Sven Birgesson.

Vesterås den 30 Januari.

Till Erik Håkansson och Olof Larsson angående vederlag åt de fattige i [Stockholms] hospital, om klingsmidet i Arboga och flerestädes samt om de tyske köpmännen i Stockholm och om en hingstridare, som gjort sig skyldig till dråp.

Riksregistr. 1552, I, fol. 22.

Vår gunst tilförende etc. Som I haffve latijd fordra hoss oss, Erich och Oluff, med vår tienere Clemett Hansson um svar och beskedh på the artickler I honum schrifftteligen medt giffvitt haffve, så lathe vij eder i så motthe, som her effter follger, förnimme vår villie och mening ther um etc.

Först um then vederlegning för the fatige i spetalen, huru myckedt the schole haffve i thet åhr aff tienden för landboerne etc., så äre vij tilfrijdz, att I måge lathe leff-

rere them i åhr lijke många lester aff tienden, som i fiord skedde, effter oss förmoder, thet skall ju väll räckie och förslå till theres årss förtäring, hvar thet icke älliest onyttelige förtärett eller aff theres förstondere för otroheett bliffver, som mäst skee pläger.

Vij ähre och tillfrijdz, att the sex pundh tulrog och 38 marcer tulpenninger bliffver och så leffvererett till the fatiges behoff, som mölneren vedh Danevijckz qvern haffver inne medt sig. Thet I och begäre vetthe, hvad vij vele effterlathe the fatige för thet huss Oluff i Glija haffve skall, anthen några ätende varur aff Henrich Schreddere eller penninger etc., så äre vij tilfrijdz, hvilkitt there skeer; doch ther the haffve breck eller feell till fetalie, kunne vij lijdhe, att them bliffver giffvett somptt i fetalie effter sitt värde och en partt i penninger etc.

Um the klingesmeder i Arboga haffve vij förstått edertt betenchiende och mening i så motthe, att en hoop klinger motthe föryttres så oberedde, som the ähre, effter berederne kunne icke fulfölie arbettett att berede, så myckett som klingesmeden och sliperen smide och slipe kunne etc. Så vetther, att vij haffve ett annedt betenchiende um saken, och att klingerne icke oberedde föryttres schole, som eder mening ähr, utan oss synes, att I förhandle med then kniffve smedt vedh Svarthemuncka och flere kniffve smeder ther i Stockholm, att the anname en hoop aff samme klinger till seg och berede them medt häfftther, handfång, skijdher och alt annett hvadt ther tillhörer, och att man giorde ett förtingh medh them, [huru] myckitt the schole haffve i arbetes lön för dusinett att hvartt slag för sig, älliest kunne vij väll tenckie, att the få beredere ther ähre kunne icke fulföliett och beredett altsammans. Man motthe och förhandle med the kniffvesmeder i Stockholm och flerestädz, att the motthe och så läre berede sådane klinger, så väll som kniffver. Um thetta må I förhandle lathe både med

klingesmederne, så och kniffvesmederne i Stockholm och fleredstädz.

Vij vele och effterlathe, att klingesmeden bliffver thet förlag giordt på sitt arbethe till 200 mark, som I beretthe, att han begärendes ähr, hvilke vij sielffve vele honum öffverantvarde lathe.

I begere och vetthe um the tyske köpsvenner, som begäre förloff att drage genom Danmarck och åtth Lubeke nu i vinther, um them sådantt effterlatijdt bliffve skall etc. Så vethe vij ther opå inthet synnerligitt förbud göre, uthan allenest att acht och tilsyn medt them haffves motthe, att the icke före någett, thet förbuditt är, medt seg aff rijkett eller elliest medt några falske breff eller annett skalckhett och förräderij befundne bliffve, ther motthe man och lathe haffve upseende medt vijd grendtzen; män the, som på theres köpenskap bliffve liggiendes ther i staden utöffver vintheren, må väll göre tullen uth, som stadzlagen ther um förmälle[r] etc.

Um Kortt van Raseborg och flere aff thet selskap haffve I tilförende genom vår scriffvelsse förnummett vår villie och mening; doch äre vij tilfrijdz, att Carius bliffver qvar i tiänisten.

The fougter, ther opå Stockholm äre, kunne vij föge annett svare till, uthan att I måge sökie retthen medt en partt aff them och besynnerligen then Matz Larsson och hans scriffvere, som nu tilstäde kommen ähr, och att I så skaffe och lage medt them, att vij måge vetthe, hvar vij schole komme till vårtt igen, eller att therutöffver motthe straffett bliffve.

Medt then hijngxstridere, som then annen ihielslagit haffver, må I sökie rätthen och seden lathe oss förnimme hvadh aff sagtt bliffver, så kunne vij och med vijdere svar oss förnimme lathe. Datum Vesterårs 30 Januarij anno etc. 52.

Olika orter i Januari.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

»Register opå meningerne aff alle breff, som utaff Kon:ge Ma:ttz etc. cantzlij utgongne ähre, anno etc. 1552» (RA.).

Utan ort den 2 Januari.

Förschrifftt för Hans Claesson till Edby till Norges rijkes rådh um en gård benämpd Kölbergh och the godz ther under liggie, som en benämpd Daniel Groot för:ne Hans Claesson haffver ifrå och hans hustru udi arff tilkomme etc.

Venngarn den 3 Januari.

Förskrifft för Måns Ersson i Lundby i Marchens sochen till Marckus Benchtsson om ett halff pund korn, som Hans Nådt honom tilgiffvit haffver aff hans affradt pro anno etc. 52.

Förskrifft till her Hans i Vibbo, att han lather kyrckievärderne vijdt Schefftuna få till theris kyrckiebygning aff kyrckieherbergit ther samme stedtz så myckitt the ther till behöffve.

[Venngarn] den 4 Januari.

Förskriff[t] för her Erick i Myckletha till Jacob Väst um någen affvundt Leenardt Sölffschriffvere på honom haffver om gruffvedell, att han honom icke skall för myckitt tunge.

Uppsala den 5 Januari.

Till Norman och Valentijn, att the giffve sig till K. M:t.

Till Olleff Trottesson för Erick Mölnere, Thomas Persson, Mårthen Fiskblötere, Eskill Svenske, Mårthen Phi-

lipusson, Per Jönsso[n], Thomes Eskelson, Lasse Thomesson, Thomme Persson och Anders Mattzson um then skade the egenom styremandtz oachtsamhet bekommit haffve, att han them förskaffer så myckit the haffve rätth till.

Till Peder Ersson sampt med Jöns Ingemarsson [och] Karll Benchtson om then orätt the Bencht Pedersson[s] barn giortt haffve, att the förthenskuld giffve sig till K. M:t.

[Uppsala] den 9 Januari.

Till Enghelbricht Larsson för hans lamboo Jöns Ersson, att han lather honom bliffve veedt thet hemen han besitter.

Till Brynill Benchtzson, att Nils Jespersson må beholle thet höö och korn, som är opå Risberge etc., och skall han betale igen för samme höö thet höö, som han opå Galtetegen berget haffver; item um inventario, som upbran, bleff honum tilgiffvit etc.

Förskrifft för Jacob Olsson i Litzleåseboda till Måns Bijrgesson, att [han] ähr honom behielpelig till the 270 march ortuger han för för:ne hemen giffvit haffver och lijckeväll bliffve vijdh samme hemen.

Till Erick Håkensson och Oleff Larsson, att the alffvarligen tilseije Claves Hålst, att han packer sig aff landthet, som Peder Brade honom förehult. Sender och K. M:t thom $262^1/_2$ march ortuger och Kortt van Rasborg haffve borde för halff års lön anno etc. 51, och att the aff honum aname en qvittencia på Erick Mattzsons vägne. Och skyndendes honom seden thet snareste till Tyslandt etc.[1])

[1]) Referat af samma bref är infördt äfven under den 13 Jan. i något olika ordalag: '. . . $262^1/_2$ mark penninger, som then Kort van Rasborg står tilbake på hans besoldning nemligen 75 daler, hvilke penninger the honum leffverere schole, latendes honum qvittere samme penninger Erich Matzson. Och seden schole the affkyndige honum och skynden aff landet.'

Förskrifft för Oleff Larsson timberman till Erick Håkensson och Oleff Larsson, att the ransacke om the 12 march ortuger hustru Anna Schulthens Lasses honom effther hans broders [!] Anders skyldig ähr.

Till Mons Bijresson, att Sven Persson och hans söner måge vare nämest um att besittie Bodha etc.

[*Uppsala*] *den 10 Januari.*

Till Erick Håkensson och Oleff Larsson för Peder Nielsson, att han må bekomme sijn cläde och penninger, som honom haffve borde anno etc. 51; item att the giffve honom theris pasbordt till Råstock etc.

Öpitt breff för för:de Peder Nielsson opå tu pund rog och tu pund korn aff then tijenden, som faller vedt Frösunda kyrckie udi thetta 52 årett etc.

Förskrifft för Lasse Olsson i Porvola till Hendrick Clavesson, Jöns Väsgöte och Isack Nielsson um någen jordt honom och Hendrick Finne emellem ähr.

Till her Steen om thett skiiffte K. M:t och honom emellem ähr, att han förthenskuld giffver sig till K. M:t och göre en endhe medt för:ne skiffte. Och förundrar H. Nåd, att han icke igen kommen ähr medt svar, som högbe:te K. M:t tijdt med samme verff sendt haffver etc.

Samme mening[1]) till: Svanthe Sture, Abram Ersson, Fru Birgitte her Gösthaffz.

[*Uppsala*] *den 11 Januari.*

Till Erich Håkensson, att han lather järne the skrijn, som Greges Snickere till fröijkernes behoff giortt haffver

[1]) Mellan anteckningen om sjelfva brefvet och efterföljande notis rörande adressaterna är i handskriften inskjuten en annotation om en annan skrifvelse. På grund af stilarnes olikhet är det emellertid lätt att se rätta sammanhanget.

och förskicker them seden fröijkerne tilhonde etc., som äre 3 skrijn; item att han lather Hans Kock bekomme sarduch och foderduch, effther han för clädet penninger bekommet haffver; item att han förskicker till K. M. tesse effther:ne partzeler, som äre rysk miöd en tunne, brun miöd 1 tunne, kockevijn ½ åm, reenst vin 1 fierding, strömingh ½ tunne, vilbrådh 1 tunne.

[*Uppsala*] *den 12 Januari.*

Passportt för Niels Dalekarn till Vestergöthelandt.

Till Joen Olsson, att han handler med almogen i Eneköpingz marcknaden, att the med hvar annen christligenn handle vele, och att han holler them före hvad lägenheeter nu på färde äre och rijckitt macht opå ligger och seden latther K. M:t ther om förstendige etc.

Till Erich Håkonsson, att han betaler the ketler, distelere glass, lisbones ölie och sucker, som M. Hans Gårdener ifrå Tysland bestellendes varder til K. M:tz behoff.

Pasbord för Per Nilsson och Oloff Monsson heden ifrå Upsale och til Norrebotn.

Till Knutt Benchtsson för Oleff Bosson, Anders Olssons dreng i Bärby, um några penninger Mattz Månssons hustru udi för:ne by aff honom haffver etc.

[*Uppsala*] *den 13 Januari.*

Till Lasse Tröbo för Anna Oloffzdotter, att han later henne bekomme thet arff, som han henne förholler.

En förscrifft för för:ne Anna Oloffzdotter til en prest och så om arff han henne förholler.

Till Jöns Håkonsson i Vestrebotnen, at han later haffve et nöge upseende på the skinvarer ther i hans befalning, så at the icke motte så myckit bliffve utförd till Norige som thet skeer.

Till Knut Knutsson för 2 bönder um nogen skatte jord i Viby, som han skal haffve vellet sig till ifrå skatten och för:ne bönder på theres hustrurs vegna lageligen tilkomme skole.

Väsby den 14 Januari.

Till Biörn Pedersson, att han ännu Kong:e M:tt vijdere förstendige vill, hure Oleff Pedersson i Adö the godz udi Calmar sokn ifrå Upsale domkyrcke bekommet haffver etc.

Stempningh för menige man udi häredzfierdingen i Lexand sokn opå alle Näsbyggere udi samme sokn um råen them emellan till neste landztingh udi Dalerne etc.

[Väsby] den 15 Januari.

Förskrifft för Niels Olsson i Äijneby till Isack Nielsson um ett stycke eng, som Palassioije boer aff honom händt haffve etc.

Förschrifftt för Lasse Svensson till Sven Bijrgesson, att han är honum behielpelig um thet nybyggie för:ne Lasse cronen til förbettringh uptagit haffver.

[Väsby] den 16 Januari.

Till Erick Håkensson och Oleff Larsson, att the uti Stockholm finne rådt till husserum för spannemåle; ithem att the lathe byggie några sköne spannemålehuss i S. Joannis grändt, effter för:ne gränd K. M:t med rätte tilkommer, och them tilseije som ther theris kakelverck bygdt haffve, [att the] täden flyttie skole; ithem att the upspane några gode styremen, som leden emellem Stockholm och Sandhampn styre vethe etc.; ithem att the late K. M:tz tienere, som ved bergit Hans N. gagn achte, bekomme någett grofft cläde aff cammeren, tesligeste

några peninger, effther clädett är för grofft etc. Måge the och lathe skytterne udi Upland och bekomme sådant grofft cläde och några penninger, effther som skiääll kan vara.

Zedell.

Att the vilde vare förthen[k]te um en förstondig karll, som affvell upprätthe kunde på Skällenora etc.

Till Larss Tursson om then copia aff her Johan Christiernssons köpebreff, som han öffveranthvardett haffver Marcus Benchtsson, att han för:ne breff för:de Marcus öffverantvarde vill etc. och rätter sig sielff i sacken etc.; ithem um then copia, lydendes på thet skiffte emellem Sten Bille och fru Birite Tordtzdotter etc. Latius in conceptis.

Till hustru Elin i Graby och här Bärtil i Torpa om the godz hon K. M:tt till skänck giffve vilde, tijll hvilke godz Ullff Pädersson, borgare i Vastenn, befandz haffva rätt tijll; item att hon ville tenckie tijll att hemble K. M:t några aff sine egne godz, så framptt Hans K. M:t hänne sådant tijll gode holle skall etc.

Tijll här Bärtijl i Torpa, att K. M:t förvundrer, att han för K. M:t berettedt haffver om the godz, som hustru Elin på Grabby H. N. uplathe villde, hvilkedt sich doch så icke befunnet vart.

[*Väsby den 17 Januari.*]

Till Germundt Svensson om thenn Henning Steensson, som sijn sockne prest aff dage tog etc., [att han] later honom stå sijn rätt; ithem finnes ther några, som hiisedt haffve, att han medt them effter lagen handler.

Till Sven Birgesson, att han upspaner the Gäffle borgers nampn, som loskijn aff K. M:ts egne lamboor kiöpt haffve etc., att K. M:t samme skijn för penninger

bekomme motthe; item om the haffve några svarte räffver och gode mårder, att K. M:t them och för penninger bekomme motte.

[*Väsby*] *den 20 Januari.*

Till Jören Jönsson en förskrifft på här Oloffs vägna i Nårby, att han förskaffer för:de h. Oloff rätt på h. Päder och Jöns Pärsson om thän gäldh the honom äghende äre etc.

Till Henrich Simonsson, att Hans N. är tillfrijdtz, att han må beholle till Svarthesiö the ströminge lother udi Öffre och Yttre Gherne sochner och the icke elliest Svante Sture förlänt ähr.

[*Väsby*] *den 21 Januari.*

Till Erich Håkensson och Oleff Larsson, att the förskaffe till Väsby gård två rother förståndige, ogiffte gode karler.

Fougte breff för Niels Olsson opå Höckhuffvudtzberg.

Förskrifft för Gastembergz barn till Eskell Persson, att han lather them bekomme både harnisk, trosken och otrosken spannemåle och alt annett, som ther var på gården och udi then uthskorne inventarij schrifft icke var uthtrycht etc.[1])

[*Väsby*] *den 22 Januari.*

Förläningzbreff, som Morten von Lybich fick på en gård, benemp[d] Lille Sonneboda i Folker[ne] socken, datum Väsby.

Förskrifft för Giurd Persson upå Presthytten till Jören Jönsson för thett skattjärn och the koll, som han

[1]) Samma bref säges hafva afgått till Mats Körning och Måns Jönsson. Jfr ofvan s. 10—11, där ordalydelsen ej alldeles öfverensstämmer med ofvanst. referat.

årligen utgöre pläger, att för:ne Giurd må vare frij för för:ne partzeler, så lenge hans hustru är opå Väsby fatebursqvinne.

Till alle fougter utöffver hele rijket um leffreringen etc.; item att the hvar udi sin befalningh skule tilseije proesterne, att the skynde sig fram med hvad deell, som the stå tilbake med för thette förlidne åhr anno etc. 51; item att the fougter, som spannemåll haffve, skole lathen komme till Salttesiön etc. mutatis mutandis secundum regionis situm etc.

Vesterås den 22 Januari.

Till Erich Håkensson och Oleff Larsson, att Kong:e M:tt ingelunde vill, att kornschriffveren skall upbäre någen affradzspannemåll till slottzens behoff, uten skattespannemålen aff Stocholms län etc.

Till Jöns Harelzson endels samme meningh, så att han skattespannemålen skall leffrere till slottett och affradz spannemålen skall han haffve liggiendis i Stocholm udi något huus velförvareden etc.

Till Erich Håkensson, att han skall skriffve till Otte Ruutt opå Gullandh effther thenne medföliende copie, som Kong:e M:tt haffver stelle latidh för Eri[c]h Henrickzson um thet godz honum förgickz och för:ne Otte haffver berghet latid etc.

[*Vesterås*] *den 24 Januari.*

Fogtebreff för Lasse Hansson opå K. M:ttz arffvegodz udi Östergötland, Kindh och Ydre etc.

Till Oleff Jensson, att han offverantvorder Lasse Hansson jordeboken opå Kong:e M:ttz arffvegodz udi Östergöttlandh, och att then schriffvere, som hoss honum varidt haffver, för:ne Lasse Hansson fölgachtig vare skal.

[*Vesterås*] *den 25 Januari.*

Svar till fru Anne på Aspenäs, att K. M. haffver bekommet then undervisningh um Jens Splijtz godz her i landett och um then supplicatz till K. M:tt under her Johans och Lars Siggesons nampn etc.; att hon förthenskuld beholler inne med sig then summe penninger, som hon utaff för:ne Splijtz landbönder upburet haffver, till tess hon K. M:ttz meningh ther um vijdere förnimmendis varder, effther att samme Splijtt haffver en stoor hop godz udi Norige, som för:ne her Johan och Lars Tursson med rette tilkomme.

Till Erich Håkensson och Oleff Larsson, att the lathe Erich Rolsson, befalningzman opå Gripzholm, bekomme lijn 16 [L]ŧ och hampa ett halfftt skippundh etc.

Till fru Christine her Johan Turssons om the godtz Jöns Splijtt haffver her udi rijckitt och her Johan Tursson och Larss Tursson begärede att arrestere lathe för the godz them effther Erich Johansson på Siöholm tilkomme skall och udi Norige belägne ähre etc. Och Ko:ge M:t haffver stelle latijd ten supplicatie, som hon udi Upsale begärede och sendtt henne til för:ne Jöns Splijtt, liche som her Johan och Lars Tursson sådane supplicatie till K. M:tt skulle haffve stelle latidh; ithem haffver Hans Ma:tt latijd schriffve till fru Anna på Aspenäs, att hon sender registerett på för:de Splijttz godtz medt thet förste.

Förscrifft til her Johan Tursson för hustru Anna, Mons Ericksons effterleffverska, att han later hans landbo, Hans Henricksson, stelle henne tilfridz för thet mandråp han bedreff på för:ne hennes man, then ther var K. M:tz lensman etc.

[*Vesterås*] *den 26 Januari.*

Till Erich Håkensson och Oleff Larsson, att Simon Schriffvere må bekomme then cammer, som glasmesteren pläger vistes udi opå gamble slottet, till tullen etc.

Till Oleff Larsson och Erich, att the skicke till Kong:e M:tt någen rödhlööck och en fierding skijrtt honingh etc.

Till her Laghe Brae, att hans tiänere för ett åhr seden skyndede Mortten Hanssons dreng utaff landet med Kong:e M:ttz penninger, och att Kong:e M:tt icke sådane skade uten uprettelse lijde bör eller kan etc.; item att han uplather Kong:e M:tt the godz, som hans hustrues förre man, benämpd her Trued Gregersson, köpte utaff K. M., effther Kong:e M:tt till en heel broders anpartt försnellet är genom her Eskils oachtsamhet, som sådane godz opå Hans Nådz vegna borttsålde etc.

Förschrifftt för Lasse Olsson, borgere udi Upsale, till Jöns Monsson um en åker, som unge Erich Schriffvere vill honum affhenda etc.

[*Vesterås*] *den 27 Januari.*

Till Jacob Henriksson, att han lather Sven Andersson bekomme en hest etc.

Till Jacop Vest, att han handler med bönderne, som koll till K. M. hytter köre pläge, så att the icke her effther någen grankoll eller stubbekoll framköre skole, som skee pläger, utten gode koll, ther med man något gagn göre kan; item att han lather bönderne köre till Salebergit till K. M[:s] soffrebodh the meste tellier, sexton alner longe, trij qvarter brede udi litzle enden och en span tiucke, som the kunne ostadkomme, qvittendis therföre theres fodring eller andre uttlager etc.

Samme meningh till {Håken Verme och / Jacop Busk.

Öpet breff för her Erich i Frestada opå tu pundh spannemåll aff Frestada kyrckeherberge aff tienden, som faller pro anno 52 och oförläntt är etc.

Till Erich Olsson i Reesta, att han lather Erich Anundzson få igen then hest, som han honum ifråtaget haffver, sammelunde the elleffve spen rogh och två spen hvete, som han hade sått udi Hammerby, och then Torsten, som kom på gården, fich ther för sigh etc.

Förläningzbreff för Torssten Henrickzson opå en cronogårdh, benämpd Tijdenäs, udi Sundhä sokn till en behagelig tijdh etc.

Till Niels Birgesson, att han må beholle the dagzvercker udi Dödesiö och Siöerssås sockner till kalckörning.

Till Lenardt Sölffköpere för the bergzmän, som äre vij[d] gruffveskiffthe, att the måge bekomme theris bethalning för thet sölff the tilrede haffve och haffve thålemodt medt thet sölff the plictige äre effther theris roste etc. Latius in conceptis.

[*Vesterås*] *den 28 Januari.*

Till Niels Eskilsson, at han K. M:tt uplathe ville thän gård på Holvedän för Säträ gård i Roek sockn; sammelunde att han begiffver sig tijl K. M:t med the register han haffver, som the knech[t]e belanger han udi siin befalning haffver i Östergötland.[1])

En förscrifft tijll Nils Tulsson och Nilss Olsson på Hindzberg för Nils Ericksson om han[s] styffsson the frå honom tagit hade; item att Niels Tulsson foger sich til K. M:t.

Öpitt breff för Jören Pedersson studentth på canicke delen aff tijenden vedt Telge, Turinge och Körne kyrckier till en behagelig tijd etc.

[1]) På ett annat ställe refereras samma bref på följ. sätt: Till Niels Eskelsson, att han må beholle then gård Säthre i Röck sochen han begärer och then gård på Holvegen han hafft haffver öffverantvarda Påvell Svensson.

Förskriff[t] för hustru Anne Oleff Månssons i Kintha till Jacop Västh och han [*sic*] theris gård en annen tilstädie vill, benempd Oleff Matzson i Näss, att han rätther sig sielff i sacken.

Till Jöns Månsson, att han lather M. Lars Guldzsmedt bekomme thet huss ther i Upsala, som Hans Rosenbom här till besitthid haffver; ithem att han lather honom medt hans gu[l]dsmedtz sväner bekomme kost ther opå gården etc.

Till Erich Håkensson, Oleff Larsson och Joen Cledeschriffvere, att the sendhe hitt till Kon:ge M:t till drengers behoff så myckit svart cläde till hossor, svart saijen till tröijer, svart arnisk till underdrecht och [!] zedell uthvijser.

Till Jöns Månsson, att han handler medt almogen udi Lena och Tönstha sochen, att the till Vatholms hytthe för theris dagzvercker framföre 1000 staffrum vedt; ithem att the finne sig välvillige att köre then malmen fram till hytten vijd gruff[v]en ligger, att han tilseijer proesten vijd Lena, att han lather Hans van Lignitz bekomme till Österby gårdz behoff så myckit rog och korn utaff kyrckieherbe[r]gitt han behöffver etc.

[*Vesterås*] *don 29 Januari.*

Till Erich Håkensson, Oleff Larsson och Joen Cledeskriffvere, att the lathe Markus Hammersmedt och the timbermän honom efftherfölige fåå theres återstäder igen udi clädhe och zedelen förmelder etc.

Öpitt breff för domkyrcken i Västerårs på fyre lester aff tijenden udi Åkerbo, Snävringz, Tuhundrettz, Norbo och Sijende hereder i vederlagh för the lamboor, som under för:ne kyrckie tilförende legatt haffve etc.

Förskrifft för Niels Eskelsson udi Svillinge udi Fellensbroo till Niels Olsson och Niels Tulsson um then dreng the frå honom tubbedt haffve.

Svar till her Mons Johansson, att Kong:e M:t betacker honum i thet han förmaner K. M:ttz egne landboer, att the opå sine hemmen godh acht haffve skole etc.; item att han vill tilsäije retteren, som haffver Reneforsse ström, att han med samme ström ett gott upseende haffve skall etc.; item att han vill undervijse Lasse Hansson um alle lägenheter, hure han med Kong:e M:ttz arffvegodz handle skall etc.; item att han udi Smålandh udi thenne vinther reffzstetingh holle vill och åttskilie, hvad saker och ärender ther förekomme kunne, och lager thet så, att then Henningh Stensson motte för sin mishandell straffett bliffve etc.

Svar till Jöns Monsson, att han skall udi Stocholm bekomme the ketzler, hampæ och fisk, som han till gårdzens behoff begärer; item att han aff Nils Tulsson skall bekomme the qvernestener han begärer, enär han sitt budh ther effther haffvandes varder etc.

[*Vesterås*] *den 30 Januari.*

Till Lasse Larsson, att han inthett befather sig medt then gårdt udi Barva sochen, benempd Yttersta, effther för:ne gård hörer Arffvidt Clavessons hustrus moder till.

Till Hareld Lache, att han förskaffer ifrå Vermelandzberg och till Lindesbergh the meste arbetes karle, som ther stå till att bekomme, och skynder theden och till Lindesberg the löske karle, som sig frå samme Lindesbergh giffvet haffver etc.

Vesterås den 1 Februari.

Till Joen Bagge och Arvid Skrifvare angående ett ifrågasatt jordbyte mellan K. Maj:t å ena och Arvid Claesson [Uggla] till Sjögården samt hans svärmoder, hustru Anna [Josefsdotter], å andra sidan.

Riksregistr. 1552, I, fol. 26.

Vår gunst etc. Schole I vethe, Joen Bagge och Arffvedt Scriffvere, att vij achte göre ett jordeskiffte medt thenne vår tro man och undersåthe Arffvedt Claesson till Siögårdt och hans sväre, hustru Anne, Oluff Schogårdz efftherleffverske, på thesse godtz, som udi thenne inneluchte zedell[1]) sthå anntthecknede; doch effter vij icke vetthe kunne, um thet sig så aldelis haffver um samme godzes renthe och lägenheter, som samme zedell utvijser, eller um samme godz äre förringe skatlagde, så att man väll motthe haffve rådh att föröke theris renthe effter lägenheten, dherföre haffve vij giortt medt för:ne Arffvedt ett häffdebythe um samme godz, till thess vij kunne bekomme vijdere beskeedt um theres legenhether. Hvarföre är vår villie och befalningh, att I nu med thet försthe ransake schole, bade um samme godz nu årligen renthe så mykett, som udi zedelen förmelt är, tesliges um theris lägenheter, och um man kunne förhöge then renthe, som ther affgå pläger, schickendes oss medt thet försthe ther um ett clartt och beskedeligitt registher tilhonde, opå thet vij måge seden kunne göre beslutt och ende med för:ne Arffvedt um samme jordeskiffthe, vettendes eder her efftther retthe. Datum Vesterårs 1:a Februarij anno etc. 52.

[1]) Sedelns innehåll saknas i registr. Se emellertid nedan, s. 51 f., där själfva bytesbrefvet är infördt, i hvilket gårdarne uppräknas.

Vesterås den 1 Februari.

Beställningsbref för Lars Kettilsson Guldsmed.

Riksregistr. 1552, I, fol. 27.

Vår gunst etc. göre vitterligitt, att vij nu thenne Lass Kälsson Gulsmed udi vår tienist haffve latid annamme, och aff synnerlig gunst och nåde, och opå thet han thess fliteligere och troligere söckie och rame skall vårtt och våre unge liffzerffving[er]z gagn och besthe med thet arbethe, som han daglige opå våre vegne förhender haffve skall, haffve untt och effter lathe, att han årligen opå termin aff vår Kong:e cammer trijhundrede marc ortuger udi besoldning haffve skall, bögynnendes opå förste termin opå thetta närvarendes åår och opå thetta breffz datum, som är försthe dagen Februarij anno etc. 52; annett termin skall honum giffves um S. Johannis Baptistæ tijd nestkomendes, tredije termin retthe årss motthett her effter, som är försthe dagen Februarij anno etc. 53. Sammelunde haffve vij och effterlatidt honum frij våning och verkstäd udi Upsala och tesliges frij kost opå sig sielff tredie opå vår gård Upsala, ther våre befalningzmen och våre cammererer måge vetthe sig effter retthe, icke görendes för:ne Lars Gulsmedt heruthinnan någett hinder eller förfångh. Till ytermere vijsse haffve vij latid tryckie vårtt secrett under thenne bestelling och med eghen handh underscriffvett. Datum Vesterårs 1:a Feb.

Vesterås den 1 Februari.

Förläningsbref för Olof Pedersson och hans hustru på hus och tomt i Vesterås, som förut tillhört S. Annæ prebende därstädes.

Efter orig. i Vesterås domkapitels arkiv.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij utaff vår synnerlige gunst och nådhe haffve undt och giffvet, som vij och nu medh thette vårt öpne breff unne och giffve thenne vår undersåthe Oleff Pederson och hans hustru Birgitte Oleffzdotter, en vår och cronones tompt medh källere, hus och trägårdh, liggiendis udi vårr stadh Vesterårs, nest norden för domkyrcken, hvilcken tompt och gårdh under Sancte Anne prebende ther sammestedz tilförende leget haffver och oss opå cronones vegna effther Vesterårs recess och ordinancia är tilfallen etc. Biudendis förthenskuldh våre fogther och befalningzmän, tesligiste borgemestere och rådh udi för:ne Vesterårs och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, att the icke udi någen måtte skole göre för:ne Oleff Pederson och hustru Anne [!] her emot hinder eller förfongh. Datum Vesterårs prima Februarij anno etc. 1552.

Under vårt sechrett.

(Spår af sigill.)

Vesterås den 1 Februari.

Qvitto för Axel Eriksson [Bjelke] och Jakob Turesson [Rosengren] på återlevererade penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone opå vårtt slott Vesterårs then förste

dagen Februarij anno etc. 52 annamedt och upburitt haffve aff oss elskelige trogne män och rådh, Axell Ericksson till Häredzsetter och Jacop Tursson till Greensholm, peninger siutije otte marck ortuger, aderton d:r, hvilcke peninger uttöffver bliffve aff then summa, som the annamett hade aff vår rentecammer till affbetale vårtt krijgzfolck medt udi Östergötlandh anno etc. 51 etc. Hvarföre göre vij förbemelthe Axell och Jacop her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne peninger. Thess till visse lathe vij trycke vårtt secrett her neden före och medt egin hand underskriffvitt. Datum loco et tempore supra scriptis.

Gustavus.

Vesterås den 3 Februari.

Till Axel Eriksson [Bjelke] angående knektarnes aflöning i Östergötland, om förvaltningen af K. Maj:ts arf- och egna gods der och i Kinda härad samt om Anders Smålännings förskingringar.

Riksregistr. 1552, I, fol. 28.

Vår gunst etc. Vij giffve edher tilkenne, Axell, att vij haffve nu her handlett medt vår tro man Jacob Tursson um thet cläde, som våre tienere både rytterne och knechter udi then landzenden Östergöttland haffve, effter som för:ne Jacob vijdere udi then motthe vår villie veett munteligen eder till att beretthe, villiendes och begärendes, att I medt honum schole vare uth öffver att mustre och utgiffve förberörde vårtt folck thet cläde, som the haffve schole, och att I sedan (så snartt I folckett mustrett och affbetaledt haffve) vele lathe oss bekomme beskedelige, vijsse och clare registher både opå folckett och clädett, opå thet vij therutåff motthe bekomme en kennde beskedh um samme folck och ther effther vetthe, huru

monge penninger vij schole schicke titt nidh udi landet till then nestkommende Valburgzmesse lön. Vijdere giffve vij edher tilkenne, att vij haffve förnummett, thet våre egne arffvegodz, som udi Östergötland och Kinden belegne äre, haffve icke så flijteligen her till aff them, som samme godz udi befalning hafftt haffve, både aff våre egne fougter, så och retterne, som ther opå upseende haffve schulle, achtede varitt, som aldelis förnöden hadhe varitt, och effther edher vell vitterligitt är, hvilkitt dagligitt bekymber oss medt allehonde saker och rijcksens vichtige ärender opå ligger och oss icke förthenskuld mögeligitt är att haffve allestädz udi hvar landzende ögett opå bredett medt våre fougter och embetesmen och kunne förthenskuldh icke vetthe, huru the hvar udi sin städh theris befalningh förestå etc., samelunde vethe och vell, att våre små barn udi thetta nästförlidne åhr (hvilkitt Gudh see förkärtt) ingen rin[ga] affsachnedt vederfaren åhr, så att the moderlösse bliffne åhre och förthenskuld storligen förnöden haffve, att någen opå theris gagn och besthe yterligere her effther än her till skedh åhr achte velle etc.; hvarföre är vår gunstige villie och begären, att I, som til för:ne våre käre barn någett förvanthe åhre, vele vare obesvärede, synnerligen så vijdtt eder förläningh sig utstrecker, att lathe haffve ett godtt och nöge upseende medt alle våre egne arffvegodz, så att the icke egenom theres oachtsamheett, som them haffve i befalning, motthe förfares och förlamede bliffve. Theruthinnan skeer thet oss synnerligen är till villie och behagh etc.

Vij såge och gerne, att I samptt medt för:ne vår tienere Jacob Tursson ville vinleggie och beflijte edher att upspane eblandt schytterne, när I them mustrendiss varde, två förstondige karler, som till fougter kunne tiänlige vare, hvilke vij achte bruke opå våre gårder Tuna och Biscopzbro etc.

Vijdere förtencker edher väll, huru svickligen vij egenom Anders Småleningz handeell äre försvellede vordne. Så haffve vij latijd förslå, till huru stoor summa vij alleneste med the årslöninger, som thetta framlidne åhr 51 skedde, till achte[r]s kompne ähre och haffve förnummett, att summan belöper sig till ett tusende och några hundre marc ortuger, och förnimme vij, att thette haffver inthet varitt hans försthe, uthan han haffver ju the andre åhr tilförende någett lathet sig bemercke medt otroheetten. Är förthenskuld vår gunstige villie, att I samptt förbe:de Jacob Tursson (ther um vij och med honum förhondlett haffve) vele lathe ransake för:ne Anders Småleningz register, begynnendes opå anno etc. 46 och altt intill thette framlidne åhr 51, och varder man ther utaff utan tvill förnimmendes, att han oss till en dråpeligh summe penninger försvellet haffver etc. Thette I så vele bestelle lathe och lathe oss um alle stycker, som honum anrörendes äre, rettheligen bliffve förstondigett. Gud eder befallendes. Datum Vesterårs 3 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 3 Februari.

Qvitto på penningar, uppburna af Erik Håkansson och Olof Larsson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn kongelige persone på vårtt slott Vesterårs then 3 Februarij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff våre trogne tienere och befalningzmän på Stocholm, Erich Håkonson och Oleff Larsson, en dubbelducath och en ungerske gyllenne, hvilckett guldh the utåff Claus Holst i betalningh upburidt haffve. Hvarföre giffve vij för:ne Erick och Oleff her medt qvitt och frij för alth ytterm ere tiltaell um för:ne guldh och thess till visse lathe

vij trycke vårtt secrett her neden före och medt egen hand underskriffvit etc. Datum loco et tempore supra scriptis.

Gustavus.

Vesterås den 4 Februari.

Öppet bref till borgerskapet i Arboga angående ersättning för den skada K. Maj:t lidit genom spanmåls försäljande efter orätt mått.

Riksregistr. 1552, I, fol. 30 v.

Vår gunst etc. Eder drager vell mijnness, dannemen, hvilkitt stortt gnall i fiordt allestädz her udi landett opå färde var um spannemåll, och hvar vij icke hade giordt landett medt then partzell undsetningh för mögeligit köp, dhå vetthe I vell sielffve, att spannen hade reest till halff tridie och än till fulle tre marc. Så opå thet att landett genom sådane stor dyringh icke schulle bliffve utharmett, therföre lathe vij udi Eneköpungz marchnaden publicere och almenneligen medt vårtt öpne breff förkunne, att vij gunsteligen ville effterlathe then spannemåll, som vij opå våre slott och gårder liggiendes hade och någrelunde sielffve umbäre kunne, hvar span för elleffve öre, doch medt sådane vilkor, att the, som sadane spannemåll köpe ville, schulle sielffve mödhe sigh titt han var och ther köpen effther thet mått och span, som ther för them finness kunne och sedan före och flötien, hvartt the sielffve haffvan ville. Nu haffver vår fogte opå Ekolsundh giffvitt oss tilkenne, att han en stoor hop spannemåll ifrå för:ne Ekolsundh till Arboga, edher till undsetningh för en redeligh betalningh uthskichkede och ther till medt sende han edher then span, som han hade uppå gården och brukade till att upbäre vår spannemåll medt, veliendes, att I effter samme span förberörde spannemåll

köpe och betale schulle, hvilkitt I icke göre ville, uthan motthe then, som samme spannemåll i befalningh hade (när han ther en longh tijdh hade legatt) sällie edher vår spannemåll effther edhers eghen stadz span och icke effter then span, som för:ne vår fougte till edher medt spannemålen sendhe, ther medt oss bleff borthe opå hvar span en fierdingh och ville en doch icke giffve mere för spannen än som han fick heme opå för:ne Ekolsundtz gårdh etc.

Så tycker oss, dannemän, att I udi then motthe icke haffve varidt tacksamme för then hielp och bestondh vij edher göre lothe. I kunne och väll sielffve tencke, att oss medt rätthe borde haffve någett för thet omack och umkosth vij hadhe medt för:ne spannemåll till att fordren ifrå Ekolsundh och till Arboga, och att I icke schulle tilbiude att affkortthe oss någen deell aff thet, som vår fougte hade kunnet bekomme för samme spannemåll opå för:ne Ekolsundh etc. Så schole I vare förtenchthe udi att upfylle oss hvad schade vij lidett haffve udi så motthe, att I icke ville annamme vår spannemåll effther then span för:ne vår fougte edher tilschickede, och skall hvar tencke till att upfylle schadan effter som bevijsligitt ähr, att [han] spannemållen bekomett haffver. Ther I edher aldelis effter rätthe haffve. Datum Vesterårs 4 Februarij anno 52.

Vesterås den 6 Februari.

Öppet bref för Mikael Pedersson angående uppodlandet af ett kronohemman i Husby socken i Dalarne.

Riksregistr. 1552, I, fol. 32. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarl., D. 3 (1846): s. 131.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerligh gunst och nåde haffve untt och effterlatidt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och effterlathe,

att thenne vår undersåthe Michell Pedersson må och skall rödie och bygge, Sveriges crone till förbättringh, ett vårtt och cronones torp, benempd Sundh, liggiendes i Huseby sockn udi Kåperbergxlagen, och skall han förplichtigh vare att göre oss och cronone aff same torp then ränthe och rettighett, som thet kan udi framtijden bliffve skattlagtt före. Vij haffve och tilsagtt honum, att han skall rymme sigh utt i skogen thet mesthe honum mögeligitt kan vara, doch så att han icke skall göre sine granner förfång, anthen opå åker eller engh, som the sielffve fijke och fare vele etc. Biudendes förthenskuld alle, som för våre skuld vele och schole göre och lathe, besynnerligen våre fougter och befalningsmen, att the icke göre för:ne Michell Pedersson her emott hinder, platz eller förfongh. Datum Vesterårs 6 Februarij anno etc. 54 [ɔ: 52].

Vesterås den 6 Februari.

Öppet bref för Markus Klingesten på en qvarn i Norrköping.

Riksregistr. 1552, I, fol. 33.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så och opå thet thenne vår tro tienere Marcus Klingesten thet flijteligere och troligere på vårtt gagn och bäste med bygning både vedh våre hytther, såge och miöll qverner sigh befinne och bruke lathe skall, haffve untt och förläntt, som vij och nu med thetta vårtt öpne breff unne och förläne honum (oss till en behageligitt[*sic*] tijdh) en qvern, liggiendes udi vår stadh Norköpungh, benempd Berga, med alt thet samme qvern tilhörer, doch med så skäll, att han för:ne qvern bygge och förbättre skall och elliest hollen vedh macht med alle tilbehöringer, som han ther med kan stå tilsvars med; biudendes förthenskuld alle, som för våre skull vele och

schole göre och lathe, besynnerligen våre fougter och befalningsmän, så och borgemestere och rådh udi för:ne Norköpung, att the icke göre för:ne Marcus Klingensten her emott hinder, platz eller förfongh. Datum Vesterårs 6 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 6 Februari.

Till M. Erik [Falk] angående herr Ambjörn [Svenssons] återinsättande som kyrkoherde i Grefbäck.

Riksregistr. 1552, I, fol. 34. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 365.

Vår gunst etc. Vij giffve eder tilkenne, M. Erich, att thenne breffvissere her Anbiörn haffver med sin svorne eedh loffvedt och tilsagtt oss, att han her effter aldrigh sig förmerke lathe skall med någhen papistisk lerdom eller annett otilbörligitt, uthan udi then christelige församblingh Gudz helige, rene och clare ordh så förkunne, som han vill ther um tilsvars vare; hvarföre vij honum nu gunsteligen haffve förloffvedt att drage nidh till Vestergötland igen och bliffve ther boendes, liche som han tilförende giordtt haffver, haffve och nådeligen undtt honum thet prestegäldh Gridbech igen, som han tilförende hade etc. Är förthenskuld vår villie och befalningh, att I schole lathe få honum samme prestegäld igen. Sammelunde vele vij, atth han schall få igen både ett och annett, som honum är ifrå tagett, anthen aff hans slecht eller andre, seden vij lothe kalle honum ifrå Vestergötland och hijt up till oss, ther I eder effter rette haffve. Eder Gud befallendes. Datum Vesterårs 6 Februarij anno 52.

Vesterås den 6 Februari.

Till Erik Henriksson angående anskaffandet af hästar och spanmål till Hadeberg.

Efter afskr. i Upplands handl. 1552: N:o 4 i KA.

Göstaff *etc.* Vor gunsth tillförrende etc. Vetth Erick Hendricksonn, och [ɔ: ath] vor fougthe upå Hadebergh, Morthen Lybbech, haffver oss latidh förstå, thett han storligen för nöden haffver hester och spannemåll, ther medh han vårth och cronenes beste upå för:ne bergh bruka skall etc. Therföre är vår villie och befalninngh, ath thu skallth förskaffe för:de Morthen så monge hester, tesligeste så myckin spaneemåll, som hann sigh till same brukningh kann hielpe medh, vetandis tigh her effterrette. Datum Vesterars 6 Februarij anno etc. 1552.

Vesterås den 7 Februari.

Bytesbref mellan K. Maj:t å ena, hustru Anna Josefsdotter å andra sidan på ett antal gårdar i Vestergötland och Södermanland. [1])

Riksregistr. 1552, I, fol. 36 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerligh gunst och nåde haffve giordtt ett häffdebyte med oss elskeligh, välbyrdigh qvinne, hustru Anne Josepzdotter, framlidne Oluff Schogårdz effterleffverske, udi så motthe att vij haffve uplatidh henne thesse effter:ne godz

[1]) Det af hustru Anna å hennes sida utställda bytesbrefvet, som är infördt i riksreg. 1552, fol. 34 v., innehåller, utom att bytet skett med hennes mågs, Arvid Claesson [Ugglas] och hennes dotters samtycke samt att brefvet beseglats af Jöran Norman och mågen, mutatis mutandis detsamma som det här ofvan publicerade och uteslutes derför ur den tryckta texten. De ofvan inom [] satta orden äro tagna härur.

och gårdher, som först är en gårdh benempd Larydt, liggiendes udi Vänhäredt, item en gårdh benempd Landha udi Landa sochn i Collandtz häredt, item en gårdh Orydt udi Hordh sochn, item en gård Närsbodha udi Alingzåss sochn i för:ne häredt, item en gård udi Vestre Egvene i Egvene sochn i för:ne häredt, item en gårdh Näversshultt udi Norunge sochn i för:ne häredt, item en gårdh Ridderetorp udi Qvinnestada sochn i Gäsene häredt, item en gårdh Stompnen i Groffvere sochn udi Åass häredh, item en gårdh Bärgzgärde udi för:ne sochn och häredtt, item en gårdh Prestetorp udi Malm sochn i Oppunde häredht. Ther emott haffver hon uplatijdh och öffverantvardett oss thesse effter:ne godz och gårdher, them hon egenom lagligitt arff tilkommen är, som är försth en gårdh Äärnäss, liggiendes vedh Gripzholm udi Kärne sochn, item en gårdh [Esar] udi samme sochn, item ett torp udi [Sare], item ett torp benempd Hästenäs udi för:ne sochn; och haffve vij bevilligitt thette häffdebyte medt sådane skiäll, vilkor och förordh, att hon samme godz, som vij henne, och vij the samme godz hon oss nu till ett häffdebyte öffverantvardet haffve, niute, bruke och beholle måge och schole medt alle theres ränthe, rättigheter och affskyller; doch hvar oss eller våre ärffvinger sådane schiffte eller byte icke lägligitt vore att holle, anthen för oliche ränthe eller andre saker schull, dhå skall thet altijd emillan oss och henne och våre ärffvinger och hennes frijtt och öpett sthå sådane häffdebyte att ryggie heller vij henne eller hon oss medt godz och renthe så affleggie, att vij opå beggie sijder tilfrijdz stelthe bliffve och thäss til ytermere vijsse etc. Datum Vesterårs 7 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 7 Februari.

Förläningsbref för Rasmus Nilsson på en half läst af tionden i Bråbo härad.

Efter afskrift i Upplands handl. 1552: N:o 28 i Kongl. Slottsarkivet. En annan, men öfverkorsad afskrift af samma bref finnes i Upplands handl. 1553: N:o 48 i KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, ath vij aff synnerlig gunst och nåde, så och opå thett thenne vår tro tiennare, Rasmus Nilsson, sig thes flitteligare och troligere uti thenn befallning vij honom tilbetrot haffve, befinne och bruke låte skall, haffve unth och förlänth, som vij och nu med thetta vårt öpne breff unne och förläne honom (oss till en behagelig tidt) en halff lest aff tiendenn, som årligen fallar uti Brobo heret i Östergötland och [o]förlänth är etc. Biudandes förthenskull *etc.* Datum oppå vårt slåt Vesterårs 7 Februarij anno etc. 1552.

Under vårth secreth.

Vesterås den 7 Februari.

Qvitto för Severin Jute på silfver.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på vårtt slott Vesterårs then 7 Februarij anno etc. 52 annamedt och upburitt haffve aff vår befalningzman på Vesterårs, Söffverin Jute, förgyllt monstrantie sölffver, vogh sex lödemarck och elleffve lodt, hvilcke monstrantie sölffver Sven Månsson i Stocholm hade för någer tidh sedan köpt her ifrå Vesterårs domkyrckie; item ett sölff stoop, vogh nije lodh, ett qvintin, hvilckett var restantie sackörres sölff pro anno etc. 51; hvarföre giffve vij för:ne Söffverin Juthe her medt qvitt och frij etc.

Gustavus.

Vesterås den 11 Februari.

Öppet bref för de fattige i Vesterås hospital på två gårdar i behaglig tid.

Riksregistr. 1552, I, fol. 38.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att the fatiges förmyndere udi Vesterårs hospitaell haffve för oss berettett, thet samme fatige icke sigh hielpe kunne med Röcklunde, som vij them för någre åhr sedhen gunsteligen till en affvelsgårdh effterlothe etc. Så opå thet samme fatige icke nödh eller feell lijde schole till theres opehelle, haffve vij aff synnerlig gunsth och nåde untt och effterlatidt, som vij och nu med thette vårtt öpne breff unne och effterlate, att samme fatige sig till ytermere hielp och underhold måge och schole haffve till för:ne Röklundhe (oss till en behageligh tidh) två våre och cronones gårdher benempde Önista, liggiendes vedh för:ne Vesterårs udi S. Ilians sochn och tillförende then ene under S. Ilians prestegäldh och then andre under domkyrkien i för:ne Vesterårs legatt haffve, doch medt så skääll och förordh, att för:ne fatigess förmyndere ther med icke schole sökie sin eigen profijtt, gagn och besthe, utan samme två gårder schole komme the fatige siuke och förlammede mennisker, som udi för:ne hospitall äre, till nytte, gagn och underholdh; ther um borgmestere och rådh udi för:ne Vesterårs acht och upseende haffve och schole etc. Biudendes förthenskuld våre befalningsmän, tesligeste alle andre, som för våre skuldh vele och schole göre och lathe, att the icke göre för:ne fatige her emott någett hinder eller förfongh. Datum Vesterårs 11 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 11 Februari.

Öppet bref för herr Ambjörn Svensson angående tillgift för hans förseelser.

Riksregistr. 1552, I, fol. 39. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gust. I, Bd 2: H. 2 (1845): s. 366—367.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att endoch thenne breffvijsse[re], her Anbiörn Svenonis, utaff mottvilligheett och obegrundett lärdoms föregiffningh eblandh then christelige försambli[n]gh (för hvilke han till en lärefadher förordnett var) sigh högeligen både emott oss och alle lärere, som rene Gudz ordh förkunne och prediche vele, förgripett och försedt haffver, så att han för hans misshandell schuld thet högxste straff hade med rätthe boordt undergå, haffve vij doch aff synnerlig gunst och nåde, och effter han haffver bekendtt, att han sin sak fast orätt företagitt hadhe, och nu här för oss tilföge fallett och medt sin svorne edh loffvedt och förplichted sigh her effter med sådane otilbörlighet aldelis affstå vele och schole och effter sitt yterste förståndh udi sin vocatione så sigh holle och schicke udi alle motthe både med lärdom och exempell, som en rätsinnigh predicant bör att göre, och som han för Gudth, oss och hvar christen man försvare vill etc., tilvändt och nu med thetta vårt öpne breff tilvände för:ne her Anbiörn vår villie och venskap igen, doch medt sådane förordt och vilkor, att han sigh aldelis så förholle och schicke skall, som förberördt är och som han ytermere medt sijtt beseglede förplichtelse breff sigh förvilkoredt haffver. Dher sig hvar och en må vetthe effther[r]etthe, icke görendes för:ne her Anbiörn her emott någett hinder eller förfongh etc. Datum Vesterårs 11 Febru[ari] anno etc. 52.

Vesterås den 11 Februari.

Qvitto för Lasse Jönsson på testamentssilfver efter herr Brynolf i Årdala.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn kongelige persone på vårtt slott Vesterårs then 11 Februarij anno etc. 52, annamedt och upburidt haffve utåff vår tienere och fogte utöffver kyrckie och preste landboor udi Nyköpungz län, Lasse Jönsson, ett sölff stoop, vogh tiugu halffempte lodt, hvilckett stoop framlidne her Brynolff, kyrckeprest i Årdala, oss udi testementte skenckt hade etc. Hvarföre giffve vij för:ne Lasse Jönsson her medt qvitt och frij etc.

Gustavus.

[Vesterås den 12 Februari.]

Öppet bref angående qvarstad på jordagods, rörande hvilka tvist uppstått mellan Bengt Tordsson till Hvittne och Erik Nilsson till Skyttetorp.

Riksregistr. 1552, I, fol. 40. Jfr referatet i »Register opå . . . alle bref», fol. 225 v., af hvilket datum framgår.

Vij Gustaff etc. göre vetterligitt, att thenne vår troo undersåthe, Bencht Tordssonn till Hvittene, haffver oss udi underdånigheett tilkenne giffvitt, hurulunde Erich Nilsson till Schyttetorp haffver försittidt och försumett 3 våre stempninger, med hvilke han lagligen och vitterligen haffver stempdt varidt till att sökie och svare honum i the herremöther her i rijckett i förlidne åhr haffve beramede varitt um några godz och gårdher, som för:ne Erich Nilsson thenne Bencht Tordsson på hans hustrues vegnee medt orätthe haffver ifrå och them emellem i

longeligh tijd i trätte stondett haffve, hvarföre han vårtt qvarstada breff på same godz effter Sveriges lagh begäredt haffver, hvilkitt vij honum med ingen skäll vijgre kunne. Hvarföre vij medt thetta vårtt öpne breff same godz udi qvarstade förkunne och ställe, i så motthe att i[n]gen aff partterne medt thet landgille eller affradh, som ther affgå böör, sigh befate eller bekymbre schall, för än the på bäggie sijdher medt en rätth lageligen åtskilde ähre. Ther våre fogter och embettes män, så och the som samme godz besittie, måge vetthe sigh her effter rätthe etc. Datum [Vesterås den 12 Februari 1552].

Vesterås den 12 Februari.

Till borgmästare och råd i Gefle angående af konungens fogde vidtagna åtgärder för fisket därstädes och om anskaffandet af en murmästare till kyrkobyggnaden där.

Riksregistr. 1552, I, fol. 40 v.

Vår gunst etc. Vij haffve eders scriffvelsse, trogne undersater, bekommett, udi hvilke I giffve tilkenne, att then tepningh, som vår fougte vill förhender haffve lathe udi ådiupett ther vedh Gäffle, skall vare oss mere til förfångh opå vårtt fijske än till gagn och fördeell etc. Så kunne vij icke annedt ther till svare, uthen att vij vele med thet försthe vare förtenchte att schicke några aff våre tienere till eder, som ytermere och bätre kunne besichte um samme elffz lägenheter, än för:ne vår fougte tileffventyrs göre kan, och udi midler tijdh, för än vij kunne ther um ransake lathe, måge I sådane teppe lathe bliffve tilbake etc.

Then muremestere I begäre, som godt förstondh kunne haffve att byggie hvalff udi edhers bykyrcke, vethe vij edher inge rådh till thenne tijd, uthan äre tilfrijdz, att hvar I sielffve någen udi Noorlanden upspörije kunne,

som medt sådane murningh umgå kan, att I dhå edher sielffve honum bestelle. Och hvar våre embetsmän edher udi then motthe vele någett förfongh göre, dhå måge I thenne vår scriffvelsse för them presentere, ther the sigh effter rettendes varde och edher icke opå sadane muremesthere görendes förfongh; ther I eder effter rätthe. Datum Vesterårs 12 Februarij anno etc. 1552.

Vesterås den 12 Februari.

Förläningsbref för skolan i Strängnäs på en gård där samt på del af tionden från vissa uppräknade socknar.

Riksregistr. 1552, I, fol. 41 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gustaf I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 367—368.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så och opå thet thenne oss elskeligh vår tro undersåthe, M. Nils Olavi Helsingh, scholemestere udi Strengnäs, och andre, som ther sammestädz effter honum scholemestere bliffvendes varde (hvar the sigh älliest för oss presentere och vij them till sådane embethe gille eller bevillige) sigh thäss flijteligere och troligere udi theres embethe och kallelsse befinne och bruke lathe, och att the tesliges årligen tre, fyre eller flere perssoner, som oss tienligh vare kunne (eehvar vij them behöffve att bruke) medt alsomstörste flijtt instituere vele, haffve untt och förläntt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och förläne them under för:ne Strengnäss scholestugu (oss till en behagelig tijd) canicke delen aff tijenden vedt thesse effter:ne kyrcker, som är Lena, Husseby byringh, Stenqvista, Ärla, Nässhultt, Lijdh och Schöllinge, till the kyrckier och tijende, som tilförende till samme scholestuffve lighatt haffver. Tesligeste haffve vij och gunsteligen untt och effterlatidh under för:ne Strengnes scholestugu then gård i för:ne Strengnäss, som framlidne

M. Peder bodde opå och tilförende under prebendan Nore thersammestädz legatt haffver, medt then vredt och under samme gårdh aff alder legatt haffver och liche som för:ne M. Peder samme gårdh haffttt haffver. Biudendes förthenskuld alle, som för våre skuld vele och schole göre och lathe, besynnerligen våre befalningsmän, att the icke [göre] förbe:te M. Nils Olavi eller then, som effter honum komber, heer emott hinder, platz eller förfongh. Datum Vesterårs 12 Februarij anno etc. 52.

Stockholm den 13 Februari.

Öppet bref för Finvid Guldsmed och hans hustru på frihet från utskylder till staden för ett deras hus i Stockholm samt för deras egna personer.

Riksregistr. 1552, I, fol. 43.

Vij Gustaff etc. göre vitterlighitt, att vij aff synnerlig gunst och nåde, så och för then vällvillighett och troheett, som vår tro tie[nare], undersåthe och borgere udi Stockholm, Finvedh Gulsmedh, och hans hustru Birgittha oss och våre elskelige barn her till bevist haffve och her effter altidt, så lenge the leffve, bevijse måge och schole, thesligeste för bägges theres allerdom och svagheett schull, haffve unt och förlänt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och effterlathe, att the måge och schole (oss till en behageligh tijdh) vare frij för stadzens tunge udi Stockholm, som är vårdh, vake, dagzverker, gestningh och all annen tunge, som ther udi staden förefalle kan, synnerligen så myckitt theres egne personer och thet huss the sielffve boo udi, udi för:ne Stockholms stadh belanger; doch skall all tunge, som går aff andre huss the ägghe udi för:ne Stockholm, holles och uthgöres, effther som thet tilförende skee pläger; ther våre befalningsmän opå Stockholms slott, thesliges borgmestere och

rådh udi staden måge vetthe sig effter rätthe, icke görendes för:ne Finvedh eller hans hustru her emott hinder eller förfongh etc. Datum Stockholm 13 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 13 Februari.

Qvitto för Olof Knutsson på guld, silfver och penningar.

Efter afskr. i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i K. A.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn kongelige persone på vårtt slott Vesterårs then 13 Februarij anno etc. 52 annamedt och upburit haffve utåff vår tro tienere och sölffscriffvere Oloff Knuttzson thette effter:ne guldh, sölff och fremende mynthe, som ähr först suffrentzer två, engelske croner två, voge ett lodt halfftannett qvintin halff ort aff gamble bergz sölff, två prober vogh halfft lodh halffannen ortt effter två lödemarcker vedh Gamble sölffbergitt effter sex lodh tre qvintin sölff; guldh en proba vog 3 orth $^{3}/_{8}$; aff Henemora sölff en proba vog $1^{3}/_{4}$ ortt effter en lödemarck; aff Tverttingz gruffves sölff effter tre lodh tre orther sölff, guldh en proba vogh en ortt; aff Hadabergz sölff effter otto lodh sölff, guldh en korne vogh $1^{1}/_{6}$ ortt; summa guldh fem prober, en korne, vogh tre qvintin $^{11}/_{16}$ ortt, Hadabergz sölff otto stycker voge en lödemarck tretton lodh ett qvintin; Vermelandz bergz sölff halff lodh; item två prober aff thet Salebergz sölff förmynttedes anno etc. 50, voge tre qvintin, lybske nije marck stycker två lybske skijllinger; Skreckenberger ett stycke, engilske skijllinger halffierde stycke, engilske ståther otto stycker, franssoske styffver tu stycker, påelske grosser fyretije fem stycker; item smått myntth elleffve stycker, hele rysse däninger aderton stycker, halffve rysse däninger trettije stycker etc. Hvarföre giffve vij för:ne Oleff Knuttzson her medt qvitt

och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne guldh, sölff och fremende mynthe och thess till yttermere visse lathe vij trycke vårtt secret her nedan före och medt egen hand underskriffvit. Datum loco et tempore supra scriptis.

Gustavus.

Vesterås den 15 Februari.

Öppet bref för Peder Eriksson och hans fader på besittningsrätten till gården Bergsnäs i Nordingrå socken.

Riksregistr. 1552, I, fol. 43 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att thenne breffvijsere, Pedher Erichsson i Bärsnes udi Nordingrå sochn, haffver för oss udi underdånigheet latijd beretthe, att hans fadher och han för:ne gårdh Bärnäs utaff ödismarch medt vår fogtes Kädel Nilssons tillatelsse (Sveriges crone till förbätring) uptagett haffve, och haffver han thesligeste clagevijss giffvitt tilkenne, att theris granner, som boo nämest ther um kringh, sthå fasth effther att trenge them utaff same Bärsnäs och förthenskuld opå thet underdånigesthe begärett, att vij honum och hans fader vårtt breff nådeligen effterlathe ville, thet the motthe vare nämest till att besittiett och icke uthan skäligh orsack ther ifrå trugede eller tvingede bliffve, hvilken hans underdånige begären vij honum ijcke haffve vele[t] affslå, uthan utaff vår synnerlig gunst och nåde untt och effterlatidt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och effterlatidh [*sic*] the[m], att för:ne Pedher Erichsson och hans fadher och sedhan theres effterkommende erffvinger måge och schole niuthe, bruke och beholle för:ne Bersnes hemen, så lenge han och the kunne och förmå utgöre then rettigheett, som ther utåff årligen utgå pläge[r], eller thet medt tijden (effther som thet förbättredt bliffver) kan

varde skatlagdtt före etc. Biudendes förthenskuld våre befalningzmän, thesligeste alle andre, som för våre skuldh v[ele] och s[kole] g[öre] och l[athe], att the icke göre offthe:de Pedher Erichson eller hans fader eller theris erffvingher her emott någett hindher, platz eller förfongh. Datum Vesterårs 15 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 16 Februari.

Till Ture Pedersson [Bjelke] rörande förhållandena i Norrland.

Riksregistr. 1552, I, fol. 44 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij förmeercke, k. Ture Pedersson, att vårtt gagn och beste udi Noorlanden icke så flijtelige achtett bliffver, som thet skee boorde, och att våre fogter, som vårtt gagn och besthe plichtige ähre, haffve ther medt ganske ringe upseende, uthan både udi en motthe och annen mere theris eghen än vår fördeell sökie och rame etc. Hvarföre såge vij gerne, käre Ture, att thu udi för:ne landzender upå vårtt gagn och besthe tig beflijte och bruke lathe ville, udi så motthe att thu allestädz, ther elffver och någre godhe tilfelle till fijskevatn opå färde ähre, så förschaffett och lagett ville, thet vij och cronen ther utaff någen fördeell och profijtt haffve motthe, och att vij motthe och få en vijss beskeedh opå alle the fijskerij, ther ähre udi landett, opå thet att våre fogter eller andre, som pläge muthe och begåffve fougterne, icke schole haffve then deell boorthe, som oss opa cronones vegne medt retthe haffve borde etc.; thesligeste att thu och så ville haffve ett godt upseende både med våre fogter, Gäffle borgere och annedt selschap udi Norlanden, som allehande gode varur, både looskin, morder och elgzhuder, till Norge sende pläge, så att the her effther thet motthe haffve fördragh, och att ther som

för:ne schinvarer finnes motthe bestelt bliffve, så att vij them för lijche och skäll till köps bekomme, effther vij äre ju så när till att haffve them, kunne och vele och så väll betale sådane skinvarer, som någen annen etc.; samelunde att thu och ville tig vinlegge, att vij någen fördeell aff then eriemark, som ligger emillan Ångermanlandh och Norge, thesligeste emillan the andre Norlandh och för:ne Norge, både med fijskerij, diurefongh och elliesth haffve motthe, och så förschaffett, att the Norske icke schole haffve borthe någett aff then eriemark, som oss och Sveriges crone tilhörer, och at thu ville och beflijte tigh att utspane retthe grentzerne emillan Sverige och Norge opå för:ne eriemark och oss ther um sedan retteligen förstendige. Tu vilt och så frijdkalle the elgdiur, ther vanke opå schogerne, och synnerligen haffve then Måns Gulle förmanett, att han icke gör sigh så myndigh opå then almeningh, som ligger ther han boor, ther han pläger felle både elger och annen diur effther sijn eghen villie etc., hvilkett oss inthet behager, och vele förthenskuld, att hvar han eller andre schole bruke elgedragh, dhå motthe thet skee medt vårtt vithskap och gunstige tillatelsse och elliest ingelunde etc. Thesligeste vele vij och unne tigh then lagmandz renthen, som udi Angermanlandh och Melpåde falle pläger; doch vele vij sielffve beholle all fijsk och annen renthe, som udi varer ther i landett faller.

Zedell.

Vij giffve tig och tilkenne, Ture, att Gäffle borgere haffve haffttt theres budh her hoss oss och latidh försthå, att vår fougte Sven Birgesson haffver achtedt att teppe en green igen aff then elff ther ligger vedh Gäffle och lathe ther medt förstå, att sådane tepning schulle vare oss mere till schade en gagn, och att fijsken schulle sky för thet buller ther bliffver i elffven aff sådane tepning

etc. Så vetthe vij icke, um same Gäffle borgere haffve haffttt någen sanning medfare, therföre haffve vij föge tro till them udi then motthe stelle kunnett, så förthenskuld gerne, att thu ther um ransake ville och sedan oss retthe meningen förstendige etc.

Vesterås den 17 Februari.

Till Lennart Germundsson angående bergsbrytningen vid Salberget.

Riksregistr. 1552, I, fol. 46 v.

Vår gunst etc. Effther som vij tigh, Lenardh, nogsampligen både scrifftteligen och muntligen förmanett och tilgenne[*sic*] giffvitt haffve um vår egen och menige bergzlagens brukningh ther vedh Salebergitt, på thet hon schulle thess bätre oeh flijteligere framgongh haffve eller lijdhe kunne the skotzmåll, som föregiffves, att malmen giffver icke altijd lijche myckitt sölffb[l]y effter resningen, besynnerlige botne malmen giffver icke så myckitt som veggemalmen och veggemalmen icke så mychkett som långrymningzmalmen och icke pipevindzmalmen så myckett som långrymingzmalmen etc., hvilkitt doch alt orett ähr, och oss ther medt sker ingen skäll. Orsaken[*sic*] att all för:ne malm ähr ju kommet utur en gryte och bliffver och så vell soffredt, thet ene slagett som thet andre, så bör honum ju att holle lijche myckitt sölffbly effther hvar resningh. Hvar thet icke skeer, så ähr ju uthen tviffvell, att sölffblyett bliffver boortt stulitt utur ungnenne, och hvar thu får mindre effther en resningh utaff alle rimningers malm som för:vitt ståår, än 2 [L]ʒ sölffbly ändhå och mere, dhå vele vij tale tigh ther um till, att thu icke haffver bätre upseende både med smeltere, söffrekarler och vaskere, än som her till skeedt ähr. Thernest är och så vår villie och alffvarlig befalning, att

thu skalt haffve bätre acht och tilsyn med thet sölffbly, som driffves skall, anthen thet ähr aff botne, vägge, långrymningz eller pipevindzmalmen, så att thet skall endeligen giffve till thet alder mindzste 12 lodh, 13 lott, 14 lott och 15 lott effther hvartt [L]ŧ sölffbly; doch icke så tenckiendes, att thet skall ther medt nogh vare, när the thet bekomme, endoch the kunne väll mere få effther [L]ŧ:t, som är 20 lott, 24 lott etc., meen hvar the få mindre än 13 eller 14 lott, så ähr thet vijst tenck [ɔ: teckn], thet sölffblyett bliffver borttstulit och frijstbly bliffver lagt i staden igen, och skall thu förthenskuld lathe strax driffve sölffblyett, när thu tager thet utur hytte ungnen, ther thu dhå strax kan befinne, huru trolige ther medt handlett ähr, och hvar som dhå feell och mangell finnes kan, tu dhå retthe tig ther effther. Yterligere vele och biude vij tigh, att thu skalt haffve för:ne upseende och vissaste prolan [ɔ: proban] effther lispundetaell och lathe strax probere, um thett holler mindre än som för:vit ähr, dhå är ther medt orett han[d]lett. Item thu vilt och så haffve ett flijtigt upse[e]nde medt bergzmendz vask, slagh och soffringz bruckningh aff högen, så att få the mindre än 12 lott effther lispundh sölffbly, så ähr sölffblyett bortt stulit; ändoch thet giffver mindre udi halfft:a tall, så holler thet ju liche i lispunde taell, ty thet ene sölffbly är ju så godt som thet andre.

Thill thet sidzste skall thu haffve ett godt nöge upseende medt alle rothekarler, som vedh gruffven haffve theres hytther. Ee hvadt the bruke mere soffringh, slagh eller vask, skall thu strax lathe driffve theris sölffbly, när thet tax utur ungnen, och holler thet mindre än 12 eller 13 lott effter pundett, utaff hvadt thet smält ähr, anthere äffther slagh, vask eller söffringh, så är thet vist teckn, att thet är bortstulit. Thetta thu för then vissaste och almenligaste proba holle skall på all för:ne bergzbruchningh, nempligen achte och

rechna effter lispunde taell ju flijteligere en effter halfft:ne taell. Datum Vesterårs thenn 17 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 18 Februari.

Till bergsmännen i Noraskog och Lindesberg med svar på framställda klagomål.

Riksregistr. 1552, I, fol. 48 v. Förut tryckt (med moderniserad stafning) af Joh. Johansson i »Om Noraskog» II (1881, 82): s. 170—172.

Vij Gustaff etc. tilbiude edher, trogne undersåther, dannemen alle, som bygge och boo opå Noraschoga och Lindesberg, vår gunst och nåde tilförende, och lathe oss [*sic*] eder förstå, att vij personlige thet breff, som I oss medt edre sendebudh tilschickede, öffverseedt haffve, utaff hvilkitt breff vij edre besväringer nogsamptt haffve förnummitt, som ähr först um then torke udi förlidne höst och tesliges thette meenföre udi vinther opå färde varitt haffver. Så kunne vij väll tencke, käre dannemeen, att eder så vell som andre sådane nöd opå går, och kenne Gudh, att vij och haffve aff sådane väderlech, som her till både udi förlidne hösth och sedan udi vinther varit haffver, ingen ringe schade och affsachnadt vedh alle våre bergxlagh så vell som annerstädz förnummett; doch kunne vij inthet annett ther till göre, utan motthe stelle all ting udi Gudz alzmechtiges hendher, som rådher och lager både väderlech och alt annett, effther som hans guddomlige villie tilsäijer och behager etc.

Thernest som I lathe förstå um then nödh och vedermöde edher opå [ligger] för föderlösse skuld och begäre förthenskull medell opå then körningh I haffve medt vathu östhen udi gruffven etc., så tycker oss ilde vare, att eder sådane nöd öffvergå skall, och ther vij hade sådant vetthet udi förlidne höst, schulle vij dhå haffve funnett råd till att göre eder unsetningh medt så myckit

höö, som I hade kunnett hielpe eder medt etc. Och ändoch vij väll tro kunne, att I haffve haffft brech opå fodher, doch försee vij oss, att I icke förthenskuld vele drage edher unnen then thunge, som Sveriges crone, edher och menige ricksens inbyggere till gagn och fördeell vare kan, och synnerligh effter I ju nogh tilförende aff oss förstått haffve, att kopperbruckningen skaffer fast mere än jiärnbruckningen etc. Käre dannemen, kunne I väll tencke, att våre undersåter, som [vij] vedh andre våre bergverckzbruckningh haffve, som ähr vedh Gamble sölffbergitt, Salebergit, Koperbergit och flerestädz, haffve och stoortt omach udi thetta meenföre för then deell, som the till theres bruckningh schole opeholle. Så förnimme vij doch, att the icke thäss mindre udi alle motthe sig välvillige finne lathe att förfordre ricksens beste med bruckningen, hvar effter som han haffver macht och rådh till; försee vij oss och så, att I dannemen ther tilltenckiendes varde och ju så lagett, att gruffven icke igenlagdt bliffve skall för någen ovildigheett eller andre ringe saker skuldh, och see vij gerne, at I vele haffve edher rådh och dådh medt vår fougte, huru samme gruffve arbete likest och best tilgå motthe, och hvad han edher till arbete opå våre vegne opå leggiendes varder, att I och så thet välvilligen undergå och fulfölge vele, och hvar eder besvärligit eller förtungdt bliffver att holle sådane bruckning ved macht utan medell, vele vij dhå gerne finne rådh till att göre medt eder sådane medeell, som eder lidelig vare skall. Och haffve vij förstått, att heele bergzlagett haffve her till hollet daglige til körningen 48 hesther. Så haffve vij nu udi then motthe giordt medell medt edher, så att I fyre och tiugu hester både till vatu östher, gråbergz och malmkörningh hvar dag holle schole och för sådane medell, som vij edher um körningen haffve nu effterlathid, haffve förberörde edre sendebudh opå aldes [*sic*] eders vegne loffvett oss ett staffrum vedh

aff hvar man till bruckningen, och att I sielffve hvar udi sin stadh sådane vedh till gruffven framköre schole. Hvadh vij ytermere um samme bruchning medt edre sendebud handlett haffve, varde the eder sielffve tilkenne giffvendes, och måge I retthe eder effter hvad deell the eder på våre vegne tilsiendes varde etc.

Till thet yterste, som I begäre, att I mothe bliffve schonede medt then järnförsle ifrå bergen och till Arboga etc., så vetthe I väll sielffve, käre dannemen, att vij haffve hafftt stoor umkosth opå then spannemåll vij giorde eder undsetningh medt både till siös ifrå Stockholm och till Arboga och seden landh ifrå Arboga och up udi bergzlagen. Ville oss förthenskuld alt för myckett svårdt falle, thet vij sielffve schulle upå vår umkost lathe före och fordre järnett, som I schole giffve oss igen för spannemålen ifrå bergslagen och till Arboga. Förhoppes oss förthenskuld, att I icke heller thet aff oss vele begäre. Käre dannemeen, haffve vij opå edhers scriffvelsse för ett nådigdt svar edher icke velet förholle, och udi hvad motthe vij kunne rame edert och menige ricksens gagn och besthe, thet göre vij altidh gerne. Datum Vesterårs 18 Februarij anno etc. 52.

[Vesterås den 19 Februari.]

Till Långe Bengt angående knektars användande i arbete vid bergsbruket.

Riksregistr. 1552, I, fol. 51 v. Datum framgår af »Register opå . . . alle bref», s. 233.

Vår gunst etc. Tig förtencker väll, Longe Bencht, hvad vij senast tu hoss [oss] stad var tig befalte um the knechter, som tu udi befalningh haffver, udi så motthe att thu medt them förhandle schulle, så att the schulle giffve sig till våre cronones berg och ther somblige medt theris arbete förtiene penninger och en partt, som bätther

förstondh hade än then menige hoop, motthe bevijse oss theris tienist och trohett medt godt upseende och förfordringh opå arbetett, effter som vij tig nogh vår meningh udi then motthen uplatidh haffve etc. Så vetthe vij icke, hvad thu till saken bestelt haffver, seden thu skildes ifrå oss, och um thu effter vår befalningh än nu icke ther um bestelt haffver, dhå biude vij tigh, att thu oförsumeligen thet bestelle skalt, och må thu beholle [ɔ: holle] the gamble kneckter och synnerligen them, som äre schickeligest, sådane mening före, att hvar the vårt besthe medt upseende och elliest vedh våre bergverk rame och söke vele, dhå schole the förnimme, att vij theris fördeell igen i hugh komme schole, så att the oss schole haffve att betenche. Item schall thu och vetthe, att vij inge knechter vele haffve liggiendes hoss presterne i städerne i borgälege, uthan att the schole giffve sig till vår bergverck och ther lathe sig bruke, hvar effter som han kan vare schickelig till. Finnes och några eblandh them, som thet icke göre vele, dhå skall thu icke heller effterlathe them någett borgeläge, uthan lathe them holle sig sielffve thet bäste the vele etc. Och är vår villie, att tu medt thet alder förste skall giffve oss tilkenne, huru thu medt them handler, och hvad the tigh för svar giffve. Thette icke försumendes. Datum [Vesterås den 19 Februari 1552].

Vesterås den 19 Februari.

Till Sven Nilsson angående inneliggande restantier.

Riksregistr. 1552, I, fol. 52 v.

Vår gunst etc. Tu haffver nogsampt varitt förmanett, Sven Nilsson, um the restantiepenninger thu haffver inne medt tigh både för spannemåll och älliest, så att tu sådane penninger schulle leffverere ifrå tigh och in udi

vår rentecammer etc. Så haffver thu än nu föge tig ther effter rettett, hvilkitt oss icke väll behager, och vele och biude vij tigh än nu, att thu oförsumeligen och innan otthe dager her effter med sådane för:ne penninger tilstädes komme schall och them ifrå tigh leffverere, så frampt thu vilt göre thet oss behageligt ähr, vettendes tigh aldelis her effter retthe.

Haffver thu och några insager, anthen att thu haffver uthbörgett spannemåll och icke kan så hastigtt komme till betalningh, eller och några andre schotzmåll, dhå må thu giffve tigh hijtt och sådant oss och våre cammererere vijdere beretthe, ingelunde thetta försumendes. Datum Vesterårs 19 Februarij anno 52.[1])

Vesterås den 20 Februari.

Till Arvid Skrifvare angående två gårdar, som Erik Nilsson erbjudit K. M:t att köpa, men öfver hvilka denne icke egde dispositionsrätt.

Riksregistr. 1552, I, fol. 53.

Vår gunst etc. Schall thu vetthe, Arvedt, att thenne vår tienere Jören Thuffvedtzson haffver varitt her för oss och latijdt see ett morgengåffve breff, lydendes opå thu godtz, nempligen Hoff och Vijst, som Erich Nilsons son, Torsten Erichsson benempd, gaff sin hustru udi morgengåffve, hvilkin thenne Jören Tuffvesson nu till ächte tagett haffver etc. Så vest thu väll, Arffvedt, att then Erich

[1]) Enligt 'Register opå . . . alle bref . . .': Sammeledes till thenne eptherscriffne:

Sven Nilsson [*sic*]	Peder Knutzson	Matz Michelsson
Hokon Verme	Knut Bengtsson	Thomas Nilsson
Erich Hendrichsson	Anders Håkonsson	Lasse Biur
Göstaff Berg	Marcus Bengtsson	Anders Bagge.

Til proesterne: her Sven i Ækeröö, her Ravald i Ekeby, her Erich i Spongia, her Gregers i Kiula.

Nilsson haffver uplatijdt oss för:ne tu godz till köpz, ändoch vij förmerckte [aff] för:ne morgengåffvebreff, att han haffver föge rätt till samme tu godz, utan att the höre thenne Jörens hustru till medt retthe. Hvarföre må thu tale Erich Nilsson alffvarlig till och spörien, hvadh mening han ther medt haffver, thet han tillseijer oss någett, thet han icke haffver rätt till, och att vij äre icke medt sådant väll belatnee eller tilfrijdz. Och må thu see tig vijsselige före medt för:ne Erich, så att han icke fåår flere penninger, än som han kan giffve oss skäll och hemle oss gödzen före.

Schall thu och vetthe, att för:ne Jören Tuffvesson haffver loffvedt oss för:de två gårder Hoff och Vijst till köpz för penninger. Så äre vij tillfrijdz, att tu honum samme gårdher opå våre vegne må betale, um han elliest kan them oss lagligen hemle, och haffve vij loffvedt honum så myckitt för hvartt [L]℔ smör renthe, som then Erich Nilsson fått haffver. Tu villt herutinnan sökie och rame vårtt besthe, som vij tig tilbetro etc. Datum Vesterårs 20 Februarij anno 52.

Vesterås den 20 Februari.

Till Esbjörn Pedersson angående afradens utgörande i Aska härad och om därvarande allmoges begäran att få lösa skattespanmålen med penningar.

Riksregistr. 1552, I, fol. 54.

Vår gunst etc. Schall thu vetthe, Esbiörn Pedersson, att thesse breffvijssere, Sven Erichsson i Östrehvarff och Sune Svensson i Smedieberge, haffve varitt her opå hoss [oss] och opå menige mandz vegne udi Ascheheredt ödmiuckeligen begäredt vetthe, hvartt the schole före thet affradh, som the för thetta närvarendes åhr 52 plichtige ähre ut att göre etc. Så förundrer oss, att thu samme

böndher till oss effter beschedh um theres affradh förvijst haffver, all then stundh thu ju nogsamptt vår villie så väll som andre våre fougter udi then landzenden så förstått haffver, att [thu] all then spannemåll, som udi tin befalningh falle kan, till Saltsiön skulle komme lathe, till Söderköpungh eller Nörköpungh, ther thu skulle leggen i godhe huss välförvaredt, så att man sådane spannemåll framdelis fordre kunne till siös, ehvartt man dhå haffven ville; ther thu tigh än nu må vetthe effterretthe.

Vijdere haffve och samme theres sendebudh underdåneligen giffvitt tilkenne, att menige man udi för:ne Aschehäredt begäre att löse theres affradh för penninger etc. Så haffve vij them ther opå ingen svar giffvitt, utan latidt tilsäije them, att the medt tigh um same theres affrad handle schulle. Och må thu förthenskuldh giffve them före, att hvar the vele löse samme affradh, dhå måge the såå giffve för spannen, som han udi näst komendes sommer um S. Johannis Baptiste tijd gelle kan. Um the thet icke vele, dhå måge the föredt till Söderköpungh eller Norköpungh, som före:vit står. Ther rätthe tig effter. Datum Vesterårs 20 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 20 Februari.

Till borgmästare och råd i Arboga angående Jöran Perssons arfsanspråk mot Hans Helm.

Efter en i RA. förvarad nyare afskrift af originalet i Arboga rådhus arkiv.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende etc. Vij lathe edher förstå, käre undersater, att thenne breffvissere Jören Pedersson haffver her för oss clageligen berettedt, att Hans Helm, edher medtborgere ther i Arboga, skall medt orette förholle honom något arff, som honom lageligen skall tilkomme på hans hustrus vegna effter framlidne

Hermen Spreck, som bodde ther i för:ne Arboga etc. Och effter han tilförende en vår förscrifft och stempningh till för:ne Hans Helm bekommett haffver, att han honom till rette in för oss möthe och svare skulle um samme arff, thet han doch icke än nu haffver göre velet, dherföre för:ne Jören ödmiuckeligen begärett haffver vår nådige förscrifft till edher, att I honom på vare vägna till rette förhielpe motte, hvilckett vij honom för rettvisshetennes skuld icke haffve affslå velet eller kunnedt; hvarföre är vår vilie och befalning, att I thenne sak granneligen ransake och förhöre skole, förhielpendis thenne Jören Pedersson till så mycket han kan finnes haffve rett till, så att han icke vijdere skall behöffve att besväre oss om för:ne ärende; vettendes edher her effter rette. Datum Vesterårs 20 Februarij anno etc. 52.

Vesterås den 22 Februari.

Till Anders Håkansson angående ett hemman, som testamenterats till Kongl. Maj:t.

Riksregistr. 1552, I, fol. 55.

Vår gunst etc. Veet Anders Håkensson, att thenne vår tienere, Sven Vestgöte, haffver latid oss förstå, att en hustru, benempd hustru Malin Peders dotther Jacobz i Örestada, skall haffve udi hennes lijffztidh, och then tijdh hon lagh opå sin sijdste sotthe sengh, giffvitt oss udi testemente till everdelige ägha ett hemman, benempd Örsta i Marckim sochn i Semingzhundretz heredt, ther opå hon tog fasthe vitne then tijdh hon oss samme hemmen gaff, som är Peder Nilsson, hvilken dhå vår befalningsman var udi för:ne häredt, Mons Pedersson på Hakunge, Erich i Screpsta, Jöns i Engeby medt några flere, effter som thenne Sven Vestgöte tig vijdere beretthe veett etc. Hvarföre är vår villie och befalning, att thu

skallt kennes vedth samme hemen och förschaffe thet aldelis så att för:ne framlidne hustru Malines vitne motthe giffve oss på för:ne gårdh theris fasthe breff på försthe herretztingh, som udi för:ne Semingehundretz heredt hollit bliffver, så att vij och våre erffvinger udi samme gåffve väll försäcrede bliffve motthe; vettendes tig her effter retthe. Datum Vesterårs 22 Februarij anno etc. 54 [ɔ: 52].

Stockholm den 24 Februari.

Till Måns Johansson [Natt och dag], Axel Eriksson [Bjelke], Karl Holgersson [Gera] och Jakob Turesson [Rosengren] angående rättegången mellan Joachim Bulgrin och hans skrifvare.

Riksregistr. 1552, I, fol. 55 v.

Vår synnerlig etc. Vij giffve eder tilkenne, käre her Måns, Axell Erichsson, Karll Holgersson och Jacob Tursson, att vår befalningsman opå Vadzstene slott, Jachim Bulgerijn och then Sven, som opå för:ne slott scriffvere var, haffve varitt her in för godemeen för rätthe um thet clander them emillan ähr och scriffteligen her öffverantvardett the besväringer, som the emott hvar annen hafftt haffve, hvilke besväringer vij till thet flijteligesthe her haffve latid öffversee, doch icke kunnett udi saken procederet eller ther med någen ende eller beslutt göre, effter her inge vitne eller nögafftig skäll äre för honden; så haffve och effter [*sic*] begge parterne förverckett medt theris edh och hvar för sig sagdt, att thet icke udi saningen skall bevijses, hvad som the doch oppenbarligen hvar annen tillagdt haffve.

Therföre, käre godemen, schicke vij eder begges theris framsetninger och svar (hvilke the och sielffve her för en sittiende rätt ifrå sig leffvererede), förtalde besväringerne belangende, under vårt secret beseglede tilhonde.

Och är vår gunstige villie och begären, att I samme theris framsethninger och antwordt opå thet flijteligeste och synnerligen hvar artickell för sigh öffversee, beväge och ransake vele och seden oss udi saken retthe meningen förstondige, hvad heller schulden finnes hoss then ene partt eller then andre eller och hoss begge parterne, effter som udi theres clagescriffter emott hvar annen uttrygtt och förmeldet ähr. Käre godemen, I vele nu icke försume att beflijte eder um thetta ärendes ransachning medt thet allerförsthe, opå thet vij motthe dhå retteligen komme under grunden medt sådane otilbörlig handell och seden vetthe, hvad vij till saken göre schole. Gudh eder befallandes. Datum Stockholm 24 Februarij anno 52.

Vesterås den 24 Februari.

Till Lennart [Germundsson] angående bergsbruket vid Salberget.

Riksregistr. 1552, I, fol. 56 v.

Vår gunst etc. Effther thet, Lenardt, her till dax är hvarken oss eller bergzlagitt någen godh skäll skeett medt smeltning eller driffning, är förthenskuld vår alffvarlige villie och befalning, att thu skalt flijtelige haffve acht och upseende medt the hytte fougter, som ther är vedh bergzmandzhytterne, och them thu kan icke fullelige slå tin tro till, them skall thu skynde thäden och settije andre tro karler igen. Samelunde haffve vij förnummett i sanning, att vedh Longfårs hytthe, ther Pels hytte fogte ähr, haffver en favisk knechtt, nemlig Pelle Pedersson, fått 3 lodh 1 qvintin 1 ortt smatt stanckte sölff effther fine testen. Så skall thu förthenskuld medt thet aller flijteligesthe ther effter ransake, um ther icke udi lijche motthe mere bortstulitt ähr, som utan tviffvell vell findz udi hengden, när man rett ther effter ransaker etc. Så

är och vår villie och befalning, att thu medt thet försthe skal förschaffe tig gran såll aff kopper, som tu kantt lathe sålde then aske medt, seden the haffve syntt sölffveredt. Thetta thu icke försume vilt. Datum Vesterårs 24 Februarij ann[o] 52.

Vesterås den 24 Februari.

Öppet bref för Måns Birgersson på skattefrihet för två gårdar i Kärrbo socken.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vijtterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde hafver undt och effterlåtit, som vij och nu med detta vårt öpne bref unne och effter låthe, att thenne vår tro tienare Måns Birgesson må och skall niuthe, bruuke och beholle tesse effterskrefne våre och cronones gårder Hornby och Gersla, liggiendi i Siende heredt i Käffverne sochn, frij för alle uthlager, synnerligen så länge han vår fougde är och sig på vårt gaaghn och beste troligen befliter; ther våre cammererer och befalningzmän måge vethe sig effter rette, icke görendi för:ne Månss Birgesson her emoth hinder, platz eller förfongh. Datum Vesterås 24 Febru[ari] anno 1552.

Under vårt secret.

Vesterås den 26 Februari.

Till Erik Håkansson och Olof Larsson angående strömmingsfisket och ifrågasatt införsel af sill från Danmark, om förhållandena på gränsen, om byggnadsarbetet och skeppsbyggeriet i Stockholm samt om klädeshandeln och uppsigten öfver skinnkammaren m. fl. ärenden.

Riksregistr. 1552, I, fol. 57.

Vår gunst tilförende etc. Vij haffve förstått, Erich och Oluff, att I bekymbre eder fast um ströming, och

effter sådåne fijsk udi thenne vinther icke myckidt tagen ähr, synes edher förthenskuld rådeligit vare, att vij schulle lathe förschicke en hoop malt till Danmarck att bestelle oss några lesther sildh etc. Så tycker oss, att I udi then motthe göre eder och bevog, ther föge för nöden våre, och um vij en fast ingen strömingh hade her i rijket, förhoppes oss, att vij ändhå icke schulle svellthe udi hiäll, effther vij haffve ju (Gudhi skee loff) annen matt, både fijsk och annett godtt, som vij kunne hielpe liffvet medt, och tycker oss inthet [annat än], att the danske schole väll finne vägen opå förårett hijtt medt theris sild, och ther man dhå haffver spannemåll afflathe, schole the danske dhå giffve oss her heme bättre skäll och liche för vår spannemåll, än the giorde, hvar vij lothe släpe och före them honum udi hendher. Vij vele och icke dölie för edher, att her Steen Erichsson haffver scrifftеligen giffvitt oss tilkenne, att the danske begynne opå nytt att handle emott oss svenske fast sielsintt, som theris sedvane altid vare pleger. Och haffver then gode man Lage Truedtsson latid sine tienere medt några böndher upbrendt en vår undersathers (som bodde hartt vedt grentzen) gårdh och alt thet han åtthe. Her Claus Bilde förgätther icke heller gamble arthen, uthan haffver nu opå nytt latijd gripe en her Göstaffz tienere och honum udi Båhuss torn insatt och udi thet stycke sitt godhe nåborskap beviser, som han altid göre pläger. Hvad nu the danske med sådane nåborskap sökie, thet kan hvar förstondig betencke etc.

Then Eskill Korck, som the fyre thynner saltt stuledt haffver, må I väll unne liffvett och tage en schälig boott aff honum för hans misgerningh, hvar I elliest kunne tenckie, att han sig her effter bättre vill och icke offtere medt sådane tiuffvestycke lathe förnimme etc.

Vij vetthe och ingen fördeell att schaffe medt then Morthen Kennff, therföre måge I lathe honum packe sig sin koss aff landett.

Vijdere som I beröre udi eder scriffvelsse, att then bygning I haffve förhender icke kan gå för sig för feell skylldh opå brädher etc., så såge vij gerne, att I ville sielffve finne rådh till brädher både udi Roen och flerestädz, ther bådhe brädher och annedt vijrcke stodh vell rådh till att bekomme, och måge I haffve edertt budh udi Lenna sockn, liggiendes udi Lars Turssons förläningh, till en by, benempd Bergzhammer, och lathe besichte en ström, ther både till att lathe byggie sågeqverner och elliest till ålefijske synnerlig lägenheett och tilfälle vare skall, och seden förschaffedt, att ther motthe bliffve besteltt till vårtt behoff både fijskerij och sågeqverner etc. Doch äre vij till frijdz, att I udi thetta åhr måge lathe köpe bräder udi Finlandh för någre lesther saltt, så att vår bygningh för brädher skuld icke motthe tillbake bliffve etc.

I vele och tencke till att sende en heell hoop salltt till Finlandh, både till Helsingefors och flerestädz till att göre landet undsetningh medt, effter som vij eder vår mening ther um nogsamptt tilförende haffve giffvitt tilkenne etc.

Som I giffve tilkenne, att vårtt arbethe endelis bliffver förhindrett opå slottet för then pestilentia skuld ther vancker, så kunne vij thet inthet förundre och såge gerne, att våre embetzmen, synnerligen the väffvere, målere, snidkerne och andre flere, som udi theris embetthe någett flijte[li]gere ähre, motthe bliffve schickede somblige till Upsale och somblige till andre våre slott och gårder, ther pestis icke regerer, och ther bliffve, till thess then pestelentia udi Stockholm vancker sig stille kunne, och haffve the så väll rådh till att arbethe och bruche theriss handverck udi för:ne Upsale och annerstädz som i Stockholm

etc. Vijdere kunne vij icke vetthe, huru thet handles medt våre skepz tilbehöringer, effter att man haffver alt färdigtt både kabbell och togh om hösthen, när skeppen afftack[l]ess, och um våren, när the igen tilpynthess och takles schole, haffver man dhå fast lijthet till taghe. Så är befruchtendes, att ther medt icke myckett troligen handlett bliffver; hvarföre är vår villie, att I alffvarligen våre skippere och then skipzscriffveren förmane schole, thet the för:ne takeell och togh och annedt mere, som them böör see till medt, her effter betther och troligere achte schole, än her till schedtt ähr, elliest varde the ther opå föge tack förtienendes. I måge och oförsumeligen schynde schipzscriffveren hijtt till oss medt sijn rekenskap.

Yterligere kunne vij inthet förlathe oss opå att löpe udi någen stoor sijö medt våre gamble galeijdher, medt mijndre att man lather them få annett och bätre schick än the nu haffve. Hvarföre är vår villie, att I udi then motthe medt Jacob Schipzbyggere edher rådh haffve schole och lagett, så att samme galeijdher opå sijderne förhögde och [med] förtinningar, effther som schickeligest kan vare like som the nye ähre, motthe tilpynthede bliffve, och opå thet att man kunne frij sig medt samme galeijder udi en stoor siögång, synes oss och likest vare, att I ville lathe göre opå the tu offverloph, thesliges att I ville finne rådh till att lagett, så att man haffver book opå roorgapen, så att the kunne undertijdhen vare öpen, när man schulle roo och haffve årerne ud och åther igen slagne, när man schulle segle och haffve ådrerne igen indragne, så att the kunne frij sig för vatneth udi en storm eller stoor siögång. Vij såge och gerne, att then Longe barken och the andre gamble skeph motthe och bliffve förhögde och medth thetthe öffverlop förbättrede, så att man them och udi like motthe bruke kunne etc.

Vijdere schole I vetthe, att vij inthet behagh haffve till then handell, som schär ther opå Stocholms slott medt vårtt cläde, effter vij nogsamptt förmerkie, att ther medt slumbras, altt effther som Henrich Screddere och Joen Clädscriffvere sielffve velhe, och förnimme vij, att Henrick inthet scriffver up färgen opå hvartt slagett han köper och förnempde Joen till honde leffvererer, theruthigenom them giffz stortt tilfelle till oretthrådigheett, så att the scriffve thet för gott engelst både udi upbörd och utgifftt, som dhå Brabandz och annett grofftt cläde ähr, och schær och så ther medh så stor försnillijng och schalckheett, thet vij icke någen tijdh fulleligen sådantt kunne förtälie och beclage. I vetthe och vell, att vij årligen våre gode varer både jern, smör och andre pertzeler till etthundrett tusendh marc för cläde uth giffve motthe; schulle vij för sådane dråpelig summa penninger inthet annett haffve igen, än hvadh som thet selskap gille, thet doch föge värtt ähr, dhå schär oss för Gudh och all verden orätt etc. Så see vij nu dagligen för ögenen, att thett handles fast olijke medt cläde utgifften udi så motthe, att våre egne drenger och flere, som dagligen här udi hoffvedt ähre och opå achte schole, bekomme thet slemesthe cläde och qvinfolck och annett selskap, som ähre opå våre slott och gårdher och annerstädz, löpe utaff medt thet besthe cläde, som udi camereren finnes kan. Snarest sagdt all handell udi then motthe går så olijke till, att ther är ingen motthe med. Så måge I fulleligen förlathe edher till, att vij sådane handell ingelunde lenger lijde kunne, uthan biude och befale edher vidh edhers edh och trotienisthe, att I både medt för:ne Henrich och Joen her effther ett nögere och bätre upseende haffve schole, än som her till skeedt ähr, och så förschaffedt, att the icke medt våre varer och cläde så slumbre och lage schole, som the sielffve vele, uthan att ther medt motthe bliffve ramett och söckttt vårtt gagn och besthe, och när

Henrich köper cläde, schall han dhå um köpett alene icke vare betrodh, utan schole I och vare therutöffver medt och förschaffett, att oss medt sådane köpz handell icke motthe skee förkortt; skall man och achte, när clädett köpes, att icke alenist upscriffves, hvad slag thet är, uthan och så aff hvem thet köpes och hvadh färge hvartt stycke utaff hvart slag haffver, hvilkitt för:ne Henrick strax udi sine registher scriffve schall och legge hvartt slag för sig åtskiltt udi cammereren och icke kasthe thet ene slagh utöffver thet andre, som her till skett ähr, och schall clädescriffveren udi liche motthe upscriffve thet cläde, som han upbär aff för:ne Henrich, så att han så väll udi upbörden hvar ferge antechne skall, som hvartt slag cläde; skall han och legge hvartt slag för sig och icke kastedt udi hoop, som skee pläger, och schall han tesligest beschedeligen antechne, hurudane färge han utåff hvartt slag både ett paartij och annett utgiffvendes varder, så kan man dhå see, när thet icke så tillhope slumbras, som the nu gå tilvercke med, huru gott och utåff hvad slag hvar för sig bekommer etc.

Vij vele och ingelunde, att I schole scriffve Måns Jönsson till um hvad deell, som I oss sende vele, utan oss och them, som udi upbörd haffve schole beschedelige register ther opå, tillhonde schicke etc.

Yterligere förundrer oss, att I så oflijteligen haffve förseglett the nycler, som I oss tilschickede och till then cammeren lydher, ther våre schinvarer ähre udi, och sende vij edher her medt eders beseglingh igen tilhonde, then vij sielffve tage heell utåff nycklerne, och hade man väll kunnett beseglett nycklerne igen medt samme beseglingh och åther tagett henne utaff och sedhen igen förseglett them medh same beseglingh, så offte man thet göre ville. Så måge I förlathe eder till, att um then Jacob Cammersven oss medt samme försegling udi vår schincammer nåken schalckheett giortt haffver, dhå vele [vij]

eder ther um tiltale, och hvar I opå en annen tijdh icke bätre vele försegle, dhå måge I så gerne haffve edher beseglingh fördragh.

Item schole I vetthe, att vij nu haffve förschickedt Erich Matzson till Stockholm och befaledt honum att leffverere eder halff tredie tusende march reffvelske penninger, för hvilke udi Rijge eller Reffle till vårtt behoff en heell hoop hampe bestyres och köpes skall etc. Så är vår villie, att I för:ne summa reffvelske penninger aff för:ne Erich annamme schole och medt thet försthe så förschaffett, att någen förstondig köpman till en utaff förnempde städer, udi hvilken man förnimmer besthe köpett vancker, strax drage motthe och ther sådane hampe köpe, för än Hollenderne ther häden opå förårett kommendes varde. Thetta I så endeligen bestelle vele.

Vij vele och, att I oförsumeligen till oss vår scredere Jören skynde och förschicke schole. Datum Vesterårs 26 Feb[ruari] anno etc. 52.

Vesterås den 27 Februari.

Till fru Hebbla [Siggesdotter (Sparre)] angående hennes erbjudande att öfva tillsyn öfver de kungliga barnen samt om hennes begäran om fem gårdar i Åbo län och klagomål öfver ett henne fråntaget fiske.

Riksregistr. 1552, I, fol. 63 v.

Vår synnerlig gunst etc. Vij haffve bekommeth eders scriffvelsse, käre fru Hebble, udi hvilke I giffve tilkenne, att I udi vår (effther som I oss udi höstes loffvede) vele giffve eder till oss och bliffve hoss våre elskelige små barn etc. Så kunne vij väll tencke, käre fru Hebble, att sådant eder icke heller än andre, som boo och bohagh haffve, synnerligen udi then landzende lägligit vare kan att giffve edher ther ifrå och lathe oachtsampt folck någett

lenge ther medt regere. Doch betacke vij eder för sådane eders velvilligheett och lathe eder nådeligen förstå, att vij haffve fått rådh her hoss oss till then, som våre käre små barn achte skall och vele förthenskuld edher medt then longe reese haffve förschonedt.

Vijdere som I scriffve um the fem booll udi Åbo län vij eder gunsteligen för någen tijd seden effterlothe och begäre, att vij edher them medt alle partzeler nådeligen unne ville etc., så äre vij icke obenägne att hielpe edher hvad vij kunne, doch kunne vij icke vethe, um thet för någre synnerlige orsaker skuldh vill vare oss lägligit ath umbäre mere utaff the partzeler, som aff same booll uthgöres, än som I bekommet haffve etc. Som I giffve och tilkenne, ath vår fougte haffver kendz vedh ett fiske undan thet hemman Nora, liggiendes vedh Vijborgh, hvilkit heman I utaff oss till ett heffdebyte bekommet haffve, så vele vij vare förtenchte ath seije vår fogte till, när han till oss kommer, ath han opå then deell edher medt rätthe tilkommer inthet hinder göre skall. Gudh edher befallendes. Datum Vesterårs 27 Februarij anno etc. 52.

[Vesterås] den 27 Februari.

Till Olof Pedersson och Olof Eriksson angående mönstringen i Vestergötland.

Riksregistr. 1552, I, fol. 66 v. I 'Register opå . . , alle breff . . .' är samma skrifvelse införd under den 2 Febr.

Vår gunst tilförende etc. Vij giffve eder tilkenne, Oluff Pedersson och Oluff Erichsson, ath vij nu her haffve latid för handle medt Arffvedh Claesson um thet krigzfolck, som vij opå thenne tijd haffve udi Vestergötland, [och] udi så motthe ther um beslutett, ath vij samme krigzfolck både ryttere och knechter um medhfaste tijdh nestkommendes ther mustre late vele och haffve beleffvedht

och samptyckt, ath för:ne Arffvedh medt eder samptteligen samme vårt krigzfolck opå för:ne tijdh mustre schole etc. Hvarföre är vår villie, ath I medt honum opå sådane mustring ett flijtigt och nöge upseende haffve schole, förskaffendes ath beskedelige register ther opå scriffne och holldne bliffve motthe, och så snart mustringen öffverstonden är, vele vij, ath I schole lathe komme muster registeren oss tilhonde, opå thet vij ther aff see och vethe måge, huru mycketh och hvadh för krigzfolck vij haffve ath lite opå udi then landzende, och ath vij therutaff motthe kunne lathe förslå, huru många penninger vij till nästkomendes valburgzmesselön till then landzende nidh schicke schole etc.

Vijdere förmode vij, ath thet cläde, som vart krigzfolck udi then landzende för thetta förlidne år haffve schulle opå Elffzborgh, alrede utgiffvet vare skall, såge förthenskuld gerne, ath I oss ther opå beskedelig register och beskedh tilschicke ville medt thet aller förste. Ther I eder effter rettendes varder etc. Datum 27 Februarij anno etc. 1552.

Kopparbergs prästgård den 28 Februari.

Förläningsbref för Jöns Olsson på två tredjedelar i Varggården.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* giöre vitterligit, att vij af vår synnerlig gunst och nåde, så och för then trogne och välvillige tiäniste, som thenne oss e[l]skelige troo man, Jönss Olson i Vargegården, oss och Svergies crone alltijd bevijst och giort hafver, och synnerligen ath han altijd sig flijteligen vinlagdt hafver [och] vinliggie skall, att thetta vår och cronones berg retteligen, som thet sig böör, bruckat och ther med handlat blifva må och skall, oss,

Sverges krone och menige bergzlagit till gode nytte och gangh, hafve undt och gifvit, som vij och nu med detta vårt öpne bref unne och gifve honom och hans effterkommande arfvingar till evärdelige ägor the två delar udi för:ne Vargegården, som tillförende under sahl. andis prebenda i Västerås ligat hafva, och oss effter Västerås ordinantia på cronones vägna tillfallne är, effter att förbe:de Jönss Olofson tillförende äger på sin hustrus vägna then tredie part i för:ne Vargegården och han the andre tvenne parter, som vij honom nu undt och gifvit hafve, så gått som af öde uptagit och gården upbygdt hafver. Hvarföre biude vij våre fougter, ombutzmän och alle, som för vår skuld vele och skole göre och låthe, att the icke i någon motte gör förbe:de Jönss Olofsson eller hans arfvingar her emoth hinder eller förfångh vijdh vår ogunst. Datum af Kupperbergz prestegårdh 28 Februari anno 1552.

Under vårt secret.

Vesterås i Februari.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

»Register opå . . . alle breff . . .» 1552. (RA.)

Den 2 Februari.

Tijll Hans Persson, fougthe i Dalerne, att han förskicker K. M:t något bly tijll en probe aff thet vid blygruffven är etc.

Till Erick Håkensson, att han sender till Kon:ge M:t en tunna rijsk m[i]ödt, skenckevijn en åhm, kockevijn en fierding, och en fierding vijnätticke etc.

Öpitt breff för Jöns i Ytrelle lendtzman på then ränthe, som lendtzmennene tilförende aff Thuhundradtz herede haffve pläge etc.

Förläningzbreff för Jacop Holst på en lest aff thiendenn udi Vastena proesterij till en behagelig tijdt etc.

Till Anders Pedersson att han lather salthe någett aff then åll, som thagx vedt Skedens fiske och lathe komme till Jöneköping och så med skuter till Askerssund och så till Kegleholm etc.

Förläningzbreff för Keel Nielsson på en konungzby, benempdt Huseby Ärnevij i Longhundrattz heredt, till en behagelig tijdt.

Till Oleff Jönsson, att han giffver sig till Ko:ge M:t, görendes beskeedt för all then deel han aff Skrecksta rätteredöme både för 50 och anno 51 upburijdt haffver etc.

Förskrifft för Mariedt Siffridtz dotter till Jacop Väst, att han lather straffe the knechter henne sloge och the andre ther äre föreholle, att the icke handle så medt K. M:tz undersåther etc.

Till Mons Bijrgesson, att Kong:e M:tt haffver skencht Longe Gregers Timberman ett halfftt pundh korn och ett halfft pund rogh etc.

Till Jöns Månsson, att K. M:t haffver latijdt tilskriffve Erich Håkensson, Oleff Larsson, Hendrich Schreddere och Mårthen Henrichsson um the ketzler, hampa och fisk han till gårdtzen[s] behoff begärer; ithem till Niels Tulsson om the qvarnestener han begärer etc.

Till Erich Rolsson, att han lather Bencht Monsson Vilskytte bekomme ett gott rör med snappelåss.

Till Mattz Stutt, att han tencker till att haffve bättre acht och upseende på then malm icke udi gruffven väll affbruthen bliffver; ithem och så medt soffringen.

Till Erich Håkensson, Oleff Larsson och Joen Clädeschriffvere, att the lathe Jören Jonsson och Erich Michelsson sampt the karler them folgachtige äre bekomme theres borgecläde them haffve borde nestförlijdne åhr anno etc. 51.

Öpit breff för framlijdne M. Peders udi Strengnäs effterleffverske, Biritte Jönssedotter, på canicke delen aff tijenden, som faller vedt Skillinge kyrcke pro anno etc. 52.

Förskrifft för Niels Beltzson till Niels Tulsson, att han er honom behielpelig på Oleff Svensson udi Köpung till rätthe, om hans moders dödh han honom haffver till tale etc.

Förskriff[t] för Anders van Nijhussen till Germund Svensson, att han steller honom tilfrijdtz um then hest, utskickede sendebudt till Keij:ge M:t aff honom anamede; ithem the rest:er honom haffve bör, thesligeste förhielpe honom till rätte hans broder aff dagom togh.

Förläningzbreff för Jöns Månsson på en konungzby, benempd Hussebylagge udi Lagga sochen, till en behagelig tijdt etc.

Stempning för Oleff Pederssonn i Tompta udi Romferthuna sochen på Jöns i Löönsta udi Kijlss sochen.

Den 3 Februari.

Förskrifft för Måns Redesvenn till borgemestere udi Suderköping, att the lathe komme honom udi spetalen och ther haffve sijn nöttorfft hoss the andre fatiga etc.

Öpitt breff för Margrethe Oleffzdotter på en gård, liggiendes udi Västerårs och tilförende under Vårfru prebende legatt haffver etc.[1])

Till Erich och Oleff, att the skynde till K. M:t the två pärlestickere till Stockholm kompne äre etc.; ithem att the tilseije Hendrich Schreddere, att han förskicker till Jören Ballinger till Upsala ett eller tu schålepundt gott inssegegull lijke grant, som medföliende trådt ähr etc.

---

[1]) Samma bref är antecknadt äfven under den 4 Febr.; här säges gårdens läge hafva varit »nest sunden för domkyrckien».

Den 4 Februari.

Fougte breff för Keell Nielsson opå Linchöpingz gård, [att han] thesligeste udi Åkerbo och the oförländthe sochner [i] Hanekindtz häreder uthöffver alle schatte, crone, kyrcke och preste landbooer [fougte] vare skall etc.

Till Erich Rolffsson, att han skynder then Michell Ryss Schinnere och ryske såpesiudere till arbete ther opå Gripzholm, så att the motte göre något för theres lönn och kosth etc.

Till Erich Håkensson [och] Oleff Larsson, att the skole förskaffe then rysse såpesiuderen med hvad deel han behöffver till Gripzholm.

Den 5 Februari.

Till Rassmus Raffvelsson, att Kon:ge Ma:tt haffver tilskriffve latijd tesse proester, her Sven i By, att han till Gamble sölffbergit skall komme lathe aff kyrcke tijenden 3 lester, her Lars i Vendell aff Tijerpz proesterij canicke och kyrcke delen 9 lester, her Peer i Lösta aff Simetuna och Torsthuna proesterij canicke och kyrcke delen aff tijenden, som oförlänth är, 4 lester.

Till Gudmundt Schriffvere, att han giffver sig till Kon:ge Ma:tt och Hans Ma:tt undervissning görendes opå then årss löning han medt Axell Erichsson och Karll Hålgersson förhender hafft haffver.

Öpet breff för Bencht Mattzson på en tompt i Vesterårs nest nordan för Torsten Pungemakeres gårdh, hvilcken under prebenda Anne legatt haffver, som Kong:e M:tt honom skenchte etc.

Fogtebreff för Oleff Joensson opå Stigebode och Stigebodegruffve; item opå Torsåker och Offvanssiö sokner.

Till Sven Småleninge, att han handler med proesterne udi hans befalning, att the late Oleff Joensson be-

komme så myckin spannemåle aff tijenden ther faller, som han behöffve kan till Stigzbodegruffves bruckning etc.

Till Erich Håkensson och Oleff Larsson, att the lathe Oleff Joensson bekomme borgecläde på så många personer, som inneluchte zedell uthvijsser etc.

Pasbord för Marchus Hammersmed och the timbermän hoss honum äre till att drage emellan Kong:e M:ttz bergverch och tage skiutzhester till theres timberredzskap etc.

Fulmacht för Marchus Hammersmed till att tage några unge karler i tiänisten och läre them plåttslagere embete etc.

Svar till Erick Håkensson och Oleff Larsson om then Mattz Larsson, som med K. M. spannemåll så otilbörligen handlett haffver; therföre kan Hans Ma:tt väll lijde, att the honom late tilbörligen straffe, så att andre, som sådant obeståndt fördriste sig företage, exempell ther aff thage motthe. Ithem förskicker K. M:t then cammerschriffvere till them, som Matz Larssons reckenskap förhörtt haffver etc.; item att the förtenchte äre um ladning udi Burvassen tiener och annen nöttorffter, som till theres fure schip behöffves ther heden löpe schall etc., och att the beflijte sig um en tro karll, som [the] på samme schip för en höffvidtzman brucke kunde och förstånd hade opå kiöpzhandell, opå sijdengevant, kryder och andre nöttorffter Hans Ma:t behöffver. Um theres förslag om the daler, som till Reffle effther hampe och kabbelgarnn förskickes schulle, anamar Hans Ma:t udi ett bethenckende. Icke är K. M:t heller tilsinnes köpe lathe någen kåper udi Distingzmarcknadt, utan the Reffvelske ville köpslage med Hans Ma:tt opå kåper och late få hampe och kabbelgarn, dhå är Hans Ma:tt tilfrijdtz, att the måge brucke något aff thet kåper ther till Hans Ma:tt udi Stockholm liggiendes haffver. Att the lathe Ko:ge M:t förstå om the haffve bestelt om the karler, som opå

Schellemora [*sic*] och Barckereby för fogter bruckas kan etc.; ithem att the med thet förste lathe tillrede [och] pynthe the maker [the] udi nybyggning förhänder haffver.[1])

Till Jören Arffvidsson um the Fietersundtz bönder han vill fördriffve, att thet ingelunde behager Kong:e Ma:t etc. Latius in conceptis.[2])

Den 6 Februari.

Till Lasse Olsson, att han lather Oleff Joensson bekomme till Stigzbodabergz behoff enn bryggepanne och någhre kokekäreler etc.

Den 7 Februari.

Till Jören Arffvidtzson, att han samme bygning lather sättie opå Holmen, then han opå Fiethersundt upsatt haffva vill, och lather bönderne bliffve opå för:ne Fiethersundt; ithem att han lather Marcus Hammersmedt bekomme 4 pund malt aff thet han i befalning haffver och Kon:ge Ma:tt honom schencht haffver; att han lather Bencht i Alveste beholle the 20 spän korn han utaff Aspå för sijtt omack upbäre pläger etc.

Öpet breff för M. Peder Johannis opå en bodh och tompt, som boden ståår opå, i hörnet opå torget ved korssett udi Vesterårs, som Jahan Apotekere hans fader hafft haffver.

Till Peder Benchtzson, att han skall vare hyttefogte ved Saleberget, och att han achter ther Kong:e M:ttz gagn och beste etc.

Svar till Sigge Svensson, att han later thet åleflesk han scriffver um komme til Väter och seden til Asker-

[1]) De 2 sista meningarne, som begynna ny sida, hafva i marginalen anteckningen 6 [Febr.].

[2]) Brefvet till Jören Arffvidsson är i manuskriptet inskjutet mellan andra och tredje punkterna i föreg. bref, hvilket emellertid lätt synes af sammanhanget.

sund, så theden til Kegleholm, ther skal han leffve[re]ret och aname ther på qvittencia. Then gård och qvern han begerer är K. M:th tilfridz, at han beholler, hvar han kan [haffve] theres vilie oc tillatelse, som samme gård och qvern haffve [i] värie.

Till Erich och Oleff um två krydde och två suckersecker till K. M:tz behoff; item um sarduch och foderduch till Hans Koch etc.; item um lärefftt till alle kocker, kockedrenger och kellersvener etc.[1])

Den 8 Februari.

Till Lenardt Germundtzson, att han handler medt Peder Benchtzson, att han hytthefougte vare skall och fliteligen opå sijn befalning achte skall etc.

Till Karll Holgerdtzson, Erich Monsson och Niels Persson, att the mustre K. M:tz krigzfolck udi Smålandt med thet förste och aname clädett opå Vastena slott och udi för:ne Småland utskiffte skole i bland samme krigzfolck etc.; item när the mustredt och affbethaledt haffve, att the lathe K. M:t bekomme beskedelige, clare och visse register både på folckett och clädett.

Till Erich Svensson, att han lather Rassmus Nielsson bekomme till bergzbruckningz behoff hvad dell han behoff haffver och han åstad komme kan.

Den 9 Februari.

Heredtzhöffdinge breff för Bencht Niielsson på Ekolsundh på Brooheredt.

Till Erich Dalekarll, att han granneligen ransaker, hure mycken vinther sädh ved Hamerstad sådtt är, giffvendes oförsummeligen Kong:e M:tt ther um tilkenne etc.

---

[1]) Randanteckning: Relator Erich Jörensson.

Till Axell Nielsson, att han giffver sig till Kon:ge M:t.

Till Niels Jäspersson, att han förhörs medt skytterne, om the några starcke häster haffve, thet the Kon:ge M:t samme häster till Salebergz behoff komme lathe, och seije them, att Hans Ma:tt vill giffve them unge häster igen etc.

Till Jacob Väst, att han lather förfordre malmen till hytterne, för än hon bliffver bortstulen och straffer smeltherne, ehvar the otilbörligen medt smälthningenn handle etc.; eller Hans Ma:tt vill haffve honom ther um tilthale etc.

Till her Oleff i Norby, att han lather Erich Schriffvere vedt Salegruffve bekomme 4 pund sädt aff tijenden ther faller pro anno etc. 52 och oförlänt är.

Den 10 Februari.

Till Jacob Vest, att han lather heffte then knecht ved nampn Oleff Hansson (som sig mett Kong:e M:ttz sechreet förseet haffver) udi soffreboden eller annenstedz opå Kong:e M:ttz arbete opå en månet eller två tilgörendis och seden må han bliffve under knechterne.

Till Erich och Oleff Larsson, att the schynde till K. M:t M. Arnnd, Hendrich Schreddere och Mårthen Hendersson med theres rekenskaper.

Till M. Arndt, att han giffver sig med sijn rekenskap till K. M:t.

Samme mening till
Henrich Schreddere och
Mårthen Henrichsson
och Måns Nielsson.

Den 11 Februari.

Till Lenardt Sölffköpere, att hann handler med smeltherne um theris betalning i så måtthe, att han bethaler

them effther skippunde och icke effter vekethall, och att han lather the smelthere, som väll smelthe, bekomme hvar affthen ett gott borgestop öll mere än the andre smelthere, som icke väll smälthe etc.; ithem att han straffer the smälthere, som oflitige äre, lijke som han hielper the villige.

Samme mening till Christiern Pedersson opå Gamble sölffbergit.

Till Mattz Stutt, att han lather K. M:t förstå, huru myckin malm han bekommer effther hvar dagzbryttning, åtskilt opå bottnen och särdelis opå väggerne; ithem att han förskicker medt thett förste sijnn schriffvere till Kon:ge M:tz cammer medt hans rekenskap etc.; item att han skall soffre och vaske malmen nidre udi gruffven, effther som K. M:t honom underviste.

Förskrifft för Michell Jönsson aff Loijo sochen till Jacob Väst och Mattz Stutt um någett arff effther hans sonn och vedt Salebergitt död bleffven ähr etc.

Den 12 Februari.

Till Svanthe Sture för Simonn Snidkere um then deel han honom ifrå haffver, att han besinner sig sielff och icke så strengeligen handler med sine tienerer etc.

Öpitt breff för Peder Gestrick, borgere udi Gäffle, opå en halff tomp[t] ther sammestedtz (till en behageligh tijd), liggiendes emellem åne och Oleff Anderssons gårdt och han aff Anders Vässgöthe för 34 march kiöpt hade etc.

En förscrifft för en bonde aff Lampis soken til Jöns Vesgöte til Vexö och Isac Nilsson, v. aller n. herres befalningsman på Tavestehuuss.

Den 13 Februari.

Passbordt för Niels Bagge till Smålandt etc.

Till Lenardh Sölffköpere, att Kon:ge M:t är förstendigett, thet icke så troligenn medt bly handlett bliffver, som skee borde etc.; dherföre vill H. Ma:tt, att han granneligen sich vinläggie skall att upspane (doch oförmercht), hvem som otroheett medt sådane bly mest bevijsser, och att han inge ordt här aff göre skall, för än han rätthe grunden udi sacken förnummit haffver, opå thet han kan få en fast foott opå stå etc.

Till Nils Ösgöthe, att Kong:e M:tt haffver tilgiffvit hustru Ingrid i Loospångh all then skatt, som hon ther utaff uttgöre plictig är pro anno etc. 52.[1])

Till Mattz Stutt, att han lather anheffte thesse effther-schr:ne foug[t]er, Oleff Olsson hyttefougte, Jacob Johansson hytteschriff:re, Ingevald Persson smelthere, Mårthenn Mårthensson, Jacob Thommesson och Jöns Sockes dreng (som sig emott Kon:ge M:t forseedt haffve), udi soffreboden eller annerstedtz opå K. M:tz arbethe etc.; ithem att han later them bekomme fethalie opå gården effther nöttorffthen etc.

Till Erich och Oleff um 12 skålepundh kruut till vilskytternes behoff och så mycket bly, som the ther till behöffve etc.

Till Nilss Tulsson, att Godhe Sven må beholle en vreet udi Köpungh till sin gårdh, som Påvel Finne tilförende hafftt haffver etc.

Den 15 Februari.

Till Erich Håkensson och Oleff Larsson, att the medt thet förste förskicke hijtt till Kon:ge M:t så myken fethalie, som inneluchte zedell förmälder, skyndendes

[1]) Randanteckning: R[elator] Doctor Andreas.

först oförsumeligen then torfisk hijtt, anthen udi secker opå klöff, eller huru the thett snarest hijtt förfordre kunne etc.

Zedell.

Ithem att the förskaffe hijtt till Kon:ge M:tz barns behoff ett got stycke svartt flogell och et halfft stycke svartt karteeck eller thafft, som tiener till underdrecht opå hosser etc.; item ett stycke svartt dusinsk eller annett passeligitt gott svartt cläde till drengers kiorthler, item 4 eller 6 bulther läreff[t] till drengers skiorther etc.

Till Lasse Olsson, att Mons Gadd må beholle the holmar och siäleskiär, som ligge nämest um kring Gackereöö, hvar han elliest vill göre ther lijke och rätt utaff..

Öpet breff för Hans Larsson, att K. M:tt haffver tilgiffvit honum tvegge åhrs affradh, som han pro anno 47 och 48 aff Röreby i S. Ilians sokn står tilbake med etc.

Till Knutt Benchtzson, att han med thet förste giffver Kong:e M:tt schriffteligen tilkenne, hure mycken ved ifrå hans befalningh och till Salebergit udi thenne vinther kommen är.

Samme meningh till { Håken Verme / Michel Helsingh.

Till Jöns Månsson, att han finner annen rådt till vedh att brenne opå gården, än then vedt, som man framdelis till kalckugn och thegelugn brucke schulle etc.

Zedell till Jöns Månszon, att han förskaffer til Kon:ge M:t the loskijn, som han udi Disstingzmarcknaden till kiöpz fått haffver etc.

Till M. Påvall Schutz, att han giffver sig till Kon:ge M:t, så snartt han någett tilpass bliffver, för än han dragher medt Oleff Larsson att besee thenn qvarngraffning etc.

Förskriff[t] till her Göstaff Olssonn för Bencht Ketilsson, att han förhielper honom till rätthe um then orätt Hans Torstensson honom giortt haffver etc.

Den 16 Februari.

Till Lenardt Sölffköpere, att K. M:t förundrar, att han icke mere gör till sacken, så att Hans N. får aldrig viss beskedt um thenn bruckning etc. Så är H. M:tz alffvarlige vilie, att han här effther skall icke framkomme medt sådane skåtzmåll, uthan K. M:t vill haffve lijke myckit sölffbly effter veggie malmen och effter alle ryninger, som han får opå bothne malmen; effther all malm bliffver soffredt, så motte ju thet ene giffve så myckit [som] thet andre etc.

Den 17 Februari.

Öpet breff för her Peder Laurentij i Rontuna på biscopzdelen aff tienden ved Spielvikz kyrckie pro anno etc. 52.

Bestell[n]ingzbreff för Hans Frantzsoos Perlestickere opå 320 march ortuger årligen i 3 terminer, och så myckin fethalie sig till 80 march belöpe kan.

Till Jören Jonsson, att han endeligen så förskaffer, att skogen uthaff Husshagen strax opå förårett motte borthrödt bliffve, och under Gamble sölffbergitt liggiendes bliffve etc.; ithem att han befliter sig att få så många kåål till hytter vijd för:ne Gamble sölffbergit ther förnöden vare vill etc.

Till Mårthen Lybeck[1]) på Hadeberg, att han skall vare förthencht att brucka bergit, så att K. M:t motte skee skiäll för umkostning, och att han kan löna möden igen; thesligeste att then malm, som han lather affbryta, skall dageliga till renth godtz affsoffradt bliffva och effther 1/2tunnatall och icke effter bårethall, som här

[1]) Randanteckning: R[elator] Oleff Knutzson.

till skeedt ähr etc.; och att hvar vicku bruckning motte för sig rät summeradt bliffve etc.

Till Oleff Joensson på Stigzbodaberg, att K. M:t storliga förundrar thenn bruckning, som han udi thetta förlijdne åhr 51 vedt Hadaberg hafft haffver, udi thet H. M. är till 5000 mark ortuger till achters bleffven, ther han H. K. M:t med ordom uphollit haffver och loffvet H. M:t thet skulle vele [*sic*] löna möden igen, och är H. M:tz alffvarlige befalning, att han skall vare förtencht udi, at H. M:t vill ingelunde här effter sådana bergzbruckning, som så dråpelig skada affkomber, uthan vill, att han skall vinläggie sig att löna umkosten igen etc.[1])

Till Jören Jönsson, at han skall utspane, um ther nogen i hans befalning finnes, som haffver myntet thet falske mynte, som udi Örebro marcknedt bleff oppenbart etc.

Till Jacop Vest och Matz Stut, att när the hester komme aff Norlanden oc tijt til Salebergit, skulle the icke beholle allene same hester, uten skiffte them ut ibland the andre H. N:des berg, effter som hvart berg behöffver, ther um the vele förhöre etc.

Till Jöns Monsson, att han icke lather upbrenne then ved opå gården, som achtet är till tegell ugnen; item att han lather the looskin komme K. M. tilhonde, som udi distingzmarckneden tilköpz varidtt haffve, hvad heller han eller andre them bekommet haffve etc.

Svar till M. Påvell, att han må giffve sig till Kong:e M:tt, så snartt thet bliffver något bettre medh honum etc.

Till her Anders i Pithe, att han uplater Anders Oleffzson i Affva then halffpartt, som han udi samme Affva köptt haffver; haffver han och några insager ther emott, dhå må han thet lathe förstå etc.

---

[1]) Randanteckning: R[elator] Oleff Knutzson.

Svar till Lasse Olsson, att han lather thet spech han opå K. M:ttz vegna upburedtt haffver komme till Gamble sölffbergit och flerestedz till K. M:ttz bruchninger etc.; item um krampesill 4 eller 5 lesther och så mycken strömingh till för:ne Gamble sölffbergit etc.

Till Mattz Stuutt, att han udi två dager later bliffve otilmakett i gruffvan, opå thet malmen motte bliffve upsoffret, ther till gruffvedrengerne hielpe skole, så att man motte få legge golff udi soffreboden; item att alle knechter, som ther äre, skole hielpe til att soffre udi the två dager, och vett Marchus Hammersmed att undervijse honom vijdere, hvar han sig efftherrette skall etc.

Den 18 Februari.

Svar till Biörn Pedersson, att han icke med sådane skiäll kan försvare Kleeff udi Calmarne sockn, som han nu förebäre, uthen Kong:e M:tt mener, att Joen Schriffvere och hustru Anne haffve rappet samme Kleeff unden domkyrcken uten Kong:e M:ttz vittskap; ther um han ännu vijdere må giffve Kong:e M:tt tilkenne etc.

Öpet breff för her Erich i Ovijken, att han må vare frij för borgeläges taxen, som är 30 march, hvilcke han årligen utgiffve pläger; item opå laxetienden, som udi Jemptelandh årligen falle pläger, till en behageligh tijdh.

Öpet breff för her Mons i Lijdtt, att han må köpe udi Helsingeland ett skippundh kettzle och grythekopper och fören till Jemptelandh.

Till Erich H[åkansson] och Oleff Larsson, att Kong:e M:tt haffver schenchtt Törbiörn Tijdemandzson 3 pund rogh och 3 pundh korn; item att then böneboch på svenske må bliffve prenthet etc.

Den 19 Februari.

Till Erich Håkonsson, att han flitig upseende med Silvester Låsesmed haffve skall och honom foreholle, att han varhafftigt arbete göre motte.

Till hustru Anne fatheburs hustru opå Grijpsholm sendes 8 lod sijlke, som hon til två dukar begärat hade.

Till Erich Håkonsson, Oleff Larsson och Joan Clädescriffvare om nijie persone[r]s clädning, teslikes om någen tvåll.

Till Erich Håkonsson och Oleff Larsson, att the late Gregers Snickare tilpyntta 2 skrijnn till barnssens behoff och förskicke them hijtt, epther som Kongelige M:tt them tilförende tilscriffvit hade.

Eth breff til Hokon Skreddare, att han later Joen Foss få all then deell, som han behöffver til bergsbruckningen, effther hann uti Nilss Niupz stad ved Höckhuffvudzberg befalningen haffver och upseende, så att ther inthet motte försumedt bliffve.

Till Länart Sölffköpar och Mattes Stutt, att the förhandla med the bergsmen, som vid gruffvon boo, att rotekarar, soffrekarar och vaskare her effther utgöre skole tomptöre, både för gårdar och gatuboder, som the tilförende utgiort haffve och för samme penninge[r] skall K. M[:ts] malm soffras; tesliges skole alle gruffvedrenger och gråbergskarar, som bode uti gruffvon och vinderne arbete plege, her effther utgöra thera[s] soffrabode penninger, 1/2 march hvar kar om monaden, hvilke penninger skole, sampt the kista penninger ther falla, komma til K. M:ttz egin soffring och vask. Hvad bergsmennen och rotekaren icke vele utgöre penningerne, thå skole the soffra och vaska all K. Ma:tts malm.

Til Bengt Scriffvare, opå Lindebergit fogte, om then svar K. M:tt bergsmennens budskap aff Lindeberg och

Noraskoge giffvit haffver, och hvad the på menige bergslagens vegne K. M:tt loffvet och tilsagdt haffve, nempnlig att the vele holle hvar dag 24 hester til körningen och annet arbete, som man skal vid gruffvon förhender haffve. Her med skall han haffva itt upseande, att alt må hollit varda, som the K. M:tt tilsagdt haffve. Um then sacköre för thet, som försumet är, scall han handle effther legligheten. Och är K. M:tt till fridz, att the utgöre vedh för theres sacköre peninger, hvar effther som han haffver brutit till. Vidare skall han giffve K. M:tt tilkenne, huru myken vedh han til hvar dags tilmaken behöffver, huru mykin malm han effther hvar dags bruckning bekommer, huru mykit malm upsettes til hvar rosthe och annet, som videre udi registrationen befinnes.[1])

En förskrifft til Erich Svensson för Nilss Jönsson, att han hielper honom til all then rätt han haffver mott Knut Persson, effther som hans innelycktte supplicatz inneholler.

Den 20 Februari.

Till Mattz Törne, att han förskicker the knechter han udi befalning haffver up til cronones berg, som är till Salebergit, Lindessberg, Hadeberg, Höckhuffvudzberg och annerstedz, ther man theris tienist behöffver på cronones arbete, dog så att the, ther bettre förstond haffve, skole haffve opseende med the andre; hvad the thet icke göre vele, thå skal man them inthet borgeläge bekomma lata, hvarcken hoss presterne eller udi städerne.

Samma mening til Anders Össgöte om landzknechter til cronones berg.

Till Jören Jönsson, fogte i Dalerne, att han förskicker smelttare och rostvendare til Höckhuffvedzberg och Lindeberg, som väll viste omgå med then malm ther

[1]) Brefvet återfinnes ej i registr.

faller; och att han förskicker någen, som upseende haffver udi Nilss Niup stad, effther Nilss Niup aff dagerne callat är. Och breffvisaren Nilss Pedersson skulle han giffve ett pund rog och 3 march ortiger, när han them aff honom eska ville.

Til her Larss Siggesson, att han förskaffer Bengt Scriffvare, fogte på Lindeberg och Noraskoge, een deken aff Örebro skolestughe, som tieneligen våre til thet honom ther kan befalet bliffve. Deknen schal med skäligt underhold så försörgd bliffve, att han ingen nöd haffve scall.

Till Lasse Jönsson, att han later Engelbrecht i Vad beholla the fyre landboor i Sköllinge han her til dags hafft haffver, och att han later honom bekomma närvarende årss affradt, som han til sig tagit haffver.

Den 22 Februari.

Till Lenart Sölffköpere, at han oförsumeligen giffver K. M:t tilkenne, huru myckit sölffbly ther kommet är effter . . .

Til Jacob Vest, att han later K. M:tz hyttefogte bekomme hvad del han behöffver på K. M:tz gagn och later honum få sådane lön, som the andre hyttefogter haffve varit vane att få etc.

Eth öpet breff til v. aller n. herres befalningsmän, tesligeste borgmestare och råd udi Vesterårs, att the late Hans Larsson, ther sammestedz borgare, frij för allen stadz tunge, och att han må bruka sin köpslagen, hvar han vill.

Till Nilss Tulsson om några timbermän til Salebergit.

Til fateburssqvinnen på Konungsör, att hon lager thet så, att ther på gården motte vare något gott öll

och bröd och ferskt smör, när K. M:tt tiidt kommandes varder.

Till Knutt Ingeson, att han lather Joen Pedersson i Bärista vare nämest um thet hemmen Våtista udi Mädelöse soken, hvar han thet vill holle ved machtt och göre ther liche och rätt utaff etc.

Till Christiern Pedersson, att han giffver tilkenne, hure mycken vedh hvar dagh tilmakes; item hure mycken malm man bekommer effther hvar dagzbryttningh; item hure monge roster upsatte och åttgått haffve seden nyårsdag; item hure många [L]ä sölffbly ther effther bleffve och the effther hvar reensningh bekomme; item um 51 åhrs malm är aller åttgången och hvad ther aff är qvartt; item hure monge roster seden nyåret upbruttne äre; item hure mycken ved och kohl anno etc. 51 åttgongne äre; item um then ved finnes ther tilstäde, som Oleff Andersons regenskapz upbörd förmeller; och att han beflijter sig opå K. M:ttz gagn och beste etc.

Den 23 Februari.

Till Lasse Olsson, att han förskaffer thet så, att Lasse Jonsson med Kong:e M:ttz breff, som han haffver luget sig till, icke gör Joen Larsson någen orett um Bondebode gårdh etc.

Till Jacob Vest och Lenartt, att [the] med thet förste ransake lathe, hure mycken gruffveved ther finnes aff then gamble inventarij ved, giffvendis Kong:e M. thet tilkenne etc.

Till Lasse Jönsson, att han lather Kong:e M:tt förstå hvad heller then engh, som ligger udi Svanste ägher med rette kommer Mons i Rom till eller kyrcken, giffvendis thet K. M. tilkenne etc.

Till Mattz Stuutt, att han lagher thet så, att Kong:e M:ttz malm motte bliffve vell soffreder och vaskeder, och

att han med the 686 march 2 öre 6 d:r, som hans restat bliffvet är, skall löne soffrefolcket, vaskere och smelttere; sede[n] the äre alle [lönede] och hans regenskap gjordtt är, skall han bekomme penninger utaff cammeren etc.

Den 24 Februari.

Till Frantz Morttensson, att han giffver sig till Kong:e M:tt oförsumeligen.

Till Erich, Oleff och Joen Clädeschriffvere, att Kong:e M:tt förundrer, hvi the icke lathe Hans Nådz tiänere bekomme cläde effther som för befalet var, och att the ännu skole lathe så vell thet ene parthij, som thet andre bekomme grofftt cläde, så mykett som the tilförende få pläge, seden vill Kong:e M:tt lathe giffve them ther till penninger utaff cammeren etc.

Den 25 Februari.

Till Erich, Clemett och Oleff, att the vele vare utöffver, när the partzeler uttages, som Per Olsson ther udi Stocholm tage skall och haffve till K. M. och sende sijden nycklerne förseglede igen Kong:e M:tt tilhonde etc.

Till her Lars Siggeson, att Kong:e M:tt haffver förskonet menige man udi Närike med steenkörningen till Keggleholm för thette meenföre skuld, hvar icke bettre före udi thenne vinther bliffve vill.

Samme meningh till { Anders Erickzson
Lasse Erickzson
Brynill Benchtzson;

item att the upbäre penninger för fodringen, effter bönderne icke kunne åstadkomme steenen.

Till Anders Nilsson, att han lather granneligen ransake, hure mycket hvar bonde, som han haffver i befalning, årligen såår udi jorden, och hure mycken spanne-

mål ther effther fåes, vettendis seden att tage halffpartten med bönderne, som andre göre pläge etc.

Till Peder Nielsson, att han skall giffve sich in udi Vestre häredt och granneligen förhöre och utspanne, um same Vestreheredz bönder haffve varidt så olydege, som berettedt ähr, och vetter K. M. ett svar her på.

Till Niels Tulsson, att han skicker till Erick Håkonson i Stocholm 200 klinger, som kniffsmederne i för:ne Stocholm skole beredhe till K. M. behoff.

Till Erick Håkonson och Oleff Larson, att the förskicke hijtt till Kong:e Ma:tt Luchas Apotechere och Henrich Bårdskärere medt thet alder förste.

Svar till Jacob Hendrickson, att Jöns Månson icke haffver behoff att giffve thenne Erick Helsing leijde för thet dråp han giort haffver, medt mindre Jacop vill etc.

Den 26 Februari.

Till Jacob Henrickzson, att Kong:e M:tt haffver skenchtt Thomes Pedersson en hest, then han honum må bekomme lathe etc.

Svar till Lenartt Germundzson, att Kong:e M:tt förundrer, thet Hans N. ännu med hans schriffvelse um bruchningen bliffver bekymbrett, effther han nu både myntligen och schriffttteligen icke en gång uten hundrede gånger udi then måtten förmantt är, och må han nu sielff vette uten Kong:e M:ttz bekymber, hure med alle saker handles skall; item um the smelttere, som äre sin vägh lupne, att the ju uten tvijll något tiuffve stycke giortt haffve, när man ther effther ransaker etc.; item att thet Gamble sölffbergzblyet motte vell driffvet bliffve, och hvar man bekommer mindre än tu lodh effther [L]ꝛ, dhå är feel opåfärde etc.; item att han förskicker Mattz Hytteschriffvere till Kong:e M:ttz cammer, effter hans N. icke vill, thet han ther lenger bliffve skall etc.

Till Mortten Lybbech, att när han haffver undervist Marchus Finne alle legenheter um bruchningen ved Hadhebergh, dhå skall han uten all geensegen giffve sig till Hökhuffvet och achte ther K. M:ttz gagn och beste med then bruchning, som ther haffz förhänder etc.; item att han skall ransake effther ett bergh, som skall liggie ved ett hemen, benämpd Rijsby, icke longtt ifrå Hade, och giffver Kong:e M:tt tilkenne hvad malm ther är udi etc.

Till Hans Fordell, att han icke tilstäder thet Nils Spellesson skall ske någen orett opå thet hemen han aff ödismarch uptaget haffver.

Fougte breff för Peder Galle till Konu[n]gzöör.

Fougte breff för Niels Knutzson opå Tynnelssöö.

Fougtebreff för Mattz Bertilsson opå Eckholmen.

Fougte breff för Oleff Stake opå Bälingz och Ulleråkers häreder etc.

Fougte breff för Peder Olsson på Lagunden öffver alle schatte och crone bönder, så och utöffver S. Erichz kyrckie och preste landboor ther sammestedtz; item och öffver kyrckie och presthe och Sancte Erichs landboor udi Hagunden.

Den 27 Februari.

Förläningzbreff för Sven Andersson opå canickedelen ved Vingåkers kyrcke till en behagelig tijdh etc.

Öpitt breff för Erick Andersson och Oleff Anderson i Testeby udhi Tillinge sochen, att thet bergh the upfunnet haffve i för:ne sochen skole [the] vare obehindrede för alth öffvervoldh till att bruke.

Fogte breff för Jören Nielsson, att han skall vare fogte på Hammerstada gård.

Till Söffrin Juthe, att K. M. haffver skencht hustru Birite udi Valla en qvige.

Till Jacob Tursson och Rassmus Nielson, att the förskaffe, så att Bencht Persson motte skee någen skäl på the partzeler han till acthers ähr etc.

Den 28 Februari.

Till M. Niels Scholemestere udi Strengnäs, att han medt thet förste förskicker till K. M. thre eller fyre dieckner aff scholestugun, som skickelige äre att bruke, hvar Hans Nåd them behöffve kann etc.

Den 29 Februari.

Till Erick Håkonson och Oleff Larsson, att the lathe skyttere, knecther och andre bekomme theres cläde och sedan förskicke till K. M. registeret på them, som bekomme cläde.

Till Lenardt Sölffköpere, att han kommer hijtt till Vesterårs medt alt thet sölff ther är, både hytte sölff och bergzmandz sölff etc.

Förscrifft för Gunnar Nielson till borgemestere och rådh i Vestervick um något arff, som honom ifrå affhendt ähr.

Till Erick Håkonsson och Oloff Larsson, att the förskicke till K. M. ett rör och harnesk, rygg och kreffvethe etc.

Till Lasse Svensson, att han lather the bönder i hans befalning äre sin spannemåll komme till Vastena, och att han giffver sig til K. M. cammer medt sin leffreringh med thet förste.

Vesterås den 2 Mars.

Till herr Joen [Magni], kyrkoherde i Kuddby, angående en gåfva i spanmål åt länsmannen Knut Botvidsson i Skamby.

Riksregistr. 1552, II, fol. 1.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende. Ähr vår villie och befalning, her Joen, at I låte thenne vår länsmann, Knut Botvedsonn i Skamby i Kuudby sochn, bekomma trij pund korn af tienden, som vidh Kudby kyrkia fallen ähr, hvilket korn vij honom gunsteligen schenkt hafve, vettandes eder här effter rätte. Datum Vesteråhrs den 2 Mart: åhr 1552.

Vesterås den 2 Mars.

Förläningsbref för laxfogden Sverker Simonsson på en del af tionden vid Elfkarleby.

Riksregistr. 1552, II, fol. 1.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij af vår synnerligh gunst och nåde, så och opå thed thenne vår troo tienare, Sverkell Simonssonn vår laxfogte, sich thess flite-ligare och troligare uthi samma sinn befalning skall befinne och bruke låte, hafve undt och förlänt, som vij och nu med thette vårt öpne breff unne och förläne honom (oss till een behagelig tijdh) kyrkiodelen af tienden, som faller vedh Elffkarleby, doch undantagandes så mykitt som kyrkian till vijn, vax, ablate och andre nödtorfter behöfves kunne. Biudandes förthenskull våre fougter, så och proesten vedh förbe:de Elfkarleby och alle andre, som för våre schull vele och skole göre och låthe, att the icke göre förbe:de Sverkell Simonsonn här emott hinder,

platz eller förfång. Datum ut supra [Vesteråhrs den 2 Mart: åhr 1552].

Samma mening till Jöran Guldsmed, Hans Fordeel och Lave Oluffsson.

Vesterås den 5 Mars.

Till herr Lars Siggesson [Sparre] angående ransakning efter falskmyntare.

Riksregistr. 1552, II, fol. 1 v.

Gustaff. Vij hafve, käre her Lars, af eders och elliest af vår tienares, Erich Svenssons schrifvelse förnummedt, at then falske myntere Hans Griutegiutare schall vara fångat i Suderköping och till Stekeborg förschickat, thed oss vell behagar, och är vår gunstige begäran, at I vidare hooss eder i Örebroo medh foghe ransake låte vele, om ther icke några finnes måghe, thär medh samma mynterij, i rådh och dådh varidt hafve; theruthinnan skeer thed oss är behageligitt. Eder Gudh här medh befalandes. Datum Vesterårs then 5 Martij åhr 52.

Vesterås den 6 Mars.

Öppet bref till menige man vid Salberget angående en af K. M:t gjord penningförsträckning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 1 v.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Effter thed, dannemänn alle, eder är väll vitterligit, att vij för några åhr giorde eder vedh Salebergitt undsettning, försträckiandes eder genom vår tienare, framlidne Lars Sölffköpare, till otta tusend marck, ther medh I eder behielpe skulle, at eders bergzbruckning icke genom eders fattigdom skull försumedt blifve, och hade väll varidt tillfridz eder ther

medh benåde och icke till någen betalning trengie, men förbe:de vår tienare Lasse Sölffköpare gaf tilkenne meste parten af eder vara vedh then förmögenheet, att the oss våre uttlente penninger vell kunne betale och begärede fördenschull vette oss till godho them inmane; så hafve vij förnummitt, att Lasse Sölfköpare meste parthen, för änn hann blef dödh, af sådana gield hafver inmanedt och under sigh slagitt och eliest några panter till sigh tagitt och skutedt sedan nyckelen och kijstan, ther pantherne hafve innelegatt, her Oluff i Norby i henderne och vij ingen beskeed ther om hvarken af her Oloff heller Lasse Sölfköpare bekomme måghe, hvad för panther, eller huru många penninger the utaff Lasse hafve annammadt.

Therföre ähr vår villie och begäran, att I dannemänn alle ville tillsammans komme och eder emillan ransake, hvad förbe:de Lasse hvar och een utaff eder opå våra vegne förstreckte, och hvad hvar hafver ther opå betaledt; teslikest hvilke pant hafve innsatt och igenlöst, och hvilke theras panther ännu icke igenn bekommitt hafve, och huru myckitt hvar i sinn stadh ännu schylligh ähr, och hvad the Lasse ther opå betalt hafve, och I vele oss ther på ett vist register låthe komma tillhanda, så frampt vij samma förstrechte summe icke på nytt medh eder oprepetere skole, effter vij uthi vår cammar visse skuldt register hafve, hvad hvar för sigh bekommitt hafver. Ther effter I hafve eder att rette. Datum Vesterårs then 6 Martij åhr 1552.

Vesterås den 6 Mars.

Till M. Lars [Kettilsson Guldsmed] med uppmaning att flitigt och med god vilja arbeta i K. Maj:ts tjänst.

Riksregistr. 1552, II, fol. 2.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende. Effter thed, M. Lars, at thu tigh uthi vår eedh och tienst begifvit hafver och vij gunsteligenn enn godh besoldning tigh undt och efterlåtitt hafve, ähr förthenskull vår villie och alfvarlige befalning, att thu velvillig och flitigh uthi vårt arbethe skal tigh befinne låthe, at lijka som thu kant förfordre thinn besoldning, må thu vara förtenckt att göra oss någen tienst ther emott och så förskafvedt, at thed arbete tu af oss nu förhanden hafver motte medh thed första färdigt blifve och oss till handa stelt, sedan ville vij tigh meer arbethe låta lefrera, ther effter thu tigh veet att rette. Datum Vesterårs denn 6 Martij åhr 1552.

Vesterås den 6 Mars.

Qvitto på penningar för Jöran Åkesson [Tott] till Tidö.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Vesterårs then 6 Martij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff oss elskelige vår tro man, Jören Åkesson till Tidöö, peninger fyrehundrede siutije tre marck ortuger och sex öre, som vore öffverlopz peninger aff then summa han upburidt anno etc. 51, till att löne vårtt folck medt etc. Hvarföre giffve vij förbe:te Jören Åkesson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne penninger etc.

Gustavus.

Vesterås den 7 Mars.

Till hustru Ingrid angående ersättning för en henne af framlidna drottning Margareta gjord försträckning i penningar och guld.

Riksregistr. 1552, II, fol. 2 v.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende. Vij hafve förståndet, käre h[ustru] Ingredh, at vår salige husfru, Gudh hennes siäll nåde, hafver eder trijhundrade marck och een gullkädie förstrekt, therföre I oss och henne någor jordagodz schulle tillhanda komma låtha. Så vette vij oss heller henne icke vara till någen deel komne, ther medh vij för samma uttgifne penningar och guld skulle förnögde vara. Hvarföre är vår villie och alffvarlige mening, at I oss medh thed förste förstendige låthe, hvad vij för samma summa penninger och guld bekomma skole, at vårt oss icke om inthed slätt bortblifva motte; här efter I vette eder at rette. Eder här medh Gudh befalandes. Datum Vesteråhrs then 7 Mart. 52.

Vesterås den 7 Mars.

Till Per Brahe med anmodan att inställa sig hos K. Maj:t till rådplägning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 2 v.

Gustaff *etc.* Vår synnerlig gunst och nåde tillförende. Vij sende eder uthi thed breff inneluchte, käre her Peder, någre copier, först een copie af ett bref, som vij i thesse dagar finge ifrå her Gustaff Olofssonn, item een copie, som her Gustaff hafver tillschrifvit Laghe Trullssonn, teslikest een copie aff ett bref, som konungen i Danmarck hade tillschrifvit her Gustaff, sammalunda meningen af ett bref Jachim Burwisz oss hafver tilskrifvit. Så varde

I af samme copier förnimmandes, hvad tilförlåteligh venskap vij af the Danske kunne hafve at förmode, och efter her Steen eller her Gustaff (hvilke oss uthi saken så vell som I theras rådh meddeele schulle) för thed meenföredt skull, som altid uthi thenna vinther opå färde varidt hafver, icke ähnnu hafve kunnat gifva sigh till oss, therföre är vår gunstighe villie och begäran, om eder läglighether elliest för fru Beates svagheet skull thed tillstädie, at I någen tijd här efter vele komma till oss till Kungzöhr eller hvar vij kunne stadde vara, opå thed at vij ju någre motte hafve vedh handen, som oss theras gode rådh både uthi thesse och andre högvichtige saker meddele kunne. Gudh eder befalandes. Datum ut supra [Vesteråhrs then 7 Mart: 52].

Vesterås den 7 Mars.

Till menige man i Helsingland angående hjelpdagsverken till K. Maj:ts ål- och laxfisken där.

Riksregistr. 1552, II, fol. 3. Förut tryckt af P. H. Widmark i Beskr. öfver prov. Helsingland, D. 1 (1860): s. 318, noten, och af A. J. Malmgren i Handl. och förordn. ang. Finlands fiskerier, 3 (1870), s. 413—414.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude eder, trogne undersåther, dannemänn alle, våre och cronones skattskyllige bönder och menighe almoge, som byggie och boo uthi Helsingelannd, vår gunst och nådhe tillförende, och gifve eder dannemänn här medh tilkenne, at vij förstått hafve, thed I altijd låthe eder befinne välvillige och hörsamme (efter som trogne och lydige undersåther sigh emott sinn rette öfverheet egner och bör) till at effterföllia hvad deel eder på våre vegna om dagzverker och annan förfordring befalat och tillsagt blifver, för hvilken eders velvilligheet och lydno vij eder betacke, velandes eder sådant uthi all gunst och nåde betenkie. Vijdare, I vette vell, trogne undersåther, hvilken svår bekåstning oss dagligenn ligger

på halsen, icke allenast vedh cronones bygning och befästningar, them vij thetta vårt fädernes rijke till beskerm och försvar, hvar något aff uttlenske fiender (thed doch Gudh nådeligen afvende) medh een hast oförvarandes opå komma kunne, hafve förbättre och förbygge låtidt och medh fetalie och andre nödtorffter åhrligen försörgt, uthan jemvell till skipz tillredning ther till och så mykien fetalie behöfves, så och när the schulle uttfärdas, vell icke lithen umkåst ther till vara både medh folck och andre nödtorffter.

Therföre är storligen behoff at sökie några andre uthvägar, ther igenom cronones renta och ingeld förbettred blifve motte medh fiskerij uthi elfvarne, ther tillfället är, som och egenom andre lägenhether, the ther eder sielfve och menighe then landzendens inbyggiare, så vell som oss och cronan till nytto och gagn kommandes varde, när thed elliest så tilltenckt blifver, som saken kräfver och vij gerne vele att skee motte. Och efter oss är tillkenna gifvit, att uthi een elff, som kalla[s] Lyse, then ther löper genom Sörala sochn, een synnerligh godh lägenheet till att byggia laxefiskie och åålehuus vara skal, hvilken bygning skall påbegynt vara och här efter allenast fattas the timbermänn och arbetes karlar, som them opå thed schickeligeste, så at the motte löna mödan och bekåstningen igenn, upsettia och byggia skole, och effter vij gerne såghe at medh bygningen icke förlångt fram opå ååhredt drögdes, uthan uthi tijdh och nu strax motte företages och fulbordat blifve, therföre är vår gunstige begäran, att I, käre dannemänn, ännu som här till hafve vane varidt, vele låthe eder emott oss befinne vällvillige och icke låthe thed minste brijste, uthan uttgörandes till för:ne laxefiskers bygningz behoff, efter som hvar och een ibland eder förmögen ähr, een lithen hielp medh penninger eller annedt, som I bäst åstad komma kunne, ther medh the lönes och betales skole, som vedh förbe:ne Lyse eller

annorstedz någott fiskerij uprettandes varde etc. Thed vele vij medh eder dannemänn alle och hvar för sigh synnerligen nådeligen betenckie, och elliest uthi hvad motto vij kunne vette och rame edert gagn, bäste och långligitt bijstånd, som oss och förhoppes vij här till icke annadt giort hafve, thed göre vij altijd gerne. Gudh eder här medh befalandes. Datum Vesterårs den 7 Martij åhr 1552.

Vesterås den 7 Mars.

Till den handelsidkande delen af Stockholms borgerskap angående kabelgarn för bergsbrukets behof.

Riksregistr. 1552, II, fol. 3 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Efter thed, trogne undersåther, vij både till våre skipznödtorffter, så och till våre och cronones bergzbrukninger een hoop kabellgarn årligen behof hafve, therföre hafve vij för gått ahnsedt, at våre undersåther ther uthi Stocholm, som köpenskap och handell drifve pläge, skole komma oss och rijket till unnsettning medh samme partzeel, hvar efter som han hafver rådh och macht till, och schicke vij eder här medh ett register, uthi hvilket the personer äre ahnteknade (efter som vij nu af tullregisteren hafve förmercht) störste handelen och machten ther uthi Stocholm hafve, och vele, at the hvar uthi sinn stadh skole komma oss till hielp medh förbe:de kabellgarn, efter som uthi samme register uttryckt är. Så hafve vij och befaledt vår tullskrifvere Simon Anderssonn, at han samptligen medh eder förhandle skall med the andre Stocholms borgare, som uthi thetta register icke anteknade äre, at the och hvar uthi sinn stadh oss medh så mykit kabelgarn till unnsettning komma motte, som the meste kunne hafva rådh och macht till, förseendes oss till eder, trogne undersåther,

att I här uthinnan vårt bäste ramandes varde, thed vij gunsteligen medh eder betenkie vele. Datum Vesterårs then 7 Martij åhr 52.

Vesterås den 8 Mars.

Till Markus Klingesten angående hans resa till Gamla Silfberget för att utse plats till två nya hyttor.

Riksregistr. 1552, II, fol. 4.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Ähr vår villie och befalning, Markus N., att thu oförsumeligen medh the bäste timbermänn thu hafver skall begifve tigh till Gamble Sölfbergitt och besee oss någen läglig platz ther vedh gården, ther thu kunne upsättia oss två hytter, then eene mott then andre, lijka som the äre vedh Salebärgitt, och när thu samma platz beseedt hafver, må thu thå låtha strax timbermännerne holla opå at byggia, så at samma hyttor kunne strax reede blifve; härföre ingenn försumelse företagandes. Datum Vesterårs then 8 Martij åhr 1552.

Vesterås den 8 Mars.

Till Germund Svensson [Somme] angående undsättning med spanmål åt allmogen i Möre, om tvenne fartyg, om hans räkenskap samt om de på Kalmar slott förlagda knektarnes utbytande mot annat folk och om den försiktighet, som vore af nöden särskildt med anledning af danskarnes våldsgrepp och allmogens hotande hållning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 4.

Gustaff. Vår gunst tilförende etc. Såsom thu schrifver, Germund, och låther förstå, at på Öland och uthi Norra och Södre Möre och några flerestedes ther i Småland, är

blifvin ganska ringa sädh, ther öfver then menige man stor nödh och hunger lijda motte, begärandes fördenskull, at vij them något af vår spanmål, som i Calmare ligger, gunsteligen unnsettia och uplåtha vele, så kunne vij icke vette, huru the bönder i förbe:de landzänder medh theras åker handle, efter att the altijd arme äre och alzinthed af åkeren, ther medh the sigh hielpa schulle, bekomma. Ähr fördenskull storligen behof, at man them hafver förmanat till thed fliteligaste, at the achte theras åker bruckning så väll uthi then landzende, som här uppe och flerestedz skeer, och må man them then meningen föreholla, att vij altijd icke kunne vara theras redesvenn, som uthi monge nestfölliande åhr skedt ähr. Doch äre vij vell tilfridz, at the nu på thenna tijdh uthi theras nödh medh vår spanmåll både medh thed thu hafver opå våre vegne uthi befalning, så och medh thed som vij här ifrå Upland tijdt nidh schickandes varde, unnsatte blifva måghe, hvar vij elliest både för umkåstnan opå förslen, så och för spanmålen lijke och skäll bekomma kunne.

Thed furuskep, som thu begärer till vårt gagn och slotzens behof, vele vij medh thed förste tijdt till tigh komma låtha, teslikest kunne väll lijde, at thu låter byggia thed skep om 60 läster, som thu skrifver um, brukandes thed sedan till vår profijtt, fördeel och bäste. Vijdare som thu begärer, att vij medh tigh nådeligen på thenne tijdh öfversee och tillgifve vele then deel thu till achters blifvin är upå thin räkenskap, så vest thu sielf väll, at våre befalningmänn annorstedes på våre slott och gårder meere efter theras affvell bekommit hafve, än som nu är giordt rekenskap fhöre af then Calmarna affvell. Och kunne [vij] väll tenkie, at sådant är tillkommet genom theras oachtsamheet, som ther på achta schulle; så opå thed at tu här efter een fliteligare tillsyn ther opå hafve låthe skall, än nu skedt ähr, och så förskaffet, at

ther vedh slottedt, så väll som annorstedz, både uthi een och annan motte vårt gagn och fördeel ramet blifve skall, vele vij nådeligen tilgifve tigh opå thenne tijdh hvad som thu opå thin rekenskap tilachters blifvin ähr; och hvad vij för ordinantzier på andre våre gårder hålle, varder Peder Schrifvare tigh väll undervisandes, som han thed uthi vår cammar väll förnummit hafver.

Yterligare kunne vij väll lijde, at the knechter ther så lenge på Calmare slott legat hafve, måge blifve förlossade, och at andre ther i Småland måge kallas och tages ther uthi then staden igenn. Och sågo vij gerne, at man motte upsökie the ther trogne och flitige vara ville och, effter som macht opå ligger, oppå förbe:de Calm[are] slott och stadh väll achte kunne, efter vij förnimme (thed vij och i thesse dagar af her Sten Erichsons och her Göstaff Olssons schrifvelse nogsampt är förständigedt), at the danske [sigh] nogh sielsynt emott våre undersåther vidh grentzen schicke, och skal Laghe Truedssonn låtidt brenne een af våre undersåthers gård vedh grentzen uthi Mark; Claus Bille hafver uthan skäligh orsak fångat een af her Göstaff Olssons tienare. Hvad the danske medh sådana handell söke, kan thu väll merkie. Ähr fördenskull vår alfvarlige villie och befalning, att thu icke förgätha vill, hvad vij tigh offta tilförende förmanedt hafve, at alle saker uthi thed bäste upseende hafve, som tigh möjeligest vara kann, synnerligen at icke några förrädtlige stemplingar inn i Smålannd igenom then Hemming Svenssonn heller andre ahnlagde och stemplade blifve, beflijtandes tigh, at thu och samme Hemming vidh halsen bekomma motte; thesslikest vill och vara behof, at thu tigh och flugxt försterkier, opå thed thu icke motte blifve förraskedt; icke heller försumendes stedze och schrifteligen förständige, hvad tijender thu ifrå alla fremmande nationer förnimmandes varder; vettandes tigh här efter rätte. Datum Vesterårs then 8 Martij åhr 52.

Vesterås den 9 Mars.

Till Måns Ivarsson angående ransakning i en jordtvist.

Riksregistr. 1552, II, fol. 5.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Veet Måns Iffvarsonn att thenne breffvisare, Jacop Nilsonn i Rutilaby i Virmå sochn, hafver oss uthi klagevijss gifvit tilkenne, hvad honom för orätt skedd är af enn knape i Töffvesall sochn, benempd Jacop i Ström, i så motte at emot then förlickning them emillann skedd är uthi gode mäns närvarelse om någott jordeskiffte, hafver han then jord oachtadt läggia låted, som honom uthi skiffted tillkom och intagit igen uthan lagh och rätte med våld vrether, engiar och någre stycker af åkren, som thenne breffvisare cronones skatt och skuld utaf drager. Så kunne vij icke fulleligen vette, huru saken them emillan sigh hafver, vele doch, at hvariom och enom så myckit skääl och rätt är viderfaras skall, efter som vij tigh om samma saak tilförende tilschrifvit hafve. Hvarföre ähr vår alfvarlige villie, att thu icke så ringa achtar våre förschriffter, uthan låther stempne medh laghmannen förbe:de knape till rätte och hielper thenne breffvisare till all den deel hann befinnes skääl och rätt hafva, så frampt vij icke motte förorsakas att göra någott annadt till saakenn. Här efter thu tigh rette hafver. Datum Vesterårs denn 9 Martij åhr 1552.

Vesterås den 9 Mars.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående svar på ett konungens af Danmark bref, om de politiska förhållandena i allmänhet, om en i Skåne gripen tysk brefdragare och om spanmålshandeln med Holland.

Riksregistr. 1552, II, fol. 19.

Gustaff. Vår synnerlig gunst och nåde tillförende. Vij hafve låtidt stelle uthi edert nampn, käre her Gustaff, svar opå thed bref, som konnungen uthi Danmarck eder senast tillschickade, och efter vårt betenckiende äre samme svar så stelte, att I them till kongen väll schicke måge, ner eder synes. Ther nest hvad eders schrifvelse belanger om Laghe Truedssons och Claus Bildes handell, huru I eder ther emott schicke skole etc., så tycker oss lijkast vara, att I inthed meere om samma handell them tillskrifve, för änn I bekomme bref igen af konungen i Danmarck, efter vij förmerkie, att I ju hafve giordt till saken medh eders schrifvelse, hvad som eder hafver möijeligitt varidt. Doch efter I nogsampt kunne förmärkie af the danskes naborskap, hvadh godh villie the hafve emott oss svenske, och thed i then artickell uthi konungens bref, efter som saaken kräfver, bevåge vele, som så lyder, hvad som oss och våre undersåther vederfares, vele vij opå thenne tijdh låthe bestånde, varde I uthan tviffvell af samma artickell förmerkiandes, hvad tillförsicht vij till honom hafve kunne. Ligger fördenskull allsomstörsta macht opå, at medh alle saaker thed bäste upseende hafves motte, som möijeligist vara kann, och såge vij gerne, att I alfvarligen vele förmane både adelen, skytter, våre och alle andre gode mändz fougtar, som befalningerne hafva allestedz så väll vedh grentzen som annorstedz ther nedre i then landzenden, att the

medh theras rustningar både till häst och foott vederrede vare skole, om någott opå komme, och att the elliest flitig acht opå alle saker hafve skole hvar uthi sinn befalning, så at ther icke blifver innstungett eller ingutedt ibland bönderne någre heemlighe, förrädtlige prachtiker och skalckhether. I vele och beflijte eder, att vårt krigzfolck ther nedre i landett motte blifva holledt villigt och väll undervist om hvad deel som behof görs etc. Framdeles, käre her Gustaff, synes oss icke för monge fharligheter skull rådeligitt vara, att I eder ifrå then landzende opå thenna tijdh begifva skole, doch såge vij gerne, att fru Birgitta motte upkomme till våre käre små barn, om thed henne älliest lägligitt vara kunne.

Vijdare, käre her Gustaff, hafve vij förnummidt, att nidre uthi lanndett, synnerligen uthi Småland, är stoor bräck på spanmål. Så pläge thed sällskap i then landzende, när them går någen nödh opå, vara fast sielsynde och meere benägne till thed onde änn thed godhe. Hvarföre är vår gunstige villie och bägärann, att I alle fougtar ther nidre uthi landett, synnerligen the ther befalning nermest vedh grentzen hafve, som är Anders Pederssonn i Sunnerboo, Nils Birgerssonn opå Cronebärg och Germund Svennsson på Calmarne, alfvarligenn förmane vele, att the hvar uthi sinn befalning see nöghe opå brädet med thed sälskap the skole regere, så att the icke framdeles, när buskann grön blifver, taga sigh någodt sådant före, som thed Dacke obestånd var. Yterligare befruchte vij, att Anders Perssonn så flitig acht och upseende uthi sinn befalning icke hafver, som väll behoff giordes. Hvarföre såge vij gerne, att I honom ännu alfvarligen förmane vele, ther han efter som saaken och tijdzens lägenheet opå thenne tijdh kräffver, grann acht och tillsyn opå skantzen hafve skall, så att han icke uthi någen motto förraskatt blifver. Vijdare vele vij icke döllie för eder, at vår befalningzman på Cronebärg, Nils

Birgersonn hafver låtidt oss förstå, att nest förlidne S. Pauli dagh kom een tysk brefdragare, ben:d Casper, till Lund, liggiandes i Skåne, hvilken (efter som ther rychtedes) några bref, som oss ifrå Tyslannd tillschrifne vore, hade medfhare. Ther kom een abbotens tienare uthi Helgeandz clöster uthi förbe:de Lhund och grep samma brefdragare och strax honom medh brefven till konnungen uthi Danmarck förschickade etc. Så vette vij oss ingenn handell medh några härrer och förster eller andre uthi Tyssland, som kongen uthi Danmarck eller the danske kunne vara emott, haft hafve, tycker oss fördenskull sielsyndt vara, att någen skulle uthi Danmarck blifva grippin, som till oss bref hade, och efter vij icke kunne vette, hvad här om uthi sanning är, såge vij gerne, käre her Gustaff, att I ville strax medh thed budh, som I medh edert breff till konungen schickandes varde, låte förfare, huru thed sigh uthi sanning hafver om sådana brefdragare och oss sedan ther om rätte grunden och meningen förstå låthe. Yterligare som I begäre vette, om vij vele förvåge någen spanmål till Hålland, så efter vij kunne tenckie, att våre undersåther i Kind, Marck och flerestedz ther uthi Vestergöttland unnsettning medh spanmål behöfve, synes oss förthenskull icke behof vare vår spanmål öfver siö och sand förvåge. Doch kunne vij lijde, att om några hollender vele sielfve komma till Elffzborg och förbyte sigh till för thed godz, som oss tienligitt ähr, som vore sijlke, sijdentyg, vijn och godt sucker, någen spanmål, att thu då honom ther motte bekomma, hvar the oss elliest väll skääll för honom gifva vele. Vijdare som I gifve tillkenne, att I hafve bestelt trävärke till ladning opå vårt skep, så hafve vij ther uthi godt behag, och såge gerne, att I ville finna rådh till någen förståndigh karll, som medh samme skepp till Holland droge och förbe:de trävärcke ther kunne till vårt bäste förytre, annammandes igen the partzeler, som för-

talde äre, hvilke vij opå thenna tijdh myckidt behof hafve etc. Thetta hafve vij eder gunsteligen till svar gifva låtidt. Gudh eder befalandes. Datum Vesterårs den 9 Martij åhr 52.

Zedell.[1])

Att her Göstaff lather haffve gran upseendhe opå Niels Munck etc.; item sendes honom ett frantzsosisks och latinisk passportt för Kon:ge M:tz schip, som till Hollandh löpe schulle etc.

Vesterås den 11 Mars.

Öppet bref för allmogen i Vika socken angående dess förläggande under fogdens på Rankhyttan befallning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 5. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846), s. 133.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, at vij samptyckt, som vij och nu medh thette vårt öpne breff samptyckie, at Vijka sochn schall här efter liggia till Ranckhytten; hvarföre biude vij eder, dannemänn alle, våre och cronones skattskyllige bönder och menige mann, som uthi för:ne Vijka s[ochn] boo, att I här efter ingen annan svare skole till eders åhrlige uttskyller, som I oss på cronones vägna plichtige äre att uttgöre, än vår fogte på Ranckhyttan, ben:d Erich Larssonn; ther I dannemänn vette eder efter att rette. Datum Vesteråhrs thenn 11 Martij åhr 52.

---

[1]) Denna sedel, som saknas i riksregistr., återfinnes i referatet af samma bref i 'Register opå . . . alle bref . . .' 1552.

Vesterås den 11 Mars.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående två gårdars inlösande för K. Maj:ts räkning, om Nils Pedersson [Silfversparres] uppförande och om den i Danmark gripne tyske brefdragaren samt rörande tidens lägenheter i allmänhet och åtskilliga enskildheter i hans befallning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 5 v.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Som thu låter förstå, Nils Birgersonn, om the tu jordegodz Tingzmåla och Tingzryd, som Nils Hoffvenskäll är retta bördemannen till och oss uplåthe vill för etthundrade marck, så äre vij tillfridz, att thu honom för samma godz tillfridz stella må. Vij kunne och lijde, at Arfved Håkonsons barn måghe få thed sölff, gull och penningar, som förbe:de Arfved hade gifvitt biskop Joan opå förbe:de godz, hvar elliest medh goda skääll bevisligitt är, at samme partzeler på godzen uttgifne ähre.

Ther nest som thu gifver tilkenna, at then Nils Pedersonn opå Holm tager fast åffvan uthi alla saker och myckit öfvervåld både med mannslagh och eliest bedrifver, så hafve vij låtidt befala her Måns Johansonn och Axell Erichzonn, att the förbe:de Nils Pedersonn till sigh kalla skole och vår mening honom alfvarligen förholla, att han ställer aff både medh sinn slachtning och andre otilbörlighether, eller vij blifve förorsakade låthe tenckie ther till hvad saken kräfver.

Vijdare såge vij gerne, att thu ville hafva titt visse kunskap uthe, låtandes förfara om then brefdragarenn thu låter förstå uthi Lund gripinn bleff, hvad taal ther vanckar om samma brefdragare eller the bref han hade med fhare, och hvad thu uthi saken vijdare förfarandes varder, thed försume icke oförsumeligen ther um oss gifve tillkenne.

Vijdare vele vij icke döllie för tigh, at her Göstaff Olssonn hafver oss förstå låtidt, thed våre naboer vedh then Norske och Hallanske grentz, både Claes Bilde och Laghe Truedsonn, schicke sigh fast sielsyndt emott oss svenske. Och hafver then gode mannen Claes Bilde, uthan all orsak gripitt een her Göstafz tienare och honom uthi Båhuus torn innsatt. Item hafver Lage Truedsonn låtidt upbrenne vedh Hallenske grentzenn een af våre fattige undersåters gård och alt thed han åtte och theslikest några qvarnar. Så kann mann utaf sådant nåborskap nogsampt förmerkie, hvad godh villie thed danske sällskap hafve emott oss Svenske; ligger fördenschull ingen ringa macht opå, att mann medh alla saker på thenna tijdh godt och noga upseende hafva motte. See [vij] och så gerne, at tu förstärcker tigh och altijd medh gode rustningar både till häst och foot, om någott hastigt opå kommo, färdig och vederrede vara ville, achtandes och så fliteligen opå, at icke några hemlige förrädtlige prachtiker och skalckhether ibland bönderne motte innstugne blifva. Vij förschicke tigh och här medh een copia af ett bref, som konnungen i Danmarck hafver tillschrifvit her Gustaff Olssonn.

Sammalunda är tigh nogsampt vitterligitt, att thed sällskap uthi Smålannd äre fast sielsynde och meere benägne till ondt änn gott, när them går någen hunger opå, och efter uthi then landzende ganska lithen årsvext blef uthi nest förlidne åhr, kan mann väll tenkie, at een stor part af them skole vette fögo rådh till bröföden framdeles uthi sommar, och är förthenschull befruchtandes, at the motte taga sigh sådant någott före, som thed Dacke obestånd var. Hvarföre är vår villie och befalning, att thu skall see nöga uppå brödet medh them, och ther någen sigh sådana obestånd företaga ville, att the motte blifva förhindrade och icke få någen framgång. Yterligare äre vij tillfridz, at bönderne måge sielfve lösse tienden uthi

thin befalning, om the elliest för henne lijka och skääl gifva vele. Och varder tijden väll sättiandes köpett opå samma tiende. Må thu och säija bönderne till, at vij vele låta komma någen spanmål till Calmare och Jöneköping, så att the, som behöffvenn och ville gifve skääl förenn, schulle uthi förbenemde städer ther medh unnsetting bekomma.

Vijdare see vij gerne, at tu förskafer till Hammars gård så myckinn lefvandes booskap af then affvel thu hafver vedh Cronebärg, som vår fougte opå förbe:de Hammar kan behöfve och thu kant umbäre.

Vij äre och tillfridz, att Joen Olsonn opå Asa må beholla tienden uthi Hölssiö fierding, om han elliest vill rama och söckie vårt bäste uthi alla saker.

Um vallenn och miöleqvarnen, som thu låther förstå, at thu vill fliteligen holla opå strax uppå föråhret, thed behagar oss väll [och] sågo [vij] gerne, att thu icke allenast tigh medh mur och vall befäste ville, uthan och så medh godt och dugeligitt folck förstärcke, som thed kunne försvare, hvar så behof giordes.

Vij försee oss och, at thu låter tigh finna som en troo svensk mann uthi thinn befalning, thed vij och gunsteligen medh tigh vele betenkie.

Vij kunne och lijde, at hvar thu icke hafver rådh till höö till thine och borgelägers hästerne, at thu thå gifver them medh hakkelse korn efter skäligheet. Vijdare som thu begärer, at vij medh tigh nådeligen öfversee ville then deel thu thill achters blefven är opå thin räkenskap, så kann thu väll sielf tenkie, at vij icke kunne göre någen ordning annan medh tigh änn som vij annorstädz hafve opå våre konglige slott och gårdar etc. Doch äre vij tillfridz att öfversee medh tigh hvad thin räkenskap kräfver opå thenne tijdh, opå thed thu thess fliteligare här efter både uthi then och annan motte skall sökie och rama vårt bäste. Datum Vesterårs then 11 Martij åhr 1552.

Vesterås den 13 Mars.

Till Måns Johansson [Natt och dag] och Axel Eriksson [Bjelke] angående tillsynen öfver Vadstena slott i Joachim Bulgrins frånvaro.

Riksregistr. 1552, II, fol. 6 v.

Gustaff. Vår synnerlig gunst tilförende etc. Vij förmerkie, käre her Måns och Axell Erichzonn, att opå vårt slott Vastena hafves icke så gott upseende, som väll behoff giordes. Och vele vij icke döllie för eder, att Jachim Bulgerijnn drogh för någen tijdh sedann ifrå förbe:de Vastena och hade han ingen annan tillschickedt, som opå slottedt uthi hans frånvaru achte schulle, uthan then Arfved, ther boor vidh byn, och någott annatt löst sälskap, som man föga kunne opålijthe. Så tycker oss, at förbe:de slott icke myckitt väll förvaredt var medh sådana slotzlofven, som förbe:de Bulgrijn då ther opå förordnedt hade, och kunne vij fögo lijt stelle till then Arfvedh Nilsonn, efter hans fader var een underlig mann och oss icke myckitt troo. Och opå thed att vij om förbe:de slott bättre kunne blifve försäkrede, änn vij nu äre, såge vij gerne, att I ville gifva eder tijdt och ther hafva acht opå alla saker, som nödtorfften opå thenna tijdh fordrar, och synnerligen at någen uthaf eder altijdh opå slotted tillstädes vara ville uthi Jachims fråvaru, så at ther medh alle deeler lijke och tilbörligen handles motte, görandes ther uthinnan thed oss synnerligen behagligitt är. Vij gifve eder och tilkenne, at een köpsven, ben:d Kort v. Flensborg, hafver låtidt göre aderton falske juthe sölffkädar uthi Suderköping, them han ibland våre undersåther ther uthi Östergöttlannd både för sköne hästar och annadt godt godz hafver uttgifvidt, och så hugget sinn koss ått Danmarck. Så hafve vij förnummitt,

at förbe:de Kort hafver een hoop godz både uthi Vastena (hvilkedt Arvedt Nilsson ther uthi förvarning satt och besäglet hafver), teslikest uthi Suderköpung, som Måns Svensonn ther uthi två arker insatt och förseglat hafver. Så sågo vij gerne, at I ville medh thed förste eder möjeligitt kunne vara besee thed godz, som förbe:de Kort hafver uthi Vastena, och thed grannerligen upschrifve låthe, schickandes oss sedann ther opå ett vist register tillhanda. Gudh eder befalandes. Datum Vesterårs thenn 13 Martij åhr 52.

Vesterås den 14 Mars.

Öppet bref till allmogen i Hollola härad angående häfdandet af den odlingsbara jorden på gränsen mot Österbotten.

Riksregistr. 1552, II, fol. 7. Förut tryckt (efter annan afskrift, dat. 15 Mars) af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 3 (1849), s. 167—168.

Vij Gustaff gifve eder, dannemänn alle, tilkenne, som byggie och boo uthi Hållola häredt i Tavasthuus länn, at för oss är berättet, thed I vele mhere hegne under eder af then eriemarck, som ligger emillan förbe:de Hållola häredt och Östergötlannd [ɔ: Österbottn[1])], änn som I sielfve hafva rådh till at bruke, och hafve I slagitt och fördrifvit the andre, som äro ifrå Österbottn, och icke villia tillstädia, att the ther rödie, byggie och sigh nedsittie måge. Så skole I vette, att vij till sådant inthed behagh hafva, och vele eder alfvarligen förmane, att I här effter ingalunda förbe:de Österbottns karler eller andre, som sig uthi förberörde eriemarck nidsettia vele, någott hinder eller förfång göra schulle, så frampt I ville unnvijka vår ogunst och vrede; doch hvar några ibland eder uthi Hollola häredt finnes, som sigh opå för:ne erie-

[1]) Så i rubriken.

marck nidsettie vele, skal thed då vara eder frijt att rödie och byggie, hvar eder sielfve bäst synes, och synnerligen schall eder efterlåtidt varda, så myckitt uthi samma eriemarck inntage, som I kunne sielfve fijke och fhare. Och hvar I någott vele meere hegne eller slå under eder, änn som I bruke kunne, då schole våre fougter eder therföre tillbörligen straffe låthe. Ther I eder aldeles skole vette att effterrätte. Datum Vesteråhrs thenn 14 Martij åhr 1552.

Vesterås den 14 Mars.

Till Gustaf Finke angående förhållandena på gränsen mot Ryssland och rörande åtskilliga förvaltningsåtgärder i hans befallning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 7. Förut tryckt (efter annan afskrift) af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849), s. 165—167.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Hvad thinn schrifvelse belangar om the bönder thu hafver handlat medh, som sigh uthi eriemarcken nedsettia vele, theslikest om the hååper thu hafver bestelt uthi Ulå träske etc., kunne vij väll gille. Och hafve vij låtidt tillschrifve Hendrich Claesonn, som hafver våra knechter ther i landett uthi befalning, att hann någre dugelige karlar medh gode dubbell haakar, halfhakar och röör till förbe:de träske medh thed förste förskaffe skall, hvilke vij samma träske till att försvara vår[a] undersåther, som ther fiskia vele, altijd till och frå fhara skole. Vij hafve och nu låtidt tillschrifva Joen Bagge, att han icke skall tillstädia Rysserne draga omkring i Österbottn och förkunnskapa lanndett, som the göra pläge, uthan hvar som Ryssenn ther i lanndett medh köpzhandell vara velle, thå schole the om vinteren var[a] vidh Linningzåå och om sommarenn vedh Ulå träskä och sigh inthed längre inn i lanndett begifve. Vijdare hafve vij låtidt tillschrifve menige mann

uthi Hållola häred om then eriemarck, som the under sigh hegne vele, och här medh tig brefvedt nu tillhannda schicke, villiandes, att thu them samma bref rätteligenn uttålcka låthe skall och så förskaffedt, att thed motte blifva efterfölgdt, som vij them uthi samma vårt breff budett och befalet hafve. Yterligare äre vij tillfridz, att thu må beholla thenn häredzrätt uthi Hållola häredt, hvar thu tig beflita ville, att then eriemarck till vårt och cronones bäste bygd och besittinn blifva motte, och elliest uthi all annen motte vårt gagn och bäste sökie, efter som thu oss loffvedt och tillsagt hafver.

Vij äre och tillfridz, at tu läter läggia någen jord till denn Nykyrkios prästebool, som thu schrifver om, och synnerligen så myckitt, som presten kann hielpa sig medh. Sammalunda kunne vij lijde, att till samma Nykirckios behof må uttagas af Vijborg ett messerede, ther om thu medh vår befalningzmann opå förbe:de Vijborg vijdare förhandla må.

Theslikest äre vij tillfridz, att thu låter komma till förbe:de kirckio thenn eena klåcka thu hafver uppå Nyslott, doch för een reedelig betalning antenn uthi fisk eller annadt, hvad som bönderne helst kunne åstad komma; ther thu må vetta tig efterrätte. Datum Ves[t]erårs then 14 Martij åhr 1552.

Vesterås den 14 Mars.

Qvitto på penningar, återlevererade af Gudmund Skrifvare.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Vesterårs then 14 Martij anno etc. 52, [annammat] och upburidt haffve aff vår tro tienere Gudmundh Schriffvere, peninger etthundradt tiugu

tre marck ortuger, tre öre, som vore öffverlopz peninger aff then summa han upburidt hade anno etc. 51 till att löne vårtt folck medt etc. Hvarföre giffve vij för:ne Gudmundh her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne peninger, och thess till yttermere visse lathe vij tryckie vårtt secrett her nedan före och med egen hand underskriffvett. Datum loco et tempore supra scriptis.

Gustavus.

Vesterås den 15 Mars.

Öppet bref för Lars Eriksson på skattefrihet för ett hemman.

Riksregistr. 1552, II, fol. 7 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vetterligitt, at vij utaff vår synnerlige gunst och nåde hafve undt och efterlåtitt, som vij och nu med thetta vårt öpne bref unne och efterlåthe, att thenne vår troo tienare Lars Erichzonn må och skall (oss till een behagelig tijdh) niuthe, bruke och beholle ett vårt egitt hemman, ben:dt Nääs, liggiandes uthi Byborne sochn, frij för then rättigheet, som ther af åhrligen uttgå plägar; doch skall hans hustru vara förplichtedt att bruka sitt handvärck medh allahanda väffande opå vår gård Nårby, synnerligen så lenge oss teckes unne förbe:de Lasse frijheet opå förbe:de hemman. Biudandes fördenschull våre fougter och alle andre, som för våre [skull vele] och skole göre och låthe, att the icke göre förbe:de Lars Erichzonn här emott någott hinder eller förfång. Datum Vesterårs then 15 Martij 52.

Vesterås den 16 Mars.

Till Mats van Kleven angående anskaffandet af skeppstimmermän.

Riksregistr. 1552, II, fol. 8.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Veet Matz v. Cleffven, at vår befalningzmann på Kumå gård, Nils Ingessonn, hafver oss genom sinn schriffvelse förstå låtidt, at han ther uthi sinn befalning ett skep till vårt behoff vill upsettia och byggia låta om 40 läster, och beklagar sigh, at [han] inga skepztimbermänn hafver, som han till sådana skipzbyggning bruke kann. Så effter vij hafve förstått, att uthi thinn befalning några gode skepztimbermänn vara skole, hvarföre är vår villie och befalning, at thu medh thed förste förskaffer honom så monge skipztimbermänn, som ther i thinn befalning vara kunne; ther uthinnan thu tigh vinnleggia villt. Datum Vesteråhrs then 16 Mart. 52.

Vesterås den 16 Mars.

Förordning rörande tull och accis.

Riksregistr. 1552, II, fol. 18. Förut tryckt af A. A. von Stiernman i Saml. utaf kongl. bref . . . ang. Sveriges rikes commerce . . ., D. 1 (1747), s. 126—129.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, at vij thesse efter:ne artickler om köpenskap och tull uthi vår stadh Stocholm sampt i andre köpstäder våre vele här efter altijd alfvarligen holdne blifva skole, vedh peen och straff efter som hvar artickell för sig i lengden förmäller etc.

1. Till thed förste skole alle och hvar och een för sigh, så väll våre undersåther som fremmande köpmänn, alt thed godz the uttfhöre och innföre på tullboden aff vår tullschrifvare troligen upskriffve låthe vedh hvars

mandz fyretijio marker, som thed försumer, och hafve godzet ther til medh förbracht.

2. Till thed andre skall opå tullboden hvar och een sielf personligen sitt godz upschrifve låthe. Hvilken icke vill tillstädes vare och uthi thed stycke medh ohörsamheet (uthan lagligh förfall, så att han icke sielf uthi rijkedt tillstädes ähr, eller uthi våre ärender förhindradt ähr, eller elliest medh siukdoom förkränckt vore) beslagen blifver, then samma skall hafva godzett förbruttidt.

3. Till thed tridie skall och här efter hvarken opå utt eller innfört godz någen meere eller vijdare efterskrifvande till låthen varde, uthan heele skipzlagett skole allesamman tillstädes vare och i allas theras närvaru hvar och enn för sigh godzet schrifve låthe vedh straf och peen, som i then neste förschrifne artickell för[mä]lt ähr.

4. Till thed fierde skall och ingen sitt godz uthi tullschriffvarens och broovachtarens frånvaru upslå låthe vedh godzes förlust, som blifver upslagitt.

5. Till thed fempte skall och ingen uthi skäären någott godz upskeppe eller med båther till staden eller annorstedes före låthe vedh samme godzens förlust; doch hvar humble och annadt godz är vått blifvitt och ther thed liggie skulle motte förderfves, sådant godz må då medh våre befalningzmäns vett och villie upfördt och lijke som annadt godz strax opå tullbodenn upschriff[v]itt blifve.

6. Till thed siätte skall och ingen dierfvas hemeligen någett obeschrifvidt godz till skipz medh bååter eller annan fordenskap före låthe, hemeligen ther medh sitt godz uthu rijkedt stiälandes, vedh samme godzes förlust.

7. Till thed siunde: Hvilken penningar, gull och daler utt och inn i rijkedt fhörer, han skall them opå tulboden låthe besee och beskriffve; then thed icke gör, hafve them förbruttedt.

8. Till thed ottonde: Hvilken sitt godz icke rätt bekenner, uthan uthi tulboden falscheligen upschrifve låther och i så motto cronones tull svickeligen undan döll, hafve godzett förbrutedt och straffes som för annadt tiuff-[v]erij.

9. Till thed nijende skall ingen dierfvas innfördt godz af innlänske eller uthlänske att köpe eller till sigh annamme, hemeligen eller uppenbarligen, för änn våre befalningzmänn tillförende samme godz beseet hafve, och om något finnes, thed oss tiene kann, vele vij närmest vara för lijke och skääl thed att köpe; hvar några häruthinnan medh ohörsamheet beslagne varde, då skall hvardere, både then som köpte och then som sålde, hafve 40 marck förbrutedt och godzett förvärkatt.

10. Till thed tijende: Hvilke våre borgare eller köpsvenner tullfrije ähre och före meere godz inn i rijkedt änn thed var värdt the uttförde, hvilkedt the till eventyrs uttrijkes af andre upborgett hafve, skall sådant öffvericht godz som annet fremmande godz förtulledt blifve vedh godzens förlust.

11. Till thed ellffte skole inge innlenske eller uttlänske, som tullfrije ähre, theras tienares eller gästers godz under sitt godz och försvar oförtolledt förstinge, förholle eller beskydde eller under sitt nampn uthi tulboden beschrifve låthe vedh godzes förlust och böthe, som lagen förmäller om then, som cronones inngeldt fördöllier.

12. Till thed tolffte skole the, som köpzhandell bruke och ogiffte ähre och egne huus uthi våre städer hafve och them icke sielfve besittie, af theras godz heel tuull göre.

13. Till thed trettonde: Hvilke våre undersåther eller borgare uthi städerne i annarmandz huus boo och icke i theras egne huus sittie, skole af theras godz (efter som [aff] ålder brukeligitt varidt hafver) gifve half tull.

14. Till thed fiortonde: Hvilke som egne huus uthi städerne opå stadzens eller någon annars grund eller tompt hafve, göre af theras godz half tull.

15. Till thed femptonde: Hvilken fremmander eller innländskär dierfves uthi annars nampn antingen uthi uttförning eller innförning sitt godz falskeligen schrifva låther, i så motto att hann icke rätt bekenner, af hvem han sitt godz köpt hafver, uthan vill thed uthi eens annars nampn uttstiele och icke sinn handell och vandell ärlige bekendt vare och ther medh stiele sitt egitt, hafve godzett förbruttedt och straffes som för annan tiuffnad.

16. Till thed sextonde skole och looskinn och mårdskinn och alle vildvarur, som uttförde varde, tilförende opå tullbodenn besedde och opschrifne blifve; hvilken sådant försumar, hafve sådane vildvharur förbrutted.

17. Till thed siuttonde: Inge fremmande skole uthi marknader drage här i rijkedt vedh all theras godzes förlust, som the hafve medh att före, medh mindre the ther till hafve vårt gunstige och nådige förloff och tillåtelse.

18. Till thed adertonde skole inge af våre undersåther, borgare eller borgerskår fördrista sigh att tage fremmande mandz godz till att före i marknader till prångz, ther igenom köpzhandelen myckitt förderfves pläger, medh mindre våre borgmästare och tullschrifvare vitterligitt ähr, att opå sådana godz ett skäligitt och lijdeligitt köp giordt ähr, vedh godzes förlust och 40 mark straff.

Thesse förskrifne artickler vele och biude vij, att the stadige och faste holles skulle vedh straff och peen, såsom hvar och een artickell för sigh förmäler; biudandes förthenskull våre befalningzmänn, fougtar, tullschrifvare och brovachtare, att the häruthinnan ett flitigt inseende hafve skole, så att hvar några här emott brotzlige be-

finnes, att the då derföre motte tillbörligen straffade blifve. Och ther någen af förberörde våre befalningzmänn sigh häruthinnan försumeligen befinna låther, då skall hann och som een orättrådig och meneedigh tienare straffet blifve. Datum Vesterårs den 16 Martij åhr 1552.

Vesterås den 17 Mars.

Förläningsbref för Nils Eskilsson på ett hemman i Röks socken i Östergötland.[1])

Riksregistr. 1552, II, fol. 8.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, at vij utaf synnerlig gunst och nåde, så och för thenn hulle troo tienist, som thenne vår troo tienare Nils Eskilssonn oss och vårt rijke Sverige här till giordt och bevist hafver och änn ytermeera här efter göra och bevisa må och skall, hafve undt och förlänt, som vij och nu medh thette vårt öpne bref unne och förläne honom (oss till een behagligh tijdh) ett vårt och cronones hemman, ben:d Sättre, liggiandes uthi Röök sochn och Lysningz häred, så att han samma hemman skall beholla frijt för all then ränthe och rättigheet, som ther af åhrligen gå plägar. Biudandes fördenskull våre fougter *etc.* Datum Vesterårs then 17 Martij åhr 52.

Vesterås den 17 Mars.

Öppet bref till allmogen i Vestra härad angående de besvär dess utskickade framburit inför K. Maj:t.

Riksregistr. 1552, II, fol. 8.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude eder, dannemän alle, som byggie och boo uthi Vesterhäredt, vår gunst och nåde tilförende, och gifve eder tillkenne, at vij hafve förhört the värff och ärender, som I hafve befaledt edre sendebudh

[1]) Jfr ofvan s. 38 och noten.

oss opå alles eder vegna förstå låthe; som först är om någenn olaglig gästning, som I till eventyrs af her Stens tienare blifve förtungede medh etc. Så hafve vij låtidt schriffve her Steen till, at han medh sine tienare skall hafva ett inseende, så at the eder icke gäste skole utt-öfver thed som tilbörligitt och skääl vara kann. Ther nest hafve vij förstått af samma eder sendebud några besväringar om försler och stedzleörer; så vette I väll sielfve, käre dannemänn, at thed hafver varidt een gammal sedvana, thed undersåterne pläge föra theras skatt och landgille tijdt som öffverhethen eller huusbondenn hafvet vill, och kunne ickie tenkia, att I dannemänn eder heller undann then tunge draga ville. Doch hafve vij förnummidt, at man sådana försler vill uthi thed mhenföre eder opåleggia, hvilkett vij kunne tenkie eder tungt och besvärligitt vara vill, och förthenskull hafve vij låthidt tillschrifve her Steen, at han icke eder ther medh opå thenna tijdh om åhredt förtunge skall, uthan låthe eder fhöre hvad eder bör om sommaren, när gräss är opå marken, så att I då kunne hielpa och fordra edre hästar fram medh sådana försler. Om stedzleöhren vette vij inthed synnerligitt till svare, effter vij icke vette, hvilke landboer och huru gode gårdar the hafve, som sigh om sådana stedzleöre besväre. Och vette I clöster landboer väll, at andre gode mäns landboer, som ther kring om eder boendes äre, gifve theras huusbönder stedzleören, efter som hvar hafver gården och ägorne till, hvilket I och uthi lijka motte göra måge; doch hvar stedzleören blifver hooss någen af eder meere förhögd, änn som skääl kann vara, må then då som sådant öfvergår gifva sigh till oss och sinn besväring ther om förstå låthe, så vele vij gerna hielpa till at hvariom och enom skall skee hvad rätt och skääl ähr. Vijdare hafve och förberörde edre sendebudh ödmiucheligenn begärat, at vij eder then tiende, som uthi Västre häredt i thetta åhr fallen är, till lössn

för penninger unne vele, hvilkett vij och gunsteligen them på alles eders vegne loffvedt och tillsagdt hafve, doch medh sådana villkor, att I skulle gifva lijke och skääl för sådana tiende; ther om vij proesten och så nu vår villie hafve gifvitt tillkenne. Theslikest hafve och förbe:te edre sendebudh begäret hielp af kyrckiones deel till kyrckiones bygningar. Så äre vij tillfridz, at provesten må göra kyrkione ther medh så myckinn undsettning, som hvar kyrkio till nödtorfftig bygning behöfve kann, och vele vij eder, dannemän alle, hafva förmanedt, att I sådana tiende rätt in uthi kyrkeherbergenn göre skole, sammalunda att I och alla edre rättighether trooligen och vällvilligenn uttgöre vele, och när så skeer, varder Gudh alzmechtig uthan tviffell eder nådeligen anseendes och för then lydno och hörsamheet, som I honom och eders öffverheet ther medh bevise, gifvandes eder ther medh godhe fruchtsamme åhr och annadt mhere, som eder till gagn och godo komma kann. Yterligare hafve vij eder icke någott tillschriffve opå thenne tijdh, uthan hvar vij kunne vette och rame edert och menige rijkzens bäste (som vij och här till altijd giordt hafve), thed göre vij gerne och försee oss till eder alle, att I ther emott såsom trogne och hörsamme undersåther emott oss och edert fädernes rijke eder aldeles här effter hollandes och schickandes varde. Gudh befalandes. Datum ut supra [Vesterårs then 17 Martij åhr 52].

Vesterås den 18 Mars.

Till Jöran Jönsson angående rätt för bergsmännen i Grytnäs och Folkärna socknar att deltaga i brytningen af Garpenberget samt om tillförsel till Gamla Silfberget af fisk och penningar.

Riksregistr. 1552, II, fol. 9. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 134.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Vij kunne väll lijde, Jören Jönssonn, at thu låter så bestelledt om bygningen, som titt bref vijdare ther om förmäler etc. Vij äre och tillfridz, at the bergzmänn uthi Grytenäs, By och Folkerne sochner måge bruke Garpebärgitt, som ther till rådh hafve och thed bruke vele. Vij voro och tillfridz, at vij motte bruke medh them uthi samma Garpebärgitt och hafve vår hytta uthi Dormsiöö, effter vij ther affvell uprätta ville.

Vij hafve tillschrifvitt vår fougte uthi Helsingeland, Lars Olsonn, at han all then strömming och annan fisk, som han hafver bekommitt i vhår ther i landett, thill Gamble Sölfbärgitt och till tig komma låtha schall, och må thu hafva titt budh till honom och sielf ther samme fisk låthe förfordre. Vijdare the penningar thu begärer, vette vij tigh icke annedt till svare, uthan att thu må taga af the penningar så myckitt thu behöfver, som thu annammade i fiord uthi vår cammar. Hafver thu och lefreradt them ifrå tigh, thå må thu taga af marckgellet och betala them medh, som ther arbethe; vettandes tig her efter rätte. Datum Vesterårs thenn 18 Martij åhr 1552.

Vesterås den 18 Mars.

Till Måns Svensson angående den nya tullordningen.

Riksregistr. 1552, II, fol. 9.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Vij gifve tigh tillkenna, Måns Svenssonn, thed vij några artickler hafve om köpenskapen uthgå [låtit], them vij nu med thenne Lars Knutzonn till Söderköpungz och Norköpungz köpstäder förschickedt hafve i then acht och mening, at vij motte förekomma then skade, som både innlenske och utlenske oss göre medh then otilbörlige handell the drifve och sällie. Så är vår villie, at thu sampt medh borgmästare och rådh uthi förbe:de städer samma artickler schall förkunna låta, opå thed the måge vetta, huru the sigh schulle effterrätte. Vele vij och, at samma artickler skole blifva hängde uthan opå rådhuusett eller tullboerne, ther alle mann, som handle, schulle kunna läse them och vette, hvar the skole taga sigh vara före. Datum Vesterårs then 18 Martij åhr 1552.

Vesterås den 18 Mars.

Till Sven Birgersson angående rätt för Nils Jönssons i Iggön barn att behålla sin faders hemman.

Riksregistr. 1552, II, fol. 9 v.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Vett Sven Byriesonn, att thenna hustru Anna i Hvarvadaby uthi Hille sochn hafver för oss varidt här och berättet, att hennes sonn, Nils Jönssonn i Iggeöön uthi samma sochn, är kommen i skada för sinn laggiffta hustru, ther igenom han lijff och godz förverkat hafver, och effter han fattiga små barn hafver medh samma hustru, hafve vij gunsteligen effterlåtidt, at barnen mhå hans hemman besittia medh

så skääl, at vij bekomme åhrligen vårt affrad af them eller theres förmyndare. Hvarföre biude vij tigh, att thu them uthi ingen motte här emott förhindrer, uthan låthe them niute och bruke, thed vij them gunsteligenn undt och effterlåtidt hafver. Thed thu tigh efterrätta hafver. Datum Vesteråhrs thenn 18 Martij åhr 1552.

Vesterås den 19 Mars.

Till Hans Pedersson angående malmrostning och om åtskilliga förnödenheter till bergsbruket.

Riksregistr. 1552, II, fol. 9 v.

Gustaff. Vår gunst tilförende. The prober thu oss schickat hafver, Hans Pederssonn, hafver thu inthed rätt proberedt, ty malmen är inthed rätt rostett, som honom medh rätte böör, och therföre kann hann inthed gifve hvarkenn i sölff eller bly. Ähr förthenskull vår villie och befalning, at thu skalt hafva budh efter Hanke Påväll till Gamble Sölffbärgitt, så att han motte finna rätte sätted på bränningen och smeltningenn, och tyckes oss, thed malmen är inthed rätt ordineredt, som tillhope brännes och smeltas skall. Och är vår villie, at then blå malmen skall blifva rostet med blymalmen, som ther oppe tages, och han skall bäst gå tillhoopa. Theslikeste then hårde granne malm vill inthed allena rosta sig eller smältes, uthan mann motte hafva 1/2 af then Gamble Sölffbärgz kääsmalm och icke af then keesz, som thu nu uttsendt hafver, ty han är inthed annedt ähn förloradt kåpparkeesz, och när thu förbe:de granne malm medh granne sölfbergens keesz malm rostat hafver, skall thu hafva bästa sättet både i rostning och smeltning.

Vijdare hafve vij förnummitt, at thu hafver upsoffre låtidt ther vidh gruffvann een heel hoop medh godh bly malm, ther opå vij doch ingen besked bekommitt hafve,

hvart förbe:de malm är blifvinn, ther om thu ähnnu skall medh thed förste oss tillkenna gifva, huru medh samme malm handlat ähr. Theslikest är vår villie och befalning, at tu skall förschicke Nils Smedh hijdt utt till oss eller någen annan, then förstånd hafver på bergzbruckningen, så att han veet göra oss ett vist beskeedh och undervisning både om malmen och alle andre lägenhether. Thed flesk och smör thu schrifver om, hafve vij befalat vår fougte på Kägleholm, Anders Erichzonn, att han tigh skall bekomma låtha. Then humble och salt thu begärer skal thu bekomma af vår fougte uthi Dalarne, Jören Jönssonn, så myckitt thu kan behielpe tigh medh, till thess vij kunne låthe förschicke tig någen meer humble och saltt. Then lijne thu begärar, skal thu bekomman ifrå Gamble Sölfbärgitt, ther om vij vår fougte ther sammestedz hafva tillskrifve låtidt, och sende tig här medh breffvedt tillhanda; vettandes tig här efter rätte. Datum Vesteråhrs then 19 Martij åhr 1552.

Vesterås den 19 Mars.

Till Olof Trottesson angående värdering af ett hemman, som föreslagits K. Maj:t till inköp.

Riksregistr. 1552, II, fol. 10.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Veet Oluff Trottessonn, att thenne vår undersåthe och borgare uthi Vesteråhrs, Måns Landzknecht, hafver oss genom sitt supplicatz ödmiucheligenn förstå låtidt um ett hemman, ben:dt Bilies, liggiandes i Virmo sochn i Finndland, som honom medh rätte tillkomma skall, och efter han icke sielff vill besittedt, hafver han oss thed till köpz upbuditt, och nu fördenskull ödmiukeligenn begäret vår nådige förschrifft till tig, at tu samme hemman sampt medh någre flere gode männ värdere och skattleggie motte.

Hvarföre är vår villie och befalning, att thu här om ransake och förhöre skall, om samme hemman honom medh rätta tillkommer, och hvar thed så är, må thu då skattleggia samma hemman, effter som förschrifvit står, gifvandes oss sedan om samma hemmanes lägenhether tillkenna, och hvad thed värdt ähr; vettandes tig här effter rätte. Datum Vesterårs then 19 Martij åhr 52.

Vesterås den 20 Mars.

Till Jakob Henriksson angående Gustaf Finckes förordnande till häradshöfding i Hollola härad i hans ställe.

Riksregistr. 1552, II, fol. 10 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849), s. 168—169.

Vår gunst tillförende. Skall thu vetta, Jacop Hendrichzonn, att några bönder i Hållolahäred i Tavasthuus lään hafve för någen tijdh sedan schickedt sigh myckitt sielsyndt emott the fattige nybyggiare utaf Korsholms lään, som sigh uthi then eriemarck, som ligger emillan Österbottn och förbe:de häredt, efter vår villie och befalning nidsatt hafve, uthi så motto att förbe:de Hållolahäredtz bönder hafve gifvidt sigh välleligen inn uthi förbe:de eriemarck, och ther the några nybyggiare öfverkommo, hafve the tagitt bort hvad the hade, bränt up husen och slagitt somlige af them ihiäll. Så opå thed sådana otillbörlig handell motte afstellas, synes oss mycki[t] behöfves, att någen utaff våre befalningzmänn, som ther uthi Findland tillstädes ähr, motte hafva medh offtabe:de Hållolahäredz boer ett noge[re] inseende, änn här till skedt ähr.

Derföre hafve vij gunsteligen unnt vår troo tienare Gustaff Finke häredzrätten uthi offtebe:de Hållolahäred, then thu utaff oss een tijdh lång haft hafver, hvilken skall them alfvarligen om förberörde eriemarckz besittning

vår mening föreholle och theras otillbörlige handell företage; doch äre vij icke obenägne at unne tigh underhåld annorstädes uthi staden igenn för samma häredzrätt; ther thu må vette att rette tigh effter. Datum Vesterårs then 20 Martij åhr 1552.

Vesterås den 20 Mars.

Till Sten Eriksson [Leijonhufvud] angående de gods Joen Bagge och herr Asmund egt, men nu skulle till K. Maj:t upplåtas, samt om sinnesstämningen bland allmogen och om gården Helvetet i Säby socken.

Riksregistr. 1552, II, fol. 11.

Gustaff. Vår gunst och nåde tilförende. Vij gifve eder tillkenne, käre her Steen, at Joen Bagge hafver låtidt oss förstå, thed han hafver bekommit opå the godz [!], som hann oss soldt och uplåtidt hafver, och blifver doch af her Asmund förhindret, att vij icke bekomme faste breff opå samme godz. Så vette vij icke, om Joen Bagge vill vara förbe:de her Asmund förnär och icke låthe honom bekomma så mykitt uthi godzenn, som honom medh rätta tilkommer; så hafver presten så väll som Joen Bagge oss lofvadt och tillsagt sinn part uthi godzenn. Therföre såge vij gerne, att oss icke ther uthi någott hinder skee motte, uthan att godzenn motte blifva oss heemlett, och äre vij icke obenägne att betala presten, hvad som honom tillkommer uthi samme godz så väll som Joen Bagge.

Yterligare, käre her Steen, befruchte vij, att edre tienare, som äre uthi Jöneköpungz lhän, icke hafve så flitigt upseende medh them, som vanke till och frå ther i länet, som högeligen behoff giordes, och at een part af them förmyckitt skarpt handle medh almogen. Så voro thed godt och rådeligitt, att I ther medh villie låthe hafve ett noga upseende, så att samme edre tienare medh

theras handell icke gifva bönderne orsak till någott obestånd eller uproor, och ther I hade några pukkare, som medh bönderne icke kunne förlijka sig, då motte I ändeligenn låtha komma them thädan, och förskaffe eder i staden igen förståndige karlar, som medh förnufft och godh beskedh uthi thesse fharlige tijder medh bönderne umgå och så handle kunne, att the icke uthi någen motto ovillige blifve. Vijdare hafve vij förnummit, at uthi Småland är stor bräck på spanmål. Så vette I väl sielfve, at thed sälskap uthi then landzende pläge vara fast sielsinde och meere benägne till thed onde änn thed gode, när them går någen hunger opå. Hvarföre ähr vår gunstige villie och begären, att I alfvarligen vele förmane edre och alle andre fougtar ther nidre uthi landett, at the hvar uthi sinn befalning see nöge opå brädett medh thed sällskap the regere skole, så att the icke framdeles, när busken blifver grön, tage sigh före någott Dakke obestånd; och effter sammestedz uthi thenn landzände stor nödh är om spanmål, äre vij icke obenägne att låthe komme någenn sädh ifrå Östergöttland och till Jeneköpung, hvar I elliest oss uthi tijdh ville låthe förstå, om then landzände opå then sijde nödstelt är om spanmål och I kunne tenckie, at the smålenninger oss för samme sädh lijke och skääl gifve vele. Datum Vesterårs thenn 20 Martij åhr 1552.

Zedula.

Vij hafve och förstått, at eders fru hafver vederkens ett godz ben:t Helvede, liggiandes uthi Säby sochn, hvilket utaff våre föräldrar till Säby kyrkie gifvidt, och vår fougte Peder Anderssonn opå våre vegne nu eder brefvedt hade etc. Så vele vij gerne vette, hvad skääl I hafva till samma Helvede, thed I oss och ändeligenn förstå låthe, för änn I någen rentha och upbörd af samma godz upbäre. Datum ut in literis.

Vesterås den 20 Mars.[1])

Instruktion för Hans Larsson under hans beskickning till Tyskland.

Efter originalkonceptet i RA.

Unterricht und memorial was Hans Larson sol bei Jochim Burwitz und in Teutschlandt sich erkundigen und ausrichtenn, auch sonst von wegen der voreugeden leufftte sol inn achtung vleissig gehabt werden.

Es sol Hans Larson dem Jochim Burwitz uberreichn die beide declaration, eine so ahn die fursten, die andere so ahn die stedte, desgleichen die missive, so ahn die fursten und stedt gestalt, und das darauff Jochim Burwitz sol grundtlich, schriftlich und beschedentlich ime antwurdt ahn der Kö. M., unserm allergnedigsten hern, mitgeben lassn, ob soliche declaration nhuemals geradten werhen zu offenbaren odder ob jegenwurffe vorhanden das damit zuentblössen bedenckent und enderung der occasion odder andere furfelle werhen. Wan nhun aber Jochim Burwitz der leuft umbstende anders ansehe und wuste, das diese declaration zuerkleren dieser zeit nicht wurde gelegn sein, so sol Hans Larson solchr leuft umbstend, grundt und bericht, auch des Burwitz bedenckent sich in die leng in allen umbstenden schriftlich mitgebn lassen.

Wue auch Burwitz wurde die leufft anzeigen, das die declaration solt mith ehesten fortgehen, sodan sol solch des Burwitz bedenckent und umbstend der leufft und

[1]) I RA:s saml. af 'Handlingar rör. konungahusen: Arfskiften m. m. rörande Vasagodsen 1' finnes ett brefkoncept af Rasmus Ludvigssons hand, som öfverst bär datum 20 Martij 1552, men vid dateringen i slutet och på baksidan har årtalet 1562, ehuru det är utställdt i Gustaf I:s namn. Emellertid är dat.-orten Stockholm, hvilket ensamt gör brefvets äkthet misstänkt, då konung Gustaf sagda dag 1552 befann sig i Vesterås. Möjligen föreligger ett falsarium. Inneh. utgör ett meddelande till Erik Persson om jordbyte mellan K. Maj:t och Ture Bjelke till Salsta.

occasion auch schriftliche bescheidt Hans Larson in die lenge mitbrengen.

Hans Larson sol auch zuruck mit sich brengen die mitgegebene hendele und Burwitz anzeigen, das ehr wirdt nach gegebenen seiner unterichte mith ehesten von Ko. M. weitern bescheidt bekomen, wes zuthunde und auszurichten in den sachen Ko. M. wille sein wirdt.

Darnechst sol Hans Larson uff volgende articul gudt achtung geben, solche Burwitz anzeigen und darauff bericht nehmen, auch selbst vleissig achtung uff die leufft gebenn, alse wie volgett:

1. Erstlich was des kriegshalbn zwuschn Kaiser und Franckreich zuvormuedten.

2. Zum andern was fur anhang der Keiser uff seiner seidten und der Frantzoss uff der andern seidten hat.

3. Zum dritten des Turcken halbn wie deshalb zuvormuedten.

4. Zum funfften [*sic*][1]) was bestand der Keyser vom Rho:m Reich vertrostet.

5. Zum sechstenn aus was ursach Magdeburg von newen also stadtlich wirdt besatzt und mith aller kriegsmunition zugericht.

6. Zum siebenden was ursach hertzog Moritz mith den Magdeburger in solichm vertrawent, das sye ime zulassn die stadt zubestercken.

7. Zum achten was ursach hertzog Moritz solich schwor kriegsvolck kegenander hat, worhinnaus darmit, und wor ehr ligt, und wehr es besoldet und was fur fursten odder anhang hertzog Moritz hat und was fur ubristen bei dem hauffen seindt.

8. Zum neunden, dweil vom contrabundt, so jegn Key. M. sol gericht sein, gesagt, wehr darinnen begrieffenn.

---

[1]) Den (ursprungliga) fjerde punkten har vid instruktionens affattande tydligen genom misstag utelämnats, till rättande hvaraf siffernumreringen antagligen senare tillagts.

9. Zum zehenden umb das volck, so hertzog Jorg zu Mekelnpurg bey einander hat, wem solichs zum besten gehalten und unter was anschlagk.

10. Zum elfftenn, wie die Denen und Lubischen stehen, und wie es umb das arrestirte gudt und schieff gelegt.

11. Zum zwelfftenn, wie zwuschn Engelandt und den Lubischn des privilegij halbenn die sachen stehenn.

12. Zum dreitzehendn, wie zwuschn Keiser und Dennemarcken und zwuschn Franckreich und Dennemarcken die sachenn stehen.

13. Zum viertzehendn, ob Dennemarckn ethwo inn bewerbung sein umb kriegsvolck, was vor ubristen und heuptleut ehr hat und wo hinnaus gemeindt, desgleichn auch mith denn stedte, insonderheit Lubeck.

14. Zum funftzehenden, wie die von Lubeck und gemeine stedt mith dem Keiser stehen und besonderlich dweil der Keiser des interims halben ernstlich bevelich gethann wes darauff vorhalten.

15. Zum sechszehenden als auch der Keiser von etzlichn schieffn den Lubischen entpholn wes dar auff sich die Lubischen verhaltenn.

16. Zum siebentzehenden was von dem bodten gesagt, so von hertzog Jorg zu Mekelnpurg sol ahn die K. M. sein abgefertigt und in Dennemarken sol gefangn sein, wo inhalt man sagt die brieve sein sollenn.

17. Zum achtzehenden und wes sonst von andern leuften vorhanden sol Hans Larson wol vhermercken und sich ferner bei Jochim erkundign.

18. Zum neunzehenden, dweil das hertzog Heinrich zu Mekelnpurg sol thodt sein, wie es umb die regirung in sein stadt gelegn und wes hertzog Jorg darzu thuet und wes sich die landtschafft vorhelt und wie es umb der hertzoginne gelegen, ob sie bei dem regiment pleibet odder was die morgengabe sei, so sie in Mekelnpurg besitzn sol.

19. Zum zwantzigisten was sonst ahn teurung des getreides und sonst wie sich der kauff auf alle warhe anlassn und welche schwedische warhe zum teursten zuvoreusseren sich erkundigen.

Letzlich nach ausrichtungk diese sol Hans Larson ungeseumbt sich ahn die K. M. befuegen.

Diese articul gehoren in das memorial, so Hans Larson mitgegebn ahn Jochim Burwitz aus Westras den 20 tag martij anno 52.

Es sol auch erkundigt werden, nachdem hertzog Heinrich zu Braunschweig und hertzog Frantz zu Sachssn anhero geschriebn, das etzliche furneme potentaten mith sambt andern nachparn widder Ko:e M. in practic stehn solln, was es fur potentaten und nachparn seindt und was fur practic furhanden.

Desgleichen wie es umb den Mekelnpurgischen secretarien gelegen und was handlung . . .

Wan auch noch bei Ko:e M. das privilegium, wie solichs den sundischen zuvor in vernotlung gegeben, zuerhalten, was dan bei den sundischen der annehmung und sonst zuvermuedten, solchs Jochim geschigth und unvormerckt sich zuerkundigen. Aus Westras den 20 martij anno 52.

Vesterås den 22 Mars.

Till Erik Håkansson och Olof Larsson angående ett ifrågasatt jordbyte mellan K. Maj:t och Lasse Eriksson i Kälfvesta.

Riksregistr. 1552, II, fol. 11 v.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Vij gifve eder, Erich Håkonsonn och Oluff Larszonn, [tillkänna], at thenne brefvisare Lasse Erichzonn i Kelvista, hafver här hooss oss varitt och begärett att göre medh oss ett jordeskiffte, effter som thed inneluchte register förmäler, så att han

oss loffvatt och tillsagdt hafver 5 öre, 1 ortiger land skattejord uthi Fällebroo i Täby sochn, item uthi Litisby i samma s[ochn] skatte jord 3 öre land; ther emott hafver han af oss begärett 12 öre 1 ortiger land jord, liggiandes uthi Värsta i Spånga sochn. Så hafve vij icke fulleligen kunnedt göre medh honom någott beslutt om samme jordeskiffte, uthan hafver honom tillsagt förbe:de Värsta för sinn jord till ett heffdebyte, till thess vijdare om samma jord ransakas kann, och såge vij gerne, att I medh thed förste grannerligen ransake låthe vele, gifvandes oss sedan tillkenne, om förbe:de Lasse biuder oss väll lijke och skääl för för:ne Värsta; vettandes eder här effter rätte. Datum Vesterårs then 22 Martij åhr 52.

Vesterås den 22 Mars.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående förordnande för honom och Arvid Claesson m. fl. att i Vestergötland mönstra och aflöna krigsfolket samt om fogdarnes förmanande och tullordningens publikation.

Riksregistr. 1552, II, fol. 11 v.

Gustaff. Vår synnerlige gunst och nåde tillförende. Vij vele icke döllie för eder, käre her Gustaff, att oss är stoor skalckheet skeedt utaff them, som vårt folck hafve haft uthi befalning, både af Anders Smålenning, som hade våre knechter i Östergöttlannd i befalning, theslikest af andre flere, så att uthi hvar löningz tijdh äre vij försnellede blefne till een stoor summa penninger. Så kunne I väll tenckie, käre her Gustaff, att vij utaff sådana skalckhether och tiuffvastycker ingen ringa besväring hafve, all then stund vij gifve våre penningar utt i then acht och mening, att the oss och rijkedt till fördeel och bijstånd komma skulle och thed selskap, som them hand emillan hafve, falskeligen ther medh handle och een stoor part

af samma penninger bortstiäla, ther egenom oss icke allenast, uthan menige Sveriges rijkes inbyggiare förkort och skada skeer. Så opå thed, käre her Gustaff, at med våra penninger ännu här efter motte tillbörligen handlett blifve, hafve [vij] uthi hvar landzände förordnat några af våre trogne männ, som vårt folck mustre och afbetala skolle, och opå thed at medh sådana mustring och betalning troligenn och tillbörligen förhandlat blifva motte, såge vij gerne och är vår gunstige villie och begären, att I sampt med Arfved Claessonn och the andre, som uttöfver vårt folck uthi Vestergöttlannd befalningen hafva, vele mustre och afbetale både våre fougter, så och alle skytter och knechter, som uthi heele förbe:de Vestergöttland tillstädes äre, och sågo vij gerne, att the nu strax sådana mustring vele förhender hafve, mustrendes så väll thed eene partij som thed andre, schickandes oss strax mustreregistren uthi längdenn uthi mantalett tillhanda och ther medh tillkenna gifvandes, huru många penninger till heele betalningen behöfvas vill, så att uthi registeren hooss hvar perssonn beskedeligen annteknadt blifver, huru myckitt hvar och een uthi synnerheet hafva skall. Och när sådana register oss tillhanda komma, vele vij strax them öfversee låthe och sedan gifve eder vår nådige villie och mening tillkenne, huru I medh betalningen vijdare förhandle skole. Vijdare käre her Gustaff, för the fharlige prachtiker och svinde verldzens lägenheether skull, som I nogsampt förnimme opå färde vare, ligger ingen ringa macht opå, att man ett flitigt och noghe upseende uthi alla saker hafva vill, efter som vij eder vår mening tillförende nogsampt ther om hafve tillkenna gifvitt, och såge vij gerne för alla fharlighether skull, att I alfvarligen vele förmane Oluff Erichzonn, Joen Bagge och alle andre våre fougter och tienare, thesslikest andre gode männ och theras fougter och tienare, att the äre altijd rustede och vederrede. Ähr och storligen behoff, att the, som vårt folck uthi be-

falning hafva, motte altijd vette, hvar the folckedt medh een hast kunne igentage, om något opåkommo. Yterligare, käre her Gustaff, schicke vij eder här med een ordina[n]tzia, som vij samptyckt hafve, att uthi alla siöstäder här uthi rijkett om köpzhandelen och tullen hollas skall; begiärandes att I samme ordinantzie uthi Elffzborg vele förkunna låtha och holle borgmestare och rådh sampt tullschriffvarenn ther sammestedz alfvarligen meningen före, att the efter samma ordinantz innehold sigh rätte skole; skall och samma ordinantzia hänges opå ett bräde, ther alle man, som köpzhandell drifva, måge få see hvad meninger ther uthi författade äre och ther effter sigh vetta att rette. Gud eder befalandes. Datum Vesteråhrs thenn 22 Martij åhr 1552.

Vesterås den 22 Mars.

Pass för ett K. Maj:ts fartyg, destineradt till Nederländerna, Brabant och Frankrike.

Efter afskrift i Uppsala univ.-bibl:s handskriftssaml. (E. 252.)

Gustavus *etc.* Universis et singulis has præsentes litteras lecturis et inspecturis salutem. Notum facimus nos præsentem hanc nostram navim hinc ex nostro regno in dictiones et regna occidentalia sive in Bataviam sive in Galliam sive in Brabasiam pro usu nostro nostræque aulæ commutandarum mercium coemendique salis gratia emisisse atque Svenonem gubernatorem navis ordinasse. Quo vero dictus nostræ navis gubernator tutius ac liberius sine impedimento navigare, renavigare ac quocumque pervenerit liberè negotiari possit, hoc nostro præsenti passagio communeri fecimus. Rogamus itaque omnes ad quorum cumque vel regna vel dictiones vel portus applicare contigerit vel navis tempestate coacta fuerit vel etiam in quorumcumque emissarias classes armatas forte inci-

derit, ne eam ob ullam aliqua suspicione in alicuius detrimentum vel præiuditium emissam esse destineat. Sed propter liberam illam communicationem, quæ semper inter nostra ac circum quaque vicina regna et dictiones iam inde ab in numeris annis semper illæsa fuit, dictam nostram navim, homines, nautas, res eorum et facultates omniaque mea contenta, sine aliqua molestatione libere navigare, renavigare, mercari, coemere ac exportare sine alicuius telonij vel cuiuscumque novæ impositionis solutione permittant, nulla usque quaque in re impedire multo minus aliqua molestatione adficere vel contristari ime potius in gratiam nostri, ubicumque nostris opus fuerit adesse, opitulari, auxiliari, nec ullo onere eos, eorumque communicatorias negotiationes de novo et insolito more gravare velint, quod nos in re simili erga vos et vestros requisiti facere sumus parati. Datæ ex arce nostra regia Arosiensi sub sigillo nostro regio ad XXII diem Martij anno Lij.

Vesterås den 24 Mars.

Till Lasse Hansson angående det jordbyte borgaren Olof Hermansson i Söderköping föreslagit K. Maj:t.

Riksregistr. 1552, II, fol. 12 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Veet Lasse Hanssonn, att thenne vår undersåthe och borgare uthi Söderköping, ben:d Oluff Hermanssonn, hafver varidt här hooss oss och upbuditt oss till bythes någen jord, liggiandes i Valla i Flistada sochn i Gulbärgz häred, renthar åhrligen een tunna korn, theslikest een äng, hvilken och ränthar een tunna korn, liggiandes i förbe:de sochn och häredt, som honom medh rätte tillkomma skall, och begärer han af oss till vederlagh igen någen jord, liggiandes vedh Söderköpung, som under S. Ilians kyrkio tillförende lägatt

hafver, som ligger för 14 spanneland, theslikest een äng, liggiandes vedh Finnerstada i S. Drottens sochn, som ränthar åhrligen 3 mark örtiger. Så är vår villie och befalning, at tu förbe:de jord och äng på både sijdor nu strax besee skalt, och hvar så ähr, att oss uthi samma byte någen godh skääl skee kann, då kunne vij lijde, att förbe:de Oloff Hermanssonn förbe:de jord, som han begärer, nu strax bekomma och bruka må uthi ett heffdebyte, till thess vij här om ytermeera förtenckte blifve kunne; vettandes tigh här effter rätte. Datum Vesteråhrs then 24 Martij åhr 52.

Vesterås den 26 Mars.

Till Germund Svensson [Somme] med föreskrifter i anledning af hertig Frans' af Sachsen förestående besök i Sverige.

Riksregistr. 1552, II, fol. 12 v. Förut tryckt af C. C. Gjörwell i K. bibl:s tidn. om lärda saker 1767, D. 2: s. 145—146, samt i utdrag af G. Volm. Sylvander i Kalmar slotts och stads hist., D. 6 (1840): s. 374—375, noten.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Vij gifve tigh tillkenna, Germund Svenssonn, att hertug Frans till Saxenn hafver haft sitt budh till oss, och hafve vij förnummitt, att hann achtar sigh hijdt i landett i sommar, ändoch vij icke vette för hvad orsaak skull, kunne doch tenkie, att han vill hafva och inthed gifva, efter han sitt myckitt förslumbrett hafver. Så är vår villie, att om förbe:te hertug Frantz hijdt innkommer, thed thu doch schicker thig emott honom efter tillbörligheet. Doch efter the Tyske fast svijnde äre till att upspane alle läglighether och hafve icke offte then mening ther medh, som the föregifva, ligger fördenskull ingen ringa macht opå, att man seer sigh medh them visseligenn före etc. Therföre vele vij tigh förmanedt hafva, at tu icke uthi någen motte hvad tigh fheler eller om några våre lägenheter förbe:te hertug Frantz (ändoch han oss medh blodzförvanth, efter

vij hans syster åtte, förbundenn varidt hafver) förständige skall; doch om thu någott synnerligitt medh lämpe utaff honom uttläte kunne, vore thed oss icke obehageligitt. Vele vij och, at tu thinn hustru sådana förvharning gifva skall, thed hon tager sigh för honom till vara, at han icke heller några lägenhether af henne uttfhara eller uttletta motte; och at thu elliest opå alla saker ett flitigt och nöge upseende hafva villt och ju lager thina stycker, så att förbe:te hertugh Frantz icke blifver myckitt vijs om våre och rijckzens lägenheter; ther thu tigh aldeles efter rätte villt. Datum Vesteråhrs then 26 Martij åhr 1552.

Vesterås den 28 Mars.

Öppet bref för Hans Henriksson, borgare i Stockholm, att i Mats Skrifvares ställe innehafva vågen der.

Riksregistr. 1552, II, fol. 13.

Vij Gustaff göre vitterligitt, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt och efterlåtidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne breff unne och effterlåthe, att thenne vår undersåthe och borgare uthi Stocholm, ben:d Hans Hendrichzonn, må och skall bekomma, niutha, bruka och beholla (oss till een behageligh tijdh) vågen uthi vår stadh Stocholm medh then räntha ther aff åhrligen gå plägar, lijka som Matz Schriffvare samme vågh här till hafft hafver; biudandes fördenskull våre befalningzmänn, så och borgmästare och rådh uthi för:ne Stocholm, theslikeste alle andre, som för våre schull vele och skole göre och låthe, att the icke göre förbe:de Hans Hendrichzonn här emott hinder, platz eller förfång. Datum Vesterårs then 28 Martij åhr 52.

Vesterås den 28 Mars.

Till Erik [Håkansson] och Olof [Larsson] angående en skeppslast, afsedd att sändas vesterut, om en från Tyskland anländ skräddare och om sjöfarten från Stockholm på Danzig, Riga och Reval m. fl. ärenden.

Riksregistr. 1552, II, fol. 13.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Som I gifve tillkenne, Erich och Oluff, att thed fhuruskep på Åland bygdt bleff är nu till rede giordt medh trälasten, så skole I vette, at vij på samma skep inthed annadt godz änn then trälast opå thenna tijdh i Vestersiönn vele förvåge. Therföre måge I lagett, så att samme vårt skep kommer uthi flåtte medh the andre skep, som ther ifrå Stocholm vestvart löpe vele. Och efter nogh vitterligitt ähr, at salthed uthi Holland är myckitt upstigett, hafver mann förthenskull föge fördeel ther att söke; hvarföre måge I så förskaffett, at förbe:de vårt skep motte löpe till Burvassenn, och at man ther igen för trälasten salt till ladning inntaga motte och strax ther medh skynde sigh hijdt igen tillbaka etc., och kunne I väll sielfve tenckie till att skaffe eder köpmann, som samme trävärke opå våre vägne kann förytre.

Vijdare som I låthe förstå, att een skreddare ifrå Tyskland kommen ähr, som sig uthi vår tienst gifva vill, så hafve vij [af] een godh skreddere myckitt behoff. Therföre måge I oförsumeligen samma skreddare hijtt till oss förschicke, at vij kunne fhå see hvad han dughe vill etc.

Yterligare förnimme vij, at een part af Stocholms borgare begäre förloff at segle till Danske, Rijge och Räffle. Så hafve vij nogsampt tillförende gifvidt vårt rådh och betenkiende om sådane seglatz tilkenne, gifve Gudh, att thed rätt voro förstått och the, som segle

pläge, ville sig och ther effter rätte. Och ther the Stocholms borgare vore visse uthi sakenn, at the hade någen vinst och fördeel utaff samme seglatz, kunne vij då lijde, att the till förberörde städer segla motte; skulle the och våge sitt godz öfver siö och sand och ther medh ingen fordeel skaffe, då voro thed fast bättre, att the hade theras seglatz fördragh.

Um then fiske bysse Gripgethen äre vij tillfridz, att I beställe, efter som I uthi eders schrifvelse föregifve, kunne vij och tenckie, att mann hafver fögo fetalie att förmode af Elffzborg till theras behof, som opå samme fijske bysse uthi sommar vara skulle, uthan hvad som the till fetalie hafve skole, thed motte I låthe them strax bekomma på Stocholms slott. Vij försee oss, att Jacop Skepbyggiere varder görandes sinn flijt, thed yterligeste honom möijeligitt ähr, medh våre galläijes resenäring och förbättring. Vij hafve och befalett Jöns Månssonn och Hendrich Skreddare, thed the skole tenckie till att låthe eder få hvad som I till uttspijsningar ther opå slottet behöffve kunne.

Vij see och gerne, at thed motte blifva bestelt på Vaxholmen, efter som uthi eders schrifvelse berördt blifver, och kunne I väll sielfve förordne någenn trogen karl af våre befälsmänn och några gode bysseskytter, som acht och upseende opå förbe:de Vaxholmen hafve motte. Oss behager och, att I beflithe eder at låta sänckie thed diup emillan Vaxöön och Trenöön, och at then sänkning motte gå fluxt för sigh, thed såge vij gerne. Datum ut supra [Vesterårs then 28 Martij åhr 52].

Zedell.

Vij vele och förschickedt, att Påvell Coberg skall medh thed förste komma till Skallemore. Datum ut in literis.

Vesterås den 29 Mars.

Till Anders Persson angående K. Maj:ts egna arfgods i Sunnerbo, Vestbo, Östbo och Kind samt om Drakeslägtens gods och om provianteringen på Hammars gård.

Riksregistr. 1552, II, fol. 14. Jfr utdrag härur i Smål. handl. 1552: N. 6 (KA).

Gustaff. Vår gunst tillförende. The register, som Jacop Månssonn begärer opå våre egne arfvegodz uthi Sunnerbo, Väsbo, Ösbo och Kind, skall hann bekomma af våre landbofougter, både Peder Anderssonn och Arfved Schrifvere, ther om vij them nu hafva låtidt tillschrifve, och må thu schicke them brefven tillhanda um the Drakers godz, som liggie kring om Hammer och för:ne Jacop Månssonn begärer vette, om han vederkennes skall. Kunne vij inthed annadt svara till opå thenne tijdh, uthan att han så monge af samme godz vederkennas må, som oss medh rette tillkomme. Om then spanmål thu hafver leffreredt till Hammar, vele vij gerne vette bättre beskedh, synnerligen huru många tunnor thu tijdt hafver leffreredt. Vij äre och tillfridz, att thu tager the 48 tunnor och then munkeskeppe till at holla hästarne medh, theslikest några af saaköris oxerne; item något af landgilles smöret till fiskeköp och af ålennefleskedt till att holle folckedt medh. Doch vele vij, att thu skäliga ther medh handle skall, så att sådant icke onytteligen förtärdt blifver. Vij hade gerne sedt, att thu hade låtidt oss förstå, huru mång pund åll thu till vår gård Hammer lefreredt etc. Om then boskap thu begärer ifrå Cronebärg och till Hammer, hafve vij så låtidt bestelle, at när Jacop Månssonn vill hafva sitt budh till Croneberg, då skall han ther samme boskap bekomma. Then biskopsdeel uthi Slötte och Hvalstade prestegield thu begärer, hafve presterne uthi Vestergöttland bekommitt uthi vederlägning för några landboer, som the mist hafve. Datum Vesteråhrs then 29 Martij åhr 52.

Vesterås den 29 Mars.

Till Måns Johansson [Natt och dag] angående Vallerstads gård.

Riksregistr. 1552, II, fol. 14 v.

Gustaff. Vår synnerlige gunst tillförende. Vij förnimme, kære her Måns Jahanssonn, att I beflijte eder på vårt gagn och bäste om vår jordegodz ther nedre i landett, för hvilke eders välvilligheet vij eder högeligen betacke och vele thed med eder gunsteligen betenckie. Yterligare, som I låthe förste om thed Vallerstada eders faders moder hafver gifvitt till Vastena clöster, begärandes, att vij eder thed igen effterlåta ville, så mhå I låthe oss fhå see the bref och skääl I hafve ther opå. Sedan vele vij oss ther om väll förlijke. Gudh eder befalandes. Datum Vesterårs then 29 Martij åhr 52.

Vesterås den 29 Mars.

Till Jöns Månsson angående jordupplåtelse åt Påfvel Schutz.

Riksregistr. 1552, II, fol. 14 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Veet Jöns Månssonn, att vij gunsteligen hafva undt och efterlåtidt thenne vår tienare Pavell Skutz så myckinn jord vedh Upsala, som han kan såå tu pund spanmål opå, och at han samme åker qvijtt och frij för alla uttlagur och alt afradt (oss till een behagelig tijdh) niuthe, bruke och beholle må och skall. Hvarföre är vår villie och befalning, att thu förskaffer thed så medh någen af våre fougter, som våre vrether ther i Upsala uthi befalning hafve, at han låter förbe:de Påvell Skutz bekomma så myckin åker, som för:vitt står; vettandes tigh här efter rätte. Datum Vesterårs then 29 Martij åhr 52.

Vesterås den 29 Mars.

Till Joachim Bulgrin angående Vadstena stadskyrkas användande till förvaring af spannmål och om rifning af kyrkan i Skenninge.

Riksregistr. 1552, II, fol. 14 v. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gust. I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 368.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Vij äre tillfridz, Jachim Bullgrijnn, at thu låter bykyrkian i Vastena blifve ståndandes till att förvara vår spanmål ther uthi; doch må thu låte bryte then kyrckia nidh, som i Skäninge är, om thu elliest medh thed tägell ther uthi ähr, någen fördeel skaffe kann. Ther thu hafver tigh att effter rätte. Datum Vesterårs then 29 Martij åhr 52.

Vesterås den 29 Mars.

Öppet bref till menige man i Sunnerbo, Vestbo och Östbo härader angående begärd spanmålshjelp.

Riksregistr. 1552, II, fol. 15.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude eder, dannemänn alle, som byggie och boo uthi Sunnerbo, Väsbo och Össboo häreder, vår gunst och nåde tillförende. Vij hafve fått trij breff med thenne brefvisare Knut Jönssonn, boendes uthi Skogzgård i Thuterydz sochn, och ähre samme breff oss tillschrifne opå alles edre vegne, synnerligen ett breff utaf hvart härad, endoch vij icke vette kunne, om samma bref medh allas eders villie och vittskap uttschrifne ähre, efter thenne brefvisare allena med them till oss kommen ähr, och pläger doch tillförende vare sedvane, att några utaff hvart härad kommo och talade medh oss then tijdh the till oss några värff och ärender hade. Så förmärcke vij utaff eders schrifvelse, att hooss eder ähr stoor nödh och

bräck om sädh, och begäre I fördenskull, att vij eder nådeligen unnsettning göre vele medh then tiende hoss eder i thetta åhr fallen åhr, hvilkedt [vij] och opå thenna tijdh eder för lijke och skääll gunsteligen vele effterlåthe. Doch vette I väll sielfve, att vij icke åhrligen samma tiende then menige mann till lössn unne kunne, efter att här uthi rijkedt äre monge spetaler, scholer och präster, som theras underhold och uppehälle af samma tiende hafva skole. Så förnimmer mann, att een part äre icke myckitt villige till att göre rätt theras tiende inn i kyrkiehärbergen; finnas och många, som mycki nödigt uttgöre andre rättighether, som the theras öffverheet medh rätte plichtige äre; sammalunda är och stoor ogudhachtigheet ibland somblige ther nedre uthi landett, så att the regera och slåss både opå kyrkegårdar och kyrkiovägar och achte hvarken thed Gudh eller menniskior them befalett hafve, och för sådana orsaker skull straffer Gud undertijden heele hoopen, så väll the oskyllige, som the skyllige, både medh hårde ååhr och andre pläger, som vanke pläger. Offta straffar Gudh ett heelt land för een ond och ogudachtig mann etc.[1]) Och vill Gudh alzmechtig ingalunda, att olydnan eller orättvisen skall blifva ostraffat, hvilkedt och then hälige skrifft mongestädes förmäller, och synnerligen ther så står klarligen vedh thesse ord uttryckt, at then ther såår orättvise, han skall upskäre vedermöda. Och effter Gudh alzmechtig högeligen straffar orättvise, olydno och falskheet, åhr förthenskull rådeligitt, att I medh thetta förschrifna sampt och allt annadt ogudachtigt väsende och förehafvande afstå ville och läte Gudz förmaningar sampt och våre nådelige förmaningar eder till hierta och sinne gå, så frampt I icke högeligen först aff Gudhi, som för:vitt står och sedan af oss strengeligen straffvade blifva skole; här effter hafven I eder alle effter att rätte. Datum Vesterårs then 29 Martij åhr 1552.

[1]) Den sista meningen står i marginalen.

Vesterås den 30 Mars.

Till Elfsborgs stads innebyggare angående dem beviljad skattefrihet till deras hamns förbättring och rörande hvad med anledning däraf blifvit åtgjordt.

Riksregistr. 1552, II, fol. 15 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Vij hafve bekommitt eders schrifvelse, trogne undersåter, medh eders medborgare Ulff Schrifvare, uthi hvilke I gifve tillkenne, at den tijdh vij senast i Elffzborg stadde vore, undte och efterläte vij eder vår skatt och saaköre, som uthi Elffzborg falla kunne till stadzens förbättring och synnerligen till the brygger och skipzhampner, som eder ther att uprätte och byggie af oss tillsagt och befaledt blef. Så vette vij icke ännu någen godh besked um sådana byggning, eller om I vår skatt och saaköhre ther uthi profithlige uttlagdt hafve, och hvad för arbethe ther medh bedrifvitt ähr. Och fördenskull kunne vij eder opå thenna tijdh, efter vij icke vette, hvad till saken giordt ähr, icke någott synnerligitt medell inrymme. Doch hvar vij af her Gustaff Olssonn blifve rätt förständige[de], huru thed hafver sigh rätt medh samma bygning, och att I ther medh sögt hafva och yterligare medh faste bygningar och befästningar ännu edert och rijksens bäste söke vele, äre vij då icke obenägne att efterlåthe eder all then medell, som tillbörlig och skälig vare kann; ther I eder efterrätte hafver. Datum Vesteråhrs then 30 Martij åhr 52.

Vesterås den 30 Mars.

Till Henrik Claesson [Horn] angående nödvändigheten af hans egen och andre vederhäftige mäns närvaro vid krigsfolkets mönstring och aflöning samt om Jöns Skånings förflyttning från Åbo till ryska gränsen och om en af den förstnämnde begärd andel i fiske, hvars afkastning behöfdes till förtäringen på Åbo slott.

Riksregistr. 1552, II, fol. 15 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 106—108.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Som thu låter förstå, Hendrich Claessonn, att våre knechter uthi Finnland för förledne åhr 51 theras lhön bekommitt hafve, så att thu them hafver tillfridz stelt både för kläde och penningar etc., så förnimme vij, att thu icke sielff hafver varidt uttöfver sådana betalning, icke heller hafver thu haft några vederhäfftige männ utaf adelen ther uttöfver, uthan öfverantvardat Oluff Svart och Hendrich v. Mönster sådana svår summa penningar uthi händer, hvilke tilleventyrs förstånd hade, huru the sigh uthi saken schicke schulle. Ähr och befruchtandes, at then Hendrich v. Mönster sådana finantzer bruker, som the tyske knechter bruke pläge, hvilkedt oss och af några här i landett uthi thesse förlidne åhr vederfaritt ähr etc. Så hafve vij ther uthi inthed behag, at förbe:de Oluff och Hendrich uthan andre gode mäns närvaru sådana summa penninger uttgiffve skole. Och opå thed våre penninger ännu här efter tillbörligen och skäligen motte uttgiffne bliffve, hafve vij för godt ahnsedt, att thu sampt medh Nils Boije, Jören Finke och flere gode männ aff adelen ther uthi Findland (som vij medh rijksens förläningar nådeligen förhulpitt hafve), schulle her efter åhrligen mustre och afbetale både vårt krigzfolck, ridfogter, slotz och gårdz fougtar och alt arbetes folck opå alle våre slott

och gårdar uttöfver menige Findland, och är vår villie, att I först skole mustre samme folck, synnerligen the som nu om Vallborgmessa nest kommandes theras lhön hafva skole, så väll thed eena partij som thed andra, schickandes strax mustre registren oss tillhanda och ther medh tillkenna gifvandes uthi lengden, huru monge penningar till betalningenn behöfves vill, så att hooss hvar persson uthi registredt beskädeligen annteknadt står, huru myckitt hvar uthi sunderheet hafva skall, och när sådana register oss tillhanda komme, vele vij strax them öfversee låthe och sedan gifva eder vår alfvarlige villie tillkenne, huru I medh betalningenn vijdare förhandla skole.

Vijdare kunne vij nogsampt förmerkie, at then Jöns Skåning, som Oluff Trotteson myckitt opå lijter, är oss föga nyttug ther i Åboo. Therföre vele vij ingalunda lijda, at han uthi förbe:de Åboo eller annorstedz vedh siösijdan, ther han medh någre fremmande till handels komma kan, lengre blifva skall, uthan ther han uthi vår tienst vara vill, då må han blifva vedh rydze grentzen, ther han icke daglig handell medh tysker eller sine landzmänn hafve eller ifrå the landzender tidender bespörie kann.

Yterligare som thu begärer, at vij tigh gunsteligen unne vele then eene noot thu hafver uthi vår och cronones almenning, frij för then låttfisk, som Oloff Trottessonn ther af till slotted begärer etc., så kann thu väll sielff tenkie, at vij samma låttfisk icke kunne umbäre, efter vij dagligen stoor förtäring opå förbe:de slott och samme fijsk fördenskull ther till myckitt behoff hafve. Gudh tigh befalendes. Datum Vesterårs then 30 Martij åhr 52.

Vesterås den 30 Mars.

Till konung Kristiern III af Danmark med svar på ett dennes bref angående en anhållen utskickad.

Efter en i RA. förvarad nyare afskrift af det egenhändigt underskrifna originalet på papper i danska Rigsarkivet.

Unnser freundtlich dinst und wass wir sonst vil mher liebs und guts vermugen bevohren, grosmechtiger konig, freundtlicher lieber schwager, bruder und nachpar. Wir haben E. L. schreibent auss Drotningburg den 4 Februarij datiret, ahm 28 Martij negst entpfangen, auch seines inhalts allenthalben freundtlich vernomen, sintemal aber imselbtigen etzliche wichtige sachen, Pfaltz und Lothringen belangent, und wes von derwegen bey E. L. mher gesucht wirt, beruert, dar ahn den in eijl und ohne weiter bedencken, ehr[!] wijr auch von E. L., irem selbs schreibent nach, ferner dar auff vorstendigt, etwes zuthuen uns vast unbelegen sein wijl, und wollen uns vermueg der freundtlichen verwantnus und nachparlichen einigung zu E. L. gentzlichen versehen dieselbe werden unser, unserer reich, landt und leut noturft, best und obligen in den selbtigen hendlen aller umbstende freundtlich bedencken. Was aber den potten, worvon E. L. in einer eingelegten zedtel meldung thuen, betrifft, ist uns unwissentlich, wass ehr fur einer gewesen, wiel weiniger, weilo ehr ahn uns nit gelangt, auch in E. L. schreibent darvon nichts ausgetruckt, wissen konnen, wass verdechtlicher wort ehr muge gehapt haben, auch wan ehr schon biss ahn unss verstadt. Hetten wir doch wie dann jederzeit (Got lob) E. L. bey uns je nit anderst erspuert, der gepuer in alweg und unverweislichen unss darjegen zuverhalten gewust, dass wir E. L., dero wijr alwege bruderliche, schwegerliche und nachparliche dinst zuerzeigen urputig, freundtlicher antwurt nit haben verhalten

wollen. Datum uf unserm schloss Westerårs ahm 30 Martij anno etc. 52:ten.

Gustaf von Gots gnaden zu Schweden, der Gotten und Wenden etc. koning,

E. L. getrewe bruder Gostavus.

Sigillet bortfallet.

Utanskrift: Dem grosmechtigen fursten, unserm freundtlichen lieben schwager, bruder und nachpar, hern Christian zu Dennemarcken, Norwegen, der Wenden und Gotten konig, hertzog zu Schleswig, Holstein, der Stormarn und Ditmarschen, grafen zu Oldenburg und Delmenhorst etc.[1])

Vesterås den 31 Mars.

Till Palne Pedersson, fogde i Strängnäs, angående rätt för borgarena der att med penningar lösa den skatt de förut utgjort i järn.

Riksregistr. 1552, II, fol. 16 v.

Gustaff. Veet Palne Pederssonn, at våre undersåther uthi Strängnääs hafve haft theras budh här hooss oss och ödmiucheligen begäredt, att the måge gifva oss penningar uthi denn stadh the oss tillförende jern i theras åhrlige skatt gifve pläge. Så kunne vij lijde, at thu af them för samme jern skatt penningar annamma mhå, hvar the elliest vele gifve oss etthundrade sextijio march örtiger uthi then stadh the pläge uttgifve the sexton faat jern; vettandes tig här efter rätte. Datum Vesteråhrs then 31 Martij 52.

[1]) Under utanskriften är antecknadt: Des konings auss Schweden schreiben ist antwort uff Kon. Mait. schreiben den angehalten botten betreffend. Productum Alburg den 22 Maij anno 1552.

Vesterås den 31 Mars.

Till Henrik Claesson [Horn] och Olof Trottesson angående underhåll för krigsfolket på ryska gränsen, om försvarsanstalter för svenska nybyggare vid Uleträsk samt om uppbörden af kronans ränta och fisktillförseln till Stockholm.

Riksregistr. 1552, II, fol. 16 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 108—111.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Som I gifve tillkenna, Hendrich och Oloff, at Knut Schrifvere, som på Vijborg slott befalning hafver uthi Måns Nilssons frånvaru, icke vill låthe våre skytter och knechter, som för ordnade ähre till Kijffvenäbben till att achte opå grentzen, bekomma någen uttspisning af förbe:de Vijborgz slott, så hafve vij låtidt till spörie Måns Nilsson, om han sådant förbe:de Knut förbudet hafver, ther till han svarade, att han icke annadt hafver befaledt, uthan att thed eene partij skulle blifva efter skäligheet spijssedt, som thed andre, och besynnerligen så lenge then fetalie, ther opå slotted är, tillrekie kann, och hvar annorlunda skedt vore, deth säger han, att thed är honom ovitterligitt. Så hafve vij och nu låtidt tilschrifve förbe:de Knut Schrifvare, at han skall låtha them, som äre vedh förbe:de Kijffvenäbb bekomme uttspissning efter skäligheet ther af Vijborg, så väll som the ther på slotted äre, och vore väll behof, at han hade meere folck vedh förbe:de Kijfvenäbb, änn som ther nu tillstädes ähr. Hvarföre synes oss lijkast vara, att I ther hädan några flere knechter af them, som [hos] presterne och uthi städerne i borgläger liggie, förschicke vele och motte presterne och borgerne ther i landett, som förbe:de knechter nu äre hooss, hielpe hvad the kunne åstad komma till att holle samma folck medh vedh förbe:de Kijffvenäbb.

Yterligare hafve vij förnummidt, att the Tavaster, synnerligen the som boo uthi Hållolahäred, hegne under sigh fast meere af then eriemarck, som ligger emillan Norrebottn och Tavastland, änn som the kunne hafva gagn utaff, och at the hafva slagitt och förderfvadt både Österbottns och Savlaxboor, som sigh inn uthi förbe:de eriemarck hade begifvitt, rögdt skogen, bygdt huus och sigh ther nidersatt. Så hafve vij alfvarligen befaledt våre fougter både uthi Tavastland och Norbottn, att the medh förbe:de Tavaster ett nöge inseende hafva skole och icke tillstädie them meere hägne under sig, änn som the hafve behof och sielfve väll bruke kunne. Vij hafve och befaledt förbe:de våre fougter, at the skole förmana både Bottnekarlar och Savlaxboor, thed the gifve sigh väll up i eriemarken emott rydze grentzen och synnerligen till een sköön siöö ther ligger (som vij af Gustaff Finke och flere berättade ähre), ben:d Uleträske, ther synnerlige gode lägenheter vara skole både till at optaga sköne hemman och bruke fijskerij; och opå thed våre undersåther, som sigh ther nidhsettie eller the som uthi förbe:de träske fijskerij bruke ville, motte ther till obehindrede af Rydzenn tillfelle hafve, synes oss rådeligitt vara, at man uthi förberörde träske om sommaren några roothar knichter, som samma våre undersåther för Rydzernes öfvervåld försvara kunne, tillschicke motte. Och hafver vår befalningzmann opå Nyslott, Gustaff Finke, bestelt tree håpar till förbe:de Uleträsk, opå hvilke hååpar förberörde knechter vara schulle, löpandes till och frå uthi träskett, och achta på, at våre undersåther, som ther fijskerij förhänder hafve, icke någott förfång af Rydzerne skee skall, och motte mann ändeligen så lagatt, at samma knechter blefve väll uttrustede icko allenast medh theras egne röör, uthan och så medh gode dubbell haakar, som the kunne göra väre med, hvar omtränger. I vele och alfvarligen tenkie till at här om med thed allerförste

fliteligen tilltenckt och bestelt blifver, och måge I hafva eder rådh medh förbe:de vår befalningzmann Gustaff Finke, huru I saaken uthi thenna motto bäst företaga skole.

Vijdare som I gifve edert betenkiende tillkenne om vår åhrlig renta, att eder synes icke nyttigt vara, thed samme ränthe hooss bönderne aff våre fougter upburin blifva skall, efter at bönderne ther igenom medh otillbörlig gästning myckitt besvärede blifve, så kunne vij edert betenckiande uthi thed stycke icke ogille och vele för sådana böndernes besväringar schull, at våre fougter skole här efter opbäre sådana vår åhrlige rentha opå vår slott och gårdar och icke hooss bönderne, ther om vij och them nu hafve tillschrifve låtedt.

Som I låthe förstå, att alle the bäste vharur, ther falle uthi landett, uthi vårt nampn upköpte blifve, så hafve vij nogsampt thed tillförende förstått, och efter I icke nampngifve them, som sådana vharur upköpe, kunne vij fögha rättelse hafva ther om utaff eders schrifvelse, uthan kunne tenkie, att I sådana köp bruke så väll som andre. Och ther I eder i så motto ville hafva eenskylledt, då mhåge I nampngifve them, ther skyllige äre, att vij motte vette, hvem vij ther om schulle hafva tillthale. Then fijsk, som I låthe förstå, att the Nylänske bönder icke kunne fhå förytre uthi Hellsingefårs, vore nu myckitt behof uthi Stocholm, efter ther och allestedz här uppe i lanndett om then partzell synnerligen opå thenne tijdh stoor bräk opå färde ähr. Kunne I fördenschull förskafedt, att sådana fijsk till Stocholm kommer, så ville vij och låthe handle medh them, som honom hafve och ther af någott till våre slott och gårdar för lijke och skääl låthe annamme. Datum Vesteråhrs then 31 Martij åhr 1552.

Vesterås den 31 Mars.

Qvitto för Ulf Skrifvare på penningar för försålda varor.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Vesterårs then 31 Martij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff thenne vår undersåthe och borgere udi Elffzborg, Ulff Schriffvere, för the partzeler, som öffverbliffve utåff then hielpegärdh, som till vårtt behoff utgiordes till för:ne Elffzborgh anno etc. 50, hvilke partzeler på samme år sålde bliffve, först peninger nijehundrede nijetije otte march ortuger, en öre, aderton peninger; item daler femptije sex stycker, engelotter tu stycken, och enkeell ducatt ett stycke etc. Hvarföre giffve vij för:de Ulff Schriffvere her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne peninger, gull och daler, och thess till visse lathe vij tryckie vårtt secret her neden före och medt egen hond underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Vesterås den 31 Mars.

Qvitto för herr Narfve Svensson på kyrksilfver från Norbergs kyrka.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på vårtt slott Vesterårs then 31 Martij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff thenne vår tro undersåthe, her Narffve Svenonis, kyrckeprest vedh Gamble Norebergh, sex lödemarch och halfftolffte lodh sölff, som han annamedt hade utåff för:ne Norebergz

kyrckie etc. Hvarföre giffve vij för:ne her Narffve Svenonis her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne sölff och thess till vijsse lathe vij tryckie vårtt secret her neden före och medt egen hond underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Vesterås i Mars.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

»Register opå . . . alle bref . . .» 1552 (RA).

Den 1 Mars.

Till Hans Fordell, att han förfordrer Sverckell Simonsson Laxefougthe medt hvad deel han behöfver till Kon:ge M:tz laxefiske.[1])

Samme mening till Jören Larsson, fougte i Mädelpada etc.

Till Herman Bagge, att han oförsumeligen giffver sig till Kon:ge M:tz laxefiske vedt Munsterårs etc.

Den 2 Mars.

Förskrifft för Bencht Persson i Södrebeck [*sic*] till Jören Jönsson, att Kon:ge M:t haffver tilgiffvit honom konungzsaken udi thet blåvithe han är bleffven sackfält före.

Till Lasse Svensson, att han upbär thet spannemåll till Vastena, som udi Vijfolke och Geestrix häredt falle kan och tilförende till Norköping achtedt var, ther Hans Ma:tt veett honom föge tack före etc.[2])

[1]) Jfr nedan, under 2 Mars, och ofvan, s. 107—8. Det där aftryckta brefvet synes ej kunna identifieras med ofvanstående.

[2]) Jfr ofvan, s. 106.

Till Joen Gulsmedt, Hans Fordell och Lasse Olsson, att the late Sverkell Simonsson få hvad deel han behöffver till K. M:tz laxefiske.[1])

Den 3 Mars.

Till Matz Stutt, att han bättre upseende medt haffve skall, än her till skeedt ähr.

Till Erich Rolffsson, att han bättre och nögre inseende medt röörsmeden haffver udi thet arbethe han förhänder haffver, än skee pläger etc.

Till Rassmus Nielsson, att han inthet förholler thet timber udi Rysse sochen, uthan lather komme till K. M:tz fiskebygning till Fiskeby etc.

Den 4 Mars.

Till Erich Dalekarll, att Kon:ge M:t är tilfrijdtz, thet hustru Anne, Oleff Skogårdtz, må bliffve på Hammerstadt till someren etc., item att han sitt borgecläde till sig och sine karller hoss Erich Håkensson och Oleff Larsson förfordra skall etc.

Till Michell Helsing, att han lather medt thet förste komme til Stockholm thet ekevärck, som her Steen på Engessön haffver hugghe latijdt etc.

Förskrifft för hustru Ingeredt, Lasse Månssons, till Peder Helsing, att K. M:t haffver giffvit henne dag till 14 dager effter S. Johannis opå th[e] 10 p:d malt och 2 p:d rog, som hon tig [ɔ: tog] till läns aff för:de Peder på Tynelssiö etc.

Öpitt breff för the fatiga i Surköpingz hosspitall på biscopz- och kyrckie tienden vedt S. Drottens kyrckie till en behagelig tijd.

Till Påvall Svensson, att han till Vastena eller till Norköping thet affrad före lather, ther han merckie kan, ther thet bäst föryttredt bliffver, aff sitt fögderij.

[1]) Jfr ofvan, under 1 Mars, och noten [1]).

Till her Lars udi Kongesätter, att presterne udi March måge tage utaff canickedelen till theres vederlägningh för landbönderne, hvar kyrckedelen ther till icke recker etc.

Den 5 Mars.

Till Erich Håkensson och Oloff Larsson, att the sände nogett lerefft till K. M:t tijll kockedrengerne, kellersvennerne och brödsvennernes behoff.

Tijll Bijörn Ersson, fogthe i Olandz heredt, att han oförsumeligen giffver sich tijll K. M:t.

Tijll Anders Hansson . . .

Till thesse effther:ne proester, att the skole giffve sig till Kon:ge M:tz cammer med theris rekenskap:

her Raffvel i Ekieby
her Sven i Skånälle
her Anders i Sigtuna
her Larss, som var udi Nysättra och är nu i Upsala
her Jacob i Håthuna
her Erich i Spånga
her Peder i Loohäred
her Lars i Rasbo
her Sven i Äkeröö
her Måns i Skrukeby
her Arffved i Askaröd
her Oleff i Eneby
her Frans i Vierssund
her Måns i Vimberby
her Jöns i Calmar
her Bryniel i Skarkier [?]
her Henrich i Sela
her Måns i Trossa
her Joen i Vindestada
Jören Hansson
her Joen i Vallerstada
her Oleff i Rapestada
her Niels Bruse i Norköping
her Hans i Härsshammer
her Jachim i Väderstada
her Joen i Rogzlössa
her Niels i Hussberga
her Oleff i Rijsinge
her Anders i Hellestada
her Peer i Törnevalla
her Larss i Gärelössa
her Peer i Möckleby
till proesten i Strande härede etc.
her Lars i Horn
her Anders i Skölffvene
her Torbiörn i Skarstada
her Michell [i] Gåsinge
her Anders i Enhörne
Erich Mölnäre i Upsala
Erich Schriffvere i Skäninge

Oleff Hermansson, borgere udi Surköpung — Arffvid Nielsson i Medhammer

Tulschriffvaren ther samme-stedz och — Tulskriffvaren i Västervick.

Till Hans Tursson, att han lather the peninger komme the fatige i händer, som K. M:t effter framlijdne vår nådige frus död titt till thästamenthe skencht haffver etc.

Till Björn Pedersson, fougte opå Höckhuffudzbergh, att han giffver sig till Kon:ge M:t, vetendes göre Hans Ma:tt muntlig god besked um alle lägenheether etc.

Till Lasse Pedersson, att han skynder tulskriffve[re]n udi Suderköpung till Kon:ge M:t medt hans rekenskap.

Till Länarth Sölffköpare vid bergslagit, att han förtenckt är vete Kon:ge M:tt ett gott besked um the penninger Lasse Sölffköpare utlont hade ther ved bergslaget, effther her Oleff i Norby pantterne hoss sig haffver och veett doch inthet vijdere beskeed, huru mykit bittalet eller obittalet är på samme pantter etc.

Samme mening til Oleff i Hetteskell.

Till Oloff Hermensson, tulscriffvere udi Suderköpung, att han sig med thet aldreförste upskynder med sin rekenskap.

Den 6 Mars.

Till Jacop Väst, att han tager Giord Pedersson på tilkommende Valburgis til underfogte på Vesby, och att han haffver ett opseende med honom och all annen deell honom ved hytterne och annerstedz befalet är och giffver ther um Kon:ge M:tt tilkenne, effther som hans tienist kreffver.

Till M. Påvel Schutz, att han clarligere Kon:ge M:tt tilkenne giffver sin mening, än han giortt haffver, ty hans scriffvelsse är för dunckell, så att man ingen vijsse mening ther utaff förstå eller tage kan.

Till Erich Håkonsson och Oleff Larsson, att the icke förskicke Kon:ge M:ttz skäriebåått til Räffle nu med thet förste för vrack ijss, storm och annen farlighett skuld, uthen förskicke honom först til Finland och tedan til Räffle. Pincker skole the förskicke til Sandhampn och lathe ther upå komme gode och försichtige båtzmän och karle, så att inge skade skeer Kon:ge M:tt udi någen måtte. Till Hendrich Hoffman eller andre tyske skole the icke mykin tro eller lijtt stelle eller sättie.

Till Erich Håkonsson och Oleff Larsson, att the lathe Jachim Horn komme til sin hammer ved Västervick, med så skäll han bliffver udi then borgen han Kon:ge M:tt steltte udi Vastena anno etc. 50, om hans lyfftesmän ved samme lyffte bliffve vele, att han icke ovitterligit aff landet reese eller ryme motte.

Den 7 Mars.

Passportt för M. Luchas Apotecher, Hans Vernersson och Henrick Vanth tijll Stockholm.

Til Sven Birgersson, fogte i Gestringeland, att han skyndar Oleff Matzson i Geffle och hans mågh Oleff Larsson til Kon:ge M:tt; effther han icke rätt på them bekomme kan, så vil Kon:ge M:tt sielff med them handle lathe.

Till Håkon Värmes, underfogte udi Trögd, att han skall handle med the huussmän och lössemän ther udi Trögd och Åsunda häredhe (effther Kong:e M:ttz folk siuckt är), att the vele arbete ved hyttorne; Kon:ge M:tt vil ther emott qvitte theres huussmandz öre the plictuge äre ut att göre.

Samme mening til borgmestare och råd udi Enköping etc.

Till Monss Iffversson, fogte udi Finland, att han Peder Marcusson, fogte på Örby, förskicker några legedrenger

och legekoner, när han för:de Per Marcussons breff bekommer sampt med Kon:ge M:ttz breff.

Till Peder Marcusson, fogte på Örby, att han foordrer folk med Kon:ge M:ttz breff aff Mons Iffversson, fogte udi Finland, och att han giffver Kon:ge M:tt tilkenne, huru många legedrenger och legekoner han ther på gården behöffver; item gårdzens folks borgcläde schall han foordre aff vår N. H. befalningsmän på Stocholms slott.

Den 8 Mars.

Til Erich och Oleff, att the lathe med thet förste til Christoffer Vintappers behoff tilpyntte 4 halff åhmer och een heell åhm til vinet, som Kon:ge M:tt daglige behöffver.

Till Oleff Erichson, att han lather munstre skytterne med thet aldre förste, så att the äre til reede, ehvad på ferde komma kan. Huru han vijdere med them handle scall, varder her Steen Erichsson sampnt her Göstaff Olsson honom tilkenne giffvendes, och hvad the honom seije och råde, ther scall han vete sig effther rette.

Den 10 Mars.

Till Erich Håkensson, Clemett och Oleff, att the lathe förstå um ther är någen förplictilse udi cancelijt, som Jachim Horns lyfftesmän haffve giortt Kong:e M:tt både för then summe han plictig är Kong:e M:tt, så och att han skall vare tilstäde etc.

Till Erich Rolffzson, att han skall vare Christoffer Vintappere förfordrelig, så att han till bådz med thet vin, som han till Konge:e M:tt före skall . . .; item att han förskaffer honum några åhmer till att haffve samme vin udi etc.

Till Jören Olsson, att Kong:e M:tt haffver förskonett Hedollff Joensson i Frälingestade um thet affradh han pro anno etc. 51 plichtig är uttgöre etc.

Till Jören Jönsson, att Joen Larsson i Dormsö må beholle then vinthersädh han sådtt haffver, tesligeste att han må så ther opå gården i vhår etc.; item att the hielpedagzvercke, som uttgöres aff Lexande och Gangne sokner skole göres till Ranchytten etc.

Till Arffvidtt Schriffvere, att han haffver ett nöge upseende med then handell emellan Kong:e M:tt, Joen Bagge och her Asmundh um the godz the Kong:e M:tt uplathe vele, lagendis thet så att samme godz motte Kong:e M:tt lagligen hemblede bliffve och Hans Kong:e M:tt ther opå gode och faste sköttninge breff må bekomme.

Svar till Joen Bagge, att han må upbäre oxer för halffpartten aff fodringen; item att han må handle med bönderne um ållen flesken effther legenheten, så att the som godh ållenskog haffve, skole giffve meer än the andre, som thet haffve icke etc.; item att han lather komme skattefleskett till Vetter och ther utöffver till Askarsundh; item att han lagher thet, så att Kong:e M:tt motte komme till beslutt um the godz han opå sin hustrues vegna och her Asmundh haffve uplatet Kong:e M:tt; item att then Oleff Nilsson, som besitter ett aff förberörde godz, må sitte frij för stedzleören i sin lijffztijdh, doch skall han uttgiffve andre uttskyller etc.

Svar till Peder Andersson, att Halsten Bagge kan icke försvare Skellisnäs med the breff, utaff hvilcke han copier till Kong:e M:tt förskicket haffver, och att han förthenskuld handler med för:ne Halsten, så att han uplather Kong:e M:tt andre godz för för:ne Skellisnäs etc.; item att han vederkennes Hambra retteredömme, till tess Jören Ååkeson lather see, med hvad skäll han kan thet försvare etc.; item att her Sten skall giffve tilkenne, hvad rätt han

haffver til Helvede, som han vederkendz haffver. Then handell, som giordtt är med Nils Hoffvenskiäll um Tingzmåle och Tingzrydz gårder må så bliffve etc.; item att han udi sommer må föryttre Kong:e M:ttz tulmiöll, effther som tijden köpett settendis vardher etc.; item att Kong:e M:tt haffver latid tilschriffve Erich Svensson um en laxekarsbyggere, hvilcken tijd nid till Smålandh komme skall och uprette både laxe- och ålefiske ved Kong:e M:ttz egne arffvegodz, ehvar så är legligit etc.

Till Nils Tulsson, att han lather hemmeligen förhöre hvad the klingesmidher och slipere haffve för snach, effther Kong:e M:tt är kommen under väderet, att en partt aff them skole vare tilsinnes stinge sig hemeligen utaff landett etc.[1])

Till Abram Erickzson, att thett görs icke behoff, att fru Birgitte, her Göstaffz, bemöder sig till Vesterårs, uthen drager till Konungzör och ther förbijdher K. M:ttz tilkompst, effther hon är nu opå vägen; och att han lather K. M. förstå, när hon kommer till Ekebergh etc.

Till Hendrick Simonsson, att han lather Hendrick vhan Lynenborg bekomme thet torp, som Staffen Larsson i hans liffztijd hadhe, benempdt Staffens torp etc.

Den 11 Mars.

Till Erich Svensson i Norköpung, att han förskaffer en godh laxebyggere, som godh laxekar kunne göre till K. M[:tz] egen landbofogte udi Smålandh.

Till her Måns Johansson och Axell Erichson, att the tilseije then Niels Pedersson på Holm, att han vender igen medt sin slagxmåll och öffvervoldh, som han giordt haffver.

Den 12 Mars.

Till Niels Tulesson, att han granneligen achter på the klingesmeder och slipere, att icke någen utåff them

[1]) Jfr nedan, under 12 Mars.

giffver sig stiellendes utåff landett, och förhöres oförmercht med them hvad theris opsått är, och sedan vetter Kong:e Ma:tt ett vist svar ther opå.[1])

Öpett breff för Joen Olsson till Assa, att han skall beholle till en behagelig tijdh all then tijende, som faller udi Hölssiö fiärdingh, som oförlänt ähr.

Den 13 Mars.

Till Abram Ericksson, att han giffver Kong:e Ma:tt tilkenne, när fru Britha her Göstaff Olssons kommer till honom.

Den 14 Mars.

Passebordh för Ture Pedersson till Salistada, till Ångermannelandh, Mädelpada, Helsingelandh och Gestringelandh, att the som udi thesse för:ne landzender boo, både fogter och menige almoge, skole vare för:ne Ture Pedersson behielpelig udi hvadt helst thet vare kan, thet som K. M. kommer till nytte och gagn.

Öpitt breff för Ture Pedersson till Salistada, att han skall beholle (thill en behageligh tijdh) en halff läst strömingh, som udi Helsingelandh årligen falle kan.

Till Erick Håkonsson och Oleff Larsson, att Kong:e Ma:tt förskicker them then lubske breffdrageres affskedh, som är opå Svarttesiö, att the skynde samme lubske breffdragere sin kooss; item att the vele lathe göre tu tätte öffverlop på the gamble galleijder; item att the vele förskicke till Kong:e Ma:tt två galleijder och håperne, som um sommeren pläge färdes medt, och att the lathe samme galleijder vell fetaliede bliffve; item att the lathe then Matz Larsson stå sin rätt, och at te lathe förskaffett så, att Kong:e Ma:tt motte få hvad deell han haffver udi Findlandh udi Hans Nådz betalningh; item at te vele upspane alth thet godz, som Kortt van Flenssborgh til-

[1]) Jfr ofvan, s. 177, under 10 Mars.

kommer och han ther i Stocholm haffver, så att the lathe upscriffve och granneligen förvare lathe och seden förskicke Kong:e Ma:tt ett beskedelige register på för:ne Korttz godz; att the och vele haffve på [*sic*] alle farligheter skuld gran upseende medt alle fremmende ther udi Stocholm.

Till Sven Andersson, att han befaler the bönder udi hans befalningh boo, att the göre sin rätte tijende utt udi kyrckeherberget i tijdh, och att han håller proestetingh medt them.

Till M. Claes i Linköpungh, att han tencker till och förskaffe[r] en godh lärdh man, som kunne vare dugelig till att vare kyrckeherre i Suderköpung, och när han haffver förordineredt någen ther till, att han dhå förskicker honom till Kong:e Ma:tt.

Svar till Nils Boije, att han förskicker Erich Eest velförvaridtt till K. M.; item att han sampt med Henrich Claesson och Jören Fincke skole vare utöffver och mustre K. M:tz folck udi Findlandh; item att han sampt med the andre vele besichte en lägelig platz ved rysse grentzen, som kunne tiäne till att befeste, och finne rådh till tegell ifrå Lijfflandh etc.

Den 15 Mars.

Till Anders Håkonsson, fogte i Trögden, att han lather Ture Pedersson till Salista bekomme igen thesse effter:ne godz och gårder, först 5 öresland i Bäristom i Hiellista sockn i Lagunden, item en marck land jord i Ladege i Tillinge sockn, item 8 ortuger land jord i Helgeke i Fitia sokn, item 6 öres land jord i Vordhammer i Trögdh, och um han haffver något affradh upburit aff för:ne godz, thå skall han läte Ture få thet igen etc.

Till Lenardt, att han sender sine registrer till K. M:t pro anno etc. 50 och 51, ther aff K. M:t kan besee, huru

medt bruckningen och smelthningen handlett varijdt haffver etc.

Till Erich Michelsson, att Nils Johansson opå Fremandzbacke må till en behagelig tijd bliffve förskonet med gruffveden etc.

Till Matz Törne, att han lather Nils Olsson i Crang, som är udi tiänisten under knechterne, bliffve hemmen och hielpe sin modher att bruke hemmenet. Doch skall han bliffve i tiänisten etc.

Öpet breff för her Eleff i Malm opå Öffreby, hvilcket udi hans tijd skal liggie under prestebolett etc.

Till Peder Galle, att han lather tesse siu dalekarler, som tijt förskickes bekomme hugster thet ved Ören opå Hunden, tilseijendis them, att the hugge skogen utaff när ved jorden och förbiudendis them hugge några bärende trä etc.

Samme mening för 12 dalekarler, the och så till Konungzör bliffve förskickede etc. [den 17 Mars [1])].

Den 16 Mars.

Till M. Larss Guldsmid i Upsala, thet han med thet förste ifrå sig leffverere scall thet arbett han nu giortt haffver och tage nytt arbete igen.

Till Lasse Erichsson, fogte i Näricke, att han skoner bönderen udi Glans[h]amars häredht med then spijck söm the utgöre skole, effther the ingen spijck smed haffve.

Den 17 Mars.

Svar till Nils Boije, att Matz v. Cleffven skall lathe honum bekomme skipz timbermen, som thet skip upbygge skole, till hvilcket bönderne i hans befalningh haffve giortt hielp; item järn skall han bekomme udi Stocholm, när han sender budh ther effther. The 3 bönder, som så uprorerske äre, må han förskicke velförvarede till K. M:tt.

[1]) randanteckning.

Svar till Jachim Bulgrijn, att man kan vell hielpe liffvet med annen matt än med ströming, ther um han sig schrifftteligen haffver besvärett etc.; hvad thet godz belanger, som Kortt von Flensborg haffver i Vastena, ther opå haffver her Mons Johansson och Axell Erickzson fået beskeedh etc.

Till Erich H[åkansson] och Oleff L[arsson], att the förhöre then sak emellan Casper Bissegiuthere och Peder i Frobrunde, hvilcke trette um 3 skippund kupper etc., lagendis thet så att K. M. motte komme till sin betalningh utaff then, som samme kupper haffver förkommet etc.

Till Jachim Bulgrijn, att han lather knechterne opå Vadzstena slott bekomme någre hielpepenninger, tesligeste thet cläde, som them står tilbake pro anno 51 etc.

Till Erich Håkonsson och Oluff Larsson, thet the Christopher Hess Skreddare med thet alder förste förskicke skole til Kon:ge M:tt til att göre Hans Nåd rekenskap för thet sijdentyg han upburit haffver.

Till Håkon Verme, thet han Peder Olsson i Dreggesta med thet alder snareste velförvarett förskicke scall til Kongelige M:tt; Hans Nåd vil sielff handle med then tredske skalken.

Den 18 Mars.

Öpet breff för Jören Jönsson opå biscopzdelen ved Mora till en behagelig tijdh etc.

Förskrifft för Oleff Toresson till Jacob Väst och Oleff Månsson i Hetteskär, att the äre honom behielpelig till then uthjordh, som ligger hartt vedt hans åker och för peninger till sig lösse och Lasse Andersson udi Törslunda tilhörer.

Till Måns Svensson, att han så förskaffer, thet inthet aff Hans Grytegiuters äger aff hans gårdt motte borthrappede bliffve; item att han lather Kortt v. Flensborgz

godz udi gode mäns närvare upskriffve lathe och under theris besegling förvare; item att han lather then guldsmedh, som the falske skeder giorde, bliffve udi en fast borgan, till thess thet skall vijdere ransakedt bliffve etc.

Till Håkon Verme, att han förskoner the bönder, som boo udi Lisle Ene och Herckebergz prestegeld för then vede körningen, till thess tortt bliffver.

Till Anders Hansson, att han förskicker hijt till Vesterårs then meste strömingh, som han ifrå gården kan afflate; tesligeste någen törr åål etc.

Till Erich Henrickzson, att han lather Peder Jåpson i Huseby vare nämest um sitt hemmen, hvar han vill och förmå[r] hollet ved macht och uttgöre ther utaff alle rettighether etc.

Till Oleff Trottessonn, att hann icke bruckar then Jöns Schonning anten till sijös opå K. M:ts galleijder eller elliest, uthan heller lathe[r] honom komme up i landett, anten till rydzske grentzen eller annerstedz, ther icke fremendhe folck myckitt vancke pläger etc.

Till fogterne i Finlandh, undantagendes them i Tavesthus län äre, att the skole giffve sig till Kong:e Ma:ttz renttecammer medt theris peninge leffvereringh medt alder förste etc.

Till Mickell Helsing, att han skall lathe thenne Arffvedt Bagge [förstå], thet han skall byggie några ålkijster och annedt hvadt ther behöffves vedh Hummevadh [*sic*], så att han skall vare för:ne Arffvedt behielpelig att besee hvadt legenheter ther är vedh för:ne Hummevadh och seden skynde samme Arffvedt till Kong:e Ma:tt etc.

Till her Larss Siggesson, att han the gryter, som äre i Örebro och then Hans Grytegiutere tilkommer, som falske myntedt giordt haffver, till Kägleholm förskicke skall och lathe upscriffve och väge them och seden skicke K. Ma:tt ett vist register ther opå för:ne gryter etc.[1])

[1]) Samma bref är i registret refereradt äfven under den 21 Mars.

Till Hendrich Claesson, att han Anders Nilsson, Göstaff Finckes kar, behielpelig vare scall, til han[*sic*] löse sin frender utt utaff ett heman, liggendes udi Tenala soken i Åffvan Malmby, um så är han finnes rätt ther til haffve.

Den 19 Mars.

Till Pedher Helsingh, att han lather bönderne udi Vijkz, Helgaris och Vefflede retteredömen få igen the penninger, som the i fiord i oretten tijd utgåffve för affredet, effther Lasse Larsson haffver nu opå nyt upburidt penninger för samme affradh.

Till Bencht Nilsson för Henrich Öffverskärere um något arff, som honum opå sin hustrues vegna tilfaller effter Per Schriffvere, som död bleff i Skoclöster etc.

Till her Sten Erickzson um the besväringer, som Vestrehäredzbönder haffve förstå latid emott hans tiänere etc. Latius in conceptis.

Den 20 Mars.

Förskrifft til Jacob Vest för Nils Larsson i Bodegerde um hans ende son Jacob Vest til sig tagit hade.

Den 21 Mars.

Till Oluff Erichsson, vår n[ådige] herres fodermarsk i Vestergötland, att han vederrede vare scall, när behöffves, och sende K. M. ett clarligere register um krigsfolket och theris lön.

Till her Svantte, att han sig giffver til Kon:ge M:tt thet förste Gud vil fru Märete til passe bliffver, sampt med henne, ty Kon:ge M:tt haffver någett til att rådhslå och handle med honum.

Till Hendrich Sijmonsson, thet han then spanmåll med Erich Håkonssons och Oluff Larssons råd och handling til Finland förskicke scall eller til Stocholm, som

han udi befalningh haffver, ty han får ther väl like för samme spanmåll.

Den 22 Mars.

Till Hans Pedersson, fogte på Kopperberget, att han ransaker ett kopperstrech vedh Färesta och en ström ther hoss, som fru Görvell tilkommer, och veter Kong:e [M:t] ett vist beskedt um alle legligheter, som vedt samme bergzstreck och ström vare kan etc.[1])

Till Håkon Verme och några andre fogter, att the oxer, foor, lamb, fisk och all annen fettalie hiitt til Vesterårs, meden v[år] aller n[ådigeste] herre her ligger, förskaffe schole, actendes opå när Hans Nåd heden drage vill.[2])

Till Hans Gardener, att han förschicker til Konglig M:tt S. Johannes druffver, rosene vaten, inthet blandhet med dessme fenekolssvaten.

Den 23 Mars.

Till Erich och Oluff, att Oleffz son på Loffön schall beholle vinttersäden och vårsäden udi thet åår i Glije; doch scall Erich och Oluff träde lathe, när trädes tijd är.

Till her Ravald i Ekeby, att K. M:tt haffver schencht Peder Olsson 2 pundh spannemåll aff tienden, som lyder 51 till etc.

Till Oleff Michelsson, att han skall lathe hustru Barbru, Hans Skutes efftherleffverske udi Linchöping, bekomme sijn dreng igen, som han ifrå henne tagit haffver.

Öpet breff för Oleff Hermandzson, att han må bliffve frij för stadzens tunge, så lenge han haffver Kong:e M:ttz spannemåle udi Sude[r]köping i befalningh etc.

[1]) Ett nära lika referat återfinnes under den 21 Mars.

[2]) Ett lika bref till dens. är refereradt äfven under den 26 Mars.

Den 24 Mars.

Till borgemestere och rådt till Stockholm, att K. M:t förskoner them medt then taxe, som borgerne ther uthgöre skole, opå thet the thes flitheligere opå theris befalning acht och tilsyn haffve skole.

Till her Birge Nielsson, att han förordner en förstondig och trogen karll aff borgerne udi Västervijck, then ther thet spannemåll föryttre kundhe, som Bencht Niels[son] tijtt i fiordt haffver förskickedt; item sendes till honom en ordinancia, som till Västervijck skulle, och att han holler borgemestere och rådh [t]her sammestedz alffvarligen före, att the effther samme ordinancies innehold sig rätte skole.

Till Germundt Svensson, att han skall handle medt några Calmare borgere, som hadhe råd till att köpe någen spannemåll och ther medt göre then landzende Småland undsethning medt; item att han giffver K. M:t tilkänne, huru mykitt tunnen aff hvartt slag, som är rog, malt och korn ther geller; item såge K. M:t och gerne, att han [komme] öffvereens medt köpedt (medt them som köpe ville), för än the hijt up effter same spannemåll komme. Och när the updrage, må dhå han giffve K. M:t tilkänne, hvad köp han med them giortt haffver; item att han lager så, att K. M:t måtte fåå god skäll för then spannemåll Hans Ma:tt haffver tijtt förskicke latijdt etc.

Stadfästelsse breff för hustru Barbru, Hans Skutens effthertleffverske udi Linchöpung, opå the tomptther vår n[ådiga] fru udi hennes lijffztijd henne skencht och giffvit haffver.

Till Erich och Oleff, att han later Anders Kock bekomme kruker för 3 march, hårduck 12 alner, honig 1 f:g, item en pastee panne.

Den 25 Mars.

Till Gabriell Christersson, att han bestheller K. M:t tu par gode slipestener, och skall hvar steen vara 4 alner hög och ett qvartheer tiöck.

Till Jacob Hendersson, att [han] later Oleff Staake bekomme en aff the hester han udi befalning haffver.

Till Erick och Oleff Larsson, att the lathe några galleijer löpe till Ekelsundt, Tynnelssöö, Svarthesiöö och flerestedtz, ther spannemåll är mere än behoff görs, och thage ther ladning och seden med samme spannemåll strax motte förskickes både till Småland och Finlandt; item att the giffve K. M:t tilkänne, huru mykit the till hvar landzende sendhe vele.

Den 26 Mars.

Till Erick och Oleff, att the lathe Harald inventhere medt Hendrick Tomesson alt thet Mårthen Varuskriffvere hadhe i befalning; ithem att the skicke hijtt så mykitt fethalie, som zedelen förmeller.

Till Bencht Nielsson på Ekelssundh, att han later komme hijtt gott reent smör, feett fåår, kalffver, som dijtt haffve, egh thett meste han åstadt komme kan; item leffvendes färske fiskar thet meste han åstadt kommer; item fatheburss hustrun thet meste bröd honn åstädt kommer etc.

Samme mening till Eckholmen, Konungzöör, Eskelstuna och Väsby effter färske gedder till K. M:ts behoff.

Till her Måns Johansson, Karll Holgersson, Jacob Tursson och Gudmund Schriffvere, att the löne K. M:ts krigzfolck udi Östergöthelandt etc.

Samme mening till:

Axell Nielsson
Lasse Fleming } udi Upsala stigt.
Hans Flecksteen

Turu [*sic*] Persso[n] Gabriell Christ[er]sson Mattz Persson Niels Birgesson Schriffvere	Gestringeland, Helsingeland, Mädelpada, Ångermannaland och Västrebottnen.
Abram Ersson Niels Krumme Oleff, hans schriffvere	till Västerårs och Stre[n]genäs stigter.
her Larss Siggesson Biörn Persson Oleff Andersson Schriffvere	udi Östre och Västre Dalerne.
her Birge Nielsson Sven Ribbing Knutt Påsse Måns Schriffvere på Croneberg	till Jeneköpi[n]gz och Cronobergz län, item Sunnerbo och Väsbo, thesligeste udi Södre och Norre Vidbo.
Jören Ersson Steen Benchtsson Per Schriffvere på Calmar	Öland, Calmare län, Tiust, Kijnd och Ydre.
her Göstaff Arffvid Claesson lille Clemett Schriffvere	udi Västergötelandt.
Niels Ribbing Oleff Persson Matz Schriffvere, som var hoss Måns Nielsson	till Daall och Vermelandt.
Hendrick Claesson Niels Boije Jören Fincke Eskill Schriffvere	udi Finlandt.

Den 29 Mars.

Förskriff[t] för Engell Pedersson i Vislingeby till Niels Tulsson um någen jordt, som han lagligen köp[t] haffver och en benempd Peder Andersson vill honom undan gå, ther um han ransake skall.

Till Erick och Oleff Larsson, att the alffvarligen förmane skole Sven Månsson um the 400 ungerske gyllene han Kon:ge M:t skyllig ähr.

Till Lasse Svensson, att han medt thet förste tilfyllest upskickee skall the penninger han udi vinterskatten och fodring udi thetta åhr 52 utgå borde.

Till Joen Karsson, att han förskoner menige man medt thet förste till Elffzborg medt spannemåll, doch medt vilkor, att the, så snartt gräss kommer, ther heden före skole; item att han lather bönderne bekomme aff Orreholmen några unge nöött till foder; item att han lather komme thenn flesk och osth till Väther och seden öffver siöön till Askersundt och till Kegleholm, ther han qvittencia ther opå anamme skall; item att her Göstaff och Arffvidt Claesson honom och hans selskap löne skall; item the villebrod han aff Claus Diurskytte bekommit haffver, skall hann med fleskett [och] osternne upkomme, men skijnnen må han lathe berede och seden upskicke etc.

Till Mårthen Myntheskriffvere, att han sampt Adrien giffve sig till K. M:t.

Till Lasse Ersson, att han lather uprödie en eng, benempd Grengzslette, udi Rijnckeby sochen.

Till Marqvar Holst, att han är förtencht att bethale 11 öre för hvar span, som han aff her Sven i Skånille till borgens thagit haffver, och thesligeste alffvarligen handler medt bönderne, att the och lijke mykitt för spannen giffve skole.

Till Jöns Månsson, att han holler Biörn Erichsson alffvarligen före, att han icke öffverfaller K. M:tz undersåther, som han [med] Anders Smed giortt haffver, och lathe[r] honom beholle sijn gårdt, som han upbygt haffver.

Till Peder Andersson, att han skall Jacob Månsson bekomme ett vist och clartt register opå alle the K. M:tz arffvegodz, som han udi Sunnerbo, Ösbo och Väsbo i befalning haffver etc.

Samme mening till Arffvid Schriffvere.

För Hans Gammell til Erich och Oleff, att the honum icke vijdere bekymbre schole för thet clamber han udi kommen var, nemplig att han berychthet var etc., uten lathe honum obekymbret, effther Konglige M:tt gunsteligen honum thet tilgiffvit haffver.

Den 30 Mars.

Förscrifft för Nils Sågere til her Larss i Lerbo, at K. M:t haffver unt honum til en behagelig tijd biscopzdelen ved Duncker.[1])

Tesse effthersciffne fougter skole leffrere theris spanmåll til Jenköpungh: Lasse Svensson i Vijfolcke häredt, Påvel Svensson udi Dals häredt, Esbiörn Persson udi Aske häredt, Knut Ingesson öffver Alffvastra och Skäninge clösters landboor. Till Stekeborg schall leffverere: Sven Hansson udi Hammerkind häredt. Till Suderköpungh eller Nårköpung: Jören Olsson öffver Vastena clösters landboor, Lasse Hansson landboo fougte, Lasse Beltare prebende fougte, Jören Arvidtsson i Åkerboo härede, Erich Svensson emellen vijke, Erick Jacobsson emillan vijka, Lasse Hallensfare öffver Vrete clösters landbönder.

Till Karll Holgersson, Jacob Tursson och Keell Nilsson, att the Kongelige M:tt med thet alderförste tilkenne giffve schole um the clagemåll, som Per Höss oc Lasse Scriffvere haffve emott Gudmund Scriffvere, och för:de Peder och Lasse schole her så lenge tilstädes bliffve, medhen the ther um förhöre och ransake etc.

Till fougterne udi Tavesthuuss län, att the icke böndren besväre skole med stoore gestning, när the skatten upbäre, uten upbäre skatten på Tavesthuuss slott.

---

[1]) Randanteckning: Relator Erich Henriksson.

Till fougterne udi sudre och norre Finlandh, att the spanmålen upå Abå slott med slotzens span upbäre schole och icke besväre böndren med otilbörlige gestninger etc.

Till Knut Scriffvere på Vijborg, att han schall skytterne, som ther ved rydzse grenssen ligge, bekomme lathe tilbördligit uphelle aff Vijborgs slott etc.

Den 31 Mars.

Öpet breff för Arvid Bagge till Småland, att han ved en elff, benempnd Emmen, laxekar och ålefisker bygge schall ther udi Småland, thet fougterne schole honum vare behielplige udi alle måtte etc.

Till alle fougter udi Finlandh, thet the med thet alderförste med theris leffverering her til städes vare skole sampt med alle restantier the haffve. The skole och skynde proesterne hijtt med sig, hvar udi sitt fögderij.

Till Pelle Persson, Hans Olsson och Hendrich Jönsson, att the med thet alderförste inkräffvie skole och upbäre alle the peninger, som the udi theris befalning haffve skole, leffvererendes samme penninger sampt alle andre restantier Hendrich Claesson, Nilss Boije och Jören Fincke, när som the ther um vår n[ådige] herres breff bekomme.

Till Jören Fincke, att han sampt med Hendrich Claesson och Nielss Boije vare schall utöffver och hoss, när the v[år] aller n[ådigeste] herres skytter, legefolk och alle andre partij afflöne upå för:de [*sic*] Kong:e M:ttz slott och gårder, eller hvarest the ther udi Finland stadde äre.

Vesterås den 2 April.

Till Peder Larsson angående besittningsrätten till ett torp.

Riksregistr. 1552, II, fol. 21.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Veet Peder Larssonn, att denne brefvijsare Brunthe Oluffzonn i Noor sochn uthi Åsund gård, hafver opå nytt för oss varidt och begäredt underdåneligenn, thed han ofeijdatt för tig vårt och cronones torp Nytagen[1]) med all thed ther till ligger, bruke och fhare mhå, görandes oss ther utaff then rättigheet och schuld, som ther bör afgå. Så hafve vij förnummet, att samma Nytagen lyder cronone till och är icke till arf och egett; biudandes förthenskull tigh alfvarligen, at tu honom icke uthi någen motto theruthinnan förhindrer. Vij vele och, att thu både thenne Brunthe Oluffzonn och andre våre undersåther, som sigh för oss klage och them nödh tillsäger, skalt ofeijdett bliffve låthe, stellandes tigh emott honom och andre, så att vij een hörig och lydig almoge hafva motte. Thetta är vår alfvarlige villie, efter thed thu tig rätte hafver, så frampt du villt göre thed oss behageligitt ähr. Datum Vesteråhrs then 2 Aprilis åhr 1552.

Vesterås den 2 April.

Till Joen Karlsson angående ett ifrågasatt jordbyte mellan K. M:t å ena samt Erik Knutsson och dennes måg Anders Grabbe å andra sidan.

Riksregistr. 1552, II, fol. 21.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Skall thu vette, Joen Karlssonn, att vij äre tilsinnes att göre ett jordebythe

[1]) I rubriken: »som han ny uptagith hafver».

medh vår tienare Erich Knutzonn och hans mågh Anders Grabbe uthi så motte, att vij vele hafve theras sätegård, benemd Iström, ther förbe:de Anders nu på boor, och the godz ther underliggie, och vele vij gifve them i vederlagh några kyrkio godz igenn, ther them lägligast vara kan. Hvarföre är vår alfvarlige villie och befalning, att thu medh några flere gode männ, som förstånd opå jordegodz hafve, som [ɔ: med] thed förste grannerligen bese och ransake vele både förbe:de Iströms gårdz äger och lägenhether, thesslikest och the kyrckiegodzes ägor och lägenhether, som the af oss igen hafva vele, gifvendes oss ther om sedan rätte meningen tilkenne, opå thed vij oss om samma byte vijdare måghe betenckie. Vijdare är och vår villie, att thu låther förbe:de Erich Knutzonn bekomma borgläger ther på Orholmen till sine hästar och karlar, lijke som andre våre tienare ther hafve. Vettandes tigh här efter rätte. Datum Vesterårs then 2 Aprilis åhr 52.

Vesterås den 2 April.

Till Erik Mikaelsson angående indrifvandet af hustru Karins i Utanmyra förfallna afradsmedel.

Efter afskrift i Vestmanl. handl. 1552: N:o 12 i KA.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende etc. Som tu udi tin schriffvelse, Erich Mickelson, giffver tilkenne, att thenne breffviserska, hustru Karin i Utanmyra, haffver ingen råd för hennes fatiigdom skul at utgiöra thet affradt hon står til baka med, så effter man ther föga taga kan, ther inthe är, ville vi för then skul, at tu inthe mycke strengir med henne, utan at tu tager hvad hon kan haffva råd til at utgiöra, vetandes tig her effter retta. Datum Vestrårs 2 Aprilis anno etc. 52.

Vesterås den 3 April.

Till Nils Tulesson angående besiktning af två salubjudna gårdar.

Riksregistr. 1552, II, fol. 21 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Vij gifve tigh tillkenna, Nils Tulessonn, att vij hafve handlatt medh Tord i Rydzsta, så att hann oss samma Rydzsta, så och een gård, ben:d Bällesta, till köpz undt hafver. Hvarföre ähr vår villie och befalning, att thu samma godz besee och ransake skall, gifvandes oss sedan om alla läglighether beskedeligen tillkenna. Vettandes tig här effterrätte. Datum Vesterårs then 3 Aprilis åhr 52.

Vesterås den 4 April.

Till Måns Höök[1]) *angående en tillbyggnad på Norrby gård.*

Riksregistr. 1552, II, fol. 21 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Skall thu vetta, Måns Höök, att vij hafve befalet vår fougte på Norby, Jacop Holst, thed han skall låthe byggie på thed steenhuus ther på Norby, som vår salige huusfru moder, fru Ebba, opå begynt hafver, och hafver han gifvitt oss tillkenne, att han några muurmestare till samma bygning behoff hafver. Hvarföre är vår villie och befalning, at tu förskaffer honom några gode muremästare medh thed förste tig möjeligitt vara kann, och vele vij, att thu samma muuremästare tijdt föllia skall, undervijsandes och gif-

[1]) Rubriken till detta bref har i registraturet följ. lydelse: »Svar till Jacop Holst, att K. M:tt hafver låtid schrifve Måns Höök till, att han skall låthe byggia på thed steenhuus ther på Norby.» — Sannolikt är, att två skrifvelser afgått, en till Måns Höök, den andra till Jacob Holst.

vandes them före thed rätte sättet, huru the mure skole. Och vele vij, att trapporne skickeligen tillpyntade blifva motte. Vettandes tig här efter rätte. Datum Vesteråhrs then 4 Aprilis anno 1552.

Vesterås den 4 April.

Till Birger Nilsson [Grip till Vinäs], Måns Johansson [Natt och dag], Axel Eriksson [Bjelke till Häradssäter] och Jakob Turesson [Rosengren] angående undersökning af Åtvidabergs kopparverk.

Riksregistr. 1552, II, fol. 22.

Gustaff. Vår synnerlig gunst tillförende. Vij gifve eder tillkenna, käre her Birge, her Måns, Axell och Jacop Turssonn, thed oss ähr förekommitt, att opå Åthvisbärg skall vare några sköne kåpparsträck. Therföre hafve vij skickatt thenne vår tienare, Engelbricht Olsson, ther hädan, att han samme kåpparsträck försökie skall. Ähr förthenskull vår gunstige villie, att I förbe:de vår tienare Engelbricht Oluffzonn till hvad deel han till förbe:de bärg behoff hafver, förfordelige och behielpelige vara vele. Theruthinnan skeer thed oss är behageligitt, hvilkedt vij och med eder gunsteligen betenkie vele. Gudh eder befalandes. Datum Vesteråhrs then 4 Aprilis åhr 52.

Vesterås den 4 April.

Till Mats Stut angående tillmakningen vid Salbergs grufva och om grufdrängarnes uppstudsighet.

Riksregistr. 1552, II, fol. 22.

Gustaff. Vij hafve slätt inthed behag, Matz Stut, till then tillmackning ther skeer uthi Salebärgz grufve, efter man fhår så fhå halftunnor effter så många staffrum vedh,

och biude vij tig fördenskull alfvarligenn, at tu ännu tenker annorledes till saken, så att vij motte fhå meera efter hvar tillmakning uthi alle partzeler, än som nu skedt ähr, både söffring, koffring och grant vask, så frampt du villt unnvijka vår ogunst och vrede, ther må thu fulleligen rätte tigh efter. Som thu låter förstå om the gruffve dränger, hvilke stort mytterij brukedt hafve, icke villiandes sigh benöija låthe medh then lön the bekomma pläge, icke heller vele uttgifve söffringz penninger, så skole the gifve utt sådane söffringz penningar, ehuru the sig styffve holle, och förundrer oss, att thu icke hafver tagett sådana myttmakare vedh halsen och sendt them till oss, efter thu finge ju råd till så många hoffmänn oeh knechter, att thu kunne göre them ther medh fyllest, och mhå thu ähnnu samma myttmakare medh lämpe ahntaste och sedan väll förvarede hijtt till oss förschicke. Vettandes tig här effter rätte. Datum Vesterährs then 4 Aprilis ähr 52.

Vesterås den 4 April.

Instruktion för svenska sändebud till åtskilliga nordtyska furstar.

Efter ett konceptfragment i RA.

— — — — — — — — — — — — —

Darnechst inn der instruction ahn hertzogen Philips zugedencken der vorigen handlung und dess abscheidts, so Seine L. unsern Kon. gesandten gegeben, daruff bedancksagung thuen und erpietung, dass inn gleichem fahl wir unss jegen Sein L. aller nachparlicher freundschafft zuerzaigen gneigt sein, wie S. L. darauf auch unss auss unserm letzten schreiben ohne zweifel freundtlichen vernohmen.

Bey hertzogen Hainrich zu Mechelburg sol gratulation beschehen der schwegerlichen nahen verwandtnuss und

erpietung aller freundtlichen wilfarung, welches exordium sol sein eingang der andern furstlichen instruction und solches in nahmen der Kon. M:t und jungherschafft.

Der hertzogin von Sachsen sol uberreicht werden unser missive und ferner inhalt der instruction mith vleis bei Irer L. angehalten werden, das Ire L. vermueg vorig schreibn sich wolten jegen den unsern vertraulich ires gemuedts erklerenn und sol mith vleis ir meinung verstanden und eingenohmen werden.

Es sollen auch die unsern mit vhleiss bey ijtzlichem fursten und stadt insonderheit ahnmärcken, wie sie inn dieser sachen unss oder den Lubischen bewogen und darauf haltenn, dass sie muegen beidhen stedten insonderheit vernehmen, wue die Lubischen wurden wollen etwass anfangen, wass wir unss sollen zu inen den stedten und fursten zuversehen haben, auch entlich zuvernehmen, ob die anderen stedte dess Lubischen beclagschreibents tailhaftig.

Letzlich alle leuft, wie desshalb die unsern instruirt, achtung zu haben. Zu urkundt geben undter unserm secret uf unserem schloss Vesterårs ahm iiij tag dess monats Aprilis anno etc. im Lij.

Vesterås den 5 April.

Till Erik Henriksson, fogde i Tierp, angående besittningsrätten till ett hemman.

Riksregistr. 1552, II, fol. 23.

Gustaff. Veet Erich Hendric[h]zonn, att thenna brefvijsare, Erich Matzon i Bärkinge i Vallö sochn, hafver här för oss uthi underdånigheet berättet, att han och hans syster förbe:de Bärkinge gård effter theras föräldrar här till besittidt hafve, och nu hafver thu tagitt bort hans träde och satt een annan uthi hans stad igenn; så

kunne vij icke vette för hvad orsak skull thu thed giordt hafver, och hvar han sig icke uthi någen motte försedt hafver, att thu då låther honom blifva vedh samma hemman och sitt träde hafve; vettandes tigh här efter rätte. Datum ut supra [Vesteråhrss then 5 Aprilis åhr 52].

Vesterås den 6 April.

Till Måns Johansson [Natt och dag] angående slottslofven på Vadstena slott och om Kort van Flensburgs där deponerade varor.

Riksregistr. 1552, II, fol. 23 v.

Gustaff. Vår synnerlige gunst tillförende. Käre her Måns Jahanssonn, efter som vij eder senast tillskrifve om Vastena slotzlåffven, gifvandes eder vår besväring medh några umständigheter uthi den motte tillkenna, så kunne I väll tenckie, huru samma slott var försörgdt om sådane slotzlofve then tijdh Arfved Nilsson ther alt uthi Jachim Bullgrijms fråvhare efter sitt sinne regerede, och opå thed att förbe:de slott bätter motte vara förvaradt, såge vij gerne, att I och the andre gode männ, som I uthi eders schriffvelse förmelde, som är Jören Erichzonn, Ulff Hendrichzonn och Lyder Slatte, uthi samme slotzlofve här effter vare och godt och nöge opseende opå alla saker hafva vele, ther om vij och för:de Jöran, Ulff och Lyder nu vår alfvarlige villie och mening hafve tillskrifve låtidt, förseendes oss, at te sigh ther efter rättandes varde. Vij kunne och lijde, att thed godz, som opskriffvidt ähr och then Kortt v. Flensborg hade uthi Vastena, mhå blifva insatt ther thed väll förvaredt blifver till vijdare beskeedh, och mhå Arfved Nilssonn låthe komma thed tillstädes igen, som han togh och borde honom fögo tack för omackedt. Gud eder befalandes. Datum Vesteråhrs then 6 Aprilis åhr 1552.

Vesterås den 7 April.

Till Axel Eriksson [Bjelke] angående arfskiftet efter fru Ebba Vasa.

Riksregistr. 1552, II, fol. 23.

Gustaff. Vår synnerlig gunst tillförende. Vij gifve eder tilkenna, käre Axell Erichzonn, att her Steen Erichzonn, her Abraham Erichssonn och fru Biritte, her Gustaff Olssons, här nu stadde äre hooss oss, och vij för then skull nu medh them gerne ville göre een ände och beslutt om thed byte effter salige fru Ebba, som i fiord vinther här i Vesteråhrs någett opå handlet blef. Så efter vij inthed register här för honden hafve opå the godz, som blefve eder till lagde opå edere barns vägna; ähr förthenskull vår villie och begäran, att I oss samma register medh ett edert visse bud aldeles oförsumeligenn förschicke vele, efter förbe:de hanndell och skiffte icke kan beslutitt blifve, för än samma register kommer hijtt tillstädes. Thetta I ingalunda försuma vele. Gudh eder befalandes. Datum Vesteråhrs then 7 Aprilis åhr 52.

Vesterås den 10 April.

Till Sven Birgersson angående förbud för Gefle borgare att föra spanmål ur landet.

Riksregistr. 1552, II, fol. 23 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Vij hafve förstått, Sven Birgerssonn, att Geffle borgare hafve köpt myckin spanmål allestädes i landett, hvilken the till äventyrs till Holland eller annorstedes till Tyszland uttföre vele. Så skall thu vette, att vij them sådana spanmål till att uttföre ingalunda efterlåtha ville; biudandes tig

fördenskull, att thu ändeligen medh them ett noga upseende hafva skall, så att the icke stiäle förbe:de spanmål aff landett; ther thu tigh aldeles efterrätte skall, så frampt thu villt göre thed oss är behageligitt. Datum Vesteråhrs then 10 Aprilis åhr 52.

Vesterås den 10 April.

Till utvald konung Erik angående förhållandena vid Salberget.

Riksregistr. 1552, II, fol. 24.

Gustaff. Vår synnerlig gunst och faderlig kärlig helsan tilförende. Vij hafve förnummitt af thin schrifvelse, käre sonn, att vårt gagn och bäste medh then Salebärgz brukning myckitt blifver försumedt, så att hvarken vedh gruffvorne eller hyttorne (när vij icke sielfve ther tilstädes ähre) någen flijtt eller achtsamheet opå färde ähr etc. Så hafve vij thed nogsampt tillförende förmärckt och oss fördenskull om sådana oflijtt och oachtsamheet icke ringe besväredt, och kan thu nu sielf see och förmerkie, att ther är både försumelsen och otrooheethen, så väll hooss thed eene partij som thed andre. Tu kann och sielff tenkie, att ther handles otrooligen både medh söffringen, koffringen och grantvaskett, effter man så lithed bekommer af hvar partzeel efter dagzbryttningen. Item tycker oss och sielsyndt vare, att vij icke skole bekomma så myckinn godh malm af väggerne effter dagzbryttningen som af bottnen, och efter ther uthi feel ähr, therföre motte mann hafva malmen tillhopa och see noga till, om ther finnes någen åttskildnat opå, så att then ene malm icke vore så godh som then andre, ther utaff man sedan kunde döma, om medh sådana malm trooligen förhandles. Vijdare, som thu låther förstå, att thine förmaningar hafva skaffett förbättring vedh våre

hytter, synnerligen vedh Sala, så att the nu fhå tu [L]ʒ och tu marckpund uthi then stad the icke tillförende finge meer än som halfft annadt [L]ʒ bly efter ränssningen, och att thu nu låther probere vedh hyttorne hvart slagz malm för sigh, hvad som thed vill gifva både uthi sölff och bly, så vore sådana probering icke onyttig, hvar thu elliest kunne hafva ther medh ett nöge upseende, så att the som probere rätteligen handle uthi saakenn och icke medh någen skalckheet umginge, såsom thed skee plägar. Vij schicke tigh och här medh registerett opå thed sälskap, både bärgzmänn och andre, som vårt sölff bortstulitt hafve, och finnes väll flere, änn som uthi samma register äre anntäcknade, hvar ther om fliteligen kunne uttspanedt blifve. Yterligare, käre sonn, vele vij dig beditt och förmanedt hafve, at thu icke nidh uthi gruffvan eller annorstädes, ther några fharlighether opå färde äre, gå eller vancke skall; sammalunda att thu och uthi alla motto seer tigh väll före medh vacht och elliest medh godh tillsynn, så lenge thu blifver ther uppe uthi then träbygning, både för äld och annan våde, som sigh tilldraga kunne. Vij see och gerne, att thu stedze gifver oss tillkenne, huru thu äst till pass, och hvad ther uppe uthi thin närvaru bestelt blifver. Må thu och låthe oss förstå, när thu kan komma till oss igen. Inthed annadt opå thenna tijd, uthan tigh här medh under Gudz alzmechtiges beskärm befale. Helsa och alle thine elskelige käre syskene tigh medh monge goda nätter. Datum Vesteråhrss then 10 Aprilis anno 1552.

Zedell.

Käre sonn, ändoch vij nu schicke tigh register opå några perssoner, som vårt sölff och bly bortstulett hafve, så förnimme vij doch, at thed är minste parthen, som uthi samma register ahntecknade ähre, uthan att heele hoopen, så väll rothekarlarna, smältare och gråbärgz-

kålarna, som bärgzmännerne, finnes uthi så motto hafva otrooligen handlett; kunde thu fördenskull medh lämpa uttspane och beslå flere af thed sällskap, då våre thed oss icke obehageligitt. Datum ut in literis etc. etc.

Vesterås den 11 April.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående brefväxlingen med konungen af Danmark, om anskaffandet af en lämplig skeppsbefälhafvare och om spanmålshandeln med Holländarne.

Riksregistr. 1552, II, fol. 25.

Gustaff. Vår synnerlig gunst och nåde tillförende etc. Vij hafve öfversedt thed breff, käre her Gustaf, som konungen i Danmarck eder senast tillskreff, Laghe Trudssons saak belangande, sammalunda the svar, som I opå samma bref gifvidt hafve, och synes, att förbe:de Laghe orättfärdige klagemhål genom eders svar (hvar sanning elliest någott gella kunne) nögsampt förlagde ähre, och vette vij eder inthed annadt synnerligen att råde uthi den saak opå denna tijdh. Vijdare käre her Gustaff, som I begäre, att vij ifrå vårt hoff till eder någen förschicke vele, som vårt skepp västhvartt följe skulle och godt förstånd kunne hafve att köpe hvad vij igen för trälasten behöfve, så låthe vij eder förstå, att vij opå thenna tijdh här uppe ingen rådh hafve, anthen till köpmänn eller andre, som oss uthi then motte tiänlige vara kunne, och såge fördenskull gärne, att I ännu ville vinnleggia eder om någen ther nidre hooss eder, som kunne och ville rame vårt bäste medh förberörde trälast och skaffe oss therföre igen thed godz, som vij hafve behof, efter som vij eder vår villie och begäran uthi vår seneste schrifvelse ther om låthe förstå etc. Item förtenker eder, att uthi vår seneste schrifvelse blef berördt om vår spanmål,

som vij hafve uthi Elfzborg liggiandes, så att vij honom icke ville förvåge öfver siöö och sand vesthvartt, uthan ther några Hollender ville sökie hijtt inn i rijkett medh allahanda gott sijdentygh, innsegull, vijn och sucker, vore vij då icke obenägne att låthe gifve them af vår spanmål och andre vharur för samma partzeler, eftersom lijke och skääl kunne vara. Och såge [vij] gerne, att I sådana vår nådige mening ännu västvartt opå thed schickeligaste ville låthe förkunne uthi så motto, att ther några finnes, som lust hade sielfve till att sökie vårt rijke medh förberörde partzeler, vore vij då icke obenägne att gifve them spanmål och andre vharur igen, som them tienlige vara kunne. Och hvar then spanmål icke försloge, som vij hafve uthi Elfzborg, så att the som gott godz innföre ther utaff vår spanmål kunne fhå unnsettning och the fremmande sedan ville sökie längre inn i landett, anthen till Stocholm eller Calmare, då vele vij så förskafett, att the då uthi förbe:de städer ett eller 200 läster bekomma skole för lijka och skääl. Datum Vesteråhrs then 11 Aprilis anno 52.

Vesterås den 11 April.

Till Henrik Skräddare angående utlämnandet af varor till Svartsjö.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Skal tu vetta, Hendrik Schreddher, att vor fougthe påå Svartesiö, Henrik Simansson, haffver giffvit oss tilkenna, att han storligen behöffver nogon fisk til fetalie ther uppå gårdhen, effther han ther daglighen stoor utspisningh haffver etc. Therföre är vor viliä och befalningh, at tu låther honom bekomma til for:de gardsenz utspisninghz behoff en tunna lax, een tunna åål, etth skippundh finska geddor och eth skippundh humbla, ener han ther påå eskandes vardher; vettandes thigh her effther retta etc. Datum Vesterårs 11 Aprilis anno etc. 1552.

Vesterås den 12 April.

Öppet bref för borgmästare och råd i Vesterås angående där bosatte herretjenares skyldighet att jämte öfriga borgare draga stadens tunga.

Riksregistr. 1552, II, fol. 25 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att våre undersåther, borgmästare och rådh uthi vår stadh Vesteråhrs, hafve opå thed underdåneligaste gifvidt oss tillkenna, att een stoor hoop af våre och andre gode mäns tienare hafve sigh nidersatt uthi förbe:de Vesteråhrs stadh, brukandes all then näring och bäring, theslikest all frij handell och vandell, som köpstadzmänn bruke pläge, hvilke doch undan gästning och all annan stadzens tunga sig drage och aldeles för alle uttlagur frije sittie och vara ville, ther egenom the andre, som skatt och skull göre och all annan stadzens tunga draga skole, myckitt försvagade och uttarmade blifve. Så opå thed att sådant uthi tijdh motte förekommas och våre undersåther, som uthi förbe:de Vesteråhrs boo och sittia vele, kunne thess bättre blifva vedh macht, vele vij här medh alfvarligen budett och befaledt alle, så väll våre egne som andre gode männs tienare, the ther borgare näring och stadzens frijhether bruke vele, och icke vårt bref och gunstige tillåtelse bekommitt hafva opå några synnerlige frijhether, att the och lijka som andra borgare uthi staden stadzens tunga, både medh gästning, skatt, skiutzfärder och elliest, holle och göre skole, efter som hvar hafver machten och handelen till, så frampt the icke ther uttöfver skulle tillbörligen straffede blifve. Biudandes och våre befalningzmänn, att the ett nöge upseende här medh hafva skole, så att thenne vår alfvarlige villie motte, efter som nu förtaldt ähr, effterfölgd bliffva, så frampt the ville unn-

vijka vår ogunst, strenge näpst och vrede. Ther sigh hvar och een mhå vette effter rätte. Datum Vesteråhrs then 12 Apr. anno 1552.

Vesterås den 12 April.

Öppet bref för borgaren Lars Olsson i Elfsborg på besittningsrätten till en gård på Hisingen.

Riksregistr. 1552, II, fol. 26.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij af synnerlig gunst och nåde hafva undt och efterlåtidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne breff unne och efterlåthe, att vår troo undersåthe och borgare uthi Elfzborg, Lars Olssonn, må och skall niuthe, bruke och beholle een vår och cronones gård, liggiandes i Lundby kyrkieby opå Hijssingen, hvilken gård han af framlidne Michill Bysseskytte köpt hade, doch medh så skääl och förord, att han skall göra oss och cronon ther af åhrligen then ränthe och rättigheet, som ther af gå plägar. Biudandes förthenskull våre fougter och befalningzmänn, så och alle andre, som för våre skull vele och skulle göre och låthe, att the icke här emott göre förbe:de Lars Olsson hinder, platz eller förfång. Datum Vesterårs then 12 Aprilis anno 52.

Vesterås den 12 April.

Till Claes Claesson [Tott] angående det jordbyte Jöns Arvidsson [Rosenbjelkes] fader gjort med hans framlidna moder, fru Elin [Korfitsdotter (Rönnow)] till Hjuleberg.

Riksregistr. 1552, II, fol. 26.

Gustaff. Vår gunst och nådige villie tillförende. Vij låthe tigh förstå, Claus Claussonn, at thenne vår småsven

och troo tienare, Jöns Arfvidssonn, hafver uthi underdånigheet berättet, at hans framlidne salige fader, Arfved i Lästa, för bevägande orsaker skull hade för några åhr giordt ett heffdeskiffte medh thin framlidne moder, salige fru Elinn på Hiulebärg, uthi hvilkedt skiffte förbe:de Arfved hafver bekommitt af thin moder fyra gårdar i Dannes by och sochn för sex gårdar i norre Halland. Så endoch samma skipte under några beskedelige vilkor, som breff och segell thed bevise, giordt bleff, kunne vij doch icke döllie för tig, att förbe:de tre gårdar i Dannesby med the andre gårder liggiandes i samma kyrkeby äre oss genom lagligitt arff efter salig och lofflig i hugkommelse gamble her Steen Sture, fordom Sveriges rijkes förståndere, tillfaldne, efter hvilken vij then näste och rätte byrdemann och arfvinge äre, ändoch thijn moder samma godz medh fögo skääl eller rätt sig tillägnedt, och sedan ohemelt förbytt hafver, thed vij medh beståndig grund och sanning väll bevise kunne, efter att förbe:te gamble her Steen för een märkelig summa penningar hafver lagligen köpt förbe:te Dannes by medh några flere godz här i Sverige af salige fru Marine, her Eggert Krummedijkes effterlefverska, hvilkedt vij medh godha och väll förvarede breff och segell nogsampt bevise kunne, och förthenskull hafve vij medh godh fogh och rätt låtijdt vederkennes alle gårdarne i förbe:de Dannes by etc. Och effter förbe:te thin moder hafver nu, som förschrifvidt står, förbytt förbe:te fyre gårder, ther till hon dogh hvarken rätt eller skääl haft hafver, så vill thed och efter lagen och all naturlig skääl följe, at tu anthen låther förbe:de Jöns Arfvidzonn uthan ytermeere hinder eller förfång komma till sitt egitt godz i Halland igenn eller och fult vederlag för samme godz, så att han icke ytermeera förorsakedt blifver att beklage sig ther om i rätte etc. Ther och så skeer, käre Claus, att thu förmener tig någenn vijdare rättigheet eller tilltal att hafve till oss på förbe:te

gårders vegna i Dannes, thed vij doch icke förmode efter thed skälige bevijss, som vij hafve för oss, så vele vij dochlicqvell öfverbödige och obesvärede befundne vara att låtha sökie och svara tigh här i rijkedt inn för vårt elskelige rijksråd och flere gode männ, medh the skääl och bevisningar vij hafve på samma gårdar, och till alt thed thu kant hafve oss tilltale och kunne lijde att tigh skeer och vederfars i then och annan motte så myckitt, som rätt ähr och lagh tillsäger, hvilkedt vij tigh uthi een nådigh mening icke hafve veledt förholle. Datum Vesteråhrs then 12 Ap. åhr 52.

Vesterås den 14 April.

Öppet bref för Ingrid Larsdotter angående efterskänkande af de restantiemedel, för hvilka hennes framlidne man, fogden Karl Ingelsson, häftat.

Efter afskrift i KA:s samling af Kongl. bref 1523—60.

Vij Gustaff *etc.* giöre vitterligit, att ändog vij förnummit haffvä, thett framlidne Karl Ingelson, som var vår fogte utöffver några landbor udhi Vestrårs stigt, til en merckelig summa spannemal och annat mere till achters kommen var opå hans rekenskap, så att vij förtenskull god foge och skeell hade sådanne summa at mane lathe aff hans efftherleffverska, Ingrid Larssdotther, som nu vår fateburs qvinne är på vårtt slott Västrars, så haffve vij doch aff synnerlig gunst och nåde, för Gudz skull och för hennes fatigdom skul, och opå thett hon sig täss troligere altid beflita skal um vårt gagn och bäst[e] epther sit yttersta förståndt och förmögenhett, tilgiffvit henne samma skuld, både spannemål och annet, som för:de framlidne hennes man skyllig bleff och icke anten hoss bönder, borgare eller annerstädes upspord är eller her efftther upspörias kan etc. Biudandes förtenskul alla, som för

vore skuld vele och schole giöra och late, besynnerligen våre camarerer och fogter, att the icke giöre för:ne Ingrid Larsedotther her emott hinder, platz eller förfång. Datum på vårt slott Västrars 14 Aprllis anno etc. 1552.

Under vårt secrett.

Vesterås den 15 April.

Öppet bref för allmogen i Folkärna, Grytnäs och By socknar angående utgörandet af dess dagsverksskyldighet till Garpenberg.

Riksregistr. 1552, II, fol. 27. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 135, där brefvet dock är oriktigt dat. d. *19* April.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, at för then kåpperbruchning vij achte förhänder hafve låthe vedh Garpebärgitt, hafve vij samptyckt och bevilliet, att thesse efter:ne tree sochner, som är Folckerne, Grytenääs och By sochner, skole här efter liggie till förbe:de Garpebärgitt och tijdt göre theras arbethe och ingen annorstedes. Hvarföre biude vij eder, dannemänn alle, som uthi förbe:de tree sochner byggie och boo, att I här efter ingen svare skole, uthan vår fougte uttöfver förbe:de Garpebärgitt, Jören Jönssonn, till hvad deel han eder på våre vegne tillsäijandes och påbiudandes varder. Datum Vesteråhrs den 15 Aprilis åhr 52.

Vesterås den 15 April.

Till Jakob Vest angående upphörandet af hans befattning med Folkärna, Grytnäs och By socknar.

Riksregistr. 1552, II, fol. 27.[1])

Till Jacop Vest, at han här efter inthed befattar sigh med Folckerne, Grytenääs och By sochner, ty samme sochner skole leggias till kåpperbruckningen vedh Garpebärgitt. Datum ut supra.

[1]) Endast rubriken finnes i riksregistr.

Vesterås den 15 April.

Till Henrik Skräddare angående utlämnandet af varor till Näs gård [i Dalarne].

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Är vor alvarliga vilie och befalningh, Hendrik Schreddher. at tu låther vor fougthe upå Nes gårdh, Jören Jönsson, bekomma thesse effther skriffne partzeler, ener han sith budh ther effther til tigh skickandes vardher, som är humble 2 secker om 2 skeppundh, finske geddor 4 skippundh, lax 2 tunnor, salt g. åål 1/2 lesth och hampa 1/2 skippundh, hvilke partzeler han haffve skall til 2 gårders behoff, som är Nees och Grengeshytton, utspisnings och nöttorffters behoff; vettandes tigh her effther retta. Datum aff Vestherårs 15 Aprilis anno etc. 52.

Vesterås den 16 April.

Till Måns Svensson och Lasse Pedersson angående Hans Grytgjutare i Söderköping, som gjort sig skyldig till falskmyntning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 27.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Eder förtenker väll, Måns Svenssonn och Lasse Pederssonn, att vij för någen tijd låthe befale, att then Hans Grytegiutares uthi Söderköpungz ägodeler, som thu Måns Svenssonn schickade oss register opå, skulle förvaras till vidare besked etc. Så endoch för:ne grytegiutare sigh emott oss medh thed falska mynt högeligen försedt hafver, att vij för then skull foogh och orsak nogh hade haft at låthe straffe honom till thed högste; doch hafve vij utaf vår synnerlige

gunst och nåde, så och för samme Hansses moders underdånigeste och ödmiukeligaste bön skull nådeligen untt honom lijffvett, och här honom uthi bårgan komma låtidt medh sådana vilkor och förord, att han för sinn misshandell skull skall blifva oss tuhundrade marck ortiger [skyldig] och tesslikest opå några åhr tillgörandes göre oss och rijkedt tienst medh thed handvärck och grytegiuteres embete hann kann, ee hvar vij honom hafve och bruke vele, och att hann aldrig sigh här efter medh sådana [skalckheet] eller otrooheet befinne låta skall etc. Therföre är vår villie, att I opå våre vegne af förbe:de Hanses arresterede och upskrifne ägodelar, som han hafver i förbe:de Suderköpung, och synnerligen af the partzeler, som ähr sölff, messing och kåppar aftaga skole så myckitt som sigh till dhe tuhundrade marck ortiger belöpe kann, låtandes messingen och kåpparen komma till våre gårder ther i Östergöttland; sölfrett måge I låthe komma oss tillhanda, men the andre små partzeler, som öfrige blifve, äre vij tillfridz, att förberörde Hans moder thed bekomma mhå. Och efter vij hafve låtidt så bestellet, att för:ne griutegiutare sitt handvärck uthi Kåpperbergzlaghen opå vårt bäste bruke skall, therföre är vår villie, att I medh thed förste och medh thenne brefvisare, hans egen dräng, skole låthe all hans grytegiutare redskap och instrumenter, som anthen uthi Söderköpung eller Norköpung finnas kann, komma op till honom, opå thed hann medh thed förste motte komma till arbetes och göre oss någott gagn. Thetta I så opå våre vegna bestella ville. Datum Vesterårs then 16 April åhr 1552.

Vesterås den 19 April.

Till Hans Pedersson angående bergsbruket och en ifrågasatt afvel vid Bispberg.

Riksregistr. 1552, II, fol. 27 v. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 130—136.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Skall thu vetta, Hans Pederssonn, att vij ähre tillsinnes medh tijden låthe bruke opå vår egin umkåst vedh Biskopzbärgitt, så väll som annorstedz ther vij bruckning hafve etc. Therföre ähr vår villie och befalning, att thu skalt besichte några gårder ther vedh samma Biskopzbärgitt, som mann kunne sättia affell opå, gifvandes oss sedan ther om beskedeligen, hvad lägligheter ther på färde äre, tillkenne etc. Vijdare hafve vij förstått, att the som boo uthi Norre och Södrebärcke och Grenge sochner, the ther bruckning hafve vedh förbe:de Biskopzbärgitt, före then malm, som the bekomma uthi grufvan, hvar heem till sitt och bruke honom hemma, lika som thed skeer medh jernbruckningen, ther igenom them giffz tillfälle att handle medh then deel the bekomma, som them sielfve synes. Så skall thu vette, att vij ingelunde vele sådana bruckning tillstädie, uthan biude tigh, att thu skallt handle medh them, som bruckning hafve, at te skole byggia sigh hyttor vedh gruffven och bruke alle tillhopa, som sedvane ähr vedh andre våre och cronones bergvärck; thetta thu them opå våre vegne alfvarligen förholle skallt, vettandes tigh här efter rätte. Datum Vesterårs then 19 Aprilis åhr 52.

Vesterås den 20 April.

Öppet bref för Peder Jonsson i Tullebo angående besittningsrätten till hans hemman.

Riksregistr. 1552, II, fol. 28. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 136.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij af vår synnerlige gunst och nådhe hafve undt och efterlåtidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och efterlåthe, att thenne vår undersåthe Peder Jonssonn i Tullebo må och skall frij och obehindradt byggie, besittie och bruke thed torpeställe Tullebo, liggiandes uthi Bärcke sochn i Norebärgzlagenn, som han cronon till förbättring för någen tijdh sedan af ödismarck uptagett hafver, doch medh sådana vilkor och förord, att samma torpeställe icke ligger någen boolby till mheens eller förfång, ther om häredzhöfdingen uthi förbe:de Norrebergzlagen sampt medh nempden ther sammestedz grannerligen ransake och syne skole, och skall förbe:de Peder Jonsson vara förplichtedt at göre oss och cronone åhrligen ther af then ränthe och rättigheet, som samma torpestelle kann blifva skattlagdtt och göre skääl före. Biudandes fördenskull våre befalningzmänn, thesslikest alle andre, som för våre skulld vele och skole göre och låthe, att the icke göre förbe:de Peder Jonssonn här emott någott hinder, mheen eller förfång. Datum Vesteråhrs then 20 Aprilis åhr 52.

Samma mening för Jöns Erichzonn på ett torp, ben:d Alteråås, liggiandes uthi Varnem sochn i Ölmehäredt; item samma mening för Anders Hendrichzonn till att optage ett torp opå Ymme heed emillan Näriche och Vermelannd. Datum ut supra.

Vesterås den 20 April.

Till Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående spanmålshandeln i Vestervik och om hans anspråk på några gods.

Riksregistr. 1552, II, fol. 28 v.

Gustaff. Vår synnerlig gunst tillförende etc. Vij hafve förstått utaf eders schriffvelse, käre her Birge, att I hafve låtidt upmåle vår spanmål, som vår fougte opå Ekolsund till Vestervijck i fiord förschickede, och att I samme spanmål hafve öfverantvardatt några Vestervijckz borgare, som honom ther opå våre vägne förytre skole, ändoch I låthe förstå, at samme spanmål ther opå thenne tijdh föge achted ähr eller gälle skall etc. Så synes oss, att både the Vestervijcks och flere borgere handle ganske sielsyndt emot oss, efter att när dyr tijdh ähr, blifve vij af them daglige besöchte om hielp och unnsettning, och för theres öfverlop och gnall skull ingen roo och lijse hafve kunne, och fördenskull ahnsee vij theras nödh och gnall och sende them vår spanmål i händerne etc. Som de då förnimme, att Gud gifver någott bättre årsvext (efter som uthi förlidne åhr skedde), låthe the då liggie vår spanmål (som vij them uthi theras nödh och trång tillschickedt hafve) och förderfves, medh mindre the sielfve kunne fhå settia köpett opå honom efter theras egen villie etc. Så kunne I sielfve tenckie, hvad skääl thed vore, att the skulle gifva oss tolff öre eller två marck ortiger för tunnan ther uthi Vestervijck, all then stund vij finge i fiord uthi Stocholm, then tijdh vij samme spanmål tijtt nidschickede, för hvar tunna halffierde marck ortiger, och efter vij förnimme, att thed sällskap icke annorlunda ville betenckie vår gunstige vällvilligheet, som vij them uthi then motto nådeligen bevist hafve, skole vij väll finne annår rådh medh vår spanmål opå een annan tijdh, och

icke låthe släpan them i händerne. Och hvar the icke vällvilleligen vele gifve oss lijke och skääl (hvilkedt the doch medh rätte göre plichtige äre) för samma spanmål och efter som han galtt i fiord, då skole the förlåthe sig ther till, att the skole honom betale, och skole vij änn taga vår betalning emillan ögonen opå them, så see vij gerne. Är och så vår gunstige villie och begäran, att I vele leggie eder vinning om thed vij motte fhå lijke för samme vår spanmål, anthen af innlenske eller uttlenske, och vore oss icke obehageligitt, att I ville förschrifve några fremmande, som till vårt behof inn i rijkedt före ville allehanda godt sijdenntygh af svart, bruun och rödh färge, item godt ihnsagull, såcker och vijn, och annamme af vår spanmål therföre igen uthi theras betalning, och ther I några bekomme, som sådana byte medh eder göra ville, begäre vij då gunsteligen, att I opå våre vegne medh them handle vele, ramandes ther medh vår fördeel och bäste, och efter spanmålen fast dyr ähr i Tysslannd och annorstedz uthi the fremmande nationer, therföre försee vij oss, at mann skall och bekomme för honom lijke och skääl af the fremmande, när the honom här bekommandes varde. Vijdare hvad eders schrifvelse belanger om the godz, som fru Khirstin her Jahann Turssons hafver bekommitt opå hennes deel af the godz, som I tillförende hade händer emillan, vette vij eder inthed annadt till svare, uthan såge gerne, att I ville sielfve komme till oss, så snart I the värf, som I hafve att utträtte uthi Smålannd, bestelt hafve, och vele vij då förhandle både medh fru Chirstin, eder och her Peder Brahe, att hvar skall bekomma thed han hafver rätt till. Gudh eder befalandes. Datum Vesterårs then 20 Aprilis åhr 52.

Vesterås den 20 April.

Till Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående allmogens i Tjust pålagor.[1])

Riksregistr. 1552, II, fol. 29 v.

Gustaff. Vår synnerlig gunst tillförende. Vij gifve eder tillkenne, kære her Birge, att thesse brefvisare, Hans [i] Bärcköö och Oluff Gåtthe, hafva opå thed underdåneligeste gifvidt oss några besväringar opå menige mans vegne i Tiust tillkenne, som the säije sigh hafva emott eders fougte och andre edre tienare, som uthi häredett ibland them vancke pläge, som först ähr om forsler, uthi så motte att när fougten hafver inthed låthe them före, fordrer hann då anthen penningar, tiäru eller såge timber för samma försler, hvilked doch ingen plägsed varidt hafver, uthan när the um then eene åhredt inge försler hafve, plägade då samma försler upskiutas inn till thed andre åhredt, thed the och ännu gerne hafva vele. Så endoch att thed icke otillbörligitt ähr, att the motte göre någott annadt arbethe, när the icke göre försler, vore lickvell godt, att mann lade opå them motteligitt arbete, när mann icke behöfver sådana försler, så att thed icke besvärligare vore änn förslerne ähre. Item när någen bonde hafver een godh häst, vele strax the hoffmänn, som uthi häredett vistas, köpe honom för ringa värde och efter som the sielfve för honom gifve vele. Och hvar the icke kunne bekommen, rijde dhe honom platt förderfvedt. Item be-

[1]) Enligt rubriken i riksregistr. var det fråga om äfven följ. ärenden i brefvet, ehuru de ej beröras i texten, sådan den nu föreligger: »item att K. M:tt vill efterlåta them någodt af kyrkiodeelen till kyrkierners bygninger. Skall och så väll hollas hussesyn medh skattebönderne som medh landbönderne. (Jfr nedan s. 228, under 20 April, det bref, som afgått till menige man i Tjust rörande samma ärender.) — Enligt 'Register opå . . . alle bref . . .' 1552 (RA) hade samma bref äfven en sedel, som innehöll »att han lather thenne Hans i Berckö bekomme en heredzsyn på the äger her Birge honom affhende vill etc.»

sväre the sigh, att ther som lägges hooss hvar bonde två hästar för fodringen, ther lägger fodermarsken then tridie för hööhäst. Item beklage the sigh om the många och långe skiutzreeser, som the motte göre the hofmänn, som vijstas ther uthi häredtedt. Item när någen uptager cronones ödesjorder, som tillförennde under cronones skatt legett hafve, då vill nu häredtzfougtenn, att man af sådana jord städzle öhre gifva skall, lijka som af andre landbohemman. Theslikest besväre the sigh, att skattevedhen blifver them undertijden föröckt, meere änn tillförende sedvane varidt hafver. Så efter thed, käre her Birge, eder nogsampt vitterligitt ähr, hvad sälskap mann hafver vederfåås uthi then landzenden, hvilkedt fast sielsynde ähre, när the medh några ovanlige tunger besvärade blifve, och snarare benägne till ondt änn godt etc., så förnimme I väll, hvilke fharlige lägenhether nu allestädes opå färde äre; ligger fördenskull ingen ringe macht opå, att mann opå thenna tijdh medh förnufft thenn menige hoop regerer och icke opå thed skarpeste. I vele fördenskull holle edre fougter och tienare ther till alfvarligen, att the försichteligen och beskedeligen handle och umgå medh the bönder, som I hafve uthi förläning ther nidre i lanndett, så att the icke uthi någen motte gifve orsaak till obestånd, och at te icke heller leggie them mhere tunge opå, synnerligen opå thenne tijdh, ähnn som de tillförende draga pläge. Thetta I så ändeligen beställa ville. Gudh eder befalandes. Datum Vesteråhrs then 20 April åhr 1552.[1])

[1]) I S. Åkermarks (sedan Leijonmarks) kopiebok å donationer i KA., I, förekommer under den 20 April 1552 ett bref, ställdt till obestämd person (»Vedt han, att . . .»), möjligen fogden Kettil Nilsson, angående Olof Simonsson i Myklinge i Mädelpada, som varit hos konungen och begärt att såsom hittills få behålla »een öö benämd Granöö, som ligger uth för be:te Mycklinge, af hvilken han åhrligen skattar 12 öre», och till hvilken han äfven hade »någon arflig rättegheet», men som han blifvit beröfvad af adressaten, af hvilken konungen med anledning häraf begär besked, huru saken förhölle sig; tills vidare skulle Olof Simonsson besitta ön. — Texten i brefvet är språkligt så förvanskad, att ett aftryck in extenso ansetts olämpligt.

Vesterås den 22 April.

Qvitto för borgaren Olof Matsson i Gefle på trettio gyllen i afbetalning på den summa han varit K. Maj:t skyldig.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA. Jfr riksregistr. 1552, II, fol. 22 v., där samma bref är infördt under 5 April, ehuru datum i texten äfven där är den 22.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij udi egenn kong:e persone på vårtt slott Vesterårs anno etc. 52 thenn 22 Aprilis annamede och upbåre aff vår undersåte och borgere udi Gäffle, Oleff Matzson, tretie ungerske gyllenne opå rekenskap på then summa gull hann oss skyllug ähr etc. Therföre göre vij honum frij och qvitt för alth efftherstall på same tretie gylden och thess till visse lathe vij tryckie vårtt secret her neden före och medt egen hand underscriffvit. Die ut supra anno etc. 52.

Gustavus.

Vesterås den 23 April.

Till Arvid Skrifvare angående några gårdar, som K. Maj:t erhållit af Jöns Pedersson i Enåsa.

Riksregistr. 1552, II, fol. 30.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Veet Arfved Schriffvare, att Jöns Pedersonn af Enåsa hafver uplåtidt och gifvidt oss thesse godz, som är Jordala i Viste häredt och Ålunda i Flakebärg sochn, efter som thu thed af thenne inneluchte copia förnimme kant. Hvarföre är vår villie, att thu skalt kennas vedh förbe:de godz, men thed Betetorp i Väsbo, som och blifver förmelt uthi samme copia, hafve vij tilschrifvidt vår fougte på Hammer, Jacop Månssonn, att han på våre vägne vederkennes skall. Vettandes tig här efter rätte. Datum Vesteråhrs then 23 Aprilis anno 52.

Vesterås den 23 April.

Till Jakob Månsson angående Betarps gård, som K. Maj:t erhållit af Jöns Pedersson i Enåsa.

Riksregistr. 1552, II, fol. 30.

Gustaff. Ähr vår villie och befalning, Jacop Månssonn, att thu skalt på våre vegne kennes vedh then gård Betetorp, liggiandes i Väsbo, hvilken gård een frelsismann i Va[d]sbo, ben:d Jöns Pederssonn af Enåsa, oss uplåtidt och gifvidt hafver. Ther rätte tigh effter. Datum ut supra [Vesteråhrs then 23 Aprilis anno 52].

Vesterås den 25 April.

Till Erik Dalkarl angående undersökning, rörande hvilken af de tre gårdarne i Jursta tillhörde K. Maj:t.

Riksregistr. 1552, II, fol. 31 v.

Gustaff. Veet Erich Dalekarl, att oss elskelig vår troo mann, Biörn Pedersson till Fållenäs, hafver varidt här hooss oss om then gård i Jurista i Ödzmo sochn, som thu efter vår befalning medh the andre Hammarstadegodzen vederkendz hafver. Så hafver han och uthi underdånigheet berättet, att uthi samma Juristada liggie tree gårdar, och att then gård thu ther vederkendz hafver, skall hafve af ålder lägatt under förbe:de Follenäs och icke under för:ne Hammarstada. Så efter vij icke vette kunne, huru ther om är, vele och biude [vij] tig fördenskull, att thu ähnnu granneligen ransake och förhöre skallt, hvilken af the tree gårder i förbe:de Juristada oss medh rätte tillkommer och gamble her Steen Sture aff fru Britha på Hammerstade köpt hafver, lagandes så, att förbe:de Biörn Pederssonn icke häruthinnan motte skee

någen oskääl, vij icke heller motte miste och umbäre thed oss medh rätte tillkommer. Vettandes tig här efter rätte. Datum Vesterårs then 25 April åhr 1552.

Vesterås den 25 April.

Qvitto för Erik Mikaelsson på inlevereradt silfver.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi eigen kong:e persone på vårt slott Vesterårs then 25 Aprilis anno etc. 52 annamed och upburidt haffve aff vår befalningzman på Kopperbergit, Erich Michelson, en sölffkädie um sex lodt, ett qvintin mindre, som hade lydt till Svärdsiöö gille etc. Hvarföre giffve vij för:ne Erich Michelson her med qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne sölff; och thess till visse under vårt secret och medt eigen hand underskriffvet. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Vesterås den 26 April.

Qvitto för herr Birger Johansson, kyrkoherde i Mora, på inlevereradt kyrksilfver.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi eigen kong:e persone på vårt slott Vesterårs then 26 Aprilis anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff oss elskelig her Birge Johannis, kyrckeprest i More, tije lödemarch och sex lodh sölff, som var kyrckie sölff aff för:ne Mora etc. Hvarföre giffve vij för:ne her Berge Joannis her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell

um för:ne sölff, och thess till vijsse lathe vij tryckie vårt secret her neden före och medt eigen hand underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Vesterås den 30 [?] April.

Till Hans Pedersson angående undersökning af en kopparfyndighet.

Riksregistr. 1552, II, fol. 30 v., där brefvet är dat. den 31 (!) April. Jfr äfven ofvan s. 184, under 22 Mars.

Gustaff. Vij hafve förnummit, Hans Pederssonn, att ther uthi Kåpperbergzlagen vedh Färesta skall vara ett kåpparsträck, hvilkedt Färesta fru Görvell i Danmarck tillhöre skall, thesslikest skal ther och vara een ström, then man väll bruka kunne etc. Hvarföre är vår villie, at tu förbe:de kåppersträck och ström grannerligen ransake skall, gifvandes oss sedan ther om alle thess lägenheter tillkenna. Datum Vesterårs then 31 [*sic*] Ap. åhr 52.

Olika orter i April.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

'Register opå . . . alle bref . . .' 1552 (RA.).

[Vesterås] den 1 April.

Till Christiern Iffvarsson, att han oförsumeligen sig giffve schal til Konglige M:tt.

Till Peder Fux, thet han sig oförtöffvat til Konglige M:tt giffve scal.

Till Erich Hendersson, att han förskicker ifrå Elffkareby en laxkistebyggere, benempdt Raffveld, till K. M:t.

Öpett breff för Jochim Horn, att han utföre må aff rijkit 10 lester rog och 4 lester miöll til Tysland.

Till Erick och Oleff för Jochim Horns skuld, att the lathe honum drage til sin hammer til Vestervijk; dog skole the haffve itt hemligit upseende med honom och hans tiänere etc.[1])

Till Lasse Bertilsson, att han Anders Erichsson schal bekomme lathe så mykit miöll och malt han sig med behielpe kan på Kekgelholms [*sic*] gård.

Till Anders Erichsson på Kegelholms gård, thet han så mykit miöll och malt fordre scall lathe ifrå Lasse Bertilsson, som han behöffver, och att han ett clart register Kong:e M:tt skicke um the dalekarler och theres lön etc.

[*Vesterås*] *den 2 April.*

Till Matz Törne, att han inge knecther sender til bergen, uten til Upsale effther thetta register.

Till Erick Rolffsson, att han lather Simon Dalekarll bekomme sitt borgeläge opå Gripzholm.[2])

Förskrifft för Tord i Rijsta till Jörenn Jönsson, Erick Michelsson och Måns Birgesson om Clagxarffvidz gårdt, som hustru Elin på Dikerebacken gör honom orätt opå, att the skaffe honom ther rätt opå.

Till Peder Larsson, att han bethaler Oleff Pedersson i Heggevick then summa penninger, som han hans framlijdne broder N. till en mandzbott först[r]ectt hade. Latius in conceptis.

Till Harald Lake, att han hielper Oleff Persson, att han motte fåå sijn bethalning aff Peder Larsson, thesligeste att han holler honom alffvarligen före, att han skicker

[1]) Jfr ett liknande bref, dat. den 6 Mars, ofvan s. 174.

[2]) Randanteckning: Relator dux Ericus.

sig tillbörligen emott Bencht Olsson, thesligeste sijne egne landboor och andre K. M:ts undersåther.

[*Vesterås*] *den 3 April.*

Svar till Mauritz Olsson um thet smör aff hans befalning; hvertt han thet skall komme lathe, kan Hans N. icke opå thenne tijd vethe, utan att han giffver K. M:t framdelis ther um tilkänne.

[*Vesterås*] *den 4 April.*

Förscrifft för hustre Malin Nils Smelteres i Svepenäs i Norby s[ochn] till Jacob Vest, att han later för:ne hustre Malin bliffve vedh sith hemmen, så lenge hon gör rätt och skäll för sig etc.

Till Michell Helsingh, att han later Erich Joensson i Vesterby i Tunbo sochn och Erich Pederson i Mädhammer i samme s[ochn] bekomme så mycken spannemåle the sin åker kunne såå med, doch så at te skole betale igen samme spannemåll etc.

Till Niels Tulsson, att han förskaffer thee klingesmeder och slipere fordenskatt ifrå Arboga och till Upsala.

Förskrifft för Peder Olsson i Nijbbele till Knutt Benchtsson, att han giffver honom dag på hans affradt, som honom för thetta åårr uthgöre borde, till thess han haffver vårsådt.

Till Jöns Månsson, att han lather tillpynthe then deel the slipere och klingesmeder behöffve till theres handvercker; item att han lather them bekomme kåst ther opå gården, opå 6 vekur tilgörendes.

Till Lasse Bertilsson, att han lather Peder Galle bekomme så mykitt aff thet affradt korn han upburijdt haffver, som han lathe såå åkerenn medt etc.

[*Vesterås*] *den 5 April.*

Svar till Oleff Joensson, att Kong:e Ma:tt är tilfrijdz medt the smeltere, som haffve taget tillåns the 2 lester spannemåle, att the skole göre Kong:e Ma:ttz arbethe i Hans Nådz hytter för samme spannemåle; item skall han bekomme ett skeppund hårdbly aff Bertill Blysielliere på Saleberget. The bällier, köör, spanemåle, höö och bryggie panne må han handle medt fogterne, thet han samme partzeler bekomme skall; item är Kong:e Ma:tt tilfrijdz, att bönderne i Tårsåker må lösse sin tiende vedh kyrckie herberget för like och skiäll etc. Um then vijndekörning må han handle effter som thet Kong:e Ma:tt nyttigest vare kann etc.

Till Matz Mickelsson, att Kong:e Ma:tt haffver effterlatidt the 8 smeltare i Stigzboda, som haffve tagit 3 pundh spannemåle hvardere tillåns aff K. M[:tz] spannemåle, som han haffver i befalning, att the för samme spannemåle skole arbethe udi Kong:e Ma:ttz hyttor i Stigzboda.

Till Bertill Blysielliere på Saleberget, att han låter Oleff Joensson bekomme ett skeppund bly till Stigxboda etc.

[*Vesterås*] *den 6 April.*

Till Abram Erickson, att han giffver sich oförsumeligen till Kong:e Ma:tt och förhandle um thet bythe etc.

Till Lasse Ericksson, att han skall lathe smide then spiick effter then skamplun Nils Tulsson honom fåtth haffver etc.; item um the som haffve giordt spiicksmederne ovillige, vill Kong:e Ma:tt, att han skall giffve H. N. tilkenne, huruledes the haffve giordt them ovillige; item att han skall lathe tilpynthe the tu ålefijske, som

han giffver tilkenne, så att bönderne icke skole förhindre udi strömerne medt theres bygningh etc.

Till Axell Nielsson, att han lather thenne Oloff Jönsson i Sanda i Hargx sockn icke bliffve så öfverfallen aff then Erick Simonsson, hans granne, som han her till giortt haffver etc.

[*Vesterås*] *den 7 April.*

Förscrifft för Frans Krukemakere i Vesterårs til Henrich Schreddere, at han later honum bekomme et skeppundh hårdbly, som K. M:t honum länt haffver, oc at han anamer en god förvisningh opå betalningen.[1])

Svar till Axell Ericksson, att han skall annamme på Stegborgh och udi Norköpungh grofft cläde till knechternes behoff, och um icke clädet vill tillreckie, dhå skall han giffve them penninger för theres borgercläde, som icke clädhe bekommett haffve, och seden förskicke registeren till Kong:e Ma:tt på same cläde.

Till Jören Erichson på Foglevijck, att han giffver sich till Vastena slott och achter på slotzloffve ther medt her Måns Johanson, så snartt han haffver lönth Kong:e Ma:ttz folck i Smålandh.

Pasbordt för Niels Traneskytte till Norlandhenn, ther att upsökia några berghvärck etc.

[*Vesterås*] *den 10 April.*

Förschrifft för Joenn Andersson i Ålbåssås i Härnö sockn till Joenn Bagge, att han lather honom fåå sin koo igen, som han honom ifrå affhendt haffver etc.

Svar till Jöns Varuscriffvare i Elffzborgh, att Kong:e Ma:tt vill icke, att han skall föryttre K. M. spannemåll eller andre varer, för än han får Kong:e Ma:ttz befalning

[1]) Randanteckning: Relator Normannus.

ther uppå etc.; item skall han köpe aff borgerne udi Elffzborgh, som segle årligen till Tyslandh och haffve heem medt sich sijdentygh, insegull, sucker och vijn, thet skall han köpe till K. M. behoff och giffve them igen spannemåll och andre varer för för:ne partzeler; item skall han föryttre the elgzhuder han haffver i Elffzborgh thet beste som han kan och med thet alder förste etc.

[*Vesterås*] *den 11 April.*

Till Jören Jönsson, att K. M:t är tilfrijdtz, thet menighe man udi Henemora sochen och vedt Betzberg haffve inne med sig thet skattejärn the stå tilbake, till tess gräss kommer på marker och vegen bliffver tår och seden samfelleligen farföre etc.

[*Vesterås*] *den 12 April.*

Till Peder Galle, att han skall låthe thenne Tordh Scriffvare haffve sitt borgeläge på Konungzöör, och att han läther honom bekomme effter skiäligheett till sig och sine hester hvadt hann skall opå holle etc.

Passebordh för Jöns Arffvidtsson till att följge konungens breffdragere i Danmarck och seden medt thet förste tilbake igen till Kong:e Ma:tt.

Till Lasse Olsson, fougte i Helsingeland, att han skall lathe komme aff then hielpe strömingh han får i Helsingeland två eller tre lester till Gamble Sölffbergitt och flerestedz förskicke skall, och um han icke haffver rådh till samme strömingh, att han dhå köper för penninger, som mycket behoff görs etc.[1])

Till Svenn Birgesson, att han skall lathe komme aff then hielpeströmingh, som han får i Gestringelandh två

[1]) Randanteckning: Relator Jöns Månson.

eller tre lester till Gamble Sölffbergitt, och um han icke recker till samme ströming, att han dhå köper för peninger så myckett behoff görs.[1])

Till Sverckell Simonsson, laxefogte i Elffkarleby, att han skall lathe salthe then drefflax han får och förskicke samme lax till Gamble Sölffbergitt och flerestedz till bergen etc.[1])

Svar till Oleff Andersson, fogte på Gamble Sölffbergitt, att Kong:e Ma:tt haffver latidt tilscriffve Lasse Olsson i Helsingelandh och Svenn Birgesson i Gestringelandh, at te skole förskicke honom två eller tre [lester] ströming hvardere till Gamble Sölffbergitt etc.

Till Göstaff Berg, att han skall läte thenne Christoffer Frijere få sin tompt igen, som han haffver aff honom i pantt för 3 pund spannemåll etc.

Till Christoffer Frijere, att Kong:e M. haffver honom gunsteligen undt igen then tompt, som Göstaff Bergh i pantt aff honom för 3 pundh spannemåle hafft haffver, och skall han ther emott vare förtenckt att holle register opå the dagzvercker och arbete, som på bergitt vedh Upsala förhender haffves skall etc.

Till M. Påvell Schutz, byggemestere i Upsala, att Kong:e Ma:tt haffver latidt tilscriffve Göstaff Bergh, thet han skall läthe thenne Christoffer Frijere bekomme sin tompt igen, som han haffver aff honom i pantt för 3 pund spannemåle. Tesligest haffver Kong:e Ma:tt latidt tilscriffve för:ne Christoffer Frijere, thet han skall göre Kong:e Ma:tt någen tienest, att han skall upscriffve the dagzvercker, som görs opå bergitt och annett hvadt som ther behoff görs, och att han alffvarligen seger honom till, att han icke tager försumelse före etc.

Svar till Torstenn Henricksson, att Kong:e M. kan ingen svar nu på thenne tijd giffve honom um the bönder och um then rydz, uthan att han giffver sig oför-

[1]) Randanteckning: Relator Jöns Månson.

sumeligen till Kong:e Ma:tt och kungör H. N. um alle saker och legenheter; item skall han haffve medt sig till Kong:e Ma:tt all then peninge upbördh han upburidt haffver i thette åår; item skall han och lathe förskicke till Stocholm all then fijsk, som han kan umbäre ifrå slottedt; item skall han lathe hustru Karin Kocks bekomme igen sitt skrijn, som hans moderbroder och han haffve henne ifrå etc.

[*Vesterås*] *den 13 April.*

Förscrifft för hustru Karin Henrick Olsons i Stocholm till Jöns Hareldson, fougte udi Solentuna häredt, att han skall lathe henne bliffve vedh sitt heman Nåckeby udi Bromma socken, så lenge hon gör rätt och skäll aff samme hemen.

Till Jöns Månsson på Upsale, att han skall fölge the svärdslipere till Vatuholmen och läthe them besee, um ther vore någen godh rådh till att lathe theris verckstadh tilpynte ther, och um ther icke vore tilfelle till, att han dhå må besichte them platz vedh Gessvadh och besee then lägenhett ther är och vare them behielpelig udi hvadt dell the behoff haffve, um the någen godh platz bekomme kunne ther etc.

[*Vesterås*] *den 14 April.*

Till Larsz Tursson, att han än nu vijdere skall ransake udi sin jordebreff, um ther kunne finnes några breff, som Kong:e Ma:tt tilkommer, och som lyde på Hans N. salige faders godz; item att han och skall sendhe Kong:e Ma:tt några undervisninger um thet torpestelle, som han haffver ther vedh Lisa, huru han kommer nidh i åen etc.[1])

[1]) Den sista meningen är utstruken i manuskriptet.

Öpett breff för Esbiörn Pedersson Siälefiskere, att han skall skiuthe siäler till Kong:e Ma:ttz behoff udi Ångermannelandh, Helsingeland, Mädelpade och Gästringelandh, så att fogterne udi för:ne landzender skole vare honom behielpelig udi hvadt dell han behoff haffver till same siälefiske etc.

Till Hans Fordell, att hann skall vare thenne Esbiörn Staffansson [*sic*] Siälefiskere behielpelig udi siälefongz redzskap och anner nödtorfftер, hvadt han helst behoff haffver etc.

Samme meningh till Lasse Olson i Helsingeland, Sven Birgesonn i Gestringeland och Joenn N. i Mädelpade etc.

[*Vesterås*] *den 15 April.*

Till Erick Mickelsson, fougte upå Kopperbergitt, att han skall lathe Jörenn Jönssonn bekomme så mycken kopper, som then Hans Grytegiutere haffver behoff till Kong:e Ma:ttz gårder, som belegne äre uppe i bergzlagen.

Till her Johann Turssonn, att han förhörer medt the köpsvenner, som äre medt thet Köpenhaffns skepedt i Nycöpungh, um the vele unne Kong:e Ma:tt någett bettre köp upå thet sijden atlask the haffve etc.; item att han vill och förmane then menige man udi Nycöping, tesliges andre flere, som medt för:ne Danske handle vele, medt lempe (och the fremmende oförmercht) alffvarligen tilseije vele, at te icke lathe them förstå, hvadt köp her i landet är opå spannemåll, eller lathe them bekomme någen spannemåll, medt mindre the giffve like och skäll therföre etc.

Förschrifftt för Cicilie Michelsdotter i Eneköpung till bisp Larss i Upsale, att han ransaker then sak emellan henne och hennes mandh, benämpd Erich Sverdslipere, som sig med en anners mandz hustru belägret haffver etc.

Till her Anders i Valebo, att Kong:e M:tt haffver efftherlatid bönderne udi Gestringelandh att löse tiende spannemålen pro anno etc. 52, synnerligen så mycket Hans Nådh icke behöffver till Stigzbodhe och Hadhe gårdher etc.

[*Vesterås*] *den 19 April.*

Förskrifft för Niels i Ekeby i Tiust till Axell Erichson, att han läter thenne Nils bliffve tilfrijdz um thet brandejärn, som han seger, thet han haffver synderslagit för honom udi Dackefiegdenn etc.

[*Vesterås*] *den 20 April.*

Till Jöns Monsson, fougte i Upsala, att K. M:t haffver undt Oloff Stake borreleije till 2 hester på Upsalla gårdh.

Passportt för Göstaff, K. M:ts dreng, nidh till Smålandh och till bake igen.

Till Bengt Nielsson på Ekolsundh, att han hijtt fetalie skicke scall och altijd sitt bud her haffve til att förhöre hvad her behöffves vil.

Samma mening til Ekeholmen, Eskilssthuna, Konungsör och Tunnelssöö.

Svar till menige man udi Tiust, att Kong:e Ma:tt vill effterlathe them något aff kyrcke delen till kyrckernes bygninger; item haffver Kong:e Ma:tt latid tilscriffve her Birge Nielson, att han icke skall förtunge almogen medt några ovanlige tunger, mere än the plichtige äre att utgöre udi för:ne Tiust härede etc.; item skall så väll holles husesyn med skattebönderne som med landbönderne.[1])

Förschrifft för Långe Peder i Göölhult medt några hans granner till Nils Pedersonn på Holma, att han lather

[1]) Jfr ofvan sid. 214.

thenne Peder och hans granner bliffve tilfrijdz för then Joen Torckessonn the sloge ihiell, så att han gör them inthet hinder eller tager aff them nogen mandzboot etc.

Till Oleff Andersson, att han lather the smelthere, ther äre på Gamble Sölffbergit, bekomme siu öre för hvartt skeppund bly the smelthe; item att han och lather them undertijden få någen fersk math, smör och lax effter skälig vijss, så att them icke feler math etc.

Öpett breff för thesse effter:ne personer, som ähr Anders Pederson, Peder Smedh och Ingeborg, Ingevaldh Ericksons effterleffverska udi Vesby, och Mårten i Mädelby och Peder i Kylöse, thet the skole ligge under Sevalle sockne lagh och udi heredzlag i Simetuna, som the tilförende varidt haffve etc.

Till fogten i Mädelpada, Joen, att han later thenne Oloff Simonsson i Myklinge bekomme then öö igen benempdh Granöö, som han haffver honom ifrå, och att han vetter Kong:e Ma:tt ett vijst beskedh hvadt lägenheett ther är vedh för:ne öö etc.[1])

Förscrifft för Lasse Bertilson Cusionpärest i Suterlaby udi Uskela sochen, att Henrick Claeson icke tilstedie skall Kärkoijlaboar udi någen motte them udi Suterlaby hindra eller förfong göre etc.

Svar till Lasse Pederson, att K. Ma:tt vill icke, thet han skall förskicke K. M. spannemåll till Tysland, uthan att han sender budh till städerne udi Tysland, um några ville giffve sig hijt i rijkett och haffve medt sig allehonde gott sijdentyg, insegull, sucker och vijn, och köpe aff them samme partzeler till Hans N. behoff, och giffve them spannemål igenn etc.; item um några fremmende komme, som medt honom på K. M. vegna sådane byte göre vele, att han dhå skall förhöre med them, huru myckett the vele giffve för hvar tunno spannemåll, och

[1]) Jfr ofvan, s. 215 noten; där anförda gissning ang. adressaten rättas genom ofvanstående.

seden giffve K. M. tilkenne, för än han handler medt them um för:ne partzeler etc.; item vill K. M. ingelunde effterlate, att borgerne ther udi Östergötlandh skole segle till Lybech etc.

[*Vesterås*] *den 21 April.*

Försvareelse breff för Långe Peder i Göölhult och Ingell i Stymbetorp i Åseda sochen för then Jon Torckellson the sloge ihiell etc.

Förscrifft för Niels i Backa till Erich Michelson, att han legger honum icke mehre opå att holle i Kopperbergz gruffve, än honom drägeligit vare kan etc.

Förskrifft för Niels Pedersonn i Kuraholdby udi Säxmäkä sochen till Isach Nielsson, att han befaler then Jöns Knutzson, att han läter thenne Nils bekomme igen sitt jordebreff och vederpartt, som för:ne Jöns haffver honom ifrå etc.

Förskrifft för Marcus i Kila, boendes på Gollön i Rasborgzlän, till Niels Boije, att han steller för:ne Marcus tilfrijdz, såå att han upfyller honom sin skade, för thet han brände hans gårdh up etc.

[*Vesterås*] *den 22 April.*

Förskrifft för Jacob Scheggenasur till Oleff Anderson, att han är honom förforderlig medt hvad dell han till the hytter han ther bygge och uprette skall behöffve kann etc.

Collation för her Henrich Tome på Ingo geld i Rasborgx län etc.

Till Sven Birgesson, at han later Peder Biörnsson i Geffle följe thenne Jöns Stutt til K. M:t, och at han förskaffer honum knecter til hielp, på thet för:ne Peder Biörnsson icke undkommer.

[*Vesterås*] *den 24 April.*

Till her Johan Turson, att han icke later then menige hoop att sälije thet danske selskap, dijtt till Nyköpung kompne äre, någen spannemåll, för än the haffve berådslagit um köpet med honom, så att the motte bekomme för tunno rogh 2 daler och för tunno korn 3 tunnor salth.

[*Vesterås*] *den 25 April.*

Till Germundh Svenson, att han skall inge peninger bäre up aff rijdfougterne, uthan hvad penninger han behoff haffver till att löne folcked't med, thå skall han tage udi K. M. rentecammer; item the peninger han haffver uptagit aff Jon Scriffvare, fougte i Norre och Södre Möre, skall han lathe honum bekomme igen och leffrere för:ne penninger udi K. M. cammer.

Till Niels Birgesson på Cronebergh, att han skall lathe komme all thenn peninge upbörd han haffver udi K. M. rentecammer, och the peninger, som til för:ne [!] Kong:e Ma:ttz folcks betalning förnödenne vare vill, skall hann anname udi Kong:e Ma:tz rentecammer.

Svar till Germundt Svensson um then spannemåll han begärer vete, um K. M:t vill effterlathe må aff rijkit utfördt bliffve, effter han uthrijkis väll gelle skall etc., är Hans Ma:t väl tilfrijdtz, hvar the fremende sielffve ther effter hijtt in i rijkit komme vele. Och vill H. M:t igen haffve för spannemåll allehonde gott sijdentyg; item är Hans Ma:tt tilfrijdz, att han beholler the hundrede stycker svartt engelst, som then Mårten Stutth vill komme till Calmarne medt, och att han befliter sig um någett bättre köp opå samme cläde, än han tilkänne giffver.

Till Biörn Pedersson, att han oförsumeligen skynder sig fram medt sijn leffverering, som honom leffrere borde för näst förlijdne vijnther etc.

Samme mening [till] alle fougter udi Upsala, Västerårs, Strengenäs, Linchöpingz och Schara stigt.

Förskrifft för Peder Larsson i Claesseb[o] till Jacob Väst, att han lather för:ne Peder besijttie thet hemmen Oleff Jopson bodde opå, effther för:ne Per Larsses dotter till ächte och ther vinthersäden såått haffver etc.

Till Erich Dalekarll, att han giffver [sig] till Nyköping ther att föryttre then spannemåle han ther liggiendes haffver medt the Hollender ther äre, och att han begärer för tunne rog 2 daler och föge ringe[re] för kornedt eller 3 tunner salt [för] tunne spannemåll.

Till Joen Bagge, att han tager udi saköre några oxer aff the prester, som boo udi Frijstada proesterij, för thet the haffve handledt så otroligen medt Kong:e Ma:ttz tijende spannemåll etc.

Till Andhers Pedersson, att han skall lathe them, som skole betale folckedt udi hans befalning, bekomme the penninger han upbär till att betale same folckedt med.

Till Joenn Småleninge, att han skall late ställe effter then Henning Stensson, som slog ihiel then prest i Högxby etc.

[*Vesterås*] *den 26 April.*

Till Anders Håkonsson, att han lather Biörn Pedersson bekomme igen thet godzet, benempd Kleff i Calmarne sochn, till thess han medt vijdere skääll och bevijss kan ransake, och um han haffver upburit aff för:ne Kleff något affradt eller andre partzeler, thå skall han late honom bekomme igen etc.

Förskrifft för Bencht Målere till Lasse Beltere, att han lather honum få igen the 20 marck ortuger, som han honom förholler effter hans broders dödh etc.

Öpitt breff för Christoffer Vintappere, att Kong:e Ma:tt haffver undt honom till Tysland medt sig siu lester spannemåll till att göre sitt beste medt, så att ingen skall göre honom hinder eller förfongh udi sin resse etc.

Till Erick Hakonsson, Oleff Larson och Sven Kornscriffvere, att the skole lathe Christoffer Vintappere bekomme aff Stocholms slott en lest spannemåll till Tysland medt sig att köpe till Kong:e Ma:ttz behoff något tyst öll och glass före etc.

Till Marqvard Holst, att han later thenne Anders Larsons hustru bliffve tilfrijdz um then spannemåll, som hon aff honom tillåns tagit haffver, och hvad som han på henne vill föröke nogen spannemål til at betale, thå skall han sielff betale och icke bekymbre henne ther med etc.[!?]

Öpitt breff för Niels Traneskytte till att upsökie udi Norlanden någen bergzverck rijket till gode och gagn, så att ingen gör honom hinder eller förfong udi sin resse etc.[1])

Öpitt breff för Mora kyrckies bygningz behoff på femtije march ortuger aff the tiende peninger, som vedt för:ne Mora kyrckie udi åår 52 fallen är etc.

Till Lasse Pedersson, att han lather Sven Jegere bekomme matt och öll effter skälighet; item lather honom bekomme hvad deel han kan the hunder medhielpe han medt sig haffver.

Ridön den 29 April.

Till bisp Henrick, att han lather komme till Salegruffve en godh lärdh prest man, som är jemnelige vedh gruffvan och holler Gudz ordh vedh macht för folckedt.

Till Matz Stuth, att han skall vare fru Kijrstin behielpelig, att hon måtte bekomme igen sine två lege-

[1]) Jfr ofvan, s. 223, under den 7 April.

drenger, som lupe borth ifrå Vänegarn och till Salebergit etc.

Kungsör den 29 April.

Till Erick Håkonsson och Oleff Larsson, att the ingelunde tilstäde några Stocholms borgere drage till Upsale marcknedt för pestilentien skuld etc.

[*Kungsör*] *den 30 April.*

Till Hans van Lignis, att han later Lenardt Valmestere bekomme så många jernskoffler, som han [kan] hielpe sig medt till thet dijke han ved Öreby förhender haffver etc.

Till Peder Est, att han skall lathe Lenardt Valmestere och hans hustru haffve ther vidh Örby tre sine köör beth medt Kong:e Ma:tz boskap etc.

Häredzhöffdingzbreff för Knut Hareldzson opå Rasbohäredtt udi Upsale stigtt.

Förläningzbreff för Bijrge Karsson opå biscopzqvernen i Redzvelle sockn udi Skåningzhärede till en behagelig tijdh.

Häredzhöffdingzbreff för Peder Jönsson opå häredzretten i Ballebygd i Vestergötlandh.

Öpet breff för Kortt Pipere opå en tompt udi Örebro, hvilcken tilförende under kyrcken ther sammestedz legatt haffver, doch så att han skall giffve ther utaff tomptöre etc.

Svar till Sven Bijrgesson, att han förskicker then Lasse Biörsson till Seffrin Juthe, effther ther findz ingen, som hether Pedher Biörsson etc.

Till Seffrin Juthe, att han granneligen skall förhöre then Per Biörson och Lars Biörsson, giffvendis Kong:e M:tt um theris handell tilkenne, effther Kong:e M:tt är aff Henrich Smelttere något um them berettedtt etc.

Till Gabriell Christiersson um the vercker, som bönderne haffve bygd udi Hökhuffvedz ström, hvar annen och Kong:e M:ttz hytter till förfong, att bönderne i hans förläning sådane vercker upriffve skole och föghe tach haffve för omaket.

Fogthe breff för Oleff Bagge opå Snävingz och Tuhundredz häreder etc.

Svar till Karll Hollgärdsson, att han förskicker till Kong:e Ma:tz cammer the jegenregister, som han holler emott Gudmund Scriffvare gå K. M. folck; item att han och förskicker till Kong:e M:tz cammererer ett register opå thet cläde udi Smålandh utgiffvet är, och förmellendes, huru myckett utåff hvart slag utgiffvet ähr etc.

Kungsör den 2 Maj.

Till Jakob Holst angående ifrågasatt inköp för Kongl. Maj:ts räkning af tre gårdar.

Riksregistr. 1552, II, fol. 31.

Gustaff. Vår gunst tilförende. Vij gifve tigh tilkenne, Jacop Holst, at vår salige framlidne huusfru (hves siäl Gudh glädie i evigheet) någen tijdh för änn hoon leed aff verldene befalte, att thu skulle handle medh een hustru, ben:d h[ustru] Eline, Oluff Bagges efterlefverska uthi Rogestorp, om thesse trij godz, som är först hennes sätegård, för:ne Rogztorp, liggiandes i Högby sochn i Göstringz häredt, item en gård i för:ne sochn och häred, ben:d Blegztorp, renter åhrligen två tunnor afradzmåål, och een gård uthi Gruffvelössa i Normalössa sochn i Vijfolcka häredt, renter årligen fem tunnor korn, hvilke gårdar förbe:de h. Elinns moder, ben:d hustru Cicilie i Rogztorp, sålde Måns Svenssonn på Vesterby gård, och sedan som förbe:de hustru Cicilia blef dödh på för:ne Måns Svenssons gård, behölt han the penningar, som han för samme

godz uttgifva skulle, så at hennes dåtter, för:ne hustru Elin, fick icke een penning för samma hennes moders godz. Teslikest hade samma hustru Elinn låtidt högbe:te vår salige hussfru förstå, at thed breff, som var uttgifvedt på förbe:de godz, hade hon inför riksens rådh, som då tillstädes vore, och blef af them ogilledt, efter ther var icke häredzhöfdingens signete före, utan annadt löst sälskap hade thed besägladt, och efter then oskääl och orett, som offtebe:de hustru Elin af förbe:na Måns Svenssonn uthi så motto skedt var, bödh hon högbe:te vår salige huusfru för:de godz till köpz. Hvarföre ähr vår villie och befalning, att thu medh för:de hustru Eline handle skalt, så att om hoon oss förbe:de godz efter hennes egen begäran och tillsäijelse till köpz uplåthe vill, då må thu skrifve Måns Svenssonn ther om till vår villie och mening, att vij äre ju så näre att köpe samma godz som han eller någen annan. Och må thu låthe för:ne hustru Elin bekomme betalning för samme godz, gifvandes oss sedann ther om tillkenne, huru thu ther om bestelt hafver. Thetta thu icke försumandes varder. Datum Konungzöhr thenn 2 Maij åhr 1552.

Kungsör den 2 Maj.

Till Henrik Skräddare angående sändandet af hampa till Räfsnäs gård.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförende etc. Är vor vilie och befalning, Hendrik Schreddher, at tu med thet första förskickar til vor gårdh Reffznes 1/2 skippundh hampo, ener vor fougte Anders Hansson sith budh ther effther til tigh haffvandes vardher, som ther til notegarn behoff vare skall; thetta icke försumandes. Datum Kongxöör 2:a Maij anno etc. 1552.

Kungsör den 3 Maj.

Till Björn Pedersson [Bååt] angående mönstring i Dalarna.

Riksregistr. 1552, II, fol. 31 v. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 137.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Opå thed, käre Biörn, att vij motte endeligen vette, hvad vij hafve till folck uthi Dale lägret, för ähn vij ther hädan några penningar förschicke skole, therföre ähr ännu vår villie och begäran, at thu medh Hans Pederssonn opå Valstada ther hädan oförsumeligen drage vilt, mustrandes samma folck efter thed sätt, som vij tigh tillförende gifvidt hafve, uthi så motto att thu grannerligen utspaner, huru myckitt hvar persson i sunderheet, både hofmänn, knechter, thesslikest annedt sälskap, som äre opå våre gårdar, tillförende uthi thenne lön hafve bekommitt, och att man uthi mustreregisteredt hooss hvar perssonn antekner, huru myckitt hvar för sig bekommitt hafver, och när thed så bestelt ähr, vele vij, att thu då strax skall schicke oss mustreregistren tillhande. Sedan vele vij schicke några andre tijdt op igen, som folckedt efter samma mustre zedler, som tu oss tillschicker, betala skall, och tigh medh then annan rese, som ther up göres skall, förskone. Datum Konungzöhr denn 3 Maij åhr 52.

Kungsör den 3 Maj.

Till Måns Jönsson angående Balkarps gård, som Lars Bröms öfverlåtit till K. Maj:t.

Riksregistr. 1552, II, fol. 32.

Gustaff. Vår gunst tillförende. Som thu hafver schrifvidt, Måns Jönssonn, till Anders Pederssonn om Balketorp, som Lars Bröms oss upbuditt opå the Drakers vegne, så

låthe vij oss ther medh åttnöije och hafve vij och nu låthidt tillskrifve vår fougte på Hammar, ben:d Jacop Månsonn, at han opå våre vegne samme Balketorp vederkennes skall. Ähr och vår villie och befalning, att thu skalt vare för:ne Jacob Månssonn behielpelig, till hvad deel han opå förbe:de Hammers gård förnöden hafver och thu åstad komma kann, och så förskafedt, att ther motte een godh afvel medh thed förste uprättedt blifve; vettandes tigh här efter rätte. Datum Konungzöhr den 3 Maij åhr 52.

Samma mening till Jacop Månssonn.

Kungsör den 3 Maj.

Till Axel Eriksson [Bjelke] angående ett ifrågasatt jordbyte mellan hans barn och K. Maj:t, om utnämningen af en ny knekthöfvidsman och om undersökning af kopparfyndigheter.

Riksregistr. 1552, II, fol. 32.

Gustaff. Vår synnerligh gunst tillförende etc. Vij hafve bekommitt thed register, käre Axell, på the godz, som edre barn på een systerdeel tillagde äre efter framlidne salige fru Ebba etc. Så förtenker eder väll, at vår framlidne salige käre hussfru uthi hennes lijfztijd någodt talat om the fempton godz på Öland, them hon då till sigh af eder för några andre godz gerne tillbyte ville, och för några saker skull vele vij ännu gerne tillbyte oss samme godz och uplåthe eder therföre igen några andre godz, så gode och uthi så godh lägenheet som the andre ähre. Ähr förthenskull vår gunstige villie och begären, att I oss eders villie och mening medh thed förste vele förstå låthe, om I oss samme godz unne och uplåte vele, ther vij oss sedan efter rätte vette.

Vijdare hafve vij förordineredt thenne Erich Matzon till befalningzmann öfver the knechter, som Anders Smålenninge i befalning haft hafver.

Framdeles kære Axell, efter vij förnimme, att I äre eendels svag, vele vij nu förthenskull hafve eder förskonedt medh then lhöning, som I skrifve om; dåch såge vij gerne, att I vele sampt medh Engelbricht Olssonn vijnleggie och beflite eder till att låthe opsökie the kåppersträck I skrifve om. Och skole vij väll troo, att uthi the andre gamble gruffvor finnes väll gode sträck opå väggerne, efter thed sälskap, som samma grufva uthi förtijden [hade], söchte alt opå bottnen och inthed uthi väggerne, och hvar ther nidre icke finnes några, som vinder vedh samma grufva göra kunne, vele vij då, hvar vij förnimme ther några gode sträk på färde vare, förschicke tijdt nidh ifrå bergzlagen her oppe några godhe vindhbyggiare, som ther tienlige vinder byggia skole. Gud eder befalandes. Datum Konungzöhr thenn 3 Maij åhr 1552.

Kungsör den 4 Maj.

Till Nils [Andersson] Boije [till Gennäs] angående en skärmytsling på ryska gränsen m. m.

Riksregistr. 1552, II, fol. 32 v.

Gustaff. Vij hafve förstått utaf thin schrifvelse, Nils Boijer [*sic*], att thu hafver varidt vedh rydze grentzen, och huru tillgått ähr medh then skärmyssel, ther opå färde var, thed hafve vij och nogsampt förnummitt, hvilket oss icke obehageligitt ähr; doch förundrer oss, att thu icke hafver gifvidt oss tesslikest några andre lägenheter tilkenna, synnerligen huru thed hafver sigh medh rijksens grentzer och om annadt meere, som thu besinne kan oss ligger macht opå att vette etc. Vijdare vele vij tigh förmanedt hafve, att thu handler så uthi thin förläning, både uthi een och annan motto, thed thu icke gifver oss orsaak till at igenkalla ifrån tigh samma förläning. Tu mhå och tenkie till, at vij icke vele blefve

uttsluttne af fiskerijdt, som ligger uthi thin förläning, ee när vij thed behof hafve. Vettandes tigh här efter rätte. Datum Konungzöhr then 4 Maij åhr 52.

Arboga den 7 Maj.

Bytesbref mellan K. Maj:t å ena, herr Påfvel Magnusson i Floda å andra sidan på jord, liggande dels i Södermanland, dels i Dalarne och Vestmanland.

Riksregistr. 1552, II, fol. 33.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve giordt ett lagligitt och upliust jordeskifte medh thenne oss elskelig vår troo undersåthe, her Påvell Magni, kyrkieprest i Flodha, uthi så motto at vij hafve undt och uplåtidt honom och hans efterkommande rätte arfvingar till evärdelige ägor ett vårt och cronones torp, ben:d Ulfzsunda, liggiandes i Hiellesta sochn i Villåtingen, medh een uttjord och holme ther hoos, ben:d Engiesholmen, teslikest een fiäll, kallas Klåckarefiällen, liggiandes ther sammestedz, hvilke tillförende hafva legatt under Forsa kyrkie och oss opå cronones vegna såsom andre kyrckiegodz tillfalne ähre. Ther emott hafver för:ne her Påvell uplåtidt oss och våre unge lifzarffherrer och erffvingar till evärdelige ägor thesse efter:ne godz och gårdar, först een gård ben:d Leriavar,[1]) liggiandes i Tarsånger sochn på Kåpperbärgitt; item een gård ben:d Lockemora, liggiandes i Torpa sochn på Vesterräkerne; item thu öhrisland i Södre Fänesta i för:ne Torpa sochn och een gård ben:d Löötha i Betna sochn i Uppunda häredt, efter som hans skifftebref oss ther opå gifvidt vijdare förmäller. Hvarföre afhende vij oss och cronon

[1]) I det af herr Påfvel utfärdade i RA. förvarade originalbrefvet rör. samma byte kallas gården Leriessnor.

förbe:de Ulfsunda torp medh then uttjord, holme och klåckarefiäll ther under liggie, och tillägne thed för:ne her Påvell och hans efterkommande arfvingar medh huus och jord, åker, eng, skogh, fiske vatn i våte och i torre, när by och fierren, inthed undantagandes, som samme torp nu tilligger och af ålder tillägadt hafver. Biudandes förthenskull alle, som för våre skull vele och skole göre och låte, besynnerligen våre befalningzmänn, at the icke göre offtebe:de her Påvell här emoot hinder, platz eller förfång. Datum Arboga then 7 Maij åhr 52.

Arboga den 7 Maj.

Förläningsbref för Engelbrekt Larsson till Ekenäs på [Lilla] Mellösa socken.

Riksregistr. 1552, II, fol. 33 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt och förlänt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och förläne thenne oss elskelige vår troo mann och undersåthe, Engelbricht Larsson till Ekenäs, (uthi hans lijfztijd) Mädelössa sochn, liggiandes i Villåtingen, medh all konunglige rente och rettigheet, som ther af åhrligen uttgå plägar, ahnseendes then vällvillige och hulle troo tienst, som han oss och vårt rijke Sverige här till dagz troligen giordt och bevist hafver och ännu ytermeera här efter göre och bevise må och skall. Hvarföre biude vij eder, trogne undersåther, våre och cronones skattskyllige bönder, landboer och dannemänn alle, som uthi förbe:de Medelössa sochn byggie och boo, att I ingen annan uthan förbe:de Engelbricht Larssonn svare till eders åhrlige uttskyllder, som I oss på cronones vegna plichtige äre att uttgöre; biudandes ochså våre befalningzmänn, att the icke göre förbe:de Engelbricht Larssonn här emott hinder, platz eller förfång. Datum Arboga then 7 Maij 52.

Arboga den 8 Maj.

Till Jöns Knutsson [Kurck], Isak Nilsson [Banér], Gustaf Finke, Hans Fordell och Joen Bagge angående två bönder i Salo socken, som af sina grannar beröfvats sina hemman.

Riksregistr. 1552, II, fol. 33 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856): s. 111—112.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende. Skole I vette, Jöns Knutzsonn, Isack Nillssonn, Gustaf Finke, Hans Fordeel och Joen Bagge, at thesse brefvijsare, våre undersåther Peder Rhauthija i Kala Johcby och Oluff Tickane uthi Pihaiärffveby i Salis sochn, hafve varidt här hooss oss och på thed underdånigeste clagevijss berättedt, thed Jämpsze bönder hafve them och theras grannar medh stort öfvervåld, både medh brand och rooff, öfverfallit och them ifrå theras hemman, som the stackare af ödesmarck opå eriemarken uprördt och uptagitt hafve, fördrifvidt. Så hafve I nogsampt förstått vår villie och mening om samma eriemarck tillförende, uthi så motto at vij henne endeligen bygde och besittne hafve vele, och huru uthi then motto skickeligest tillgå motte, är eder vårt betenkiande nogsampt vitterligit vordet etc. Så såge vij gerne, att I eder alle och hvar besynnerlig sigh ther efter rätte ville etc. Och efter thesse förberörde brefvijsare hafve häredtzhöfdingz doombref opå then jord, som the uptagitt och brukedt hafve, och the Jämpsze bönder hafva doch them ther ifrå velleligen fördrifvidt, ähr förthenskull skedt them orätt för Gudh och alla verlden. Hvarföre ähr vår alfvarlige villie och befalning, at I vele förskafedt, thed the Jämpsze bönder motte låthe thesse och andre flere, som the uthi lijka motto oförrättedt hafve, få igen hvad som the hafva borttagitt och uprätte hvad skade the anthingen medh brand eller elliest giordt hafve etc. Ther I aldeles eder efter rätte vele. Datum Arboga then 8 Maij åhr 52.

Arboga den 9 Maj.

Till Per Andersson angående några gårdar i Småland, om Arvid Bagges efterträdare och om byggnader för lax- och ålfiske.

Riksregistr. 1552, II, fol. 34.

Gustaff. Vår gunst. Som thu låter förstå, Peder Anderssonn, at Halsten Bagge icke ännu hafver veledt göre een ände medh tigh opå våre vegna om then handell belangande Skällisnäs, uthan fördröijer then ene tijdh efter then andre och säger sigh villia sielf handle medh oss, så kunne vij lijde, at han sielf gifver sigh till oss oförsumeligen, hvar han elliest ther om personeligh medh oss handle vill; doch motte han ther medh ingalunda her efter fördröije, opå thed vij motte fhå vetta uthi tijd, hvad vij för vårt hafva skulle. Vijdare om then gård i Säby sochn, som her Steen hafver, så och thed torp vedh Jöneköping, som Jören Bonde hafver, kunne vij tigh nu icke eendels besked vette, uthan efter vij förmode oss uthi thenne sommer någodt närmer then landzenden komma kunne, må thu då vara förtenkt att gifve tigh till oss, vettandes muntligen underrijchte oss både om the gårder och andre lägenheeter. Yterligare thed thu på våre vegne hafver vederkendz the öijer, som liggie för Värnanäs och Stuffvenäs ägor, kunne vij väll lijde, är och väll tillbörligitt, at skattebönder och frelsislandboer, som icke [hafve] landgång till siön och vele doch bruke ther fiskerij, måge gifva så väll skatt och skäl utaf hvad deel the bekomme, som våre egne landboer. Item then Arfved Bagge, som thu skrifver om och oss opå vårt arbete ther nidre inthed gagneligh vara skall, må [thu] väll senda thädan igen, och then andre, som Erich Svenssonn tijdt nijdh förschickedt hafver, må blifve ther

och achte opå arbetedt. Så vele och biude vij tigh, thed thu fliteligen vill tenkie till at uprette oss ther i elfven både laxe och åålefiske och förskafvedt, att han, som them byggie skall, motte bekomme hvad deel han till bygningenes behoff för nöden hafver. Vij ähre och tillfridz, at then som bygger må få någen fetalie ifrå Calmarne slott, och må thu och låthe honom bekomme af thin opbörd någen fetalie, så att han kan hafve så myckitt han hielper sigh medh. Vij ähre tillfridz, att thu opbär smör för landgilledt af våre landboor och lefrera[r] tijdt, som thed lefreras plägar. Datum Arboga den 9 Maij åhr 52.

Arboga den 9 Maj.

Öppet bref för hustru Kristina Mikaelsdotter och hennes måg, borgaren Jakob Andersson, på två bodtomter i Arboga.

Riksregistr. 1552, II, fol. 34 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, at vij af synnerligh gunst och nådhe hafve undt och efterlåtidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och efterlåthe thenne brefviserska, hustru Chirstin Michilsdotter, boendes här uthi vår köpstadh Arboga, och hennes mågh Jacop Anderssonn, borgare ther sammestedz, och theras rätte effterkommande arffvingar till evärdelige ägor två boode tompter medh the boder ther opå stå, liggiandes uthi för:ne Arboga nordan vedh torgett emillan Peder Skriffvare och Knutt Fhinnes booder, som tillförende under helganshusett ther sammestedz lägatt hafver och oss och cronon effter Vesterårs recess och ordinantia tillfalne ähre etc. Teslikeste hafve vij låtidt lefverere them af vår kong[:e] cammar 230 mark ortiger uthi vederlagh för then gård och steenhuus, som the oss uthi för:ne Arboga oplåtidt hafve

till evärdelige äge, effter som theras reversals breff oss ther opå gifvidt vijdare förmäler. Hvarföre afhende vij oss och cronone för:ne två booder och tillägne them förbe:te hustru Chirstin och Jacop Andersson både medh tompt och huus till evärdelige ägor. Biudandes förthenskull alle, som för våre skull vele och skole göre och låthe, besynnerligen våre befalningzmänn, att the icke göre för:ne hustru Chirstin och Jacop Anderssonn här emott hinder, platz eller förfång. Datum Arboga then 9 Maij åhr 1552.

Arboga den 9 Maj.

Qvitto för Pelle Pedersson på inlevererade testamentsmedel efter M. Lars i Strängnäs.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, at vij udi egenn kong:e persone udi vår köpstadt Arboga then 9 Maij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve genom vår fougte udi Åkersshäredt, Palle Pedersson, engelotter fem stycker, rosenobbell en, ungerske gyllene ett stycke, hvilcket guld framlidne gamble M. Larss udi Strengnes gaff oss udi testemente etc. Hvarföre giffve vij för:ne Palle Pedersson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltael um för:ne guld; och thess till visse lathe vij trycke vårtt kong:e secret her neden före och medt egen hond underskriffvitt. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Arboga den 11 Maj.

Till Erik [Håkansson] och Olof [Larsson] angående hertig Mauritz' af Sachsen affall från kejsaren och förbund med Frankrike samt om ett från Lybeck anländt hotande bref och däraf föranledda åtgärder.

Riksregistr. 1552, II, fol. 35.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Vij gifve eder tillkenne, Erich och Oluf, att vij visse tijdender nu bekommitt hafve, thed hertig Mauritz ifrå käijsaren affallen ähr och sigh medh konungen uthi Frankerijkedt emoot käijsaren förbundet etc. Item förmerke vij och uthi sanning, att the Lybeske förgäte icke theras stemplingar opå vårt argeste, och hafve the nu skrifvitt oss till ett trotzigt bref (utaf hvilkedt vij Jören Norman, Vale[n]tijn och eder een copie tillhanda schicke), ther utaff nogsampt förmerkies kan, hvad godh villie the hafva till oss, och efter the nu så fast pucke och trotze, ähr förmodandes at ther medh sökes föge tillfälle till thed som gott ähr, thed man och förnimme kan af theras skrifvelse, efter the begäre, at vij våre budh till then tydske sijde hafve vele, som alle saaker till enigheet förhandle skulle, ändoch theras skrifvelse thed ahnseende fögo hafver, att the till godh enigheet myckitt benägne ähre, all then stund the stå ju opå then mening om theras privilegier etc. Så kan man ju letteligen besinne, at under sådana mening ähr som fögo duger; ligger förthenskull ingen ringa macht opå, att vij medh alle saker then bäste achte och tillsyn förevende, som oss möijeligest vara kan, och ähr vår alfvarlige villie och befalning, att I vele vara förtenkte om alla deeler, som till krigsnödtorfter behöfves, synnerligen at våre skytt medh alla tilbehöringer färdige vara motto. Vij vele eder och hafve förmante, att I våre

skep efter nödtorfften både medh skytt och elliest uthi alla motto väll försörge vele, see och gerne, att I tenkie till medh bryggningar och baakningar, efter ther i Stocholm spanmål nogh förhanden ähr, att man motte hafve uthi förråd ööll och brödh, om något opåkommer. Vij see och gerne, att I eder om befästninger både vedh Vaxholmen och annorstedz medh broer, steenkijstor och andre nödtorffter medh alle macht beflijte vele. Datum Arboga den 11 Maij åhr 1552.

Arboga den 11 Maj.

Öppet bref för Svante Sture på räntan af alla präst- och kyrkolandbor i Läckö län[1]) *emot årlig leverans af ett hundra femtio oxar.*

Riksregistr. 1552, II, fol. 35 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, at vij af synnerlig gunst och nåde, så och för hullskap, trooskap och manskap, som thenne oss elskeligh vår troo man och rådh, Svante Sture till Hörningzholm och höffvidzman på Läckiö, oss och vårt rijke Sverige här till dagx troligen giort och bevist hafver och ähnnu ytermeere här efter göra och bevisa må och skall, hafve undt och förlänt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och förläne honom (oss till een behageligh tijd) alle kyrcke och preste landboor uthi Läckiö lhän i Vestergöttland medh all ränthe, visse och ovisse partzeler, som the åhrligen uttgöre pläge, efter som vår tienare Långe Måns her till them uthi befalning hafft hafver, doch medh så skäll och vilkor at förbe:te Svante Sture skall åhrligen förplichted vare at göre oss och cronon af för:de förläning ij^{c} oxer, lefrerandes them hvart åhr uthi tijdh och tijme, som ähr om

[1]) I rubriken står Läckö *sochn.*

Olufzmessan uthi vår stad Köping, begynnandes nu på thed närvarandes åhredt 52. Hvarföre biude vij eder dannemänn alle, för:de kyrkie och preste landboor uthi Läckiö lhän, att I ingen annan här efter svare till eders åhrlige uttskylder utan förbe:te Svante Sture. Han skall ther emot förplichted vare at förhielpe eder dannemän alle till lagh och rätt och elliest sigh emott eder tillbörligen schicke, som han thed för Gudh och oss till svars vara vill. Ther I eder dannemänn alle efter rätte hafve. Datum Arboga then 11 Maij åhr 52.

Kungsör den 15 Maj.

Till Erik Rolfsson angående tomfats sändande till Stockholm.

Efter koncept i RA.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende etc. Skall tu vette, Erich Rolffsson, att vij behöffve een hoop thomfaatt och tunne trä till Stocholms slott ath lathe leggie någett skepzöll utij etc. Är förthenskuld vår villie och befalning, ath tu ther häden så monge thome tunne trä förschicke skall, som tu haffver ther vedh Gripzholm och täden någrelunde umbäre kanth; vettendes tig ther effter retthe etc. Datum Konungzör 15 Maij anno etc. 52.

Kungsör den 15 Maj.

Qvitto för skepparen Karl Östgöte på penningar, uppburna för försålda finska gäddor.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA. Jfr en annan afskrift i Anders Humblas m. fl:s räkenskap 1551—1555 hl. Varuhushandl. (RA.).

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vår gård Konungxöör thenn 15 Maij

anno etc. 1552 annamedt och upburitt haffve aff thenne breffvisere Karl Ösgöte, skepere, etthundrede och trettije marck ortuger, som han upburidt hade för fem skeppund och fyre [L]ꝛ finske gedder, som han opå våre vägna sålde udi Vestergötlandh anno etc. 52. Hvarföre giffve vij för:ne Karl Ösgöte her medt qvitt och frij för alth yttermere tilltaell um för:ne peninger; och tess till visse lathe vij tryckie vårtt secret her neden före och medt egen hond underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Kungsör den 15 Maj.

Qvitto för Olof Eriksson på återlevererade penningmedel.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi egen kong:e persone på vår gård Konungzöör then 15 Maij anno etc. 52 annamedt och upburit haffve aff vår troman och tienere Oleff Ericksson ottehundrede siutije och fyre marck ortuger och aderton peninger, som öffverbliffne vore aff then summa han annamede aff vår kong:e cammer anno etc. 51 etc. Hvarföre giffve vij för:ne Oleff her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne peninger; och thess till visse lathe vij tryckie vårtt kong:e secret her nedan före och medt egen hand underskriffvit etc. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Kungsör den 15 Maj.

Qvitto för Joen Larsson på inköpta loskinn.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udhi egen kong:e persone på vår gård Konungzöör then 15 Maij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff vår fougte udi Mälpade, Joen Larson, tu looskijn, som han till vårt behoff köpt hade etc. Hvarföre giffve vij för:ne Joen Larsson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltael um för:ne looskijn; och thess till visse lathe vij tryckie vårtt secret her neden före och medh egen hand underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Kungsör den 16 Maj.

Till Axel Eriksson [Bjelke] angående det ifrågasatta jordbytet mellan hans barn och K. Maj:t, om allmogens hjelpdagsverken i Östergötland och knektars användande i arbete vid Vadstena samt om Hemming Stenssons befordran till straff.

Riksregistr. 1552, II, fol. 36.

Gustaff etc. Vår synnerlig gunst tillförende etc. Vij hafva af eders skrifvelse förstått, käre Axell, thed I icke obenägne äre att unne oss the godz opå Öland, som edre barn tillkomma, för tillbörligitt vederlagh igen, anthen uthi Tiust eller annorstedz. Så ähre vij och benägne att unne eder vederlagh för samma godz, hvar eder läggligest vara kann, och see gerne, att vij [ɔ: I] medh thet förste vele upspane the godz, som I af oss till vederlagh begäre, at vij sedan kunne göre ther een enda medh etc.

Vij vele och vara förtenchte att låthe förskafve then vijn[d]byggiare till Åthvidzberg, som ther tienlige vinder bygge skall till bruchningenns behof.

Vijdare käre Axell, tycker oss rådeligest vara, at man skäligen handlar medh bönderne ther uthi Östergöttland om the hielpedagzverker till Vadstena slott och andre våre gårdar, och at man icke flere dagzverker af them begärer, änn som the sielfve vellvilligen uttgöre vele; kunne vij och lijde, att våre fougter motte qvittere medh bönderne, som hielpedagz[verke]r göre, anthen uthi fordring eller andre rättigheter, efter som skääl kunne vara, hvilkedt I them opå våre vegne tillsäije och befala ville. Säge vij och gerne, att knechterne motte och arbethe opå Vastena för penninger, och att man förtingade medh them om een vijss dagzpenning, ther om vij och nu Joachim Bullgerijm hafver låtidt tillskrifve.

Yterligare ähr eder uthan tviffell vetterligitt, huru een köpmann, ben:d Hemming Stenssonn, boendes uthi Högzby sochn, sigh schickedt hafver, hvilken nu (som vij förstått hafve) skall gå vidh skogen och brukar till eventyrs all skalck och tiuffvastycker. Så hafve vij några reesor låtidt skrifve Germund Svenssonn till, at han efter samma Hemming stelle skulle, vette doch icke, hvad ther till giordt ähr, eller om samma Hemming ännu vidh skogen fridlöss går. Ähr förthenskull vår gunstige villie och begären, att I vele hafva eder budh ther hädan och grannerligen förfhare, huru ther om ähr och hvar förbe:de Hemming ännu dagtinger vedh skogen, att I då ville hielpe till, thed han motte blifva anntastat och efter som saken kräfver straffatt; ther uthinnan skeer thed oss är behageligitt. Gudh eder befalandes. Datum Konungzöhr den 16 Maij åhr 1552.

Kungsör den 16 Maj.

Till konung Kristiern III af Danmark angående de gods i Norge Jöns Split tillägnat sig och på hvilka Johan Turesson [Tre rosor] och Lars Turesson [Tre rosor] gjorde anspråk.

Efter en i RA. förvarad, nyare afskrift af det egenhändigt undertecknade orig. på papper i danska riksarkivet, jämfördt med originalkonceptet i RA.

Vår vänlig och kärlig helsen medt hvadt mere kärtt och gott udi vår macht och förmögenheet är tilförende etc. Stormectigiste furste, käre her svåger, broder och nåboo, vij vele Edhers Kierligheet vänligen icke förhålle, att oss elskelige våre rådt och trogne män, her Johan Tursson riddere och Larss Tursson brödre, haffve oss udi underdånigheet giffvit tilkänne, att en E. K:tz undersåte udi Norige, benempd Jöns Splijtt, haffver them medt vold och välde ifrå några godtz och gårder, som them effter en theres närskylde frände, Erich Johansson benempd, fordom boendes opå Siöholm udi Sverige, genom rätt och bevijsligitt arff tilfaldne äre. Och haffve för:de her Johan och Larss förthenskuldt vår förscrifft och förbön till E. K. ödmiukeligen och opå thet underdånigeste begäredt, opå thet att them um förberörde arff motte skee och vederfares så mykett som rätt är etc.

Så effter vij sådane theres skälige och tilbörlige begären icke haffve affslå velet eller kunnedt och oss tesliges någett aff samme saks rätmätige lägenheeter kunnigt är, är förthenskuldt vår vänlige begären, att E. K. them förhielpe ville medt citation opå för:de Jöns Splijt till rätte etc., sammelunde medt förscrifft till E. K:tz gode men och rådt, som udi Upslo nästkommendes Joannis Baptistæ församblede bliffve, att them motte skee och vederfares uten vijdere upskuff eller förhaling um förberörde arff och hvadt annedt mere the offtebe:de Jöns

Splijtt kunne haffve tiltale, hvadt som rätt och skiäll vare kan; thett vij udi lijke och större motte gärne göre och förskulle vele och älliest E. K. (then vij udi then alzmectiges beskydden befale) benägne äre myckin behagelig vilie och vänskap till att bevijse. Datum på vår gård Konungxör 16 Maij anno etc. 1552.

Gostavus.

Utanskrift: Stormechtigeste furste, her Christian, Danmarckz, Norigis och Vendis etc. konung, härtig till Sleszwijck, Holsten, Stormaren och Ditmarschen, greffve till Oldenburg och Delmenhorst, vår käre svåger, broder och nåbo etc.

Sigill.

Kungsör den 17 Maj.

Till Nils Krumme angående ett jordbyte mellan en skattebonde och Svante Sture.

Efter originalet i Säfstaholms arkiv (F. 35).

Gustaff etc. Vår synnerlige gunst tilförende etc. Vij giffve edher tilkenne, käre Nils, att oss elskeligh tro man och rådh Svante Sture till Hörningzholm haffver oss förstå latid, thet han vill giöre ett jordeskifftte med en benämpd Jöns i Bergha udi Mörcköö sochn och giffve honum frälsis jordh igen för skattejordh, och förthenskuld begäret, att vij gunsteligen samme jordeskiffte till att göre honum efftherlate ville, ther med vij och vell äre tilfrijdz. Doch är vår nådige villie, att I vele haffve ther udi ett upseende, så att cronen udi samme jordeskifftte motte icke ske förkort. Gudh befalendis. Datum Konungzöör 17 Maij anno etc. 1552.

Kungsör den 17 Maj.

Till Erik [Håkansson], Olof [Larsson], Henrik [Skräddare] och Harald [Skrifvare] angående utlämnandet af varor till Väsby gård.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Göstaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Vij geffve edher til kenne, Erik, Oluff, Hendrik och Haraldh, att vor fougthe upa Vesby, Jacop Vest, haffver oss skrifftelighen förstå låthith, thet han stoor nödh och brek haffver uppå fisk och andre partzeler til gårdsens behoff etc. Therföre är vor vilie, att I skolen låta honom bekomma så mykijth aff hvar partzel, som uppa thenna innelycta zedel ståår antecknadh; sammalunde ith skippundh hampe och 4 [L]ŧ lijn, ener han sith budh um samma partzeler til edher haffvandes vardher; ther I edher effther retta haffve etc. Datum Kongsöör 17 Maij anno etc. 52.

Kungsör den 18 Maj.

Öppet bref för Anders Bengtsson på besittningsrätten till ett hemman i Smedby i Hjälstads socken.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff etc. giöre vitterligit, at vij af synnerlig gunst och nåde hafver undt och effterlåtit, som vij och nu med thet[te] vårt öpne bref unne [och] effterlåthe, at thenne vår undersåthe, Anders Bengtsson i Smedby i Hielinsta gield i Vassbo uthi Västergiöthland, må och skall (uti hanss lijfztijdh) niuthe, brucke och beholle förne Smedby frij för vår och cronones skatt och alle andre uthskyller, som ther åhrligen afgåå plägar. Biudandes förthenskuld våre befallningzmän, så och alle andre som för våre skuld

vele och skole göre och låthe, att the icke göre förb:ne Anders Bengdtsson her emoth hinder, platz eller förfong. Datum Kongzöö[r] 18 Maij anno 1552.

Kungsör den 20 Maj.

Qvitto för Joen Larsson på inlevereradt saköressilfver och tvenne loskinn.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA. Jfr äfven en annan afskrift i Norrl. handl. 1552: N. 6 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn kong:e persone opå vår gårdh Konungzöör thenn 20 Maius anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff vår fougte udi Mädelpade, Joenn Larsson, en sölffskåll, vogh en lödige marck, hvilckin han upburidt hade udi sacköre aff her Peder, som fordom var kyrckieprest udi Tuna etc.; item samme tijdh annamede vij aff honom tu looskin etc. Hvarföre giffve vij förscriffne Joenn Larsson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne sölffskål och loskin; och thess till visse lathe vij tryckie vårtt secret här nedhen före och medt egen hond underskriffvijdt. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Kungsör den 22 Maj.

Till Halsten Bagge angående återlämnandet till rätter ägare af några bref, som lydde på ett antal af K. Maj:t inköpta gods och gårdar.

Riksregistr. 1552, II, fol. 36 v.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Veet Halsten Bagge, att vår undersåthe och borgare uthi Vastena, Ulff Pederssonn, hafver uplåthidt oss till köpz några godz och

gårder, som han efter sinn framlidne moderbroder Erngisll Ulfssonn ärfft hafver, och hafver han låtidt oss förstå, att framlidne Sven Nilssonn annammade, strax Erngisl Ulfssonn på Långvijk dödh blef, utan all rätt och medh våld och välde the bref, som lyde på samma godz och lefrerede tigh, hvilke thu ähnnu tillstädes hafver. Så efter vij för:ne godz nu köpt hafve och oss the breff, som ther opå lyde, medh rätte hafva bör, ähr förthenskull vår alfvarlige villie och befalning, att thu lefrerer thenne Ulf Pederssonn förbe:de breff, hvilke hann oss sedan framdeles tillschicke skall; vettandes tigh här efter rätte. Datum Konungzöhr thenn 22 Maij åhr 1552.

Kungsör den 23 Maj.

Till Nils Ingesson, Simon Tomasson och Anders Nilsson angående undersökning af ett gods, som blifvit K. Maj:t föreslaget till inköp.

Riksregistr. 1552, II, fol. 37. Förut tryckt af K. G. Leinberg i Handl. rör. finska kyrkan och prestersk., Saml. 1 (1892): s. 14.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Vetter Nils Ingessonn, Simon Thomessonn och Anders Nilsonn, att thenne vår undersåthe och borgare uthi Åbo, Anders Kårffvetaske, hafver varidt här hooss oss och uthi underdånigheet opbuditt oss till byte ett godz, som är hans rätte fädernes arf, liggiandes uthi Loijmaioki i Kuma gårdz lhänn, som är halfdeelen af een by, ben:d Pispale, liggiandes för een mark ortiger och så godt att mann kann födha ther opå tiijo köör, och een ny väll bygd gård, för hvilkenn gård han begärer af oss igen een deel i Harittuby, som är för LX marker jord, hvilken jord kyrckioherren i Åbo hafver under prästeboolet ther sammestedz. Så är vår villie och befalning, att I ther om ransake vele, och hvar samma byte oss och cronone till förbättring och

icke till skade vara vill, efter som förbe:t ähr, äre vij tillfridz att inrymme honom samme jordebyte. Teslikest hafver han ödmiukeligen begäret, at förbe:de Harittuby motte komma uthi een stadga och vijss skatt, thed vij och så väll lijde kunne. Ther I eder efterrätte vele. Datum Konungzöhr then 23 Maij åhr 1552.

Kungsör den 24 Maj.

Öppet bref för Mats Larssons enka, hustru Agnes, på besittningsrätten till ett af hennes man förverkadt hemman.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde, så och för Gudz skuld hafver undt och effterlåtijdt, som vij och nu med thenne vårt öpne bref unne och effterlåte, att thenne brefvijserska, hustru Agnes, Matz Larsons effterlefverska, må och skall (oss till een behagelig tijdh) niute, bruke och behålle een gård, benämpd Aykala, liggiendi udi Hollula sochn och heredt uti Tafvastehuus lään, hvilken gård för:ne Mattz Larsson köpt hade och nu effter hans otillbörlige handell oss och cronone tillfallen är; doch med så s[k]ääl och vilkor, att för:ne hustru Agnes skall vare förplichtig åhrligen giöre oss och cronone af för:ne Aykala gårdh all then rättigheet, som ther afgå plägar. Biudandes förthenskuld våre befallningzmän, så och alle andre, som för våre skuld vele och skole giöre och låte, att the icke giöre förnämpde hustru Agnes her emoth hinder, platz eller [för]fong. Daterat på vår gård Kongzöör 21 Maij anno 1552.

Kungsör den 24 Maj.

Till Erik [Håkansson] och Olof [Larsson] angående utlämnandet af råmaterial åt de ryske sämskberedarne.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförende etc. Effther thet, Erik och Oluff, att the rydsse semeskmakare haffva förarbetat the skin och ther opåå föröth the andra partzeler, som the senesten utij Stocholm anammade etc.; therföre är vor vilie, att I skolen låta upaa nyth leffverera them nogor decker skin och andra partzeler, som är brixilia, aluun och asko, hvilke the til sith handeverkz förfordringh behöffve, ener the til edher med thetta vort breff kommandes varde, uppå thet the icke skole vara fåfenge etc.; vetandes edher her effther retthe. Datum Konunxöör 24 Maij anno etc. 1552.

Kungsör den 27 Maj.

Öppet bref till menige man i Närdinghundra och Lyhundra härad angående en bättre skötsel af åkerbruket och jämnare skattebetalning samt om firandet af onödiga helgdagar.

Riksregistr. 1552, II, fol. 37. Förut tryckt af P. E. Thyselius i Handl. rör. Sveriges inre förh. under kon. Gust. I, Bd 2, H. 2 (1845): s. 369—370.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude eder dannemänn alle, våre och cronones skatskyllige bönder, landboor och menige almoge, som byggie och boo uthi Närdingehundretz och Lyhundredtz häreder, vår gunst och nåde tillförende och gifve eder tillkenne, att klageligen förekommitt ähr, huruledes een part af eder låthe sigh befinne fast ovillige och träske till att uttgöre vår och cronones skatt och uttskylder uthi rättan tijdh och som af ålder sedvane varidt

hafver, ther egenom oss och Sveriges crono myckitt för kortt skeer, och ther till är orsaken, att I icke eder rätte åker och engz bruckning achte uthi tijdh, uthan i then stadh göre gestabodh och holle många otilbörlige helgedagar och förlame så hemmanen och lychtes så ther medh, att I hafve hvarken rådh till att göre utt rättigheten eller sielfve något att förtäre, och efter några, som för oss komme, för theras armodh och fattigdom skulld blifve undertijden benådade, förlåthe andre lättingar sigh ther opå, viliandes slätt inthed achte theras arbete, nytte eller gagn, uthan komma och så för oss och gnella, villiandes tiggia och pracka, lijka som andre hallte, blinde, siuke och förlamade menniskior göra pläge, thed oss slätt inthed behagar. Så opå thed, käre undersåther, sådana besväringar här efter förekommas och afstellte blifva motte, hafve vij befalet vår fougte, at han skall hafva upseende medh thed sällskap, som icke vele achte theras åker och engzbrukning, och ther några finnes, som icke vele göre utt theras rättigheter uthi rättan tijdh, the samme skole för träsko skul till tre marker ortiger efter Sveriges lagh strafade blifve. Här I eder dannemänn alle efter rätte hafve etc. Datum Konungzöhr then 27 Maij åhr 52.

Kungsör den 27 Maj.

Förläningsbref med vissa vilkor för Jöran Jakobsson på Länna gård i Almunge socken.

Efter konceptet i KA:s samling af Kongl. bref 1523—60.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij aff synnerlig gunst och nåde haffve undt och effterlatid, som vij och nu med thetta vårt öpne breff unne och effterlate, att thenne vår tro tienere och fogte udi Närdingehundretz heredt, Jacob Jörensson, må och skall (oss til en behagelig tijdt) besittie, bruke och beholle en vår och cronones gård,

benempd Länna, liggiendes udi Almunge sockn udi för:ne Nerdingehundretz heredt, frij för vår och cronones skatt och utskylder, som ther årligen affgå pläger; doch med sådane skääl och vilckor, att han för:ne gård oss til gode schall byggie, betre och vidh macht hålle, att vij ther natlägre haffve måge, när vij ther i häredet reesendes och dragendes varda. Biudendes förthenskuld alle, som för våre skuld vele och skole göre och lathe, besynnerligen våre camererer, att the icke göre för:ne Jacob Jörensson her emot hinder, platz eller förfong. Datum på vår gård Konungxör 27 Maij anno etc. 52.

Kungsör den 27 Maj.

Till Gustaf Fincke angående ärjemarkens uppodling och om en kungsgårds anläggande i Nyslotts län.[1])

Efter afskrift i Gustaf Finckes kopiebok. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849): s. 169—170.

Gustaff *etc.* Vår gunsth tillförende etc. Effter som vij tigh tillförendhe, Giöstaff Fincke, vår vilie och meningh bodhe munteligen och schrifftelighen um eriemarcken ther utij Nyslottz län haffve noghsambligen förstå latiidtt, att vij ändeligen vele haffve henne bygd och besatth etc., så är än nu vår alffvarlige vilie och befalningh, adtt tu här utinnen vinlegger och beflijter tigh thet yterste tu kantt adt late besettie samme äremarck. Tesligiste är vår vilie och befalningh, adt tu med thet förste tencker till att late uprätte och byggie oss utij för:ne äremarck een konungx gårdh, ther som tigh och flere kunne synes vare lägeligest och besth, effter som vij tiigh här um vår vilie och meningh och så tilförende

[1]) Enligt 'Register opå . . . alle bref . . .' 1552 (RA.) hafva liknande skrifvelser äfven afgått till Jöns Knutsson [Kurck], Jöns Väsgöthe, Anders Väsgöthe och Niels Ingesson.

undervisth haffve; thet tu så til thet tråligeste bestelle vilt. Datum på vår gordh Konungxör 27 Maij anno etc. 1552.

Kungsör den 28 Maj.

Till menige bergsmän på Norberg angående hjelp och undsättning till en nyupptagen silfvergrufva i Norrbärke socken.

Riksregistr. 1552, II, fol. 37 v. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 137—138.

Vij Gustaf *etc.* tilbiude eder, trogne undersåther, menige bergzmänn och dannemänn alle, som byggie och boo på Norebärg, vår gunst och nåde tillförende. Och effter eder väll vitterligitt ähr, dannemänn alle, hvad omsorg och flijtt vij altijd hafve haft till at förbättre Sveriges rijke och cronones bäste, synnerligen till att komma bergverken till gångz, att cronan ther af profijtt och fördeel hafva motte, såsom vij och nu giordt hafve, i thed vij hafve låtidt optaga gamble östre söl[f]bärgitt, till hvilkedt våre undersåther i Dalarne, både i Tuna sochn och the andre näst omliggiande sochner, bijstånd och hielp medh dagzverker och körninger giordt hafve, så opå thed cronon i alla motto kunne förbättredt blifve, hafve vij och then sölfgrufvan uthi Norrabärcke uptaga låtidt, och efter samme grufve icke ähnnu så fulkommeligen till bruckning kommen är, såsom thed behöfdes, försee vij oss till eder dannemänn alle, att I och så medh dagzverker så väll som andre våre undersåther oss till bergzbruckningen vidh förbe:de sölfgrufva i Norabärcke till hielp och unnsettning kommandes varde, och at hvar uthi sinn stadh hielpe till samma bruckning så myckitt som möijeligitt vara kan, och efter som vår fougte eder på våre vegna tilsäijandes och befalandes

varder. Ther uthinnan skeer thed oss behageligitt ähr. Gudh eder befalandes. Datum Konungzöör then 28 Maij åhr 1552.

Olika orter i Maj.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

'Register opå . . . alle bref . . .' 1552 (RA.).

[Kungsör] den 1 Maj.

Till her Johan Turson, att han lather the Hollender, the[r] äre udi Nyköpung, bekomme en tunno spannemåll för 2 tunnor salth; um han kunne få 2½ tunno salth för en tunno spannemåll, så vore thet vell gott etc.

Till Seffrid Jönsson, fougte på Öland, att vår N. H. fougter opå Gripzholm och Räffznäs några tiänere udi torskefiske til Öland skicke skole, them Seffred all then deell the behöffve förskaffe schall, undervijsendes them och, hvarest beste tilfelle är til gott torskefenge.

Till Germund Svensson, att han med lempe udi fremmende nationer skal förkunne lathe, att V. N. Herre spanmål til kiöpz att selia haffver, hvad the Hans K. M. like och skiäll för then giffve vele etc. Och um fremmende hijtt icke kome, thå skall spanmålen sendes til Öressund och ther udi salt eller andre varur med Hollender förytres.

Till Lasse Belttare, att han sig til Konglige M:ttz cammer med leffreringen begiffve scal. Ther skall han vijdere underrettett varde, huru spanmålen förytres skole, och huru dyrtt sälies.

Collation för M. Erico Petri på Suderköpingz prestegeldh.

Till Bengt Scriffvere, att han sigh beflithe scall, thet Lindebergz bruckning motte gå fortt för sig, och vil K.

M:tt icke besvere Åkerbo hered eller Närickе med några dagsvercker, uthen Erich Håkonsson och Oluff Larsson skole scriffve til Finland effther 30 eller 40 starcke finner, the tijd til bergit förskickes skole etc.; item skall fiske scriffveren ifrå Stockholm sende Bengt så mykin fisk han behöffver til bergzbruckningen. Scall Bengt och så laget, att thet står väll til vid Lindeberg, ty V. N. H. vil med thet förste drage tijtt up.

[*Kungsör*] *den 2 Maj.*

Till Erick Roloffzson, att han lathar en Vår N. H. tienere, benempd Sten Ericksson, få borgerlege till två sine hester ther på Gripzholm, effther som andre ther liggie bekomme pläge.

Till Anders Arendzson och Lasse Olsson, borgere udi Elffzborg, att the troligen handle skole med then trälast, som V. Aller N. [H.] (effther som her Göstaff Olsson med them förhandlett haffver) them befale lather til att förytra udi Amsterdam; och skole the thesse effthersсriffne partzeler köpe til V. A. N. H. beste, som är gott, opappett svart och leffverferghe[dt] sammet, item sijden athlask, gott och opappett aff same ferge, tesliges nägett sucker, carnari och canelbarck. Aff hvar partzel, som förscriffvet står, skole the något köpe. Och hvar the icke sielffve förstand opå gott sijdentyg haffve, thå skole the handle med någen ther udi Amsterdam, som opå sådant godz gott förstand haffver; giffvendes honum för sit omack, hvad skiäll kan vare.

[*Kungsör*] *den 3 Maj.*

Till Jochim Bulgerin på Vastena, att han skall lathe Jören Trulsson haffve sitt borgeleije medt 4 sine hester och Esbiörnn Pedersson medt 3 hester ther opå Vastena

slott, så att the bekomme hvadt dell the behoff haffve till sig och sine hester effther skälig vijss etc.

Öpitt breff för Erick Matzsonn, att han skall haffve udi befalning alle the knechter, som Anders Småleninge udi befalning hafft haffver udi Östergötlandh etc.

Till Hans Helsing, att han lather aff medt sitt pockerij, som han giortt haffver the bönder etc.

Förskrifft till Lasse Erickson för Jogen Jönsson i Glåmista udi Forss socken, att han lather honum giffve span för span för thet gamble affradh han står tilbake medt etc.

Svar till Rassmus Raffvelsson, att han lathe[r] komme samme stött utåff gruffvene, så att man kunde komme till bruckning medt thet alder förste etc.; item the 135 stycker oxehuder han begärer till lijner må han bekomme them på Näss, um ther är så många; hvar ther icke är, thå må han haffve sitt budh till Vesterårs och Stocholm att ther bekomme så många han behoff haffver; item att han lather bönderne, som pläge köre malmen fram, göre i then stadh vedh uth etc.

Förskrifft för Niels Jacobsson i Sandaboda udi Byrstele sockn till Gabriell Christersson, att han är honum behielpelig, att han må beholle samme Sandaboda och tilseger the bönder, som boo nemest honum, at te lathe bliffve honom tilfrijdz etc.

Förskrifft för Simon Larsson i Siggiläst aff Peuthe sockn till Niels Scriffvare, att han lather honum bekomme then mandzboth, som han haffver upburidt för hans broders dödh, som slagen bleff etc.

Svar till Anders Pedersson, att Kong:e Ma:tt är tilfrijdz, att Hans N. vill beholle samme Balckatorp, och haffver befaledt Jacob Månsson, fogte på Hammer, att han skall vederkennes samme godz Balckatorp, och att han är för:ne Jacob Månsson behielpelig udi hvad dell han behoff haffver till Hammers gårdh; item att han och

skaffer så, att ther vedh Hammers gård måtte en godh affvell medt thet förste uprättedt bliffve etc.

[Kungsör] den 4 Maj.

Till Erick Håkonsson, Oleff Larsson, Hendrich Skreddere och Harald Scriffvere, att the lathe Jöns Monsson på Upsala gårdh bekomme tor fisk och saltt, så mykit han en tijd long behöffver, eenär han sit bud til them skicker.

Till Jöns Monsson på Upsala gård, att han så mykit tor fisk och salt bekomme skall på Stockholms slott, som han sig en tijd long med behielpe kan.

Till Mons Geett, att han icke skall göre bönderne ovillige och genstörtige til att tilhielpe och förfordre cronones beste, och att han Lasse Erichxson behielpelig vare skall udi then fiske bygning han företagit haffver, rettendes sig och udi alle motte effther Lasse Erichssons undervijsning och giffvendes um alle umstender K. M. tilkenne.

Svar till Arffvedh Sckriffvere [*sic*], att han förskicker the tiugu och fem skeppund flesk, som han upburidt haffver udi sin förläning till Orholmen etc.; item att han skall lathe förskicke then peninge upbörd för thetta åår 52 medt thet förste till Kong:e Ma:ttz rentecammer etc.

Till Joen Karsson, att han lather thet flesk, som Arffvedh Schriffvare leffrer[er] till Kegleholm, komme till Aske[r]sundh medt thet alder förste etc.

Svar til Jören Fincke, att vår aller N. H. icke fulleligen vett, um man then häredzretten ifrå Casterholms slott på Åland umbere kan, som han begärer. Till then besvering menigh man haffver opå Åland aff Torsten Hendersson, scal böthe til finnes, när Torsten kommer til min herre.

Svar till Lasse Olsson, att han her effter icke någen fijsk aff Helsingeland förskicker till Stocholm, uthan att han skall lathe komme samme fijsk till Kong:e Ma:ttz bergzverck etc; item är Kong:e Ma:tt tilfrijdz um then stadga speck, som han bestelth haffver udi Helsingeland, som är 20 tunnor speck etc.

Förskrifft för Oleff Pedersson, Oleff Jönsson, Lasse Nielsson, Håkon Karsson i Lissiöö udi Muncketorp sockn till Måns Birgesson, att han lather them bliffve tilfrijdz osakfelthe för the fyre elger the skuttidh haffve udi thenne gången etc.

[*Kungsör*] *den 6 Maj.*

Öpett breff för her Påvell i Floda, att han skall haffve udi sin liffztijd två gårder i Forssa.[1])

[*Arboga*] *den 8 Maj.*

Till Knutt Knuttzson till Öckna, att han skall vare medt Långe Bencht udi Strengnes och Vesterårs stichter ther att mustre och betale Kong:e Ma:ttz hoffolck, så myckett som är udi för:ne tu biscopzstichter och hollendes clare och beskedelige register på för:ne krijgzfolck etc.

Förskrifft för Sven Joensson till her Larss Siggesson, att han skall befale then Biörn i Bärga, att han lather honom bekomme then dell han honom ifrå haffver etc.

Till Jören Jönsson, att han förskaffer K. M:t udi Kopperbergxlagen en som gott förstond hade upå kupperbrukning, latendes honum seden oförsumeligen komme til Skinsäckeberg, ther Hans K. M:t achter lathe haffve en kupperbrukning.

[1]) Jfr ofvan, s. 240; där aftryckta bref synes ej kunna identifieras med ofvanstående.

[*Arboga*] *den 9 Maj.*

Till Hans Pedersson, att han medt thet alder förste giffver Kong:e Ma:tt tilkenne um all bergzverck, och huru myckett han fåår utåff gruffven etc.

Till Erick och Oleff, att the skole förhöre then sack, som står emellen Haraldh Olsson och Hans Schotte etc.

Till Jörenn Norman och Valentin, att the giffve sig oförsummeligen till Kong:e Ma:tt etc.

[*Arboga*] *den 10 Maj.*

Svar till Knutt Ingesson, att Kong:e Ma:tt kan icke giffve Jöneköpungz borgere så gott köp på H. N. spannemåll, en marck för span korn och 10 öre för span rog, uthan att han haffver sitt budh till Kijndh och Marck, um the vele giffve H. N. bettre skiäll för samme spannemåll etc.

[*Arboga*] *den 11 Maj.*

Till Hendrick Schreddere, att han giffver Kong:e Ma:tt tilkenne, hvadt prijss varurne både ther i Stocholm och annerstedz nu äre, och um alle andre lägenheter förstendig lathe.

Till Erick Håkonsson och Oleff Larsson, att the skole vare Andhers Ernest förfordelige medt en espingh till att förskicke till Kong:e Ma:tt oförsumeligen något sijdentygh och annedt, hvadt Hans Nådh behoff haffver etc.

Öpitt breff för stadz kyrckenes bygningz behoff udi Arboga på kyrckedellen aff tienden, som udi thetta år 52 udi för:ne Arboga stadz kyrckie sockn nordan och sunnan åån fallen ähr etc.

Till Erick, Oleff och Hendrick Schreddere, att Kong:e Ma:tt förskicker them ett breff, som Germundh Svensson haffver tilskriffvitt Erick Håkonsson och begerer några

partzeler theden ifrå Stocholm och till Calmare slotz behoff; item att the vele lathe bekomme Germundh både then fureblåse, så och alle andre partzeler han begerer, som zedlerne förmelle etc.; item haffver Kong:e Ma:tt handlet medt Andhers Krutmakere, så att han skall vare i Stocholm och luttre och calstere thet salpetter, som på Stocholms slott liggiendes är, och at te vele handle medt honum, att han sådane calstering udi Upsala eller annerstedz, ther strömer äre, och opå then orth han kunne holle sig ifrå myckett selskap, förhender haffve motte, så at the lathe honum bekomme hvad deell han haffver behoff till sitt handverck etc.

[Kungsör] den 13 Maj.

Förskrifft till Gabriel Cristersson för Lasse Halffvordsson och Oluff Pedersson udi Nötie, att han lather them bekomme igen then äng, som Hanorde och Annö boer them nu affhende vele, um the haffve någen rätt till samme äng etc.

Till Jöns Månsson, att han är thenne Hans Plåtenslagere förfordelig både udi en måtte och annen, så att han oförsumeligen motte komme till arbetes ther i Upsale etc.

Till Hans van Lignijs, att han skall lathe smide till Hans Plåtenslageres behoff, som skall arbethe udi Upsale till K. M. behoff, både ambolth och annedt mehre, som han till sitt handverck förnöden haffver.

Till Matz Stuutt, att han öffvergiffver trapperymningen och bruker better uppe under takett etc.

Försvarelse breff för Ansten Larentzson i Ååby i Lyssningzhärede för sine granner, som honum öffverfalledt haffve etc.

Till Långe Måns, att Kong:e Ma:tt haffver förläntt Svantte Sture kyrckie och preste landboer i Läcköö län,

att han förthenskuld inthet befatter sigh medt hvad deell the her effter utgöre skole etc.

Svar till Andhers Hansson, att Kong:e Ma:tt förskicker honum the peninger, som han skall haffve till the dijkere och timbermendz betalning, och att han tencker till att söke måtten medt alth arbethe, som han nu haffver förhender och icke någen stoor onyttug umkostnadt ther opå offtere gör etc. Um qvernestener och dagzvercker haffver Kong:e Ma:tt latijdt bestyre, så att han skall bekomme them medt thet alder förste etc.; item kögell och lerefft kan Kong:e Ma:tt icke upå thenne tijdt förskaffe dijtth, och att han icke heller ifrå Stocholm medt sitt folck någett till Räffznes, så lenge pestilentia udi för:ne Stocholm regerer, fordre eller hempte skall etc.; item att han och är förtencht att holle passelig gestebudh och så lagett, att måtten ther medt icke heller förgäthen bliffver, så att han kan ther medt vare tilsvars, när hans rekenskap förhöres skall etc.

[*Kungsör*] *den 14 Maj.*

Förskrifft för Jöns Pedersson i Säm udi Kindh till Söffriin Kijll, att han befaler thenne Jöns Pederssons granner, thet the affstelle then gamble affvundh och ovenskap och tesligest udi ett uppenbare rychte, som är att han sig medt oskiälig creatur befatte skole, som the haffve till thenne Jöns Pedersson, så att han lather honom vederfares så myckett rätt och skiäl kan vare.

Till Söffverin, att han lather förskicke till Kägelholm the hielpe dagzvercker, som i fiordh tilbake stodhe udi hans befalningh etc.

Till Hendrick van Cöllen, att han holler upå then bygning, som han haffver förhender opå Kägelholm, och att han vill vare förtencht till att lathe tilpynthe än nu

en kellere och andre nödtorfftige bygninger, som behoff görs etc.

Till Germundh Svensson, att Kong:e Ma:tt haffver handlet medt Andhers Kruuttmakere, så att han skall her effter bliffve i Stocholm, och att han effterlather honum, thet han må sälie sitt tingest borth ther i Calmarne, och att han förthenskuld haffver gran acht opå honom, att han icke giffver sig utur landett, uthan att han förfordrer honom medt sin redskap medt thet förste up till Stocholm.

[*Kungsör*] *den 15 Maj.*

Öpitt breff för Jöns Månsson Cammerer, att han skall haffve till en behagelig tijd ett kyrckie godz, benempd Sundby udi Rydh sochen, medt all rente, som ther aff gå pläger etc.

[*Kungsör*] *den 16 Maj.*

Till Andhers Ericksson på Kägelholm, att han förskicker till Kongzör till Kong:e Ma:ttz behoff två tynnor hvetemiöll och tre tynnor rogmiöll etc.

Förskrifft till Måns Birgesson för Niels Hansson i Skällestada udi Dingetuna sochen, att han befaler then Måns i Råby udi same sochen, att han lather thenne Niels bliffve vedh sitt hemmen Skällestada etc.

Förskrifft till Isack Nielsson för thenne Hendrick Mårtensson, Niels Michelsson och Mårthen Larsson i Heijkiläby udi Jämpte sochen, att han förskaffer them så myckett the haffve rätt och skiäll till etc.

Till Lass Svensson, att han leffverer[er] smöredt till Norköpung och spannemålen förskicke[r] dijtt, som honom är befaledt tilförende etc.; item att han lather bönderne udi hans befalning göre dagzverckerne til Vastene slott för the 670 hester, som tilbake stå etc.

Svar till Erick och Oluff, att Kong:e Ma:tt vill inthet haffve Sven Månssons jern, uthan att han lather Kong:e Ma:tt bekomme then summa guld han plichtig är; item skole the anname aff then Henrick Olsson, Corth Pipere och the Arboge borgere, som haffve förskicket oscriffvet jern utöffver Tälie, halffpartten aff theres godz udi sackköre som oscriffvet vår etc.; item at te icke lathe Alexanders drenger upslå någen kopper, så lenge pestilentia regerer, doch så at te leffverere honom kopper opå nytt till att utslå etc.; item at te lathe beflite sig till att lathe bryggie och bake och haffver Kong:e Ma:tt latedt bestyre them thome tunne trä etc.

Till Sven Andersson, Erick Dalekarl, Lasse Larsson och Palle Pederson, at te förskaffe aff theris befalninger till Reffznäs så monge dagzvercker, som Anders sig medhielpe kan etc.

Svar till Axell Ericksson, att hertig Erick kan ingen svar giffve opå then sack, som är emellen fru Gunnell och fru Anna, medt mindre the giffve Kong:e M. tilkänne ther um etc.

Svar till Jacob Tursson, att Kong:e Ma:tt vill, att han skall stelle effter then Rasmus Nielsson; item kan Kong:e Ma:tt ingen dell nu på thenne tijd att förskaffe till hameren, utan att han kunne finne någen råd ther nidre till för:ne hammers behoff etc.; item att han icke lather bönderne göre flere dagzvercker ut, än som the velvilligen sielffve göre vele, och the som hielpedagzvercker utgöre, skole bliffve förskonede medt fodringen och andre utlager etc.

Till Söffverijn Jute på Vesterårs, Erick Rolffsson på Gripzholm, Anders Hansson på Reffznäs, Niels Knutzon på Tynnelsiö, Michell Helsing på Eskelstuna, Jöns Månsson på Upsale, Hendrick Simonsson på Svartziö och Bencht Nielsson på Ekolsundh, at te skole förskaffe till

Stocholms slott een hoop thom faatt och tunne trä till att legge någett skepzööll udi etc.

Till Håkonn Värme, att han förskicker till Jacob Vest på Vesby gårdh något aff thet flesk, som han haffver udi Ååsunde härede liggiendes etc.

Svar till Jachim Bulgerijn, att Kongelige Ma:tt vill icke, att han skall lathe böndherne göre dagzvercker för then fodringh, som the skole utgöre anno etc. 52, uthan att han lather them göre hielpedagzvercker för the rettigheter, som the stå tilbake medt; item att han icke heller legger flere hielpe dagzvercker på bönderne, än som the sielffve velvilligen vele etc.; item att han vill handle medt knecterne ther nidre, att the vele arbethe opå slottedt för peninger och få kost ther opå slottedt; item att han köper någre lester ströming till uttspisningh och giffver 6 marck för hvar tunno etc.

Svar till Jacob Vest, att han tager aff the peninger, som han upbär aff hans befalningh och löner folckedt ther medt; item um fettalien, som han begärer till gårdzens behoff, haffver Kong:e Ma:tt latidh tilskriffve Erich, Oleff och Håkon Verme, att han samme fettalie bekomme skall etc.; item att han löner thet legefolckedt, som är vedh hytterne och vedh gården, så at te bekomme the hielpepenninger, som the pläge haffve etc.

[*Kungsör*] *den 17 Maj.*

Till Lasse Pedersson på Stäkeborgh, att han skall förskaffe till Norby gårdh thet meste fisk, som han umbäre ifrå slottedt kan etc.

Svar till Jacob Holst, att han haffver sitt rådh medh Måns Höock och läthe mure till ett rum mere opå hussedt än som tilförende var; item att han förskicker till Kong:e Ma:tt ett vist register opå thet folck, som arbete på husett; item att han lather förslå, huru många dagz-

vercker han behöffver i sommer till gårdzens arbethe och lather K. M. förstendige etc.; item att han legger sig vinning um ther vedh gården och förschaffer sig fisk medt nööther och anner fiske redzskap, doch haffver K. M. latidt scriffve Lasse på Stäkeborgh till, att han skall förskaffe fijsk till Norby etc.

Förskrifft för Anna Jacob Jönssons i Fäggeby udi Schävij sochen till Jören Jönsson, att han läther för:ne Anna och hennes man bekomme igen hvad dell som han ifrå them tagit haffver.

Till Håkon Verme, att han giffver sig sielff till Kong:e Ma:tt medt thet alder förste, vettendes giffve H. N. tilkenne både um then skattlegning och annedt mehre etc.

Till bisp Larss i Upsala, att han tencker till att förmane menige man udi sin predichen um syndebooth och idkelige böner till Gudh um thenne svåre plåger, som nu förhanden äre, och att han alle kyrckieprester och så udi like måtte ther till förmane vele; item att han och vele nu opå thenne tijd um åredt holle bönedager.

Till Lenardt Sölffskriffvere, att han tencker till att giffve Kong:e Ma:tt tilkenne um alle bergzens lägenheter etc.

Till Oleff Knuttzon, att han medt thet förste giffver Kong:e Ma:tt tilkenne än yttermere um the sölffköperes skalckestycker etc.

[Kungsör] den 18 Maj.

Till Niels Tulesson, att han förskicker till Konungzör ett halfft skeppundh humble, tesligest läthe bake $1^1/_2$ pundh rogmiöll till Kong:e Ma:ttz behoff och något hvetemiöll udi like motte tilpynthe och sende till Kong:e Ma:tt.

Till Sven Kornscriffvare, att han lather hustru Anna, Tordh Grytegiuteres effterleffverska i Stocholm, bekomme 2 pundh rogh och 2 pundh malth.

Till Erick och Oleff, at te skole lathe Hans Hertzog bekomme then pållere redskap, som är i Vettinge.

Till Arffvedt Scriffvare, att han kennes vedh the godz, som Helge Arffvedsson och Andhers Benchtson i Smedieby haffver såldt Kong:e Ma:tt, och att han annammer aff them gode jordebreff på samme godz etc.

Till Niels Tulsson, att han är thenne Hans Hertzog Plåtenslagere och Hans Stenhuller förforderlig medt sitt handverck till Upsale etc.

Öpett breff för Helge Arffvedzson, att han skall haffve till en behagelig tijd två Kong:e Ma:ts egne gårder, benempde Norre och Södre Trästena udi Trästena sochn i Vasboherede, frij för städzleören, och the andre rettigheter skall han utgöre årligen etc.

Till Sven Andersson, att han skall her effter upbäre skatte peningerne um vintteren och leffvere[re] samme peninger udi Kong:e Ma:ttz rentecammer etc.

Till Erich och Oleff, at te lathe the borgere, som haffve sitt godz opå her Svantte Stures skep fractedt, bekomme igen samme godz, och at te borgere må vare udi K. M. minne för thet oscriffne godz, som the vele hade utskickett etc.

Till Jören Arffvedzson, att han icke lather bönderne udi sin befalning för monge hielpe dagzvercker utgöre, uthan affkortter medt them för samme hielpe dagzvercker anthen utåff fodringen eller andre utskyller etc.

Till Joen Bagge, att han skall affbetale the knechter, som han haffver udi befalning, och granneligen scriffve up hvar persson och hvar the äre boendes, och förskicke Kong:e Ma:tt clare och beskedelige register opå samme knechter etc.

Till Kedell Nilsson, att han skynder up til cammeren her Peder i Törnevalle prost med sin leffrering och regenskap etc.

Till Sven Andersson, att han skynder sig up med sin leffreringh etc.

Till Seffrin Juthe, att han förskicker hijt then miöd, som Michel Ryss han blåndede etc.

Till Erich H[åkansson] och Oleff L[arsson] um någen gäll, som hustru Gertrud haffver uthestondende i Stocholm.

Samme mening till Lasse Pedersson um någre geld udi Suderhöpungh etc.

[Kungsör] den 19 Maj.

Collationn för her Sigfrijd Martini opå Uskula prestegeld udi Findlandh etc.

Till Axell Nielson och Lasse Fleming, atth the skole upregistrere the knechter och annedt selskap, som arbete opå bergit i Upsala och förskickendes till Kong:e Ma:tt visse register opå samme arbetes folck etc.

Till Jöns Månsson, att han skall tage en starck borgen utåff Måns Guldsmedh udi Upsala och lathe scriffve up hvad dell han haffver etc.[1])

Till Lasse Pedersson, att han skall medt lempe och oförmercht förskicke then Hendrick Prijs udi Suderköping till Kong:e Ma:tt, och att han haffver upseende opå hans ägedeler, atth the bliffve tilstädes etc.

Till Oleff och Erick, at te lathe rette then Anders Småleninge och hans scriffvare etc.

Till Jören Jönsson, att han skall handle medt lempe medt menige man udi Tuna sockn, Henemora, Huseby, Folckerne, Grytenäs, Myckleta och By sockner, at te vele före utt till Salebergitt thet sölffbly, som är liggiendes

[1]) Randanteckning: Relator Oleff Knutzon.

vedh Gamble Sölffbergit etc.; item att han skall och stelle effter then Anders i Halstenboda, som är rymdh, och hvad dell, som är opå hans gårdh, skall han anamme och late komme till K. M. gårder ther uppe etc.

Till Oleff Trotteson och Jören Fincke, at te skole lathe thenne Jöns Jörenson, Oleff Hemmingson och Jäppe Jönson bekomme igen then öö, benempd Löcköö, som Äppleööboer haffve them ifrå affhendt etc.

Svar till Jöns Månson, att han skall lathe Axel Nielson och Lasse Fleming upregistrere the knechter och annedt selskap, som arbethe opå bergit, och förskicke till Kong:e Ma:tt visse register opå same arbetes folck etc.; item att han skall leffrere Henrick Schreddere the partzeler, som han upburit haffver udi Findlandh, och then fetalie, som K. M. tienelig är, skall han sende till Hans Nådh etc.; item skall han och lathe hattemakeren tage then granneste ull, som han haffver, och göre till Kong:e Ma:ttz behoff några hatter medt the letteste filther han them göre kan etc.

Till Hendrick Schreddere och Hareldh Scriffvare, at te skole anname aff Jöns Månsson the partzeler, som han haffver upburit aff K. M. arffvegodz udi Findlandh, och then fetalie, som Kong:e Ma:tt är tienelig, som utåff same partzeler äre, skall han late komme till Kong:e Ma:tt etc.

Till Erick och Oleff, at te late thet embetes folck, som är än nu opå Stocholm, komme till K. M. slott och gårder, till thess pestilentian stiller sigh, och dith för:ne embetes folck bliffver förskickedt, motte [the] göre Kong:e Ma:tt något gagn etc.; item at te och förskicke till Upsala gård then Oleff Muremestere, och Anders Muremester skole the late komme till Vesterårs slott ther att mure etc.

[*Kungsör*] *den 20 Maj.*

Till Jören Jönson, att han beseer then Finhyttan opå Garppebergitt, um ther till hytte stelle god lägenheett är, och lather Kong:e Ma:tt förständige.

Svar till Kedell Nielson, att han tencker tilledt[*sic*] att föryttre then spannemåll, som han förskickett haffver till Sudercöpungh udi god betalningh. Then messingh och thän må han läte göre up udi fatth och liuss staker.

Svar till M. Claes i Linköpung, att han handler, som honom best synes um the två bönder, och effter som svarligit både för Gudh och menniskior vare kan etc.

[*Kungsör*] *den 21 Maj.*

Förskrifft för Håkon Svensson i Askatorp i Gränna socken till Erick Månsson, att han förskaffer samme Håkon rett opå then skattejord, som hustru Brita på Hammer vill medt orette tilegne sig udi frelses jord ifrå för:ne Asketorpz ägor etc.

[*Kungsör*] *den 22 Maj.*

Till Erick och Oleff, att the läthe taghe up thet tegell, som ligger udi racketebanen ther i Stocholm udi gulffvet och legger i samme gulff igen ölandzsteen etc.

Förskrifft för her Peder i Tuna till bisp Larss, att Kong:e Ma:tt haffver gunsteligen öffverseedt medt honom för then misshandell han giordt haffver, och att han skall förskaffe för:ne her Peder ett annedt prestegeld igen ther udi Upsale sticht etc.

Till Erich Scriffvere, att han skall lathe Ulff Pederson udi Vastena bekomme igen then handskrifft, som han aff honom på något smör annammedt haffver.

Förskrifft för Niels Pederssonn udi Vargårdeby och Mårthen Olsson i Dagalössa till Niels Tulsson, att han

lather them bekomme theris lön för thet the haffve smelthedt opå Skinsäckebergh etc.

Till Erich Michelson, att han giffver thesse smelthere, Niels Pedersson och Mårthen Olsson, förloff att ramme sith beste, effter the haffve hustrur, och att han förskaffer andre ogiffte udi theris stadh igen etc.

Förskrifft för Amundh Schreddere udi Vädela i Tillinge sochen till Erich Larsson och Håkon Verme, att the lathe förskaffe, thet han må bliffve vedh sith hemen, som Hans Anderson udi för:ne Vädela vill honom ifrå affhende etc.

Förskrifft till Arffvedh Scriffvere för Peder Nielson i Korndal i Skarsta sochn, att han icke öker skatten mehre opå samme Korndal, än som för:ne Peder förmå[r] att utgöre etc.

Förskrifft till Nels Tulsson för Lasse Jönsson i Åsby udi Malm sochn, att han anammer aff Sven Frijss then sacköre, som för:ne Lasse haffver honom giffvit, som K. M. tilkommer och iche tager 2 gånger aff Lasse för ene saak peninger etc.

[*Kungsör*] *den 24 Maj.*

Till Erick och Oleff, at te skole giffve Karijs pasbordh till Tysland etc.

Till Henning, att han skall förskicke till Kong:e Ma:tt ett register opå alle partze[le]r, som salige vår nådigste fru haffver latidt förskicke till Kägleholm, och hvadt som H. N. haffver förskicket till Gripzholm etc.

Till Erick och Oleff, at te skole förskicke till Vesterårs slotz behoff två eller tree Ålandz kalckskuter, så snartt ther kommer någre kalckskuther till Stocholm etc.

Till Anders Erichson, thet han skall haffve udi sin befalning the två hambrer, som äre udi Fällensbro sochn.

Förskrifft för Lasse Torbiörnsson i Öreby i Frökin sochen udi Värmeland till Söffverin Småsven, att han må

tage en enckie till ächte, som åtthe en hans skyldeman till trijdie ledh; hvar thet är emott Gudz ord, ther um han med M. Erick Falck befroge skall.

Svar till Oleff Knuttzson och Lenardh Germundson, att K. M. lather sig åthnöije och är tillfridz, att the Vesterårs och Geffle borgere bliffve vedh then summa gull och penninger, som the haffve utfest K. M. för theris misshandel skuldh; item the smelttere må bliffve straffede, effter som theris sak är, synnerligen them som mest udi spelledt varidt haffve etc.

Till Söffrin Småsven, att han icke tager aff menige man udi Elffvedalen mehre än en skeppe korn aff hvar; item att han befaler the bönder, som udi hans befalning äre, och them som skin haffve fale, thet the giffve sig sielffve till K. M. medt theris skin, och att han scriffver medt them, hvadt skin the haffve, till K. M. etc.

Till Söffrinn Juthe, att han skall förskaffe then Hans Ryss huserum, ther han kan arbethe udi, och hvad dell han behoff haffver till sitt handverck, och att han må bekomme månedt kost ifrå slottedt; item att han förskaffer honom tretije marck ortuger och 6 alne cläde um åredt; item att han läter en kar fölge honom till Stocholm, ther att bekomme hvad dell han haffver behoff till sitt handverck; item att han och förskaffer honom två eller tre drenger, som äre hoss honom till att läre etc.

Svar till Erick Rolffsonn, att K. M. haffver latedt scriffve M. Påvell Byggemestere i Upsala til, att han skall giffve honum ett rätt fansunn till att göre några formar till hooltegell etc.; item må han annamme några dagzvercker utåff Gripzholms län till slotzens behoff etc.

Till M. Påvell Byggemestere, att han giffver Erick Rolfsson ett rätt sätth på, huru han skall göre förmer till holtegell etc.

Öpitt breff för the fatige udi Arboga spettall, [att the] skole haffve årligen till underhold aff tiende, som udi

Åker[bo]heredt oförlänth ähr, (till en behageligh tijd) otte pund rogh och sexton [pund] korn; doch skall fogten udi Åkerboheredt på Kong:e Ma:tt vegna vederkännes igen the peninge räntte the udi Arboga stadh tilförende hafft haffver etc.

Förscrifft för Oleff Finne opå Kopperbergitt till Niels Tulszon, att han lather thenne Oleff bekomme igen the halfftredie hundredt marck ortuger, som han länth haffver Erick Smelthere i Arboga, som nu dödh är, hvilcke penninger för:ne Erikz son bör att giffve Oleff samme penninger effter sin fadher etc.

[*Kungsör*] *den 25 Maj.*

Förskrifft för her Gregers till cappittelledt udi Åboo, at te läte för:ne her Gregers bekomme ett gield ther i Finlandh.

Till M. Hans Bårdskere udi Elffzborg, att han curerer Axell Benchtsons ögon etc.

Pasbordh för Axell Benctsson till Elffzborgh etc.

Till Erich och Oleff, att K. M. förskicker them register på Anders Småleningx handel, och at te haffve både honom och hans mustre scriffvare för rätte och förhörer theris sak och vetter Kong:e Ma:tt svar opå etc.

Svar till Niels Ingesson, att K. M. vill, att han skall beflite sig um then eriemarcken motte bliffve besätt medt gode bönder opå etc.; item att han läter upscriffve the tre bönders ägedeler, som haffve giortt upror och förskicker till K. M. ett register opå för:ne theris ägedeler.

Till Erich och Oleff, att K. M. förskicker them ett register opå the tre bönders handell, at te förhöre theris sak och lathe them bliffve straffede, effter som saken kreffver etc.

Till Matz Pedersson och the som medt honom vore opå en syn vedh Endestade emellen fru Anna på Aspanes

och Jöns udi Huseby, at te än holle syn opå same äger etc.

Svar till fru Anna, att hertig Erich haffver begått medt K. M., thet H. N. haffver latidt scriffve Matz Pederson till och the andre gode men, som vore tilförende opå synen, thet the än nu skole giffve sig dijtt och syne etc.

[*Kungsör*] *den 26 Maj.*

Till Hareld Scriffvare, att han annammer så myckett udi sin upbörd, som framlidne Mårten Henricksson hafft haffver udi befalningh etc.; item att han förskicker till Kong:e M. någen god vilbrå, som Knutt Kock haffver sendt ifrå Finlandh etc.

Till Henrick Simonsson, att han läter Torsten Henrikson få en god tegelslagere ifrå Svartesiö medt sig till Ålandh etc.

Till Erich och Oleff, at te skole förskicke thet embetesfolch, som är på Stocholm till Upsal och sompt till Vesterårs slott för then pestilentia skuld etc.; item at te vele giffve K. M. tilkenne, um the vagnar äre tilrede giorde etc.; item at te vele lathe Henrich Schreddere bekomme then cammer, som fateburs hustrun haffver cläden udi etc.

Till her Måns i Jomala på Ålandh, att han annammer till sig the sakörer, som falle udi hans proesterij och icke later Oleff Trottesson få samme sakör, uthan leffrerer same sakörer udi K. M. rentecammer etc.

Heredzhöffdinge breff för Tordh Scriffvare på Lyssinnge herede liggiendes emellen vijke etc.

Till Erick och Oleff, at te lathe Jören Jönsson på Näss bekomme aff Jören Krutscriffvare på Stocholms slott ett halfft skeppundh engelst theen till några gryters giutningz behoff; item at te och skole förskaffe aff Henrick Schreddere för:ne Jören Jönsson ett skeppund frijstbly etc.

Till Erick och Oleff, att Kong:e Ma:tt förskicker them några nyckler, som lyde till miöd kelleren, at te vele besee, um miöden eller håningen är icke förderffvitt; item at te vele lathe Adrian Guldskedere bekomme aff then håning, ther är udi kelleren, 7 marker håning och förskicke nycklerne tilbake igen, som lyde till för:ne miödkellere etc.; item at te vele befale Staffan Hoffslageres hustru, att hon later få Adrian Guldskedere en hop roser till att göre rosenhåning till K. M. behoff etc.

Svar till Jöns Håkonsson, att han giffver sig till Kong:e M. och giffver H. N. tilchenne um alle lägenheter ther udi hans befalning är; item att han haffver medt sigh till K. M. allehande slagh skinvarur; item att han later tilrede några reenskin ther i landett, och iche lathe ferge them utan förskicke them ofärgett till Kong:e Ma:tt.

Till Erich Dalekarll, att Kon:ge M:tt är tilfrijdz, att Johan Pedersson må träde ved Häringe och så ther vinthersäden i höst nestkommendis.[1])

Till her Staffan i Bälinge, att K. M. är tilfrijdz, att the bönder udi Näss sockn, som för thu åhr seden haffve anammet spannemåll opå betalningh, måge udi höst giffve span för span och lathe sig befinne velvillige med några hielpedagzverker till Upsale gårdh.[2])

[Kungsör] den 27 Maj.

Till Erick Michelsson, att han bättre acht och upseende med kopperdriffningen haffve skall, än skeedh ähr.

Till Erick och Oleff, at the gran upseendhe med Casper Byssegiuthere haffve skole, att han flitigen sitt arbethe göre motte etc.

---

[1]) Randanteckning: Relator Jören Gere.
[2]) Randanteckning: Relator dux Ericus.

[*Kungsör*] *den 28 Maj.*

Till Torsten Hendersson, att han någhre sielkuthe skijn förskaffer till K. M:t.

Till Christiern Pederson, att han K. M:t lather med thet förste bekomme ett vist register opå thet sölff han aff bergzmännerne vedh Gamble Sölffbergit köpt haffver.

[*Kungsör*] *den 29 Maj.*

Svar till her Måns Johansson um then Bertill Bunthmakare, then honom för Kon:ge M:t beföre skulle etc.; item behager K. Ma:t um the hielpedagzvercker han udi sijn befalning med bönderne handledt haffver.

Till Ture Pedersson och Matz Törne, att the förskaffe 30 karler aff the nyss antagne knechter till Salebergit etc.

Till M. Peder Karlsson, att han lather Jören Arffvijdzson bekomme ther aff Linchöpingz schole en aff the skickeligeste personer till skriffvare ther ähre.

Till borgerne udi Upsala, att the göre cronen undsäthning med cabbelgarn, effther som en förmögen ähr och kiöpzhandelen driffve pläger etc.

Till her Larss Siggesson, att han skall förskaffe ifrå Örebro och till Siölunde några skuther och båther till Kong:e Ma:ttz behoff.

Svar till Erick Svensson, att han steller then Norköpungz borgeren, som haffver så ille stelth sig, udi böther etc.

Förscrifft för Bencht Johansson till Jöns Knutzon, att han steller thenne Bencht Johansson tilfrijdz um thet godz, benempd Luckijll, som han honom ifrå affhendt haffver etc.

Till Erick och Oleff, att Kong:e Ma:tt förskicker them besegledt fateburs nyckellen till then cammere, som cläden liggie udi, at te vele lathe hengie utt udi vädret samme cläder och seden leggie them in igen och sende till Kong:e Ma:tt igen samme nyckell etc.

Svar till Jacob Vest, att han säther then Giordh Pedersson aff underfogte embetedt och then Niels Jåcobsson, som tilförende var, till underfogte igen etc.; item um thet legefolckedt haffver Kong:e Ma:tt scriffvit Ture Pedersson till, att han skall förskaffe honom för:ne legefolck.

[*Kungsör*] *den 30 Maj.*

Till Germund Svensson, att han haffver tilrede then pincken, um några äre, som något obestånd göre vele, att han är dhå tilredhe giorder etc.

Till Jöns Pedersson och Niels Pedersson, at te skole giffve sig till Jacob Henricksson till Upsala och holle opå att göre några salar till K. M. behoff.

Till Lasse Ericksson och Brynnell Benchtsson, at te skole förskaffe Jacob Henricksson ther i Närike 3 gode drenger, som smide kunne etc.

Till Jöns Månsson, att han skall lathe Baltzar Funcke bliffve underfogte ther opå bergit i Upsale.

Arboga den 1 Juni.

Till her Asmund angående hans och Joen Bagges inställelse hos K. Maj:t i och för slitandet af deras tvist rörande de gårdar, som hembjudits K. Maj:t till inköp.

Riksregistr. 1552, II, fol. 41.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Vij hafve förnummidt, her Asmund, att I och Joen Bagge icke ähnnu lagligen åttskilde och förlichte ähre om the godz

och gårder, som I oss tillköpz lofvadt och tillsagt hafve. Så synes oss, att thed dröijes fast lenge medh samma handell, och opå thed att I båda till ett endeligitt beslutt om förbe:de godz komma motte, är vår villie och befalning, att I skole gifve eder till oss medh thed förste, mötandes och svarandes hvar annan inn för oss och the gode männ af vårt elskelige rijkzens rådh, som hooss oss stadde vare kunne. Hvad eder då sedan på både sijdor för för:ne godz medh rette bör att hafve, vele vij eder hvar för sigh lefrere låthe etc. Vettandes eder här effter rätte. Datum Arboga den 1 Junij åhr 1552.

Arboga den 2 Juni.

Till Germund Svensson [Somme] angående Hemming Stenssons och hans anhängares bestraffande m. m.

Riksregistr. 1552, II, fol. 41.

Gustaff. Skall thu vette, Germund Svenssonn, att her Birge Nilsonn hafver oss tillskrifvidt och gifver tillkenne, att han opå våre vegne then Hemming Stenssonn och Peder Jönssonn i Dragringde legde gifvitt hafver, teslikest tillsagt menige mann uthi Högzby sochn vår villie och venskap för then deel the sigh emoot oss hafve förseedt, doch att the skole gifve oss therföre tretijio oxer, och att then Hemming Steensons och hans ahnhangers saak skall icke ther medh inntagen eller försonet blifva etc. Så mhå thu opå våre vegne [tillse], att the opbäre samme 30 oxer och tillsäije menige mann uthi förbe:de Högzby sochn vår villie och venskap, men then Hemming Steenssonn, item hans broder, boendes uthi Elghultz sochn, benemd Oluf Steenssonn uthi Steenbrohult, theslikest hans systerssonn Steen Jönssonn uthi Rudha, samalunda Oluff Nilssonn uthi Miössboda och andre flere, som förbe:de Hem-

ming hafver hussett, undandeelt, motte thu tenkie till att fullföllie medh thed straff, som ther tillhörer. Ther thu må vette tigh efter rätte. Datum Arboga then 2 Junij åhr 52.

[Arboga] den 2 Juni.

Till Erik Mikaelsson angående Nils Lagessons i Backa klagomål öfver oriktig beskattning.

Efter afskrift i Vestmanl. handl. 1552: N:r 12 i KA.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende etc. Skal tu veta, Erich Mickelson, at thenne breffvisare, Nils Lagesson i Backa, haffver varit her åther på nyt hoss oss och klageviss berettat, at tu vilt haffva aff honom udi affradt 10 [L]℔ kåper, än doch han siger sig ingen bruckning udi thetta år hafft haffver, som tu begiärer aff honom affradt förre etc., och haffver han förregiffvit, at Beinckt Skriffvare och några andra skulla haffva haat på honom, allenest för thet han sackt hade, thet för:de Beinckt skulle se igenom fingran med sina vennar och sleckt, at the skulla vara frii för bruckningen och icke utgiöra något kåpar affradt aff the hemman the bo åpå, ther doch tilförende kåpar affradt affgå pläger etc. Så kunne vi icke vita, huru her om i sanning är, vele för then skul, at thu her om granneligan och fliteligan ransaka skalt, och hvar för:de Nils ingen bruckning hafft haffver; doch kunne vi icke veta, om thet skulla vara rett, at han sådana affråd skulle utgiffva för inte. Så ville och biude vi tig, at tu låter honom ingen urett udi [någon] måtte vidher faras, vetandes tig her effter [rätta] etc. Datum 2 Junii anno etc. 52.

Arboga den 3 Juni.

Förläningsbref för Jakob Henriksson [Hästesko].

Riksregistr. 1552, II, fol. 41 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 113.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij af synnerlig gunst och nåde, så och för hulle trootienst, som thenne oss elskelige vår troo tienare och stallmästare Jacop Henderssonn, oss och vårt rijke här till dagz troligen giordt och bevist hafver och ännu ytermeera här effter göra och bevisa mhå och skall, hafve undt och förlänt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och förläne (oss till een behageligh tijdh) Canningala booll uthi Norrfindland medh all åhrlige rente och rättigheter, som af förbe:de Canningala booll afgå plägar, thesslikest the saakörer ther falla kunne. Biudandes förthenskull våre fougter och befalningzmänn, theslikest alle, som för våre skuld vele och skole göre och låthe, att the icke göre förbe:de Jacop Henderssonn här emott hinder eller förfång. Ther sigh hvar och een effter rätte hafver. Datum Arboga denn 3 Junij åhr 1552.

Arboga den 3 Juni.

Till Lennart Germundsson angående de penningar K. Maj:t tillsändt honom för silfverköpet.

Riksregistr. 1552, II, fol. 42.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Vij schicke tigh, Lenardt Sölffköpare, medh thenne vår stallmästare Jacop Henderssonn tiugu tusend marck ortiger till vårt sölffköp etc., och är vår villie och befalning, att thu setter samma penningar på Vesterårs slott uthi godh förvaring, annammandes af samma penningar så myckitt

thu till förbe:de vårt sölffköp behoff hafver. Vettandes tigh här effter rätte. Datum Arboga denn 3 Junij åhr 1552.

Arboga den 3 Juni.

Öppet bref på ett jordbyte mellan K. Maj:t och Gustaf Olsson [Stenbock] till Torpa.

Efter orig. på papper i Uppsala univ.-bibl:s handskriftssaml. Jfr Riksregistr. 1552, II, fol. 41 v., där samma bref är dat. 1 Juni.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij haffve giordt ett häffdebyte medt oss elskelig vår tro man och rådt, her Göstaff Olsson till Torppa, udi så måtte att vij haffve uplatijdt honom en gård, benempd Valunda, liggiendes udi Åstorpa sockn udi Rijdväg i Västergötlandt, som tilförende under Vastena clöster leget haffver och oss och cronone effter Västerårs recess och ordinantie tillfallen är. Theremott haffver förbemälte her Göstaff Olsson uplatijdt och öffverantvardet oss till vederlag igen en gård udi Hulterstaby udi Hulterstada sockn opå Ölandt, som han genom lageligit arff tilkommen är etc. Doch så att oss och honom, tesliges våre och hans erffvinger, frijtt och öpett altijdt vare skall sådane häffdeskiffte att ryggie, eller och att vij honom eller han oss med godz och räntte så affläggie, att vij på bäggie sijder tilfridtz stälte bliffve, så att räntte må medt lijke ränte effter Sveriges lag förlijct och concorderet bliffve. Och tess till ytterm ere visse lathe vij tryckie vårtt secret her neden före. Datum udi vår köpstadt Arboga 3 Junij anno etc. 1552.

Under vårtt secret.

(Spår af sigill.)

Arboga den 4 Juni.

Öppet bref till allmogen i Hofva och Lyrestads socknar angående befrielse från 1552 års dagsverksskyldighet.

Riksregistr. 1552, II, fol. 42.

Vij Gustaff etc. tilbiude eder, trogne undersåther, våre och cronones skattskyllige bönder, landboor och menige mann, som uthi Hoffva och Lyresta sochner i Vassboo h[äredt] byggie och boo etc., vår gunst och nåde tillförende etc. Vij hafve förnummitt, käre undersåther, thed I många skiutzreeser uthi thetta åhr giordt hafve; sammalunda att I och hafve hafft stor gestning, både af våre tienare och elliest andre, som dragett hafve aff och till hoos eder uthi våre och rijksens ärender och doch altijd eder finne låtidt som trogne undersåther vällvillige, och effter vij eders vällvilligheet uthi then motto hafve förnummitt; therföre vij aff synnerligh gunst och nåde eder dannemänn alle frij gifve för the dagzverker, som I uthi thetta åhredt 52 till Vastena slott göre skulle. Och ähre vij elliest benägne att sökia och vette edert och menige rijksens bäste; ther I eder dannemän alle hafve att effterrätte. Datum Arboga thenn 4 Junij åhr 1552.

Arboga den 4 Juni.

Öppet bref för Nils Tulesson på en tomt i Arboga i evärdelig tid.

Riksregistr. 1552, II, fol. 42 v.

Vij Gustaf etc. göre vitterligitt, att vij af synnerligh gunst och nåde, så och för vällvillig troo tienst, som vår troo tienare och befalningzmann uthi Åkerbo häredt, Nils Tulessonn, oss och vårt rijke Sverige här till dagz troo-

ligen giordt och bevist hafver och ähnnu ytermeere här effter göra och bevisa mhå och skall, hafve undt och gifvidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och gifve honom och hans effterkommande rätte erffvingar till evärdelige ägor een vår och cronones tompt, liggiandes uthi vår köpstad Arboga, norden ååne emillan Kakubergzgatun och förbe:de Nils Tulessons gård, medh lengd och bredd, som samma tompt nu ligger och af ålder legatt hafver, hvilken för:ne tompt veder Helgeandz husett uthi för:de Arboga tillförende lägett hafver och oss och cronone effter Vesterårs recess och ordinantie tillfallen ähr. Biudandes förthenskull *etc.* Datum Arboga then 4 Junij åhr 1552.

Arboga den 4 Juni.

Till Germund Svensson [Somme] angående betalning för ett parti inköpt silke och kläde.

Efter afskrift i Peder Larssons räkenskap 1552 bl. Varuhushandl. (RA.).

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförenne etc. Vij giffve tig tilkenna, Germund Svennssonn, ath vi haffve latit anama aff Anders Ernnsth, som var hoss Petter Meuss, så myckitt sidenn tygh ock cläde, som thetta med föliendhe register innehåller, och haffve vij honom loffvat och tilsagt hans betalning för samme partzeler i Calmar; är för thenn skuld vår velie och befalning, ath thu skalth latte honom bekomma sådane betalning aff the parthzeler, som äre uti registerit antechnadhe, effter som the her verderade äre, eener han aff tig för:ne betalning eskiandes varder etc. Vetandes tig her effter retta. Datum Arborga [*sic*] 4 Junij anno etc. 1552.

På Hjälmaren den 8 Juni.

Till Henrik [Skräddare] angående inköp af guldbårder för de kungliga fröknarnas räkning.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Är vor vilie, Hendrik, at tu skal handla med the köpsvener i Stocholm, som haffve sköna togne guldbordher, at vij samma guldbordher til köpz bekomma motte, och at tu them opå våre vegna betale skall, hvijlke vij til våre käre dotthers behoff haffve vele etc.; thetta icke försummandes. Datum utij Jelmeren 8 Junij anno etc. 1552.

Fröshammar den 9 Juni.

Till Nils Krumme och Knut Knutsson [Lillie] angående knektarnes aflöning vid Salberget och i Vesterås.

Riksregistr. 1552, II, fol. 43.

Vår synnerligh gunst tillförende. Som I låthe förstå, Nils Krumme och Knutt Knutzsonn, att I icke kunne ombäre Longe Bencht, för änn mustringen vid Salebärgitt och uthi Vesterårs öfverståndeu ähr, så äre vij tillfridz, att han må blifve hoos eder, så lenge I göre ther een ände medh. Vij kunne och lijde, att I annamme penningarne uthi Vesterårs af Oluff Knutzonn, låtandes strax afbetala folckedt uthan vijdare fördrögning, och som vij låthe tigh förstå vår mening, Knutt, theslikest Oluff Hanssonn, att vij inthed vele låthe uttgifve knechterne några restantie jule lhön för nest förlidne åhr 51, utan vele, att åhrsens opbörd och uttgifft skall fölies ått, räcknandes een heel års lhön ifrå Michilsmesso och till Michilsmesso, och måge I holle them meningen fhöre, at när förändrin-

gen medh lhönen begyntes, då låte vij gifve utt våre penningar, för änn oss borde, som var, att vij låtom betala om Michilsmesso the lhön, som oss icke hade bort uttgifve för änn om julen ther nest effter, och hade oss sedan icke bordt uttgifve the näste årslhönn ther effter för änn annen Michilsmesso, hvilkedt doch skedt är altijd om Valborgmesso tillförende, ther medh stor förihrring nu opkommen är; hvarföre vij samme lhöning om Valburgmesso ingalunda lengre hafve vele, uthan som förberördt ähr, någodt för Michilmesso, så att all lhöning motte altijd vara öfverstånden om Michilmesso och rekenskaperne då både till opbörd och uttgifft beslutede blifve. Thetta I opå thed fliteligaste och schickeligast våre knechter måge föreholle etc. Doch äre vij tillfridz, att I thenne rheese låthe knechterne nu strax bekomma theras heele åhrs besoldning (hvilken them icke borde hafva för änn framdeeles emoot Michilsmesso nestkommandes) för thetta närvarandes åhredt 52. Och opå nestkommandes åhredt, som ähr 53, skole the blifve afbetalade om Michilsmesso och icke om Valborgmesso. Ther I och the måge vette eder efter rätte, säijandes Långe Bencht och flere, som här om pocke eller snorke vele, att the rätte sigh sielfve uthi saaken och hafve theras puckerij fördragh, eller vij varde förorsakade tencke ther annedt till. Datum Fröszhammar den 9 Maij 52.

Fröshammar den 10 Juni.

Till Karl Holgersson [Gera] angående ett ifrågasatt jordbyte.

Efter original på papper i Nordinska saml. på Uppsala univ.-bibl. Jfr Riksregistr. 1552, II, fol. 43.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende etc. Vij hafve förstått utaff thin scriffvelse, käre Karll Hålgerssonn, att

tu vilt uplate oss the godz och gårder, som Jacop Holst på våre vägna aff tig begäredt haffver för the kyrckie godz thu ther emot aff oss begärer. Så haffve vi ther utinnen ett synnerligit behag, vele och sådant byte med tig ingå och haffve nu förthenskuld låtijdt tilscriffve Jacop Holst, att hann the kyrkiegodz, som thu begärer, ransake och besee skall, giffvendes oss seden um theres rente och legenheter tilkenne; seden vele vij dhå vijdere handle med tig um för:ne byte; her tu tig effter rette haffver. Gud tig befalendes. Datum Fröshammer udi Jelmaren [thenn] 10 Junij anno [15]52.

Spår af sigill.

Utanskrift: Till oss elskelig vår tro man Karll Holgerdszon till Björckevick gunsteligen.

Örebro den 13 Juni.

Till Germund Svensson [Somme] angående uppsigten med orostiftare i Kalmar län, om knektarnes trohet och om nyheters inhämtande från Tyskland.

Riksregistr. 1552, II, fol. 43 v.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende. Oss förundrar, Germund Svenssonn, at tu ingen beskedh skrifver oss till om then Hemming Steenssonn och thed partij, som honom husett, hemmett och bijstånd giordt hafve, efter thu ju nogsampt af oss om hans skalckestycker hafver varidt opåmint och förmanedt. Så veest thu och väll sielf, huru thed uproor och perlemente uthi Småland senest genom een slijck skalck, som thenne Hemming ähr, ahnrichtades, utaf hvilkedt thu och flere motte ännu hafva åminnelse och exempell för thenn dråpelige och svåre skade skull, ther efter följde, och icke slå saken så slett hädan, lijke som ther ingen stor macht opå låge. Och kunne vij icke

vette, om the knechter vij hafve uthi then landzende äre myckitt villige till att stelle efter samma Hemming och andre sådane sellar, eller om the ther till brukede ähre, efter man ther om ingen beskedh förnimmer. Så opå thed man motte fhå vette, huru thed folck vij hafve uthi samme landzende sigh schicke vele, skulle mann uthi sådana saaker them försöke och hafva acht opå, huru trooligen the saaken mhene och företage vele, ther utaf man hade att förmerckie hvad lijtt och tillförsigt uthi större fharligheter them tillställes kunne, thed thu och flere nidre ännu tilltencke vele och ju förskaffedt, att the, som någott perlemente ahnrichte, motte strax therföre tillbörligen straffade blifve, att andre här utaff motte läre att afstå medh thet som ondt ähr; item vele vij tigh och ännu till thed högste hafva förmanedt, at tu oförsumeligen oss förständige skall, huru medh then Hemming Steenssonn och hans ahnhang förhandledt ähr. Samalunda biude och befale vij tigh vidh thin troo tienst, at tu för alle fharligheter skuld vilt hafva thed bäste opseende opå alla saker, som tigh möijeligist vara kann, icke allenaste ther uthi Calmarne eller Mööre, uthan och så uthi heele Calmarne lhän, att ther icke motte een hoop skalckar slå sigh tillhope och opå nytt någodt perlemente eller obestånd ahnrijchte; här uthinnan thu ingen försumelse taga villt. Vijdare som thu nogsampt vår villie förstått hafver, att vij altijd vele gerne hafva visse kundskaper, hvad förhänder hafves uthi Tysland, och hafve förthenskull befaledt, att thu skulle stedze hafva een pincke eller skuthe, som loppe emillan Calmarne och Stråålsund till och frå, och opå samma pincke skulle någon förständig carll, som hooss Jochim Burwitz om besked om alle ärender sigh bespörie och elliest opå thed schickeligaste om alle lägenheether förfhare och förkundskape motte, så vette vij icke, hvad ther till tencht blifver, efter vij doch få siellen någodt vette, huru uthi

Tyssland tillstår, och för the svinde och fharlige prachtiker skuld, som nu myckitt ähre på färde och till eventyrs mheere på vårt argeste än thed bäste, vele vij tigh ännu alfvarligen förmanedt hafve, thed thu ingalunda försuma skall att hafva titt visse bud alltijd uttöfver till then tyske sijde, och hvad för lägenhether thu ther förnimmer, oss uthi tijd förständige; vettan[des] digh alldeles här effter rätte. Datum Örebroo denn 13 Junij åhr 52.

Örebro den 13 Juni.

Till Birger [Nilsson (Grip till Vinäs)] angående gripandet af tre Hemming Stenssons löftesmän.

Riksregistr. 1552, II, fol. 44.

Gustaff. Vår synnerligh gunst tillförende. Vij gifve eder tillkenne, käre her Birge, att oss förekommitt ähr, thed then Hemming Steensson skall hafva fått otta skalckar medh sig opå nytt, sedan I finge honom uthi een fast borgen, och nu stryker om kring ther nidre i landett och bedrifver all then skalckheet han göre kan, utaff hvilkedt icke lithed befruchtandes ähr, at hann medh sitt selskap någott perlemente ahnrichte motte. Så efter thed att I hafve tillförende handlat medh samma Hemming, gifvitt honom leijgde och bekommitt lyfftesmänn för honom, at han medh all otillbörligheet afstå skulle, som eders skrifvelse vidare ther om förmäler, therföre ähr ännu vår villie och begären, att I medh alle flijt then saak behierte och besinne låthe, och hvar så uthi sanning ähr, at för:ne Hemming opå nytt sigh till skogen gifvidt hafver, då mhå I strax tala hans lyfftesmänn alfvarligen till, att the anthen skulle förskaffe samma Hemming tillstädes, eller och svare till hans saak, och opå thed att the lyfftesmänn thess fliteligere skole stelle efter samma

Hemming och hans partij, mhå I strax låthe anntaste tree af samma lyfftesmänn och låthe them komma vällförvarade till Calmarne och ther blifve så lenge, att the andre tree lyfftesmänn förskaffe offtebe:de Hemming Stenssonn och hans partij igen tillstäde etc.

Käre her Birge, vij försee oss, att I vele nu medh allsomstörste flijtt, och som I ju befinne kunne ingen ringe macht opå ligger, tencke till at här om alfvarligen och efter som saken kräfver bestelt blifve kunne etc. Gudh eder befalandes. Datum Örebroo then 13 Junij åhr 1552.

Örebro den 14 Juni.

Till Nils Jespersson angående uppsigt öfver i svensk tjänst anställda danskar.

Riksregistr. 1552, II, fol. 44 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Effter thed, Nils Jäsperssonn, mann förnimmer dageligen monge fharlige prachtiker och förrettlige ahnslagh både ifrå Tydzlannd och annorstedz etc., therföre ähr vår alfvarlige villie och befalning, att thu opå alle saker ett flitigt och nöge upseende hafve skalt, synnerligen medh then Vitus Brun, Jöns Brun och flere the Juther, som thu under tijtt regemente hafver, så att the icke motte uthi någen motto genom våre fienders tillskyndann eller och elliest stemple och ahnrijchte någodt ondt emoot oss och rijkedt. Thetta thu så thill thed troligeste, doch hemeligeste bestelle villt, efter som tijdzens lägenheet thed nu högelige kräfver. Datum Örebroo denn 14 Junij åhr 1552.

[Samme mening] Till Jöns Månsson, synnerligen medh alle the Juther ther ähre i Upsala, och att thu oförmercht skallt vinnleggie tigh och förfhare om Hans Rhosenbom eller Lars Orgeläkere hafve icke varidt i handell medh

the sölfköpare, som sigh emott oss förbrutidt hafve, lagandes thed så att förbe:de Juther icke motte uthi nogen motte . . . Ut supra.

Samme mening till Oluf Erichzonn om Nils Munck, att han hafver gran acht opå honom.

Kumla prästgård den 15 Juni.

Till Erik [Håkansson] och Olof [Larsson] med underrättelser från Tyskland och angående däraf föranledda rustningar.

Riksregistr. 1552, II, fol. 45. Enligt rubriken i manuskriptet var dateringsorten Örebro.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Vij schicke eder här medh tillhande, Erich och Oluff, ett register opå några tidender och lägenhether, som Hans Larssonn uthi Tydzland förfharidt, och nu oss både mundtligen berättedt och skriffteligen tillhande stelt hafver, utaff hvilke I nogsampt förmärckie kunne, hvad vij oss af the Lybeske och theras ahnhang kunne hafve att förmode, som är (snarest sagdt) alt ondt. Så efter mann ju allestedz förnimmer them söke tillfelle till thetta rijksens nidertrykkelse, hvilkedt först hoos käijesaren (som eder väll vitterligitt ähr) skedde, och när the förnumme, att thet ville icke ther för them lyckas, hafve the haft andre prachtiker förhänder, både medh een och annan, som I af förbe:te register väll förnimme. Nu ähr een landtdagh beramett nestkommandes Johannis Baptistæ uthi Lund i Skåne, till hvilken the Lybeske och (uthan tviffell) kommandes varde. Hvad the ther till thette rijksens argeste prachticere kunne, thed veet mann, att the inthed försume, hvarföre allsomstörste macht nu opå ligger, att man aldeles seer sigh väll före och uthi allo motto ett flitigt och nöge upseende förevender medh alle saker, thed yterste möijeligitt vara kann, och opå thed vij motte vara veder-

rede och uthi förråd medh alla deeler, som till saken tiene, såge vij gerne, ähr och vår alfvarlige villie och befalning, att våre skepp och galläijer medh thed förste motte blifva tacklade och medh alle tillbehöringer tillflydde, så att vij them bruke kunne, hvar så behoff giordes, och efter pestilentien (som vij förnimme) ännu jämmerligen regerer i Stocholm, motte I tenkie till, att några af våre galleijder kunne medh thed förste ther ifrå Stocholm blifve förschickade utt i skäriegården, både uthi Rodzlagz, Nyköpungz och Suderköpungz skäriegårder, ther pestilentie icke vanckade. Och syntes oss rådeligitt vara, att I och ville låthe komma inn opå samma galleijder af thed krigzfolck, som är i Stocholm, thed mäste I thädan ombäre kunne, att samme folck icke motte blifve siuke och dööde ther i Stocholm; teslikest måge I och låthe bestelledt, att een hoop af våre knechter både af Norlanden och Upland motte förskrifves och försambles tijdt, som galleijderne uthi skären förschickede blifve, till att öfve och bruke sigh opå then deel, som krigzfolck till siöss att vette behoff hafve. Sammalunda motte man handle medh bönderne uthi skäriegården om någen kåstgärd till hielp att underholle folckedt medh; mann motte och låthe taga uthi alla siöstäderne några gode båtzmänn, som till siööss brukelige vara kunne. In summa, att mann opå förbe:de galleijder alle nödtorffter så förskaffve vele, både folck, fetalie, skytt, krutt, lodt och alle andre nödtorffter, så att ther ingen deel fhela motte, som till saken tiener, och när alt så bestelt vore, skulle offtabe:de galleijder löpe af och till uthi skäriegårderne till att achte opå både een deel och annan, som sigh ther tilldrage kann. Vij vele eder och hafve förmanedt, att I opå offteberörde galleijder trogne och förståndige karler till höfvidzmänn förordne vele, förmanandes them alfvarligen, att the see sigh uthi alle saker väll och visseligen fhöre, och att the altijd låthe oss och eder skrifftteligen förstå,

hvad opå färde komma kan, opå thed man ther utaff vette motte, huru alle saker företagas skulle. Yterligere ähr vår villie och begäran, att I och thesse lägenhether och tidender tillkenne gifve vele flere trogne männ, både vårt rådh och adelen uthi Upland och Södermanland, förmanandes them, att the ju ändeligen altijd ähre rustede och vederrede, om något opå kommer etc. Sammalunda såge vij och gerne, att I vele förmane alle fougter, så väll våre som andre gode mändz, at te och medh alle saker ett godt och flitigt upseende hafva motte, och att the försichteligen hanndle medh bönderne hvar uthi sinn befalning, så att vij motte hafva een trogen och villigh almoge, ee hvad opå komma kan. I vele nu här uthinnan och allt annedt, som I tenkie kunne opå thenne tijdh fast behoff görs, söke och vette vårt och menige rijksens bäste, som vij eder fulkomligen tillbetroo och allsomstörste macht opå ligger. Datum uthi Kumbla prästegård uthi Näricke etc. denn 15 Junij åhr 1552.

Kungs-Vallby den 17 Juni.

Qvitto för Bengt Skrifvare på skinnvaror.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi egenn kong:e persone thenn 17 Junij anno etc. 52 udi Konungzvalby i Närike annamedt och upburidt haffve aff vår tienere Bencht Scriffvere ett looskinn, som vår fougte udi Vermelandh, Söffverin Småsven, udi Elffvedalerne på våre vägna köpt hade; item fyre skatte mårder, som för:ne Söffverin aff Jösses häredt upburidt hade etc. Hvarföre giffve vij för:ne Söffverin her medt qvitt och frij etc.

Gustavus.

Vadstena den 23 Juni.

Till Henrik Skräddare angående inköp af sammet.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Vij geffve tigh til kenne, Hendrik Schreddher, att vij en nu haffve behoff en hop sidhen tygh; hvarföre är vor vilie och befalningh, at tu med thet förste skalt förskaffe oss ther i Stocholm thed mesta sidhen tygh tu ther bekomma kanth, synnerlighen godh svarth sameth, tesslikesthe thet beste vilsameth, bådhe tryckt och otryckth, som ther udhij Stocholm ståår til bekommandes; thetta icke försumandes. Datum Vastena 23 Junij anno etc. 52.

Vadstena den 24 Juni.

Till konung Kristiern III i Danmark med anledning af dels från danskt, dels från svenskt håll väckta klagomål rörande två danska köpmäns förhållande i Sverige.

Efter en i RA. förvarad nyare afskrift af det egenhändigt undertecknade originalet på papper i Rigsarkivet i Köpenhamn.

Unser freundtlich dienst und wass wir sonst mher liebs und guths vormuegen bevhor. Grosmechtiger furst, freundtliger lieber schwager, bruder und nachpar, wir haben E. L. schreiben inn sachen ires burgers und underthanen Berndt Schurmans tzu Flenssburgh von wegen etzliches gudts, so unser underthan Arvidt Nielson mit einem jungen arrestirt und angehaltenn haben solte, beineben ingelegter supplication inn die lengde vornhomen, und alse dann im rechten und der natur genugsam furgesehenn, dass auf eines schlechten bericht kein volnkomen glaub, ehe dann dass ander theil gleichfals vorhöret und sein jegenrede eingebracht, zustellen seij. So haben wir theils unserer redten entpholen, die ingelegten klagschrift in beiwesen E. L. underthanen Clawes Peterson,

und auch unsers dieners Arvid Nielsson, furtzunehemen und warhaftiglich zuvorhörende. Wass nhun unser diener und underthan inn irer beider jegenwurtigheit beide mundlich und schriftlich jegen unss und unsere verordneten redten sich tzur widderandtwurdt vornehemen lassen, dass bitten wir E. L. auss inliegendem seinem jegenbericht[1]) und die ursachen solchs arrests ferner tzuvor-

[1]) Denna, som ännu qvarligger vid hufvudskriften, lyder som följer:

Stormectigiste furste, alder nåd:te herre och konungh, Eders Kong:e Ma:tt, min ganske ödmiucke, välvillige och hulle tro tieniste altijdt tilförende etc. Alder nåd:te herre, Edhers Kong:e Ma:ttz gode män och rådt haffve mig fatig tienere föreholledt, thet Kong:e Ma:tt till Danmarck E. Kong:e Ma:tt tilscriffvitt och sig utöffver mig högeligen besväredt (thet och E. Kong:e Ma:tt högeligen misshager), ath jag skulle haffve giordt en borgere ifrå Flensborgh opå hans godtz och tienere stoor öffvervold och orett etc. Så förhoppes mig till Gud, ath E. Kong:e Ma:tt varder herudinnen min endtskylding nådeligen hörendis och annamendis, effter jag till the saker, som mig förvijtthe äre, ingen orsak giffvitt haffver, uthen fast heller seedt, ath jag udi sådane handell aldrig kommitt hade, bliffvet förskonedt, och beder förthenskuld E. Kong:e Ma:tt ville värdiges nådeligen förnimme, huru saken sig haffver tildragit. Udi nästförlijdne vinther var här en köpsven, benempd Kordt Nijkercke, hvilcken och en dreng hoss sig hade, then ther några resser drog um kring her i rijkit aff och till, och mig doch intit annett vitterligitt var än han sitt egett godz hade medt ath fare. Samme Kordt begärede aff mig och en bonde, som heeter Sten Bure, några hester till köpz, them han icke medt redhe peninger, uten medt giordt sölff i skeder och stoop betale ville. Så bleffve vij och öffverens um köpet, så at han fick mine hester och jag bekom aff honom igen sölffvet, och strax ther effter drog samme Kortt medt thet hastigiste aff landett och leett bliffve sin dreng her effter sig. Någen tijdt ther effter köpte jag aff en bonde en häst och gaff honom några skedher aff them, som jag i betalningh aff för:ne Kordt hade bekommett, och lott bonden strax en guldsmed väge samme skeder, och kunne samme guldsmedh förmercke, ath sölffvet mycket falsket var, lott han och strax thet förkunne borgemestere och rådt i Vastena, at jag skulle haffve hemeligen och förrädtligen latidt göre falst sölff emot E. Kong:e Ma:ttz och rikisens ordning till at bedrage ther medt E. Kong:e Ma:ttz undersåter etc. Som nu borgemestere och rådt sådane otilbörlighett um mig hörde, fordredhe the mig opå theris rådstugu och hölle mig sådane mening alffvarligen före, ath jag hade lathidt göre falskt sölff, veliendes therföre, ath jag borgen ställe skulle, och seden achtede the saken vijdere fulfölge. Alder nåd:te herre och konungh, Gud skall känne, thet mig fast till hiertedt gick, ath jag uten all skuld och brott för sådane falskheet och tiuffverij skulle beclaget bliffve. Så haffver nu min högzste nöttorfft förursakedt mig ath försvare min halss, lijff, ähre och redeligheett, therföre jach min fångeman, hvilcken mig så förrädtligen bedrogh, nampnkunnig göre motte. Nu effter borgemestere och rådt i saning befunne,

nhemende, dieweil dann auss diesem grundtlich und gnugsam vormerckett, dass E. L. underthan, Bernd Schurman, auf angeben seines dieners E. L. tzu milde bericht, und dass unser diener nicht sein selbst richter, oder aber den jungen gefenglich eingesatzt, dan viel mehr durch ubrigkeit unserer stadt Wathstein mit rechte und zuvorhuetungh seins selbst weiteren unglucks gedrungenn worden unnd keine zunötigungh gesucht, ehr auch weder domalss oder itzo recht zusprechen oder zuvorhengen gehabt unnd ferner dem rechten fuss halten soll. So konnen wir solch arrest zur unpillicheit bescheen nit erachten, dann E. L. je freundlich abtzunehemende, wass betrugh und falscheit derogestalt wie itzt alhier bescheen nit allein uns, dann auch E. L. und beiderseitz underthanen zu mergligem schaden nhun viel jar her heimlichen und bösslichen geubt und gebraucht, solten nhun die unseren solchs gantz unerkundigt furubergehen lassen, wurden sie jegen uns nit zuvorandtwurdten haben, und ob wol ire underthanen von der probe dess silbers, welchs doch unsere diener gahr nicht gestendigh, inen vast tzum furnembsten behelff eintziehen wollenn, so verhoffen wir doch E. L. hievon, unnd wie lange solche klage im rechten wherhaftigh, unnöttigh tzuerinnerenn. Wir wissen

---

ath Kortt Nijkercke var min fångeman, therföre the hans godz till rette her haffve arresteret och anholledt, och befalthe the för:de Kortz dreng ath bliffve en dag eller två i hans herberge, opå thet ath the aff honom bespörie motte, hvadt han ther um viste, och hvar sölffvedt giordt var, och haffver drengen icke varit udi något fängxle anhollen, som för E. Kong:e Ma:tt berettedt är etc. Alder nåd:te herre och konung, så haffver sig saken udi saning förluppit och hoppes mig till Gudh, ath E. Kong:e Ma:tt icke varder mig någen ogunst till vendendes för then sack, som migh orett opåkommen är, och är jag altijd öffverbödig att stå offtebe:de Kordt Nykercke till rette, ee när han tilstädes kommer och sin foot brede vedh min settie vill, begärer och icke heller annedt, uten ath oss opå både sijder skee motte så myckett som Sverigis lagh inneholler.

E. Kong:e Ma:ttz
ödmiucke och hörsame tro tiänere
Arffvidt Nielsson.

auch E. L. underthanen erbieten und begeren nach, dass sie oder aber ire diener tzum rechten stehen wollen und sollenn mit nichten zuweigern, wollen auch die unsern underthanen, sowol Arvidt Nielsson und den goldschmidt dem rechten fuss zuhaltende anheissigh machen lassen, inn unseren reichen aldar die sachen begangen und vorwand recht zuleidende, zugebende und zunhemende, und dass einsehen beschaffen, dass keiner wider E. L. oder unser underthanen tzu rechte vorkurtzt werden sollen, seindt auch E. L. underthane irer gudter ohne recht oder zu irem schaden ahntzuhaltende nit begirigh. Nachdem aber E. L. underthanen diener solcher guedter volkomene macht und gewalt gehabt zu seiner herren furtheil tzuvoreusseren und zuvorkeuffenn, und obgedachter falsch silberkauf handlungh und wandlungh seinem herren zu guthe beschehenn, inen auch die eingekhauften pferde aussgefuhret, und darumb solchem falschen handel und wandell nachtzufragen gebueren will, so haben E. L. freundlich unnd nachparlich woll zuerachten angesehen, dass die beschuldigte person ausserhalb der reiche enthalten, darhin wir oder unsere ime nachtzujagen nit pflichtigh, dass wir die guedter so straks ohne ferner erkundigungh, und ob die schuldt bei unserem underthan, dem goldschmide, oder Schurmans diener befunden, nit also auflösenn konnen noch muegen, dardurch ferner nachfragungh der sachen abgeschnitten, welchs E. L. je unsers vorhoffens selbst billigen werden, und derowegen E. L. burgeren durch unsere redte den gnedigsten abscheidt geben lassen, dass inenn zum schaden die gudther nit verhalten, besonder diweil sie iren diener inn vorhaftungh und burgen haben, dass sie tzuvohr alhier da die sache gewandt denselbigen einstellen sollen und sich jegen die unseren zu rechte vorandtwurdten. Wue wir dann befinden, dass die unseren sich hierinne vorwurckt, sollen sie nit vorschonet bleiben, und die pilligheit alsso

verfuegenn, dass sie dass jenigh, welchs sie nith vorbrochenn oder ursach geben, nicht enthgeltenn sollen, freundlich und nachparlich bittende E. L. solchs beneben uns, und dass wir ferner der sachen nachkundigenn lassen, fur geburlich unnd billich erkennenn werdenn. Dann wir sonst je und allewegh E. L. underthanenn, unnd sonderlich dem Schurman, umb E. L. willenn mit sonderen gnadenn benaigt unnd fur all anderenn umbliggenden ohne alle unser unnd der cronen Schweden beschwerungh freyen handell unndt wandell vorgundt und zugelassenn. Das wir E. L. alse unserem schwager, brudern und nachparnn freundtlich nit vorhalten muegen. Datum auf unserem Schloss Wathstein denn 24 Junij anno etc. 52:ten.

Gustaff von Gots gnaden zu Schwedenn,
der Gotten und Wendenn etc. koningh

E. L. getreue bruder Gostavus.

[Zettel:]

Insonderheit, freundtlicher lieber schwager, bruder und nachpar, wollenn wir E. L. nicht bergenn, dass uns unsere einkheuffer tzum Stockholm underthenigst zu erkennen geben, wie dass unsere bevhelhaber zu Kalmar mit E. L. underthanen Marten Schultens zu Flenssburgh diener, Clauss Schmit, umb hundert und etzlich stuck Englisch gehandelt und mit unseren guthen warhen betzalet, ime aber mit handstreckenden worthen getreulich und ehrlich vorsprochen je und jedertzeidth darinne Englische laken lengde zugerechenn und zulieferende. Nhun befindet aber sich, dass der Schulte fälschligen mheren theils stucke abgerissen und uns inn mher alse 321 elen vorkurtzt, welchs tzuerweisende und sodane stucke insonderheit gesatzt und vorwarenn lassen, bissolangh der Schulte oder sein diener eigner person dabei sein und

solchs sehen muege. Seintemal aber wir umb E. L. willen so wol irer reiche alse furstennthumb underthanen inn unseren konigreichen freijen handel und wandel gnedigst gerne vorgönnen, umb dess dass sie unss und unsere underthanen mit desto besserer unvorfelschten wharen nicht vorfurtelen sollenn, so wollenn wir unss zu E. L. freundlich und bruderlich vorsehenn, sie werden irenn underthanenn ernstlich dahin vormanen lassenn, dass sie inn unserenn reichenn ehrlichen unnd aufrichtigen handel furen und treiben, auch unss hiermit jegen E. L. angetzeigt haben, whan wir solche landbetriegere inn straff nhemen unnd sie nachmals fur E. L. uber uns beschweren wollenn, dass wir datzu guet fuegh und ursach, unnd E. L. inn solchenn wegenn uber sie nit haltenn, besonder beinebenn uns ernstlich zustraffenn, einsehens furwenden. Datum ut in literis.

Utanskrift: Dem grosmechtigenn furstenn, unserem freundlichenn lieben schwagernn, brudern und nachparn, herrn Cristian zu Denmarken, Norwegen, der Wendenn und Gotten konige, hertzogh zu Schlesswick, Holstein, Stormern unnd der Dithmarschen, grafen zu Aldenburgh unnd Delmanhorst.[1])

Spår af sigillet.

Vadstena den 27 Juni.

Till Erik Knutsson om utlämnandet af kläde.

Efter afskrift i Erik Knutssons räkenskap 1552 bland Varuräkenskaper i RA.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende etc. Vij giffve tick tilkenna, Erich Scriffvare, att vij gunsteligenn haffve

[1]) Under utanskriften finnes följande anteckning:
Konings zu Schweden schreiben, Bernt Schurman belangen, item Morten Schulthen. Productum Coppenhagen den j Julij a:o lij:ten.

skencth thenne vår tienare, Sevaldh Isenberger Rörsmidh, så mykit rötth ängelst kledhe, sårduk och foderduk, som hann till enn kledning, som är kappe, huse och tröijo, behöffve kann; hvarföre är vår villie och befalning, at tu honom samma kledhe, sårduk och foderduk skaltth bekomma lata; vetandes tich här effter retta. Datum Vadztena 27 Junij anno etc. 1552.

Vadstena den 28 Juni.

Öppet bref angående ett jordbyte mellan K. Maj:t och Anders Krabbe.

Riksregistr. 1552, II, fol. 46.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij af synnerligh gunst och nåde hafve giordt ett häffdebyte medh vår troo undersåthe Anders Krabbe, uthi så motte att vij hafve uplåtidt honom två våre gårdar, som ähr stoore och lidzle gårdenn uthi Ek, liggiandes i Ek sochn i Vassboo häredt; ther emott hafver han oplåtidt oss till vederlagh igen een sijn gård uthi Istrum, liggiandes uthi Esby [*sic*] sochn och Vallehäredt; doch så att oss och våre ärfvinger frijtt och öpett altijd vare skall sådana häfdebyte ryggie, eller att han oss medh godz och ränthe så aflägger, thed vij eller våre erffvinger tillfridz stelte blifve och skääl till nöijo bekomma. Och thess till ytermere visso låthe vij tryckie vårt secret här nedan fhöre. Datum Vastena then 28 Junij åhr 1552.

Vadstena den 28 Juni.

Öppet bref för Olof Nilsson i Ölslanda på frihet från utgörandet af gärdselören.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vijtterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt och effterlåtitt, som vij och

nu medt thet[te] vårt öpne bref unne och effterlåthe, att vår undersåte, Olof Nilsson i Ölislanda i Lerum sochn i Vetle heredt, må och skall (uthi sin lijfztijdh) niute, bruuke och behålle förb:de Ölislanda gård frij för all gerdzleöre; doch skall han oss af samme gårdh åhrligen sex pund smör uthi landgielle uthgiöre etc. Biudendes förthenskuld våre befallningzmän och alle andre, som för våre skuld vele och skole giöre och låthe, att the icke giör för:ne Oloff Nilsson her emoth hinder eller förfongh. Datum Vastena 28 Junij anno 1552.

Norrby den 5 Juli.

Till fru Kristina [Eriksdotter (Gyllenstjerna)] angående arfskiftet efter fru Anna [Karlsdotter] till Vinstorp.

Efter original i RA.

Gustaff *etc.* Vår synnerlig gunst tilförende etc. Effter thet, käre fru Cirstine, Gud haffver nu kallet aff thenne verldenne salige fru Anna på Vinstorp, öffver hvarss siel Gud sig benåde etc., så haffver nu her Sten Ericksson med the andre ärffvingerne effter för:ne salige fru Anna förthenskuld begäredt, att the motte komme till skifftes och hvar vette sin dell epter henne, och dherföre underdåneligen begäredt vår förscrifft till eder, så att I them med thet förste her udi Östergötlandt möte motte, hvilckit vij them icke affslå kunde etc. Hvarföre är vår gunstige vilie och begären, at I vele giffve eder hijt nijd till Östergötlandt till oss, så att I äre her hoss oss fiorten dager her effter eller till thet sijdzste innen tre vekur; therutinnen skeer thet oss behageligit är. Gud eder her medt befalendes. Datum på vår gård Norby 5 Julij anno etc. 1552.

Spår af sigill.

Utanskriften: Oss elskelig, erlig och välbördig qvinne, fru Cristina, Larss Turssons till Peningeby etc. gunsteligenn.

Norrby den 5 Juli.

Till ärkebiskop Laurentius Petri med kallelse att infinna sig i Linköping till rådplägning med öfriga biskopar [om konungens ifrågasatta nya äktenskap].

Efter O. Ahnfelts aftryck i Bidrag t. Sv. kyrkans hist. i 16 seklet, [1] (1894): s. 15, af en kopia i Linköpings stiftsbibl. Förut tryckt af O. Celsius d. y. i Monumenta pol.-eccl., Cont. VI (1751): s. 101—102.

Vår gunsth tilförende etc. Vether käre biscop Lars, att vij medh the godhe men aff vortt råådh, som her tilstädes äre, haffva öffverseedt the scrifftliga svar, som I och the andre biscopar ther uppe i landet haffva giffvit vår cappellan her Pedher på thet ærende och spörsmål, som han idher på våre vegno nu senast tilscriffvit hadhe; och effter vij uti lika måtte haffva låtit framsetia samma ärende för thesse lerde män her uti Östergötzlandh, hvilke ock sig emillan berådslagit och förhandlat haffva, och bekenne aff theras svar, att the ickie aldeles öffver eens stemma och concordera medh the svar, som I ther på giffvit haffva, så effter vij gerna et samdregtigt och samfeltt svar på samma ærende aff idher och flere lerde men her i rijket haffva vele, therföre haffva vij låtit förskriffva alla bisperne her uti riiket hijth nider till Östergötzlandh, så att the skola vara tilstädes i Linköpingh i daagh 14 daghar, som är then 19 Julij ther sammastedz, samma ärende till att berådslåå och förhandla. Hvarföre är vår nådige vilie och befalning, att I på för:de tijdh och stadh också tilstädes komma vele, görandes ther utinnan thet oss liufftt och behageligit är. Datum på vår gårdh Norby 5 Juli anno 1552.

Norrby den 7 Juli.

Till Erik Knutsson om utlämnandet af kläde.

Efter afskrift i Erik Knutssons räkenskap 1552 bland Varuräkensk. i RA.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende etc. Skall tu veta, Erich Knuttzson, att vi gunsteligenn haffve skencht tesse nykompne handvercker Lenardt Ultzer Slipere och Sivald Rörsmid hvardera enn kledning etc. Hvarföre är vår villie, at tu skaltt läte them bekomma klede til cappor och hosser och sarduk till tröijor, enär the thet aff tich fordrandes varde; vetandes tich här effther retta. Datum Norby 7 Julij anno etc. 1552.

Norrby den 7 Juli.

Till Henrik Skräddare angående utlämnandet af strömming och finska gäddor till Kungsör.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Veth Hendrik Schreddher, at vor fougthe paa Ören, Tord Olsson, haffver skriffvit oss til och begärar nogon undsetningh med strömingh och finska geddor til gårdzens utspisningh etc.; hvarföre är vor vilie och befalningh, at tu låther honom bekomma ther ifrån Stocholm nogra finska geddor tesslikest nogon strömingh, hvar ther eliest nogon för handhen är; vettandes tig her effther retta. Datum Nörby 7 Julij anno etc. 52.

Vadstena den 10 Juli.

Öppet bref för Claes Djurskytt på fem gårdar i Vestergötland mot vissa vilkor och i behaglig tid.

Riksregistr. 1552, II, fol. 47.

Vij Gustaff göre vitterligitt, att vij utaff vår synnerlige gunst och nåde, så och opå thed thenne vår tienare Claes Diureskytte thess ytermhera sigh vinnleggie skall opå vårt gagn och bäste och medh the diur han skiuther varder dess trooligare sigh befinne låthe, hafve undt och effterlåtidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne breff unne och efterlåthe, att han (oss till een behageligh tijdh) mhå och skall beholle thesse effter:ne nybyggiare, som ähr Gimmenäs, Tranevijk, Linåås, Bråttebecht [*sic*] och Fateburen, liggiandes opå Edzveden uthi Vestergöttlannd, medh then renthe och rättigheet ther afgå plägar; doch skall han ther emott oppeholle salt och tunneträä till then villebråd han till vårt behoff församblandes eller skiutandes varder; hvilkedt vij gifve våre befalningzmän och alle andre, som för våre skull vele och skole göre och låthe, tilkenne, at te måge vette sigh efter rätte, icke görandes förbe:de Claus Diureskytte här emot hinder, platz eller förfång. Datum Vastena denn 10 Julij åhr 1552.

Vadstena den 10 Juli.

Öppet bref angående fridlysning af vissa trakter på Edsvedens skog i Vestergötland från obehörig jakt och boskapsbetande.

Riksregistr. 1552, II, fol. 47.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij hafve fridkalledt några platzer opå vår och cronones skoog Edz-

vedenn uthi Vestergöttlannd, som ähr Gummundzöön, Kättellsöön och Långeöön, och befaledt vår tienare Claes Diureskytte, thet han ther opå acht och opseende hafva skall, så att ingen på förbe:de platzer någen diur skiuthe skall eller svijn ther inn opå drifve låthe etc. Förbiudandes therföre alle våre undersåther, som närmest kring om förbe:de platzer boendes ähre, så och alle andre, ehoo the hälst äre, att ingen dierffves drifve eller elliest låte komma svijn eller annan boskap in opå för:ne platzer vedh sådana boskapz förlust, uthan heller hielpe till, att förberörde platzer motte inhegnede blifve, enär förbe:de vår tienare Claus Diureskytte opå våre vegne ther på äskendes och fordrandes varder. Ther I trogne undersåther eder effter rätte vele. Datum Vastena then 10 Julij åhr 1552.

Vadstena den 13 Juli.

Till Joen [Olsson (Gyllenhorn)] angående förhandlingar med allmogen om hjelpdagsverken vid Uppsala slottsbyggnad.

Riksregistr. 1552, II, fol. 47 v.

Gustaff. Vår synnerlig gunst tillförende etc. Effter eder nogsampt vitterligitt ähr, hvilkedt svårt och dråpeligitt arbete på vår och cronones bygning i Upsala förhanden ähr, och thed arbetes folck, knechter och andre ifrå Norlanden äre lenge sedan mest heem dragne för then fharligheetz skull the hafve hafft för plågen, efter ther begynte någodt döö i sommers, hvarföre vij nu storligen behof hafve någen unsettning af the förlänthe häreder och sochner ther kring om Upsala, så väll som af the lhän vij sielfve hafve, begärandes förthenskull, att I vele förhandle ther i eders förläning, att the och ville låthe finne sigh vellvillige medh några fhå dagzvärker

hvar mann tijdt till Upsala på bergitt, när the kunne nu framdeeles hafve ther till bäste tijden och lägligheeten, och efter som I kunne bäst förhandle medh them ther om, uthi hvilkedt I göre thed oss behageligitt ähr; thed vij och altijd vele betenkie almogen till thed bäste. Datum Vastena then 13 Julij 52.

Samma mening till Gabriell Christierssonn, Axell Nilsson och Lasse Tursson.

Vadstena den 14 Juli.

Till Henrik Skräddare angående utlämnande af socker till Uppsala.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Veeth Hendric Schredher, att vij haffve låtit befale vor gerdener utij Upsala, Hans, så at han oförsumlighen skal til redha til vort behoff een hoop vel tilpyntade lattverker aff Sancte Johannis druer etc. Såå kunne vij vel tenkie ther til vil behöffvas socker; hvarföre är vor vilie och befalningh, at tu skalt låtha vor befalningsman paa Upsala gårdh Jöns Monsson bekomma en eller halffannan top socker, ener han ther um sith budh til tigh haffvandes vardher; ther retta tigh effther. Datum Vastena 14 Julij anno etc. 52.

Vadstena den 14 Juli.

Qvitto för Nils Posse på inlevererade ryska penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA. Jfr Finlands statsarkiv, N. 5055, fol. 133.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij udi eigen kong:e person opå vårt slott Vastena then 14 Julij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff vår fogte udi

Eurupehärede, Niels Posse, rysse denninger etthundrede otte stycker, voge tilhope halffsiette lodtt, them han utåff Rysserne för meterij, som the bruke pläge vedh grenssen, anno etc. 51 upburidt haffver. Hvarföre giffve vij före[:ne] Niels Posse her medt qvitt och frij etc.

Gustavus.

Vadstena den 16 Juli.

Öppet bref för Nils Jönsson i Hillerstorp på besittningsrätten till en del af Marsås i Käfsjö socken.

Riksregistr. 1552, II, fol. 47 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att thenne vår undersåthe, Nils Jönssonn i Hillestorp uthi Käffzöö sochn, hafver uthi underdånigheet för oss berätte låtidt om een tompt, som kallas Norretompten i Marssåås, hvilken tompt någre utaf frälsitt vele honom undan skatten och under frälsis ägorne i för:ne Marssåås uthan låthe domen afhende[!], ändoch han medh godh skääl och leffvandes vittne säger sigh kunne bevisa, att ingen någen tijdh annedt minnes eller vette kan, uthan för:ne Norretompten uthi Marssåås [lydt] under skatten och hans föräldrar, som förbe:de Hillestorp besittidt hafver, ther af the och altijdh uttgiordt cronones skatt. Så opå thed samma cronones skatteägor ju så väll som frelses ägorne beskyddade och beskermade blifva måge till rätte, ther till vij på vårt konungzlige ämbetes vegna skyllige och plichtige äre att tillhielpe och förfordre, derföre hafve vij af vår synnerlig gunst och nåde undt och efterlåtidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och efterlåthe, at för:ne Nils Jönssonn mhå och skall uthan hvar mandz hinder eller förfång niuthe, bruke och beholle för:ne tompt under skatten och göre Sveriges crono ther af then tillbörlige

skatt och rättigheet, som samme tompt kan göre skääl fhöre, och serdeles till thess hon blifver honom för een sittiande rätt medh lagh, ordiner och bättre beviss affråvunnen, änn som till thenne tijdh framkompne äre, hvilkedt vij gifve våre fougter, befalningzmänn och alle andre, som för våre skulld vele och skole göre och låthe, tilkenne, att the måge vette sigh här efter rätte, icke görandes förbe:de Nils Jönssonn här emott uthi någenn motte hinder eller förfång vedh vår ogunst. Ther hvar och een sigh efter rätte hafver. Datum Vastena then 16 Julij åhr 1552.

Vadstena den 16 Juli.

Till Påfvel Schutz angående Gamla Kopparbergsgrufvans återupptagande.

Riksregistr. 1552, II, fol. 48. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 138—139.

Gustaff etc. Vij förnimme af thin skrifvelse, Påvell Skutz, att thu hafver varidt uppe vidh Korbärgitt och beseet then lägligheet vedh Kåpperbärgz etc. gruffve, och gifver ther hoss thin mening schriffteligenn tillkenne, huru medh gruffvenes upränsning förtagas skall, hvar vij thed arbete vele förhänder hafve låthe, och begärer skriffteligen vette vår villie och mening ther om. Så skall thu vette, att vij icke obenägne ähre sådant arbete på rijksens gagn och bäste att företaga låthe, hafve och nu förthenskull latidt skrifve vår fougte och befalningzman ther vidh gamble Kåpperbärgz gruffve ther om till och sende tigh een copie af thed breff vij samma vår befalningzmann ther om tillskrifvidt hafve, ther thu och någodt ytermeera beskeed oss och them ther om tillskriffve vele; doch vore thed och efter vårt betenckiande väll förnöden, hvar samma arbete skall elliest gå för sigh, efter the

ther uppe vette föge beskeed ther om hvarken i eene eller andre motte, att i thenne höst medh ringe arbete göres kunde, så att vinther vattnedt motte beholles i förråd till att bruke i vår nestkommandes till gruffvenes upösning. Hvarföre är vår villie och befalning, att I samfelleligenn vele här om vara till rådz och handling, huru I bäst kunne komme thed arbethed till gångz, och nu till thed förste komma een hoop timber till väga, som till damnerne [*sic*] behöfves, och Påvels mening, at sådana timber kan huggas och fellas hårdt i siöstranden och strax flytties inn till rumett, ther damnen uphuggas skall, som och hans bref vijdare ther om förmäler, så må I vijdare här om förtenkte vare och fliteligen vinnleggie eder, at samme arbete på rijksens gagn och bäste företagitt blifva motte, och skrifver oss thed förste I kunne tillbaka igen, huru och medh hvad lempe I tenkie att komma thed till väga och vinnleggier eder fliteligen i then motte, som vij betroo eder om. Datum Vastena den 16 Julij åhr 52.

Vadstena den 17 Juli.

Till Ture Pedersson [Bjelke] till Salsta angående den tvist, som uppstått mellan hans fogde vid Kråkerum och K. Maj:ts landbofogde i Småland rörande laxfisket i Emån.

Efter det af fukthål skadade originalet i RA.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförendhe etc. Skall tu vette, Ture, att vår landbofogte i Smål[and], Peder Andhersson, haffver varidt her, och [ibla]ndt annedt berättet för oss, ath thin fogthe nid[er] vedh Kråkerum haffver skickett sigh fast sielsindt och otilbörligen medh mycket puckerij och annen oskickeligheett emott honum, för thet han haffver effther vår befalning satt ther några laxekar, görendis ther medt hvarcken en eller annen nägett för-

fongh, ock ändock thu haffver skriffvett till vår tienere Måns Jönsson, att vij skulle haffve hafftt någen handlingh i Vesterårs medt tigh um samme laxefijskie, thet vij och bestå, så viste vij doch icke opå then tijdh aldelis, huru lägligheten hade sigh i then måtthen, [och] är tigh icke heller i någen måtthe hinder, he . . . eller förfongh skeedt på thine laxe nothedrettern, förty thine laxefiskere måge så väll ännu brucke laxenothen, som tilförende, när the eliest vele, aleneste att the icke drage in under laxekaren; dock haffve the föge velet drage, uthen samme thin laxefiskere är och så en argh skalck, vill icke heller göre tigh någett gagn, uthen ther han får liggie och stiäle, som vij förnummett haffve, att hans sedvane mest vare pläger, och bödh han till att hugge en yxe i för:ne vår fogte, hvarföre såge vij gerne, att thu ville förskaffe tig en annen laxefiskere och skilie thenne ifrå tig, eller vij bliffve förorsakede att skilie honum thäden en sielsinde måtthe. Så förnimme vij och, att samme thin fogthe, som så puckedt och truget haffver, [är nu] sin kooss rymdh aff landett; hvadt orsack h[an] her till hafft haffver, är oss ovitterligitt, eller um han tigh något synnerligitt gagn skaffedt haffver, kunne vij icke heller vette; dock förmodhe vij thu varder thet förnimmendes. Men then för thig berettet haffver, att samme thin fogthe skulle haffve tilbudit på thine vägna halffvan umkost, mere eller mindre, till samme bygningh, skole vij tro, att han haffver spardt sanningen, förty vij haffve befrågett vår fogthe, um och så skeede, thet han doch platt förneker och seger, att thin fogthe ville slätt inthet göre till saken, hvarcken medt umkost eller någett annedt, ändoch han fordrede aff honum opå thine vägna n[ågo]n hielp till samme bygningh, måtte doch ingen bekomme, [uthen] samme thin fogthe gick alleneste medt sitt puckende och trugende um like som en galin menniske. Så kunne vij på thenne tijdh inthet synnerligen eller mehre skriffve ther

um, uthen framdelis, när thu kommer sielff till orde och taels medt oss, kunne och vele vij yttermere handle och tale medt tig um samme laxefiske och lathe tigh förstå vår meningh ther um. Gudh befalendis. Datum Vastena 17 Julij anno etc. 52.

Spår af sigill.

Utanskrift: Oss elskelig tro man och undersåte Ture Pedersson till Salestada etc. gunsteligen.

Vadstena den 19 Juli.

Till Sven Nilsson angående ett parti försåld spanmål.

Riksregistr. 1552, II, fol. 48 v.

Gustaff. Vij hafve förstått utaff thin schrifvelse, Sven Nilsonn, om then spanmål, som Erich Håkonssonn och thu förytredt hafver opå våre vegna och then Hållender hafver bekommitt, teslikest att thu gör thinn endtskyllning tigh sådana spanmål icke profijttligare eller bättre hafver kunnedt fö[r]ytre, efter han uthi fougternes förvaringer är blifvin oreen, så att han inthed till vårt behoff hade tienligh varidt. Så må thu endtskylle tigh så myckitt som thu vill, vij vette thig doch föge tack för thed thu några fremmande vår spanmål i händer förytredt hafver, all then stund thu uthan tvifvell förstått hafver, att säden är ganska skröpelig och för störste parthen bortfrussen uthi Findland, och hade förthenskull varidt bättre, att mann hade hafft förberörde förytrede spanmål liggiandes väll förvaredt (ändoch han var någodt gammal) och ther medh unnsatt våre eigne undersåther uthi för:ne Findland för lijke och skääl, efter the (som vij förnimme) uthi så motto i thetta åhr fast nödstellte blefve. Then lägenheet skulle thu och hafve achtedt, när thu så högt betenckiende (som thu skrifver om) vårt gagn och bäste medh förbe:de spanmål hafft hafver. Datum Vastena then 19 Julij åhr 1552.

Vadstena den 20 Juli.

Till Olof Knutsson angående utbetalning af penningar till knektarnes i Norrland aflöning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 49.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Vij förschicke tigh, Oluff Knutzonn, här innelucht ett summarie register, hvilkedt vij hafve låtidt summere utaf Ture Pederssons och Matz Pederssons mustre register uthi cammaren opå våre knechters lhön, så och våre fougters och theres tienares Vallborgmesse och jule lhön uthi Norlanden för thetta närvarandes åhr 52, velendes, att thu skalt lefrere Ture Pederssonn och the andre, som medh honom mustrett hafve, så många penninger, som samma register förmäller, och skall heele summan belöpe sigh till 6720 mark ortiger. Och må thu förschicke them registeredt medh penningerne, efter vij hafve ther utaf ett kägen register uthi cammaren, opå thed the thesse ytermeera rättelse ther af hafve måge, huru the sigh medh betalningen schicke skole, hvar the icke meningen af vår skrifvellse så fullkomligen fatte kunne. Ther rätte tig effter. Datum Vastena then 20 Julij åhr 1552.

Zedell.

Effter vij förnimme, att the penningar, som thu hafver emillan, neppeligen räckie till förberörde vårt folcks lhön uthi Norlanden, therföre mhå thu annamme så många penningar igen af Axell Nilsonn och Lasse Flemming, som the upburidt hafve till thed folcks lhön, som äre opå våre galleijder, hvilke komma ifrå Stocholm, efter vij hafve nu låtidt löne samma folck vedh Stäkeborg, och sende vij tigh teslikeste ett register opå samma löning, ther efter thu penningerne skalt fordre tillbaka igen. Datum ut in litteris.

Vadstena den 20 Juli.

Qvitto för borgaren Peder Olsson i Vesterås på inleverera penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Vastena then 20 Julij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff vår undhersåthe och borgere udi vår stadh Vesterårs, Peder Olsson, tiugu ungerske gyllenne opå then summa han för sin mishandell skuldt, som medt förbudne sölffköp han driffvett haffver, oss uthfest hade etc. Hvarföre giffve vij för:ne Peder Olsson her medt qvitt och frij um för:ne guldh etc.

Gustavus.

Vadstena den 21 Juli.

Qvitto för Hans Olsson på inlevererade penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi eigen kongelige persone på vårtt slott Vastena then 21 Julij anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff thenne vår tienere Hans Olsson penninger tiugu fyre marck ortuger och fem öre, som öffverbliffne äre aff then summa penninger han aff vår cammererer Erich Matzson udi Vesterårs upburidt hade till att köpe oss ther skijnvarur före etc. Hvarföre giffve vij för:ne Hans Olsson her medt qvitt och frij etc.

Gustavus.

Vadstena den 23 Juli.

Till Birger Nilsson [Grip till Vinäs] angående de borgare från Vestervik, som trots K. Maj:ts förbud idkat sjöfart på Lybeck.

Riksregistr. 1552, II, fol. 49.

Gustaff etc. Vår synnerlige gunst tillförende. Oss ähr undervijst, käre her Birger, att några borgare ifrå Vestervijk skole emott vårt förbudh, så och theras egen förplichtelse bref och segell, hafve uthi sommer varidt med sinn skepp i Lybbecke, och vele vij gerne vette, hvilke the äre, som uthi så motto emott vårt förbud hafve dristett sigh någodt företage etc. Therföre ähr vår villie och begärann, att I vele ransake och bespane hemeligen, hvilke the ähre, som hafve varidt sielfve eller och haft theras budh medh någen köpmandzhandeel till förbe:de Lybeck, gifvandes oss framdeles hvad ther om sant ähr tillkenne. Thetta I endeligen, käre her Birge, bestelle vele. Gud eder befalandes. Datum Vastena then 23 Julij åhr 1552.

Vadstena den 23 Juli.

Öppet bref för Anders Pedersson [Lilliehöök] till Fårdala på frälsefrihet för en gård i Vestergötland.

Riksregistr. 1552, II, fol. 49 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij af synnerligh gunst och nåde, så och för vällvillig och hulle troo tienst, som thenne vår troo mann och tienare, Anders Pedersson till Fåredaal, vår befalningzmann uthi Sunnerbo, oss och vårt rijke Sverige här till dagz troligen giordt och bevist hafver och ännu ytermeera här efter göre och bevise mhå och skall, så lenge han lefver, hafve undt och

gifvidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och gifve honom och hans effterkommande rätte ärfvingar, frijheet och frellse på een gård ben:d Bredegården, liggiandes uthi Faleköpung i Vestergöttlannd, så att han och hans efterkommande ärfvingar samma gård under evigt frelse, lijke som andre gode männ af adelen här uthi rijkedt theras godz under rätt frelse till vår och rijksens tieniste niuthe, bruke och beholle må och skall. Biudandes förthenskull alle, som för våre skull vele och skole göre och låthe, besynnerligen våre fougter och befalningzmänn, att the icke göre förbe:de Anders Pedersonn eller hans erfvingar här emott hinder, platz eller förfång ved vår ogunst tillgörendes. Datum Vastena then 23 Julij 52.

Vadstena den 28 Juli.

Till Axel [Eriksson (Bjelke)] angående hjelpdagsverken från Bankekinds härad till Tuna gård.

Riksregistr. 1552, II, fol. 49 v.

Gustaff etc. Vår synnerlige gunst tillförende etc. Ähr vår gunstige villie och begären, käre Axell, att I vele låthe handle medh almogen uthi Banckekindz härede, thed the låthe sigh befinne vällvillige at komma oss till unnsettning till vår gård Tuna medh några hielpe dagzvärker, efter vår fougte hafver sigh schrifftteligen besvärredt icke kunne med gårdzens folck eller the dagzverker ther till liggie höobärge all then äng, som ligger under gården, men vill thed then menige mann igen betenckie. Gud eder befalandes. Datum Vastena then 28 Julij åhr 1552.

Vadstena den 28 Juli.

Till konung Kristiern III af Danmark angående staden Lübecks hos kejsaren förda klagomål öfver förlusten af privilegierna i Sverige.

Efter en i RA. förvarad, nyare afskrift af det egenhändigt undertecknade originalet i danska Riksarkivet.

Unsere freundtliche dinst und was wir sonstent vielmehr liebs und guts vermugen bevohrn. Grosmechtiger furst, freundtlicher lieber schwager, bruder und nachbar, wir ubersenden hier innligent E. L. abschrift eines ungebuerlichen beclagschreibents, so die von Lubeckh hindter unserem rucken der Rom. Kay:n M:t, unserm freundtlichen lieben hern und oheim, die zeit wir unsere gesandten jungst zu Augspurg gehapt, durch iren sindicum Rudelium zugestellt.[1]) Wass nuhn aber die von Lubeck

[1]) Denna klagoskrift, som ännu finnes bilagd konungens bref, är af följande lydelse:

Allerdurchleuchtigster, grosmechtigster unnd unuberwundtlichster Römischer kaiser. Allergnedigster her, Euhr. Röm. Kay. Ma:t unnd dess heiligen reichs getreue, willige, gehorsame underthan burgermeister und radt der statt Lübeck entpieten E. Kay. Ma:t ihnn aller undertenigkeit demutiglichen iren pflichtigen, gehorsamen und willigen gevliessen trewe dinst zuvorn, unnd vohr E. Kay. M:t thuen sie sich inn aller underthenigheit demutiglichen beclagen, dass der konig von Schweden die iren zum hogsten beschwert, unnd dass ehr inen im reich den freihen handel und wandel verhindert, inen ire privilegien schwechet und nit zuhalten wider recht und pilligheit furnimbt, welche sie doch mit iren fuhrfarren, von seinen furfahren und ime dem konig selbst mit gut und plut erworbenn und verdient, understehet sie derselben zuentsetzen und mit tadtlichen furnementh darahnn unerkandtz rechtens zuverhindern, dieweil dann solche beschwerung durch den konig von Schweden von tag zu tag geschwinder furgenohmen unnd die iren underdruckt werden. So ist ahnn E. Kay. Ma:t underthenigste demutige bitt und begehrent eines erbarn radtz und gemeiner stadt, dass E. Kay. Ma:t, alse ir hogst heupt unnd von Gott verordnete obrigheit, wolte sie und gemeine stadt inn irem rechten, privilegien, freiheiten und gewonheiten, welche sie im reich Schwedenn vohr undencklichen jahren hero gehapt, erworben und bekomen haben, verpitten, verteidigen, schutzen und handthaben, und sie und gemeyne stadt, ire underthoen und verwandten zum ernstlichsten verschreiben ahn gemelten konig vohn Schweden, das ehr E. Kay:n Ma:t und dess reichs underthoenen die

entjegen die aufgerichtede fridstende nit allein unsern koniglichen gliempf zur unwarheit zudenigriren beruerth, dan auch was sie sonst ferner zu zerrudtlung nachparlichs frieden suechen, das thuet sich darinn im ende gnugsam ercleren, und E. L. werdenn solches daraus allenthalben zuvernehmen haben, und wiewol wir dan hiebevohr zu vielmaln unss jegen E. L. dero von Lubeck halben beide mundtlich und schriftlich unser einigung und verwandtnus nach ires unpillichen furhabents beschwerdt und auch E. L. inn irer widerantwort unss alwege zugesagt und vertrostet sich auch desselbtigen vermueg dess beirecess versprochen, dass E. L. dermassen bey denen von Lubeck die sach gerichtet und ferner beschaffen wolten, dass wir mit der und mehr andern unpillichen und frewentlichen beschwerungen von denen von Lubeck solten verschoent und aller guter nachbarschafft zuverlassen haben, so konnen wir doch aber E. L. freundtlichen nit verhalten, dass uns gleichwol von tag zu tag je mehr und mehr solches von denen von Lubeck uber alle zuversicht, E. L. vertrostung und dero von Lubeck sigel unnd briefe bejegnet und widerfaret, und ob auch wol diese geprechen bei E. L. und inn ir antwurt uff erorterung alweg weisen, so konnen doch aus dem werck E. L. und dero von Lubeck unnachparlich verhaltung leichtlich entschliessen, dieweil

---

vonn Lubeck und ire verwandten wolle und solle bey iren erlangten privilegien, freiheiten und rechten unverhindert lassenn, unnd sich der wircklich zugeprauchen und zugeniessen gestatten und zulassen, und E. Kay. Ma:t und dem heiligen reich dardurch nit ursach gebe sonst andere wege dajegen zubetrachten und furzunehmen, dass E. Kay. Ma:t hierinnen gemeine statt Lübeck alse ire gehorsame underthoenen zum besten allergnedigst vertredten, schutzen und handthaben wolle. Solches inn pflichttiger gehorsam, trew und gevhliessenn schuldigen dinsten umb E. Kay. Ma:t alse iren allergnedigsten hern zubeschulden, wollen sie allzeit willig und berait erfunden werden.

E. Rom. Kay:n Ma:t

getrewer, underthenigster, gehorsamer

gesandter der statt Lubeckh.

inn gemachten fridstenden zu allen unpillichen wegen die von Lubeck sich schicken, dass sie gahr wenig solche erorterung achten noch volgen wurdenn. Wie dann E. L. dero von Lubeck fursatz auss der Coppenhagischen handlung je selbst gnugsam befunden, das ir ziel nit uf erorterung noch die pillicheit gestallt, dann allein das dahin ir fundament sich erstreckt unliederliche und unpilliche privilegien, die zu unser kon. hoheit und regalien und zu allerseitz reich verderb und nachteil sich erweitern, damit sie diese benachparten, so wol E. L. alse uns und unsere underthoen, zu undertrucken und auss zueroesigen vermeynen. Ob nhun inn diesen reichen denen von Lubeck mit natur und rechten mag gestattet werden, und dasselbtig und solche privilegien, so wol E. L. selbst alse uns und unsern reichen ertreglich und leidlich sein will, das wolten wir E. L. dero mit daran gelegen freundtlich ahnheim gestellt haben, wie E. L. selbst ein solche erorterung, wie die von Lubeck suechen und begeren, ahnnemblich sein wolte. Wan so es die meynung nit hette, und dero von Lubeck gemuet zu nachparlicher einigheit bewogen were, so dann wissen sich E. L. freundtlichen zuerinneren, was wir uns zu Coppenhagen auch zweymal zu Calmar eins stattlichen privilegien halben haben erpottenn, dieweil aber solches inn alweg abschlegig gewesen, und mitlerweil aber ohne underlass die von Lubeck inn irem unpillichen furgesatztem ziel gantz unnachparlich und verdrieslich fortschreidten, darzu auch kurtzer zeit bey den heuptern dieser kriegsrustung E. L. und etlich andere potentaten, fursten und nachparn, alse E. L. wol vernohmen, nit ungerurt lassen konnen. So wollen wir uns unserer verwantnus und vereinigung, auch vermug dess beyrecess zu E. L. freundlichen verhoffen E. L. wurden ahn der von Lubeck unpillichem furnement kein gefallen tragen, besonder E. L. werden inn bedenckung, wass derselbtigen und iren reichen mit hierahn gelegen, und iren

getrewen bruderlichen radt bey zeigerm unserm diener und underthoen Georgen Trulson schriftlich entlich und grundtlich ohne aufschueb zuschickenn, wie wir uns imselbtigen verhalten solten. Das seindt wir umb E. L. inn schwegerlicher wilfarung und sonst freundtlichen zu beschulden geneigt. Datum uf unserm schloss Watstein den 28 tag Julij anno etc. Lij:ten.

Gustaf von Gots gnaden zu Schweden,
der Gotten und Wenden etc. konigh.

E. L. getrewe bruder Gostavus.

Spår af sigill.

Utanskrift: Dem grosmechtigen fursten, unserm freundlichen lieben schwager, brudern und nachbar, hern Christian zu Dennemarcken, Norwegen, der Wenden und Gotten konig, hertzogen zu Schleswig, Holstain, der Stormarn und Ditmarschen, graf zu Oldenburg und Delmehorst.[1])

Vadstena den 29 Juli.

Till Nils Boije och Erik Arvidsson [Stålarm] angående krigsfolkets aflöning i Viborg samt om ersättning i jord åt de bönder, som flyttat från den plats, där Helsingfors anlagts.

Riksregistr. 1552, II, fol. 50. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856), s. 113—116.

Vår gunst tillförende etc. Som I skrifve och gifve tillkenne, Nils Boije och Erich Arfvedssonn, att Måns Nilsson hafver lefreredt inn i vår cammer the penninger, som vårt folck opå Vijborg för theras jhule lhön och

[1]) Efter utanskriften är antecknadt:
Des konnigs zu Schweden schreiben, darin er uber die von Lübeck clagt und radt etc. suchet. Productum Helsingborg den v:ten tagk Augusti anno 1552.

cläde pro anno etc. 51 skulle medh hafva blifvidt afbetalade etc., så förnimme vij doch utaff Måns Nilsons rechenskap, att han uthi höstes hafver låtidt blifve efter sigh opå Vijborg så monge penningar, som opå thenne inneluchte zedell stå ahntecknede etc. Förmäler och Nils Påsses rechenskap, at hann een summa penningar till Vijborg hafver lefreredt, som och samme zedell uttviser, hvilke penningar till lyde thed nest förlidne åhrs upbörd 51. Och hade the, som uthi slotzlofven äre, sampt medh slotzschrifvaren väll kunnedt lenge sedan afbetaledt thed folck ther ähr medh samme penninger, efter the lyde samma åhrs upbörd till, som folckedt theres julelön och kläde står tillbaka opå. Men the vette icke så myckitt sielfve att tenckie eller besinne, uthan att folckedt gnäller och låther illa, både om then deel them står tillbaka [och] så att the icke tillbörligen spijsede blifve, ther vette the och I nogh att schrifve och rope om. Vij vette och icke, när vij Måns Nilsonn så stor gestning giordt hafve, efter hann och the, som äre uthi slotzlofven, sigh så högeligenn besväre inthed hafve till att förtäre, lijke som vij vore all orsak till, att ther oschickeligen tillgår, för hvilckedt the doch sigh sielfve och theras oförstånd tacke mhåge, all then stund sådant medh försichtigheet väll stode till att förekomma. Och efter Måns Nilssonn skulle thed sälskap hafve afbetalett, måge I för then skull tillsäije them, som i slotzlofven äre, och slotzskrifvaren opå Vijborg, att the ännu medh samma penningar, som Måns Nillssonn hafver tillbaka låtidt, så och the penningar Nils Påsse tijdt lefrerede, folckedt afbetala skulle hvad deel them står tillbaka, hollandes opå uttgifften klare och beskedelige register. Och hvar then summa, som zedelen uttviser, icke räcker till, så hafver Bertill Jörenssonn och andre våre redhfougter, teslikest prosterne, restantzie penningar pro anno 51, them dhe då till förberörde folckz åtherstäde lhön måghe annamme och uttgifve, effter thed

vill icke schicke sigh, at man skall tage utaf thenne 52 åhrs upbörd och ther medh lhöne pro anno 51, hvar ther elliest någorlunde så många restantzie penningar vore förhanden, doch så att I äre uttöfver, när samme betalning skeer, achtandes att ther med så väll som medh then uttgifft I skole hafva förhänder trooligen och tillbörligen handlett blifver. Vij vele och, att I ingen register emott förbe:de slotzschrifvare opå sådana restantzie lhöning inn uthi vå[r] rächninge cammer lefrere skole, efter som Jören Finke varder eder ther om vår mening vijdare undervisandes etc. Vijdare the lägenhether I schrifve om vedh rydzse grentzen hafve vij förnummitt, som ähr, att vedh een åå, hvilken löper emillan Systerbäck och Kochala skall vare godt tillfälle att göre een befästning, ther egenom man och Rydzerne myckit öfvervåld och skalckheet, som the våre undersåther ofte tillfoge pläge, schulle kunne förtage etc. Så vore vij icke obenägne att låthe ther på, våre undersåther vedh grentzen till beskerm och gode, myckitt bekåste och eder vårt betenckiande i saken gifve tillkenne, hvar ther elliest någen synnerlig lägenheet och tillfälle vore opå färde. Doch efter thu Nils Boije achter medh thed förste gifve tigh till oss, vele vij då vara förtenchte tigh undervijse, huru förberörde befästning opå thed schickeligaste företagas skall. Vettandes eder här efter rätte. Datum Vastena then 29 Julij åhr 52.

Zedell.

Item, oss är och undervist, att the bönder, som bodde ther i[*sic*] ladugården vedh Hellsingfårs blifve skall, vele ingalunda låthe sigh åttnöije medh thed kyrkiogodz, som Erich Spårre them opå våre vegne budett hafver. I vele förthenskull skattleggie för:ne kyrckiegodz, efter som thed kan göre skääl fhöre, och sedan handle medh förbe:de bönder, att the motte gifva sigh tillfridz medh then deel

them öfverantvardatt blifver, hollandes them före, att både thed godz the förr bodde opå, så och samme kyrckiogodz höra cronen till, och vij förthennskull opå cronones vegne råde att handle ther om efter lägenhethen och icke the sielffve etc. Datum ut in literis etc.

Vadstena den 30 Juli.

Till Henrik Claesson [Horn], Jöns Vestgöte, Olof Trottesson och Simon Tomasson [Tavast] angående ransakning efter dem, som enligt föregifvande genom gift och trolldom bragt Clemens Hansson [Oliveblads] svåger, Måns Ivarsson, om lifvet.

Riksregistr. 1552, II, fol. 50 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856): s. 116—118.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Vij låthe eder förstå, Hendrich Claussonn, Jöns Vessgöthe, Oluf Trottessonn och Simon Thomessonn, att vår secreterer och troo tienere, Clemet Hanssonn, hafver sigh till thed högste inn för oss beklagett, hurulunde han uthi sanning förnummedt hafver, att hans hustrues framlidne broder. Måns Iffvarssonn, genom några onde menniskiors tillskyndan och gerning medh förgifft och troldoom skambligen och ynckeligen ifrå lijfvedt och till döden kommen är, som han och opå sinn såtesäng och sijdzste tijdh thed samma sielf bekendt hafver och almenneligen ther i Findland landrychtigt vara skall etc.; för hvilken orsaak några allrede uthi fängelse innsatte ähre, ändoch väll troligitt, att flere uthi samme okristelige gärningh medh deelachtige vare och befinnes skole, som ähnnu föge tilltaal fått hafve. Så kunne vij icke annadt säije till thetta ärende, uthan oss synes sådane velske skelme stycker och sedvanier till att mörda och förgifva folck hemeligen ähr fast fremmande och sielsyndt här i vårt rijke och landz-

ender etc. och ännu till thenna tijdh (Gudi thess loff) hoos oss svenske och finske ohört varidt; så vill doch lickvel icke godt eller nyttigt vara, som vij och nödigt ville, att sådana förrädtlige orh förgifftige sedvaner (hvar mann till stor förskreckelse och fharligheet) vijdare sigh förmeere eller ibland våre undersåther i bruk komma skulle.

Ähr fördenskull vår villie och alfvarlige befalning, att sådane onde och arghe stycker uthi tijdh förekommandes motte, och att I samfält och synnerligen efter thenne vår konungzlige commissions förmöge och efter förbe:de Clemet Hanssons rättmetige ahnlangen låthe annamme till häfter och hårde häcktelser, hvilke the helst äre, som till sådane förrättlige gerninger misstenkte, deelachtige och lagligen tillvundne blifve kunne, emott the samme genom flitig och tillbörlig ransakan, uthan uphåld eller skåtzmhåll och uthan allt medeel förhielpe för:ne vår tienare till thed, som rätt och skääl vare kan och Sveriges lagh medgifve, så att emott förbe:te missdädere eller missdädersker peenligen och till thed skarpeste mhå handlett och procederet blifva och ingen vidh våre strenge näpst och vräde, som ther till brutzligh och skyllig befinnes, förskonedt varda, uthan till lijfvedt hårdeligen straffes och godzett i löst och fast till vår konungzlige crone och cammer förfalledt blifve, oss och så (när sådana tillbörligitt straff öfvergångitt ähr) ther om vijdare förständige. Och i then motten skeer vår alfvarlige villie; ther I eder och efter att rätte hafve måghe. Datum Vastena den 30 Julij åhr 1552.

Vadstena den 2 Augusti.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående uppsigt med de allmogemän, som förut deltagit i upplopp, och om uppmärksamt iakttagande af danskarnes, särskildt Lage Truedsson [Ulfstands], uppträdande och hållning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 52.

Gustaff etc. Vår gunst tilförende etc. Vij hafve förnummidt, Nils Birgerssonn, utaff thed beskedh, som thu ifrå Germund Svenssonn then Joen Anderssonn belangande fått hafver, att samma Joen inthed var uthi thed seneste uproor medh Nils Dacke, och begärer fördenskuld Germund vette, om han till oss förschickes skall etc. Så var oss icke annadt vitterligitt, then tijdh vij med tigh senast om sådant sälskap handlade, uthan att förbe:de Joen Anderssonn var så väll medh uthi thed seneste uproor, som then tijdh Inge Arfvedssonn slaginn blef, och efter Germund honom i så motte endtskylliger och han thesslikest tillförende bött, för thed han var medh att niderleggie Inge Arfvedssonn, therföre äre vij och tillfridz, att man låther honom om then saak blifve obekymbredt; doch vele vij tigh till thed högste hafva förmanedt, att thu medh slijke sällar, som uproriske tillförende hafva varidt, ett godt och nöghe upseende hafve skall och icke stelle meere troo och lijtt till them, änn som tillbörligitt kan vara.

Vij gifve tigh och tillkenne, att Laghe Truedssonn schicker sigh fast sielsyndt emott våre undersåther vedh grentzen uthi så motte, att när hann märcker någott inseende vara förhanden, doch låther han sigh nogh medh orden till godt naboerskap och venskap emott oss och våre undersåther förnimme och benägen vare; doch när han förmärckier, att man icke hafver öghatt opå brädett hooss honom, beviser han fast annedt medh gerningerne

och hafver nyligen giordt våre undersåther vedh grentzen stort öfvervålld och förfång på theras ägor. Hvad god naborskap medh sådant sögt blifver, thed kan hvar förståndig betenckie, och efter mann sådant förmercker, ligger ingen ringa macht opå, att man alle saker uthi godh acht hafver etc. Tu villt och förthenskull icke försume at hafve thine visse kundskaper altijd uthe och opå thed schickeligaste låthe förfare, hvad våre naboers grund och mening är, och för alle fharligheter skuld, som oss tillfogas kunne af våre missunnere, vele vij tigh förmanedt hafve, att thu flitigt upseende uthi thin befalning synnerligen vedh grentzen hafva skall, opå thed att ther icke någodt förrädtligitt innstungedt blifver till vårt och menige rijksens argeste. Ther thu tigh aldeles efterrätte villt. Datum Vastena then 2 Augusti åhr 1552.

Vadstena den 2 Augusti.

Qvitto för skepparen Karl Östgöte på penningar för sålda varor.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA. Jfr en annan afskrift i Anders Humblas m. fl:s räkenskap 1551—55 bl. Varuhushandl. i RA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Vastena then 2 Augusti anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff vår tro tienere och skeppere Karll Össgöte för fyre skeppundt, aderthon lispundh, fyre marcker finske geddor, som han på våre vegna såldt hade, lispundet för tije öre, peninger ethundredt tiugu två marck, sex öre etc. Hvarföre giffve vij för:ne Karll her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltall um för:ne peninger; och thess till yttermere visse lathe vij tryckie vårt secret her nedan under och medt egen hand underskriffvitt. Datum ut supra.

Gustavus.

Vadstena den 3 Augusti.

Till Joen Olsson [Gyllenhorn] och Erik Håkansson angående anskaffandet af drängar och hästar till Hökhufvudsberg.

Riksregistr. 1552, II, fol. 52 v.

Gustaff. Vår synnerlige gunst tillförende etc. I hafve nogsampt förstått, käre Joen Olssonn och Erich Håkonssonn, om thed bergvärck, som uthi Höckhufudz sochn för någen tijdh sedan upfunnitt ähr. Så förnimme vij, att ther fåes skön både sölf och kåppermalm, och förmode fördenskull, att thed medh tijden skall väll löne mödan igen, hvad thed elliest (som vij gerne såge) kunne rätt komma till gångz etc. Hvarföre är vår villie och begären, att I ville förskaffe till för:ne bergvärck hvad deel som ther till mest är för nöden och synnerligen 10 eller tolf drenger och någre hästar uthi vinderne, ehvad rådh ther till helst finnas kann, opå thed almogen omkring för:ne bergvärck thess mindre motte medh körtzler och annadt arbete betungade blifve etc. Ther uthinnan skeer thed oss är behageligitt. Datum Vastena thenn 3 Augusti åhr 1552.

Vadstena den 4 Augusti.

Förläningsbref för M. Claes Ordinarius på två gårdar i Vreta klosters socken.

Riksregistr. 1552, II, fol. 52 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij af synnerligh gunst och nådhe hafve undt och förlänt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref (oss till een behageligh tijdh) unne och förläne oss elskeligh vördeligh mann, M. Clas,

ordinario uthi Linnköpung, thesse två våre och cronones gårdar, benempde Sutere och Hagha gårdar, liggiandes vedh Vreta clöster, hvilke under för:ne clöster tillförende lägatt hafve etc. Biude fördenskull alle *etc.* Datum Vastena then 4 Augusti åhr 52.

Vadstena den 5 Augusti.

Till allmogen i Nordmarks härad angående skatternas utgörande m. m.

Riksregistr. 1552, II, fol. 53.

Vij Gustaf *etc.* tilbiude eder, dannemänn alle, våre och cronones skattskyllige bönder och menige almoge, som boo uthi Normarcken etc., vår gunst tillförende. Vij hafve förstått eders schrifvelse, dannemänn, uthi hvilke I några besväringer gifve tillkenne, som först ähr, att hvar mann, som boor uthi edert häredh, skall uttgifve ett pund smör för konungzfodringen opå thed ååhr samma fordring ther i häredh faller, thed eder synes förmyckitt vare etc. Så vette I väll sielfve, att vij eder ingen tunge pläge opåläggie, uthan hvad som I oss på cronones vegne åhrligen plichtige äre uttgöre; försee vij oss fördenskull, att I skole vara obesvärede att göre vällvilleligen utt then rättigheet, som I uttgöre plichtige ähre, och förhoppes oss, att I hafve föge afsachnedt ther utaf, thed hvar mann gifver utt hvart fierde åhr ett pund smör för för:ne konungzfodringh.

Ther nest låthe I förstå om then biskopztiende stadga, att medh eder om honom handlas för myckitt strengt; så hafve och edre sendebud låtidt oss förstå, att I finge 10 tunnor korn af förbe:de tiende (then tijdh Bottvedh Larson hade Normarcken af oss uthi förläning) för een gill oxe, och nu bekomme I icke mhere änn otte tunnor korn etc. Så kunne I väll sielfve see, att årsvexten ähr icke

altijd lijke, uthan undertijden är årsvexten godh och stundom ganska kleen; ther efter pläger man och sättia köpett opå säden, och ändoch thed är väll myckitt, att mann skulle efterlåthe eder tijo tunnor korn för een oxe, äre vij doch tillfridz, att I doch så myckitt bekomma motte, opå thed att I thess trooligare och vällvilligare eder tijende och andre rättigheter uttgöre skole. Vijdare äre vij och tillfridz, att the, som hafva varidt kyrckie och preste landboor ther i Normarcken, skole blifve förskonede medh een af the koohudar, som the för the två löper salt uttgöre skulle, så att uthi then stadh the tillförende hafva uttgifvidt tree koohudar, skole the här efter uttgifve två koohudar. Thetta hafve vij eder till ett gunstigt svar icke veledt förholle. Och uthi hvad motto vij edert och menige rijksens bäste söke och vette kunne, thed göre vij gerne. Vij försee oss och, att I dannemänn alle varda låtandes eder ther emott tacksamme förnimme och uthi alla motto så schicke eder, som rättrådige och trogne undersåther böör att göre. Gudh befalandes. Datum Vastena thenn 5 Augusti åhr 1552.

Vadstena den 5 Augusti.

Till fru Birgitta [Bengtsdotter (Lillie)] till Höfred med bjudning till konungens bröllop.

Efter orig. i RA.

Gustaff *etc.* Vår synnerlige gunst tilförende etc. Effther thet, käre fru Birgitte, att vij för våre och rijgsens anliggiende lägenhether skuld med vårt elskelige rådz rådh haffve bevilligit att giffve oss igen udi ett christeliget echteskapzstandh med oss elskelig tro mandz och rådz, her Göstaff Olssons dotter, jomfru Chaterina benämpd, så achte vij förthenskuld udi the helige Treefoldigheetz nampn att holle vår högtijd och bröllop her

opå vårtt slott Vastena söndagen nest för Bartolomei, som är then 21 Augusti nestkommendis. Hvarföre är vår gunstige villie och begären, att I edher med edhre jomfruer till samme högtijdh hijt till oss förfoge vele, görendis edher glade med oss, vårtt elskelige rådh och flere våre trogne män och undersåter, som till förberörde högtijd förschriffne äre och her dhå församblede bliffve, udi hvilcket I göre oss synnerligen till villie, thet vij och edher gunsteligen vele betenckie etc. Datum Vastena 5 Augusti anno etc. 52.

(Spår af sigill.)

Utanskriften: Oss elskelig, ehrligh, velbyrdigh qvinne, fru Birgitte opå Höffvrene etc. gunsteligen.

Vadstena den 5 Augusti.

Till Nils Tulesson om insända knifvars otillfredsställande beskaffenhet m. m.

Efter afskrift i Vestmanl. handl. 1552: N:o 7 i KA.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförrende etc. Oss behager föga the kniffver, Niels Tulsson, som tu nu oss haffver tilskicketh, och må tu seie the beredere till, att the med flijth göre hvadth som [the] till vårt och våre kere barns behoff arbete skole, elliesth acthe vij theres verck ganske ringe, ty vij bekomme sådane kniffver nog aff vore eigne kniffvesmeder, som tu nu oss senth haffver. Hvad thin schriffvelsse videre belanger om klingsmederne, ther um haffve vij befallid docktor Anders ath geffva tig vor vilie tilkenne etc., och hvar samme handverker fliteligen arbete vele, dog äre vij tilfridz ath unne them dag oppå then dell the oss plicktige äre oppå tu heller trij åår tilgörandes, och hvad för:ne doctor Anders tig yterligare um samma handtverkere på våre vegne tilseiandes varder, ther må tu vethe tig efther rätthe.

Vijdere måå thu haffve tijtt budh til Stocholm och flerestädz efter the partzeler thu till byggningen behöffver, ee hvar samma partzeler helsth finnes kunne. Vij försee oss och, ath ther som til sådanth råd opåferde är, bliffver thet tig intitt på våre vegne förnekath, när thu ther på eskendes vardher etc. Datum Vastena 5 Augusti anno etc. 52.

Vadstena den 5 Augusti.

Till Henrik Skräddare angående utlämnande af kläde till krigsfolkets i Finland aflöning.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe. Skal tu vetta, Hendrik Schreddher, att vij haffve efftherlåtith, thet våra goda men och tienare, som vort folk udhij Findlandh udij thetta åår 52 löna skole, måghe anamma til samma folks löningh 1 hundrat stycke aff thet kledhe udij Stocholm nu til stedhes är etc.; hvarföre är vår vilie och befalningh, at tu Jören öffverantvarda skal först

engelskt	20 st:r
brabansk duk	60 st:r
mölniskh	20 st:r

Ther må tu vetta tigh aldheles effther retta. Datum Vastena 5 Augusti anno etc. 52.

Vadstena den 9 Augusti.

Öppet bref angående det utfärdade förbudet mot allmogens i Finland utrikes sjöfart.

Efter A. A. von Stiernmans aftryck i Saml. utaf Kongl. bref . . . ang. Sveriges rikes commerce, D. 1 (1747), s. 129—131.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude edher, oss elskelige trogne män, tienare och undersåter, friborne, frelsemän, prest-

männ, köpstädzmänn, våre och andre gode mändz fougter och befalningzmän och andre våre embetis männ, vår gunst och nådhe tilförende. Käre gode männ, tienare och undersåther, oss förmodar, att eder noghsampt kunnigt och vitterlighit vare skall udi hvadh acht och mening vij medh vårth elskelige rijksens rådh och flere gode mändz rådh och betänckende för thet beste skuld, och synnerligen then landzenden Finland till gode och gagn, haffve låtit göre ett almenneligit förbud opå thet bonde seglas, som uth medh siöö sijden både i Åbo länn uth medh then Nylandz sijden och flere stedz till Reffle och andre fremende städer nu i några framlidne åår bruket varit haffver, nempligen opå thet att städerne i then landzenden skulle nu bliffve några better vidh macht, än the til thenne tijdh haffve varidt, så och att the varor, som i rijket förbudne vore, icke så öffverflödelighen uthföres skulle, som och tillförende skedde, ther medh icke litet försterckendis våre ovenner och the som rijket medh fast mere ondt än gott bevogne vore; sammelunde att bönder måtte bliffve bönder och achte theres åker, ängh, fijskerij och annedt sådant, och köpmann bruke seglazett och then näring som them borde, och för andre flere sådanne orsaker, som nu för longt falle ville att förtälie. Nu förnime vij medh grund och sanning, att sådane vårth godhe betenckiande och upsåth, stadgar, bud och befalningh är bliffne fasth sielsint och uthan besked håldne icke aff then menighe almoghe, uthan att frelset, fougterne, prestmän, ländzmänn och andre embetzmänn haffve nu taghit sigh före att late bruke sådane seglas nu så fasth och än mykit mere än then menighe mann tilförende giorde, när seglatzett allom var fritt och oförbudhit. Ther til med så skeer nu våre undersåther then menighe mann aff same orsaker stoor skade och förderff, i thet att menighe frelsit och mest alle fougterne, så och köpmännerne, trenge och tvinge bönderne till att sellie

sitt smör, talg, huder, skinnvarer, trälasth och alle andre varer, som falle ther i landet, och mest bliffver sådane varer upkiöpte i vårtt nampn och giffve the, som same varer upkiöpe, bönderne näppeligen halfft värde för them, så att våre fattige almoghe ther uthöffver merckeligha förlaghde, utarmadhe och förderffvede bliffve, oss och Sverigis crone så väll som undersåterne till en dråpeligh skade och förderff och städerne, Räffle, Rijge och andre flere, som oss och Sverigis rijke fast sielsint, effter som förberörtt är, meene och bevogne äre, bleffve ther med fast försterckte och medh allahande godhe varer så fullstoppade och upfylte, att varerne bliffve ther nu slätt intet achtad, utan man må them selie för halffve värde och under tijden för mindre, hvilkit och så rijket ingen ringe skadhe och affdracht tillfågher, så att ehvartt man vender sigh, thå bliffver nu skadan in opå rijket och vår fattighe almoghe, och synes oss fasth sielsint vare, att man sielff sin eghen skada söker, sine eigne förderffve sigh vinlägger, hvilket oss och rijket står ingalunde tillidende. Så kunne vij och icke besinne hvadh meningh thet skall haffve, att seglazett skall vara förbudhit then menighe almoghe vid högste straff, och frelsit och fougterne, som skulle hielpa til att sådane förbudh achtes och hollit bliffva måtte, bruke sielffve meste seglazett, lijke som sådane förbudh vore allenesth giordt för almoghen skuld, och att frelsit och fougterne skulle sådant frijtt och öpet stå at bruke, effter som them sielffve synes, ther doch vår mening med samme seglazes förbud icke varit haffver etc. Så vele vij medh thette vårtt ypne breff och mandatt för then skuld eder alle, så väll menighe frelsitt som fougterne, prestmänn, köpstädzmänn och alla andre embetzmänn, alvarlighen, strengelighen och vid vår ogunst och lijffzstraff biudett och befalet haffve, som vij och här med biude och befale, att I hvar udi sinn stad så väll then ene som then annen affstelle så-

danne köpenskap och seglatz, latendes och så bönderne sellie theres varer i köpstäderne inrijkes hvar them sielffve synes, ther the kunne them till theres fördeel och nytte ther i landet best föryttre och selie. Vij vile och här medh alle köpstädzmänn till thed högste haffve förmante, att the och skole giffve bönderne skäll för theris varer, effter att seglazett är bönderne förbudett och the förthenskuld udi köpstäderne ther i landet theris varer selie och föryttre motte. Ther och annerlunde skeer eller thetta vårt mandat icke hoos edher som thet sigh böör achted eller hollit bliffve kan, doch skulle I edher fulkomelighen till förlathe, att vij bliffve för orsakade ther uthöffver late straffe til thet högste, effter som föreskriffvit står; thet måghe I fultt och fast vete att rette idher effter. Gudhi idher här medh befalandes. Datum på vårtt slott Vastena then 9 Augusti anno domini 1552.

Under vårtt secret.

Vadstena den 20 Augusti.

Qvitto för Mauritz Olsson [Stake] på en silfverkanna, som herr Anders i Ed skänkt K. Maj:t.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi egen kong:e person på vårt slott Vastena then 20 Augusti anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve utåff vår fougte opå Daall, Mauritz Olsson, ett sölffstoop, vogh femptie lodt, hvilckett her Andhers, kyrckeprest i Edh, oss skencktt haffver etc. Hvarföre göre vij för:ne Mauritz Olsson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um förberörde sölff; och thess till visse lathe vij tryckie vårtt secrett her nedan före och medt egen hand underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Vadstena den 28 Augusti.

Till konung Kristiern III i Danmark angående det politiska läget och särskildt det spända förhållandet till Lybeck.

Efter en i RA. förvarad, nyare afskrift af det egenhändigt undertecknade originalet på papper i danska riksarkivet.

Unnser freundtlich dinst und was wir sonnst mehr liebs und guts vermugen zuvorn, grosmechtiger furst, freundtlicher lieber schwager, bruder und nachbar. Wir haben Eur. L. schreibent, auss Helsingburg den vij Augusti datirt, den xvij Augusti bekomen unnd darauss derselben freundtlichen radth, meinung und bedencken im Lubischen handel, alse ob wol E. L. umb dieselbtigen und was nach Coppenhagischer darauf gehaltener tagleistung ferner mit den Lubischen gehandlet, unbewust, dass solche sachen fuhr erweiterung umb geliempfs halben, ahn unparteiliche scheiderichter, beiden parten der pillicheit zu pflegen, were zugelangen etc.; wo aber alsedan die Lubischen sich desselben nit wurden benuegen, wir bey jedermahn entschuldigt sein, Eur. L. sich auch alsedan jegen unss unverweislich verhalten wurden, und das uber all geradten, beiden reichen zum besten, die underthonen ubereinander zuhalten etc., alless seines innhalts uffs freundtlichst vernohmen, unnd thuen unss jegen E. L. desselbtigen mitgethaylten radts und freundtlich erpietens freundtlichen bedancken, weren auch unserer person, das die sachen ahn tag, und wie es sich umb solch der von Lubeck unfueg und ungeburlich vorhabent im grundt erhellt, jedernn fur augen zustellen, gantz unbeschwerdt, wollen auch solches ahn die stende dess reichs, alse denen darab ahm hogsten mit belegen, gelangen lassen, unnd soll mit gotlicher hulff keinmal anderst erfunden werden, dann das wir je und allwegh zu nachparlicher einigung

geneigt, inen gnadt und gunst zuerzeigen, soviel desselbten ohne schaden und verderb der unsern mochte geschehen, jegen sie und ire mitverwandten gnedigst erbotten, sam wir dan E. L. darab zu mehrmaln beide schriftlich und auch vermittelst unserer abgefertigten pottschafften verstendigt, weilo wir auch je und alweg auss allen umbstenden gnugsam zuersehen, dass die Lubischen bestendigen fridt und nachbarliche verwandtnus zuerhalten nit bedacht, besonder sich ires mutwillenss zuviel ercleren, mit billichenn furschlegen und gnedigem erbietent gantz unnd gar unbenueget, haben wir E. L. inn dem bruderlichen und nachparlichen radt, wie unss und unseren reichen all samptlich darahnn nit wenig gelegen, mitzuthailen, jederzeit begert, mit erclerung wess wir umb E. L. selbst furpitt denselbtigen zu ehren, dem gemeinen friden zum besten, wiewol von inen gantz unerkannt denen von Lubeck gnedigst anpieten lassen, dess wir auch mit inen uff ire hochfleissige bitt und begerent zu neuem fridtstandt unss eingelassen etc. Also das es unsers erachtens denselbtigen, sam E. L. schreibent thuet vermelden, wass nuhn etlich jahr und zeit nach ausgang dess Coppenhagischen funfjarigen fridstandt, uf gehaltene handelstage allenthalben geschehen, je nit mag unbewust sein, sam wir unss auch noch zu E. L. ungezweifelt wollen getrosten, unahngesehen wass dem zu wider im Hamburgischen recess, worvon E. L. auch imselben schreibent thuen berueren, sey verlassen, der verwandtnuss nach und wess sich dieselbe dess falls jegen unss bruderlichen und nachparlichen verschrieben, sich freundlich erinneren, und den sachen, wie E. L. und derselbtigen reich nit weniger dann unss die lenge daran gelegen, die mass geben, dass wir uber pilligheit von den Lubischen ungedrungen bleiben mugen.

Was aber belangent, das ahnn dem zum hogsten gelegen die underthonen anainander und zusamen zuhalten

etc., verhoffen wir uns gentzlich zu anderen wegen von unss je die geringste ursach nit sey gegeben worden, besonder unsers besten vermugens, wie wir unss desselbtigen zu E. L. selbst wol mugen referiren, alweg dahin gericht, das bei unss ahnn getrewlichem beistandt beide reich und underthonen ahnn einander zuhalten, kein mangel erspurt, mochtenn unss auch im fall der noturft keiner besseren ubereinhaltung erwunschen. Was aber den unseren mit offentlichem angrief und ubergewalt, dass wir doch keins wegs glauben, mit E. L. wissenn und willen geschehe, vast beschwerlichen widerferet, ist ahm tag, wordurch denn die missgonder, besonderlich die Lubischen, inn irem unpillichem furhabent, sich nit gering verhalstarrigen, auch zu allem mutwillen soviel mehr dristig machen. Es werden sich aber E. L. aus dem bundtz articuln auf solchem fall, so etwo irrung zwuschen beider reiche underthonen wurden erwachsenn, wie mahn sich darinnen zuverhalten, freundtlichen wol erinneren, darhin wir auch die sachen wol gericht sehen mochten, der freundtlichenn zuversicht E. L. werden auch unbeschwerdt, solche mittel, welche zu abhelffung jeder irrung, so sich etwo zwuschen beiderseitz underthonen intragen, dienlich sein, finden, unnd das zu langkwiriger erhaltung guter nachparschaft fuhrdreglichen freundtlich verschaffen helffen, wie wir ahn deme bei unss auch ungehrne etwas wollen geprechen lassen. Das seindt wir E. L. inn allwege freundtlich wilfarung und dinst zuerzeigen bruderlich geneigt und willig. Datum uf unserm schloss Watstein ahm xxviij tag Augusti anno etc. Lij:ten.

Gustaf von Gots gnaden zu Schweden,
der Gotten und Wenden etc. konig,

E. L. getrewe bruder Gostavus.

Utanskrift: Dem grosmechtigen fursten, unserm freundtlichen lieben schwagern, brudern und nachbarn, hern Christian zu Dennemarcken, Norwegen, der Wenden und Gotten koning, hertzog zu Schleswigk, Holstain, Stormarn und der Ditmarschenn, grafen zu Oldenburgh und Delmenhorsth.[1])

Sigillet bortfallet.

Vadstena den 29 Augusti.

Öppet bref för Amund Kart på en gård i Vadstena till evärdlig tid.

Riksregistr. 1552, II, fol. 53.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij utaff synnerligh gunst och nåde, och opå thed vår tienare Amund Kart sigh thess villigare uthi vår tienst skall befinne låthe, hafve undt och efterlåtidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och efterlåthe, att han och hans efterkommande rätte ärfvinger måghe och skulle niuthe, bruke och beholle till evärdelige äge een gård uthi vår stadh Vastena, medh längd, bredd, kåålgårdzrum, som han utaf ålder varidt hafver, liggiandes sunnan för Muncketrägården, emillan Nils Krummes och Peder Skreddares gårder, hvilken gård hans framlidne fader N. N. köpte utaf brödre conventet ther sammestedz, som köpebrefvett ther på gifvidt vijdare förmälder. Biudandes förthenskull *etc.* Datum Vastena then 29 Augusti åhr 1552.

[1]) Efter utanskriften står följande anteckning: Kunig zu Schweden, sein beschwer betreffen, als er widder die von Lubegk hatt. Productum Coppenhagen am tage Michaelis a:o etc. lij:ten.

Vadstena den 29 Augusti.

Till Åke Bengtsson [Färla] angående ett ifrågasatt jordbyte mellan honom och K. Maj:t.

Efter en i RA. förvarad, nyare afskrift af originalet på papper i Nordinska saml. i Uppsala univ.-bibl.

Gustaf *etc.* Var gunst tilförende etc. Oss är undervijst, Ake Benchtszon, att thu haffver en gardt udi Strömszrum i Smålandt etc. Så effter vij och udi same Strömszrum nogre godz haffve, vele vij gerne bytte oss till the godz, som thu och andre aff adelen haffve ther i same by. Hvarföre ehr vor villie och begeren, att tu ville oplate oss then gard thu ther haffver. Och ville vij giffve tigh så gott godz igen annerstedze i Smålandt; ter utinan thu villt förtenckt vare. Och begere vij, att thu medt tedt förste ville giffve oss thin mening herum tilkenne etc. Datum Vastena 29 Augusti anno etc. 52.

Utanskrift: Till oss elskeligh Ake Benchtszon etc. gunsteligen.

Vadstena den 30 Augusti.

Öppet bref till rådet, frälset och samtlige fogdar i hela riket angående knektarnes aflöning, mönstring och behandling i öfrigt.

Riksregistr. 1552, II, fol. 53 v.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude eder, alle oss elskelige våre trogne männ och rådh sampt menige adelen och våre egne sampt flere gode mäns fougter och befalningzmänn uttöfver alt vårt rijke Sverige, och synnerligen i Upsala stickt, vår synnerlige gunst och nådige villie tillförende, och gifve eder alle och hvar serdeles här medh tilkenne, att vij uthi sanning nogsampt förnummitt och förfharidt

hafve, hurulunda medh vårt krigzfolck och synnerligen the knechter, som i vår eedh och tienst nu i några åhr hafve ahntagne varidt, undertijden fast sielsyndt och obeskedeligen handlett blifver, i så motto att anthen några eller ganske fhå låthe sigh någodt vårda om them, uthan een part af adelen, så och våre egne fougter och andre gode mäns fougter understå sigh undertijden för mutor och gåfvor skull oss aldeles oåttsport att gifve een part af samme våre knechter, som oss medh eedh och tienst besvorne och förplichtede ähre och några reesor hafve opburidt våra penningar, förloff och passbord utaff tiensten. Så tage fougtarne och undertijden af samma våra knechter, som them behagelige äre, och somblige uthi deres tienst, ändoch knechterne våre penningar tillförende upburidt hafve och uthi vår musterregister inskrifne ähre, görandes ther medh ingen ringa villo och obeskedeligheet uthi vår musterregister. Sammalunda blifver icke heller någodt flitigt upseende haft medh samma knechter eller någen låter vårda och bekymbra sigh hvar the blifve, uthan man tillstäder them att löpa af then eene landzenden och inn uthi thenn andra, hvart hädan them sielfve synes, så att ingen till thed sidzste veet, hvar een part af samma knechter blifve eller igen tagas skole, när man them löna vill eller kunde hafve behoff att bruke, medh hvilken oschickeligheet vij och menige rijkedt fast förrådde och otrolige tiente blifve, ther till vij och slätt inthed behagh hafve kunde etc. Hvarföre äre vij förorsakade sådana oschickelige handlingar att afskaffa och afstella, och förthenskull några fhå artickler uthi thette vårt mandatz bref korteligen hafve författe låtidt, huru våre trogne männ och rådh, ther nest menige adelen, våre befalningzmänn, så och andre gode mäns fougter uthi alle lhän och befalningar åhrligen medh förbe:te våre knechter sigh här efter ändeligenn schicke och förhandle skole.

Till thed förste skole alle the åhrligen, som våre och cronones lhän hafve, sammalunda våre egne och alle andre gode mäns fougter, hvar uthi sitt lhänn och befalning, beskedeligen upschrifve låthe alle the knechter, som uthi theras förläning eller fögderij finnes kunne, n[embl.] i hvart härede, sochn och by, hvar knecht för sigh igen finnes skall och ther hoos huru myckitt hvar för sigh tillförende uthi sunderheet till lhön haft hafver, hvilke uthi sådane motte ransakes och beskrifves skole efter thed näst tillförende mustringz och löningz registren, schickandes them uthi rhotetaal och een beskedeligh roothemästare för hvar rhothe för then orsaak skuld, att hvar sedan någen förvandring skedd ähr medh knechterne, så att några af them äre kompne ifrå then ene landzende, härede eller höffvidzmann och thill then andre, att the då beskrifves vedh nampn uthi hvar sochn för sigh (näst efter them som tillstedes äre). Skole och så rootemestarne hvar för sigh vette göre beskedh opå, hvart the kompne äre, eller under hvilken höfvidzmann the igen finnes, ther the theras lhön annamme skole, opå thed the icke genom sådana förandring sigh undanstijnge eller elliest förkomma aff vår tienst. Ähre och några affdöde, så schrifves och vidh nampn ther näst efter, och när sådana register och vist mantaal på knechterne i så motto klarligen stelte och beskrifne ähre, skall hvar befalningzman för sigh årligen lefrera registrett på them inn uthi vår kong. renthe cammar om Sancti Olai tijd eller tidh [ɔ: till] thed sidste om Laurentij.

Till thed andre, så äre vij och till sinnes, som och för några synnerlige orsaker förnöden vara vill, att alt vårt folck så väll på våre slott och gårdar, som och knechterne och andre våre tienare, ene gång om åhredt öfver heele rijkedt för een heel årslöön betales och aflönes motte; så hafve vij betencht, att sådana lhöning skall almenneligen skee någodt för Michaelis. Skole fördenskulld

och uthi lijke motte alle the, som våre slott och gårder uthi befalning hafve, hvar för sigh till förbe:te tijdh om Olai ellar Laurentij beskrifve thed folck, legefolck medh alle andre, som tillstädes äre på slotten och gårderne och ladugårderne, beskrifvandes ther uttöfver gode oförfalskade och rätte register, hvad the tillförende uthi sunderheet hvar för sigh till een heel årsslhönn hafft hafve och sådana register skole the och till samme tijd schicke inn i vår räckninge cammar. Sammalunda skole foderma[r]skerne medh våre skytter, som them på våre vägne föllachtige ähre och uthi lijke motto sigh förholle och schicke och nögo upseende och tillsynn hafve medh theras värior, rustninger och hästar, att the them färdige holle; så och när the till mustringen eller elliest hvar behöfves fordras eller framkallas kunne, att the då sådant af androm icke läna eller bårga, som och medh någrom tillförende befunnedt ähr, schickandes och sådana register till förberörde tijdh inn uthi vår cammer, aff hvilke register vij sedan bekomme måge een rätt undervisning, huru många knechter eller skytter vij hafve uthi hvar landzende, och hvad för folck vij hafve på våre slott och gårdar etc.; ther efter vij och uthi rättan tijdh tilltenkie och bestelle låte kunne, huru stor summa till samme folck heele års besoldning och lhön behöfves vill, opå thed att innan Michaelis alt vårt folck öfver heela rijkedt afbetalett och aflönt blifve motte.

Till thed tridie, när thå musterherrerne (efter för:ne innlefrerede register) hafve annammadt summerne till een heel årslhön af rijksens cammer och drage hvar för sigh till sin förordinerede landzende till att löne, skole då för:ne rådh och adell, våre egne och andre gode mäns fougter, så och våre fodermarsker och knechternes höfvidzmänn, hvar uthi sitt län, befalning eller fögdterij altijd schicke sigh till att holle gode, klare och beskedelige kegen register emott the gode männ, som då mustre och

aflöne, ther uthinnan anntecknandes alles theras nampn, som lhön bekomme, och huru myckitt hvar för sigh i sunderheet bekommer, och när sådan betalning öfverstånden ähr, skall hvar för sig, så väll våre egne häredtz, slotz eller gårders fougter, fodermarsker och knechternes höfvidzmänn, som andre gode mäns fougter, lefrere sijne kegen register medh musterherrerne inn uthi cammaren, ther the vijdare öfver summeres skole, doch att the hvar uthi sin stad först annamme vijsse uttskrifter af samma kägen register och beholle sielfve hoos sigh, så att the framdeles efter samma register kunne till näste mantallskriffning ransaka och besee om folckedt åther, då the alle så tillstädes finnes, som the nu i thenne seneste betalning tillstädes voro, eller hvad som åther tå finnes borte vare.

Till thed fierde skall och uthi alle befalningar och förläningar godt och flitigt upseende hafves hvad för folck uthi vår [och] rijksens tieniste antagitt ähr eller framdeles blifve kan, så att vij och rijkedt medh godt, vharhafftigt och dugligitt folck ju försörgde blifve måge, och ther man någodt odugligitt folck, som vij och rijkedt icke väll med tiente äre, förnimmandes varder, skall thed doch uttmustres, doch när musterherrerne, som folckedt mustre och betale skole, tillstädes äre och annadt dugligitt folck igen ahntages, som oss och rijkedt nyttige och tienlige vara kunne och göre skeel för theres lhön och besoldning.

Till thed fempte skall och ingen af vårt rådh, adell, våre egne eller andre gode mäns fougter understå sigh att gifva någen af the knechter, som uthi vår eedh och besoldning äre, anthen för mutor, gåfvor eller någen orsaak skull förloff eller passbord utaf vår och cronones tienst, icke heller någen af våre knechter uthi theras tienst för hoffmänn eller knechter, föruthan vår synnerlige villie och tillåtellse eller oss oåttsportt annamme vidh vår ogunst.

Till thed siette och yterste skall och ingen aff adelen, fougter, skytter eller andre hörachtegeligen [*sic*] underkuffva, pucke eller illa trachtere våre knechter, synnerligen the som uthi vår tienst nys ahntagne äre heller här efter blifve kunne, kallandes them tröoskere, burbengler och andre obeqvemlige nampn, för thed the till eventyrs icke så schickelige äre, som the ther lengre tient hafve och varidt under hoopen, uthan heller att våre gode männ af adelen, fougter och befalningzmänn, som någen förfharenheet på krigzbruck hafva kunne och elliest vette hvad ther till hörer, skole understundom, hvad tijdh och lägligheet ther till gifves kan, läre och undervijse them samfelt och synnerligen hvad ähre och redeligitt kräfver och hvad krigzbruk är, låtandes them och undertijden läre skiuthe och annedt hvad thed till hörer, opå thed att then ene, så väll som then andre oss och Sveriges crono medh tijden nyttige och tienlige blifve kunne och framdeles när behoff görs thess mhanligare och troligare sigh måghe vette och bevise och holle både emott theras konung, fädernes rijke och hvar erligh mann.

Alle förbe:ne punchter och artickler vele, biude och befale vij att medh flijtt och alfvarsamheet uthi alle gode mäns förläninger holdne blifve skole vidh hvars och eens förläningz förlust, som lhänen hafve och thetta försume, sammalunda uthi alle fougters befalninger, så frampt att the, som befalningen hafve, vele undvijke vår ogunst och vräde. Datum Vastena denn 30 Augusti åhr 1552.

Vadstena den 31 Augusti.

Till Halvard Knutsson och Peder Andersson angående ett ifrågasatt jordbyte.

Efter koncept i RA.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförende etc. Veether, Halffvard Knutzson och Pedher Anderssonn, atth vår undersåthe Peder Christerssonn till Flijsshult haffver varijd här hoss oss och ödmiuckeligen begärett, thet vij honom till skiffte en gårdh, benempd Skeggeby udi Alzede sochn, uplathe velle, ther emott han oss giffve vill en gårdh, benempd Skinisskelle, liggiendes udi för:ne sochn etc. Hvarföre ähr vår vilie och befalning, att I bägge um gårdernes ränthe och lägenheether granneligen ransake skole och oss her um medt thet alder förste förstendige etc.; vethendes eder här effther rätthe. Datum Vastena 31 Augusti anno etc. 52.

Vadstena den 1 September.

Till Erik Håkansson och Henrik Skräddare angående utlämnandet af varor till Olof Andersson.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1553 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Är vor vilie och befalning, Erik Håkonsson och Hendrik Schredher, att I skolen låta vor fougthe vidh Gambla Sölffbergith, Oluff Andhersson, bekomma ther i Stocholm, ner han skikkar sith budh til edher, såå mykijn undsetningh aff thesse effther:ne partzeler, som I haffve råd til och han behöffver, som är torsk, strömingh, finska geddor, tör nors och krampesildh; vettandes edher her effther retta. Datum Vastena 1:a Septembris anno etc. 52.

Vadstena den 1 September.

Till Lasse Hollandsfarare angående eftergift i afraden för hustru Elin i Skänninge.

Efter afskr. i Östergötl. handl. 1552: N:o 10 i KA.

Gustaff *etc.* Vor gunst tiillförne etc. Vetth Lasse Halendfare, att vii gunsteliigen haffve tiillgiffvitt thenne breffviserske, hustru Älina, Hokan Vassis i Skeninge, the 4 töner affradtt, som hund stor tiill backa med for thet godz hond besatt i Vretta; vettendes theg her eptter rette. Datum Vastäna 1:a Septempris [*sic*] anno etc. 1552.

Vadstena den 2 September.

Till Joen Olsson [Gyllenhorn] och Erik Håkansson angående gods, som blifvit beslagtaget på grund af öfverträdelse af förbudet mot sjöfart på Lybeck.

Riksregistr. 1552, II, fol. 56.

Gustaff. Vår gunst etc. Vij gifve eder tillkenne, Joen Olssonn och Erich Håkonssonn, att vij för thenne brefviserskes, h[ustru] Annas flitige och ödmiuke bön gunsteligen hafve efterlåtidt, att hennes mann, Rasmus Skåning, må bekomma igen alt thed I för honom arresteredt och opå slottedt innsatt ähr, doch så att han och alle the andre, som sielfve perssoneligen till Lybecke uttöfver vårt förbud segledt hafve, skole vara uthi vårt minne medh een lideligh och skäligh saaköhre, efter som them drägeligitt vara kan. Och hvar the andra, som perssonligen nu till Lybeck icke hafve varidt, uthan allenast theras godz på samma skep hafft hafve, kunne gå een tolff manna eedh, att samma skep aldeles uthan theras vätt och villie till Lybeck kompne vore, kunne vij då lijde,

att the måge blifva osaakfälte och bekomma igen hvad deel I frå them arresteradt hafve låtidt; vettandes eder här efter rätte. Datum Vastena then 2 Septemb. åhr 1552.

Vadstena den 2 September.

Qvitto för Joen Olsson [Gyllenhorn] till Hacksta och Erik Håkansson på guld, silfver och penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på vårtt slott Vastena then 2 Septembris anno etc. 52 annamede och upbåre thette effther-schriffne guld, sölff och peninger, först guldringer fem stycker, ungerske gyllenne tu stycker, renss gyllenne fyre stycker, sölffskeder tiugu fem stycker, daler otte stycker och peninger etthundrede ottetije nije marck ortuger, hvilcke förskriffne partzeler vår tro man och rådh Joenn Olsson till Hakelstada och vår befalningxman opå Stocholms slott, Erick Håkonsson, oss tilhonde skickede ifrå Stocholm. Och hade framlidne M. Jöns Brönelöff samme partzeler ther effter sig leffdt etc. Hvarföre göre vij *etc.*

Gustavus.

Vadstena den 2 September.

Till Erik Håkansson och Henrik Skräddare angående utlämnandet af varor till befallningsmannen Jöran Jönsson.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1553 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Är vor vilie och befalning, Erik Håkonsson och Hendrik Schredher, att I scholen låtha vår befalningsman udhi Dalarna, Jören Jönsson, bekomma ther i Stocholm, ner han haffver sith

budh til edher, såå myken undsetningh med fisk, salth och humbla, effther som han behöffve kan; vettandes edher her effther rette. Datum Vastena 2 Septembris anno etc. 1552.

Vadstena den 2 September.

Öppet bref för Gustaf Eriksson på skattefrihet för en kronogård i Börstills socken.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* giöre vitterligit, att vij gunsteligen hafve undt och effterlåtitt, som vij och nu her med unne och effterlåthe, att thenne vår trotienare Göstaff Erichsson må och skall (oss till en behagelig tijdh) niuthe, bruke och behålle een våår och cronones gårdh, benembd Sunnenöö i Börssille sochn, frij för vår [och] cronones skatt och andre uthlagor, som af samme gård åhrligen uthgå pläger. Biudendes förthenskuld *etc.* Datum Vastena 2 Septemb. 1552.

Vadstena den 3 September.

Öppet bref för Johan Turesson [Tre rosor] och hans gemål angående rätt att uppbära kungl. sakören af egna landbönder.

Riksregistr. 1552, II, fol. 56.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij af synnerligh gunst och nåde hafva undt och förlänt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och förläne oss elskelig vår troo mann och rådh, her Jahan Turssonn till Geddeholm och höfvidzmann på Nyköping och hans elskelige huusfru, fru Christina, vår käre modersyster, (oss till een behageligh tijdh) konglige saaker medh alle theras

egne landboor, ee hvar the hälst här i rijkedt belägne äre etc. Biudandes förthenskull *etc.* Datum Vastena then 3 Sept. åhr 1552.

Vadstena den 3 September.

Qvitto för Anders Humble på penningar, erhållna för försålda gäddor.

Efter afskrift i Anders Humblas m. fl:s räkenskap 1551—55 bl. Varuhushandl. i RA. En annan afskrift finnes i den ofta citerade kopieboken, tillhörig saml. K. bref 1523—60 i KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligith, ath vi uti egen kon[g]lig persone på vårth slåth Vastena then 3 Septembris anno etc. 52 anameth och opbureth haffve aff vår skepare opå Soldanen, Anders Humble, ett tusende mark ortuger, hvilken för:de summa han för fyretije skepund finske geddor opburith haff[ver] etc. Hvarföre giffve vij *etc.* Datum loco et tempore ut supra.

Vadstena den 5 September.

Qvitto för borgaren Jakob Larsson på penningar, för hvilka han stått i skuld.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egenn kongelige persone på vårtt slott Vastena then 5 Septembris anno etc. 52 annamede och upbåre aff vår undersåte och borgere udi Stocholm, Jacob Larsson, ungerske gyllenne tiugu stycker, som han skyllug var etc. Hvarföre giffve vij honom qvitt och frij för alth yttermere tiltall um för:ne gull etc.

Gustavus.

Vadstena den 6 September.

Till Sigge Svensson angående upplåtelse af en kronogård.

Riksregistr. 1552, II, fol. 56.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Skall thu vette, Sigge Svenssonn, att vij gunsteligen undt och efterlåtidt hafve thenne brefvisare, vår tienare Silvard [1]) Tordssonn, een vår och cronones gård, ben:d Biskopzgården uthi Västre Uplande i Kinne härad liggiandes, doch medh sådana vilkor, att om then bonde, som her till opå samma gård bodt hafver, sittett sine fulle städie eller tächt utt och icke tienligh ähr samme godz lengre besittie, hafve vij och undt förbe:de Tord [*sic*] samme gård frij för alt afgell. Ther tu må vette tigh efter rätte. Datum Vastena then 6 Sept. 52.

Vadstena den 6 September.

Till Bertil Jöransson [Mjöhund] angående Mats Pedersson [Wilkens] i Strömsby rätt att behålla sin gård under frälse.

Efter afskrift i Tilas'ska saml. (RA.) af en vidimerad kopia af originalet. En annan afskrift finnes i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, i KA. Förut tryckt af R. Hausen i Bidrag t. Finlands hist., D. 3 (1904): s. 261—282. Jfr äfven V. G. Lagus, Undersökn. om finska adelns gods och ätter (1860): s. 559—560.

Gustaff *etc.* Vår gunst tilförenne etc. Vet Bertill Jörensson, att denne breffvijsare, Matz Pedersson uthi Strömssby, hafve[r] låthet oss förstå, att han samma Strömssby under frälsse tilförenne hafft hafver, och at tu thed nu under skatten lagt hafver, och hafver han begärat, at han samma godz under rätt frälsse niuta må etc. Så ändock han och andra slike, som icke mer godz hafve, måtte väl blifve under skatten, hafve vij doch gunsteligen efterlåthit, thet han må behålle samma

[1]) I rubriken: *Sivard.*

Strömssby under frälsse, hvar han kan göre medh sin tienst ther skäl före; vethendes tigh här efter rätta. Datum Vastena 6 Septemb. anno etc. 52.

Vadstena den 6 September.

Qvitto för borgaren Jacob Buck i Elfsborg på penningar för försåld spanmål.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone på vårtt slott Vastena then 6 Septembris anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff vår undersåthe och borgere udi Elffzborgh, Jacob Buck, thette effttherschriffne guld, som är engelotter etthundrede och tolff, rosennobler tiugu, croner trettije två och fem dubbel ducather, hvilckett guld han oss leffvererede för sexton punde lester rogh, som vij honom till köps udi Östergötlandh uplatijdt haffve etc. Hvarföre giffve vij för:ne Jacob Buck her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltall um för:ne guld etc.

Gustavus.

Vadstena den 7 September.

Till Olof Knutsson angående bergsbruket vid Salberget.

Riksregistr. 1552, II, fol. 56 v.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Tu gifver godh förtröstning, Oluff Knutzonn, uthi thin skrifvellse om bruchningen vedh Salebärgitt och låther förstå, at mann bekommer efter [L]ꝛ sölfbly undertijden 24 lodh och stundom 26 lodh sölfver. Så hafve vij ransakadt smeltninge registredt, som oss nu tillhande kom, och

kunne ther ingestedz fhinna 26 lodh sölfver efter [L]℔ sölfbly; hvar utaf thu sådant hafver förnummitt, kunne vij icke vette. Biude tigh fördenskull, att thu om smältningen ännu yterligare ransaker och oss sedann ther om fulleligen förständiger. Vij befruchte och, att vedh gruf-van handlas nu så medh malmen, som tillförende medh sölfblyt handlett ähr vedh hyttorne, effter vij utaf malme-registredt mykin vedh vara tillmakadt och ganska lithen malm ther efter bekommitt nogsampt förnimme. Hvar-före vij tigh ännu vele hafva förmanedt, att thu vilt fliteligen ransake, huru ther handles, opå thed oss icke ther sådana tiuffvestycker skee motte, som tillförende ved hytterne skedt är, och schicke tigh registren tillhanda, ther utaff thu förfhare kann, hvad fheel och brist opå färde ähr etc. Datum Vastena then 7 Septemb. åhr 1552.

Vadstena den 7 September.

Förläningsbref för Gustaf Olsson [Stenbock] på alla utskylder i behaglig tid af allmogen i Vestbo härad.

Riksregistr. 1552, II, fol. 56 v.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij af synnerlig gunst och nåde, så och för vällvilligheet och trooskap, som oss elskelig vår troo mann och rådh, her Gustaf Olssonn till Torpa, vår städthollare uthi Vestergöttland och höfvidzmann på Elffzborg, oss och vårt rijke Sverige här till dagz giordt och bevist hafver och ännu ytermeera här efter göre och bevise mhå och skall, så lenge han lefver, hafva undt och förlänt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och förläne honom (oss till een behageligh tijdh) all åhrlige skatt och uttskylder medh alle skatte, crone och frelses bönder i Väsbo häredt uthi Småland etc. Biudandes förthenskull alle *etc.* Datum Vastena then 7 Septemb. åhr 52.

Vadstena den 10 September.

Qvitto för borgarne Erik Skräddare och Jakob Olsson i Vadstena på räntan af den summa de voro K. Maj:t skyldige för erhållen spannmål.

Efter afskrift bland qvittensreg. i KA. En annan afskrift i den ofta citerade kopieboken, tillh. saml. K. bref 1523—60 i KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt och bekennes medhtt thenne vår qvittencia, att vij udhi eginn kong:e persone opå vårtt slott Vadzstena then tijendhe Septembris anno etc. 52 anamadhe och upbore aff våre undhersåter, Erich Skreddare och Jacop Olsonn, tolff ungerske gyllene, hvilkitt gull för:ne våre undhersåther oss leffreredhe udhi taxe aff sexhundhredhe marcher ortuger, som the oss skyllige ähre för en hop spannemåll the aff vår fougte utöffver Alvastra clostres landbooer i Östergötlandh, Knutt Ingelsonn, unfångitt haffve; och skall för:ne gull rechnas för taxe aff förbemelte summa penninger ifrå Michaelis tilstundendes anno femtijo tu och thil Michaelis åthir tilkomendis anno etc. femtijo trij och dhå schole för:de Vadzstena borgare uthann all gensegen oss och icke för:de Knutt Ingelsonn för:ne sexhundredhe marck ortuger leffverere och betale; ther vår camererer sig och effter retthe haffve etc. Thes thill viisse haffve vij latidh trycke vårtt secrett her nedhan före och med egenn håndh undherschriffvitt etc. Datum ut supra.

Gostavus.

Vadstena den 12 September.

Qvitto för borgaren Nils Svensson i Jönköping på liqvid för försålda gäddor.

Efter afskrift i Anders Humblas m. fl:s räkenskap 1551—55 bl. Varuhushandl. i RA. Jfr en annan afskrift i K. Vitt.-, hist.- och ant.-akad. efter original i Jönköpings rådhusarkiv samt den ofta citerade kopieboken, tillh. saml. K. bref 1523—60 i KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone opå vårtt slott Vastena then 12 Septembris anno etc. 52 annamade och upbure utaff vår undersåthe och trogne borgare udi Jenekiöpung, Nils Svenson, peninger trihundrade siutie mark ortiger, hvilke peninger han för 8 skippundh, 6 [L]ŧ, 13 marker finske gedder, [L]ŧ såldt för 12 öre, och 3 skippund, 4 [L]ŧ ståll, [L]ŧ såldt för 15 öre, som han opå våre vegna förytratt, opburitt haffver etc. Hvarföre giöre vij förscr:e Nils Svenson her medtt qvitt och frij för altt ytermere tiltall om förscr:e peninger. Tess till visso lathe vij tryckie vårtt secrett her nedan före och medtt egen handh underscriff vitt. Datum loco et tempore ut supra.

Gostavus.

Vadstena den 13 September.

Förläningsbref för Svante Sture på en tomt och ett stenhus i Vadstena stad.

Riksregistr. 1552, II, fol. 57.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij utaff synnerligh gunst och nåde, så och för vällvilligh hullskap och trooheet, som oss elskeligh troo mann och rådh, Svante Sture till Hörningzholm, oss och vårt rijke Sverige här till dagz troligen giordt och bevist hafver och ännu ytermeera här efter göre och bevise må och skall,

hafve undt ech gifvidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne breff unne och gifve honom ett gammalt steenhuus, liggiandes uthi Vastena, öst nordan vedh Helgeandzgatun ther sammestedz opå både sijdor om gattun, hvilkedt steenhuus tillförende hafver varidt Vastena clösters pörthe och mältehuus; theslikeste tompten, som ligger ifrå samme huus och nidh till siön, hvilken tompt Lasse Kåpperslagare här till een tijd lång besittedt hafver, så att förbe:te Svante Sture och hans efterkommande rätte ärfvingar förberörde huus och tompt medh längd och bredd, som the utaf ålder varidt hafve, sigh till evärdelige äge niuthe, bruke och beholle måghe och skole; doch skal han vara förplichted förbe:de Lasse Kåpparslagare för then bygning han opå förberörde tompt upsatt hafver, aldeles så förnöije, att han ther uttöfver icke vijdare blifver förorsakadt sigh för oss att beklage. Biudandes förthenskull våre befalningzmänn, *etc.* Datum Vastena then 13 Septemb. åhr 1552.

Vadstena den 14 September.

Öppet bref för Nils Persson i Glömme och Mjelldrunga socken angående besittningsrätten till hans gård.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff etc. giör vijtterligit, att vij aff synnerlig gunst och nåde hafver undt och effterlåtit, som vij och nu medt thette vårt öpne bref unne och effterlåthe, att thenne vår tienare Nilss Pehrsson i Glöman udi Mielunna sochn i Gäsene häredt må och skall (oss till een behagelig tijdh) niuthe och beholle samme gårdh Glöman frij för all then ränthe och uthlagor, som ther åhrligen afgå plägar, intet undantagandes, doch medt så skäl, att han skall qvitte så mycket udi sin betalning för thet arbete han åth oss eller våre kiere barn giörendis varder, som

förberörde giärdz ränte sig belöpe kand. Biudendes förthenskuld *etc.* Datum Vastena 14 September anno 1552.

Vadstena den 14 September.

Öppet bref för Ulf Pedersson i Vadstena på skattefrihet för ett hemman.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* giöre vitterligit, att vij uthaf synnerlige gunst och nåde hafver undt och effterlåtit, som vij nu med thesse [*sic*] vårt öpne breff (oss till een behagelig tijdh) unne och effterlåthe vår thro undersåthe, Ulff Pedersson udi Vastena, frijheet opå een skattegård benämd Ellvesta, liggiendes udi Broby sochn, så att han samme gårdh och the ägor ther tilligge qvitt och frij för alle åhrlige uthskyller, ehvad nampn the helst hafva kunde, bruucke och beholle må och skole etc. Biudendes förthenskuld våre befalningzmän *etc.* Datum Vastena 14 September 1552.

Vadstena den 15 September.

Öppet bref för Hans Ditmarsk på Djurö gård i Värmdö socken.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij af synnerlig gunst och nåde hafve undt och effterlåtidh, som vij och nu med thette vårt öpne breff unne och effterlåthe, att vår trotienare Hans Dijthmarsk må och skall (oss till een behagelig tijdh) niuthe, bruke och behålle een vår och cronones gårdh, benämpdh Diuröö, liggiendes udi Värmdöö sochn, frij för all then ränthe och rättigheet, som ther

åhrligen afgå pläger etc. Biudendis förthenskuld våre fougter och alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och låthe, att the icke giöre för:ne Hans Dijtmarsk her emoth något hinder, platz eller förfongh. Datum Vastena 15 Septemb. anno 1552.

Under vårt secret.[1])

Vadstena den 20 September.

Till Claes Claesson [Tott] angående eganderätten till en del af Dannäs by.

Riksregistr. 1552, II, fol. 57.

Gustaff etc. Vår gunst och nådige villie tillförende etc. Vij hafve bekommitt thin schrifvellse och svar, käre Clas Classonn, om the godz i Dannes by medh vijdare undervisning uthi så motte, att gamble her Steen Stures erffvinger skulle hafve skifft och deelt medh fru Ingerborg [*sic*] etc., så att fru Ingeborg skulle vara tillfalledt någodt af her Steens köpegodz etc. Ther opå gifve vij tigh för svar, att vij icke troo kunne, att tigh eller andre fru Ingeborgis erfvingar eller någen här uthi hele Sveriges rijke skall vara vitterligitt, att någodt skiffte emillan her Steens erfvingar och fru Ingeborg lagligen skedt och giordt ähr; så ähr och icke heller någott skiffte giordt, som thu schrifver, emillan oss och thin salige broder Åke Classonn och flere fru Ingeborgis erfvingar, all then stund att hvarken then ene part eller then andre hafver varidt rätteligen vitterligitt, hvad godz förbe:te gamble her Steen och fru Ingeborg åtte, eller hvilkedt her Steens köpegodz eller arfvegodz rättelige ähr. Sammalunda hvar och sådane skiffte vore gångitt, motte dhed bevises medh

[1]) Här är antecknadt: Renoverades på Vaxholmen 4 Maij anno 61. Relator Pettrus Erici.

segell och breff. Så kunne vij näppelige troo, at monge bref eller beviss tillstäde äre. Men thetta skall vara bevisligitt, att vij hafve menige rijksens rådz här i Sverige doom och breff opå samme skiffte uthi så motte, att oss är tillsagdt och tilldömpt först alt her Stens Stures rätte arf och egitt efter fäderne och möderne, ther nest tvedeelerne uthi alt köpegodzett, theslikest tvedeelerne uthi alle lössörene, hvilkedt Sverigis lagh uthi så motte klarligen medgifver, ther så förmeldes, att alt thed bonden och hustrun afle eller samman drage är bondes tvelutti och hustrunes tridingen etc. Så hafve vij doch slätt inthed bekommitt af lhössörerne, hvilke sigh till een stor summa, väll etthundrade tusend marck, drage, och therföre hafve Sveriges rijkes rådh tilldömpt oss alle köpegodzen, till thess vij hvad oss tillkommer uthi lössörerne kunne betalade blifve, vedh hvilken dom vij och oss achte att holle; men hafver thu och her Jahan eller flere af fru Ingeborgz erfvingar någott emillan eder att skiffte, thed låthe vij gerne skee, att I ther om måge göre och låthe som eder lijkast synes.

Then Jöns Arfvidzonn belangande, att thu villt förholle honom sitt och föregifver, att thu till [ɔ: vill] svare honom för tillbörligh domere, så förhoppes oss, för hvad domere han helst kommandes varder, kan ingen medh skääl annorlunda döma, änn att förbe:de Jöns Arfvedssonn bör ju hafva fyllest för sitt, om thed elliest skall vara rättvisligitt byte eller skifte. Thetta vij tigh till ett nådigt svar icke hafve veledt förholle. Datum Vastena then 20 Septemb. åhr 1552.

[Vadstena] den 21 September.

Till knektarne i Sunnerbo och Vestbo härad angående deras begäran om förhöjning i lönen.

Riksregistr. 1552, II, fol. 57 v.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude eder, alle knechter, som nu uthi vår tienst ahntagne äre uthi Sunnerbo och Väsbo häreder etc., vår gunst tillförende och gifve eder tillkenne, att två af edre stalbröder, n[embl.] Anders Morthenssonn och Tord Månssonn, hafve varidt för oss medh vår fougtes uthi för:ne häreder, n[embl.] Anders Pedersons bref och schrifvellse, utaf hvilkedt bref vij hafve förstått, att I äre begärandes förbättring opå eders lhön, anthen uthi kläde eller penningar etc. Så förundrar oss, att I sådant vele begäre, all then stund I hafve icke hafft någott synnerligitt omack för vårt och menige rijksens bäste skuld på många åhr tillgörendes och snarest sagt aldrig, sedan I blefve först uthi vår tienst antagne, uthan altijd hafve varidt hemme hoos edert egitt, brukedt åker och eng och elliest sögt eder egitt bäste, hvar I sielfve hafva veledt, och doch åhrligen upburidt våre penning[a]r, och förhoppes oss, att I af våre penningar hafve haft stort gagn och ingen skade. Vore och fördenskull tillbörligitt, att I ther emott låthe finne eder tacksamme och icke stode efter större eller högre lhön, änn som eder af vår synnerligh gunst efterlåtidt är och andre våre knechter uttöfver heele rijkedt låthe sigh väll åttnöije medh. Vij vetta och väll hvad oss bör att göre uthi saken och achte ingalunda att gifve eder eller andre af vårt krigzfolck så myckitt uthi fridlige tijder, som när mann låther bruke folckedt emott rijksens fiender. Hvarföre vele vij eder ännu här medh förmanedt hafve, att I gode karler uthi then landzende, så väll som andre

våre knechter och trogne tienare, både uthi Upland och Vestergöttland och flerestedz, medh then lhönn eder åttnöije låthe skole, som oss teckes gunsteligen eder efterlåthe, så väll som the gode karler göre, som uthi vår och rijksens tienst antagne ähre i thesse andre förtalde landzender. Doch om ther några ibland hoopen fhinnes, som ändeligen vele hafva större lhön änn andre knechter hafva, som heem till theras eigitt vare pläge, skole the då och tencke till att göra therföre större tienst, och kunne vij lijde, att the duglige karler, som lust hafve till att försökie sigh och att förbättre sigh, måghe gifve sigh anthen till oss och fölge vårt hoff efter eller och till våre slott och gårdar och ther troligenn achte opå vårt gagn och bäste, och ther vij förnimme, att någen förbättrar sigh uthi sin tienst, vele vij då tenkie till att låte förbättre hans lhön, efter som lijke och skäll kan vare. Ther I eder fulkomligen måge vette efter rätte. Datum [Vadstena] den 21 Septembris åhr 1552.

Vadstena den 21 September.

Öppet bref för Hans Skeppare i Vadstena på en tomt därstädes.

Riksregistr. 1552, II, fol. 58.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligitt, att efter vår troo undersåthe och borgare uthi vår stadh Vastena, ben:d Hans Skipere, miste een tompt opå Sånden, ther slottedt och grafven nu belägne äre etc., therföre hafve vij af synnerlig gunst och nåde undt och gifvidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne bref unne och gifve honom till vederlägning een vår och cronones tompt, liggiandes brede vidh hans gård och kalles gillestömpten medh stuffvu och stegerhuus ther opå stå, elliest medh längd

och bredd, som samma tompt af ålder varidt hafver etc. Biudandes för then skull vår[e] befalningzmänn, borgmästare och rådh uthi för:ne Vastena, teslikeste alle andre, som för våre skuld vele och skole göre och låthe, [att the icke göre] förbe:de Hans här emoot någott hinder, platz eller förfång. Datum Vastena then 21 Sept. åhr 1552.

Motala den 23 September.

Öppet bref för murmästaren Påfvel Henriksson på en gård i Skönberga socken.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij uthaf synnerlig gunst och nåde hafver undt och effter låtid, som vij och nu med thette vårt öpne bref unne och effterlåthe, thet vår tiänere och muremästere opå vårt slott Vastena, Påvel Hinrickzson, som een long [tidh] udi vår stadh Suderkiöping boodt hafver, må och skall (oss till een behagelig tijdh) niuthe, brucke och beholle samme gårdh Huseby, liggendis udi Skinberga sochn, hvilken tillförende under Vastena klöster legat hafver, doch med sådanne vilkor, att han åhrligen skall qvitte udi sin löön för thet arbete han opå för:ne Vastena slott görendes varder, så mycket som opå för:ne gårdhz ränte belöpee kand. Biudendis förthenskuld våre befallningzmän opå offtebe:de Vastena, teslickes them som vårt folk ther löne och åhrligen afbetale skole, samalunde vår fogte uthi thet häredt, ther för:ne Hussby ligger udi, att the sig effter thenne vår gunstige tillåtelsse rätte skole, *etc.* Datum Mothala 23 September anno 1552.

Motala den 23 September.

Öppet bref för Lars Gudmundssons i Skänninge enka, hustru Ingrid, angående hennes mans skuld till K. Maj:t.

Efter afskrift bland qvittensreg. i KA.

Vij Gustaff *etc.* giöre vetterligett, atth vij aff synnerligh gunst och nåde och för thenne breffviseskers, hustrud Ingridh, Lass Gudmundsons udi Skäninge effther-leffverska, trångh och fattigdom skulldh haffve untth och effther-latedh, atth honn här effther måå bliffve omantt och okraffdh om the 100 march ortuger, som vij framdlidne hennes mann Lass Gudmundsonn förstrectt hade, dogh medh sådane vilkor, atth hon medh thet första skall leffr[er]a vår fougtte udi Mottala, Sven Bondesson, ett par goda gille oxar, två kiör och 40 mark ortuger penninger, till then affvels behoff försc:ne Sven opå våre vengne uprette skall. Tess till visse haffve vij latedh tryckia vortt secrett under thetta vårtt öpna breff. Datum udi för:ne Mottala 23 Septembris anno 52.

Norrby den 26 September.

Qvitto för Lasse Pedersson på det guld och silfver, som tillhört Hans Grytgjutare i Söderköping.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen konungelige perssone opå vår gårdh Norby then 26 Septembris anno etc. 52 anamedt och upburidt haffve aff oss elskelig [vår] tro tienere och befalningzman opå Stäkeborgh Lasse Pedersson thette effterschriffne guldh och sölff, som han upå våre vegna haffver upburidt aff Hans Grytegiuthere i Suderköpungh för hans misshandell skuld medt falsk mynth, först en ring aff renss gull um ha[l]fftridie

gyllenne, en förgyltt kranss, vog en lödig march, fiortton lodh, förgyltte spenner och knöper medt en söndrogh ring, voge halffottende lodh, summa förgyltt sölff två lödigmarch halffsiuende lodh; item ett oförgyltt beltthe, vogh en lödigmarck, elleffve lodh, en oförgyltt kedhe, vogh siu lodh, siu par oförgyltte malior, voge trij lodh, en skåål oförgyltt, vogh tretton lodh, trij qvintin, summa oförgyltt sölff tre lödigmarck, tu lodh, trij qvintin; summarum sölff fem lödigmarck, nije lodh, ett qvintin. Hvarföre giffve vij för:ne Lasse Pedersson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltael um för:ne guld och sölff.

Gustavus.

Norrby den 26 September.

Förläningsbref för Bengt Tordsson på Hvittne gård i Kullings härad.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij uthaf synnerlig gunst och nåde hafver undt och förlänt, som vij och nu med thette vårt öpne breff unne och förläne vår tro tiänare Bengdt Tordzson en vår och cronones gårdh benempd Hvitene, liggiendis udi Collenshäret, hvilken Rassmus Nilsson af oss en tijd lång udi förläning hafft haffver, så att för:ne Bengdt samme gårdh, thessliges een tompt, som kalles Östereng, och alle andre ägher, ther af alder tilleget hafver och ännu tilligger, frij för all then ränthe och rättigheet ther åhrligen afgår, som för:ne Rasmus Nillsson tillförende honum uthaff oss hade niuthe, brucke och udi sin lijfztijdh beholle må och skall. Doch skall han giöre oss och cronan ther uthaf tillbörlig tiänist, effter som then ther sådan frijheet niuter giöre plichtig är. Biudendis fördenskuld våre befalningzmän *etc.* Datum Norby 26 Septemb. anno 1552.

Norrby den 27 September.

Öppet bref för Arvid Skrifvare på skattefrihet för en gård i Angereds socken.

Efter original i RA.

Vij Gustaff *etc.* göre vitterligit, att vij aff synnerlige gunst och nåde, och opå thett vår tro tienere och landtbofougte udi Västregötlandt, Arffvedt Skriffvere, vårtt gagn och bäste udi sijn befalningh effther hans ytterste förståndh achte och rame skall etc., haffve unndt och efftherlatijdt, som vij och nu medt thetta vårtt öpne breff unne och efftherlathe (oss till en behagelig tijdt), att han må och skall beholle thet skatthehemen han äger udi Vätlehäredt och Agnerydt sochn, benempdh Bergzgården udi Lerijaby, frij för vår och cronones skatt och alle andre utlager, som aff same hemen årligen utgöres pläge etc. Biudendes förthenskuldt alle *etc.* Datum opå vår gårdh Norby 27 Septembris anno etc. 1552.

Under vårtt secrett.

(Spår af sigill.)

Linköping den 30 September.

Qvitto för Anders Nilsson på inlevererade penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi eigen kongelige persone på Linköpungz gårdh then 30 Septembris anno etc. 52 anamedt och upburijdt haffve aff vår landbofougte udi Findlandh, Andhers Nielsson, engelotter fem stycker, hvilcke han hade upburijdt aff Knutt Kappe, borgere i Åboo, för fyre och tiugu spenn korn aff then

52 årss upbördh etc. Hvarföre giffve vij för:ne Andhers Nielsson her medt qvitt och frij för alth yttermere tiltael um för:ne guldh etc.

Gustavus.

Linköping den 3 Oktober.

Till Gustaf Fincke angående leverans af humle till Nyslott, om allmogens klagomål öfver för långa körslor och om ärjemarkens uppodling.

Efter afskrift i Gustaf Finckes kopiebok (Skokloster saml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849): s. 174—175.

Gustaff *etc.* Vår gunsth tillförende etc. Vij äre tillfrijdz, Göstaff Fincke, att vår fogte Pelle Perszon må undsettie tigh then humble thu till slothet begierer, ther om vij och honom nu haffve latidt tillschriffve etc.

Vij haffve förnummit, att bönderne uti Nyslåtz län besvåre sig högelighen om the longe förtzlär the haffve till Helssinghfårs med then spannmål, som aff för:ne Nyslotz län årlighen uttgår etc. Så haffver oss icke varidt vitterligit, att ther är så longh vägh emellan, och upo thet bönderne icke ther egenom utöffver macthen förtungede bliffve skole, kune vij lide, att the med sodane longhe förtzlär här effter förskonedhe bliffve måge, och att the lathe komme then spanmål till Viborgh, som ther aff länedt utgiöres böör.

Hvadh thin schriffvelse belangher om äremarcken, så att man tencker flitteligh till, att hon uptaghen och besitthen bliffve skall, thet är oss icke obehagelighit; ville vij och till seije vår fougte udi Österbottnen Joen Bagge (hvilken nu her i landet tillstädis är), att han skall haffve inseende med the Österbotniske böndher och icke tillstäde them att giöre the Safflaxboor eller andre, som sigh ther vele nidsettie, nogot hinder eller skadhe etc. Datum Linnköpingh 3 Octobris anno etc. 1552.

Vreta den 5 Oktober.

Till fru Kristina [Nilsdotter (Gyllenstjerna)] angående ett ifrågasatt jordbyte och om Gustaf Johansson [Tre rosors] förläning.

Riksregistr. 1552, II, fol. 60.

Gustaff. Vår synnerlig gunst och nåde tillförende etc. Effther thed, käre modersyster, the två gårdar i Huusby uthi Brunby sochn, som eder uthi thed skiffte, oss emillan ähr, tillagde äre, liggie oss väll beläglige till een ladegård under vår gård Nygård uthi Östergöttland, derföre är vår gunstige villie och begären, att I oss förbe:de två gårder i Huseby sampt medh Brunby qvarn, som och så på eders deel falledt är, uplåthe vele för Hambra, hvilkett vij eder till vederlägning ther emott uplåta ville, begärandes, att I oss här opå eders skriftelige svar medh thed förste gifve vele.

Som I uthi eders skrifvelse begäre, att vij eders käre sonn, Gustaff Jahanssonn, Tillinge och Svinegarn förläna ville etc., så vore vij icke obenägne att efterlåthe honom samma sochner; doch efter vij them till then bruchning vedh Salebärgitt storligen behof hafve, kunne vij them ther ifrå icke ombäre, men ther Gustaff sigh till hielp opå annan stad någott begärer, som icke ligger så när vidh våre bergvärck, vele vij då honom ther medh nådeligen betenckie; doch efter han achter byggie opå Hagha, äre vij tillfridz, att hann uthi nästkommandes åhr 53 Svinegarns sochn mhå beholle. Ther opå vij och honom vårt öpne bref tillschicke etc. Gudh eder befalandes. Datum Vreta den 5 Octobris anno 1552.

Linköping den 8 Oktober.

Qvitto för Henrik Toffelmakare på penningar, inbetalade i afräkning på Sven Månssons skuld.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på Lindköpungz gårdh then 8 Octobris anno etc. 52 annamede aff vår tienere, Hendrick Tofflemakere, porthugalöser tu stycker, dubbelkorssåther fyre stycker, korssather tretie stycker, engelotter adorton stycker, ungerske gyllene ottietijefem stycker; summa förslagedt udi ungerske gyllenne etthundrede nijetiesex stycker, hvilcket för:ne guld Sven Månsson, borgere udi Stocholm, oss tilskickedt hade upå then summa han oss plictig är etc. Hvarföre göre vij för:de Sven qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um samme guldh etc.

Gustavus.

Linköping den 8 Oktober.

Qvitto för Henrik Toffelmakare på penningar, insända från Joen Olsson [Gyllenhorn] och Erik Håkansson för försåld spanmål, och på guld och silfver från Påfvel Guldskedare.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt och bekennes medt thenne vår qvittencia, att vij udi egen kongelige perssone upå Linköpungz gårdh anno etc. 52 then 8 Octobris annamede aff vår tienere Hendrick Tofflemaker thesse effter:ne partzeler, hvilke oss elskeligh tro man och rådh Joenn Olsson till Hakelsta och vår befalningxman upå Stocholms slott Erick Håkonsson till oss ifrå för:ne Stocholms slott medt för:ne Henrick sendt hade, först daler fyrehundrede

tije stycker, fem kårsather halffiärde stycke, rechnede för halffelleffte daler svenske penninger, tretie en march ortuger, rechnede för halffottende daler, en orth; summa udi daler förslagett fyrehundrede tiugu otte stycker, en orth, hvilcken summa upburin var för någen spannemåll en Hollender bekommedt hade upå för:ne Stocholms slott anno etc. 52.

Item annamede vij upå för:ne tijdh [och] städh skeijde sölff fyre lödigmarch, tije lodh, trij qvintin, guld effter skijrdningen ett lodt, hvilckett Påvell Guldskeijder ifrå sigh leffrerett hade etc. Hvarföre göre vij förbe:te Joen Olsson och Erich Håkonsson qvitt och frij um för:ne partzeler.

Gustavus.

Linköping den 8 Oktober.

Skyddsbref för Birger Karlsson.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, 1, KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij utaff synnerlig gunst och nåde hafver taget och anammet, som vij och nu medh thette vårt öpne bref tage och anamme vår tiänare Bijrge Karsson uthi vår konungzlige hängh, värn, frijdh och försvar, synnerligen till att hegne, värne, frijdhe och försvare honum och alt thet han äger, löst och fast, rörligit eller orörligit, för alt öfvervåld och orätt och till lagh och rätte; förbiudendes och her med the Karther uthi Västergiötland boo för:de Berge udi någon måtte öfverfalle eller oförrette vijd högste straff, doch hvar the förmeh[ne]r sigh ho[no]m något tilltahl hafve, skall thet dhå för lagh och rette, ther för:de Birge them och plichtig at svare vare skall. Biudandes förthenskuld våre befallningzmän, att the skole hafve her uthinnan eett noge inseende, så att then ther fördrijstar sig här emot något

företage, att han då therföre motte tilbörlige och effter som then ther sig emot konungens frijd förbryt[er] straffet blifve. Ther förberörde Karl [*sic*] och alle andre måge vete sig effter rette. Datum Linkiöpingh 8 October 1552.

Linköping den 9 Oktober.

Till Henrik Skräddare angående utlämnandet af tran till Stegeborg.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1553 i KA.

Gustaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Skal tu vetta, Hendrik, att vij haffve [behof] noghon tråen til att låtha semska een hoop skin med. Är förthenskul vor vilie, at tu 1 faath tråen til Ste[ge]borgh med thet första tigh mögeliget är förskicka skalth; thetta ingalunda försumandes. Datum Linköpungh 9 Octobris anno etc. 52.

Linköping den 9 Oktober.

Qvitto för Joen Bagge på taxepenningar från Pedersöre socken.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige persone på Lindköpungz gårdh then 9 Octobris anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff vår fougte udi Vestrebothnen, Joenn Bagge, tiugu ungerske gyllenne, som her Hendrick udi Pederssör leffve[re]redt haffver udi taxe aff Pederssörs prestegeldh pro anno etc. 52 etc. Hvarföre giffve vij för:ne Joen Bagge her medt qvitt och frij för alth yttermeere tiltaell um för:ne guldh etc.

Gustavus.

Linköping den 16 Oktober.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] [med flere] angående konungens af Danmark svar på klagomålen öfver Lage Truedsson [Ulfstand].

Riksregistr. 1552, II, fol. 60.

Gustaff etc. Vår synnerlige gunst och nåde tillförende etc. Vij hafve förstått eders schrifvellse, käre gode männ, uthi hvilke I gifve tillkenne, att konungen uthi Danmarck hade sitt egitt budh hoos eder medh bref och svar opå the besväringar öfver Laghe Truedssonn etc. Så hafve vij samma bref öfversedt och kunne ringa hugsvalelse ther utaf förfare. Vij låthe eder och gunsteligen förstå, att Hans Larssonn uthi thesse dagar med bref ifrå konungen i Danmarck till oss kommen är, af hvilkedt vij eder här innelucht een copia tillhande schicke etc. Så kunne vij icke vette, hvad vij grundeligen om konungens skrifvellser tencke skole, effter han uthi sin skrifvelse till oss lofver, thed han alle besvärlige handlinger opå hans sijde afskaffe vill, förnimme vij doch af thed bref han eder, käre her Gustaf, nu hafver tillskrifvidt, att sådane lyffte blifver ganska sielsyndt medh gerningerne fullfölgt, och efter I ännu ingen svar opå eder seneste schrifvellse ifrå kongen bekommitt hafve, derföre synes oss lijkast vara, att I hafve eder saker uthi godh acht, till thess I svar bekomme, och ther I af samme svar icke ytermeera hugsvalelse bekomma än nu skedt är, måge I, gode männ, samptligen supplicatzvijss till oss låthe stelle alle besväringar, som I, thesslikest Anders Perssonn, Nils Birgersson, Germund och flere, som befalningerne hafva vidh grentzen, hafve emott för:ne Laghe Trudssonn och andre flere i Danmarck och Norige, och them oss sedan tillhanda schicke; sedan vele vij medh vår förschrifft

samma besväringar till kongen schicke och svar ther opå fordre låthe etc. och thess förinnann see vij gerne, att I och the andre gode männ både uthi Vestergöttland och Småland vele hafve alle saaker uthi godh acht och tillsynn och försterke eder uthi alla motto thed mäste machten tillsäijer. Vijdare käre gode männ, varde I af konungens bref förnimmande, att han fordrar opå ett möthe; så hafve the Danske fast sielsyndt schickedt sigh medh theras möthe tillförende, både medh otillbörlige muunbruchning och theslikest tagitt the Svenske till fånger, både uthi her Steens tijdh, ther vij hafve varidt medh, så och offte tillförende, och är icke fördenskull rådeligitt, att mann ähnnu them myckitt troor, ther någott möthe medh them skall ramatt blifve, uthan heller tenchke till, att mann kunde vara them starck och godh nogh, hvar the någett olideligitt tillbiuda vele. Thetta vij eder uthi een godh och nådigh mening icke hafva veladt förholle etc. Gud eder befalandes. Datum Linnköpung denn 16 Octobris åhr 1552.

Fiskeby den 23 Oktober.

Till Henrik Skräddare angående utlämnandet af järn till en student.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1553 i KA.

Gustaff *etc.* Vor gunst tilförendhe etc. Endock, Hendrik Schredher, vij haffve latijth geffva thenne studenth, Hendrik Stråbok, vor bestelningh påå 2 lester jern, som han årligan her effther til sine studiers uppehelle ther i Stocholm aff thig bekomma motte, såå haffve vij doch gunstelighen efftherlåthith, at han nu i thenna höösth med sigh uth til Tyslandh 3 lesther jern bekomma måå och sedhan årlighen ther effther 2 lesther, effther som hans bestelningh inneholler; hvarföre är vor vilie och befalningh, at tu nu strax honom the forme 3 lester jern

skalth bekomma låtha och låther honom qvittera tigh för samma jern; vetandes tigh her effther retta. Datum vidh Fiskieby 23 Octobris anno 52.

Vesterby den 25 Oktober.

Till fru Kristina [Nilsdotter (Gyllenstjerna)] angående besittningsrätten till Venngarns gård och om ifrågasatta jordbyten.

Riksregistr. 1552, II, fol. 60 v.

Gustaff etc. Vår synnerligh gunst och kärlige helsen altijd tillförende. Käre modersyster, betacke vij eder gunsteligen och gerne för all then vällvilligheet, som I oss och våre käre barn bevist hafve, hvilkedt vij eder medh all gunst och nådhe betenkie vele, och gifve eder tillkenne, att vij hafve bekommitt tvenne eders schrifvelser. Uthi then förste begäre I vette, huru vij vele hafvedt om Vänegarn etc.; så äre vij tillfridz, att I samme Vänegarn behålle måge, till thess Gudh vill vij komme personeligen till eder, att vij då sielfve medh eder ther om vijdare handle kunne. Men om the tree gårder uthi Vagnhäredt, som I begäre uthi vederlagh för Slundzsta, kunne vij nu intet svara eder på, efter oss nu icke fulleligen drager till minnes, huru om thed jordeskiffte emillan her Peder Brahe och her Birge Nilssonn förhandlet och beslutedt blef; så snart vij oss ther om förspörie kunne, vele vij då vette eder ther opå svar och beskedh. Och såsom I uthi eders andre skrifvelse gifve tillkenne, att I tillfridz äre, thed vij the 2 gårder i Huusby medh Brunby qvarn beholle måge etc., så betacke vij eder therföre gunsteligen, och äre vij tillfridz, att I beholle thed Hambra till vederlagh igen, efter som vår och eders fougte samme byte tillförende giordt hafve, och befale eder käre modersyster här medh Gud alzmechtigh. Datum Västerby denn 25 Octob. åhr 1552.

Vesterby den 25 Oktober.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående inlupna underrättelser från utlandet och om de kungliga barnens angelägenheter.

Riksregistr. 1552, II, fol. 61.

Gustaff etc. Vår synnerligh gunst och nåde tillförende etc. Käre her Steen, eders tienare hafver för oss berättedt hvad lägligheter nu uthi Franckrijke opå färde äre. Hafve vij och af honom ibland alt annedt förnummedt, thed Käij. M:tt är uthi stort bekymber; hvad ände thed taga vill, må Gudh vette etc. Vijdare, käre her Steen, efter som I sampt the andre gode männ uthi eder seneste schrifvellse försloge om våre barns lägenhether, så såge vij ännu gerne, att I ther om medh thed första ville berådslå och oss sedan edert betenkiande förständige. Gudh eder befalandes. Datum Vesterby thenn 25 Octob. anno 52.

Samma mening till her Peder Brahe. Datum ut supra.

Vesterby den 25 Oktober.

Till Nils Birgersson [Rosenqvist] angående fodringen i hans befallning.

Efter afskrift i Smål. handl. 1553: N:o 17, i KA.

Gustaff etc. Vår gunst tilförnne etc. Then fodring tu scriffver om, Niels Birgeson, må thu lathe bliffve ogäst, till thes tu får vetthe, om vij behöffve samme fodringh till våre egne hestar; dog äre vij tilfridz, at tu latther geste medt thine hestar sommestadz udi thin befalningh, synnerligen uppå the orther, ther våre hestar icke scole framdrage. Datum Vesterby 25 Octobris anno etc. 52.

Stegeborg den 28 Oktober.

Till menige man i Kinda härad angående hjälpdagsverken vid Åtvidabergs koppargrufvor.

Riksregistr. 1552, II, fol. 61.

Vij Gustaff etc. tillbiude eder, dannemänn alle, våre och cronones skattskyllige bönder och menige almoge, som byggie och boo uthi Kindenn, vår gunst och nåde tillförende etc. och gifve eder trogne undersåter här medh tillkenne, at efter opå thenne tijdh icke mongestedz här i rijkedt någen godh kåpperbruchning opåfärde är, therföre hafve vij för menige rijksens bäste skuld och låthid optaga then kåppergruffve vedh Ottvedz bärg, till hvilken kåpparbergzbruckning vij menige mans hielp och unnsettning, som något när ther om kring boendes ähre, storligen behoff haffve. Och hafve the dannemänn uthi Banckekinde häredt alrede giordt oss hielp till förbe:de gruffve, hvar man medh tu dagzverker, och försee vij oss, att I dannemänn alle uthi Kinden vele eder uthi så motto och vällvillige befinne låthe, hvar man och så oss medh thu dagxverker till unsettning komme, enär vår fougte Engelbrecht Olssonn eder ther om tillsäijendes varder, hvilkedt vij medh eder, dannemänn alle, uthi all gunst och nåde betencke vele. Befalandes eder Gudh. Datum Stäkeborg thenn 28 Octob. anno 1552.

Stegeborg den 29 Oktober.

Öppet bref för Svante Sture på en gård i Linköping.

Riksregistr. 1552, II, fol. 61 v.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, at vij af synnerlig gunst och nåde, så och för vällvilligheet, hulskap och

trooskap, som oss elskelig vår troo mann och råd, her Svante Sture till Hörningzholm, oss och vårt rijke Sverige här till dagx troligen giordt och bevist hafver och ännu yttermeera här efter göre och bevise mhå och skall, hafve undt och gifvidt, som vij och nu medh thetta vårt öpne breff unne och gifve honom och hans efterkommande arfvingar till evärdelige ägor een vår och cronones gård, liggiandes uthi vår köpstad Linköpung, som framlidne biskop Jöns bodde uthi och uthi förtijden under S. Seffredz prebende ther sammestedz lägatt hafver, till att niute, bruke och beholle medh längd och bredd, som han nu ligger och af ålder lägatt hafver. Ther våre befalningzmänn och alle andre *etc.* Datum Stäkeborg den 29 Octob. åhr 1552.

Stegeborg den 30 Oktober.

Qvitto för Hans Fordell på inlevererade testamentsmedel efter lagmannen Erik Joensson.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi egen kongelige persone opå vårtt slott Stegeborgh then 30 Octobris anno etc. 52 annamede och upbure utåff vår fougte udi Ångermannelandh, Hans Fordeell, ett sölffstop, vogh tiugu fyre lodt, item ungerske gyllenne trij stycke, som framlidne Erick Joensson, hvilcken var lagmandh udi Ångermannelandh, oss i testemente giffvedt hade etc. Hvarföre giöre vij för:ne Hans Fordeell hermedt qvitt och frij för altt yttermere tiltaell um förberörde sölff och guldh etc.

Gustavus.

Stegeborg den 30 Oktober.

Qvitto för Lasse Joensson på inlevererade testamentsmedel efter herr Lars i Årdala.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kongelige perssone opå vårtt slott Stegeborgh then 30 Octobris anno etc. 52 anamede och upbure utåff vår fougte utöffver kyrkie och preste landboer udi Nyköpungz län, Lasse Joensson, sölffstop, vogh elleffve lodt minus ett halfft qvintin; item en skedh vogh fem lodh, som framlidne her Larss, kyrckeprest udi Aårdale, oss udi testemente giffvedt hade. Hvarföre giöre vij för:ne Lasse Jöensson her medt qvitt och frij för altt yttermere tiltaell um förberörde sölff etc.

Gustavus.

Stegeborg den 30 Oktober.

Qvitto för Mats van Kleven på penningar, bekomna för i Danzig såld tran.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi egen konungelige persone opå vårtt slott Stegeborgh then 30 Octobris anno etc. 52 anamede aff vår fougte upå Ulffzby gårdh, Matz van Clewen, ungerske gyllenne aderton stycker, hvilcke han upbar för fyre faat trån, som han upå för:ne åhr 52 udhi Danske förytredt hade etc. Hvarföre giöre vij för:ne Matz van Clewen her medt qvitt och frij för altt yttermere [tiltaell] um förberörde guldh etc.

Gustavus.

Stegeborg den 2 November.

Qvitto för Henrik Prijs på penningar, gifna i böter för olofligt silfverköp.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen konungelige persone på vårtt slott Stekeborgh then 2 Novembris anno etc. 52 anamedt och upburijdt haffve aff vår undersåthe och borgere udi Suderköpung, Henrick Prijss, femptije ungerske gyllenne för thet sölffköp, som han uttöffver vårtt konungxlige förbud giordt hade etc. Hvarföre giffve vij honom her medt qvitt och frij för altt yttermere tiltaell um för:ne guldh och thesse till yttermere visse lathe vij tryckie vårtt secret her nedan före och medt egen hand underskriffvit. Datum loco et tempore ut supra.

Gustavus.

Stegeborg den 2 November.

Qvitto för Gustaf Olsson [Stenbock] på en gåfva af fru Anna [Karlsdotters] till Vinstorp arfvingar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen konungelige persone opå vårtt slott Stegeborg then 2 Novembris anno etc. 52 anamede och upbure utåff oss elskelig tro man och rådh her Göstaff Olsson ett förgyltt sölffstoop och ett stycke horn utåff enhörningh, som framlidne fru Annes opå Vinstorp erffvinger oss samptligen skenckt hade etc. Hvarföre giöre vij *etc.*

Gustavus.

Stegeborg den 3 November.

Qvitto för Gustaf Olsson [Stenbock] på arfsmedel, som tillfallit prins Johan och hans helsyskon efter fru Anna [Karlsdotter] till Vinstorp.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA. Jfr en annan afskrift i Uppsala univ.-bibl:s handskriftssamling (E. 252).

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen konungelige perssone på vårtt slott Stekeborgh then 3 Novembris anno etc. 52 anamedt och upburijdt haffve genom vår käre son Johan aff oss elskeligh vår tro man och rådh, her Göstaff Olsson till Torppa etc., thette effterskriffne guld, sölff och penninger, som ähr engelotter tu stycker, renske gyllenne ett stycke; item en förgyltt sölffskene och penninger ottetije nije march ortuger, hvilcke partzeler förbe:te vår käre son sampt the andre våre käre barn udi arff effter salige framlidne fru Anna på Vinstorp på theris käre fru moders, saligh i hugkommelsse drötning Margaretes vägna tilfallidt ähr etc. Hvarföre giffve vij förbemelthe her Göstaff Olsson her medt qvitt och frij för altt yttermere tiltaell um för:ne guld, sölff och penninger etc.

Gustavus.

Stegeborg den 4 November.

Till Joen Olsson [Gyllenhorn] och Erik Håkansson angående några skepp och deras last, om humlepriset och den föga tilltro kringresande köpmäns meddelande förtjänade m. m.

Riksregistr. 1552, II, fol. 63.

Gustaff etc. Vår synnerligh gunst etc. Vij äre tillfridz, käre Joen Olsonn och Erich Håkonssonn, att medh

then skipzladning, som I begäre vette vår villie om, må bestelt blifve, efter som I skrifve, synnerligen så myckitt som I beröre om the thu furuskep och thed skep Oluff Skåtte Oluf [*sic*]. Men om thed ekeskep, som I schrifve, att [thed] och vhestvart medh trälast tillades skall, ther kunne vij inthed synnerligitt svare till, efter I icke uthi eders schrifvellse förstå låthe, huru myckitt samme ekskep drager, thed I oss ännu måge förständige, sedan vele vij vara förten[c]hte att gifve eder vår villie tillkenne, huru medh samma ekeskep bestelles skall. Vij äre och tillfridz, at några hundrade sågedeeler till last inn opå förberörde skep komma måghe, och see fördenskull gerne, att I sielfve våre fougter vedh Mälerne, the som sågeqvarner hafve, vele tillskrifve, thed the låthe alle the sågebreder komma till Stocholm till förberörde skipzladning, som ifrå våre slott och gårder umbäres kunne. I måge och them uthi eders schrifvellse förstå låthe, hvad längd sådana sågebreder hafva skole, och förmode vij, att the sigh ther efter rättandes varde och vårt gagn och bäste ramandes, efter som them utaf eder befaledt och opålagdt blifver. Vijdare: vij hafve och utaf eders schrifvelse förnummitt, hvad thill bygningen ther opå slotted uthi thenne sommer giordt är, och see gerne, att I opå thed fliteligeste eder vinleggie, att till alle deelar nödtorffteligen tilltencht blifva motte etc. Yterligare: the lägenheter, som är, att I [af] några fremmande förfaredt hafver, thed humblan uthi Danske myckitt dyr blefven ähr, hafve vij förnummidt; sammalunda att I vele framdeeles, när the Lybske skep, som nu skulle vara uthi skären och till Stocholm förventandes, inkomme, gifve oss tillkenne, hvad tidender I utaff them kunne förfhare. Så synes oss eendels sielsyndt vara, att man altijd skall lijte opå the kundskaper och tidender, som the köpmänn medh fare, hvilkett inthed meere vette af saken eller annedt hafve förfaridt, änn som the af andre höre, och är alt sådant

inthed annadt änn ett löst taal; såge vij förthenskull gerne, att I sielfve ville hafva förständige budh och kundskaper ther uthe, som medh någen vijss beskedh och sandfärdigheet eder hvad lägenheter allestedz uthi städerne opå färde äre, motte vette att förständige. Vij hafve och offte tillförende befaledt, att våre fougdter opå våre slott och gårder etc., thesslikeste andre, hvar uthi sinn stadh, skulle låthe leggie humblegårder, opå thed mann icke altijd af the fremmande humble köpe skall; doch efter Hendrich Skreddere endeligen motte köpe humble, kunne vij icke annedt säije om köpett, utan han må så giffve för skippundett, som thed geller ibland borgerne, efter vij icke kunne tvinge them, som hann handlar medh opå våre vegne, att gifve them lättere än andre. Gudh eder befalandes. Datum Stäkeborg denn 4 Novembris åhr 52.

Stegeborg den 4 November.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående meddelanden och ytterligare utlofvade underrättelser från Danmark, om spannmålshandeln med Holländarne i Elfsborg och om ett parti smör, som sålts till tyske köpmän m. m.

Riksregistr. 1552, II, fol. 63 v.

Gustaff etc. Vår synnerlig gunst och nåde tillförende etc. Käre her Gustaff, vij betacke eder för eders välvilligheet I oss stedze bevist hafve, villiandes sådant medh eder uthi all gunst och nåde betenkie etc. Och hafve vij utaff eders schrifvelse förstått om the lägligheter, som I både ifrå vestvart och Danmarck förfaridt hafve, och att I vele framdeles, så snart eders tienare varder kommandes ifrå Danmarck, oss förständige, hvad han ther förnummitt och förfaritt hafver, hvilkedt oss väll behager, såge och gerne, att thed så skee motte. Hvad eders

schrifvellse belanger om the sadler och harnesk, som I till vårt behoff bestelle vele, behagar oss och så väll, såge och gerne, att ther om bestelt blifva motte, efter som eder schrifvelse inneholler.

Vij hafve och beseedt thed register I oss sendt och then Nils Birgerssonn schrifvitt och stelt hafver på några jordebrefz extract. Så kunne vij ther opå [gifve] föge svar, uthan att I vele förmane honom, att han uttretter hvad deel han hafver till att uttrette och gifver sigh sedan vijdare till att bestelle then deel, som vij honom befaledt hafve.

Som I och låthe förstå, at een hoop af vår spanmål är förytredt vordett af [*sic*] Hollenderne ther i Elffzborg, een tunna rogh för $4^1/_2$ mark ortiger och een tunna malt för een daler, thed är oss och behageligitt, såge och gerne, att vår vharuschrifvere meere af vår spanmål motte under samme köp förytre; kunne vij och bekomme någodt godt godz för spanmålen, då togo vij och thed gerne. Vij sende eder och qvittencer på then deel I oss sendt hafve.

Vij gifve eder, käre her Gustaff, tilkenne, at vår köpman uthi Stocholm, Hendrich Skreddare, hafver på våre vegna handlet medh två tyske köpsvenner, n[embl.] så att the beholle vårt smör uthi Elfzborg, thed I måghe gifve vår vharuschrifvere tillkenne, at han veet sigh ther efter rätte. Datum Stäkeborg denn 4 Novemb. åhr 52.

Kalmar den 15 November.

Till Olof Knutsson angående bergsbrukets nedläggande vid Hadeberg och Stigsbo samt om därvarande grufredskaps bortförande till andra bergverk.

Riksregistr. 1552, II, fol. 64. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 140.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Effter thu låther förstå, Oluff Knutzsonn, att then bergzbruckning

vid Hada och Stigzboda löner inthed mödan eller umkåstningen igen, uthan är oss mhere till skada änn till gagn; therföre äre vij tillfridz, att samme bruchninger må nederleggies, och at alt thed folck och redskap, som ther ähr, må komma både till Skijnsäckebärg, Gamble sölfbärgitt, Gamble biskopzbärgitt och flerestedz, ther thed mest görs behoff etc. Vijdare hafve vij förnummitt, att Rasmus Ragvaldssonn hafver nu annammadt gården uthi befalning, så väll som grufvan, hvilkedt oss inthed illa behagar, och efter then Oluff Anderssonn nu hafver föge att bestelle ther uppe, mhå thu fördenskull skynda honom thädan och hijdt till oss oförsumeligen medh hans räckenskap. Vij såge och gerne, Oluf, att thu medh thed förste tigh till Höckhufvudzberg förfoge ville, förfarandes huru ther tillstår, och att thu och gifver fougten ther sammestedz een skrifftelig undervissning och ordinantie, huru han ther medh bruckningen handle skall. Datum Calmar then 15 Novemb. åhr 1552.

Kalmar den 21 November.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående konungens af Danmark bref och om däraf föranledda åtgärder.

Riksregistr. 1552, II, fol. 64.

Gustaff etc. Vår synnerlige gunst och nåde tillförende etc. Käre her Gustaff, vij betacke eder för all vällvilligheet, then vij och medh eder altijd gunsteligen vele betenckie etc. Vij hafve bekommitt eders schrifvellse och ther inneluchte thed breff och svar, som konungen i Danmarck eder hafver låtidt tillskrifve. Så förnimme vij af konungens svar föge hugsvalelse, kunne och tencke, att the, som äre uthi hans danske cantzelij, hafva ringa bevågande uthi saken, och hafver thed ett sielsyndt ahnseende, att hvad kongen låther opå tyske uttskrifve, thed

blifver alt opå thed venligeste schrifvitt, men uthi the danske schrifvellser förnimmer mann icke många venlige ord eller tillsäijelser, och efter man förmärcker then ene schrifvelsen venligh och then andre trotzich stelte, kan man icke vette hvar efter een sigh rätte skall; therföre vare ännu gunsteligen rådt och förmanedt, att I och flere gode männ uthi then landzenden för sådane lägenheter skull alle saker uthi god acht och upseende, efter som I vette ingen ringe macht opå ligger, hafve vele; vore och myckitt förnöden, att I och flere gode männ ville stedze låthe undervisa både thed folck, som vij och I thesslikest hafve uthi then landzende, hvad som till krigzbrukedt tienar, opå thed the och motte vette rätt att skicke sig uthi saken hvar behof giordes. Vij förnimme och, att I sampt her Steen och her Peder Brahe vele gifva oss edert betenkiande uthi saken tillkenne, hvilkedt oss icke obehageligitt är, och see gerne, att I medh thed förste ther till tencke vele. Gud eder befalandes. Datum Calmare den 21 Novembris åhr 1552.

Kalmar den 28 November.

Till konung Kristiern III i Danmark angående förhållandet till Lybeck och om de mellan svenska och danska undersåtar förekomna misshälligheter.

Efter en i RA. förvarad nyare afskrift af det egenhändigt undertecknade originalet på papper i danska Riksarkivet.

Unnser freundtlich dinst unnd was wir sonst mehr liebs unnd guts vermogen zuvorn. Grosmechtiger furst, freundtlicher lieber schwager, bruder und nachpar, wir haben E. L. schreibent, inn welchem sie abermals vorig ir radtlich bedenckent im Lubischen handel widerhoelen, entpfangen und seins innhalts allenthalben freundtlich vernohmen. Nuhn haben E. L. auss vorigen unsern schreiben freundtlich wol vernohmen, das unser beneigung

je und allweg zu den mittlen und wegen, die zu befurderung guter nachparschaft dinlich sein mugen, gericht gewesen, umb derhalben dann die tagleistungen zu Calmarn zwuschen uns und inen denn Lubischen angesetzt und gehalten, woruff wir dann uns, soviel uns dessen immer thuenlich sein mugen, einer stadtlichen befreiung zollens und wes dessen mehr gewesen, erpotten, darahn sie ein gut benuegen je pillich gehapt haben solten, inen auch sondern grosen nutz und furfurtheil wol beschaffen mugen. Dieweil aber die pilligheit von inen nie angesehen, besonder imer uf unliderlich privilegien, die zu mercklichem schad unnd verderb der reich underthonen sich erweitern, unnd die inen unser koniglichen regalien halben mit nichten gestattet werden mugen, gedrungen unnd vieleicht auch mitler zeit uf occasion gewart die reich derwegen zubedrengen, sam sie dann noch jungst sich dessen gnugsam erclert, welches E. L., unnd was sonst allweg ir fursatz gewesen, freundtlich wol bewuest, woraus dan zuersehen, dieweil alle pilliche mittel von inen ausgeschlagen und solch weg gesuecht, das sie zu befurderent guter nachparschaft wenig beneigt sein werden, und nit zuvermuten, das sie solch erledigung achten oder nachsetzen wurden, dann wan sie ahn gleich und der pillicheit benuegigh, hetten wir unss uf den gehaltenen handelstagen zu Calmarn sam gemelt gnedigst und gnugsam erzeigt. Dieweil dan solches von den Lubischen wider gepuer und die pillicheit furgenohmen und gesuecht unnd dann E. L. nit weniger die lengde dann unss darahnn belegen sein will, wollen wir unss unser freundtlichen verayn und wess sich E. L. disfals jegen uns verschreiben, freundtlich verlassen, sie werde der sachen die mass geben, damit wir von inen ungefehrt sein mugen. Do wir auch unser erzeigung nit zugeniessen, und sie die Lubischen de facto ins kunftig sich jegen uns vernehmen liessen, uf solchem fall tragen wir zu E. L., unser freundtlichen verein und

bundtnus nach, und wes sich E. L. inn irem schreibent desfals erpieten, die freundtlich zuversicht dieselb werde sich jegen [uns] freundtlich, bruderlich und ohne verweiss bezeugen und verhalten.

Soviel die geprechen und irrungen zwuschen beiderseitz reich underthonen dieselben durch gepurende mittel furderlichst zu guter erledigung zupringen belangt, habenn wir imselben E. L. beneigung freundtlich vernohmen, das wir aber E. L. irem gesinnent nach jetzter zeit unss jegen derselben der zeit unnd malstatt nit ercleren, ist aus dem, dass wir von E. L. wess derselben ahm belegensten sein mocht nit bericht, da wir aber dessen von E. L. verstendigt soll bei unss ahn dem wess zu furderlichster abhelfung der eingerissenen geprechen, dinlich, nichts erwinden, unnd gesinnen demnach gantz freundtlich E. L. wolten sich jegen uns, welcher ort und zeit derselben belegen, auch wass personn E. L. uf irer seidten gedacht erledigung furzunemen, verfertigen, freundtlich schriftlich und furderlichst bei jegenwurtigen unserm diener ercleren, alse wollen wir auch die unserm die ort und zeit verordnen, unnd soll ahn dem wess zu befurderent guther freundtlicher nachparschaft gelangt, wie bishero nichts manglen. Was aber die clag und beschwerden der underthonen, derwegen E. L. hiebevohrn ahn unss gelangen lassen seindt, hatt ahnn gepurendem einsehent und abschaffung, soviel dessenn ahnn unss gelangt, bishero uf unser seiten nichts erwunden, unnd do wir nochmals inn spetie verstendigt, wurden wir uns darnach zuverhalten wissen. Wir sollen unss aber nit versehen, das E. L. jederns bericht glauben stellen werden, besonder der unsern jegenbericht dawider vernehmen. Do aber die clag und beschwerden der underthonen von beiderseitz jegeneinander gestellt, wirdt sich befinden, das die unsern allweg die jenigen sein werden, so von E. L. bevelchhabern, welche sich zu maln hoch jegen die unsern

aufblasen, inn viel mehr weg beschwerdt worden, wie uns dan dessen taglichs viel von unsern underthonen clagsweiss furkumbt, deren wir auch etlich ahn E. L. underschiedlich haben gelangen lassen, unnd wollen uns zu E. L. freundtlich und bruderlichen versehenn, dieselbe werde ahnn dem, wess zu abschaffung und furderung freundtlicher guter nachparschaft dienlich, ahnn gepurendem einsehent uf irer seidten, auch nichts lassen geprechen. Dass seindt wir E. L. alse unserm freundtlichen geliebten schwager, bruder unnd nachparn viel freundtlicher, schwagerlicher wilfarung zuerzeigen, urputigh unnd geneigt. Datum uf unserm schloss Calmarn ahm 28 tag Novemb. anno etc. Lij.

Gustaf von Gots gnaden zu Schweden
der Gotten und Wenden etc. konigh,

E. L. getrewe bruder Gostavus.

Utanskrift: [se ofvan s. 343].[1])

Sigillet skadadt.

Kalmar den 28 November.

Till Henrik Skräddare angående utlämnande af varor till Peter Beredare.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1553 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe. Är vor vilie och befalningh, Hendrik Schredher, at tu skalt låtha then Petther Beredare utij Arbogha bekomma hvad partzeler, som behöffvas at beredha nogor rappeer med til vort

[1]) Efter utanskriften är antecknadt:
Des konnigs zu Schweden anthwort und schreiben der Lubischen handlungen irer privilegie halben und der underthanen beiderseitz beschwer, erbeut uf ernennung gelegens platzes sich zur tagleistung der rhett. Productum Niburg den iiij:ten februarij anno etc. liij:ten.

och våre käre barns behoff, ener han ther uppå fordrandes vardher; ther retta tigh effther. Datum Chalmarna 28 Novembris anno 52.

Kalmar den 30 November.

Till konung Kristiern III i Danmark med klagomål öfver Kristoffer Hvitfeld, som förhållit Sveriges krona skatten af lapparna i Varanger och öfver det öfvervåld svenske undersåter lidit på Gotland samt om återställandet af det svenska presterskapets af ålder utöfvade jurisdiktion på denna ö.

Efter det delvis skadade, egenhändigt undertecknade originalet i danska riksarkivet. Förut tryckt (dock ej sedeln) i Diplomat. Norvegicum, 2: 2 (1852): s. 865—866. Jfr äfven Nye danske Magazin, II (1896): s. 69.

Vår venlig och kärlig helssenn medt alt mere gott, som udi vår macht och förmögenh[et] stedze tilfö[ren]de etc. Stormechtige förste, käre svåger, brod[er] och nåboo, vij lathe E. K. förstå, att vår befalningsman udi Norrebotn vedh grentzen, ther Sverige, Norige och Rysland tilhope komme, haffver oss giffvit tilkänne, att E. K[:tz] befalningsman, Christoffer Hvijtfäldt, haffver giordt oss hinder opå then skatt utaff för:ne grentze, besynnerligen hoss the Lappefinner, som boo vedh Vårånger, och drager sig sådane skatt icke [me]re än till nijetije bärnefijsker, thett samme Lappefinner äre utaff ålder vane att utgöre, och haffver thet sig så tildraget, att the som för:ne Lappefinner i några åhr i befalning hafft haffve, som äre tässe svänske lappefogter, haffve samme skatt förvändt i någett grofft clädhe, hvilcket dog icke th[en] gamble seed hoss them varidt haffver, uten att u[tgi]ffve bärnefisk, som föreschriffvit står. Och ther medt vill samme Christoffer Hvijtfelt trängie våre befalningsmän sådane cläde att aname och icke att utgiffve then fijsk, som gammell seedh haffver varidt. Vij förnimme och så, att samme

Christoffer giffver saken så före, att samme Lappefinner haffve skattet till alle tässe trij rijker, som är Sverige, Norige och Rysselandt, thet doch icke medt någen sann skääl bevijs[as] kan, ther medt förmenendes sig att drage thenn possession ifrå rijkit, hvilckit vij oss icke försee, att E. K. honom sådant tilstädie vill. E. K. kan och letteligen betenckie, hvadt skiäll samme Christoffer Hvitfäldt ther medt kan haffve, all then stund hvart och ett rijke haffver sine grentzer till Västrehaffvet, så väll thet ene som thett andre. Väll är thet santt, att udi ofrijdelige tijder haffve the svänske myckit lijdet både aff the Norske och Rysserne, thet vij oss till E. K. icke opå thenne tijdt försee eller förmode. Är förthenskuld än nu vår kärlige begären, att E. K. vill lathe för:ne Christoffer undervijse, thett han her effter sådant vill haffve fördrag, thett vij altijdt udi lijke måtte medt E. K. gerne vele förskylle; begärendes her opå E. K:tz svar. Och äre vij E. K. all broderlig och nåborlig vilie och vänskap till att bevijse benägne etc. Datum aff vårtt slott Calmarne 30 Novembris anno etc. 1552.

Gustaff medt Gudtz nåde Sverigis,
Götis och Vendis etc. konungh

E. K. K. troghne broder Gostavus.[1])

[Sedel:]

Vij kunne och E. K. icke förhålle, att några våre undersåter haffve varidt i thenne höst udi tor[sk]fisket under Gotland, hvilcke haffve clagevijss och . . . [latid förstå, att] E. K:tz befalningsmän och strandefogter ther opå landet haffve och besväredt them udi thet åhr med någen ovanlig tull, som är att förbe:te våre undersåter måtte giffve aff hvar bååt um lögerdagen i hvar veke tiugu torsker, thet dog aldrig tilförende skedt är. Vij

[1]) Hela sista raden är egenhändigt skrifven af konungen.

förnimme och, att en partt aff samme våre undersåter äre bleffne både beskattede, slagne och sätte udi torn, och vethe icke hvadt ther till orsaken varidt haffver, och begäre förthenskuld ganske vänligen, att E. K. ville lathe befale alle E. K:tz befalningsmän vedh rigsens grentzer, att the med sådane oskälig handell affstå motte och effter förbundzens artt emott våre undersåter sig vänligen förhålle och skicke. Vij bedie och gärne, att then jurisdiction och rettigh[et], som clerckerijdt her udi rikit och synnerlig[en] i Linköpungx sticht opå för:ne Gotlandt aff ålder hafft haffve och them nu aff några framlijdne Danmarckx konunger och förster ifrå trängt är, motte bliffve them restitueret. Thet vij udi lijke motte kärligen förskulle. Datum ut in literis.

Utanskriften: Stormectige förste, her Cristian, Danmarckz, Norgis och Vhendis etc. konung, hertig till Sleszvijk, Holsten, Stormaren och Dittmersken, greffve till Oldenburg och Delmenhorst, vår käre svåger, broder och nåboo etc.[1])

(Sigill.)

Kalmar den 30 November.

Qvitto för Torsten Henriksson på penningar, uppburna för i Riga såldt smör.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi eigen kong:e persone på vårtt [slott] Calmarne thenn 30 Novembris annamedt och upburidt haffve aff vår fougte på Ålandh, Torstenn Henrickzson, ungerske gyllenne sexton stycker,

[1]) *Senare anteckning utanpå brefvet:* Koning Gostaffs breff, udi hvilckitt hand klager paa Christoffer Huitfeld oc Otte Rud etc., sameledes begerer, att klerckeritt udi Suerig motte yde then jurisdiction, som the haffve hafft paa Go[t]land etc. Productum Nyborg löffuedagen epther kyndermösse dag 1553 mett Jörgen Gera etc.

som han udi Rijge för tre tunnor smör i betalningh upburidt hade etc. Hvarföre göre vij för[:ne] Torstenn Henricksson hermedt qvitt och frij för alth yttermere tiltaell um för:ne guldh och thess till yttermere visse lathe vij tryckie vårtt secrett her nedan före etc.

Gustavus.

Kalmar den 30 November.

Qvitto för Peder Andersson på inlevererade penningar m. m.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi eigen kong:e persone opå vårtt slott Calmarne then 30 Novembris anno etc. 52 annamede och upbore aff vår tro tienere och landbofogte udi Smålandh, Peder Andersson, daler sex stycker, som han utåff en framlidne Michell Olssons giäldnere annamedt hade; item på en dagertt [!], som och förbe:te Michell Olsson ått hade, sölff fyre lodt etc. Hvarföre göre vij för:ne Peder Andersson her medt qvijtt och frij för altt yttermere tiltaell um för:ne daler [!] och sölff etc.

Gustavus.

Kalmar den 2 December.

Qvitto för Olof Knutsson på inlevererade saköresmedel.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi eigen kong:e persone på vårtt slott Calmarne then 2 Decembris anno etc. 52, annamedt och upburidt haffve thette effter:ne guldh, som vår sölffscriffvere och trotienere, Oloff Knuttzson, oss tilskickedt och aff några falske sölffköpere udi sackören upburidt haffver, effter som her effter följer,

först aff Lasse Jönsson femptije ungerske gyllenne, item aff Thomas, köpman på Garpebergitt, portugalöser trij stycker, dubbelducater ett stycke och ungerske gyllenne aderton stycker, item aff Henrich, guldsmedh udi Geffle, dubbelducater fyre stycker, halffve ducater tu stycker och stemplede ungerske gyllenne tu stycker, hvilckett guldh vogh altt tilhope trettije lodt, ett qvintin etc. Hvarföre giffve vij för:ne Oloff Knuttzson her medt qvitt och frij för altt yttermere tiltaell um för:ne guldh etc.

Gustavus.

Kalmar den 4 December.

Till Mauritz [Olsson (Stake)] angående en hjälpskatt i smör från Dalsland till bestridande af kostnaden för bergsbruket vid Skinnskatteberg och om byggandet af en sågqvarn.

Riksregistr. 1552, II, fol. 66.

Gustaff etc. Vår gunst etc. Som thu schrifver, Mauritz, och gifver tillkenna, att thu efter vår fougtes opå Lindesbärg Bengt Skrifvares begären hafver hand[l]att medh almogen opå Daal om någott arbetes folck till förbe:de Lindesbärg, och att then menige mann äre vällvillige att göra ther till unnsettning, då[ch] kunna the icke åstad komma penningar, uthan vele uttgöre någott smör, som är af hvar skattegård ett [L]℔ och hvar landboo gård 1/2 [L]℔, begärendes vette här om vår villie etc., så äre vij tillfridz, att bönderne sådant smör måge uttgifve etc., och effter vij förnimme, att then bruckning vedh förbe:de Lij[n]desbärg inthed vill löna mödan igenn, äre vij icke tillsinnes att bekåste ther någott meer opå, uthan hafve låtedt att bruke vedh Skinnsäckebärg och achte försökie, hvad thed dughe vill. Hvarföre är vår

villie och befalning, att thu skalt efter thin schrifvelse handle medh the nyssantagne knechter opå Daal, att the gifve sigh up till för:ne Skinsäckebärg och arbete ther någen tijdh tillgörendes, och kan thu, så snart thu af bönderne smörett bekommer, thed förytre och betale så knechterne medh the penningar thu för samme smör upbärandes varder. Vijdare synes oss, at tu schrifver eendels förständeligare uthi then sågeqvarn, som thu opå våre vegne hafver byggie låtidt, och må tu schrifve, huru thu villt, vij vette doch, att the Norske byggie och sågeqvarnar effter strömernes lägenheter, så väll som annorstädz och icke allenast uthi the starcke strömer, som thu förstå låter, och må thu sielff förskaffe tigh een sågeqvarnsbyggiare, som sågen rätt lagha kann, [i] så motte att han gör oss någott gagnn för thed, som ther på är bekåstedt, elliest hafva vij till thin bygning föge behagh. Vettandes tigh här efter rätte. Datum Calm. then 4 Decemb. åhr 52.

Kalmar den 5 December.

Till Hans Pedersson angående bergsbruket vid Vestra Silfberget.

Riksregistr. 1552, II, fol. 66. Förut tryckt af C. G. Kröningssvärd i Diplomat. Dalekarlicum, D. 3 (1846): s. 140—142.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende. Vij hafve af thin schrifvelse, Hans Pederssonn, then västre sölfbärgz bruckningens lägenheeter förnummedt etc. Så förmode vij, att ther mann fliteligen samme bruckning förhänder hafve och achte vill, då skall hon väll lhöna omkåstningen och mödan igenn. Thu hafver och låtidt förstå, att ther är nu upbrutidt fyre väke brythningar till fyre roster, och att ther effter ähr blefvedt ottatijio siu halftunnor malm etc. Så mhå thu vette, att vij icke nog-

sampt om bruchningen ther egenom förständige[de] äre, uthan motte ytermeera besked och rättelse ther om vette, som är först huru myckin vedh hvar dagh tillmakas, item huru myckin malm man bekommer efter hvar dagxbryttning och sedan skall mann fullfö[l]ge the andre partzeler efter then ordinantie och schick, som Oluff Knutzsonn tigh hafver undervijst eller och undervisandes varder, när thu af honom ther opå undervissning förfordrer. Vij senda tigh medh thenne brefvijsare Nils Daalekarl fyrahundrade marck penningar, medh hvilka thu mhå låthe betala the timbermänn och vinnbyggiaren, som ther arbetadt hafve, sammalunda att köpa gruffvevedh och andra nödtorffter före, som till bruckningen behöfves. Och äre vij och tillfridz, att thu tager af samma penni[n]gar till att betala then khållvedh medh thu schrifver om, och må thu här efter vara förtänckt att skaffe tigh sielf kålere uthi årsslöön, the ther både kålevedh och kåll till bruchningen bestyre kunne, att vij sådant icke till then dyreste penning betala skole. Then Grängesshyttan kann thu väll sielff tencke, att Jören Jönssonn hafver icke rådh till att försörge, efter han Nääss gård skall achte och myckitt annedt hafver till att bestelle. Och vele vij hafva gärne een affvell opå Grengesshyttann, hafve fördenskull ther behoff een gårdzfougte. Så kunne vij lijde, att thu må blifva opå thed Lodvijka thu begärer opå någen tijdh tillgörendes, hvar thu elliest vilt thess fliteligare rame vårt bäste medh bruckningen; doch skall thu förskaffe någen uthi tijn stadh igen, som opå Grängeshyttann afvell att holle godt förstånd hafver, och ther utaff oss een godh och klar räkenskap göre kann. Vijdare motte man endeligen täncke till att förskaffe sig någen god smeltere, som opå malmen ther vedh bärgitt gott förstånd hafver, och efter then Nils Smedh hafver uthi lång tijd ther medh umgått, therföre kunne vij lijde, att thu handler medh honom, att hann opå någen tijdh

tillgörandes motte achte opå smeltningen och ther medh een rätt undervijssning göre, och biude vij tigh, att thu ändeligen hafver nöge upseende medh honom, att han icke handlar otrooligen uthi saken, effter thu väll vest, att han icke gerne sågh, thed vij någen bruckning oss ther företaga skole. Vettandes tigh här efter rätta. Datum Calm. then 5 Decembris åhr 1552.

Kalmar den 5 December.

Till Nils Jespersson och Lars Jespersson angående bergsbruket vid Hökhufvudsberg och om inköp för K. Maj:ts räkning af böndernas hemman i Sandby och Gräsön.

Riksregistr. 1552, II, fol. 66 v.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende. I hafve tillförende förstått vår villie och mening om then bruckning vedh Höckhuffvudtzbärg, Nils och Lars Jäsperssonn, som är att vij gerne såge, att samma bruchning någott godt lagh taga motte, thed vij och förmode skee skall, hvar hoon så fliteligen achted blifver, som behoff görs. Och effter thed Sandby ligger lägligest vedh bärgitt till att holla arbetes folck opå, therföre ähr vår villie och befalning, att I skole handle opå våre vegne medh bönderne, som nu besittie samma Sandby, att the försee sigh om hemman opå andre städer och uplåthe oss för:de Sandby, och skole the, som vette sigh hemman annorstedz, taghe penningar för theras hemman uthi förbe:de Sandby och måghe I betale them medh någott sölf utaff thed, som Larentz Gullsmedh hafver handemillan, ramandes häruthinnan vårt gagn och bäste, som vij betroo eder till. Vij såge och gärne, att I vele handle medh bönderne, som på Grässön boo, att the och sielfve försöke sigh hemman annorstedz och oplåthe oss samma Grässö, giffvandes oss schrifftteligen tillkenne medh allerförste, huru I både

medh them och the andre uthi förbe:de Sandby opå våre vegne opå thed allernämste och bäste köp öfvereens komma kunne, häruthinnan I och eder flijtt förevände vele. Datum Calmar den 5 Decembris åhr 1552.

Kalmar den 5 December.

Qvitto för Peder Larsson på inleverérade penningar.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligitt, att vij udi egen kong:e persone opå vårtt slott Calmarne thenn 5 Decembris anno etc. 52 annamedt och upburidt haffve aff vår tro tienere Peder Larssonn, som haffver våre varer udi befalning i Calmarne, ungerske gyllenne fyre stycker, som han haffver upburidt för tije lispundh smör, item daler halfftredie stycke, upburit för fyre decker lambskijnn etc. Hvarföre giffve vij *etc.* Datum ut supra.

Gustavus.

Kalmar den 7 December.

Till Olof Knutsson angående bergsbruket vid Salberget.

Riksregistr. 1552, II, fol. 67.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende etc. Vij hafve af thin schrifvelse förstått, Oluff Knutzsonn, huru nu medh bruckningen vedh Salebärgitt tillstår, och låther thu förstå, att befruchtandes ähr, thed heele gången, ther man går nidh uthi gruffvan, skall nederfalla etc. Så kunne vij ther till fögo annadt svare, uthan äre tillfridz, att man låther bryta egenom takett uthi Rokevils rymningen och elliest lagher medh bruckningen, efter som thu tijtt betenckiande i thin schrifvellse föregifver etc. Ther nest som thu schrifver, att vij skulle låthe upfylle

the skiffter, som icke fulle äre, medh them som boo längre ifrå gruffvan, så synes oss thed icke rådeligitt vara opå thenne tijdh, efter the hafva elliest omak nogh medh then deel the till bruchningen hielpe skole, som longt ther ifrå bärgitt boendes äre; men oss syntes lijkare vara, att the ther nämest bodde motte hafva flere deelar uthi skifften, och skulle mann och förskaffa hvariom hielpen, efter som hvar ville låthe sigh villigh befinne med tungen och arbete. Vijdare kunne vij icke gille titt betenckiande om the perssoner, som uthi Rodhen boendes äre och thu meenar the präster vedh Salebärgitt boo förlåsse skulle, efter the präster uthi Roden motte så väll hielpe till bruckningen vedh Höckhuffvud, som the andre till Salebärgitt. Icke äre vij heller tillsinnes att förtunge then menige mann opå thenne tijdh medh then hielpevedh thu schrifver om, uthan äre tillfridz att efterlåthe och qvitte vår fodring för vedh, efter som vij förnimme thu och Sefring Juthe ther om uthi Västerårs lhänn [förhandlet]. Vill och then menige man ther om kring vällvilleligen komme oss medh någen vedh till hielp, då ähr thed oss icke obehageligitt, och må thu och flere ther om på thed schickeligaste medh menige mann förhandle, doch att man ju så lager, thed vij beholle een vällvilligh almoge. Datum Calm. denn 7 Decembris åhr 1552.

Kalmar den 7 December.

Till Gustaf Olsson [Stenbock] angående en skrifvelse från hertiginnan af Mecklenburg, om Jöran Larsson [Sparres] fängslande i Tyskland och om de förbindelser Konrad von Pyhy ingått i utlandet.

Riksregistr. 1552, II, fol. 67 v.

Gustaff etc. Vår synnerligh gunst och nåde tillförende etc. Käre her Gustaff, vij giffve eder tilkenne, att

vij nu uthi thesse dagher bekomme schrifvelse ifrå hertighinnan af Mächelborg och ther hoos een missive, som een, ben:d Cristopher v. Hodenborg, her Lars Siggessonn tillschrifvidt hafver, then vij hafve öfverläsitt och ther utaf förnummidt, att förbe:de Cristopher hafver anntastatt och fänglich sättie låtidt her Larses son Jören, af hvilkedt bref vij eder här medh een copie tillhande schicke etc. Så kunne vij tänckie, att samme Cristopher motte hafva bijstånd anthen utaf the Lybske eller några andre våre missgynnere och icke opå sinn egen eventyr sigh sådant företagidt, efter man hafver icke förnummidt, thed sådant är tillförende skedt uthi Tysland, ther våre undersåther vandrett hafve. Vij förnimme och, att samme Christopher hafver gifvidt fhöre, thed han konungens i Danmarck eller hertigens af Lyneborg förschrifter hafver inthed kunnedt niuthe tillgode. Så låthe vij oss så tycke, att samma Cristopher icke medh någen sann skäll skall kunna bevise annadt änn att vij hafve ju altijdh varidt benägne hvar och een till så myckitt rätt är att förhielpe.

Gifve eder och så gunsteligen till att besinne och öfverväge, om vij plichtige äre att betale alt thed, som then Conradt v. Pyhi uthi fremmande nationer oss ovetterligen och oåttsporde uttlofvadt och ombracht hafver, och efter then saak är oss eendels sielsyndt, derföre vele vij gerne vette edert betänckiande, om eder synes, thed samme Christopher förbe:de Jören Larssonn till att ahnholle foghe och orsak haft hafver eller eij. Och efter mann förmärcker monge sielsynde prachtiker opå färde vare, vele vij eder och flere gode männ uthi then landzenden, så nu som offte tillförende gunsteligen råde och förmane, att I för thesse lägenheter och alle andre fharligheter skuld, som sigh tilldraga kunne, hafva alla saker vedh grentzen uthi godh acht och opseende, så att icke någodt hemeligitt förräderij annthen af the Lybske eller

andre våre missgynnere ibland våre undersåther motte innstungett blifve. Vij såge och gerne, att I och the andre gode männ ville altijdh hafve några visse kundskaper uthe, både uthi Tysland och uthi Danmarck, låtandes opå thed fliteligaste förfhare, huru alle saker nu sigh begifve, och att I stedze vele låthe oss förstå, hvad I förnimmandes varde, thed oss och rijkedt annliggiende är, opå thed vij våre saker uthi acht hafve och våre stycker ther efter kunne laghe och schicke etc. Gudh eder här medh befalandes. Datum Calmare den 7 Decembris åhr 1552.

Kalmar den 10 December.

Till menige man i Lappvesi härad angående där yppad uppstudsighet mot konungens fogdar och ovillighet att utgöra pålagda skatter.

Riksregistr. 1552, II, fol. 68. Förut efter annan afskrift tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. upplysn. af Finl. häfder, D. 3 (1849): s. 175—180; jfr ibid., s. 180—181, där själfva domen öfver den nedannämnde Måns Persson Nyrhi och en annan orostiftare finnes aftryckt.

Vij Gustaff *etc.* tilbiude eder våre undersåther, dannemänn alle, som byggie och boo uthi Lapevijsij häredh i Viborgz lhänn etc. vår gunst tillförende etc. Vij hafve förstått, att een part af eder besväre sigh myckitt om then deel, som vår fougte opå våre och Sveriges crones vegne af eder uthi skatt och andre uttskyller åhrligen kräfie och hafve skall, sammalunda att I vele och allting laghe uthi the saker, som I hafve föge bestelle medh, efter som eder sielfve synes lijkast vare, och icke låthe eder åttnöije medh thed schick, som vij för menige riksens bäste skuld stadge och göre, och gifve I så våre fougter skuld, att the sådant förhänder hafve uthan vår villie och vettskap, och hafve vij här effter låtidt antäckna några stycker, som I efter edert egitt sinne emott

vår villie hafve eder företagitt och stadge veledt, som först ähr medh the thu ting, hvilke I sielfve holle vele, och the andre thu ting afläggie, som I säije, att Bertill Jönssonn eder opålagt hafver etc. Så hafve vij besport, huru ther om är i sanningen, och befinne, att lång tijdh för änn förbe:de Bertill Jönssonn fick vår befalning hoos eder, hollas åhrligen ther uthi häredett fyre ting och göre I förthenskull icke rätt, att I några af samma ting afläggie vele uthan vår villie och tillåthelse etc. Så förnimme vij, att thed är icke nyttigt, thed samma tingh skole afläggias etc. Therföre vele vij ändeligen, att the så här efter som här till vidh macht holles skole, och then, som här emoott stå sig fördrister, skall icke blifva ostraffedt. Vijdare hafve vij förstått, att ther finnes een part ibland eder, som och vele hafva skaffe medh vår gestning, icke villiandes tillstäde att then deel, som blifver uttöfver anthen uthi fetalie eller spanmål, när tingen holdne äre, skall komma till våre slott och ther uttspisett blifve, uthan vele, adt länsmänn och fiärdingzmänn thed beholle skole etc. Så förundrar oss icke lithedt, att I vele bekymbre eder medh thed, som eder inthed bör hafve att skaffe medh, och skole I vette, att vij äre förthenskull äders rätte öffherheet och herre, thed vij eder och I icke oss styre och regere skole. Therföre förmane vij eder, att I ickedt[*sic*] någedt regementt eller stadge effter edert sinne eder företage skole, uthan låther oss ther medh råde, göre och låthe etc. Så skole I fullkommeligen vetta, att vij vele hafva then deel, som igen blifver af gästningen, när tingen holdne äre, till våre slott att spijsse ther medh vårt folck, och icke att länsmänn eller fiärdingzmänn thed förtäre skole efter theras egin villie; ther må I aldeles rätte eder efter.

Yterligare hafve vij förnummitt, att the bönder, som I dannemänn uthi sommers till oss sendt hade, droge omkring ther i häred, falskeligen bedragandes både pen-

ningar och annadt af eder, och gåfvo före, att the skulle förskaffett hoos oss, thed I edre åhrlige rättigheeter till fyllest icke schulle uttgöre etc. Så hafve samma bönder uthi then motto icke handlatt troolige hvarken emott oss, Sveriges crono eller eder och vore väll tillbörligitt, att the motte låtha eder få igen hvad som I them gifvidt hafve, efter the om saken eder myckitt orätt hafve undervist, och kunne I dannemänn, som någodt förstånd hafve, väll sielfve täncke, att vij icke kunne förminske cronones ränthe, så frampt vij här efter (såsom vij här till hafva giordt) rijkedt försvara skole etc.; och ther edre sändebudh sådant hade öfvervägatt, då hade the annorlunda hollidt eder meninger före, änn som the giorde. Och efter the icke rätt hafve handledt medh eder om saken, försee vij oss, att I, som dannemänn äre och medh oss och edert fädernes rijke holle vele, föge achtandes varde theras onyttige thall, utan vällvilleligen, så här effter som här till, uttgöre oss och rijkedt till bijstånd all then deel I plichtige äre uttgöre. Och hvar några offtare eder sådant onyttigt taal ingifve vele, då måghe I sielfve vette, att the ther medh inthed annadt mhene, uthan att the vele hafva store gåfvor af eder och sigh ther medh rijchte, och äre så tillfridz, hvad I igen sedan beholle etc. Råde [v]i eder förthenskull, att I för sådant sälskap vele tage eder till vare och icke låthe them eder ifrå thed som rätt är bedrage eller förföre.

Framdeles, käre dannemänn, hafve vij förstått, att några partzeler äre uttgiorde till Vijborgz slott, som I mhene, att slotzschrifvarne opå Vijborg sigh till godhe hafve pläger, och vele I fördenskuld nu samme partzeler inthed uttgöre, som är af Serkeierfvij sochn [skatte höns] 32½ st., skatte egg 650 st., gåffvefoglar 26 st., af länsmans ränthan smör ett [L]ŧ halfthrettonde mark pund; item af Väderlax sochn gåfve foglar 32 st., af länsmandz ränthan rogh tu pund fyre span; item af Lappeveszi och Taipala

sochner aff länsmandzräntan korn halfsiette pund, kött tu [L]ꝛ fempton mark pund. Så gifve vij eder tillkenne, att vij hafve låthidt ransake om slotzschrifvaren hafver och thetta förbe:de behollitt, hvilkedt vij förnimme icke skedt vara, uthan att thed är kommitt till Vijborgz slotz uttspijssning, och ther är rede och räkenskap giordt före inn uthi vår och rijksens cammar. Försee vij oss förthenskuld, att [I] samme partzeler oss icke vele affkorte, uthan välvilleligen uttgöre.

Thesslikest hafve vij förnummidt, att een ben:d Måns Pederssonn Nyrhi hafver satt sigh emott vår fougte Bertill Jörenssonn then tijdh han upskreff mantaledt hem till een fierdingz karll, ben:d Måns Källaresven, och förbudett the dannemänn, som gerne ville uttgöre then rättigheet, att the henne icke uttgöre skole, och skakade sinn yxehammar till een dannemann, ben:d Hans Påvelssonn, then sine penningar hade tillreede och ville öfverantvarda them ifrå sigh och för:ne vår fougte tillhanda etc. Så gifve vij eder, dannemänn, som någott förstånd hafve, sielfve till att betänckie, hvad skääl förbe:de Måns Pederssonn hafver hafft medh fhare, och efter han sigh medh slick öfverdådigheet och ohörsamheet hafver förmärckia låtidt, therföre borde ju honom blifva straffet. Vij försee oss och, att I dannemänn sielfve ther till hielpe vele, samalunda om några andre slike säller ville låthe sigh medh sådana öfverdådigheet förnimme, att I och ville hielpe till, thed the motte blifve straffede och näpste, opå thed att the dannemänn, som sigh tillbörligen schicke vele och göre hvad the plichtige äre, måge blifva holdne vidh macht och icke niuthe thed vanartige sällskaps styffheet och skalckheet ondt ått, när the straffes skole.

Yterligare hafve vij förnummidt, att monge både hoffmänn och andre köpe up hoos eder uthi vårt nampn alle skinn vharur etc. Så skole I vette, att vij them sådant icke hafve befaledt, uthan ther några gode skinn,

svarte räfver eller svarte mårder hoos eder falla kunne, att vij då motte vare närmest att köpa them för våre penningar; andre skinn vharur måge I sällie här inrijkes hvem I sielfve vele.

Käre dannemänn, hafve vij eder inthed annadt synnerligitt opå thenne tijdh att tilbiude, uthan ther I hafve några skälige klagemåål anthen emoott våre fougter eller andre, då ville vij hielpe eder till eder rätt. I vele och ther emott låthe finne eder vällvillige till att gifve oss opå cronones vegne all then deel, som I oss plichtige äre. Datum Calmare then 10 Decembris åhr 1552.

Kalmar den 10 December.

Till Per Brahe angående ett ifrågasatt jordbyte mellan honom och K. Maj:t.

Riksregistr. 1552, II, fol. 69.

Gustaff etc. Vår synnerligh gunst och nåde tillförende. Vij hafve bekommitt eders schrifvellse, käre her Peder, medh thed register opå the thu rättere lagh, som I biude oss i vhaledt till vederlagh för the fyre gårder Slunsta och Ekeby, och förnimme vij, att I see gerne, thed vij beholle ett helt rätterelagh tillhope, och begäre I fördenskull vederlagh uthi Daals häredt för thed förbe:de rätterelagh meere ränther änn för:ne Slunsta och Ekeby. Så vore vij tillfridz, att vij behölle rätterelagedt alt tillhopa, nembligen Vältersta, och hade vij icke varidt obenägne vederleggie eder godz och ränte igen uthi Daals härad, som I begäre; doch vele vij eder icke förholle, att vij tillsinnes äre låthe uprätte een afvelsgård i Daals härad och fördenskull the godz, ther liggiandes äre, icke väll ombäre kunne, uthan hvar I annorstedz, thed eder lägligitt ähr, vederlagh äre begärandes, I och oss ther om

tillschrifve, vele vij då gärne ther uthi vette edert bäste. Eder Gudh befalandes. Datum Calm. then 10 Decembris åhr 1552.

Kalmar den 13 December.

Till Jöran Åkesson [Tott till Tidö], Severin [Jute] och Olof Knutsson angående penningars anskaffande till silfverköpet.

Riksregistr. 1552, II, fol. 69 v.

Gustaff. Vår gunst tillförende etc. Vij låthe eder förstå, Jörenn Åkessonn, Söffverin och Oluff Knutzsonn, att vår sölfköpare Lenardt hafver genom sinn schrifvellse begäradt till sölfköpett 14 000 mark penningar. Så efter vij nu ingen annan rådh vette till förbe:de samma penningar, uthan att mann motte taga utaff thed inventarium, som vår cammererer Erich Matzsonn hafver satt ther på Vesterårs slott, hvarföre ähr vår villie och befalning, att I vele samptligen låtha upbryte then minste kisten han hafver ther insatt och taga ther utt förbenempde 14 000 mark penningar, låtandes förbe:de Länardt bekomma samma penningar, och att han them motte qvittere Erich Matzsonn, och att I sedan vele upschrifve, huru myckitt uthi samma kijste igen blifver, schickandes samma register och qvittentie förbe:de Erich Matzsonn tillhonda. Så snart penningarne uthur kijstan äre utt tagne, måge I försegle samma kijste vällförvaredt igen; vettandes eder här effter rätte. Datum Calm. denn 13 Decembris åhr 1552.

Kalmar den 14 December.

Till Henrik Claesson [Horn] och Nils [Andersson] Boije angående förhållandet till ryssarne, om en fängslad rysk fogde samt om ifrågasatta befästningar i Kivinebbs socken och en afvelsgård vid Savoniemi.

Riksregistr. 1552, II, fol. 69 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849): s. 183—186, och ett kort utdrag af V. G. Lagus i Undersökn. om finska adelns gods och ätter (1860): s. 528—529.

Gustaff etc. Vår gunst tillförende. Vij hafve förstått eders schrifvelse, Hendrich Classonn och Nils Boije, uthi hvilke I först gifve tillkenne om then otillbörlige handell, som opå fharuvattnedt emillan Nyland och Räffle uthi två somrer lägatt, och ther på rijksens bäste achte tillschickede voro uthi så motte, att the hafva flux tagitt till både medh våre egne undersåther och Rydzerne etc. [*sic*]. Så efter utaff sådane handell myckitt ondt sigh tilldraga motte, therföre synes oss icke rådeligitt vare, att thed skall blifva ostraffet, och kunne lijde, att thed sälskap, som hafva sådana oskäligh handell bedrifvidt, måge aldeles efter som saken fordrer straffede blifva, opå thed andre slijke säller af them exempell tage och sådana otillbörligheet fördragh hafva måghe, och att Rydzerne måge ther af förnimme, att vij icke orsaak till någodt obestånd tillstäde eller gifve vele. Vijdare hafve vij förnummitt, att man hafver anntastatt och bekommitt een af the rydze fougter, benempd Precht, hvilken till all skalckheet och öfvervåld, som Rydzerne här inn opå rijkedt giordt, een stoor capitener varidt hafver. Så efter man sådana obeständig kompan hafver öfverkommitt och uthi förvaring sättia låtidt, såge vij gerne, att I vele haf[v]e låthe nöge opseende medh honom, att han icke motte unnslippe, för änn hann tillbörligh lhön för sijne gode gerningar bekomme, och så snart I bekomme svar

ifrå Rydzerne om then deel I hafve them tillschrifvidt, då måge I samma svar till oss öfverschicke, opå thed vij måge ther af förmärke, huru the tillsinnes äre, och sedan vetta våre saker ther efter schicke.

Yterligare hafve vij förstått, att then Hendrich Jönssonn, som nu hafver befalning opå Kijffvenäbben, är till samme befalning oschickeligh och odugeligh. Och efter I gifve tillkenne, att then Anders Nilssonn, som var underfougte på Nyeslott, ther till bättre tiene skall, therföre hafve vij låtidt samme Anders tillschrif[v]e, att han sigh till then befalning skall bruke låthe, schicke och så eder brefvedt tillhanda, begärandes och att I medh honom ther om handle och vår allfvarlige villie tillsäije vele. Vij kunne och lijde, att opå then platz, ther samma Kijffvenäbb ligger, bygdt blifva motte, om ther elliest sådana lägenheter, som I låte förstå, opåfärde äre, och förmode vij, att ther the åhrlige dagzverker uthi Vijborgz länn rätt vore anlagde, schulle man kunna bedrifva ett mächtigt arbete medh them både uthi Vijborg och flerestedz, och vore thed myckitt bättre, att mann brukede samma dagzverker ther behoff giordes till cronones befästningar, änn att för them schulle blifva upburidt thed lärfft, som vore fougter therföre upbäre pläge. I vele och lagedt medh förbe:de våre fougter, att här efter och så skee motte; doch hafve vij och behagh till den handell I medh bönderne giordt hafve, både om dagzverker och höött. Vij hafve och låtidt schriffteligen befale Nils Påsse, att han timber och andre nödtorffter till bygningens behoff opå förbe:de Kijffvenäbb förskaffva skall. Vij kunne icke vette, om ther skall vara godt tillfälle till adt läggie någen god grundvhal eller vall, efter vij äre förständige[de], att ther skall vara myckin sandjord, then icke väll tienar begynne någen vhall medh, och måge I fördenskull samma platz yterligare besee låthe och förfare, om thed står rådh till att byggie och göre

någen fast vall, för änn man ther på myckitt bekåster etc.

Så såge vij gerne, att thed motte och blifve bygdt och förbättredt om thed Savonem, som I gifve tillkenne, efter vij förnimme ther sköne lägenheter vare, och ähr icke heller obelägligitt till att byggie opå, rijkedt till beskydd och beskerm; begärandes att I och så een förståndig karll ther i Findland vele förskaffe, som opå för:ne Savonemi afvell uprätte och ther och så några nyttige huus byggia kunne, så lenge man kunde få see hvad som ther af vore till att förmode. Till thed sidste, efter vij opå thenne tijd vedh grentzen eller opå Vijborg icke hafve någen, then vij kunne lijte på, therföre såge vij gerne, att I stedze vele achte opå alle saker, så att ther motte gå lykligitt till. Ther I eder efter rätte vele. Datum Calm. den 14 Decembris åhr 1552.

Kalmar den 15 December.

Till menige man i Eurepää härad m. fl. orter angående förbud att på Ryssland samt de estniska och ingermanländska städerna drifva direkt handel, som borde dragas öfver Viborg.

Riksregistr. 1552, II, fol. 70 v. Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849): s. 186—189. Jfr en annan afskrift, dat. d. 3 Dec., i Saml. af städernas privilegier i RA.

Vij Gustaff *etc.* gifve eder våre undersåther, dannemänn alle, som boo uthi Eurepä häredh och opå the uttöijer, som liggie uthi Vijborgz lhän, här medh tilkenne, att vij hafve förstått, thed störste parthen af eder drifva stoor köpenskap medh Rydzerne, sälliandes them både spanmål och andre gode vharur, som hoos eder falle pläge, och till Vijborg villie I ingen tillförning göre, som doch medh rätte skee borde etc. Så skole I vette, att vij till sådana handell inthed behagh hafve, och motte I

dannemän sielfve kunne tänkie, att sådant är eder och rijkedt till skade, thed I låthe the Rydzer och fremmande hafva then fordeel, som I sielfve och våre egne undersåther uthi städerne skulle hafva gagn utaff, och efter vij förnimme, att the som boo uthi Vijborgz stadh hafve stor skada af then köpenskap I medh Rydzerne hafva pläge, therföre vij eder samma handell ingalunda längre kunne eller vele effterlåthe, uthan vele eder här medh till thed högste förmane, att I här efter både medh spanmål och andre vharur, som I förytre vele, till för:de Vijborg sökia skulle och sådant ther ibland borgarne förytre och sällie; ther I eder efter rätte skolle, så frampt I icke vele förvärke edre penningar[1]), och hafve vij alfvarligen befaledt förbe:de Vijborgz borgare, att the skole gifve eder väll lijke och skääl för then deel I före thill dem, så att I opå både sijder skole vara hulpne och beholdne, och hvar the icke thed göre vele, då skole the therföre straffede blifve, efter som saken kräfver.

Vij hafve och förstått, att the skepare, som boo uthi Eurepä skäriegård, handle och myckitt rijked till skade, uthi sådana motte att the löpe opå fracht emillan Nyen, Narfven, Räfle och flerestedz, och then deel the ther medh förvärffve, köpe the sigh salt och annadt köpmandz godz fhöre, och sedan prånge utt sådana godz hooss eder ibland then menige mann till then dyreste penning och köpe så af eder smör, huder, fijsk och andre gode vharur och före thed så uthi händerne opå the fremmande och taga igen halfft värde och ändå ringare, hvilkedt eder så väll som Vijborgz stadh ingen ringa skade gör, och vij fördenskull samma handell ingalunda här efter efterlåthe vele, uthan här medh samma skeppere biude och befale, att the sådana köpenskap skole hafva fördrag vedh högste straff. Doch kunne vij lijde, att samma skeppere måge bruke theras bäste och förvärffve theras näring genom

[1]) I den ofvannämnda andra afskriften står: *privilegier.*

theras seglatz och köpe sigh spanmål och salt för then fracht the förvärfve till theras egitt behoff, och icke till att u[t]pro[n]ge ibland then menige mann eller någodt sådant godz uttföre af rijkedt, som förberördt ähr och våre egne undersåther uthi städerne behoff hafve.

Sammalunda hafve vij förnummitt, att the som boo uthi Vijborgz skäriegårder pläge åhrligen om vhår tijdh, strax öpne vattnedt blifver, löpe medh theras skäriebåther till Räffle och ther bortsällie all then trån, som the hafve om hösten och vintheren tillhope dragitt, och taga the för sådana trån hvad som the Räffvelske sielfve therföre gifva vele, ther egenom the skäriekarler blifve uttarmede och borgarne uthi Vijborg hafve ther af och stor afsacknedt etc. Så vele vij här medh sådant endeligen här efter förbuditt hafve, och alfvarligen befale alle the skäriekarler, som trån handle pläge, thed the vedh högste straff här efter medh samma trån skole söke till Vijborg eller Hellsingefors, och skall samma trån ther blifva betaledt, efter som skääl kan vara. Ther hvar och een mhå vette sigh efterrätte. Datum Calmarne den 15 Decembris anno 1552.

Kalmar den 15 December.

Till Gustaf Fincke angående skattespanmålens från Nyslotts län forslande till Viborg i stället för som förut till Helsingfors.

Efter afskrift i Gustaf Finckes kopiebok (Skoklostersaml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849): s. 189.

Gustaff *etc.* Vår gunsth tilförenne etc. Vij vele ingelundhe, Göstaff Fincke, at bönderne udi Nyslotz län skole före theris skatte spannemåle then longe vägh nidh till Sandhampn, som tilförendhe ske pläger, effther vij haffve förstått, at en större parth aff the arme stackere

haffve opå samme vägh mist theris hester och ther utöffver liditt stor armott, som man vell kan tenckie etc.; biudendis för then skuldh, at tu lather bönderne före sådane skatte spannemoll till Vijborgh, tijt icke så longh vägh är, ther man och vell medh skep och skuther sodanne spannemåle hempte kan och siden fören hvart man vill. Thette thu endeligen så skalt bestelle. Datum Calmarne 15 Decembris anno etc. 1552.

Kalmar den 15 December.

Till Henrik Claesson [Horn] och Gustaf Fincke angående restantiers indrifvande i Bertil Jöransson [Mjöhunds] befallning.

Enligt afskrift i G. Finckes kopiebok (Skoklostersaml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849): s. 189—190.

Gustaff *etc.* Vår gunsth tilförenne etc. Vij giffve edher tilkenne, Henrich Classon och Göstaff Fincke, at vor fougte uti Lapvesij häredt, Bertil Jörensson, nogre läster spannemol uti sin rekenskap til achters kommen är, hvilken spannemol han säger bönderne än nu inne med sigh haffve skole. Dherföre haffve vij effter sodane hans segn och berättilse latidt schriffve menige man udij för:ne Lapvesij häredh eth opith breff til och förmaneth them, at the som stå til bake med sodane spannemole än nu them utgiöre motte, och skicke edher breffvedt här innelucth till honda. Hvarföre är vår vilie och befalningh, at I same vorth öpne breff för thenne menighe man uti för:ne Lapvesi häredt vele läse och förkunne lathe och ther hossz grannerlige förhöre och ransaca om bönderne sodane spannemoll än nu inne med sigh haffve, effter som för:de Bertill Jörensson föregiffvidt haffver; och om thet så befinnes i sanningen, at the thet dhå utan vidare förhalingh utgiöre motte. Hvar och om

thenne same Bertil Jörenssons berättilsse icke så i sanningen befinnes som förbemält är, at I dhå oss ther om förstondige vele etc., vetandhes eder här effther rätthe. Datum opå vorth sloth Calmarne 15 Decembris anno etc. 1552.

Kalmar den 18 December.

Till Gustaf Fincke angående en bättre behandling af allmogen i Nyslotts län.

Enligt afskrift i G. Finckes kopiebok (Skoklostersaml.). Förut tryckt af A. I. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 3 (1849): s. 190—191.

Gustaff *etc.* Vår gunsth tilförende etc. Skall thu vethe, Göstaff Fincke, thet vi förståth haffve, at vore undersåter udij Nyslotzlän, then menige almoge, bliffve utoff länsmän och boolmän medt monge dagzvercker och myken annen ovanligh opålegningh betungede, ther egenom then menige man till effventyrs utharmede och förderffvede bliffve, till hvilken handell vij sleth inthed behagh haffve etc. Så är vår alffvarlige vilie och befalningh, ath thu sampt medh ridfogterne i för:ne Nyeslotz län skole affskaffe sodane otilbörligh tunge och med the länsmän och boolmän et nöge upseende haffve, så ath the icke her effter våre fatighe undersåther then menige man udi then eller annen motte oskäligen besväre eller förtunge skole, vettendes tich her effter rette etc. Datum Calmarne 18 Decembris anno etc. 52.

Kalmar den 20 December.

Till konung Kristiern III i Danmark med förbön för Kristoffer Urne.

Efter en i RA. förvarad nyare afskrift af det egenhändigt undertecknade originalet på papper i danska Riksarkivet.

Unser freundtlich dinst und was wir sonstent viel mehr liebs und guts vermugen zuvorn, grosmechtiger furst, freundtlicher lieber schwager, bruder unnd nachpar. Wir wollen E. L. freundtlichen nit verhalten, das wir inn erfarung gekomen, das inn E. L. ungnade Christoffel Urn gelangt unnd daruber gefencklich verfurt worden. Dieweil dann wir vermercken, das ursach seines gefengknus alleine auss etzlichen angegebnen nachreden, die doch inn trunckner weiss zugegangen sein sollen, ervolgt, unnd dann solches E. L. zu keinem nachtail, dan allein E. L. cantzler etwo betreffen mochten, so wollen wir zu E. L. unss freundtlichen verhoffen, ob etwo auss einigem hass die sach bey E. L. weiter dan gemeint angetragen, das E. L. imselbtigen der sachen jegenbericht und gelegenheit, auch das ehs inn trunckner weiss beschehen, desgleichen von solchen reden wie wir vernohmen E. L. gar kein nachteil ervolgt, noturftig bewegenn werden, unnd die verwandtnus, mit welcher gemelter Urn unss verwandt, desgleichen sein jugent unnd auss was gefastem abgunst etwo bei E. L. ehr mocht hoher angegeben sein, bedencken unnd denselbten unsernthalb unnd umb unser furpitt unss zu ehren und freundtlichen gefallen die gefaste ungnade lassen fallen, und denselbtigen Christoffel Urn herwiderumb zu gnaden ufnehmen, seiner gefencknuss entledigen unnd zu seinem weib und kindtern verstatten, auf das ehr hierinnen seiner jugent und unser verwandtnus und furpitt jegen E. L. mochte geniessen, wie wir dann zu gleichem und sonst im mehrerm

E. L. zu freundtlicher wilfarungh urputig und zubeschulden geneigt seindt. Datum uf unserm schloss Calmarn ahm 20. tag Decembris anno etc. Lij:ten.

Gustaf von Gots gnaden zu Schweden
der Gotten unnd Wenden etc. konigh.

E: L: g: b: Gostavus.

Utanskrift: [se ofvan s. 343].[1])

Sigill.

[Kalmar] den 23 December.

Till Henrik Skräddare angående utlämnandet af kläde åt krigsfolket.

Efter afskrift i Henrik Skräddares qvittensreg. 1552 i KA.

Gostaff *etc.* Vor gunst tilförendhe. Som tu skriffvar, Hendrik Schredher, och begärer vetta, om tu skalt leffverera Joen Kledheskriffare nogot kledhe til vort folks behoff, såå kunne vij tenkie, att folket motte ju haffva kledhe, och kunne förthenskul lidhe, at tu leffverera[r] honom så mykijt kledhe aff alla handa slagh, som til utgiffthen kan behöffvas, låthandes först utgeffva thet elst är och lengher icke ofördhervat liggia kan, och må tu til seija for:ne Joen, att han låther folket fåå kledhe hvar och een aff thet slagh han tenkia kan. Hvadh tin senesta skriffelse belangher, vele vij framdeles vara förtencthe geffva tigh svar uppå, ner tu får qvittencer upå the partzeler tu oss nu til hondha skickat. 23 Decembris anno etc. 52.

[1]) Efter utanskriften är påtecknadt:
Konnig von Schweden schreibt vhon den gefangen Christoffer Uhrne, pitt ihn zubegnaden. Productum Niburg den iiij:ten februarij a:o etc. liij:ten.

Kalmar den 24 December.

Qvitto för Jöns [Håkansson] Skrifvare på penningar, uppburna för såld spanmål.

Efter afskrift i Jöns Håkanssons räkenskap 1552 bland Varuräkensk. i RA. Jfr en annan afskrift i den ofta cit. kopieboken, tillh. saml. K. bref 1523—60 i KA.

Vij Gustaff *etc.* göre vittherligt, att vij udi eigen kon:ge persone på vårt slått Calmarne then 24 Decembris anno etc. 52 anamedt och upburidt haffve aff vår tro tro tienere och kiöpman udi Elffzbårgh, Jöns Skriffvare, ängellotther siu stycker, som han upburidt hade för fiorten tuner rogh; item ungerske gillene fire stycker, som han upburidt hade för fem tunnor, 2 skepper rugh, etc. Hvarföre *etc.* Datum loco et tempore ut supra.

Kalmar den 29 December.

Qvitto för Henrik Skräddare på guld och perlor.

Efter afskrift i en kopiebok, tillkörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA. Jfr en annan afskrift i Henrik Skräddares qvittensregister 1553 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, att vij udi egen kong:e persone upå vårtt slott Calmarne thenn 29 Decembris anno etc. 52 annamede och undfinge ynsseguld fem skålpundh, item runde store perler sexhundrede ottetie sex stycker, item runde små perler sexhundrede siutije sex stycker, summa perler ettusende trijhundrede sextie tu stycker, som vår köpman udi Stocholm, Henrick Schreddere, oss tilhonde skickedt hade. Hvarföre göre vij honom her medt qvijtt och frij för altt yttermere tiltaell um för:ne ynsseguld och perler etc. Datum ut supra.

Gustavus.

Kalmar den 29 December.

Qvitto för Henrik Skräddare på inköpta sidentyger.

Efter afskrift i en kopiebok, tillhörig samlingen Kongl. bref 1523—1560 i KA.

Vij Gustaff etc. göre vitterligit, atth vij udi egenn konung:e persone upå vårtt slott Calmarne then 29 Decembris anno etc. 52 annamede och undfinge thette effther:ne sidentygh, som vår köpman udi Stocholm, Henrick Schreddere, aff thesse effter:ne tyske köpsvänner udi för:ne Stocholm på våre vegna köpt och oss tilskickedt hade etc.: först aff Henrick Skerenhagen svartt sammett tu stycker, thet ene hultt udi alnetaell fyretie två alner trij qvartter, thett annett hultt fyretie fem alner ett qvartter; aff Hans Hoffman svartt sammett sex stycker, thet förste stycket hultt fyretie fyre alner ett qvartter, thet annett hultt fyretie siu alner, thet tridie hultt femptie alner trij qvartter, thet fierde hultt tretie siu alner, thet fempte hultt trettie otte alner, thett siette hultt fyretie sex alner tu qvartter; item aff Berendt v. Hamborg svartt sametzpassementh medt tije streck tolff alner tu qvartter, gröntt sametz passementh medt nije streck siu alner halffierde qvartter; item aff Andres Ernist gröntt siden camlott ett stycke, hultt femptie en alin, fioll bruntt siden camlott ett stycke, hultt femptie fyre alner, item aff Thymius Hageno svartt sammett ett stycke, hultt fyretije sex alner tu qvartter, rött samett ett stycke, hultt fyretie fyre alner tu qvarter, gröntt sammett ett stycke, hultt fyretie otte alner tu qvartter, hvijtt skyllertt ett stycke, hultt femptie halffsiuende alin; item aff Jören Bennicke svartt samett tu stycker, thet ene hultt fyretie otte alner tu qvartter, thet annett hultt fyretie sex alner trij qvartter, rött sammett ett stycke, hultt fyretije fyre alner ett qvartter, gröntt samett ett stycke, hultt femptie otte alner ett

qvarter, bruntt sammett ett stycke, hultt fyretije fyre alner ett qvartter, summa upburidt sidenntygh, först sa mett sexton stycker, hulle udi alnetaell siuhundrede fyretie tre alner, sammettzpassementh tu stycker, hulle udi alnetaell tiugu alner halfftannett qvartter, siden camlott tu stycke, hulle udi alnetaell ethundrede fem alner; item hvijtt skyllertt ett stycke, hultt femptie halffsiuende alin etc. Hvarföre göre vij för:ne Henrick Schreddere qvitt och frij för altt yttermere tiltaell um för:ne sammett, sammettzpassementh, sidencamlott och skyllertt etc.

Gustavus.

Odateradt.

Till Truls Marbo angående jordbyte mellan K. Maj:t och borgaren Lasse Olsson i Lidköping.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA., där skrifvelsen är införd bland 1552 års bref.

Gustaf etc. Vår gunst. Vett Truls Marbo, att vij nu hafve åther opå nytt handlat med thenne vår tro und[er]såthe och borgere i Lidekiöpingh, Lasse Olsson, om the godhz och gårdh[er] han oss uplathe och bebrefve vill etc. Så är thet oss emellan så beslutet, att han skall bekomme af oss penninger för thesse gård[er], som är een gård i Fennesta [*sic*] i Fegerydhz sochn i Vasbo, som räntar 8 pund smör; item een gårdh i Bulleme by och sochn i Valle häredt, som renter 3 tunnor malt, och een gårdh med een qvarn i Attetorp i Mareme sochn, som renter 3 [L]℔ smör och miöl 8 tunnor, så att han 100 marke danska för hvar pund smör rente, tesslijges 100 marke danska för hvar tunna malt och miöl rente bekomma skall, och må tu qvitte i samma summa 200 marke ortuger, som han allrede upburit hafver. Ther emoth hafver han skencht oss een gårdh i för:ne Attetorp, ränter smör 3 [L]℔; hvarföre

är vår villie och befallning, att tu skalt låte för:ne Lasse Olofsson bekomme sin betalning för för:ne gårdh, nemligen Femesta, Bulle[me] och Attetorp. Hvar tu icke hafver rådh till så många penninger, må tu då låthe Sigge Svensson undsettie tig så monge pengar, som tu i så motte behöfver. Vij sende tig och her inneluct een copia opå thes bref han oss på samme godhz gifve skall, hvilket tu må låte skrijfva på pergament och försegle och oss seden skicke tillho[n]de.

Odateradt.

Förläningsbref för M. Dionysius Beurreus på ett torp m. m. i Botkyrka socken.

Efter afskrift i [S. Åkermarks (sedan Leijonmarks)] kopiebok å donationer, I, KA., där skrifvelsen är införd bland 1552 års bref.

Vij Gustaff *etc.* giöre vitterligit, att effter vij gunsteligen hafve effter låtit vår tienare Gilius Byssgiutare een gårdh udi Hundhammar, som oss e[l]skelig M. Dionisius tillförende af oss een tijd longh udi förläning hafft hafver, så hafve vij nu ther emot af synnerlig gunst och nåde undt och effter låtit för:de M. Dionisio eett torp benemdt Sillevijk, liggendes udi Botekyrke, som med the äger ther tillige, sammalunde tu enge stycke, liggiandes ibland Hundhammars äger, thet eene kalles Stobbe engh och plägar ther uppå fåås åhrligen otte eller tije lass höö, thet andre ligger vesten ledett och ther opå plägar fåås åhrliges tije eller tolf lass höö. Förbiude her med alle, som för våre skuld vele och skole giöre och låthe, att giöre för:de M. Dionisio her emoth något hinder eller förfångh.

TILLÄGG.

Bref från utvald konung Erik.

Stockholm den 1 Januari.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående hans tvist med några bönder om en gård i Sätila socken i Marks härad.

Riksregistr. 1552, 1, fol. 1.

Vår synnerlige gunst, nådige villie och helssen tilförende etc. Vij haffve utåff edhers scriffvelsse, käre her Steen, nådeligen förnummett, att några bönder udi Marck i Sätille sockn göre eder endelis förkortt opå en gårdh benempd Bredegerde, som I giffve tilkenne att eder opå eders käre husfrues vegne med rätte skall tilkomme och till höre, effter som vij och förmercke aff thett vidisse opå thet schifftebreff I oss nu udi eders missive innelucht tillschickett haffve etc. Så vele vij, effther som I begäre, förberörde videsse udi Kong:e Ma:tz, vår käre her faders, och vårtt cantzelij velförvare lathe, och hvar edhers vederpart till hög:te Kong:e Ma:t vår käre her fader eller oss, för än I kunne haffve tillfelle them um samme godz lagsöke, kommendes varde och tilleffventyrs saken annerlunde föregiffve vele än som udi förberörde vidisse bliffver förmeldh, dhå skall inthet bliffve förgätedt hvad som I oss nu tilscriffvitt haffve och same vidisse skall och opå thet flijteligeste eders vederpartt bliffve förhollett

etc. och udi hvad motthe vij eder elliest all gunst och nåde bevijse kunne, schole I oss altijd therutij bevogne och benegne befinne. Gud eder befallendes. Datum Stockholm 1:a Januarij anno etc. 1552.

Olika orter i Januari.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

Register opå . . . alle bref . . . 1552 i RA.

[*Utan ort den 5 Januari.*]

Förskrifft för hustru Marijett, Per Anderssons effther-leffverske, till Söffverijn Juthe om the partzeler han henne förholle vill och vår n[ådiga] fru henne unt haffver, att han thet henne bekomme lather etc.

[*Väsby*] *den 17 Januari.*

Till Erick och Oleff Larsson, att the med thet förste them mögeligit är, förskaffe Hans N. tu luther etc.

Vesterås [*den 22 Januari*].

Till M. Arendt Rott, att han giffver sig till Kong:e M:tt med sine register för thette förlidne åhr 51.

[*Vesterås*] *den 26 Januari.*

Till Sigge Svensson, att han skynder her Oleff i Fristada up med the penninger han utaff sitt prosterij upburett haffver och pro anno 50 bör leffrere in udi Kong:e M:ttz cammer. Tesliges för anno etc. 51 etc.

[*Vesterås den 27 Januari.*]

Till Jacop Busk för Lasse i Helle udi Balungz sokn och Ingevald i Vesby udi Irista sokn, att Kong:e M:tt

haffver giffvit them till helfftene aff then skatte spannemåll, som the för förlidne åhr 51 burde utgöre etc.

Svar till Jöns Monsson, att han må late Kong:e M:tt förstå genom ett vist register hvar till the 500 march kompne äre, som han senesten till inköp anammede, tesliges hvar till han behöffver the trijhundrede march, som han nu begärer; seden skall han samme 300 march bekomme.

Till Lambricht Diricksson, att han giffver sig till K. M. med sijn qvittencia pro anno 51, haffvendes the penninger medt sig han pro anno 52 upburijdt haffver.

Samme meningh till Briniell Benchtsson medt sijnn qvittencia pro anno etc. 52.

Vesterås den 27 Februari.

Till Sten [Eriksson (Leijonhufvud)] angående klagomål öfver Claus Billes, Lage Truedsson [Ulfstands] och andra danskars förhållande till svenskarne, om oroligheter i Vestra härad, om anskaffandet af en murmästare samt om inkomna underrättelser från utlandet.

Riksregistr. 1552, I, fol. 64 v.

Erich etc. Vår synnerlig gunst etc. Vij haffve utaff eders scriffvelsse, kere her Steen, några besvärlige lägenheter förnumett, medt hvilke våre nåboor, the gode herrer Claus Bilde och Lage Trudtzson, theris venlige nåborskap och förbundz arth opå nytt, så nu som tilförende emott oss svenske bevijsse etc. Så hade vij gerne sedt, käre her Sten, ath I genom edhers scriffvelsse um sådane förberörde besvärlige legenheter K. M:t vår käre her fader hade veleth förstondiget, effther vij samme dråpelige besväringer allene uthan högbe:te Kon:ge Ma:tz vår käre her faders betenckende icke fulleligen kunne begrunde och vårt bevogh udi saken edher tilkenne giffve; doch

haffve vij eders scriffvelsses inholdh högbe:te Kon. Ma:t vår käre her fadher latidh förstå och kan Hans M:tt och vij och så väll tro, ath thet danske partij äre fast flitteligere till vårt och Sveriges rijkes argesthe än besthe, och ther the få tilfellet ath göre oss någeth ondt, dhå veth man väll, ath villien them ther till inthet fattes etc. Så seer än nu högbe:te Kon. Ma:t gerne, ath I eller her Göstaff Hans M:t vele förstondige, hvad rätthe orsaken varit haffver till thet öffvervold och store oskäll, then Claus Bilde och Lage Truedsson både her Göstaffz tiänere och then fatige bonde giort haffve, och effther the danske lathe medt sådane stycker opåskine theris onde villie, ligger förthenskuld macht opå, ath man haffver alle saker udi gode acht, hvilkit I vell (thett oss inthet tviffler) tiltenkendes varde etc.

Vijdere hvad eders scriffvelsse belanger um then entskylning för Kon:ge M:t vår käre her fadher, ath I edher till Hans M:t [icke begifve kunnat] för thet meenföre edher udi så motthe haffver förhindret, och [!] haffver [K. M:t] edher ther medt nådeligen entskyllet.

Yterligere som I giffve tilkenne, ath the böndher udi Vestre häret fast ovillige äre till hvad deell them bliffver befalet ath göre, och ath the haffve öffverfallet och slaget edre tienere och nu förthenskuld ville drage ther häden och tinge medt then menige man, för än I till högbe:te Hans K. M:t upkomme kunne etc., så är hög:te Hans Kon. M:t ther medt väll tilfrijdz, och såge Hans M:t gerne, ath I ville granneligen ransake hvad retthe orsaken till theris ovilligheet vare kunne, thesliges ath I ville och så ansee the lägenheter, som äre opå färde och förmane edre fogter och tienere, som hoss bönderne vistes, ath the icke för myckit scharpt medt them handle, ther utaff n[å]get obestondh komme kunne, effther som I och hög:te Kon. M[:tz] mening nogsampt ther um förstått haffve.

Then Måns Höch Muremesthere I begäre kan Kon. M:t ifrå Vadzstene slot icke umbäre, utan förmodher, ath I varde finnendes rådh till muremesthere ther nidre udi landet. Thetta haffver jag edher till ett nådigt svar opå eders scriffvelsse icke velet förholle.

Yterligere vill jag edher icke förholle, ath i dag haffver Kon. M. vår käre her fader bekommet breff ifrå Jachim Burwitz och utaff samme breff ebland annet förnumett några legenheter um the lybeske och andre siöstädher, till thet försthe ath the lybeskes factorer, som pläge handle opå Stålhoffveth udi Engelandh haffve ther mycketh otilbörligen handlet och för theres mishandell schuldh ähre theris frijheter, som the ther hadhe, ifrå them tagne och the ther till medt theden förvijsthe.

Till thet anneth schole the lybske och flere aff städerne haffve förgripeth sig udi Danmarck, både förtth aff landett förbudet godz, så och svijkeligen haffth borthe kongens tull, och för sådane orsaker skuldh skall kongen udi Danmarck haffve latidh arristere för the lybske några skep, som the udi Danmarck liggendes hadhe. Vijdere käre her Sten, förtencker edher väll, ath the lybske falskeligen i fiordh hade andrageth Kon. M:t vår käre her fader för keijsseren; hvad svar och beskeedh the dhå finge, haffve I väll nogsamth tilförende förnummet. Så haffve the och opå nyth i åhr udi like motthe varit framme; hvad the nu haffve utrettet, thet förmode vij oss snart schole få vetthe.

Item förnimme vij och, ath then feijdh, som emellem keijseren och kongen udi Franckerijket begynth är, dagligen förökes och inthet förminskes; krijg och orlig allestädz udi the nationer förnimmer man tilvexe etc. Gudi alzmechtig eder her medt befale. Datum Vesterårs 27 Februarij anno etc. 52.

Vesterås i Februari.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

Register opå . . . alle bref . . . 1552 i RA.

Den 1 Februari.

Till Jacop Hendersson, att han tager Anders Gastemberg till sig, lärendes honom gode hofftuchter etc.

Den 6 Februari.

Till Joen Karsson, att han sender then blå skimblått hest till Hans N. han haffver.

Den 8 Februari.

Till Germund Svensson, att han later Axell Nielssons hester bekomme frijtt höö, korn och annen skälig nöttorffter, lijke som han tilförende fåått haffver etc.

Den 15 Februari.

Till Hendrich van Lynenborg, att hann förskicker till H. Ma:tt thet ryg kräffvetthe och annett thet som till körijss hörer och harskemakaren till redhe giortt haffver etc.

Den 19 Februari.

Til Mauritz Olsson i Dall, att han v[år] aller n[ådigeste] herre tilkenne giffva skall, hvad han utaff the foder peninge giortt haffver, som icke en nu udi hans n[ådige] h[erres] cammer leffrerade äre, eller hvad han för them köpt haffver, oxar eller annet, eller hvad böndren för sådane penninger utgöre schole.

Vesterås i Mars.

Utdrag ur utgångna skrifvelser.

Register opå . . . alle bref . . . 1552 i RA.

Den 4 Mars.

Till Jöns Monsson, att han besteller till hertig Erickz behoff 12 par hansker etc.

Den 26 Mars.

Svar till Joen Bagge um thenn her Oleff i Fristade, som K. M:tz tiende udi siitt proesterij till prongz och udi sijn egen fördell brukett haffver etc.; item att han ransaker um bönderne anno 48 haffve löst tijenden; item huru mykitt bönderne udi hans proesterijdt haffve giffvit för tijenden utaff hvartt slag; item att han skall giffve tilkänne hvilke the äre, som K. M:ts krigzfolck affspenning giöre aff tienesten etc.

Olika orter i April.

Utdvag ur utgångna skrifvelser.

Register opå . . . alle bref . . . 1552 i RA.

[*Vesterås den 4 April.*]

Till Hendrick Skreddere, att han förskaffer till Hans N:dz sängedrecht 13 eller 14 alner nägelke brunt cläde etc.

Väsby den 8 April.

En förscrifft til Nilss Ingesson för Lasse Olsson i Soijniby udi Kure soken i Satakunde län, att han må få igen löse then utmarck, åker och engier, som hans farfader Oleff Kangoij i Kylvackalaby och hans granne Gre-

gers tilpante satt hade, item Nils Olsson i Vyhialast by. Datum 8 Aprilis anno etc. 52.

Väsby den 11 April.

En förscrifft til Jören Jönsson för Jöns Pedersson i Hambreby udi Henemora soken, att han thet heman Hambreby niuta må oförhindrat aff Anders Pedersson, med mindre Anders Persson skäll och rätt haffver til godzett.

En förscrifft til Jören Jönsson, ath Hans Olsson och Hans Persson i Hambreby udi Henemora soken må intage uthmarck, skog, åker och engier, ther legenheten tilfinnes, och andre hans granner icke fijke eller fare kunne effther theris andeell. Datum ut supra.

Väsby den 12 April.

En förscrifft til Nils Ingesson för Michell Påvelsson i Valkamaby udi Öffversastamala soken, att han må få igen löse then jord, som hans farfader, en prest benempd her Hendrich, til pantte utsat hade. Och ther flere sådane jorde trätter äre, skall han skynde them up til eriemarcken.

Kungsör den 1 Maj.

Utdrag ur en utgången skrifvelse.

Register opå . . . alle bref . . . 1552 i RA.

Till Erick Håkansson och Oluff Larsson, att the til Lindeberg 30 eller 40 starcke finner förskicke skole; item Hendrich Skreddere och Hareld Scriffvere skole förskicke til Arboga ifrå Stockholm tesse effterscriffne partzeler, först 1/2 lest ströming, 3 tunnor torsk, 1 skeppundh geddor, 4 tunnor krampesild, 3 [L]ũ hampe.

BILAGOR.

1.

Nils Birgersson [Rosenqvists] bref till Kungl. Maj:t angående åtskilliga ärenden i hans befallning; dat. Kronoberg den 24 Februari 1552.

Efter originalet bl. 'Bref till kon. Gustaf I från svenskar' i RA. — Konungens svar, se ofvan, s. 123.

Min ödmiuke, underdånige, tilplictige, hulle trotienist, Eders högmectig:z Nåde altiid troligen bevissendes. Stormectigeste högborne furste, min aller kiere nådigeste herre, vill Eders Kong: M:tt verdis vetthe, ath nu i thenna förlidna Siffridzmessa marcknadt var Niels Hogunskäl på Vij här nedre och tiltalede Oluff Arvidsson om 2 gårder, som hans fader Arffvid Håkunsson på Billa hade fått utaff biscop Joenn för fögo penningar, hvilka gårdar Niels Hogenskäls modersyster i Rotna biscop Ingemar longt tilförenne såldt hade på domkirkenes vegne. Aller kiereste nadige herre, effter thet fandz medt skäll, at thet var Niels Hogenskäls retta åtleffve och byrd och then Oluff Arffvidsson och hans fader hade icke kiöpa breff eller gode vetne, huru the våre kompne till samme godz, ther öffver, aller kiereste nadige herre, letthe jag i domkirckiones breff och fan thet kiöpe breff, som biscop Ingemar hade fått utaff för:da Niels Hogenskäls modher syster, förmälendes ath han hade giffvit henne ethundrede march g:ca, thet är 25 march ortuger, och 2 tunnor malth för samma godz medt the förord, ath hennes släctinger skulle lösse thet igen, um the thet förmotte, som thenne medfölgende breffzens copie förmäler, som jag nu Eders Kong. M:tt inneluct förskicker. Aller kiereste nadige herre, haffver nu för:de Niels Hogenskäl oplathet Eders Kong. M:tt samma godz och åtleffve, hvilke hetthe Tingzryd och Tingzmåla och renta årligen 6 [L]℔ smör. Aller nådigeste herre, på Eders Kong. M:ttz gode behag gaff jag för:de Niels Hogenskäl 100 march ortuger på samma för:de gårder och renta.

Aller nadigeste herre, om thet är Eders Kong. M:ttz villia, ath Oluff Arvidsson sculle haffva thet igen, som hans fader gaff biscop Joen, thet är 20 lot sölff, 2 ung:ne och 20 march penningar, som Oluff Arffvidsson seger, män jag haffver icke hört hans beviss, thett upbar biscop Joen, ändog han hade icke rett till ath uplatha samma godz udi en annen slächth, vill jag, aller nadigeste herre, tingföra samma godz under Eders Kong. M:ttz arffvegodz och andtvorde Eders Nådz befalningzman Peder Andersson samma tingbreff och godz.

Aller nådigeste herre och konung, her vanckade väll godz nedre undertidhen ibland adelen både panta och kiöpe, män Niels Person på Holma han haffver sina vendinger uthe, ath alle the godz, som thenne adelen haffver till panta och sälie, thå scal han haffva them. Han haffver mesta parthen aff Halsten Bagges godz, Poffuel Sv[enssons], som är Eders Nådz fougte i Östergötland, them h[affver] han altsammens. Sedan aff flere, hvar han kan höre och öffverlange them, thå scal han haffva them och han geffver nogh på them. Jag bemercker ther är taskan full.

Aller käreste nådige herre, holler för:da Niels sig vara en mectig kempe her nedre udi thenne landzenden, thet vill ingen geffva Eders Nåde tilkenna hans undertidz handlinger. Nu eth år sedan slogh han en aff her Johan Tursons svenner ihiel, nogot lithet ther effter stack han Eders Nådes fougte, Halvord Knutsson, igenom medt eth svärd, som han skulle gå till sing [*sic*] säng. Lithen tiid ther effter lamlestede han her Sten Ericssons fougte i Vestra härede, vedh nampn Oluff Skreddere. Aller kiereste nådige herre, så var han in i Kilbo fjerding i julas, ther kom han sig i drick medt en Eders Nådz tienere, som jag hade befalet på Eders Nådz vegne ath haffva tilsyn medt bönderne udi Norvidinga härede och udi Kilbo fjerding både medt kalckstens brytning och annet, vedh nampn Hans Olsson, hvilkin hade bliffvit medt tiidhen Eders Kong. M:tt en nyttig tienere; then drog han utaff sengene, sedan han lagder var och en stund soffvid hade, och lath sigh inthet bemerckia, ath han ville slå på honnom. När han kom up och hade inthet udi henderne, utan mente alth väll vara, sade för:da Niels Pedersson till honnom: »Jag screff Niels Birgesson till i sommers, ath han sculle skenckt eller såldt mig naget tegel, och han svarade mig, ath han var ingen tegellslagere, och sade sigh inthet anneth tegel haffva, än thet Kong. M:tt tilhörer.» För:da Hans svarade inthet anneth honnom och sade, ath jag hade heller inthet annet tegell än thet, som Eders Kong. M:tt tilhörde, och sade för:da Hans ytterligare, hvad jag honnom

något giordt hade, ville jag stå honom till rette. Strax hade han sin sverd til rede och högh för:da Hans Olsson 7 hug i huffud, så han seer inthet medt eena ögath; sedan hug han honom och stack, så han haffver 17 fulla hugh på sin krop, och viste inthet för:da Niels anneth, än han var släth dödh, och tog en spån i sin hond och kastade honnom i vädreth och sade till preste hustrun: »ther passer jagh så mygit uppå». Ty the än hade varit flere utaff the samme tienere mig effterfölge uppå Eders Nådz vegne [*sic*], eij heller haffver han än giffvit honnom eth ord före för sin ochristelige skada han honnom giorde oförskyldt. Aller kiereste nådige herre, han tencker lithet på then gunstelige nåde, som Eders Kong. M:tt haffver giordt mott honom tilförenne.

Aller kiereste nådige herre, Eders Konng. M:tt underdåneligen och ödmiukeligen bediandes, ath Eders Nåde ville verdes för Gudz skuldh ath icke taga migh till ogönst, thet jagh geffver Eders Kong. M:tt thetta tilkenna, migh driffver endelis, aller nådigeste herre, ther nödhen till. Jag scal och vara förtenckt udi, ath han vill och måla migh ut medt samma skeppen; hvad lycka han haffver ther till, thet står i Gudz hender.

Aller kiereste nadige herre, teckes Eders Kong. M:tt vela vettha, ath nu för Sancti Povels dag i Lund i Skåna bleff en tysk gripin, vedh nampn Casp, uttaff abbothens svenner i Helgone clöster, medt en stoor hoop medt breff och bleff fördt till Kong. M:tt i Danmark; meningen är så, aller nådige herre, ath samme breff våre Eders Kong. M:tt tilscreffne. Aller kiereste nådige herre, hvad heller han kan komma them ifrå eller han är fenckligh, veth jag icke, män jag haffver altiid mith bud ther uthe, om jag kan bemerckia, hvad utaff honom bliffver, eller huru then sack hon haffver sigh, scal Eders Kong. M:tt genom nath och dagh thet få vettha, the löpa väll, aller nådigeste herre, medt många selsynte tidende ther uthe, män man kan icke retta sigh ther effter till vissa.

Aller nådigeste herre, verdis Eders Kong. M:tt ath latha geffva migh tilkenna, huru jag scal sättia Eders Nådz tiende her nedre i år; her bleff mectigh lithet utoffven i år; om Eders Nåde synes, ath skeppan scal gella så i år som i fiord, skeppe rogh ½ march ortuger och skeppa korn 3 öre, thet löper tunna rogh 3 march ortuger och tunna korn 18 öre.

Aller nådigeste herre och konungh, verdis Eders Nåde ath vetta, ath jag kan ingen affvels leffvereringh komma till Calmara i thetta ufföre, annath än huder och kiökenfeth; smöret, aller nadigeste herre, är udi tunnor slagen och talgen är och skiirt udi

tunnor. Ostar, aller nadigeste herre, kan man inthet heller före i bänder, medt mindre the bliffva sönder krossade och illa medt farne.

Aller nådigeste herre, jag haffver förstått, ath Eders Kong. M:tt teckes ath latha upretta en affvel på Hammar. Om thet är Eders Nådz villia, ath jag scal latha komma thiit nogon leffvandes boscap her aff affvelen eller utaff fodernöthen, så scal thet skee effter Eders Kong. M:ttz villia.

Aller nadigeste herre, är och Joen Olsson på Assa ödmiukeligen och underdåneligen bönfallendes till Eders Nådz högmectighet, ther Eders Kong. M:tt ville verdis för Gudz skuld nådeligen tillata honom Eders Nådz tiende udi Hölsiö fierdingh eller Eders Kong. M:t ville verdis för Gudz skyldh ath tillatha honom en häredzrett, hvar Eders Kong. M:tt synes; han beklagar sigh, aller nadigeste herre, ath fattigdomen går honom mygit uppå.

Min aller nådigeste herre, teckes Edhers Kong. M:tt vela vettha, ath här nedre haffver icke varit eth dagzföre i thenne vinther, hvaske på land eller vatn. Therföre haffver jag ingen kalcksten en fått hem, utan jag moste nu latha brennan vedh bergit och sedan latha föran till Ecknaholm medt säckiar och sedan framdelis medt pramen hiitt till gården. Therföre, aller kiereste nådige herre, bliffver här icke mygin stor murningh i thetta år, utan jag vill bruka Eders Nådz dagzverken, så många som jag udi tesse förledne år hafft haffver, till torffvallen och till dika up mossar till äng och rödia up marken till fägångh och anneth.

Jag haffver och acthet upretta ena miölqvern her hart vedh gården, män ther vill stort arbete till ath graffva up mossar och kär, men thet bliffver evinnerligith gagn her till gården.

Aller nadigeste herre, her var alth igen vexit, både åker och engh, her stå stubbona till syna och jordhen är inthet än nu upolath, så ath gräss kan nogot vexa uppå henne, ther Edhers Nådz boskap nogot stor gagn utaff haffva kan. Therföre aller kiereste nådige herre, thet latther sig see på affvelen nogot hvart år, ää som jorden hon olar sigh till, så vexer och affvelen till.

Min aller nadigeste herre, mig är uppå satt udi min regenskap effter hvar koo 3 [L]℔ smör och 1 kalff, så väll på them som inthet molckat eller burit haffva, som på them som molckat och burit haffva, teslikest it kidh och ½ [L]℔ ost effter hvar geth, ungh och gammul. Aller käreste nådige herre, Gud i himmelen scal bära mith vitne her uti, ath her scal icke finnas min försumelse udi; thet hender sig offta, aller kiereste nådige herre, ther som mygit är til-

hopa, ath en koo han kasta kalff, når hon haffver varit mädhen udi 9 vekur, 16 eller 20 vekur i markenne, ther boskapen går, eller och hemma. Teslikest kan och så henda sig medt en gett; aller nådigeste herre, sompt är ungt och sompt gammulth. Aller nådigeste herre, sompt är unge kiör, sompt är unge geter, som aldrigh burit eller fostrat haffve, thet hender mygit iblandh sådanth.

Sammeledes, aller nådigeste herre, är migh och uppå sath 5 marcher ost och 2 march ull effter hvart får, som aldrigh her i thenne landzenden haffva varit molckat hoss nogon man till thenne dagh, män jagh vill, aller nadigeste herre, effter Eders Nådes villia och gode behagh latha molcka them till en försökelse i thenne sommer, män jag befructar, nådigeste herre, ath fåren bliffva förderffvade ther egenom och kunna thå inthet yngsle göre ifrå segh, ty her är icke sådan fåra mark som i Östergötland och i Upland är, eij heller så stoor och vellige får som i Upland. Aller nådigeste herre, her är små boskap nedre udi thenne landzenden, som väll vettherligit är hoss allom, eij allenest her på Eders Nådz gårdh, utan hoss allom här.

Aller nådigeste herre, så är migh uppå satt 1 [L]℔ taligh effter hvar oxe och 1/2 [L]℔ effter hvar koo, och 1/2 [L]℔ ister effter hvart svin, som her slactades effter ållene. Aller nådigeste herre, jagh förskicker the besta oxer up till Eders Nådes slott och gårder bittide om året; är här sedan nogra små, halte, gamble, som jag kan skrapa tilhope aff sachören till slacteriid, thå måtte jag them slacta och ther litha till, undentagendes stedzelöris oxer, som sculle vara best till komma mesta parthen up til Eders Kong. M:ttz slott och gårder. Teslikest, aller kiereste nådige herre, är och medt svinen; undertidhen geffver Gud i himmelen nogh ållen på skogen, undertidhen lithet, therföre kan icke svinen bliffva altiid liika fethe; när man seer the bliffva nogot mat nytte, thå måtte man slacta them, stundom väl fethe, stundom halffete och stundom mindre. Aller nadigeste herre, här vancker hvart annet år svine döde, ther man icke acther thetta her, udi bökehulthet döör så snart eth feth svin, som en sulthen; teslikest, aller kiereste nådige herre, her hemma vedh gården och så.

Aller kiereste nådige herre, jag holler migh in thel Gudh och Eders Konglige Nåder udi alle thenne på sätninger, ath ingen stadz haffva migh försumedt eller otro varit i nogra honde motto, så santh migh Gud hielpe then tiid jag aff thenne syndige verdhen affsompne scall, ther Eders Högmectighetz Nåde ville verdis för Gudz skyld och nådelige see her till. Jag vill medt Gudz hielp genom nath och dagh

haffve min flitigheth, så Eders Kong. M:tt scall ingen otrohet skee udi nogon motte, thet jag kan bäthra eller i volle, så lenge jag leffver.

Min aller kiereste nådige herre förschickar jag 2 unge dieckner her utaff Vexiö schole stuffu, som her nedre födde äre, up i Eders Kong. M:ttz räckninge cammer. Aller kiereste nådige herre, här bliffve väll medt tiidhen dieckner nogh, såsom Eders Nåde altiid bruckligh våre, ther som the hade noget till ath hielpa sigh medt. Jöneköpingz dieckner the haffva sochnanna ifrå them, som är Sunnerbo, Vesbo och Ösbo. Aller nådigeste herre, haffver jag förstått, at ther holles fögo scholestuffu, utan nogra utaff borgere barn gåå ther till schola och reballar, the som mest gå och kiöpa skin tilhopa i bygdenne. Teckes Eders Kong. M:tt för Gudz skuldh ath tillatha them thette för:da häreder hiitt till thenne scholestuffun, förhopendes, aller nådigeste herre, Eders Kong. M:tt bekomma nyttige personer her utaff med tiidhen.

Min aller nådigeste herre och konungh förskicker jag till Eders Nådz högmectighet eth mantals register på thet krigzfolck, som jag haffver till ath löne på Eders Kong. M:ttz vegne, antecknede the som förloff haffve fått åtт Upland, och the som döde äre bleffne sedan Valborgmesse anno 51; teslikest the som jag nu nyss antagit haffver udi Eders Kong. M:ttz edh och tienist. Aller nådigeste herre, ther som thet är Eders Nådz villia, vill jag än nu få udi Eders Nådz tienist en rotha eller två, the som gerna gå till och biuda sig i tienisten.

Aller nådige[ste] herre, bönderne besvära sig mygit, ath jag holler så mygit folck på Eders Nådz vegne i thenne 3 häreder, och fattigdomen går flux uppå them. Här vart mectigh lithen säd nedre i år, medt mindre Eders Nåde ville verdis så nu som tilförenne ath tillatha them nogon hielp till Calmara, ellens måtte the i färd medt barcken och nu många holla på honom.

Aller kiereste nådige herre, ther som thet är Eders Kong. M:ttz villia, måtte jag thes flere holla her på gården utaff samma Eders Nådz krigzfolck, effter thet the få icke bärningh udi häreden. Aller kiereste nådige herre, folcket är her förnödhene utmedt grentzen, jag tror visseliga, nådige herre, ath her bliffva monga tiuffver nedre i år för thenne dyr tiid skyld. Aller kiereste nådige herre, the scula väll bliffva actade medt Gudz hielp, så the scola sielff umgella hvad the bryta.

Aller kiereste nådige herre, verdis Eders Kong. M:tt nådeligen tillatha mig nogon hielp till mina hestar i sommar medt nogon korn skeppa, höö är her icke, ther såsom jag haffver lathet berga i mosar,

myror och engiar, somblige 4 mil her ifrå, somblige 2 mill, så jag haffver icke fått eth lass hem i thenne vinther, her haffve icke varit eth dagzföre sider meer; therföre, aller nådigeste herre, är her icke råd till ath holle borgleges hestar med höö, utan medt hackelsse och korn.

Min aller nådigeste herre, min tilplictige ödmiuke hulle trotienist nath och dagh Eders Nåde altiid troligen bevissendes, så sant migh Gud hielpe, then jag Eders Nåde evinnerligen befaler. Aff Eders Kong. M:ttz gård Cronobergh 24 Februarij anno etc. 52.

Eders Nådz
Kong. M:ttz
ödmiuke trotienere
Niels Birgesson.

Utanskriften: Stormectigheste högborne herre och furste, her Gustaff, medt Gudz nåde Sveriges, Göttis och Vendis etc. konungh, min aller nådige[ste] herre underdånelighe.

(Sigill.)

2.

Axel Eriksson [Bjelkes] bref till Kongl. Maj:t angående hans och Jakob Turesson [Rosengrens] uppdrag i Vadstena, om ransakning med Anders Smålänning och om kläde åt knektarne samt med tacksägelser för erhållna förläningar; dat. Norrby den 28 Mars 1552.

Efter orig. bl. 'Bref till kon. Gustaf I från svenskar' i RA., där två ex. af samma bref finnas med endast obetydliga olikheter, och båda försedda med (till större delen oläsliga) anteckningar, möjligen af konung Gustaf sjelf.

Stormechtigeste lanndzfurste och konung, aller nådigeste herre, mijnn gannske ödmiucke och unnerdanige förplichtige hulle tro tienneste eder nådis konunglige ma:tt allestedis troligenn och gernne bevisendis etc.

Aller nadigeste herre och konung giffver jag eders konunglige ma:tt på thet unnerdanligeste tillkenne, atth utij thenn 25 Martij unndfick jag eder konunglige ma:ttz breff så lydennes, ath her Månns Jahannsonn och jag skulle giffve oss till Vastenne och enn aff oss ther atth bliffve vijdh eder nadis slot till see och granneligenn achtandis eders konunglige ma:ttz gaffnn och beste, så ath thet kunne troligenn och licke tilgå, thet eder konunglige ma:t måtte ske skell

utij alle måtte. Så haffver och jag på then tijdenn jag unndfick eders konunglige ma:ttz scriffvellse varit utij Vastenne och samptt medh Jacop Tursonn utth tagit ther thet kleede, som eder nadis högmechtighettz rytter och knechter dessligeste på eders nadis slott och gårder medh betallis skulle pro ano 51.

Ther förre aller nadige[ste] herre, så är nu mijnn gannske unnerdanige och ödmiucke bönn till eders konunglige magistätt, ath eder nåde vijll verdigas till nådeligen effterlatte, atth jag samptt medh Jacop Turssonn måtte skijllies vijdh thenne ano 51 års reckennskap, så vell medh kleedit, som medh peninger, som oss bör svare till och vij oss nu före tagit haffver, effter eders konunglige ma:ttz breff och befalning, som eder nåde meg förskickit haffver medh Jacop Turson.

Aller nådige[ste] herre, utt förmeltte och eder nadis konunglige ma:ttz breff, atth jagh skulle uttlette och granneligenn rannsacke thenn store otrohettenn och otilbörlige handell, som thenn Annerss Smålenndinge mott eders kong:e ma:t utij thenne framledne år bedreffvith haffver, hvilckidt vij oss nu om beflite och företagit haffver. Och är tilbefructanndiz, ath hann eder nåde ju så vell svickeligenn utij kleedit tiännt haffver, som utij peningernne, hvilckit vij all rede effter registerne endelis förnumith haffver, och vijll thet icke änn nu alth till fulle utspöries förenn thenne valborgemösse lönn skall utt giffvis, ath folckedtt alth öffver huffvett bliffver samenn kallith, både gamble och nyantagnne, så varder mann tha yterligere förnimenndis, huru trolig som han sich stelth haffver emott eders konunglige ma:tt, hvilckett inthet seden skall bliffve fördulth, utenn i alle saningenn bliffve eders konunglige ma:tt till kenne giffvett rettvijsligenn.

Tessligeste aller nådigeste herre, så vijll nu till thett klede, som vij utij Vastenne annamedtt haffver, icke lenger nå enn till eder kong:e ma:ttz slott och gårder och till eder nadis knechtter; så restär her ännu så michit klede till rytter och knechter, som thette innelucktte register utförmeller, har före är nu vår unnerdannige bön, ath eders konunglige ma:t vijll giffve oss till kenne, hvar vij same klede anname skulle, ther the skulle medh betallede varde, eller och eders konunglige ma:tt vijlle verdigas till ath latte oss förstå om eder nadis högmectighett teckis ath velle giffve them peninger för same klede, när the nu bekome sijnn valborgemeselön; doch aller nådige[ste] here är her än part fattige karlle, som vell behöffde kleede och toge thet heller än peninger, effter somlige aff them nu utij tu år inthet kleede bekomett haffver, om eders konunglige ma:tt th[e]r före sintes ath giffve oss till kenne, om vij skulle aname

aff thet klede, som i Norkiöping liger, sa mechit de måtte medh aff betallede bliffve.

Aller nådigeste herre, eders konunglige ma:tt haffver jag fatige mann gannske unnerdanligenn ath betacke för thet lagmandzdöme nemlig Tiehäridz lag utij Smålandh, som eders konunglige Ma:tt meg aff gunst och nåder nadeligen förlent haffver. Så haffvede jag nu gernne varit ther nedre och tingit medh them, hvor icke thenne löningenn haffde varidhtt, som eders konunglige ma:tt meg befalth haffver och tessligeste thette unde förit, hvilckett meg alth för svårt våre ath ferdis i så long veegh; der före, så snart som Gudh vijll ath gräs bliffver på jorden, vijll jag drage tidh neder och förfare alle sacker och klagemåll och giörenndis them thet skell som jag döm plichtiger är; sedenn vijll jag och giffve eders konunglige ma:t alle vijchtige och anligende sacker till kenne, om ther nogit anligendis är.

Aller nådigeste herre, som eders konunglige ma:tt meg och tillbiuder om then konungz fodring, som faller utij Banckindhe heridtt, så skall eder nadis högmectighett same fodringh effter eder konunglige ma:ttz begere medh thet furste bliffve förskickit uti eder konunglige rentecammer medtt klare register hvadh samme fodrinngh sich belöpe kann utij thette år ano 51.

Aller nadige[ste] herre, haffver jag nu inthet synnerligit mer eders kong:e ma:tt till kenne giffve på thenne tijden, uten i all then måtten, som jag kann och förmå ath vette och romme eder nadis konunglige ma:tz gangn och beste, ther till skall mijn flith och arbette altidtt ospart befijnnes genum dag och natt, meg så sannt Gudh hielpe, hvilcken jag eders nadis konunglige ma:tt utij löcksalighett unner then alzmechtigeste Gudz beskierm evinnerligen befallenndis haffve vijll. Hasteligen aff Norby 28 Martij anno etc. 1552.

Eders nadis konunglig ma:ttz
unnerdanige tienner

Axell
Eriich Sonn.

Utanskriften: Stormechtigeste lanndz furste och herre, her Gustaff, Sverigis, Göttis och Venndis etc. konung, sinnum alder nådigeste here, utij all ödmiuckth [*sic*] gannzske unnerdannligenn till hånnde.

3.

Evert Duickers bref till K. Maj:t angående hans fordran af Jöran Ballinger; dat. Leal den 8 April 1552.[1])

Efter orig. i RA. (Diplomatica Livonica).

Durluchtigster furst, grosmechtigster koningk, gnedigster her, E. K. D. syn myne underthanige und meher dan wyllige unvordrossene dienste ungesparts fleysses allzeit voran bereit. Gnedigster herr, E. K. D. fuge ich uss hoher beschwerung und myner grossen unverbygenglichen hirzu drengenden nottorfft nach, supplicerende underthanigst zu wyssen, wie ich auch in vorigen mynem underthanigen schreyben an E. K. D. ethlicher massen, wowoll nicht so ussdrucklich, hir von anregung gethan, das ich E. K. D. denern Georg Ballingern vorschenen jaren, in zeiten als er sich erstlich in diese lande zu Lijfflande begeben und bijnnen der stadt Revell mith hauses narung niddergelassen, fast eine stadtliche summa geldes, nemblich zwe tausent zwe hundert und dreysigstehalb marck, uff syne egene handtschrijfft und teure hohe schuldtvorschreybung, in synen notten, truwhertziglich vorgestrecket und gelenett, und solchs E. K. D., wo er Georg Ballinger mir von dersulven E. K. D. in etzlichen yhrer K. D. an mich ergangenen brieffen sonderlich befholen worden, zu sonderm gnedigen wyllen und wolgefallen gethan, ihme auch wyder funff und dreysig leste roggen, die er vorkaufft hatt, und was sunst meher gewesen, an weytzen hopffen und ochsen, zu truwer handt gelevert und vortrauet, und wowoll mir solche gerurte zwe tausent zwe hundert und dreysigstehalb marck ock die funff und drysig leste roggen, oder aber das geldt da vor, mith allem interesse und schaden, so ich deshalb erlitten, luith und inhalt obengedachter syner obligation und schuldtvorschreybung dar uber sagende (als daruss clarlich zuersehendt) von yhme Jurg Ballinger by synen eheren und truwen, christlichen geloven, auch seelen salicheit, als nu vorschenen nehesten funffzigsten jar wydderumb erlegt und bezalt syn solten; so hab ich idoch dasselbe myn achterstendig gutt bysanhero auch uff myn mannigfaltigs beschehenes frundtlichs ynmanen, von yhme

[1]) Jfr Gustaf I:s registr., D. XXI: s. 398. — Rör. samma sak finnas i RA. bref såväl till kon. Gustaf från Tyska ordens herrmästare, Hinrich v. Galen (dat. Wenden d. 20 Febr. 1552), och biskop Johannes af Kurland (dat. Arensburg d. 6 Mars 1552), som ock bref från Evert Duicker till den sistnämnde (dat. Zum Levenberge d. 23 Febr. 1552) och till ärkebiskopen i Riga (dat. Pernow d. 15 Jan. 1552).

bezalet nicht erlangen oder bekomen mogen, und helt mir das noch uff diese stundt fur, unangesehen syne hohe, teure vorpflichtung, gelubde und eyde. Von derenwegen (leyder) ich sampt mynem weyb und kinden (Gott weyss) in mercklichen grossen nachteill und schaden komen, wie dan nun etzliche jarher, als meninglichem woll wyssende, der rogge in zimlicher teurer geldung gewesen, wo E. K. D. solchs gnedigst zubedencken, also das ich nottwendigen nicht absein mogen, gegenwertigen mynen dener Jurgen Luggenhusen in dieser sachen volmechtig mith dieser meyner underthanigen supplication schrytft, neffenst etzlichen andern vorschrytften der hern und potentaten dieser lande, die ich auch mith viel muhe und arbeit uff und zu wege gebracht, wiewol deren by E. K. D. viellicht gantz unnottorfftig, und ich ungezweyffelter underthaniger vortrostung E. K. D. als ein christlicher und liebhabender her und potentat der gerechticheit, ane das (wo deselb yhre K. D. fast in allen yhren an mich gefergtigten schreyben, yhre gnade, da vor yhrer K. D. aller billicheit von mir underthanigst danck zu sagen, mildiglich vorheissen und zugesagt) mir uff myn underthaniges anregen und ersuchen in mynen anliggenden sachen zum rechten gnedige furderung geleisten und wydderfaren lassen wurde, gelangen zu lassen, gantz demutigs fleysses underthanigst bittende, diese myne supplication und clagschryffte in gnaden uffzunemen und ferner vorgenompten mynem dener als volmechtigen in dieser sachen gegen und wydder mynem debitorn und schuldigern Jurg Ballingern, rechts gnedigst behulffen zu syn. Als zu E. K. D. ich mich des und aller gnedigen forderung ungezweyffeltes vortrauens zum hogsten underthanigst getrosten wyll, das wirt Gott der almechtig umb E. K. D. unbelovet nicht lassen, und umb desulve yhre K. D. mith mynen underthanigen diensten hogstes vormogens zubeschulden, will ichs vor myn person in underthanicheit auch nicht vorgessen, und E. K. D. bfehele ich hirmit dem schuttz des aller hogsten yhm langwarigem heilsamen und friedtlichen regiment lange gesundt. Datum Leall des 8 Aprilis anno lij.

E. K. D.

underthaniger

Ewerth
Duicker.

Utanskriften: Dem durchleuchtigsten grossmechtigsten fursten und heren, hern Gustaffen, der Schweden, Gotten und Wenden koninge, mynem gnedigsten hern.

4.

Sigge Svenssons bref till K. Maj:t angående vissa landbönder i Skara stift och om deras arrenden m. m.; dat. Skåningshärad den 18 November 1552.

Efter orig. bl. 'Bref till kon. Gustaf I från svenskar' i RA.

Mijnn gantske underdanighe velvijllige, förplictiighe, hulle ock tro tiäniste E. N. K. M. altiidh troliigen och ödmiukeliigenn beviissendes. Alder N. H. giiffver jach E. N. K. M. ödmiukeliigenn tijll kienne, atth jach haffver effter E. N. H. befalningh vederkänns the provste landboor her uthij Schara stichtt, som E. N. K. M. uthij langh tiidh biscop Svenn uthij Schara i förläningh unth hadhe, och sumann påå samme bönders uthskyllann löper langillis smör 13 t:nor, langilles jernn 6 fatth 3½ hundratt, gingiers malth 15 t:or, gingiers rugh 7½ t:na, åål 10 [L]℔, humlle 10 [L]℔ och sååa theris årlige fodringh. Aldher N. H., vååre jach gantskie ödmiukeligenn begierindes, att E. N. vijlle verdes thill att giiffve megh tijll kienne metth E. N. K. M. scriffvelse, hure möckith E. N. H. för:ne biscop Svenn aff förscriffne partzeler töckttes effther latthe vijlle, ther jach megh giernne effther retthe schall.

Viidere a[l]dher N. H., giiffver jach E. N. K. M. och tijllkienne, att nockre utaff samme landbor utthij March liggendes, som [*sic*] årliigenn utgiöre för theres gingierdh 15 askar honech, för thy att ther ähr altiidh liithenn kornn vextt. Aldher N. H. vååre jach och giernne vetandes, om E. N. H. vijlle haffve spannemåll för samme honech, heller och E. N. vijlle, att honechitt utgiöras schall, thet böndernis ödmiuke begiäringh ähr, att E. N. H. thennom thet för Gudz [skuld] unne vijle, effther ther ähr altiidh uthij March liithenn vextt uppåå spannemåll. Alder n. H., ther som E. N. H. förscriffne honech haffve vijlle, atth E. N. K. M. vijlle verdes tijll och giiffve megh thet tijll kienne, hvartt jach thet leffrere schall, ther jach megh och giernne effter retthe schall.

Aldher N. H., haffver jach och effther E. N. K. M. befalingh vederkiens the landboor, som framlidne fru Anne (Gudh hennis siäll haffve) uthij lang tiidh haffttt haffver, som fordum liggitt haffver tijll siälekorinn uthij Schara och rentha viidh pass 8 t:nor smör, malth 16 t:nor, rugh 8 t:nor och sååa theris årliige fodringh.

Aldher N. H., inthet synnerligett haffver jach att giiffve E. N. K. M. tijll kienne påå th[e]nne tiidh, uthann hvar jach kann gienom

natth och dagh metth mijnn fattiige tiäniste actha och veettha E. N. K. M. gangnn och fördeell, som jack thess förplictig [är], schulle E. N. H. altiidh finne meg velvijlligh och redebogenn thill, såå santth megh thenn leffvindes Gudh hielpe, thenn jach E. N. K. M. metth itth löcksalijgitt och langvaruchtt regementhe evinnerlighe befaler. Aff Skåninghhärade 18 Novembris anno etc. 52.

E. N. K. M.
fattiige tiänere

Sigge Svenssonn.

Utanskriften: Stormectigeste förste och herre, her Göstaff metth Gudz n[åde] Sverigis, Göttis och Vendis konungh, mijn alder N. H. gantske ödmiukeligen bescriffvett.

(Spår af sigill.)

REGISTER.

A.

Aalborg (Alburg), stad i Danmark, mottagningsort f. ett kon:s bref 165 noten.
Abraham (Abram) **Eriksson** (Ersson) [Leijonhufvud], rr., br. t. 30, 177, 178, 187, 222; omnämnd 198.
Abå, se **Åbo.**
Adel, män af, sk. närvara vid mönstringar och krigsfolkets lönande i Finl. 162; ö. br. t. menige adeln 344.
Adrian (-en) **Guldskedare** 282; [dens.?] 188.
Adö [Ådö?], gdsnamn 32.
Afva (Affva), gdsnamn [i Vesterb.?] 97.
Afvel (affvell) vid Skällnora 33; vid Bispberg 210; vid Hammar 265, 433; **-sgård** f. hospitalet i Vesterås 54.
Agneryd, se **Angered.**
Agnes, hustru, Mats Larssons änka, ö. br. f. henne 257.
Alburg, se **Aalborg.**
Alexander [Kopparslagare, i Stockholm], hans drängar 271.
Alingsås, s:n i Kullings h:d, Vg. 52.
Allmogen, ang. förhandl. m. dens. i Enköpings markn. 31; d:o i Uppland 311; i del af Leksands s:n, stämning på 32. — Se i öfrigt resp. orters namn.
Almunge, s:n i Närdinghundra h:d, Uppl., 260.
Alsheda (Alzede), s:n i Östra h:d, Smål. 350.
Alterås (-åås) [?] i Varnums s:n, Ölme härad, Värml. 211.
Alvastra (Alff-) klosters landbor, fogde öfver, se **Knut Ingesson.**
Alvesta (-e), ortnamn [obest. hvar] 90.
Alzede, se **Alsheda.**
Ambjörn (An-) **Svensson** (Svenonis), hr, sk. återinsättas som kyrkoherde i Grefbäck 50; ö. br. f. hm 55.
Ambolt [= städ] 268.
Amsterdam, trälast dit 263.
Amund Skräddare (Schreddere) i Vela 278.
Anckar, se **Botvid Larsson.**
Anders, hr, kyrkopräst i Ed 339.
Anders, hr, prost i Enhörna, br. t. 172.

Anders, hr, prost i Hellestad, br t. 172.
Anders, hr, kyrkopräst i Pite, br. t. 97.
Anders, hr, kyrkopräst i Refteled, ifrågasatt t. kyrkoherde i Jönköping 17.
Anders, hr, prost i Sigtuna, br. t. 172.
Anders, hr, prost i Skölfvene, br. t. 172.
Anders, hr, kyrkoherde i Valbo, br. t. 228.
Anders i Halstenboda 276.
Anders Arendsson, borgare i Elfsborg, br. t. 263.
Anders Bengtsson i Smedby 274; ö. br. f. hm 25.
Anders Eriksson, fogde på Tuna (l. Kägelholms) gd, br. t. 103, 220, 270, 278; omnämnd 141, 220.
Anders Hansson, fogde på Räfsnäs gd, br. t. 172, 182, 236, 269; omnämnd 271 (2 ggr).
Anders Henriksson (-ichzonn), ö. br. f. hm 211.
Anders Håkansson, fogde i Trögd, br. t. 70 noten, 73, 179, 232.
Anders Krutmakare (Kruutt-) 268, 270.
Anders [Larsson?] 30.
Anders Larsson, hans hustru 233.
Anders Mattsson 29.
Anders Murmästare (-remester) sk. komma t. Vesterås 276.
Anders Mårtensson (Morth-), knekt 364.
Anders Nilsson, landbofogde i Finl., br. t. 103, 256; qvittobr. f. hm 369.
Anders Nilsson, »Gustaf Finckes karl», underfogde på Nyslott, 183; sk. förordnas t. befallningsman på Kivinebb 410.
Anders Olofsson (Oleffz-) i Afva 97.
Anders Olsson (Andreas [Olai]), doktor i lagfarenheten, 94 noten, 335.
Anders Olsson i Bärby 31.
Anders Pedersson [i Väsby?], ö. br. f. hm 229.
Anders Pedersson (l. **Persson**) 429.
Anders Persson (Peders-) [Lilliehöök] t. Fårdala, fogde i Sunnerbo och Vestbo h:d, br. t. 19, 86, 157, 232, 264; ö. br. f. hm 320; omnämnd 120, 237, 364, 375.
Anders Smed 188.
Anders Småländning (-lening, lenndinge), f. d. knekthöfvidsman i Ög., 264, 280; ang. hans förskingringar 46, 149, 437; sk. afrättas jämte sin skrifvare 275 (jfr dock 280); hans efterträdare, se **Erik Matsson.**
Anders Vestgöte (Väss-) 93; br. t. 260 noten.
Anders Östgöte (Öss-), br. t. 100.
Andersta, se **Annerstad.**
Andreas [Olai], se **Anders Olsson.**
Angered (Agneryd), s:n i Vätle h:d, Vg. 369.
Anna, fru [obest. hvilken] 271.
Anna, hustru 98.
Anna, fatburs hustru på Gripsholm, br. t. 99.
Anna, hustru, i Hvarfva by, 139.
Anna, hustru, Måns Erikssons enka 36.
Anna, Rasmus Skånings hustru [i Stockholm] 351.
Anna, Jakob Jönssons i Fäggeby 273.
Anna, hustru, Tord Grytgjutares enka i Stockholm 274.

Anna (-e), Olof Månssons hustru i Kinn[s]ta, 39.
Anna, Schultens Lasses hustru 30.
Anna [Arvidsdotter (Trolle)] t. Aspenäs, fru 280; br. t. 2, 36, 281.
Anna Josefsdotter, hustru, Olof Schogårds enka och Arvid Claesson [Ugglas] svärmoder 41, 171; bytesbref mellan henne och K. M:t 51.
Anna [Karlsdotter] till Vinstorp, fru, afl. 441; ang. arfskiftet efter henne 307; gåfva t. kon. fr. hennes arfvingar 382; arfsmedel efter henne, tillfallna hertig Johan och hans helsyskon 383.
Anna Olofsdotter, ang. ett hennes arf 31.
Annerstad (Andersta), s:n i Sunnerbo hd, Smål. 20.
Annö, gd i Valö s:n, Frösåkers h:d, Uppl. 268.
Ansten Lorentzson i Åby, ö. br. f. hm 268.
Anthapora laxfiske [i Finland] 19.
Apotekare, se **Johan; Lukas.**
Arboga 221, 280, 429; borgare där omnämnda 271, 280, 391; ang. klingsmidet där 26; ö. br. t. borgerskapet där 47; ang. järnforslor dit fr. bergslagen 68; ö. br. t. borgmäst. och råd där 72; ö. br. på tomter där 244, 289; ö. br. på tionde till stadskyrkans byggning där 267; gata och helgeandshus där omnämnda 290; dat.-ort 240—248, 266—268, 284—290; **hospital** (spettall), ö. br. f. de fattige där 279.
Arendt (Arnnd), M:r 92; br. t. *ib.*; jfr **Rott, Arendt.**
Arensburg, stad på Ösel, dat.-ort f. ett br. t. K. M:t 439 noten.
Arf 106; efter fru Anna [Karlsdotter] t. Vinstorp 383.
Arf- och egna gods, K. M:ts, ang. deras skötsel i Kinda och Ydre 15; i Kinda och Ög. 45.
Arfskifte (-skiffte) mellan kon. och drottn. Margaretas arfvingar 30; efter fru Anna [Karlsdotter] till Vinstorp 307; mellan Sten Sture d. ä:s arfvingar och fru Ingeborg [Åkesdotter (Tott)] 362.
Arvid (Arffved), hr, prost i Askeryd, br. t. 172.
Arvid (Arffv-) **Claesson** (Claves-) [Uggla] till Sjögård 40, 41, 51 noten, 83, 84, 188; ang. förordnande f. hm att öfvervara mönstringarne i Vg. 150, 187; hans svärmoder, se **Anna Josefsdotter.**
Arvid [Elofsson (Rosenbjelke)] i Lästa 205.
Arvid (Arffv-) **Håkansson** (Håkuns-) på Billa 123, 430.
Arvid Nilsson [dens. som någon af de följ.?], antagl. bosatt i Ög., ang. hans förhållande t. en dansk köpman 300 ff.; hans br. t. kon. 301 noten.
Arvid Nilsson, tillsatt att akta på Vadstena slott i Jochim Bulgrins frånvaro, misstro mot hm 126, 197; omnämnd 127.
Arvid Nilsson i Medhammar [dens. som föreg.?], br. t. 173.
Arvid (Arffvedt) **Skrifvare,** K. M:ts landbofogde i Vg. 157, 265; br. t. 19, 41, 70, 176, 189, 216, 265, 274, 278; ö. br. f. hm 369.
Asa (Assa), gd och s:n i Norrvidinge h:d, Smål., den förra tillh. Joen Olsson [Liljesparre] 125, 178, 433.
Aska (Asche), h:d i Ög. 71, 72; fogden där, se **Esbjörn Persson.**
Askarp (Asketorp) i Grenna landsförs., Viste h:d, Smål. 277.
Askersund (Askar-) 86, 90—91, 176, 188, 265.
Askeryd (-karöd), s:n dels i Ydre h:d, Ög., dels tillh. N. Vedbo h:d, Smål. 172; prosten där, se hr **Arvid.**
Asketorp, se **Askarp.**

Asmund, hr, kyrkopräst i Ving 143, 176; br. t. 284.
Aspenäs i Östervåla s:n, Våla h:d, Vestmanl., fru Anna [Arvidsdotter (Trolles)] gd 2, 36, 280.
Aspå, ortnamn [obest. hvar] 90.
Assa, se **Asa.**
Attorp (Attet-), by i Marums s:n, Skånings h:d, Vg. 420, 421.
Augsburg (-purg), stad i Tyskl. 322.
Axel Bengtsson, hans ögon sk. kureras 280; pass f. hm *ib.*
Axel (-ll) **Eriksson** (Erichs-) [Bjelke t. Häradssäter], rr., br. t. 7, 44, 74, 126, 177, 194, 198, 223, 228, 238, 250, 271, 321; br. fr. hm t. K. M:t 436; qvittobr. f. hm 43; omnämnd 88, 123, 181; lagman i Tiohärads lagsaga 438.
Axel Nilsson [Banér t. Djursholm], br. t. 92, 186, 223, 275, 312; omnämnd 276, 318, 427.
Aykala, gd i Hollola s:n och h:d, Finl. 257.

B.

Backa, gdsnamn [i Dalarne] 230, 286.
Badelunda (Balung), s:n i Siende h:d, Vestmanl., 423.
Bagge, Anders, fogde, br. t. 70 noten.
Bagge, Arvid, sk. bygga ålkistor 182, 190; entledigas 243.
Bagge, Halsten, t. Skällsnäs 176, 243, 431; br. t. 255.
Bagge, Herman, br. t. 170.
Bagge, Joen, fogde i Öster- och Vesterbotten, br. t. hm omnämndt 128; br. t. 242, [t. dens.?] 223; qvittobr. f. hm 374; omnämnd 370.
Bagge, Joen, fogde i Redvägs och Ås h:d samt öfver kyrko- och prästlandbor i Frökinds, Vilske och Viste h:d, br. t. 41, 176, 232, 274; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 428; omnämnd 143, 150, 176, 284.
Bagge, Nils 94.
Bagge, Olof, fogde i Snefringe och Tuhundra h:d, fullmakt f. hm 235.
Bagge, Olof, afl., hans enka, se **Elin.**
Balkarp (Balketorp, Balcka-), gd i Annerstads (nu Nöttja) s:n, Sunnerbo hd, Smål., 20, 237, 238, 264.
Ballebygd, se **Bollebygd.**
Ballinger, Jöran (Jurg), i Uppsala, K. M:ts f. d. agent i Reval 87, 439, 440.
Balung, se **Badelunda.**
Banér, se **Axel Nilsson; Isak Nilsson.**
Bankekind (Bancke-), h:d i Ög., hjälpdagsverken därifr. t. Tuna gd 321; d:o t. Åtvidaberg 379; ang. kungsfodringen där 438.
Barbro, hustru, Hans Skutes enka i Linköping 184; ö. br. f. henne 185.
Barfva (-rva), s:n i Öster-Rekarne h:d, Södermanl., 40.
Bark [-bröd] 435.
Barkarby (Barckere-), gd i Järfälla s:n, Sollentuna h:d, Uppl., 90.
Batavia, se **Nederländerna.**
Beata [Gustafsdotter (Stenbock)], fru, Per Brahes gemål, 112.
Bengt i Alvesta 90.
Bengt (-cht) **Johansson** 283.
Bengt Kettilsson 96.

Bengt, Långe (Lo-), höfvidsman öfver alla K. M:ts knektar i Vesterås och Strängnäs stift, br. t. 68; omnämnd 266, 291.
Bengt Matsson, ö. br. f. hm 88.
Bengt Målare 232.
Bengt Månsson (Mo-), vildskytt 86.
Bengt Nilsson, fogde på Ekolsunds gd, häradshöfding i Bro h:d, häradshöfdingsfullmakt f. hm 91; br. t. 183, 186, 228, 271; [dens.?) omnämnd 185, 212.
Bengt Olsson 220.
Bengt (-cht) **Pedersson** (l. **Persson**), hans barn 29; [annan man] 106.
Bengt (-cht) **Persson** i Söderberke 170.
Bengt (Beinckt) **Skrifvare** (Scriff-), fogde på Lindesberg och Noraskog, br. t. 99, 262; qvitto f. hm 299; omnämnd 101, 286, 396.
Bengt Tordsson t. Hvittne 56; ö. br. f. hm 368.
Bennicke, Jöran, tysk köpman 419.
Beredare, se **Peter.**
Berg, Gustaf, fogde i Ulleråkers, Bälinge och Rasbo h:d, br. t. 70 noten, 225; omnämnd 225.
Berga (Bä-), obest. ortnamn 266.
Berga, by i Mörkö s:n, Hölebo h:d, Södermanl. 253.
Berga, qvarn i Norrköping 49.
Bergen, se **Spåre, Erik.**
Bergsbruket vid Sala grufva, förhållningsregler för 13.
Bergsgården, gd i Lerje by, Angereds s:n, Vätle h:d, Vg. [nu under Lerjeholm] 369.
Bergsgärde, gd i Grofvareds s:n, Ås h:d, Vg. 52.
Bergshamra (-gzhammer), by i Länna s:n, Frötuna skplg, Uppl. 78.
Bergsnäs (Bärsnes), gd i Nordingrå s:n, Ångermanl. 61.
Bertil (Bärtijll), hr, kyrkopräst i Torpa, br. t. 33 (2 st.).
Bertil Blysäljare (-sielliere) vid Salberget 222; br. t. *ib.*
Bertil Bundtmakare 283.
Bertil Jönsson [Boose? till Kirvesniemi], häradshöfd. i Lapvesi h:d 404.
Bertil (-ll) **Jöransson** (-renssonn) [Mjöhund], ridfogde i Finland (Lapvesi h:d) 326, 406, 414, 415; br. t. 355.
Beställningsbref f. guldsmed 42; f. pärlstickare 96.
Besvär framställda af allmogen i Tjust 214—15.
Betarp (Betetorp) i Burseryds s:n, Vestbo h:d, Smål. 216, 217.
Betsberg, järnmalmsfält i närheten af Säters stad i Dalarne 224.
Bettna (Betna), s:n i Oppunda h:d, Södermanl. 240.
Beurreus, Dionysius, M:r, förl.-br. f. hm 421.
Billa, Arvid Håkanssons gd 430.
Bille (-lde), **Claus,** hr, dansk ståthållare på Bohus och i dess län 77, 117, 119, 124, 424, 425.
Bille, Sten 33.
Billes, hemman i Virmo s:n, Finl. 141.
Birger Johansson (Johannis), hr, kyrkopräst i Mora, qvittobr. f. hm 218.
Birger (Bijrge) **Karlsson** (Karsson), förl.-br. f. hm 234; skyddsbr. f. hm 373.
Birger Nilsson [Grip t. Vinäs], hr, rr., br. t. 185, 187, 194, 212, 214, 295, 320; br. t. hm omnämndt 228; omnämnd 285, 377.

Birgitta (Birite), hustru, i Valla 105.
Birgitta, Finvid Guldsmeds i Stockholm hustru 59.
Birgitta [Bengtsdotter (Lillie)] till Höffred, br. t. 334.
Birgitta [Eriksdotter (Leijonhufvud)], Gustaf Olsson [Stenbocks] gemål, br. t. 30; omnämnd 177, 178, 198.
Birgitta (Biritte) **Jönsdotter,** M. Peders i Strängnäs änka, ö. br. f. henne 87.
Birgitta Olofsdotter (Oleffz-), Olof Pederssons hustru, förl.-br. f. henne 43.
Birgitta (-tthe, Brita) [Pedersdotter (Hård af Segerstad)], Jöran Jönsson Svans änka t. Hammar, br. t. 23; omnämnd 277.
Birgitta (Birite) **Tordsdotter,** fru, 33.
Biskopsbro (Bisc-), gdsnamn [i Ög.?] 45.
Biskopsgården i Vesterplana s:n, Kinne h:d, Vg. 355.
Biskopstiondestadga, ang. 333.
Bispberg (Biskopzbärgitt), järnmalmsfält i Säters landsförsaml. i Dalarne, 210, 387.
Bjelke, se **Axel Eriksson; Ture Pedersson.**
Bjelkenstjerna, se **Hans Claesson.**
Bjur, Lars, fogde i Norunda h:d, br. t. 70 noten.
Bjurum (-om), gd o. s:n i Gudhems hd, Vg. 7.
Björkvik (Björckevick) i Ö. Ryds s:n, Skärkinds h:d, Ög., Karl Holgersson [Geras] gd 293.
Björn i Berga 266.
Björn Ersson, fogde i Olands h:d, Uppl., br. t. 172; omnämnd 188.
Björn Pedersson, fogde vid Hökhufvudsberg, br. t. 32, 173, 232.
Björn Pedersson [Bååt] till Fållnäs 217; br. t. 237; br. [t. dens.?] 98; [dens.?] omnämnd 232.
Björn Persson, br. t. 187.
Björnram, se **Lasse Olsson.**
Blixtorp (Blegx-), gd i Högby s:n, Göstrings h:d, Ög. 235.
Blysäljare, se **Bertil.**
Boda (-dha), gdsnamn [i Vestmanl.?] 30; se äfven **Sandeboda.**
Bogärde (Bodegerde), gdsnamn [i Uppl. eller Vestmanl.] 183.
Bohus (Båhuss), slott i Bohuslän 77.
Boije, Nils [Andersson t. Gennäs] 162, 190; br. t. 179, 180, 187, 190, 230, 239, 325, 409.
Bollebygd (Balle-), h:d i Vg., häradshöfding där, se **Peder Jönsson.**
Bolum (Bulleme), by och s:n i Valle h:d, Vg. 420, 421.
Bonde, Jöran 243.
Bondebo (-da), gdsnamn 102.
Bondeseglats (-seglas), ang. förbudet däremot i Finl. 336 f.
Boose, se **Bertil Jönsson.**
Boretorp, se **Borrarp.**
Borgläger (-gälege, borreleije) sk. ej gifvas knektarne hos präster 69; på särskilda orter, se under dessas namn.
Borrarp (Boretorp), gd i Dalstorps s:n, Kinds hd, Vg. 20.
Botkyrka, s:n i Svartlösa h:d, Södertörn 421.
Botvid Larsson [Anckar], afl. 333.
Brabant (Brabasia), pass f. ett fartyg dit 151.

Brahe (Brade, Brae), **Lage** (Lade), danskt rr., klagomål mot hm 16; br. t. 37.
Brahe (-de), **Per** (Peder), rr., 29, 213, 377, 388; br. t. 111, 378, 407.
Brandstorp (Brans-) i Hellestads s:n, Gäsene h:d, Vg., Peder Andersson [Hjorthufvuds] gd 7.
Branner, personnamn (?) 20.
Braunschweig, se **Henrik.**
Bredegerde [?], gd i Sätila s:n, Marks h:d, Vg. 422.
Bredegården »i Falköping» 321.
Brefdragare fr. Tyskland, gripen i Lund, se **Kasper.**
Brita [Olofsdotter (Tott)], fru på Hammersta, afl. 217.
Bro (-oo), h:d i Uppl., här.-höfd. där utnämnd 91.
Broby, s:n [n. m. förenad med Strå] i Dals h:d, Ög. 361.
Bromma, s:n i Sollentuna h:d, Uppl. 226.
Brouage (Burvassen), stad i södra Frankrike 89, 155.
Brun, Jöns, dansk man i svensk tjänst 296.
Brun, Vitus, dansk i svensk tjänst 296.
Brunneby (Brunby), s:n i Bobergs h:d, Ög. 371; **-qvarn** 371, 377.
Brunte Olofsson i Åsunda 191.
Bruse, Nils, hr, prost i Norrköping, br. t. 172.
Brynolf, hr, kyrkopräst i Årdala, afl., testamentssilfver efter hm 56.
Brynolf (-niel), hr, prost i Skarkier (?), br. t. 172.
Brynolf (-ill, Briniell) **Bengtsson** (-nchtzson), fogde öfver Riseberga klosters f. d. gods, br. t. 29, 103, 284; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 424.
Bråbo (Bro-), h:d i Ög. 53.
Bråtebäcken (Bråttebecht), nybygge i Källunga s:n, Gäsene h:d, Vg. 310.
Bröllop, kon:s [med Katharina Gustafsdotter (Stenbock)], inbjudning till 334.
Bröms (-mpz), **Lasse,** [t. Borretorp], ang. jordbytet m. hm 20, 237, 238.
Brönelöff, Jöns, M:r 352.
Buck, Jakob, borgare i Elfsborg, qvittobr. f. hm 356.
Bulgrin (-gerijn, -llgrijn, -grijm, -llgerijm), **Joachim** (Jachim), befallningsman på Vadstena slott, ang. rättegången mellan hm och hans skrifvare 74; frånvarande från Vadstena 126, 197; br. t. 159, 181 (2 st.), 263, 272; br. t. hm omnämndt 251.
Bulleme, se **Bolum.**
Bundtmakare, se **Bertil.**
Bure, Sten, bonde 301 noten.
Burvassen, se **Brouage.**
Burwitz (-sz), **Joachim** (Jachim), sekreterare i kon:s tyska kansli, br. fr. hm omnämndt 111, 426; omnämnd 145—148, 294.
Busk, Jakob, fogde i Norrbo och Siende h:d, br. t. 37; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 423.
By, s:n i Folkare h:d, Dalarne, 275; bergsmännen där sk. deltaga i brytningen af Garpenberget 138; ö. br. f. allmogen där 207; prosten där, se hr **Sven.**
Byborna, se **Ekebyborna.**
Byrstele, se **Börstill.**
Bytesbref på jord 5, 51, 240, 288.
Bårdskärare, se **Hans; Henrik.**
Båt, se **Björn Pedersson.**

Bäck, gd i Norrby s:n, Simtuna h:d, Vestmanl. 6.
Bälinge, s:n och h:d i Uppl. 282; fogde där tillsatt 105; prosten där, se hr **Staffan** [Andersson].
Bällsta (-lesta), gd i Odensvi s:n, Åkerbo h:d, Vestmanl. 193.
Bältare (Be-) [sadelmakare], se **Lasse.**
Bärby, bynamn [i Uppl.] 31.
Bärenfisk (-rnefisk) [stockfisk?] 392.
Bärke (-cke) s:n, se **Söderbärke.**
Bärkinge, gd i Valö [nu Forsmarks] s:n, Frösåkers h:d, Uppl. 196.
Bärkö (Bärcköö, Berckö) [?] ortnamn [i Tjust] 214.
Bärnefisk, se **Bärenfisk.**
Bärsnes, se **Bergsnäs.**
Bärsta (-rista), by i Hjälsta [nu Giresta] s:n, Lagunda h:d, Uppl. 179.
Bärsta (-rista), gd i St. Mellösa s:n, Askers h:d, Nerike 102.
Bönbok (-eboch) sk. tryckas 98.
Böndagar påbjudas 273.
Börstill (Byrstele, Börssille), s:n i Frösåkers h:d, Uppl. 264, 353.
Bössgjutare, se **Gilius; Kasper.**
Böter för olaga silfverköp 382.

C.

(Se äfven under K.)

Carius sk. blifva qvar i tjänsten 27.
Cecilia (Cicilie), hustru, i Roxtorp, afl. 235.
Cecilia (Ci-) **Mikaelsdotter** i Enköping, Erik Svärdslipares hustru 227.
Claes (-us) **Claesson** (Claus-, Clas-) [Tott], br. t. 204, 362.
Claes (-us) **Djurskytt** (-te) 188, 311; ö. br. f. hm 310.
Claes (Claus, Nicolaus) [Hvit], M:r, ordinarius i Linköping, br. t. 17, 22, 179, 277; förl.-br. f. hm 332.
Claes (Claves) **Peterson**, dansk undersåte 300.
Clemens (-ett) **Hansson** [Oliveblad], kon:s sekreterare 25, 328 f.; br. t. 103, 175; hans hustrus broder, se **Måns Ivarsson.**
Clemens (-ett) **Skrifvare**, »Lille», sk. öfvervara krigsfolkets aflöning i Vg. 187.
Cusionpärest (?), se **Lasse Bertilsson.**

D.

Daall, se **Dalsland.**
Dackefejden (thed Dacke obestånd. Dackefiegdenn), omnämnd 120, 124, 144, 227.
Dagalössa, obest. ortnamn 277.
Dal, h:d i Ög. 407; fogden där, se **Påfvel Svensson.**
Dal (Daall), se **Dalsland.**
Dalarne (Östra och Vestra) 32; ö. br. t. allmogen där 20; ang. krigsfolkets aflöning där 187; mönstring där 237; allmogen där lämnat hjälp vid upp-

tagandet af Gamla silfberget 261; fogde där, se **Hans Persson**; **Jöran Jönsson**. Jfr **Kopparberget**.
Dalkarl (Dalekarn), se **Erik**; **Nils**; **Simon**.
Dalsland (Daall), ang. krigsfolkets aflöning där 187; ang. en hjälpskatt i smör därifr. till bergsbrukets upphjälpande 396; knektar därifr. t. Skinnskatteberg 397; fogden där, se **Mauritz Olsson** [Stake].
Danmark (-ck, Dennemarcken, de Danske) 1, 27, 126, 390; ifrågasatt sillimport därifr. 77; ang. detta lands polit. förhållanden till andra makter 147; klagomål mot personer där 375; underrättelser därifr. 385; kunskapare dit 403; de lybskes framfart där 426; konungen af, se **Kristiern III**; jfr **Danskar**.
Dannäs (-nes), by och s:n i Vestbo h:d, Smål. 205, 362 f.
Danskar (De Danske, Juther), uppsikt med sådana i svensk tjänst 296; deras tillvägagångssätt vid föreg. möten 376; ifrågasatt möte med dem *ib.*; deras förh. t. Sverige 112, 117, 119, 124, 424 f.; ang. handeln med dem 227, 230; jfr **Danmark**.
Danske, se **Danzig**.
Danviks qvarn (Danevijckz qvern) 26.
Danzig (Danske) 381, 384; ang. sjöfarten på 155.
Dikarebacken, bergsfrälselägenhet vid Kopparberget (?) 220.
Dingtuna (Dinge-), s:n i Tuhundra h:d, Vestmanl. 270.
Distingsmarknad, se **Marknader**.
Ditmarsk (Dijth-), **Hans**, drabant, ö. br. f. hm 361.
Djurskytt, se **Claes**.
Djurö (Diuröö), kronogd i Värmdö s:n och sklg, Uppl. 361.
Dormsjö (-siöö), gd och hytta i Garpenbergs s:n, Dalarne 138, 176.
Drageryd (Dragringde), by antagl. i Högsby s:n, Handbörds h:d, Smål. 285.
Drake, Birger, br. t. 23.
Drake, Olof, br. t. 23.
Drakesläkten (the Draker), ang. byte med dess arfvingar 19 f., 23; ang. deras gods i Vestbo, ifrågasatta att vederkännas K. M:t 157, 238.
Dronningborg (Drotningburg), slott i Danmark i närheten af Randers, dat.-ort f. ett omnämndt konungens af Danmark br. t. Gustaf I 164.
Drothem (S:t Drotten), s:n i Hammarkinds h:d, Ög. 153; del af tionden där bortförl. 171.
Dråp 36, 104; på präst 22, 33; föröfvadt af en hingstridare 27.
Dräggsta (Dregge-), by i Vallby s:n, Trögds h:d, Uppl. 181.
Duicker, Evert, borgare i Reval, hans br. t. K. M:t 439 [Bil. 3]; d:o t. biskop Johannes af Kurland och ärkebiskopen i Riga 439 noten.
Dunker, s:n i Villåttinge h:d, Södermanl., tionde där bortförl. 189.
Dödesjö (Dö-), s:n i Uppvidinge h:d, Smål. 38.
Däningar, ryska, [myntslag] 60.

E.

Ebba [Eriksdotter (Vasa)], fru, drottning Margareta [Leijonhufvuds] moder, afl. 193, 198, 238.
Eck-, jfr **Ek-**.

Ed, s:n i Vedbo h:d på Dalsland 339; kyrkoprästen där, se hr **Anders.**
Edeby (Ödbue, Edby) i Helgarö s:n, Åkers h:d, Södermanl., Hans Claesson [Bjelkenstjernas] gd 1, 28.
Edsala (Esar), gd i Kärnbo s:n, Selebo h:d, Södermanl. 52.
Edsveden, skogstrakt i Vg. [mellan Vänern och kusten mot Kattegat] 310; fridlysning af vissa trakter där *ib.*
Eest, se **Est, Erik.**
Eggby [Esby!], s:n i Valla h:d, Vg. 306.
Eggvena (Egv-), gd och s:n i Kullings h:d, Vg. 52.
Ek, gd och s:n i Vadsbo h:d, Vg. 306.
Ekeberg, gd i Lillkyrka s:n, Glanshammars h:d, Närike 177.
Ekeby i Lofta s:n, N. Tjusts h:d, Smål. 228.
Ekeby, s:n i Olands h:d, prästen där, se hr **Ragvald.**
Ekeby, gdsnamn [ovisst hvar] 407.
Ekebyborna (Byborna), s:n i Bobergs h:d, Ög. 130.
Ekelssundt (-dh), se **Ekolsund.**
Ekenäs [i Smål.], Engelbrekt Larssons gd 241.
Ekerö (Ä-), s:n i Färentuna h:d, Uppl., prosten där, se hr **Sven.**
Ekholmen (Eck-), gd i Veckholms s:n, Trögds h:d, Uppl., 186, 228; fogde där tillsatt 105.
Eknaholm (Eck-) i Tjureda s:n, Norrvidinge h:d, Smål. 433.
Ekolsund (Ekelssundt, -dh), gd i Husby-Sjutolfts s:n, Trögds h:d, Uppl. 212; spanmål därifr. t. Arboga 47, 48; t. Smål. och Finl. 186; fatebursbustrun där omnämnd *ib.*: fogden där, se **Bengt Nilsson.**
Elfdalen (Elffve-, -dalerne), h:d i Värml. 279, 299.
Elfkarleby, s:n i Örbyhus h:d, Uppl. 219; kyrkotionde där bortförl. 107; laxfogde där, se **Sverker Simonsson.**
Elfsborg (Elffzborgh, -bårgh) 84, 156, 168, 188, 280; handel med utländingar där 121, 202, 223, 224, 386; ang. tullordningens publicerande där 151; br. t. invånarna där 161; borgare där omnämnda 263, 356, 418; höfvidsman där, se **Gustaf Olsson** [Stenbock].
Elfvestad (Ellvesta), gd i Broby [n. m. Strå] s:n, Dals h:d, Ög. 361.
Elgdjur sk. fridlysas 63; straffrihet för jakt på sådana 266.
Elghult, s:n i Uppvidinge h:d, Smål. 285.
Elin (Älina), Håkan Vassis hustru i Skänninge 351.
Elin på Dikarbacken, hustru 220.
Elin, hustru, Olof Bagges enka i Rogstorp 235, 236.
Elin [Korfitzdotter (Rönnow)] till Hjuleberg, fru, afl. 205.
Elin [Svensdotter (Slatte)] i Graby, [Nils Slattes] hustru, br. t. 33.
Ellvesta, se **Elfvestad.**
Elof (-eff) [Pauli], hr, kyrkopräst i [Stora] Malm, ö. br. f. hm 180.
Emån (Emmen) i Smål., lax- och ålfiske där 190, 315 f.
Endestade, se **Ensta.**
Eneby [Vestra eller Östra?], s:n i Ög. 172; prosten där, se hr **Olof.**
Engby (Enge-), gdsnamn [i Lunda s:n, Seminghundra h:d, Uppl.?] 73.
Engel Pedersson i Vislingeby 187.
Engelbrekt (-cht) i Vad 101.
Engelbrekt (-ghelbricht) **Larsson** t. Ekenäs, br. t. 29; förl.-br. f. hm 241.
Engelbrekt (-bricht) **Olsson** (Oluffzonn), fogde vid Åtvidaberg 194, 238, 379.

Engesön, ortnamn 171.
Engiesholmen, se **Ängsholmen.**
England (-gelandt) 426; ang. denna makts förhållande till Lybeck 147.
Enhörna, s:n i Selebo h:d 172; prosten där, se hr **Anders.**
Enköping (Eneköpung) 227; marknaden där 31, 47; br. t. borgmäst. och råd där 174.
Ensta (Endestade), gdsnamn [jfr Reg. t. D. 22, s. 493] 280.
Enåsa, gd och s:n i Vadsbo h:d, Vg. 216, 217.
Erengisle (Erngisll) **Ulfsson,** afl. 256.
Eriemark, se **Ärjemark.**
Erik, utvald konung, hertig, »dux», br. fr. hm 422—429; br. t. 199; omnämnd 271, 281; »relator» af de ärenden, som omnämnas i resp. bref 220 noten, 282 noten [2]).
Erik i Skräfsta 73.
Erik, hr, kyrkoherde i Fresta, ö. br. f. hm 38.
Erik, hr, kyrkopräst i Möklinta s:n, rekommendation f. hm 28.
Erik, hr, prost i Spånga, br. t. 70 noten, 172.
Erik, M:r, se **Falk.**
Erik [Andersson], hr, kyrkoherde i Oviken, prost i Jämtl., ö. br. f. hm 98.
Erik Andersson i Testeby, ö. br. f. hm 105.
Erik Anundsson 38.
Erik (-ch) **Arvidsson** (Arfvedssonn) [Stålarm], br. t. 325.
Erik Dalkarl (-lekarll), fogde öfver K. M:ts egna arfgods i Strängnäs stift, br. t. 3 noten, 91, 171, 217, 232, 271, 282.
Erik Helsing begått dråp 104.
Erik Henriksson (Hendricksonn, Henders-). fogde i Tierps h:d och öfver K. Maj:ts arfgods i Uppsala stift, br. t. 51, 70 noten, 182, 196, 219; [dens.?] omnämnd 189 noten.
Erik Henriksson, honom tillhörigt gods strandadt och bärgadt på Gotland 35.
Erik Håkansson [Slang? eller Ljuster?], jämte andra t. f. höfvidsman på Stockholms slott 104, 171, 183, 263, 317, 372; br. t. 25, 29, 30 (3 st.), 31, 32, 34, 35 (2 st.), 36, 37, 39 (2 st.), 76, 85—89, 91, 92, 94 (2 st.), 98, 99 (3 st.), 103 (2 st.), 104, 106 (2 st.), 148, 155, 172, 174 (2 st.), 175 (2 st.), 178, 181 (2 st.), 184, 185, 186 (2 st.), 188, 189, 220, 233, 234, 246, 254, 258, 265, 267 (3 st.), 271, 274 (2 st.), 275 (2 st.), 276, 277, 278 (2 st.), 280 (2 st.), 281 (2 st.), 282 (2 st.), 284, 297, 332, 350, 351, 352, 383; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 423, 429; qvittensbr. f. hm 46, 352; br. t. hm omnämndt 86, 272.
Erik Jakobsson, fogde på Vikbolandet (emillan vijka) 189.
Erik (-ck) **Joensson,** lagman i Ångermanland, afl. 380.
Erik (-ch) **Johansson** [Ulf] t. Sjöholm, afl. 36, 252.
Erik Jonsson (Joens-) i Vesterby 221.
Erik Jönsson i Gefle, afl., ang. hans qvarlåtenskap 24.
Erik Knutsson, ang. jordbyte m. hm 192.
Erik Knutsson Skrifvare, br. t. 305, 309.
Erik (-ch) **Larsson,** fogde på Rankhyttan 122; br. t. [dens.?] 278.
Erik Mattsson, kon:s kamrerare 29, 82, 319, 408.
Erik Matsson, knekthöfvidsman (efter Anders Smålänning) 239; ö. br. f. hm 264.

Erik Matsson i Bärkinge 196.
Erik Mikaelsson (Michels-), fogde på Bårs gd och i Kopparbergs, Vika, Torsångs och Svärdsjö s:nr, br. t. 180, 192, 220, 227, 230, 278, 282, 286; qvittobr. f. hm 218; [dens.?] omnämnd 86.
Erik (-ck) **Mjölnare** (Mölnere, -näre) i Uppsala 28; br. t. 172.
Erik Månsson (Mo-) [jfr Reg. t. D. XXII: s. 494], br. t. 91, 277.
Erik Nilsson 70, 71; hans son, se **Torsten Eriksson.**
Erik Nilsson i Skyttetorp 56.
Erik Olsson i Resta, br. t. 38.
Erik Persson 145 noten.
Erik Persson (Petri), hr, kyrkoherde i Söderköping, fullmakt f. hm 262.
Erik (-ch) **Rolfsson** (Rols-, Rolffs-, Roloffz-), befallningsman på Gripsholm 36; br. t. 86, 88, 171, 175, 220, 248, 263, 271, 279.
Erik Simonsson [i Sanda, Hargs s:n] 223.
Erik Skrifvare (Schriffv-) vid Sala grufva 92; »unge» Erik Skr. [dens. som föreg.?] 37.
Erik Skrifvare i Skenninge, br. t. 172, [t. dens.?] 277.
Erik Skräddare (Skre-), borgare i Vadstena, qvittobr. f. hm 358.
Erik Smältare i Arboga, afl. 280.
Erik Svensson, fogde i Östkinds, Lösings och Björkekinds h:d samt i Norrköpings stad, »emellen vijke», br. t. 91, 100, 177, 283; br. fr. hm omnämndt 108; omnämnd 177, 189, 243.
Erik (-ch) **Svärdslipare** (Sverdslipere) 227; hans hustru, se **Cecilia Mikaelsdotter.**
Erngisll, se **Erengisle.**
Ernst (-est, -ist, -nnsth), **Anders,** tysk köpman 267, 290, 419.
Esar, se **Edsala.**
Esbjörn, hr, kyrkopräst i Hökhufvuds s:n, br. t. 7.
Esbjörn Pedersson, fogde i Aska och Bobergs h:d 189; br. t. 71; [dens.?] sk. hafva borgläger på Vadstena 263.
Esbjörn Pedersson »Siälfiskere», äfven kallad **Staffansson,** ö. br. f. hm 227; omnämnd *ib.*
Esby, se **Eggby.**
Eskil (Eschild), hr, prost i Halland 16, 37.
Eskil (-ell, -lld) **Persson,** fogde 11; br. t. 34.
Eskil (-ll) **Skrifvare** (Schriffvere), sk. öfvervara krigsfolkets aflöning i Finl. 187.
Eskilstuna (Eskels-), kungsgd i Södermanl. 186, 228; fogden där, se **Mikael Helsing.**
Est (Ee-), **Erik** 179.
Est, Peder, br. t. 234.
Eurepää, h:d i Karelen, br. t. allmogen där 411; fogden där, se **Posse, Nils.**

F.

Falk, Erik, M:r, ordinarius i Skara stift 279; br. t. 50.
Falköping (Faleköpung), stad och s:n i Vg. 321.
Falskmyntning 97, 108.

Fateburen, nybygge i Källunga s:n, Gäsene h:d, Vg. 310.
Fegerydh, se **Fägred.**
Fellingsbro (Fällensbroo), s:n och h:d i Vestmanl. 39; sk. lyda under fogden på Käggelholm 278.
Fennesta, se **Fimmerstad.**
Fennsta (Fänesta), **Södra,** by i Torpa s:n, Åkerbo h:d, Vestmanl. 240.
Fernebo, se **Östra Fernebo.**
Fietersund, ortnamn [i Ög.?] 90.
Filip (Ph-), hertig af Pommern 195.
Filip (Ph-), hertig af Mecklenburg, se **Henrik.**
Fimmerstad (Femesta, Fenn-), by i Fägreds s:n, Vadsbo h:d, Vg. 420, 421.
Fincke (-nke), **Gustaf** (Göstaff), fogde på Nyslott i Finl., br. t. 128, 242, 260, 370, 413, 414, 415; omnämnd 142, 168.
Fincke, Jöran 162, 179, 187, 190, 327; br. t. 190, 265, 276.
Finland (Findl-) 174, 183, 263, 275, 276, 280, 369; bräder därifr. t. Stockholm 78; salt dit *ib.*; ang. mönstring där 162, 179; ang. Mats Larssons egendom där 178; br. t. fogdarne där 182, 190; spanmål dit 186; ang. krigsfolkets aflöning där 187, 190; villebråd därifr. 281; missväxt där 317; kläde t. krigsfolket där 336; ang. förbudet mot bondeseglatsen där 336 f.
Finland, Södra och Norra [delar af Egentl. Finl.], br. t. fogdarne där 190.
Finnar t. bergsbruket vid Lindesberg 263, 429.
Finne, Henrik [Jönsson] t. Porvola i Finl. 30.
Finne, se **Knut; Markus; Olof; Påfvel.**
Finnerstad (-de), by i Drothems s:n, Hammarkinds h:d, Ög. 153.
Finnhyttan (Finh-) på Garpenberg 277.
Finnäs (Finnenäs), kyrkohemman i Öster Fernebo s:n, Gestrikl. 5.
Finvid (-edh) **Guldsmed** (Gulsm-), borgare i Stockholm, ö. br. f. hm 59.
Fisk fr. Finl. t. Stockholm 168; fr. Helsingl. t. bergverken 266; fr. Stegeborg t. Norrby 272.
Fiskblötare, se **Mårten.**
Fiske, åtgärder f. dets. i Gefleån 57, 63; d:o i Ljusnan 113; vid Åbo 162; i Uleträsk 167; af torsk på Öland 262; jfr **Laxfiske; -ri** (fiskebygning) 265; sk. anordnas vid Bergshamra 78.
Fiskeby (-kieby) i Ö. Eneby s:n, Bråbo h:d, Ög., K. M:ts fiske där 171; dat.-ort 376.
Fiskskrifvaren i Stockholm 263.
Fittja (Fitia), s:n i Lagunda h:d, Uppl. 179.
Flakeberg, s:n i Viste h:d, Vg. 216.
Flecksteen, Hans, br. t. 186.
Fleming (Flemm-), **Lasse,** [till Nynäs], br. t. 186, 275; omnämnd 276, 318.
Flensborg (-ssburgh), stad i Holstein, köpman därifr. 300, 301; jfr äfven **Kurt van Flensborg; Nijkirk, Kurt; Schulte, Martin; Schurman, Berndt.**
Flishult (Flijss-), gd i Näsby s:n, Östra h:d, Smål. 350.
Flistad, s:n i Gullbergs [o. Bobergs] h:d, Ög. 152.
Floda, s:n i Oppunda h:d, Södermanl., prästen där, se hr **Påfvel Magnusson.**
Fodringen i Nils Birgersson [Rosenqvists] befallning 378.

Fogdar, samlade i Stockholm, sk. stå till rätta 27; samtliga i riket, br. t. 35, 344.
Fogdebref, se **Fullmakt.**
Fogelvik (-glevijck) i Tryserums s:n, N. Tjusts h:d, Smål., Jöran Eriksson [Gyllenstjernas] gd 223.
Folkärna, s:n i Folkare h:d, Dalarne 34, 207, 275; bergsmännen där få bruka Garpenberget 138; ö. br. f. allmogen där 207.
Follenäs, se **Fållnäs.**
Fordell (-deel), **Hans,** fogde i Ångermanl. och Medelpad, br. t. 25, 105, 108, 171, 227, 242; qvittobr. f. hm 380.
Forsa, s:n i Villåttinge h:d, Södermanl. 240, 266.
Forslor (försler), allmogens, klagomål öfver 136.
Foss, Joen, befallningsman vid Hökhufvudsberg 99.
Frankrike (-nckreich, der Frantzoss, Gallia), ang. denna makts förhållande t. kejsaren m. fl. 146, 147, 246, 426; pass f. ett fartyg dit 151; underrättelser därifr. 378; konungen där, se **Henrik II.**
Frans, hr, prost i Virserum (?), br. t. 172.
Frans (-tz), hertig i Sachsen, kon:s svåger 148; ang. hans besök i Sverige 153, 154.
Frans Krukmakare i Vesterås 223.
Frans (-tz) **Mårtensson** (Mortt-), br. t. 103.
Fransos (-tzoos), se **Hans.**
Fremandzbacke, se **Främsbacka.**
Fresta (-stada), s:n i Vallentuna h:d, Uppl. 38.
Frijere, Kristoffer, br. t. 225; omnämnd *ib.*
Frijss, Sven 278.
Fristad (Frijstada), s:n i Vedens h:d, Vg., prästen där, se hr **Olof** [Larsson]; **prosteri** 232.
Frobrunde, ortnamn [Fröbrunna?] 181.
Frälingestad (-a), ortnamn 176.
Frälsefrihet 355.
Frälset, menige, ö. br. t. 344.
Främsbacka (Fremandzbacke), i Falu landsförs., Dalarne 180.
Fröbrunna, se **Frobrunde.**
Frökin (?), s:n i Verml., 278.
Fröknarne (fröijkerne, våre käre dotther), kon:s döttrar 30, 31, 291.
Fröshammar, by vid Hjälmaren i Arboga landsförs., Åkerbo h:d, Vestmanl., dat.-ort 291—293.
Frösunda, s:n i Seminghundra h:d, Uppl., 30.
Fullmakt på pastorat (collation) 4, 230, 262, 275; ss. fogde 8, 34, 35, 88 (2 st.), 105 (6 st.), 235; ss. häradshöfding 91, 234 (2 st.), 281; ss. knekthöfvidsman 264. Jfr **Beställningsbref.**
Funcke, Baltzar, sk. blifva underfogde i Uppsala 284.
Fux, Peder, fogde i Sevede och Aspelands h:d, br. t. 219.
Fållnäs (Folle-) i Sorunda s:n, Sotholms h:d, Södermanl., Björn Pedersson [Bååts] gd 217.
Fårdala (Fåredaal) i Åsleds s:n, Vartofta h:d, Vg., Anders Persson [Lilliehööks] gd 320.
Fäggeby i Stora Skedvi s:n, Dalarne 273.

Fägred (Fegerydh), s:n i Vadsbo h:d, Vg. 420.
Fällbro (-lebroo), by i Täby s:n, Danderyds skplg, Uppl. 149.
Fällensbro, se **Fellingsbro.**
Fänesta, se **Fennsta.**
Färesta, ortnamn i Kopparbergslagen 184, 219.
Färla, se **Åke Bengtsson.**
Fäste påtänkt vid ryska gränsen 327.
Förläningsbref 34, 38, 43, 53, 58, 84, 86, 87, 105, 107, 135, 234, 241, 259, 287, 332, 353, 357, 359, 368, 379, 421.
Förordning ang. tull och accis 131.

G.

Gabriel (-ll) **Kristersson** (Chr-) [Oxenstjerna], br t. 186, 187, 235, 264, 268, 312.
Gackereöö [i Helsingl.?] 95.
Gadd, Måns (Mo-) 95.
Gagnef (Gangne), s:n i Dalarne, hjälpdagsverken därifr. t. Rankhyttan 176.
Galejor (galeijdher), gamla, sk. påbyggas 79, 178.
Galen, Heinrich von, Tyska ordens herrmästare i Livland 439 noten.
Galle, Peder, fogde på Kungsör, fullmakt f. hm 105; br. t. 180, 224; omnämnd 221.
Galtestegsberget 29.
Gamla Silfberget (sölff-) i Tuna s:n, Dalarne 60, 67, 96, 98, 104, 141, 261, 283, 387; tiondespanmål dit 88; två nya hyttor där 115; fisk dit fr. Helsingl. 138, 224, 225; ang. malmrostningen där 140; sölfbly därifr. till Salberget 276; fogde där, se **Olof Andersson.**
Gammal, se **Hans.**
Gardenär (gerdener, gård-) [ɔ: gärtner, trädgårdsmästare], se **Hans.**
Garpenberg (-pebärgitt) i s:n af samma namn i Dalarne, ang. dess brytning 138; allmogen i Folkärna, Grytenäs och By s:nr sk. utgöra sin dagsverksskyldighet dit 207; besiktning af hytta där 277.
Garstenberg (eller **Gast-**), **Jöns,** ang. arfvet efter hm 10—11; rekommendation f. hans barn ang. d:o 34.
Gastemberg, Anders 427.
Geestrix h:d, se **Göstring.**
Geett, Måns, se **Get.**
Gefle (Geffle, Gä-) 24, 174, 230; borgare där omnämnda 93, 216, 279, 396; borgare där, som köpt loskinn af K. M:ts landbor 33; ang. deras handel med skinnvaror 62; br. t. borgmäst. o. råd där 57; bud därifr. t. kon. 63; tomt där bortförl. 93; förbud mot spanmålsexport därifr. 198.
Georg (Jorg), hertig af Mecklenburg 147.
Georg Trulsson, se **Jöran.**
Gera (-e), **Jöran,** »relator» af ärende, omnämndt i resp. bref 282 noten [1]); öfverfört ett kon:s bref t. Kristiern III i Danmark 394 noten.
Gera, se **Karl Holgersson.**
Gerdener, se **Gardenär.**

Germund Svensson [Somme], ståthållare på Kalmar slott, br. t. 33, 87, 115, 153, 185, 230 (2 st.), 262, 270, 284, 285, 290, 293; omnämnd 120, 251, 268, 330, 375; hans hustru omnämnd 154; br. fr. hm t. Erik Håkansson omnämndt 267; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 427.
Gersla, gdsnamn [= Grissle?] i Kärrbo s:n, Siende h:d, Vestmanl. 76.
Gertrud, hustru 275.
Gessvadh, se **Gjesvad.**
Gestrik, Peder, borgare i Gefle, ö. br. f. hm 93.
Gestrikland (Gestringe-) 5, 178, 224; ang. krigsfolkets aflöning där 187; sälfångst där 227; ang. tiondespanmålens lösande där *ib.*; fogden där, se **Sven Birgersson.**
Get (Geett), **Måns** (Mons), br. t. 265.
Gherne, se **Öfver-Järna; Ytter-Järna.**
Gilius Bössgjutare (Byssgiu-) 421.
Gille, se **Svärdsjö.**
Gimmernäs (-menäs), gd i Hudene s:n, Gäsene h:d, Vg. 310.
Giresta, s:n i Lagunda h:d, Uppl., se **Bärsta.**
Giurd (Gio-) **Persson** (Pedersson) på Prästhyttan 34, 35; hans hustru, fatbursqvinna på Väsby 35; sk. blifva underfogde på Väsby 173; afsättes därifr. 284.
Gjesvad (Gessvadh), gd i Bälinge s:n och h:d, Uppl. 226.
Glanshammar, h:d i Närike, allmogen där befrias fr. utgörande af spiksöm 180.
Glia (-ija), gdsnamn (i Bromma eller Ytter-Jerna?) 26, 184.
Glåmista, se **Glömsta.**
Glömme (Glöman), gd i Mjelldrunga s:n, Gäsene h:d, Vg. 360.
Glömsta (Glåmista), gd i Fors s:n, Österrekarne h:d, Södermanl. 264.
Goflösa, se **Gruffvelösa.**
Gollön, ortnamn i Raseborgs län 230.
Gotland (Gulland), svenska undersåter illa behandlade där 393, 394; ang. återställandet af svenska prästerskapets jurisdiktion där 394; höfvidsmannen där, se **Rud, Otte.**
Grabbe, Anders, på Istrum, ang. jordbyte m. hm 192.
Graby i Sunds s:n, Ydre h:d, Ög., hustru Elin [Svensdotter (Slattes)] gd 33.
Grangärde (Grenge), s:n i Dalarne 210.
Granö (-öö), ö i Botniska viken utanför Tynderö s:n 215 noten, 229.
Grefbäck (Gridbech), s:n i Kåkinds h:d, Vg. 50.
Gregers 428, 429.
Gregers, hr, sk. hafva ett pastorat i Finl. 280.
Gregers, hr, prost i Kjula, br. t. 70 noten.
Gregers (-ges) **Snickare** 30, 99.
Gregers Timmerman (Timb-), **Långe** (Lo-), [dens. som föreg.?] 86.
Grenge s:n, se **Grangärde.**
Grengeshyttan, se **Gränges hyttan.**
Grengzlette [?], äng i Ringkarleby s:n, Glanshammars h:d, Närike 188.
Grenna (Grä-), stad och landsförs. i Vista h:d, Smål. 277.
Grensholm (Gree-) i Vånga s:n, Finspångaläns h:d, Ög., Jakob Turesson [Rosengrens] gd 44.
Gridbech, se **Grefbäck.**

Grip, se **Birger Nilsson.**
Gripgeten, namn på ett fiskefartyg 156.
Gripsholm 52, 88, 278; sängkläder dit fr. Tavastehus 18; borgläger där 220, 263; ölfat därifr. t. Stockholm 248; befallningsmannen där, se **Erik Rolfsson;** fatburshustrun där, se hustru **Anna; s- län** 279.
Grissle, se **Gersla.**
Grofvared (-ffvere), s:n i Ås h:d, Vg. 52.
Groot, Daniel 28.
Grosser, polska, [myntslag] 60.
Gruffvelösa [nu Goflösa?] i Normlösa s:n, Vifolka h:d, Ög. 235.
Grytgjutare, se **Hans; Tord.**
Grytnäs, s:n i Dalarne 275; bergsmännen där få bruka Garpenberget 138; ö. br. f. allmogen där 207.
Gränges hyttan (Gre-) [i Dalarne] 208, 398.
Gränna, se **Grenna.**
Gräsö (-ssö), s:n på ön af samma namn i Frösåkers h:d, Uppl. 399.
Gudmund (Gumm-) [Olsson] **Skrifvare,** br. t. 6, 88, 186; qvittobr. f. hm 129; omnämnd 189, 235.
Gulbärg, se **Gullberg.**
Guldbårder (-bordher) f. prinsessornas räkn. 291.
Guldskedare, se **Adrian; Påfvel.**
Guldsmed, se **Finvid; Henrik; Joen; Jöran; Lars Kettilsson; Måns.**
Gulland, se **Gotland.**
Gullbergs (Gulbärgz) h:d i Ög. 152.
Gulle, Måns, sk. förbjudas jaga elg 63.
Gummund, se **Gudmund.**
Gummundsön, ort på Edsvedens skog i Vg. 311.
Gunnar Nilsson, ang. ett hans arf 106.
Gunnel, fru [obest. hvilken] 271.
Gunnild [Pedersdotter (Hård af Segerstad)], g. m. Claes Olofsson Drake, br. t. 23.
Gustaf I, ang. tillsynen af hans små barn 82.
Gustaf (Göstaff), »K. M:ts dreng», pass f. hm 228.
Gustaf (Göstaff) **Eriksson** (Erichs-), ö. br. f. hm 353.
Gustaf (-ff) **Johansson** (Ja-) [Tre rosor], ang. hans förläningar 371.
Gustaf (Gösthaff) **Olsson** [Stenbock] t. Torpa, rr., ståthållare i Vestergötl., höfvidsman på Elfsborg 30, 77, 112, 124, 161, 175, 177, 178, 188, 198, 263, 334, 425; br. t. 96, 119, 149, 187, 201, 375, 385, 387, 401; förl.-br. f. hm 357; qvittobr. f. hm 382, 383; br. fr. hm omnämndt 111, 117; en hans tjenare fängslad af hr Claus Bille 117, 124; ö. br. på jordbyte mellan hm och K. M. 288.
Gyllenhorn, se **Joen Olsson.**
Gyllenstjerna, se **Jöran Eriksson; Kristina** [Eriksdotter]; **Kristina** [Nilsdotter].
Gårdenär, se **Gardenär.**
Gåsinge, s:n i Daga h:d, Södermanl. 172; prosten där, se hr **Mikael.**
Gåtthe, Olof, utskickad t. kon. på allmogens i Tjust vägnar 214.
Gäddeholm (Ged-) [n. m. Tureholm] i Trosa s:n, Hölebo h:d, Södermanl., Johan Turesson [Tre rosors] gd 353.

Gärdselöre, frihet från 306, 307.
Gärdslösa (Gärelössa), s:n på Öland 172; prosten där, se hr **Lars.**
Gäsene, h:d i Vg. 52, 360.
Gästning, klagomål öfver olaga sådan 136; förbud mot otillbörlig sådan 189, 190.
Göljnge mosse 5.
Göljhult (Gööl-), gd i Åsheda s:n, Uppvidinge h:d, Smål. 228, 230.
Görvel [Fadersdotter (Sparre)?], fru, »i Danmark» 184, 219.
Gösthaff, se **Gustaf.**
Göstring (Geestrix), h:d i Ög. 235; spanmål därifr. t. Vadstena 170.
Gøye, se **Marina** [Jensdotter].

H.

Hacksta (Hakelsta) i Näs s:n, Åsunda h:d, Uppl., Joen Olsson [Gyllenhorns] gd, 372.
Hada (-e), gd [i Hedesunda s:n?] i Gestrikland, tillbytt kronan 5; omnämnd 227.
Hada berg i Gestrikland 96; fogde där tillsatt 8, 105; spanmål och hästar dit 51; silfver därifr. 60; ang. bergsbruket där 1551 97; knektar dit i arbete 100; bergsbruket där sk. nedläggas 386 f.
Haga (-gha), gd i Svinngarns s:n, Åsunda h:d, Uppl. 371.
Hagegården (Hagha) i Vreta klosters s:n, Hanekinds h:d, Ög. 333.
Hagen, Thymius, tysk köpman 419.
Hagunda, h:d i Uppl., fogde där tillsatt 105.
Hakar (haa-), **Dubbel-** [skjutvapen] 167.
Hakelsta, se **Hacksta.**
Hakunge, i [Össeby-]Garns s:n, Långhundra h:d, Uppl., Måns Pedersson [Silfversparres] gd 73.
Halland, prosten där, se **Eskil;** gårdar där i byte 205.
Halstenboda, gdsnamn [i Dalarne?] 276.
Halvard Knutsson, fogde i Östra h:d i Smål. 431; br. t. 350.
Hambra (-e), se **Hamra** (-e).
Hamburg (-borg), **Berendt** von, tysk köpman 419.
Hammar (-er), gd i Torskinge s:n, Vestbo h:d, Smål. [nu del af Liljenäs], förut fru Birgitta [Pedersdotter (Hårds)] gd 157, 277; boskap dit fr. Kronoberg 125; afvel där 265, 433; fogden där, se **Jakob Månsson.**
Hammarby i Nysätra s:n, Lagunda h:d, Uppl. 38.
Hammarkind, h:d i Ög., fogden där, se **Sven Hansson.**
Hammersta (Hamerstad, Hammarstada), gd i [Ösmo s:n, Sotholms h:d?] Södermanl., under 1400-talet tillh. fru Brita [Olofsdotter (Tott)] 91, 171; fogde där tillsatt 105; »Hammerstagodsen» omnämnda 217.
Hamra (-bra) 371, 377.
Hamra (-bra) rättaredöme [i Bredaryds s:n, Vestbo h:d, Smål.?] 176.
Hamre (-bre), by i Hedemora s:n, Dalarne 429.
Hanekind, h:d i Ög. 88.
Hanke Påfvel (Påväll) 140.
Hanorde, se **Hanunda.**

Hans, hr, prost i Häradshammar, br. t. 172.
Hans, hr, kyrkopräst i Vidbo s:n, br. t. 28.
Hans i Bärkö, utskickad t. kon. på allmogens i Tjust vägnar 214 och noten.
Hans Andersson i Vela 278.
Hans Bårdskärare (-dskere) i Elfsborg, br. t. 280.
Hans Claesson [Bjelkenstjerna] t. Edeby, ang. hans anspråk på sin hustrus arfgods i Norge 1—2; rekommendation f. hm t. rr. i Norge 28.
Hans Fransos (-tzoos), pärlstickare, beställningsbr. f. hm 96.
Hans Gammal 189.
Hans Gardenär (Gårdener, Gerdener), M:r, i Uppsala 31, 312; br. t. 184.
Hans Grytgjutare (Griutegi-), falskmyntare, sedan antagen i K. M:ts tjänst 108, 181, 182, 208, 209, 227, 367.
Hans Helsing 264.
Hans Henriksson, borgare i Stockholm, ö. br. f. hm 154.
Hans Henriksson, hr Johan Turesson [Tre rosors] landbo, föröfvat dråp 36.
Hans Larsson, kon:s sekreterare, instruktion f. hm 145; insändt underrättelser fr. Tyskl. 297; hemkommen 375.
Hans Larsson i Röreby, ö. br. f. hm 95.
Hans Larsson, borgare i Vesterås 101.
Hans Olsson i Hamre 429.
Hans Olsson, fogde öfver K. M:ts egna landbor i Finl., br. t. 190; qvittobr. [f. dens.?] 319.
Hans Olsson, förordnad att öfva tillsyn öfver bönderna i Norrvidinge h:d och Kilbo fjerding 431, 432.
Hans Persson i Hamre 429.
Hans Persson (Pedersson) på Valstada, fogde i Vesterdalarne och öfver K. M:ts knektar i hela Dalarne, qvittobr. f. hm 9; br. t. 85, 140, 184, 210, 219, 397; br. t. [dens.?] 267; omnämnd 237.
Hans Plåtslagare (Plåtenslagere), se **Hertzog.**
Hans Påfvelsson, bonde i Lappvesi h:d 406.
Hans Ryss, handtverkare 279.
Hans Skeppare, borgare i Vadstena, ö. br. f. hm 365.
Hans Skotte (Sch-) 267.
Hans Stenhuller 274.
Hans Torstensson 96.
Hans Tursson, br. t. 173.
Hans Vernersson, pass f. hm 174.
Hanunda (Hanorde), by i Valö s:n, Frösåkers h:d, Uppl. 268.
Harald Olsson 267.
Harald [Skrifvare] 186, 429; br. t. 254, 265, 276, 281.
Harg, s:n i Frösåkers h:d, Uppl. 223.
Harittu, gd i S:t Karins s:n, Egentl. Finl. 256, 257.
Hattmakare 276.
Hebbla [Siggesdotter (Sparre)], fru, hr Erik Flemings enka, br. t. 82.
Hedemora (Hene-), s:n i Dalarne 275, 429; silfver därifr. 60; uppskof f. allmogen där m. järnskatten 224.
Hedolf Joensson i Frälingestada 176.
Heikilä, by i Jämsä s:n, Ö. Tavastl. 270.
Heinrich (Hain-), se **Henrik.**

Helgarö (-ri), s:n och rättaredöme i Åkers h:d, Södermanl. 183.
Helgdagar firas för många i Uppl. 258, 259.
Helge Arvidsson (Arffvedz-) [i Smedby?] 274; ö. br. f. hm *ib.*
Helgeandsgatan i Vadstena 360.
Helgeandshuset i Arboga 290.
Helgeands kloster i Lund 121.
Helgeke, se **Helke.**
Helgesta (Hiellesta), s:n i Villåttinge h:d, Södermanl. 240.
Helke (Helgeke), gdsnamn i Fittja s:n, Lagunda h:d, Uppl. 179.
Helle, se **Hälla.**
Hellestad (-da), s:n i Finspongs h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Anders.**
Helm, Hans, borgare i Arboga 72, 73.
Helsing, se **Erik; Hans; Mikael; Nils Olsson; Per.**
Helsingborg (-burg), stad i Skåne, dat.-ort f. ett kon:s i Danmark bref t. kon. Gustaf 340.
Helsingfors (Hellsingefårs) 78, 168, 370, 413; ang. ersättning i jord åt där förut bosatta bönder 328.
Helsingland 178; tillstånd att därifr. föra koppar t. Jämtl. 98; br. t. menige man där 112; en half läst ströming där bortförl. 178; ang. krigsfolkets aflöning där 187; fisk därifr. 224, 266; sälfångst där 227; späck därifr. 266; fogden där, se **Lars Olsson** [Björnram].
Helvetet (-vede), gd i Säby s:n, Norra Vedbo h:d, Smål. 144, 177.
Hemming l. **Henning** (Heningh) **Stensson** l. **Svensson,** köpman i Högsby s:n, mördat prästen där 22, 33, 40, 232; oroligheter befarade gm hm 117, 293; bör häktas 251; hans löftesmän 295; omnämnd 285, 293—296.
Henemora, se **Hedemora.**
Henning, br. t. 278.
Henning, se äfven **Hemming.**
Henrik II, kon. af Frankrike 246.
Henrik, hr, präst, afl. 429.
Henrik (-ch), hr, prost i Sela (!), br. t. 172.
Henrik (Heinrich), hertig af Braunschweig 148.
Henrik (Heinrich), hertig af Mecklenburg, afl. 147.
Henrik (Hainrich) [!], hertig af Mecklenburg 195, där antagl. åsyftas den föreg:s son och efterträdare, som dock bar namnet **Philip.**
Henrik Bårdskärare sk. sändas t. kon. 104.
Henrik (Hendrick) **Claesson** (Claves-) [Horn], höfvidsman öfver knektarne i Finland, br. t. 30, 162, 166, 183, 187, 190, 328, 409, 414; br. t. hm omnämndt 128; omnämnd 179, 190, 229.
Henrik Guldsmed i Gefle, erlagt sakören f. »falskt sölfköp» 396.
Henrik [Johansson], biskop i Vesterås, br. t. 233.
Henrik Jönsson, fogde i Hattula h:d, br. t. 190.
Henrik Jönsson, befallningsman på Kivinebb 410.
Henrik Mårtensson i Heikilä 270.
Henrik [Nicolai], hr, kyrkopräst i Pedersöre 374.
Henrik (-ck) **Olsson** i Stockholm 271; hans hustru, se **Karin.**
Henrik Simonsson, fogde på Svartsjö gd och i därunder liggande s:nr, br. t. 34, 177, 183, 271, 281; omnämnd 202.

Henrik Skräddare (Schreddere, -edher), kon:s köpman i Stockholm 26, 80, 81, 86, 87, 92, 156, 276, 281, 385, 386, 429; br. t. 92, 202, 208, 223, 236, 254, 265, 267 (2 st.), 276, 291, 300, 309, 312, 336, 350, 352, 374, 376, 391, 417; qvittobr. f. hm 418, 419; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 428.
Henrik Smältare (-elttere) 234.
Henrik Toffelmakare (-fflemakere), qvittobr. f. hm 372 (2 st).
Henrik (-drick) **Tomasson** (-messon) 186.
Henrik (-ch) **Tomasson** (Tome), hr, fullmakt f. hm på Ingo pastorat 230.
Henrik Öfverskärare (Öffverskärere) 183.
Herkulberga (Herckeberg), s:n i Trögds h:d, Uppl. 182.
Hernö (Hä-), s:n i Ångermanl. 223.
Herresäter, se **Häradssäter.**
Hertzog, Hans, plåtslagare 268, 274.
Hess, Kristoffer, skräddare 181.
Hetteskel, se **Hättskär.**
Hiellesta (-insta, -ista), se **Helgesta; Hjälsta; Hjälstad.**
Hille, s:n i Gestrikl. 139.
Hillerstorp (Hilles-), by i Käfsjö s:n, Östbo h:d, Smål. 313.
Hingstridare (hijngxstridere), föröfvat dråp 27.
Hinseberg (Hindz-) i Näsby s:n, Fellingsbro s:n, Vestmanl., Nils Olssons gd 38.
Hjort, se **Jöns Ingemarsson.**
Hjorthufvud, se **Per Andersson.**
Hjuleberg i Abilds s:n, Årstads h:d, Halland, fru Elin [Korfitsdotter (Rönnows)] gd 205.
Hjälmaren, dat.-ort (utij Jelmeren) 291.
Hjälsta (Hiellista), s:n i Lagunda h:d, Uppl. 179.
Hjälstad (Hielinsta), s:n i Vadsbo h:d, Vg. 254.
Hodenborg, Kristoffer von 402.
Hof (-ff), gdsnamn [i Vg.] 70, 71.
Hoffmann, Hans, tysk köpman 419.
Hoffman, Henrik, tysk 174.
Hoffvenskäll, se **Hogenskild.**
Hofslagare, se **Staffan.**
Hofva, s:n i Vadsbo h:d, Vg., ö. br. t. allmogen där 289.
Hogenskild (Hoffvenskäll, Hogunskäl), **Nils,** på Vij 123, 177, 430.
Hol (Hordh), s:n i Kullings h:d, Vg. 52.
Holaveden (-lvedän, -gen), skogstrakt mellan Ög. och Smål., gård där 38 och noten.
Holland (Hål-), ang. handeln på 121, 155, 198, 202; jfr **Nederländerna.**
Hollola (Hål-, -lula), s:n och h:d i Finl. 257; ö. br. t. allmogen där 127; d:o omnämndt 129; häradsrätten där bortskänkt t. Gustaf Fincke 129, 142; ang. oroligheter där 142, 167.
Holländare (hål-) 82, 317; komna t. Nyköping 232, 262; handel med dem i Öresund 262; d:o i Elfsborg 386.
Holma (Holm) i Lemnhults s:n, Östra h:d, Smål., Nils Persson [Silfversparres] gd 123, 177, 228, 431.
Holmen, ortnamn [?] 90.
Holst (Hå-), **Claes** (-wes), sk. begifva sig ur landet 29; omnämnd 46.

Holst, Jakob, fogde på Norrby gd, förl.-br. f. hm 86; br. t. 193 noten, 235, 272; omnämnd 193, 293.
Holst, Marqvard (-qvar), fogde i Långhundra och Sjuhundra h:d, br. t. 188, 233.
Holvedän (-gen), se **Holaveden.**
Honung (håning) 282; beredd med rosor *ib.*
Hordh, se **Hol.**
Horn, gd i Högby s:n på Öland, dat.-ort (?) 4.
Horn, s:n i Kinda h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Lars.**
Horn, Joachim (Jach-), egare af ett hammarverk vid Vestervik 174, 175, 220; ö. br. f. hm 219.
Hornby, gd i Kärrbo s:n, Siende h:d, Vestmanl. 76.
Hospital (spetal, hospitaell), se **Arboga; Stockholm; Söderköping; Vesterås.**
Hulterstad, s:n i Möckleby h:d, Öland 288.
Hultsjö, s:n i Vestra h:d, Smål., se **Hölssiö flerding.**
Humble, Anders, skeppare på Soldanen, qvittobr. f. hm 354.
Humle, ang. dess pris i utlandet 384; inköp af 385; **-gårdar,** ang. anläggandet af sådana 385.
Hummevadh, se **Hyndevad.**
Hunden, [skogstrakt?] i närheten af Kungsör 180.
Hunhammar (Hund-), gdr i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södertörn, [ingå i n. v. Norsborg] 421.
Husby [?] i Brunneby s:n, Bobergs h:d, Ög. 371, 377.
Husby, gd i Skinberga s:n, Hammarkinds h:d, Ög. 366.
Husby, s:n i Dalarne 48, 49, 275.
Husby (Huseby Ärnevij), gd och s:n i Långhundra h:d, Uppl. 86.
Husby byring, s:n i Österrekarne h:d, Södermanl. 58.
Huseby, ortnamn [i Uppl.] 182; d:o [i Uppl.?] 281.
Hushagen (Huss-), gd i St. Tuna s:n i Dalarne 96.
Hussberga, s:nnamn (?) 172; prosten där, se hr **Nils.**
Hussebylagga, se **Laggahusby.**
Hvalstad (-de), s:n i Vartofta h:d, Vg., del af tionden där, anslagen t. prästerskapet i vederlag f. mistade landbor 157.
Hvarfva (-daby) i Hille s:n, Gestrikland 139.
Hvitfeld (Hvijtfäldt), **Kristoffer** (Chr-), dansk ståthållare i Norrbotten 392, 393, 394 noten.
Hvittne (-tene) i Lena s:n, Kullings h:d, Vg., Bengt Tordssons gd 56, 368.
Hyndevad (Hummevadh), öfvergångsställe med fiske vid Hyndevadsån mellan Ö. och V. Rekarne 182.
Hytteskrifvare, se **Mats.**
Håkan (-on) **Karlsson** (Kars-) i Lisjö 266.
Håkan (Hokon) **Skräddare** (Skred-), br. t. 99.
Håkan Svensson i Askarp 277.
Hål-, jfr **Hol-.**
Håpar [ett slags fartyg] 178; t. Uleträsk 167.
Hård af Segerstad, se **Birgitta** [Pedersdotter]; **Gunnild** [Pedersdotter].
Håtuna, s:n i Håbo h:d, Uppl. 172; prosten där, se hr **Jakob.**
Häfdeskifte (heffdeskiffte), se **Jordbyte.**

Häggevik (Heggevick), gd i Eds s:n, Grums h:d, Värml. 220.
Hälla (Helle) i Badelunda s:n, Siende h:d, Vestmanl. 423.
Häradshammar (Härsshammer), s:n i Östkinds h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Hans.**
Häradshöfdingebref (heredtz-), se **Fullmakt.**
Häradssäter (-redzsetter) [n. m. Herresäter] i Värna s:n, Bankekinds h:d, Ög., Axel Eriksson [Bjelkes] gd 44.
Häringe, gd [i Vesterhaninge s:n, Sotholms h:d, Södermanl.?] 282.
Härnö, se **Hernö.**
Härsshammer, se **Häradshammar.**
Hästesko, se **Jakob Henriksson.**
Hästnäs (-enäs), gd i Kärnbo s:n, Selebo h:d, Södermanl. 52.
Hättskär (Hetteskel) i Sala landsförs., Vestmanl. 173, 181.
Höch och **Höck-,** se **Hök-.**
Höfred (Höffvrene) i Jäla s:n, Vilske h:d, Vg., fru Birgitta [Bengtsdotter (Lillies)] gd 334, 335.
Högby, s:n i Göstrings h:d, Ög. 235.
Högsby, s:n i Handbörds h:d, Smål., ang. ny kyrkoherde där efter den förre, som mördats 22; den senare omnämnd 232; allmogen där tillsagts frid och vänskap 285.
Hök (-ch), **Måns,** murmästare 426.
Hökhufvud (Höckhuffudh, -edh), s:n i Frösåkers h:d, Uppl. 332; prästgdn där sk. användas t. bergsbrukets behof 7, 10; br. t. allmogen där 10; prästen där, se **Esbjörn.**
Hökhufvudsberg (Höckhuffudz-) i socknen af samma namn, fogdar där, se **Björn Pedersson; Foss, Joen; Njup, Nils;** knektar dit i arbete 100; smältare och rostvändare dit *ib.;* Mårten Lybeck sk. begifva sig dit att akta K. M:ts bästa 105; drängar och hästar dit 332; ang. bergsbruket där 399; omnämndt 387, 401.
Hökhufvudsström [ɔ: Olandsån], ang. byggnader däri 235.
Hölssiö [Hultsjö?] **fjerding** 125, 178, 433.
Hörningsholm i Mörkö s:n, Hölebo h:d, Södermanl., Svante Stures gd 247, 253, 359, 380.
Höök, Måns 193 noten, 272; br. t. 193.
Hööss (Höss), **Per,** fogde i Hanekinds h:d 189.

I.

Iggön (-geöön) i Hille s:n, Gestrikland 139.
Inge Arvidsson (Arfveds-), afl. 330.
Ingeborg [Åkesdotter (Tott)], fru, Sten Sture d. ä:s maka, afl. 362.
Ingeborg, Ingevald Erikssons enka i Väsby, ö. br. f. henne 229.
Ingel i Stimmatorp 230.
Ingemar [Petri], biskop i Växjö, afl. 430.
Ingerd, fru, i Norge 3.
Ingevald i Väsby 423.
Ingevald Eriksson, hans enka, se **Ingeborg.**
Ingevald Persson, smältare 94.

Ingo, s:n i Vestra Nyland, fullmakt f. kyrkoherde där 230.
Ingrid, hustru, [obest. hvilken], br. t. 111.
Ingrid i Lospånga, hustru, skattefrihet f. henne 94.
Ingrid, Lasse Gudmundssons i Skänninge hustru 367.
Ingrid, Lasse Månssons hustru 171.
Ingrid Larsdotter, enka efter fogden Karl Ingelsson, fatburshustru på Vesterås slott, ö. br. f. henne 206.
Inssegull, se **Ynsegull.**
Instruktion f. Hans Larsson under hans resa i Tyskl. 145; f. svenska sändebud t. åtsk. nordtyska furstar 195.
Interim [beslut i fråga om reformationen] omnämndt 147.
Irsta (Irista), s:n i Siende h:d, Vestmanl. 423.
Isak Nilsson [Banér], fogde på Tavastehus slott och öfver dess län, br. t. 17, 30, 32, 93, 230, 242, 270.
Isenberger, Sivald (Se-), **Rörsmed** (-smidh) 306, 309.
Istrum (-öm), sätesgd och s:n [förenad m. Eggby s:n] i Valle h:d, Vg. 192, 306.

J.

Jagt förbjuden på vissa trakter af Edsveden 311.
Jahan, se **Johan.**
Jakob, hr, prost i Håtuna, br. t. 172.
Jakob i Örsta, hans hustru, se **Malin Pedersdotter.**
Jakob (Jacop) **Andersson,** borgare i Arboga, ö. br. f. hm 244.
Jakob Hendersson, [knekthöfvidsman?], br. t. 186; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 427; [dens.?] omnämnd 284.
Jakob Henriksson [Hästesko], kon:s stallmästare, [f. d.] häradshöfding i Hollola h:d, förl.-br. f. hm 287; br. t. 37, 104 (2 st.), 142; omnämnd 287.
Jakob Johansson, hytteskrifvare 94.
Jakob Jönsson, se **Anna** Jakob Jönssons.
Jakob Jöransson, fogde i Närdinghundra h:d, br. t. 3, 8; förl.-br. f. hm 259.
Jakob Kammarsven (Cammer-) har befattning med skinnkammaren på Stockholms slott 81.
Jakob Larsson, borgare i Stockholm, qvittobr. f. hm 354.
Jakob Månsson, fogde på Hammars gd 157, 188, 216, 238, 264; br. t. 217, 238.
Jakob Nilsson i Rutila by i Virmo s:n, Finl. 118.
Jakob Olsson i Litsleåseboda 29.
Jakob [Olsson?] i Ström, knape 118.
Jakob Olsson, borgare i Vadstena, qvittobr. f. hm 358.
Jakob Scheggenasur 230.
Jakob (Jac-) **Skeppsbyggare** (Schipz-) 79, 156.
Jakob Tomasson (Thommes-) 94.
Jakob (Jac-) **Turesson** (-rsson) [Rosengren] t. Grensholm, br. t. 7, 74, 106, 186, 189, 194, 271; qvittobr. f. hm 43; omnämnd 44—46, 436, 437.
Jelmeren, se **Hjälmaren.**
Jempteland, se **Jämtland.**

Jeneköpung, se **Jönköping.**
Joachim (Jach-), hr, prost i Väderstad, br. t. 172.
Joan, se **Jonas.**
Joen, hr, prost i Rogslösa, br. t. 172.
Joen, hr, prost i Vallerstad. br. t. 172.
Joen, hr, prost i Vinnerstad, br. t. 172.
Joen Andersson, misstänkt att hafva deltagit i Dackefejden m. m. 330.
Joen Andersson i Ålbåssås (?) 223.
Joen Guldsmed (Gulsm-), br. t. 25, 171.
Joen (Jogen) **Jönsson** i Glömsta 264.
Joen Karlsson (Kars-), fogde i Vartofta h:d och på Orreholms gd, br. t. 188, 191, 265; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 427.
Joen Klädskrifvare (kledheskriffare, cledeschriffvere, clä-), br. t. 39 (2 st.), 86, 99, 103; omnämnd 80, 417.
Joen Larsson 102.
Joen (-nn) **Larsson**, fogde i Medelpad, br. t. 227, 229; qvittobr. f. hm 250, 255.
Joen Larsson i Dormsö 176.
Joen [Magni], hr, kyrkoherde i Kuddby, br. t. 107.
Joen Olsson [Gyllenhorn t. Hacksta], br. t. 31, 311, 332, 351, 383; qvittobr. f. hm 352; omnämnd 372.
Joen Olsson [Lilliesparre] t. Asa 125, 433; ö. br. f. hm 178.
Joen Pedersson i Bärsta 102.
Joen Skrifvare (Schriff-), fogde i Möre 231; [dens.?] omnämnd 98.
Joen Smålänning (-leninge), br. t. 232.
Joen (Jon) **Torkelsson** (Torckes-), ihjälslagen 229, 230.
Jogen, se **Joen.**
Johan, prins, kon:s son, arfsmedel tillfallna hm och hans helsyskon 383.
Johan (Ja-) **Apotekare** (-ere) [i Vesterås] 90.
Johan Kristiernsson (Chr-), hr 33.
Johan Pedersson 282.
Johan (Jahann) **Turesson** [Tre rosor] till Gäddeholm, höfvidsman på Nyköping, hr, rr., har anspråk på gods i Norge 36; br. t. 36, 227, 231, 262; ö. br. f. hm 353; omnämnd 213, 252, 363, 431; hans hustru, se **Kristina** [Nilsdotter (Gyllenstjerna)].
Johannes, biskop af Kurland 439 noten.
Jomala, s:n på Åland 281; kyrkoherden där, se hr **Måns** [Petri].
Jon, se **Joen.**
Jonas (Joan, -enn) [Bosson], biskop i Vexjö 123, 430, 431.
Jordala, ortnamn i Viste h:d, Vg. 216.
Jordbyte (-deskijffthe, heffdeskiffte) 41, 118, 148, 152, 205, 288, 292, 306, 344, 350, 371, 377, 407, 420; förbj. mellan svenskar å ena, norrmän och danskar å andra sidan 3; jfr **Bytesbref.**
Jordebok öfver K. M:ts arfgods i Ög. 35.
Jorg, se **Georg.**
Jursta (-ristada), by i Ösmo s:n, Sotholms h:d, Södermanl. 217.
Jutar (-ther), se **Danskar.**
Jute, se **Severin.**
Jägare, se **Sven.**

Jämsä (Jämpsze, Jämpte!), s:n i Tavastl. 242, 270.
Jämtland (Jempte-), laxtionde därifr. 98; utförsel dit af koppar *ib.*
Jäppe Jönsson 276.
Järnskatt, se **Skatt.**
Jönköping (Jeneköpung) 86, 243, 267; ang. dess befästande 16; ang. tillsättande af kyrkoherdebeställningen där 17; spanmål dit 125, 144, 189; borgare där omnämnd 359; ang. djeknarne i därvarande skola 435; **-s län,** ang. Sten Eriksson [Leijonhufvuds] befallningsmän där 143, 144; ang. krigsfolkets aflöning där 187.
Jöns i Berga 253.
Jöns i Engby 73.
Jöns i Husby 281.
Jöns i Lönsta, stämning på hm 87.
Jöns i Ytrelle, länsman [i Tuhundra h:d?], ö. br. f. hm 85.
Jöns Arvidsson [Rosenbjelke], kon:s småsven 205, 363; pass f. hm 224.
Jöns Eriksson (-chzonn), ö. br. f. hm 211.
Jöns Ersson, landbonde 29.
Jöns Haraldsson (-relzson), fogde i Sollentuna, Vallentuna och Seminghundra h:d, br. t. 35, 226.
Jöns [Håkansson], biskop i Linköping [† 1535] 380.
Jöns Håkansson, fogde i Vesterbotten, br. t. 31, 282.
Jöns [Håkansson] **Skrifvare,** köpman i Elfsborg, qvittobr. f. hm 418.
Jöns Ingemarsson [Hjort t. Ornäs], br. t. 29.
Jöns Jöransson 276.
Jöns Knutsson 230.
Jöns Knutsson [Kurck], br. t. 242, 260 noten, 283.
Jöns Månsson, kamererare, ö. br. f. hm 270; br. t. [dens. eller följ.?] 276, 424, 428.
Jöns Månsson (Mo-), befallningsman på Uppsala gd 104, 156, 265, 284, 312; br. t. 37, 39 (2 st.), 40, 86, 95, 97, 158, 188, 221, 226, 228, 265, 268, 271, 275, 296; förl.-br. [f. dens.?] 87; [dens.?] omnämnd 224 noten, 225 noten.
Jöns Olsson i Varggården, förl.-br. f. hm 84.
Jöns Pedersson af (!) Enåsa, frälseman 216.
Jöns Pedersson i Hamre 429.
Jöns Pedersson i Säm 269.
Jöns Persson (Pär-, Peders-), [obest. hvilken] 34, 284.
Jöns [Petri], hr, predikant i Kalmar, prost i Möre, fullmakt f. hm på Ljungby pastorat 4; br. t. 172.
Jöns Skåning (Schonning) sk. förflyttas fr. Åbo t. ryska gränsen 163, 182.
Jöns Socks drengh (?) 14, 94.
Jöns Varuskrifvare i Elfsborg, br. t. 223.
Jöns Vestgöte (Väsg-) [t. Vexö], br. t. 30, 93, 260 noten, 328.
Jöran [obest. hvilken] 336.
Jöran Arvidsson (Arffv-), fogde i Åkerbo, Gullbergs och Memmings h:d, br. t. 90 (2 st.), 274; omnämnd 189, 283.
Jöran (-en) **Ersson** (Erichson) [Gyllenstierna till Fogelvik] 197; br. t. 197, 223.
Jöran Guldsmed, br. t. 108, 170.
Jöran Hansson, br. t. 172.

Jöran (-en) **Jönsson,** fogde på Näs gd och i åtsk. socknar i Dalarne samt vid Garpenberg, ö. br. f. hm 181; br. t. 34, 96, 97, 100, 138, 170, 175, 220, 224, 266, 273, 275, 277; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 429 (2 st.); omnämnd 141, 207, 227, 281, 352, 398; [dens.?] omnämnd 86.
Jöran Krutskrifvare på Stockholms slott 281.
Jöran (-en) **Larsson,** fogde i Medelpad, br. t. 170.
Jöran Larsson [Sparre], fängslad i Tyskl. 402.
Jöran (-en) **Nilsson,** fogde på Hammersta gd, fogdebr. f. hm 105.
Jöran (-en) **Olsson,** fogde öfver Vadstena klosters landbönder 189; br. t. 176.
Jöran Pedersson 72.
Jöran (-en) **Pedersson,** student, ö. br. f. hm 38.
Jöran (Georg) **Trulsson,** kon:s småsven, [dens.?] sk. hafva borgläger på Vadstena 263; sänd med bref till konungen i Danmark 325.
Jöran Tuvesson (Thuffvedtz-) 70.
Jöran (-en) **Åkesson** [Tott] t. Tidö, br. t. 408; qvittobr. f. hm 110; omnämnd 176.
Jösse, h:d i Värml. 299.

K.

(Se äfven under C och Q.)

Kabelgarn (kabell-) t. bergsbrukets behof 114.
Kakubergsgatan i Arboga 290.
Kalajoki by (Kala Johcby) (?) i Salo s:n, Finl. 242.
Kalmar (Calmarne, Ch-), s:n i Håbo h:d, Uppl. 32; omnämnd s. 98, ehuru den gd Klef, som där säges ligga i Kalmar s:n, troligen är Klef i *Alunda* socken.
Kalmar (Calmarne, -mara), stad och slott i Smål. 185, 202, 231, 268, 270, 290, 294, 296, 304, 432, 435; predikant där 4; spanmålsförråd där 116; afkastningen af afveln där *ib.*; knektarne där sk. ersättas med andra 117; spanmål dit 125; förhandl. vid tidigare möten där åberopade 324, 389; borgare där omnämnd 400; dat.-ort 386—420; befallningsman där, se **Germund Svensson** [Somme]; skrifvaren där, se **Peder** [Olsson]; prosten där, se hr **Jöns** [Petri]; **län,** ang. krigsfolkets aflöning där 187; åtgärder mot oroligheter där 294.
Kangoij, Olof (-eff), i Kylvackala by 428.
Kanningala (Ca-), bol i Norrfinland [Karinkylä? Enl. Arwidsson i Handl. t. uppl. af Finl. häfder, D. 8 (1856): s. 113, = *Karinkala*], bortförl. 287.
Kappe, Knut, borgare i Åbo 369.
Karijs, personnamn (?) 278.
Karin, hustru, i Utanmyra 192.
Karin, Henrik Olssons i Stockholm hustru 226.
Karinkylä l. **Karinkala,** se **Kanningala.**
Karkku, se **Öfre Sastamala.**
Karl V, kejsare af Tyskl., sändebud t. hm omnämnda 87; ang. Lybeckarnes klagomål hos hm 322 f., 426; ang. hans krig med Frankrike 426; omnämnd 146, 147, 246, 297, 378.
Karl Bengtsson [Månesköld t. Seglinge], br. t. 29.

Karl (-ll) **Holgersson** (Hål-, Hollgärds-) [Gera t. Björkvik], br. t. 6, 74, 91, 186, 189, 235, 292; omnämnd 88.
Karl Ingelsson, fogde öfver några landbönder i Vesterås stift, afl. 206.
Karl (-ll) **Östgöte** (Ösg-, Össg-), skeppare, qvitto f. hm 248, 331.
Kart, Amund, ö. br. f. hm 343.
Karther [= medlemmar af släkten Kart?] 373.
Kasper (Casp-), tysk brefdragare, fångslad i Lund 121, 123, 432.
Kasper (Ca-) **Bössgjutare** (Bissegiuth-, By-) 181, 282.
Kastelholm (Caster-), kungsgd på Åland 265; fogden där, se **Torsten Henriksson.**
Katarina, hertiginna af Sachsen-Lauenburg, kon. Gustaf I:s svärmoder gm hans 1:a gifte, sannolikt åsyftad 196.
Katarina (Chate-) [Gustafsdotter (Stenbock)], kon:s tredje gemål, inbjudning till hennes bröllop 334.
Keell, se **Kettil.**
Kegleholm, se **Käggelholm.**
Kejsaren (Keij:ge M:t), se **Karl V.**
Kelvista, se **Kälfvesta.**
Kennff, Mårten, sk. lämna landet 78.
Kettil (Keell) **Nilsson,** fogde på Linköpings gd, förl.-br. f. hm 86; fogdebr. f. hm öfver landbönder i Åkerbo och Hanekinds h:d 88; br. t. 189, 275, 277.
Kettil (Kädel) **Nilsson,** fogde i Ångermanl. och Medelpad 61, 215 noten [jfr dock 229 noten!].
Kettilsön (Kättellsöön), ort på Edsvedens skog i Vg. 311.
Kifvenäbben (Kijffve-), se **Kivinebb.**
Kil (Kijl), s:n [i Örebro h:d, Närike?] 87.
Kil (Kijll), **Severin** (Söffriin), br. t. 269.
Kilbo fjerding, del af Vestra h:d i Smål. 431.
Kind (Kijndh), h:d i Vg. 267; behof af spanmål där 121; ang. kon:s arfgods där 157.
Kinda (-ndh, -den), h:d i Ög., ang. kon:s arf- o. egna gods där 15, 45; fogde öfver d:o tillsatt 35; ang. krigsfolkets aflöning där 187; br. t. allmogen där 379.
Kinne, h:d i Vg. 355.
Kinsta (Kintha!), gd i Sevalla s:n, Yttertjurbo h:d, Vestmanl. 39.
Kirstin (Ch-, Kh-, Kij-, Cirstine), se **Kristina.**
Kivinebb (Kijffvenäbben), s:n och fäste i S. Karelen 166; ny befallningsman där 410; nya befästningar där *ib.*
Kjula, s:n i Österrekarne h:d, Södermanl., prosten där, se hr **Gregers.**
Klagsarfvet (Clagxarffvid), gdsnamn [i Dalarne?] 220.
Klasbo (Claessebo), gdsnamn [i Vestmanl.] 232.
Klef (-eeff), gd i Alunda [ej Kalmar!] s:n, Olands h:d, Uppl. 98, 232.
Klefven (Cleffv-), **Mats von** (van), fogde på Ulfsby gd, br. t. 131; qvittobr. f. hm 381; omnämnd 180.
Klingesten, Markus, ö. br. f. hm 49; br. t. 115.
Klingsmide i Arboga m. fl. ställen 26; i Stockholm 104.
Klockarefjällen (Kläck-) i Helgesta s:n, Villåttinge h:d, Södermanl. 240.
Kläde (cl-) köpes årligen f. 100,000 mark 80.

Klädskrifvare (cledeschriffvere), se **Joen.**
Knektar (-chter) sk. användas till arbete i bergslagen 68 f., 100; d:o vid Vadstena 251; om deras aflöning m. m. 291, 292, 344, 364.
Knifsmeder (kniffve-), särskildt i Stockholm, skola lära sig klingsmide 26; [i Arboga] 335. Jfr **Svärdslipare.**
Knut Bengtsson, fogde i Lagunda och Hagunda h:d, br. t. 31, 70 noten, 95, 221.
Knut Botvidsson i Skamby, kon:s länsman, ang. en gåfva i spanmål åt hm 107.
Knut Finne (Fh-) [i Arboga] 244.
Knut Haraldsson, häradshöfding i Rasbo h:d, fullmakt f. hm 234.
Knut Ingesson (Ingels-), fogde öfver Alvastra och Skenninge klosters landbor samt på Visingsö 189, 358; br. t. 102, 267.
Knut Jönsson i Skogsgård 159.
Knut Knutsson, [dens. som följ.?]. br. t. 32.
Knut Knutsson [Lillie] till Ökna, br. t. 266, 291.
Knut Persson 100.
Knut Skrifvare, befallningsman på Viborgs slott i Måns Nilsson [Stjernkors'] frånvaro 166; br. t. 190.
Koberg (Co-), **Påfvel** [van] 156.
Kochala, ort på gränsen mot Ryssland 327.
Kock, Anders 185.
Kock, Hans, borgare i Lybeck 31; [dens?] 91.
Kock, Knut 281.
Kocks, Karin, hustru 226.
Kofversta, kyrkohemman i Öster Fernebo s:n, Gestrikl. 5.
Kol t. K. M:ts hyttor, ang. deras beskaffenhet 37.
Kollandt (Co-, Collen), se **Kulling.**
Kollation (col-), se **Fullmakt.**
Kongesätter, se **Kungsäter.**
Konstsnickare (kunstig snidkere) fr. Tyskl. 22.
Konungs- (Konge-, Kongx-), se **Kungs-.**
Kopparberg (Korbärgitt, Kåpperbärg) 314; **-s grufva,** gamla, ang. dess uppränsning 314; omnämnd 230; **-s prästgård,** dat.-ort 84–85.
Kopparberget [= större eller mindre del af Dalarne] 280; fogde där, se **Erik Mikaelsson; Hans Persson.**
Kopparbergsbruk (kupperbrukning) sk. idkas vid Skinnskatteberg 266.
Kopparbergslagen (Kåperbärgit) 49, 67, 219, 240, 266; ö. br. t. allmogen där 20; grytgjutare dit 209.
Kopparfyndigheter (kåppersträck) sk. undersökas 239.
Kopparslagare, se **Alexander; Lasse.**
Korberget (-bärgitt), se **Kopparberget.**
Korck, Eskil, stulit salt 77.
Korndalen, by i Skarstads s:n, Barne h:d, Vg. 278.
Kornskrifvaren i Stockholm, ang. hans uppbörd 35. Jfr **Sven Kornskrifvare.**
Korsholms län i Finl. 142.
Kort, se **Kurt.**
Korventaka, se **Kårffvetaske.**

Krabbe, Anders, ö. br. ang. jordbyte m. hm 306.
Krang (Cr-), ortnamn 180.
Kristiern III, kon. af Danmark 402, 432; br. t. 1, 164, 252, 300, 322, 340, 388, 392, 416; ett br. fr. hm t. Gustaf Olsson [Stenbock] omnämndt 111, 124, 201, 375, 387; svar därå d:o 119, 201; gripen tysk brefdragare sänd t. hm 121; br. fr. hm omnämndt 164, 375; hans brefdragare omnämnda 224.
Kristiern (Chr-) **Ivarsson** (Iff-), br. t. 219.
Kristiern (Chr-) **Pedersson** på Gamla Silfberget, br. t. 93, 102, 283.
Kristina (Cirstine) [Eriksdotter (Gyllenstjerna)], fru, i sitt 2:a g. Lars Turesson [Tre rosors] gemål, br. t. 307.
Kristina (Chirstin) **Mikaelsdotter** (Michils-), hustru, i Arboga, ö. br. f. henne 244.
Kristina (Chr-, Khir-, Kijr-) [Nilsdotter (Gyllenstjerna)], fru, Johan Turesson [Tre rosors] gemål, kon. Gustaf I:s moders halfsyster, br. t. 36, 371, 377; omnämnd 213, 233; ö. br. f. henne 353.
Kristoffer (Chr-) **Nilsson,** kon:s stallmästare, br. t. 14.
Kristoffer (Chr-) **Vintappare** (-per) 175 (2 st.), 233; ö. br. f. hm 233.
Kronoberg (Cronebärg), slott i Småland., boskap därifr. t. Hammars gd 125, 157; dat.-ort 430—436; befallningsmannen där, se **Nils Birgersson** [Rosenqvist]; skrifvare där, se **Måns; -s län,** ang. krigsfolkets aflöning där 187.
Kronor (croner), engelska, [myntslag] 60.
Krukmakare (-kemakere), se **Frans.**
Krumme, Nils, [t. Örboholm], rr., br. t. 187, 253, 291; [dens:s?] gd i Vadstena omnämnd 343.
Krummedik (-dijke), **Eggert,** hr, afl., hans enka, se **Marina** [Jensdotter (Göye)].
Krut (kruut) t. vildskyttarnes behof 94; **-makare,** se **Anders; -skrifvare,** se **Jöran.**
Kråkerum, by i Mönsterås s:n, Stranda h:d, Småland. 315.
Kuddby, s:n i Björkekinds h:d, Ög., kyrkotionde där bortskänkt 107; prästen där, se hr **Joen** [Magni].
Kulling (Collens, Collandt!), h:d i Vg. 52, 368.
Kumla, s:n och h:d i Närike, prästgården där dat.-ort 297—299.
Kumo (-å), s:n och gd i Finl. 131; **-gårds län** 256.
Kungsfodringen (konungz-) i Nordmarks h:d, vederlag för 333; i Bankekinds h:d, ang. 438.
Kungs-Norrby, se **Norrby.**
Kungs-Vallby (Konungzvalby) i Närike, dat.-ort 299.
Kungsäter (Kongesätter), s:n i Marks h:d i Vg., prästen där, se hr **Lars.**
Kungsör (Konungs-, Kongxööг, -gzöhr, Ören) 112, 177, 180, 186, 228, 270, 273; br. t. fatbursqvinnan där 101; fogde där tillsatt 105; ang. borgläger där 224; varor dit 309; dat.-ort 234—240, 248—266, 268—284, 429; fogde där, se **Galle, Peder; Tord Olsson.**
Kupperbrukning, se **Kopparbergsbruk.**
Kurahold by (?) i Säxmäki s:n, Tavastl. 230.
Kurck, se **Jöns Knutsson.**
Kurland, biskopen af, se **Johannes.**

Kurt (Kortt, Corth) **Pipare** (-ere) 271; ö. br. f. hm 234.
Kurt van Flensborg, tysk köpsven 126, 178, 179, 181 (2 st.), 197; jfr **Nijkirk, Kort.**
Kuru (-re), s:n i Satakunda 428.
Kyllösa (Kylöse), by i Sevalla s:n, Ytter-Tjurbo h:d, Vestmanl. 229.
Kylvackala by 428.
Kyrkbyggnad, tionde anslagen till 233.
Kåpper- eller **Kåper-,** se **Koppar-.**
Kårffvetaske [Korventaka?], **Anders,** borgare i Åbo, ang. jordbyte m. hm 256.
Kädel, se **Kettil.**
Käffverne, se **Kärrbo.**
Käfsjö (Käffzöö), s:n i Östbo h:d, Smål. 313.
Käggelholm (Kegle-), gd i Ödeby s:n, Glanshammars h:d, Närike 182, 188, 220, 265, 269, 278; salt ål dit 86; ållonfläsk dit 91; ang. stenkörning där 103; fogde där, se **Anders Eriksson.**
Kälfvesta (Kelvista), by i Spånga s:n, Sollentuna h:d, Uppl. 148.
Källarsven, se **Måns.**
Kärkoijla, ortnamn i [Uskela s:n, Egentl.] Finl. 229.
Kärnbo (Kärne), s:n i Selebo h:d, Södermanl. 52.
Kärrbo (Käffverne), s:n i Siende h:d, Vestmanl. 76.
Kättellsöön, se **Kettilsön.**
Kölberg, gdsnamn (i Norge?) 28.
Kölen (Cöllen), **Henrik von,** br. t. 269.
Köpenhamn (-haffn, Coppenhagen) 305 noten; skepp därifr. i Nyköping 227; förhandl. vid tidigare möten där åberopade 324, 340 f.; mottagningsort för ett kon:s bref t. kon. i Danmark 343 noten.
Köping (-ung), stad i Vestmanl. 87, 94, 248.
Köpsvenner, tyska, om tillstånd f. dem att draga åt Tyskl. 27.
Körne, se **Öfver-Jerna.**
Körning, Mats, br. t. 10.

L.

Ladege [?], gdsnamn i Tillinge s:n, Åsunda h:d, Uppl. 179.
Lage (-ghe) **Truedsson** (Trulls-, Trudtz-) [Ulfstand] 77, 111, 117, 119, 124, 201, 330, 375, 424, 425.
Lagga, s:n i Långhundra h:d, Uppl. 87.
Laggahusby (Hussebylagga), gd i Lagga s:n, Långhundra h:d, Uppl., bortförl. 87.
Lagmansräntan af Ångermanl. och Medelpad bortförl. 63.
Lagunda, h:d i Uppl. 179; fogde där tillsatt 105.
Lake, Harald, fogde i Östra Värmland, br. t. 11, 40, 220.
Lambrekt (-icht) **Didriksson** (Dijrick-), fogde i Svartlösa och Sotholms h:d, Södermanl., br. t. 3 noten; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 424.
Lampis, s:n i Tavastl., förskrift f. en bonde där 93.
Landa, gd och s:n i Kullings h:d, Vg. 52.
Landsknekt, se **Måns.**

Lapparne (-pefinner) vid Varanger, tvist ang. skatten af dem 392 f.; **-fogdar,** svenska 392.
Lappvesi (Lapevijsij), s:n och h:d i Södra Savolaks 405; br. t. menige man där 403; d:o omnämndt 414; ang. restantiers indrifvande där *ib.*
Larentz Kälsson, se **Lars Kettilsson.**
Lars, biskop i Uppsala, se **Laurentius Petri.**
Lars, hr, kyrkoprest i Gärdslösa, br. t. 172.
Lars, hr, prost i Horn, br. t. 172.
Lars, hr, kyrkopräst i Kungsäter, br. t. 172.
Lars, hr, kyrkopräst i Lerbo, br. t. 189.
Lars, hr, kyrkopräst förr i Nysätra, sedan i Uppsala, br. t. 172.
Lars, hr, kyrkopräst i Rasbo, br. t. 172.
Lars, hr, prost i Vendel 88.
Lars, hr, kyrkopräst i Årdala, afl. 381.
Lars, M:r, »Gamle», i Strängnäs, afl., testamentsmedel efter hm 245.
Lars Eriksson (-chzonn), ö. br. f. hm 130.
Lars Jespersson, br. t. 399.
Lars (Larentz) **Kettilsson** (Kälsson) **Guldsmed,** M:r 39, 399; beställningsbr. f. hm 42; br. t. 110, 180.
Lars Knutsson 139.
Lars (Lasse, Lave!) **Olsson** [Björnram], fogde i Helsingl., br. t. 24, 90, 95, 98, 102, 108, 171, 224, 227, 266; omnämnd 138, 225.
Lars Orgelekare (-läkere), danskfödd man i kon:s tjänst 296.
Lars Siggesson [Sparre], rr. 36, 402; br. t. 101, 103, 108, 182, 187, 266, 283.
Lars (Lasse) **Sölfköpare** [vid Salberget], afl. 108, 109, 173.
Lars Turesson (Turs-) [Tre rosor] till Penningby, br. t. 33, 226, 312; har anspråk på gods i Norge 36, 252; omnämnd 78; hans hustru, se **Kristina** [Eriksdotter (Gyllenstjerna)].
Laryd (-dt), gd i Bergstena s:n, Vedens h:d, Vg. 52.
Lasse i Hälla 423.
Lasse Andersson i Törslunda 181.
Lasse Bertilsson, fogde öfver »K. M:ts egna arfgods, som ligga till Kungsör», br. t. 220, 221.
Lasse Bertilsson Cusionpärest i Suterla (?) by 229.
Lasse Björnsson [i Gefle] 234.
Lasse Bältare (Be-), prebendefogde [i Ög.] 189; br. t. 232, 262.
Lasse Eriksson (Erichxson), fogde i Närike och på Rekarne, br. t. 103, 180, 188, 222, 264, 184; [dens.?] omnämnd 265.
Lasse Eriksson (-chzonn) i Kälfvesta, ang. jordbyte m. hm 148, 149.
Lasse Gudmundsson i Skänninge 367; hans hustru, se **Ingrid.**
Lasse Halvordsson i Nuttö 268.
Lasse Hansson, fogde öfver kon:s arf- och egna gods i Ög. med Kinda och Ydre h:d 15, 40, 189; fogdebr. f. hm 35; sk. öfvertaga Olof Jönssons jordebok och skrifvare *ib.;* br. t. 152.
Lasse Hallandsfare (Hallens-, Halend-), fogde öfver Vreta klosters landbor 189; br. t. 351.
Lasse Jonsson, ljugit sig t. K. M:ts bref 102.
Lasse Jönsson, erlagt sakören f. »falskt sölfköp» 396.

Lasse Jönsson (Joens-), fogde öfver kyrko- och prästlandbönder i Nyköpings län, br. t. 3 noten, 101, 102; qvittobr. f. hm 56, 381.
Lasse Jönsson i Åsby 276.
Lasse Kopparslagare (Kå-), egt hus i Vadstena 360.
Lasse Larsson, fogde öfver åtsk. rättaredömen i Södermanl. [se D. XXII: s. 242], br. t. 40, 271; omnämnd 183.
Lasse Månsson, hans hustru (el. enka?), se **Ingrid.**
Lasse Nilsson i Lisjö 266.
Lasse (Lars) **Olsson,** borgare i Elfsborg, br. t. 263; ö. br. f. hm 204.
Lasse Olsson, borgare i Lidköping 420.
Lasse Olsson, borgare i Uppsala 37.
Lasse Olsson i Porvola 30.
Lasse Olsson i Sojniby 428.
Lasse Pedersson, befallningsman på Stegeborg samt fogde i Hammarkinds h:d och i Söderköpings stad, br. t. 173, 208, 229, 233, 272, 275 (2 st.); br. t. hm omnämndt 273; qvittobr. f. hm 367.
Lasse Skrifvare 189.
Lasse Svensson, fogde i Vifolka och Göstrings h:d, br. t. 106, 170, 188, 189, 270.
Lasse Svensson, nybyggare 32.
Lasse Torbjörnsson i Öreby (?) 278.
Lasse Trögdbo (Tröbo), br. t. 31.
Lasse, se äfven **Lars.**
Laurentius [Petri] (bisp Larss), ärkebiskop i Uppsala, br. t. 227, 273, 277, 308.
Lave Olofsson (Oluff-) [förmodl. dens. som Lasse Olsson (Björnram)], br. t. 108.
Laxfiske, K. M:ts, förnödenheter därtill 170; vid Mönsterås *ib.*; sk. igångsättas i Smål. 182, 190, 244; **-fogde,** se **Sverker Simonsson.**
Leal, ort i Wiek (Estland), dat.-ort för Evert Duickers br. t. K. M:t 439—440.
Leijonhufvud, se **Abraham Eriksson; Birgitta Eriksdotter; Margareta Eriksdotter; Sten Eriksson.**
Leksand (Lex-), s:n i Dalarne, rågångstvist där 32; hjelpdagsverken därifr. t. Rankhyttan 176.
Lena, s:n i Norunda och Olands h:d, Uppl. 39.
Lenna (Lena), s:n i Åkers h:d, Södermanl. 58. — Jfr **Länna.**
Lennart (Lee-, Lä-, -nardh, -rtt) **Germundsson,** kon:s silfköpare, (äfven kallad Sölfskrifvare) vid Salberget 28, 408; qvittobr. f. hm 6; br. t. 13, 38, 64, 75, 91, 92, 94, 96, 99, 101, 102, 104, 106, 173, 179, 273, 279, 287.
Lennart (Lenardt) **Vallmästare** (Valmestere) 234 (2 st.).
Lerbo, s:n i Oppunda h:d, Södermanl., prästen där, se hr **Lars.**
Leriesnor l. **Leriavar** (?), gd i Torsångs s:n, Dalarne 240 och noten.
Lerje by (Lerija), nu Lerjeholm, i Angereds s:n, Vätle h:d, Vg. 369.
Lerum, s:n i Vätle h:d, Vg. 307.
Levenberg, ort i Östersjöprovinserna, dat.-ort f. ett omnämndt bref 439 noten.
Lexand, se **Leksand.**
Lid (Lijdh), s:n i Rönö h:d, Södermanl. 58.

Lidköping (Lidekiö-), stad i Vg., borgare där omnämnd 420.
Lignitz (-nis), **Hans von,** befallningsman på Österby gd (?) 39; br. t. 234, 268.
Lilla Mellösa (Mädelösse), s:n i Villåttinge h:d, Södermanl., bortförl. 241.
Lilla Sonneboda, se **Sonnbo.**
Lillie, se **Birgitta** [Bengtsdotter]; **Knut Knutsson.**
Lilliehöök, se **Anders Persson.**
Lilliesparre, se **Joen Olsson.**
Lindesberg (Lindebergit), arbetsfolk dit 40, 429; br. t. bergsmännen där 66; ang. svar till utskickade därifr. 99—100; knektar dit i arbete 100; smältare och rostvändare dit *ib.*; om bergsbruket där 262, 396; finnar dit 263, 429; fogde där, se **Bengt Skrifvare.**
Lindåsen (Linåås), gd i Hudene s:n, Gäsene h:d, Vg. 310.
Linköping (-ung, -chöping) 184; ang. anskaffande af en altarprydnad till domkyrkan där 22; tomter där bortskänkta 185; djäkne vid skolan där sk. blifva skrifvare 283; möte där af prästerskapet öfver hela riket t. rådplägn. [ang. kon:s äktenskap] 308; gd där bortförlänt 379; S:t Seffreds prebende där 380; dat.-ort 369—370, 372—376; ordinarius där, se **Claes** [Hvit], M:r; fogde där, se **Kettil Nilsson; -s stift,** br. t. alla fogdar där 232; prästerskapet där af ålder utöfvat jurisdiktion på Gotland 394.
Linningså (-gzåå) i Österbotten 128.
Linås (-åås), se **Lindåsen.**
Lisa (?), ortnamn 226.
Lisjö (Lissiö), gd i Munktorps s:n, Snefringe h:d, Vestmanl. 266.
Lisslena (Lisle Ene), s:n i Trögds h:d, Uppl. 182.
Lit (Lijdtt), s:n i Jämtl., prästen där, se hr **Måns.**
Litsby (Litis-), by i Täby s:n, Danderyds skplg, Uppl. 149.
Litsleåseboda, gdsnamn [i Vesterås län?] 29.
Livland (Lijff-) 439; tegel därifr. 179.
Ljungby, s:n i S. Möre h:d, Smål., fullmakt f. präst där 4.
Ljusnan (Lyse), ang. fisket däri 113.
Lockmora (Locke-), gd i Torpa s:n »på Vesterräkerne» [o: Åkerbo h:d, Vestmanl.] 240.
Lodvijka, se **Ludvika.**
Lofön (Loffön), ö och s:n i Färentuna h:d, Uppl. 184.
Lohärad (Loohäred), s:n i Lyhundra h:d, Uppl. 172; prosten där, se hr **Peder.**
Loimijoki, s:n i Satakunda 256.
Lojo, s:n i Vestra Nyland 93.
Long-, se **Lång-.**
Lospånga (Loospång), gd i Dingtuna s:n och h:d, Vestmanl. 94.
Lothringen 164.
Lubeke, se **Lybeck.**
Luckila (-kijll), gd [i Birkala s:n?] 283.
Ludvika (Lodvijka), gd och s:n i Dalarne 398.
Luggenhusen, Jurgen, Evert Duickers tjenare och fullmäktig 440.
Lukas (Luch-) **Apotekare,** M:r 104; pass f. hm 174.
Lund (Lh-), stad i Skåne 121, 123, 432; Helgeands kloster där omnämndt 121, 432; landtdag beramad där 297.

Lundby i Markims s:n, Seminghundra h:d, Uppl. 28.
Lundby, s:n och by i Ö. Hisings h:d, Vg. 204.
Lüneburg (Lyneborg), hertigen af, 402.
Lüneburg (Lynenborg), **Henrik van** 177; br. t hm fr. utvald kon. Erik 427.
Lüttich, Valentin von, kon:s sekreterare, br. t. 28, 267; omnämnd 246.
Lybeck (Lubeke, -bech, Lybbecke) och **Lybeckarne** (Lubischen) 27, 147, 196, 246, 297, 340 f., 388 f., 402, 426; brefdragare därifr. 178; förbud mot seglats dit 230, 320, 351; ang. dess hos kejsaren förda klagomål öfver förlusten af privilegierna i Sverige 322 f.; deras skrifvelse rör. d:o aftryckt 322 noten; nya privilegier dem erbjudna 389.
Lybeck (Lybbech, -ich), **Mårten von,** fogde vid Hadaberg, sedan vid Hökhufvudsberg, fullmakt f. hm 8; förl.-br. f. hm 34; br. t. 96, 105; omnämnd 51.
Lyhundra, h:d i Uppl., ö. br. t. allmogen där 258.
Lyneborg (Lynen-), se **Lüneburg.**
Lyrestad, s:n i Vadsbo h:d, Vg., ö. br. t. allmogen där 289.
Lyse, se **Ljusnan.**
Lysing (-ssning), h:d i Ög. 135, 268, 281; häradshöfding där, se **Tord Skrifvare.**
Långe (Lo-) **Barken,** namn på ett fartyg 79.
Långebro (Lon-), mosse på Öland 6.
Långeön, ort på Edsvedens skog i Vg [i Hellestads s:n, Gäsene h:d?] 311.
Långfors (Longfårs) hytta 75.
Långheden, skogstrakt mellan Dalarne och Vestmanl. 21.
Långhundra (Longhundratt), h:d i Upl. 86.
Långvik (-vijk), obest. ortnamn 256.
Låttfisk [afkastning af andel i fiske?] 163.
Läckö, gd i Kållandsö s:n, Kållands h:d, Vg., höfvidsman där, se **Sture, Svante; län,** räntan af präst- och kyrkolandbor där bortförl. 247, 268.
Länna, gd i Almunge s:n, Närdinghundra h:d, Uppl. 259, 260.
Länna (Le-), s:n i Frötuna skplg, Uppl. 78. — Se äfven **Lenna.**
Lästa i Blädinge s:n, Allbo h:d, Arvid [Elofsson (Rosenbjelkes)] gd 205.
Löckö (-öö), ortnamn [i Finl.] 276.
Löfsta (Lösta), se **Vesterlöfsta.**
Lönsta (Lööˢ) [?] i Kils s:n [Örebro h:d, Närike?] 87.
Löta (Löötha), gd i Bettna s:n, Oppunda h:d, Södermanl. 240.

M.

Magdeburg, stad i Tyskl. 146.
Maker = **Gemak.**
Malin, Nils Smältares hustru i Svepnäs 221.
Malin Pedersdotter, Jakobs i Örsta hustru 73.
Malm, se **Stora Malm.**
Malma (Malm), s:n i Åkerbo h:d, Vestmanl. 278.
Malmby, Öfre (Åffvan), i Tenala s:n, Finl. 183.
Mansbot 220, 264; sk. ej utkräfvas 229.
Marbo, Truls, br. t. 420.

Marchen, se **Markim.**
Mareme, se **Marum.**
Margareta Eriksdotter [Leijonhufvud], kon:s framlidna gemål (vår salige husfru, vår nådiga fru) 111, 185, 235, 238, 278, 383; ang. distributionen af hennes testamentsmedel 173.
Margareta (-grethe) **Olofsdotter** (Oleffz-), ö. br. f. henne 87.
Mariet (-rijett), hustru, enka efter Per Andersson 423.
Marina [Jensdotter (Gøye)], fru, hr Eggert Krummediks enka, afl. 205.
Marit (-riedt) **Sigfridsdotter** (Siff-) 86.
Mark (-ck, -ch), h:d i Vg. 267, 422, 441; gård där bränd af danskar 117, 124; behof af spanmål där 121; ang. prästernas vederlag där 172.
Markim (Marchen), s:n i Seminghundra h:d, Uppl. 28, 73.
Marknader: i Enköping 31, 47; Distings- i Uppsala 89, 95, 97; i Örebro 97.
Markus i Kila 230.
Markus Bengtsson, fogde öfver kon:s arf- och egna gods i Örby län, br. t. 28, 70 noten; omnämnd 33.
Markus (-chus) **Finne** sk. öfvertaga bergsbrukets ledning vid Hadaberg 105.
Markus Hammarsmed 39, 90, 98; pass f. hm 89; fullmakt att taga folk i tjänst *ib.*
Marsås (-rssåås), by i Käfsjö s:n, Östbo h:d, Smål. 313.
Marum (-reme), s:n i Skånings h:d, Vg. 420.
Mats Bertilsson, fogde på Ekholmens gd, fogdebr. f. hm 105.
Mats Hytteskrifvare [vid Salberget] skall ej qvarstanna där 104.
Mats Larsson, fogde 27, 89, 178; [dens:s?] enka, se hustru **Agnes.**
Mats Mikaelsson, fogde [vid Stigsbo?], br. t. 70 noten, 222.
Mats Månsson i Bärby, hans hustru 31.
Mats Pedersson [Wilken] i Strömsby, ang. frälsefrihet f. hans gd 355.
Mats (-ttz) **Persson** (Peders-), br. t. 187; [t. dens.?] 280; omnämnd 281, 318.
Mats Skrifvare (Schriffv-), innehaft vågen i Stockholm 154.
Mats Skrifvare, »som var hos Måns Nilsson» 187.
Mauritz (Mo-), hertig af Sachsen 146, 246.
Mauritz Olsson [Stake], fogde i Dalsland, br. t. 221, 396; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 427; qvittobr. f. hm 339.
Mecklenburg (Mekelnpurg, Mächelborg), sekreterare därifr. 148; br. fr. hertiginnan där omnämndt 402; hertigen där, se **Georg; Henrik.**
Medelpad (Melpåde, Mädelpada, Mälpade) 178, 215 noten; lagmansräntan därifr. bortförl. 63; ang. krigsfolkets aflöning där 187; sälfångst där 227; fogden där, se **Joen Larsson; Jöran Larsson.**
Medhammar, gdsnamn [i Hagebyhöga s:n, Aska h:d, Ög.?] 173.
Mellösa, se **Lilla Mellösa; Stora Mellösa.**
Melpåde, se **Medelpad.**
Meuss, Peter 290.
Mielunna, se **Mjelldrunga.**
Mikael (-chell), hr, prost i Gåsinge, br. t. 172.
Mikael (-chel) **Bösseskytt** (By-), afl. 204.
Mikael (-chel) **Helsing,** fogde på Eskilstuna gd och öfver alla präst- o. kyrkolandbönder på Rekarne, br. t. 95, 171, 182, 221, 271.
Mikael (-chell) **Jönsson** fr. Lojo s:n, ang. ett arf efter hans son 93.
Mikael (-chell) **Olsson,** afl. 395.

Mikael (-chell) **Pedersson**, ö. br. f. hm 48.
Mikael (-chell) **Påfvelsson** i Valkamaby 429.
Mikael (-chell) **Ryss**, skinnare, 275; sk. arbeta vid Gripsholm 88.
Mjelldrunga (Mielunna), s:n i Gäsene h:d, Vg. 360.
Mjöd (miödt) 275, 282; rijsk (= fr. Riga) 85; **-källare** på Stockholms slott 282.
Mjöhund, se **Bertil Jöransson.**
Mjölnare (mölnere), se **Erik.**
Mjösebo (Miössboda), by i Högsby s:n, Handbörds h:d, Smål. 285.
Mora, s:n i Dalarne, del af tionden där bortförl. 181; qvitto på kyrksilfver därifr. 218; del af tionden där t. kyrkobyggnad 233; kyrkoprästen där, se hr **Birger Johansson.**
Morgongåfvobref omnämndt 70.
Moritz, se **Mauritz.**
Mossdikning påbjudes 5—6.
Motala (Mott-), dat.-ort 366—7; fogden där, se **Sven Bondesson.**
Munk (-ck), **Nils**, f. d. befallningsman i Uppsala 122, 297.
Munktorp, s:n i Snäfringe h:d, Vestmanl. 266.
Münster (Mö-), **Henrik van**, tysk knekthöfvidsman 162.
Munsterås, se **Mönsterås.**
Murmästare t. kyrkobyggn. i Gefle 57, 58; se äfven **Anders; Hök, Måns; Olof; Påfvel Henriksson.**
Mustring, se **Mönstring.**
Myckeläng (Myklinge), gd i Tynderö s:n, Medelpad 215 noten, 229.
Myckletha, se **Möklinta.**
Myklinge, se **Myckeläng.**
Mynt, olika slags främmande, omnämnas jämte deras vigt 60; **-skrifvare**, se **Mårten.**
Målare, se **Bengt.**
Månesköld, se **Karl Bengtsson.**
Måns, hr, i Jomala, se **Måns** [Petri].
Måns (Mo-), hr, kyrkopräst i Lit, ö. br. f. hm 98.
Måns, hr, prost i [Östra?] Skrukeby, br. t. 172.
Måns, hr, prost i Trosa, br. t. 172.
Måns, hr, prost i Vimmerby, br. t. 172.
Måns (Mo-) i Rom 102.
Måns i Råby 270.
Måns (Mo-) **Birgersson** (Bijres-), K. M:ts landbofogde i Vesterås län, br. t. 29, 30, 86, 220, 266, 270; ö. br. f. hm 76.
Måns (Mo-) **Eriksson** (-ckson), kon:s länsman, mördad, hans enka 36.
Måns Ersson i Lundby 28.
Måns Guldsmed i Uppsala 275.
Måns Ivarsson (Iffv-), fogde i Norrfinland, Clemet Hansson [Oliveblads] svåger, br. t. 118, 174; bragt om lifvet gm trolldom och förgift 328; omnämnd 175.
Måns (Mo-) **Johansson** [Natt och dag] till Bro, rr., br. t. 15, 40, 74, 126, 158, 177, 186, 194, 196, 283; omnämnd 123, 181, 223, 436.
Måns Jönsson 316; br. t. 237.
Måns Jönsson i Strängnäs, br. t. 10; [dens.?] omnämnd 81.

Måns Källarsven, fjerdingskarl i Lappvesi h:d 406.
Måns Landsknekt (-zknecht), borgare i Vesterås 141.
Måns, Länge, fogde öfver kyrko- och prästlandbor i Läckö län 247; br. t. 268.
Måns Nilsson [Stjernkors], befallningsman på Viborgs slott 166, 325.
Måns Nilsson [dens. som föreg.?], br. t. 92; omnämnd 187.
Måns (Mo-) **Pedersson** [Silfversparre] till Hakunge 73.
Måns [Petri], hr, kyrkoherde i Jomala, br. t. 281.
Måns Redesven 87.
Måns Skrifvare på Kronoberg, br. t. 187.
Måns Svensson (i Söderköping) 127; br. t. 139, 181, 208.
Måns Svensson [Somme] på Vesterby 235, 236.
Mårten i Mälby, ö. br. f. hm 229.
Mårten Fiskblötare 28.
Mårten Filipsson (Philipusson) 28, 29.
Mårten (Morth-) **Hansson**, afviken fogde 16, 37.
Mårten Henriksson, br. t. 92; br. t. hm omnämndt 86; omnämnd 92, 281.
Mårten Larsson i Heikilä 270.
Mårten Myntskrifvare (Mynthe-), br. t. 188.
Mårten Mårtensson 94.
Mårten Olsson i Dagalössa, smältare 277, 278.
Mårten Varuskrifvare 186.
Mächelborg, se **Mecklenburg.**
Mädelby, se **Mälby.**
Mädelöse, se **Lilla Mellösa; Stora Mellösa.**
Mälaren (-lerne) 384.
Mälby (Mädel-), by i Sevalla s:n, Ytter-Tjurbo h:d, Vestmanl. 229.
Mälhammar (Mäd-), by i Tumbo s:n, Vesterrekarne h:d, Södermanl. 221.
Mälpade (Mädel-), se **Medelpad.**
Märta [Eriksdotter (Leijonhufvud)], fru, Svante Stures gemål, drottning Margaretas syster 183.
Möckleby, [**Norra**], s:n på Öland 172; prosten där, se hr **Per** [Larsson].
Möklinta (Myckletha), s:n i Öfvertjurbo h:d, Vestmanl. 28, 275.
Mölnere, se **Mjölnare.**
Mönster, Henrik von, se **Münster.**
Mönsterås (Mu-), K. M:ts laxfiske där 170.
Mönstring (must-) i Vg. 83, 84, 175; i Smål. 91; i Finl. 162, 179; i Dalarne 237; i Strängnäs och Vesterås stift 266; i Norrland 318.
Möre 294; se äfven **Norra Möre; Södra Möre.**
Mörkö (-öö), s:n i Hölebo h:d, Södermanl. 253.
Möte ifrågasatt mellan danskar och svenskar 376.

N.

Narfve (-ffve) **Svensson** (Svenonis), hr, kyrkopräst vid Gamla Norberg, qvitto-br. f. hm 169.
Narva, stad i Ingermanland 412.
Natt och Dag, se **Måns Johansson.**

Nederländerna (Batavia), pass f. ett fartyg dit 151; jfr **Holland.**
Nerdingehundret, se **Närdinghundra.**
Nes, se **Näs.**
Nibble (Nijbbele), gd antagl. i Dalby s:n, Hagunda h:d, Uppl. 221.
Niburg, se **Nyborg.**
Nicolaus [Hvit], se **Claes.**
Nijhusen (-ssen), **Anders van** 87.
Nils, hr, prost i Hussberga (?), br. t. 172.
Nils i Backa, se **Nils Lagesson.**
Nils i Ekeby 228.
Nils Beltsson 87.
Nils Birgersson 386.
Nils Birgersson [Rosenqvist], befallningsman på Kronobergs slott och i Vexiö stad samt i Kinnevalds, Allbo, Konga och Norrvidinge h:d, br. t. 38, 123, 231, 330, 378; hans br. t. K. M:t 430; omnämnd 120, 375.
Nils Birgersson Skrifvare, br. t. 187.
Nils Dalkarl (Dalekarn, Daale-) 398; pass f. hm 31.
Nils Eriksson beröfvats sin styfson 38.
Nils Eskilsson, knekthöfvidsman i Ög., br. t. 38 och noten; förl.-br. f. hm 135.
Nils Eskilsson i Svillinge 39.
Nils Hansson i Skillsta 270.
Nils Henriksson, hr, afl. 3.
Nils Ingesson, fogde på Kumo gd, ett hans br. omnämndt 131; br. t. 256, 260 noten, 280; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 428, 429.
Nils Jakobsson (Jå-), underfogde [på Väsby gd?] 284.
Nils Jakobsson i Sandeboda 264.
Nils Jespersson (Jä-) 29; br. t. 92, 296, 399.
Nils Johansson på Främsbacka 180.
Nils Jönsson 100.
Nils Jönsson i Hillerstorp, ö. br. f. hm 313.
Nils Jönsson i Iggön 139.
Nils Knutsson, fogde på Tynnelsö, fogdebr. f. hm 105; br. t. 271.
Nils Lagesson i Backa 230, 286.
Nils Larsson i Bogärdet 183.
Nils Mikaelsson (Michel-) i Heikilä 270.
Nils Olsson, uppsyningsman vid Hökhufvudsberg 7; fogdebr. f. hm 34.
Nils Olsson på Hinseberg, br. t. 38, 39.
Nils Olsson i Krang, knekt 180.
Nils Olsson i Vyhialast by 429.
Nils Olsson i Äijneby 32.
Nils Olsson (Olavi) **Helsing,** M:r, skolmästare i Strängnäs 58, 59.
Nils Pedersson [Silfversparre] på Holma 123, 177, 431, 432; br. t. 228.
Nils Pedersson [obest. hvilken] 101, 284.
Nils Pedersson i Kuraholdby (?) 230.
Nils Pedersson i Varggårde by, smältare 277, 278.
Nils Persson i Glömme, ö. br. f. hm 360.
Nils Persson [obestämdt hvilken], br. t. 91.
Nils Skolmästare (Scholemestere), M:r, i Strängnäs, br. t. 106.

Nils Skrifvare (Scriff-) [i Finl.], br. t. 264.
Nils Smed (-dh) 141, 398.
Nils Smältare i Svepnäs, hans hustru, se **Malin.**
Nils Spellesson upptagit ödeshemman 105.
Nils Svensson, borgare i Jönköping, qvittobr. f. hm 359.
Nils Sågare (-ere) 189.
Nils Transkytt (-neskytte), pass f. hm 223, 233.
Nils Tulesson (Tuls-), fogde i Åkerbo h:d samt i Arboga och Köpings städer, br. t. 38, 39, 87, 94, 101, 104, 177 (2 st.), 187, 193, 221, 273, 274, 277, 278, 280, 335; br. t. hm omnämndt 86; omnämnd 40, 222, 280; ö. br. f. hm 289.
Nils Östgöte, fogde i Snefringe och Tuhundra h:d, br. t. 94.
Njup (Ni-), **Nils,** f. d. befallningsman vid Hökhufvudsberg, afl. 99, 101.
Nockeby (Nå-), gd i Bromma s:n, Sollentuna h:d, Uppl. 226.
Noorlanden, se **Norrland.**
Nor, s:n i Grums h:d, Värml. 191.
Nor-, se **Norr-.**
Nora, hemman i Viborgs s:n, Finl. 83.
Noraskog (-schoga), s:n och bergslag i Vestmanl., br. t. bergsmännen där 66; ang. svar t. utskickade därifr. 99—100; fogde där, se **Bengt Skrifvare;** jfr **Norebergslagen.**
Norberg, Gamla, kyrkopräst där, se hr **Narfve Svensson.**
Nordingrå, s:n i Ångermanl. 61.
Nordmark (Normarcken), h:d i Värml., br. t. allmogen där 333.
Nore prebenda i Strängnäs (uppkallad efter byn i Ytter-Enhörna s:n, Selebo h:d?) 59.
Norebergslagen (-bärgzlagenn, Norebärg) 211; ö. br. t. menige bergsmän där 261.
Norge (-rige) 392; svenska anspråk på gods där 1, 36; frälseman därifr. eger gods i Sverige 3, 36; br. t. rr. där 28; ang. utförsel dit af skinnvaror 31; ärjemark på gränsen mot 63; klagomål öfver personer där 375; tvist ang. skatten af lapparne på gränsen mot 392.
Norman, Georg (Jören), br. t. 28, 267; omnämnd 51 noten, 223 noten, 246.
Normarcken, se **Nordmark.**
Normlösa (-malössa), s:n i Vifolka h:d, Ög. 235.
Norra Möre, h:d i Smål., spanmålsbrist där 115, 116; fogden där, se **Joen Skrifvare.** Jfr **Möre.**
Norrbo (Norbo), h:d i Vestmanl. 39.
Norrbotten (-rebotn) 31, 167, 392.
Norrby, s:n i Öfver-Tjurbo h:d, Vestmanl., prästen där, se hr **Olof.**
Norrby (Når-) [Kungs-], gd i Brunneby s:n, Bobergs h:d, Ög. 130, 193, 272, 273; dat.-ort 307—309, 367—369, 436—438; fogden där, se **Holst, Jakob.**
Norrbärke (Norre bärke), s:n i Dalarne 210; silfvergrufva där upptagen 261.
Norrköping (Norköpungh, Nör-), Berga qvarn där bortförl. 49; ang. den nya tullordningens publicerande där 139; borgare där omnämnd 283; omnämndt 72, 170, 171, 172, 189, 209, 223, 270, 438; prosten där, se **Bruse, Nils.**
Norrland (Noorlanden) 57, 318; ang. fiskelägenheter där o. utförsel af skinnvaror därifr. 62; hästar därifr. t. Salberget 97; pass dit 223; ang. upp-

sökandet af bergverk där 223, 233; utskrifning af krigsfolk därifr. 298; arbetsfolk därifr. vid slottsbyggn. i Uppsala 311.
Norrmännen (de norske), deras sätt att bygga sågqvarnar 397.
Norrvidinge (Norvidinga), h:d i Småland. 431.
Norsborg, se **Hunhammar.**
Nuttö (Nötie) [n. m. Öfver- och Ytter-], byar i Börstils s:n, Frösåkers h:d, Uppl. 268.
Nyborg (Niburg), stad i Danmark, mottagningsort f. ett kon:s bref till Kristiern III 391 noten, 394 noten, 417 noten.
Nyen, ort [sedan stad] i Ingermanland 412.
Nygård, en K. M:ts gd i Ög. 371.
Nijkirk (-kercke), **Kurt**, köpman fr. Flensborg, [möjl. identisk med den flere ggr nämnde Kurt van Flensborg (se denne), och tydligen förväxlad med Berndt Schurman] 301 noten, 302 noten.
Nykyrka (-kirckio), s:n i Södra Karelen, jord t. prästbolet och ett messrede samt klocka t. kyrkan där 129.
Nyköping (-ung) 227, 231, 232, 262; höfvidsman där, se hr **Johan Turesson** [Tre rosor]; **-s län**, fogde där, se **Lasse Jönsson**; **-s skärgård** 298.
Nyland, landskap i Finland, 337, 409.
Nyrhi, Måns Pedersson, orostiftare i Lappvesi h:d 406.
Nyslott (-slåt), stad och slott i Savolaks 129; humle dit 370; **-s län** 260; ang. allmogens besvär där 370, 415; ang. skattespanmålens forsl. därifr. 413; befallningsmannen där, se **Fincke, Gustaf**; underfogden där, se **Anders Nilsson.**
Nysätra (-sättra), s:n i Lagunda h:d, Uppl. 172; f. d. kyrkoprästen där, se hr **Lars.**
Nytagen, torp [i Nors s:n, Värml.?] 191.
Nårby, se **Norrby.**
Näfverhult (Nävershultt), gd i Norunge (nu Norska skogsbygds) s:n, Kullings h:d, Vg. 52.
Närdinghundra (Nerdingehundret), h:d i Uppl. 260; ö. br. t. allmogen där 258; fogden där, se **Jakob Jöransson.**
Närike 211, 284, 299; allmogen där befrias fr. stenkörning t. Käggelholms gd 103; d:o sk. ej besväras m. dagsverken t. Lindesberg 263; fogden där, se **Lasse Eriksson.**
Närsbo (-bodha), gd i Alingsås (n. m. Ödenäs) s:n, Kullings h:d, Vg. 52.
Näs [i Yttertjurbo h:d?], ortnamn 39.
Näs (Nääs), hemman i [Eke-] Byborna s:n, [Bobergs h:d, Ög.?] 130.
Näs (Nes, Näss, Nääss), gd i Husby s:n i Dalarne 264, 398; varor dit 208; fogden där, se **Jöran Jönsson.**
Näs (-ss) [Uppsala-Näs], s:n i Ulleråkers h:d, Uppl. 282.
Näsbyggere, bymännen i **Näsbyggebyn** i Leksands (nu Siljansnäs) s:n i Dalarne 32.
Näshulta (Nässhultt), s:n i Österrekarne h:d, Södermanl. 58.
Nävershultt, se **Näfverhult.**
Nörköpungh, se **Norrköping.**
Nötie, se **Nuttö.**

O.

Ofvansjö, s:n i Gestrikl. 88.
Oland, h:d i Uppl., fogde där, se **Björn Persson.**
Olandsån, se **Hökhufvudsström.**
Oliveblad, se **Clemens Hansson.**
Olof (-eff), Nils Krummes skrifvare 187.
Olof (-eff), hr, prost i Eneby, br. t. 172.
Olof (-eff), hr, kyrkopräst i Norrby 34, 109, 173; br. t. 92.
Olof, hr, prost i Rappestad, br. t. 172.
Olof (-eff), hr, prost i Risinge, br. t. 172.
Olof (-uff) i Glia 26.
Olof (-eff) **Andersson**, fogde vid Gamla Silfberget, hans räkenskap omnämnd 102; br. t. 225, 228, 230; omnämnd 350, 387.
Olof (-eff) **Andersson** i Testeby, ö. br. f. hm 105.
Olof Andersson Skrifvare, br. t. 187.
Olof (-eff) **Anderssons** gd i Gefle 93.
Olof (-uff) **Arvidsson** 430, 431.
Olof (-eff) **Bosson**, dräng 31.
Olof (-uff) **Eriksson**, höfvidsman öfver skyttarne i Vg., »vår nådige herres fodermarsk i Vg.», br. t. 7, 83, 175, 183, 297; qvitto f. hm 249.
Olof (-eff) **Finne** på Kopparberget 280.
Olof (-uff) **Hansson** 291.
Olof (-eff) **Hansson**, knekt »som sig med K. M:ts sekret försett hafver», sk. häktas 92.
Olof (-eff) **Hemmingsson** 276.
Olof Hermansson, borgare, tullskrifvare och befallningsman öfver K. M:ts spanmål i Söderköping, ang. jordbyte m. hm 152; skattefrihet f. hm 184; br. t. 173.
Olof (-eff) **Jonsson** (Joens-), fogde öfver bergsbr. i Gestrikl. och sedan på Stigsbo och vid Stigsbogrufva samt öfver Torsåkers och Ofvansjö s:nr fogdebr. f. hm 88; omnämnd 88, 89, 90, 222; br. t. 24, 97, 222.
Olof (-eff) **Jopsson** 232.
Olof (-eff) **Jönsson** (Je-), f. d. fogde öfver kon:s landbönder i Ög. 35; hans skrifvare *ib.*; br. t. 86.
Olof (-eff) **Jönsson** i Lisjö 266.
Olof Jönsson i Sanda 223.
Olof (-eff, -uff) **Knutsson** [dens. som följ.?], br. t. 318; »relator» af ärenden, omnämnda i resp. bref 96, 97, 275.
Olof Knutsson, silfskrifvare, qvittobr. f. hm 60, 395; br. t. 273, 279, 356, 386, 400, 408; omnämnd 291, 398.
Olof (-eff) [Larsson], hr, kyrkopräst i Fristad 423, 428.
Olof (-eff) **Larsson**, måg till Olof Matsson i Gefle 174.
Olof (-eff) **Larsson**, kon:s sekreterare, jämte andra t. f. höfvidsman på Stockholms slott 171, 183, 263; qvittobr. f. hm 46; br. t. hm omnämndt 86, 272; br. t. 25, 29, 30 (2 st.), 32, 34—36, 37 (2 st.), 39 (2 st.), 76, 86—89, 91, 92, 94 (2 st), 98, 99 (2 st.), 103 (2 st.), 104, 106 (2 st.), 148, 155, 172, 174 (2 st.), 175 (2 st.), 178, 181 (2 st.), 184, 185, 186 (2 st.), 188, 189, 220,

233, 234, 246, 254, 258, 265, 267 (3 st.), 271, 274 (2 st.), 275 (2 st.), 276, 277, 278 (2 st.), 280 (2 st.), 281 (2 st.), 282 (2 st.), 284, 297; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 423, 429.
Olof Larsson Timmerman 30; [dens.?] 95.
Olof (-eff) **Matsson,** borgare i Gefle 174; qvittobr. f. hm 216.
Olof (-eff) **Matsson** i Näs 39.
Olof (-eff) **Mikaelsson** (Michelsson), br. t. 184.
Olof (-eff) **Murmästare** sk. komma t. Uppsala 276.
Olof Månsson (Mo-), pass f. hm 31.
Olof (-eff) [Månsson] i Hetteskär, br. t. 173, 181.
Olof (-eff) **Månsson** i Kin[s]ta, hans hustru, se **Anna.**
Olof (-eff) **Nilsson** 176.
Olof Nilsson i Mjösebo 285.
Olof Nilsson i Ölanda, ö. br. f. hm 306, 307.
Olof (-eff) **Olsson,** hyttefogde 94.
Olof (-eff) **Pedersson** i Adö 32.
Olof Pedersson i Häggevik 220.
Olof (-eff) **Pedersson** i Lisjö 266.
Olof (-uff) **Pedersson** i Nuttö 268.
Olof (-eff) **Pedersson** i Tomta 87.
Olof (-eff) **Pedersson** [i Vesterås], förl.-br. f. hm o. hans hustru [Birgitta Olofsdotter] 43.
Olof (-uff) **Persson** [Örnefot] på Biurum, br. t. 7, 83, 187.
Olof Simonsson i Myckeläng 215 noten, 229.
Olof Skotte (Skå-) [?] 384.
Olof (-uff) **Skräddare** (Skred-), Sten Eriksson [Leijonhufvuds] fogde i Vestra h:d 431.
Olof (-uf) **Stensson** i Stenbrohult 285.
Olof Svensson i Köping 87.
Olof (-eff) **Toresson** 181.
Olof (Olleff) **Trottesson,** befallningsman på Åbo slott, br. t. 28, 141, 166, 182, 276, 328; omnämnd 163, 281.
Olofsmessan (Olufz-) = 29 Juli.
Olunda (Å-), gd i Falkebergs s:n, Viste h:d, Vg. 216.
Oppunda (-e, Upp-), h:d i Södermanl. 52, 240.
Orgelekare, se Lars.
Orreholmen (Orh-), gd i Skörstorps s:n, Vartofta h:d, Vg. 188, 192, 265.
Oryd (-dt), gd i Hols s:n, Kullings h:d, Vg. 52.
Oslo (Upslo), stad i Norge 252.
Ottvedzbärg, se Åtvidaberg.
Oviken (Ovij-), s:n i Jämtl., prästen där, se hr **Erik** [Andersson].
Oxenstjerna, se Gabriel Kristersson.

P.

Palassioije, ortnamn [i Finl.] 32.
Palne, se Per Persson.
Pass (passportt, pasbord, -dt, passe-) 30, 31 (2 st.), 89, 94, 122, 151, 174, 178, 223, 224, 228, 278, 280.

Peder (Pä-), hr 34.
Peder, hr, prost i Lohärad, br. t. 172.
Peder (Peer), hr, prost i [Vester-]Löfsta 88.
Peder, hr, kyrkopräst i Tuna (Medelpad) 255, 277.
Peder (Peer), hr, prost i Törnevalla, br. t. 172; omnämnd 275.
Peder, M:r, i Strängnäs, afl. 59; hans änka, se **Birgitta Jönsdotter.**
Peder i Frobrunde 181.
Peder, »Långe», i Göljhult 228, 230.
Peder Andersson 187.
Peder (Per) **Andersson,** afl., hans enka, se **Mariet.**
Peder Andersson, fogde öfver kon:s egna landbönder i Smål. 144, 157, 315, 431; br. t. 176, 188, 243, 350; qvittobr. f. hm 395.
Peder Andersson [Hjorthufvud] t. Brandstorp, br. t. 7.
Peder (-dher) [Andersson Svart eller Niger?], hr, kon:s kaplan 308.
Peder Bengtsson, hyttefogde vid Salberget, br. t. 90; omnämnd 91.
Peder (Petther) **Beredare** i Arboga 391.
Peder Björnsson i Gefle 230, 234; jfr **Lasse Björnsson.**
Peder Eriksson i Bergsnäs, ö. br. f. hm 61.
Peder Ersson [på Skänninge], br. t. 29.
Peder Helsing, [f. d.?] fogde på Tynnelsö, br. t. 171, 183.
Peder Jakobsson (Jåps-) i Huseby 182.
Peder Jakobsson i Ösby 6.
Peder Johannis, M:r, ö. br. f. hm på tomt i Vesterås 90; hans fader, se **Johan Apotekare.**
Peder Jonsson i Tullebo, ö. br. f. hm 211.
Peder (Per) **Jönsson** 29.
Peder Jönsson, häradshöfding i Bollebygds h:d, Vg., fullmakt f. hm 234.
Peder Jönsson i Drageryd 285.
Peder Karlsson, M:r, skolmästare i Linköping, br. t. 283.
Peder Knutsson, fogde i Norunda och Vaxala h:d, br. t. 70 noten.
Peder Kristersson (Chr-) i Flishult 350.
Peder Larsson, br. t. 191, 220; omnämnd 220.
Peder Larsson, borgare i Kalmar, som hade vården om K. M:ts varor där, qvittobr. f. hm 400.
Peder (Peer) [Larsson], hr, prost i [Norra] Möckleby, br. t. 172.
Peder Larsson (Laurentij), hr, kyrkopräst i Runtuna, ö. br. f. hm 96.
Peder Larsson i Klasbo 232.
Peder Markusson, fogde på Örby, br. t. 175; omnämnd 174, 175.
Peder Nilsson 30; pass f. [dens.?] 31.
Peder Nilsson, f. d. fogde i Seminghundra h:d 73.
Peder Nilsson, fogde i Östra och Uppvidinge h:d samt öfver kyrko-, klosters- och prebendelandbor i Södra Vedbo och Vestra h:d, br. t. 104.
Peder Nilsson i Korndalen 278.
Peder Olsson [obest. hvilken] 103, 184.
Peder Olsson, fogde öfver skatte- och kronobönder i Lagunda h:d samt S. Eriks, kyrko- o. prästlandbor i Lagunda och Hagunda h:d, fogdebr. f. hm 105.
Peder Olsson i Bäck 6.
Peder Olsson i Dräggsta 181.

Peder Olsson i Nibble 221.
Peder Olsson, borgare i Vesterås, qvittobr. f. hm 319.
Peder (Pelle) **Pedersson,** dräng (»en fåvitsk knekt») 75.
Peder (Palne, Palle, Per) **Persson** (Pedersson), fogde i Åkers och Selebo h:d samt i Strängnäs stad m. m., br. t. 3 noten, 165, 271; qvitto f. hm 245.
Peder (Pelle) **Persson,** fogde [i Finl.], br. t. 190; omnämnd 370.
Peder (Per) [Olsson] **Skrifvare** (Schr-), slottsskrifvare på Kalmar slott 117; br. t. 187.
Peder Skrifvare [i Arboga] 244.
Peder (Per) **Skrifvare** (Schriff-), afl., ang. arf efter hm 183.
Peder Skräddare (Skred-), hans gd i Vadstena omnämnd 343.
Peder Smed [i Väsby?], ö. br. f. hm 229.
Peder, se äfven **Petrus.**
Pedersöre (-rssör), s:n i S. Österbotten, taxa därifr. 374.
Pelle, se **Peder.**
Pels, hyttefogde vid Långfors hytta 75.
Penningby (Peninge-) i Länna s:n, Frötuna skplg, Uppl., Lars Turessons [Tre rosor] gd 307.
Per, se **Peder.**
Pernau (-now), stad i Livland, dat.-ort f. ett omnämndt bref 439 noten.
Pest (pestilentia, »plågen») i Stockholm 78, 271, 276, 281, 298; fara för dess utspridande 234, 269; i Uppsala 311.
Petrus (-ttrus) **Erici** 362 noten.
Petther Beredare, se **Peder.**
Peuthe (?) s:n [månne Pöytis?] i Finl. 264.
Pfalz (-tz) 164.
Philip, se **Filip.**
Pihaiärffve by, se **Pyhäjärvi.**
Pinker [ett slags fartyg] 173.
Pipare (-ere), se **Kurt.**
Pispala (-e), by i Loimijoki [nu Alastaro] s:n, 14.
Pite, prästen där, se hr **Anders.**
Plåtslagare, se **Hertzog, Hans.**
Plåtslageri, lärlingar sk. antagas till att lära sådant 89.
Porvola, gd i Tenala s:n i Vestra Nyland 30.
Posse (På-), **Knut** (-tt), br. t. 187.
Posse, Nils, fogde i Eurepä h:d 14, 410, [dens.?] 326; qvittobr. f. hm 312.
Prebenden, se **Linköping; Strängnäs; Vesterås.**
Precht, rysk fogde, gripen af svenskarne 409.
Prijs, Henrik, borgare i Söderköping 275; qvittobr. f. hm 382.
Privilegier, Lybecks i Sverige 322 f.; från svensk sida Lybeckarne erbjudna 324.
Prosteting (proeste-) 179.
Prästhyttan, gdsnamn 34.
Prästtorp (Preste-), gd i Stora Malms s:n, Oppunda h:d, Södermanl. 52.
Pyhy (-hi), **Konrad von,** ang. hans i utlandet ingångna förbindelser 402.
Pyhäjärvi by (Pihaiärffeby) i Salo s:n, Finl. 242.
Påfvel, M:r, se **Schutz.**
Påfvel Finne, haft en vret i Köping 94.
Påfvel (Påvell) **Guldskedare** (-skeijder) 373.

Påfvel (Påv-) **Henriksson** (Hinrickz-), murmästare vid slottsbyggnaden i Vadstena, bosatt i Söderköping, ö. br. f. hm 366.
Påfvel (Påvell) **Magnusson** (Magni), hr, kyrkopräst i Floda, jordbyte m. hm 240; ö. br. f. hm 266.
Påfvel (-ll) **Svensson,** fogde i Lysings och Dals h:d, Ög. 38 noten, 189, 431; br. t. 171.
Påfvel, se äfven **Hanke Påfvel; Koberg, Påfvel [von]; Schutz, Påfvel.**
Pärlstickare anlända t. Stockholm 87.
Pöytis, se **Peuthe.**

Q.

Qvarn (qvern) sk. anläggas vid mosse 6; i Norrköping bortförl. 49.
Qvarstad på jord 56.
Qvinnerstad, s:n i Gäsene h:d, Vg. 52.
Qvittobref på inlevererade penningar, guld, silfver eller varor 6, 9, 12, 14, 43, 46, 53, 56, 60, 110, 129, 169 (2 st.), 216, 218 (2 st.), 245, 248—250, 255, 299, 312, 319, 331, 339, 352, 354 (2 st.), 356, 358, 359, 367, 369, 372, 374, 380—383, 394, 395, 400, 418 (2 st.), 419.

R.

Ragvald (Rav-), hr, prost i Ekeby, br. t. 70 noten, 172, 184.
Ragvald (Raffveld), »laxkistebyggare» 219.
Rankhyttan (Ranckhytten), gd i Vika s:n, Dalarne 122, 176; fogden där, se **Erik Larsson.**
Rappestad (Rapestada), s:n i Valkebo h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Olof.**
Rasbo, s:n och h:d, Uppl. 172; prosten där, se hr **Lars;** häradshöfding där, se **Knut Haraldsson.**
Raseborg, Kortt van 27, 29 och noten.
Raseborgs län 230.
Rasmus Ludvigsson 145 noten.
Rasmus Nilsson, fogde vid Vånga, Hällestads och Godegårds bergslager i Ög. 91; förl.-br. f. hm 53; br. t. 106, 171; [dens.?] omnämnd 271, 368.
Rasmus Ragvaldsson (Raffvel-), fogde vid Gamla Silfverget (?), senare vid Hada (?), br. t. 88, 264; omnämnd 387.
Rasmus Skåning 351; hans hustru, se **Anna.**
Rautiain (Rhauthija), **Peder,** i Kalajoki by 242.
Ravald, se **Ragvald.**
Redväg (Rijd-), h:d i Vg., 288.
Redzvelle, s:n i Skånings h:d, Vg., [nu en del af Härene s:n i Kinne h:d] 234.
Reffle, se **Reval.**
Reffznes, se **Räfsnäs.**
Refteled (Reptile), s:n i Vestbo h:d, Smål., prästen där, se **Anders.**
Reneforsse ström [i Ög.?] 40.
Reptile, se **Refteled.**

Resta (Ree-), gd i Nysätra s:n, Lagunda h:d, Uppl. 38.
Reval (Reffle, Räffle) 409, 439; ang. inköp af hampa där 82, 89; ang. sjöfarten på 155, 174, 337 f., 412 f.
Rhauthija, se **Rautiain.**
Ribbing, Nils, br. t. 187.
Ribbing, Sven, br. t. 187.
Riddaretorp, gd i Qvinnestads s:n, Gäsene h:d, Vg. 52.
Ridön, ö i Mälaren [se Reg. t. D. XX: s. 410], dat.-ort 233.
Riga (Rijge) 395; hampa sk. där uppköpas 82; ang. sjöfarten på 155, 338; ärkebisk. där omnämnd 439 noten.
Rijdväg, se **Redväg.**
Ringkarleby (Rynckeby), s:n i Glanshammars h:d, Närike 188.
Risbyn (Rijsby), gd [i Grytnäs s:n, Folkare h:d, Dalarne?], malmfyndighet där sk. undersökas 105.
Riseberga (-sberge) **kloster** i Edsbergs s:n och h:d, Närike 29.
Risinge (Rij-), s:n i Finspångs h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Olof.**
Rocklunda (Rök-, Röck-). gd i Odensvi s:n, Åkerbo h:d, Vestmanl. (?) 54.
Roden (Roen), se **Roslagen.**
Roek, se **Rök.**
Rogestorp, se **Roxtorp.**
Rogslösa, s:n i Dals h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Joen.**
Rokevilsrymningen i Sala grufva 400.
Rom, gdsnamn [i Södermanl.] 102.
Romfartuna, s:n i Norrbo h:d, Vestmanl. 87.
Rosenbjelke, se **Arvid** [Elofsson]; **Jöns Arvidsson.**
Rosenbom (Rh-), **Hans** [se reg. t. D. XXII] 39, 296.
Rosengren, se **Jakob Turesson.**
Rosenhonung (-håning), se **Honung.**
Rosenqvist, se **Nils Birgersson.**
Roslagen (Roen) 78; prästerna där sk. lämna understöd t. Hökhufvudsberg 401.
Roslags (Rodzlagz) skärgård 298.
Rostock (Rå-), pass dit 30.
Rotna, gdsnamn 430.
Rott, Arendt, M:r, br. t. hm fr. utvald kon. Erik 423; jfr M:r **Arendt.**
Roxtorp (Roges-, Rogz-) i Högby s:n, Göstrings h:d, Ög., hustru Elins sätesgd 235.
Rud, Otte, dansk höfvidsman på Gotland 35, 394 noten.
Ruda, gd i Högsby s:n, Handbörds h:d, Smål. 285.
Rudelius, syndicus i Lybeck 322.
Runtuna, s:n i Rönö h:d, Södermanl., prästen där, se hr **Peder Larsson.**
Rutila, by i Virmo s:n, Finl. 118.
Ruutt, Otte, se **Rud.**
Ryd, se **Östra Ryd.**
Ryss, se **Hans; Mikael.**
Ryssarne (rydzerne), åtgärder mot deras kringströfvande i Österbotten 128, 167; skärmytsling med dem på gränsen 239; d:o i Finska viken 409; penningar, uppburna af dem »för meterij» 313; förbud mot direkt handel med dem 411.

Rysse [= Rystads?] s:n [i Åkerbo h:d, Ög.?] 171.
Ryssland 392; befästning påtänkt vid gränsen mot 327; gränstvister 393.
Rysta (Rydzsta), gd i Odensvi s:n, Åkerbo h:d, Vestmanl. 193, 220.
Rystad, se **Rysse.**
Råby, gd i Dingtuna s:n, Tuhundra h:d, Vestmanl. 270.
Råd, Norges rikes 252.
Råd, Sveriges rikes, ö. br. t. 344.
Räffle, se **Reval.**
Räfsnäs (Reffznes), kungsgd i Toresunds s:n, Selebo h:d, Södermanl. 236, 269, 271; fogden där, se **Anders Hansson.**
Ränta, se **Skatt.**
Rök (Röck, Roek), s:n i Lysings h:d, Ög. 38 och noten, 135.
Röklunde (Röck-), se **Rocklunda.**
Rönnow, se **Elin** [Korfitsdotter].
Rör [skjutvapen] 167; m. snappelås 86.
Röreby, gd i S:t Ilians s:n i Tuhundra h:d, Vestmanl. 95.
Rörsmed [vapensmed], se **Isenberger, Sevald.**

S.

Sachsen (Sachssn, Saxenn), se **Frans; Katarina; Moritz.**
Safflaxbor, se **Savolaxbor.**
Sakören, Kungl., ang. rätt att uppbära sådana af egna landbönder 353.
Salberget (Salebergitt, Salegruffve) 67, 92, 93, 115, 234, 283; ang. bergsbruket där 13—14, 64, 75, 194, 199, 356, 400; hästar dit 24, 92, 97; silfver därifr. 60; hyttefogde där utnämnes 90, 91; ved dit 95; knektar dit i arbete 100; timmermän dit 101; ö. br. t. allmogen där 108; ang. anställandet af präst där 233; sölfbly dit fr. Gamla silfberget 275; mönstring där 291; s:nr behöfl. f. bergsbruket där 371; blysäljare där, se **Bertil;** silfköpare där, se **Lennart Germundsson.**
Salige andars (sahl. andis) **prebende** (= Pr. animarum) i Vesterås 85.
Salo (-is), s:n i Österbotten 242.
Salsta (Salistada) i Tensta s:n, Norunda h:d, Uppl., Ture Pedersson [Bjelkes] gd 145 noten, 178, 179, 317.
Saltsjön (Salttesiön), spanmål sk. af fogdarne föras dit 35, 72.
Sanda, by i Hargs s:n, Frösåkers h:d, Uppl. 223.
Sandby i Hökhufvuds s:n, Frösåkers h:d, Uppl. 399.
Sandeboda (Sandaboda) [n. v. Boda?], gd i Börstills s:n, Frösåkers h:d, Uppl. 264.
Sandhamn (-mpn), ort i Finland, vid n. v. Helsingfors 32, 174, 413; jfr **Helsingfors.**
S:t Annæ (-e) prebenda i Vesterås 43, 88.
S:t Drotten, se **Drothem.**
S:t Eriks landbor, fogde öfver dem tillsatt i Lagunda o. Hagunda h:d 105.
S:t Ilians kyrka i Söderköping 152.
S:t Ilians s:n, Norrbo h:d, Vestmanl. 54, 95.
S:t Johannis drufvor (druer) 312.
S:t Johannis gränd i Stockholm 32.

S:t Pauli dag [= Pauli conversio = 24 Januari] 121, 432.
S:t Sigfrids (Seffreds) prebende i Linköping 380.
Sare (?) i Kärnbo s:n, Selebo h:d, Södermanl. 52.
Sastamala, se **Öfre Sastamala.**
Satakunda län 428.
Savolaxbor (Savlaxboor, Saff-) 370; misshandlade af Tavaster 167.
Savoniemi (-vonem), ort i Viborgs län, afvelsgd där 411.
Saxen, se **Sachsen.**
Sch-, jfr **Sk-.**
Scheggenasur, Jakob 230.
Schellemora, se **Skällnora.**
Schmidt (-it), **Claus**, Martin Schultens från Flensborg tjenare 304.
Schulte, Martin, köpman i Flensborg 304, 305 noten.
Schurman, Berndt, dansk köpman från Flensborg [förväxlad med Kurt Nijkirk?] 300 ff., 305 noten.
Schutz (Skutz), **Påfvel**, M:r, byggmästare i Uppsala, 279; br. t. 95, 97, 173, 225, 279, 314; ang. jordupplåtelse åt hm 158.
Schärenhagen (Ske-), **Henrik**, tysk köpman 419.
Schävij, se **[Stora] Skedvi.**
Screpsta, se **Skräfsta.**
Seffrid, se **Sigfrid.**
Selö (-a) [Öfver- eller Ytter-?], s:n i Selebo h:d, Södermanl. 172; prosten där, se hr **Henrik.**
Semeskmakare, se **Sämskberedare.**
Seminghundra (Semingzhundret), h:d i Uppl. 73.
Serkeierfvi, se **Säkkjärvi.**
Sevalla, s:n i Ytter-Tjurbo h:d, Vestmanl., tre byar där sk. räknas till Simtuna h:d 229.
Severin (Söffv-) **Jute**, befallningsman på Vesterås slott och i Snäfringe, Siende, Tuhundra och Norrbo h:d, qvittobr. f. hm 53; br. t. 105, 234, 271, 275; [t. dens.?] 269, 279, 408; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 423; omnämnd 234, 401.
Severin (Söff-) **Småsven**, fogde i vestra Värml., br. t. 278, 279; omnämnd 299.
Severin (Söffrin), se äfven **Kil.**
Siende (Sij-), h:d i Vestmanl. 39, 76.
Sigfrid (Siffridh, Seffrid) **Jönsson**, fogde på Öland, br. t. 5, 262.
Sigfrid Martini, kyrkoherde i Uskela s:n, fullmakt f. hm 275.
Sigfridsmessa (Siffr-) [15 Febr.] marknad 430.
Sigge Svensson, fogde öfver biskopslandbönderna i Värml., br. t. 90, 355, 421; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 423; hans br. t. K. M:t 441 [Bil. 4].
Siggiläst, gdsnamn i Pöytis (?) s:n, Finl. 264.
Sigtuna, prästen där, se hr **Anders.**
Silfberget, se **Salberget; Gamla silfberget.**
Silfver, förfalskadt 301 noten.
Silfversparre, se **Måns Pedersson; Nils Pedersson.**
Sill ifrågasatt att importeras fr. Danmark 77.
Sillvik (-levijk), torp i Botkyrka s:n, Svartlösa h:d, Södertörn 421.
Silvard, se **Sivard.**

Silvester, se **Sylvester.**
Simon Andersson Skrifvare, tullskrifvare i Stockholm 37, 114.
Simon Dalkarl (-lekarll) sk. hafva borgläger på Gripsholm 220.
Simon Larsson i Siggiläst 264.
Simon Snickare (Snidkere) 93.
Simon Tomasson (Thomessonn) [Tavast], befallningsman på Åbo, br. t. 256, 328.
Simtuna, s:n och h:d i Vestmanl. 229; **prosteri** 88.
Simundö, se **Sunnenöö.**
Sivald Rörsmed, se **Isenberger, Sivald.**
Sivard l. **Silvard Tordsson** sk. hafva en kronogård 355.
Siöerssås, se **Sjösås.**
Sjögården (-dt) i Grofvare s:n, Ås h:d, Vg., Arvid Claesson [Ugglas] gd 41.
Sjöholm i Östra Vingåkers s:n, Oppunda h:d, Södermanl., Erik Johansson [Ulfs] gd 36, 252.
Sjölunda (-de), ortnamn 283.
Sjösås (Siöerssås), s:n i Uppvidinge h:d, Smål. 38.
Skallemore, se **Skällnora.**
Skamby i Kuddby s:n, Björkekinds h:d, Ög. 107.
Skallemora, se **Skällnora.**
Skara (Sch-), själakoret där 441; **stift,** br. t. alla fogdar där 232; ang. prostlandbönderna där 441; f. d. biskopen där, se **Sveno Jacobi.**
Skarkier (?), s:nnamn 172; prosten där, se hr **Brynolf.**
Skarstad (-da, -sta), s:n i Barne h:d, Vg. 172, 278; prosten där, se hr **Torbjörn.**
Skatt (ränthe), ang. dess utgörande på Värmlandsberg 11; i järn får bytas mot sådan i penningar 165; ang. uppbördssättet af 168; af lapparne i Norrbotten 392 f.
Skattefrihet 59, 76, 94, 306 f., 353, 361, 369; t. särsk. ändamål f. Elfsborgs stad 161.
Skedvi, se **[Stora] Skedvi.**
Skeen (Skeden), by med fiskeri i Annerstads s:n, Sunnerbo h:d, Smål. 86.
Skellisnäs, se **Skällsnäs.**
Skeppare, se **Hans; Humble, Anders.**
Skeppsbyggare (schipz-), se **Jakob; -bygge** i Kalmar 116; i Finl. 131.
Skeppsskrifvaren (skipzscriffv-) i Stockholm 79.
Skepptuna (Scheff-), s:n i Seminghundra h:d, Uppl. 28.
Skerenhagen, Henrik, se **Schärenhagen.**
Skifte, se **Arfskifte; Jordbyte.**
Skillingar (skijllinger), engelska 60.
Skillinge, se **Sköldinge.**
Skillsta (Skällestada), by i Dingtuna s:n, Tuhundra h:d, Vestmanl. 270.
Skinberga s:n, se **Skönberga.**
Skinnare, se **Mikael.**
Skinnkammaren på Stockholms slott, nycklarne därtill illa förvarade 81.
Skinnvaror, qvitto på inlevererade sådana 9; sk. inköpas f. kon:s räkn. 19, 407; böra ej utföras fr. Vesterbotten t. Norge 31; ang. Gefle borgares handel m. 62.
Skinskatteberg (Skinsäckeberg), s:n och bergslag i Vestmanl. 266, 278, 387, 396 f.

Skinskälla (-nisskelle), by i Alsheda [n. m. Ökna] s:n, Östra h:d, Smål. 350.
Skjutvapen, se **Rör.**
Skogsgård, by i Tutaryds s:n, Sunnerbo h:d, Smål. 159.
Skogård (Scho-), **Olof** (-uff), afl., hans enka, se **Anna Josefsdotter.**
Skokloster (clö-) i likanämnda s:n, Håbo h:d, Uppl. 183.
Skolmästare, se M:r **Nils.**
Skotte (Schotte, Skåtte), se **Hans; Olof.**
Skreckenberger [myntslag?] 60.
Skrecksta [Skrikstad?], rättaredöme [i Ög.; (Bobergs h:d?)] 86.
Skrifvare (schriffvere) sk. tagas af djäknarne i Linköpings skola 283; se **Arvid; Bengt; Erik; Eskil; Gudmund; Harald; Joen; Knut; Lasse; Mats; Mårten; Nils; Peder; Peder** [Olsson]; **Simon Andersson; Sven; Tord; Ulf;** jfr äfven **Fiskskrifvare; Kornskrifvare; Krutskrifvare; Sölfskrifvare; Varuskrifvare.**
Skrikstad, se **Skrecksta.**
Skrukeby [antagl. **Östra**], s:n i Åkerbo h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Måns.**
Skräddare fr. Tyskl. i K. M:ts tjänst 155; se äfven **Amund; Erik; Henrik; Håkan; Olof; Peder.**
Skräfsta (Screpsta), gd i Frösunda s:n, Seminghundra h:d, Uppl. 73.
Skute, Hans, afl., hans enka, se hustru **Barbro.**
Skutz, Påfvel, se **Schutz.**
Skyddsbref 373.
Skyttetorp (Sch-) [i Tiveds s:n, Vadsbo h:d, Vg.?], Erik Nilssons gd 56.
Skåne (-na) 121, 297, 432.
Skånella (-nälla, -ille), s:n i Seminghundra h:d, Uppl., prosten där, se hr **Sven.**
Skåning, h:d i Vg. 234; dat.-ort f. Sigge Svenssons br. t. K. M:t 441.
Skåning, se **Jöns; Rasmus.**
Skäggeby (Ske-) [?], gd i Alsheda s:n, Östra h:d, Smål. 350.
Skällestada, se **Skillsta.**
Skällnora (Skälle-, Schellemora!, Skallemora!), gd i Fresta s:n, Vallentuna h:d, Uppl. 33, 90, 156.
Skällsnäs (Skellis-) i Hults s:n, S. Vedbo h:d, Smål., Halsten Bagges gd 176, 243.
Skänninge (Skeninge) 172, 351, 367; ang. rifning af kyrkan där 159; **klosters** landbor, fogde öfver, se **Knut Ingesson.**
Sköldinge (Schöllinge, Skillinge), s:n i Oppunda h:d, Södermanl. 58, 87, 101.
Sköllfvene, s:n i Gäsene h:d, Vg. 172; prosten där, se hr **Anders.**
Skönberga (Skin-), s:n i Hammarkinds h:d, Ög. 366.
Slatte, Lyder, sk. tillh. slottslofven på Vadstena slott 197.
Slatte, se äfven **Elin** [Svensdotter].
Slipare, se **Ultzer, Lennart.**
Slottslofven (-tzlåffven) på Vadstena slott 126, 197.
Slunsta (-ndzsta), gdsnamn 377, 407.
Slöta (Slötte), s:n i Vartofta h:d, Vg., del af tionden där anslagen till vederlag åt prästerna f. mistade landbor 157.
Smed, se **Anders; Nils; Peder.**
Smedberga (Smedie-), gd i Asks s:n, Aska h:d, Ög. 71.

Smedby (-dieby), gd i Hjälstads s:n, Vadsbo h:d, Vg. 254, 274.
Småland 94, 213, 223, 228, 235, 344, 376, 438; räfsteting där 40; mönstring där 91; spanmålsbrist där 115, 116, 120, 124, 144; spanmålsundsättning dit 185, 186; befarade oroligheter där 120, 124, 144, 293; lax- och ålfisken där 177, 190; fogden öfver K. M:ts landbönder där, se **Peder Andersson.**
Smålänning, se **Anders; Joen; Sven.**
Smältare, se **Erik; Henrik; Nils.**
Snefringe (Snävring, -ving), h:d i Vestmanl. 39; fogde där, se **Bagge, Olof.**
Snickare, se **Gregers; Simon.** Jfr **Konstsnickare.**
Sojni by (Soij-) i Kuru s:n i Satakunda 428.
Soldanen, namn på ett fartyg 354.
Sollentuna (Solen-), h:d i Uppl., fogden där, se **Jöns Haraldsson.**
Somme, se **Germund Svensson; Måns Svensson.**
Sonnbo (Lilla Sonneboda), by i Folkärna s:n, Folkare h:d, Dalarne, gd där bortförl. 34.
Spanmål 317; t. Stockholm 3—4; ang. fogdarnes leverans af 35; ang. handel därmed efter orätt mått 47; t. Vestervik 212; sk. erbjudas t. försäljning t. utlandet 262; handel därmed 386; **-shus** i Stockholm 32; i Norr- och Söderköping 72; **-shjelp** t. vissa härad i Smål. 159 f.; **-spris** 231, 232, 262, 267.
Sparre, se **Hebbla** [Siggesdotter]; **Jöran Larsson; Lars Siggesson.**
Spelvik (Spiel-), s:n i Rönö h:d, Södermanl., del af tionden där bertförl. 96.
Spetal, se **Hospital.**
Splijt, Jöns (Je-), norsk frälseman, hans gods i Sverige 2—3, 36; ang. de gods han i Norge tillvällat sig af svenskar 252.
Spreck, Herman, i Arboga, ang. arf efter hm 72, 73.
Spånga (Spongia), s:n i Sollentuna h:d 149; prosten där, se hr **Erik.**
Spåre (Spårre) [egentl. **Bergen**], **Erik** [t. Mälkilä], fogde på Borgå kungsgd och i Helsingfors 327.
Staffan [Andersson], hr, prost i Bälinge, br. t. 282.
Staffan Hofslagare (Hoffslagere), hans hustru 282.
Staffan Larsson, afl. 177.
Staffan Nilsson i Hada bortbytt sin gd till kronan 5.
Staffanstorp [i närheten af Svartsjö] 177.
Stake, Olof, fogde i Bälinge och Ulleråkers h:d, fogdebr. f. hm 105; omnämnd 186, 228.
Stake, se äfven **Mauritz Olsson.**
Stallmästare, kon:s, se **Jakob Henriksson** [Hästesko].
Stedzleören, se **Städselören.**
Stegeborg (Steke-, Stä-) 108, 189, 223, 318, 367, 374; dat.-ort 379—386; befallningsmannen där, se **Lasse Pedersson.**
Sten, hr, se **Sture.**
Sten Bengtsson, br. t. 187.
Sten (-een) **Eriksson** [Leijonhufvud], rr., br. t. 16, 30, 143, 183, 378; br. t. hm fr. utvald kon. Erik 422, 424; br. fr. hm omnämndt 117; omnämnd 77, 112, 136, 171, 175, 176, 198, 243, 307, 388, 431; hans fru [Ebba Månsdotter (Lilliehöök)] omnämnd 144.
Sten Eriksson sk. hafva borgläger på Gripsholm 263.
Sten Jönsson i Ruda 285.

Stenbock, se **Beata Gustafsdotter; Gustaf Olsson; Katarina** [Gustafsdotter].
Stenbrohult, by i Elghults s:n, Uppvidinge h:d, Smål. 285.
Stenhuller (?), se **Hans.**
Stenqvista, s:n i Österrekarne h:d, Södermanl. 58.
Stigsbo (Stigeboda), gd [i Husby s:n, Dalarne, på gränsen mot Gestrikl.?] 88, 222, 227; **grufva** (Stigzbodaberg) 88—90, 97; bergsbruket där sk. nedläggas 386 f.
Stimmatorp (Stymbetorp), by i Åsheda s:n, Uppvidinge h:d, Smål. 230.
Stjernkors, se **Måns Nilsson.**
Stjernsund, se **Sund.**
Stobbe äng under Hunhammar, se detta ord.
Stockholm (Stoch-), stad och slott, spanmål dit 3—4; sängkläder och lax dit fr. Tavastehus 18, 19; ang. vederlag för de fattige i hospitalet där 25; ang. knifsmederna där 26, 104; ang. de tyska köpmännen där 27; spanmålshus där 32; S:t Johannis gränd där *ib.*; kornskrifvarens där uppbörd 35; rum på »gamla slottet» där upplåtet åt tullen 37; skattefrihet där 59; pest där 78; kopparupplag där 89; br. t. det handelsidkande borgersk. där 114; ö. br. på vågen där 154; fartyg därifr. vestvart 155; ang. sjöfarten därifr. på Danzig, Riga och Reval *ib.*; fisk dit fr. Finl. 168; br. t. borgmäst. o. råd där 185; spanmålspris där 212; ölfat dit fr. Gripsholm m. fl. ställen 248, 271, 272; fisk därifr. t. Lindesberg 263; fisk och salt därifr. t. Uppsala 265; fara f. pestsmitta därifr. 234, 269; »racketebanan» där 277; åtgärder m. anl. af pesten där 281, 298; ang. en kammare på slottet där *ib.*; fatburshustrun där *ib.*; dat.-ort 1—2, 145 noten, 422—423; omnämndt 40, 46, 68, 103, 171, 174, 179, 180, 183, 202, 233, 247, 258, 264, 266—268, 270, 271, 274—276, 278, 279, 300, 309, 318, 336, 350, 352, 354, 372, 376, 384, 418, 419, 429; **-s län** 35; **-s slott,** ang. förvaltn. med klädesförrådet där 80, 81; mjödkällaren där 281; krutskrifvare där, se **Jöran;** K. M:ts befallningsmän där, se **Erik Håkansson** och **Olof Larsson.**
Stommen (-mpnen), gd i Grofvareds s:n, Ås h:d, Vg. 52.
[**Stora**] **Malm,** s:n i Oppunda h:d, Södermanl. 52; gd anslagen t. prästbordet där 180.
[**Stora**] **Mellösa** s:n (Mädelöse), Askers h:d, Nerike 102.
[**Stora**] **Skedvi** (Schävij), s:n i Dalarne 273.
[**Stora**] **Tuna,** s:n i Dalarne 261, 275.
Stralsund (Stråål-) 294.
Stranda, h:d i Smål., br. t. prosten där 172.
Strå, s:n i Dals h:d, Ög., se **Broby.**
Stråbok, Henrik, student, fått järn t. sitt uppehälle 376.
Stråålsund, se **Stralsund.**
Strängnäs (Strengnäss, -nääs), för.-br. f. skolan där 58; gd där bortförl. *ib.*; Nore prebende där 59; djäknar ur skolan där i K. M:ts tjänst 106; ang. rätt f. borgarena där att betala järnskatten i penningar 165; omnämndt 10, 245; skolmästaren där, se M:r **Nils; stift,** ang. krigsfolkets aflöning där 187, 266.
Ström, gd i Töfsala s:n i Norrfinland 118.
Ströming, ang. fisket af 77.

Strömsby i Vekkelaks s:n, Ö. Nyland, Mats Pedersson [Wilkens] gd 355.
Strömserum (-mszrum), by [n. m. gd] i Ålems s:n, Stranda h:d, Smål. 344.
Stufvenäs, gd i Hallstorps s:n, S. Möre h:d, Smål. 243.
Sture, Sten, d. y., Sveriges rikes föreståndare, afl., »hr Steens tid» omnämnd 375.
Sture, Sten, d. ä., Sveriges rikes föreståndare, afl. 205, 217, 362; ang. kon:s rätt t. arf efter hm 363.
Sture, Svante, till Hörningsholm, rr., kon:s svåger, höfvidsman på Läckö, br. t. 30, 93, 183; ö. br. f. hm 247, 359, 379; omnämnd 34, 253, 268, 274.
Stut (-tt), **Jöns** 230.
Stut (-tt), **Mats,** fogde vid Sala grufva, br. t. 13, 86, 93 (2 st.), 94, 97, 98, 99, 102, 171, 194, 233, 268.
Stut (-tth), **Mårten** 231.
Styfver (styffver), franska 60.
Stymbetorp, se **Stimmatorp.**
Stålarm, se **Erik Arvidsson.**
Stålhafvet i England 426.
Ståther, engelska [myntslag] 60.
Städselören (stedzle-), klagomål öfver 136.
Stäkeborg, se **Stegeborg.**
Stämning (stemp-) [på personer o. menigheter] 32, 87; omnämnd 73.
Suffrentzer [utländskt myntslag] 60.
Sund [n. m. Stjernsund] i Husby s:n, Dalarne 48, 49.
Sund (-dhä), s:n på Åland 38.
Sundby, gd i Ö. Ryds s:n, Danderyds skplg, Uppl. 270.
Sune Svensson i Smedberga 71.
Sunnenöö [Simundö?] i Börstils s:n, Frösåkers h:d, Uppl. 353.
Sunnerbo, h:d i Smål. 20, 435; ang. kon:s arfgods där 157; ö. br. t. allmogen där 159; d:o t. knektarne där 364; ang. krigsfolkets aflöning där 187; register på arfgodsen där 188; fogden där, se **Anders Persson** [Lilliehöök].
Surköpungh, se **Söderköping.**
Sutaregården (Sutere-) i Vreta klosters s:n, Gullbergs h:d, Ög. 333.
Suterlaby (?) i Uskela s:n, Egentl. Finl. 229.
Svansta, gd [i Kernbo s:n, Selebo h:d], Södermanl. 102.
Svante, hr, se **Sture.**
Svart, Olof (-uff) 162.
Svartemunka (-themuncka), ortnamn 26.
Svartsjö (-thesiö), kungsgd i Färentuna s:n och h:d, Uppl. 34, 178, 186, 281; varor dit 202; fogden där, se **Henrik Simonsson.**
Sven, befälhafvare på ett fartyg 151.
Sven, biskop, se **Sveno Jacobi.**
Sven, f. d. skrifvare på Vadstena slott 74.
Sven, hr, prost i By 88.
Sven, hr, prost i Ekerö, br. t. 70 noten, 172.
Sven, hr, prost i Skånella, br. t. 172; omnämnd 188.
Sven Andersson [obest. hvilken] 37; förl.-br. f. 105.
Sven Andersson, fogde [obest. hvilken], br. t. 3 noten, 179, 274, 275.

Sven Andersson, fogde i Öknebo, Daga och Hölebo h:d, Södermanl., br. t. 271.
Sven Birgersson (Byrie-), fogde i Gestrikland, br. t. 24, 25, 32, 33, 139, 174, 198, 224, 227, 230, 234; omnämnd 63, 225.
Sven Bondesson, fogde i Motala 367.
Sven Eriksson i Österhvarf 71.
Sven, Gode 94.
Sven Hansson, fogde i Hammarkinds h:d 189.
Sven Joensson 266.
Sven Jägare (Jegere) 233.
Sven Kornskrifvare, br. t. 233, 274.
Sven Månsson, borgare i Stockholm 53, 188, 271, 372.
Sven Nilsson, afl. 256.
Sven Nilsson, fogde [obest. hvilken], br. t. 69, 317; [en annan?] 70 noten.
Sven Persson 30.
Sven Smålänning (-leninge), fogde i Gestrikl., br. t. 88.
Sven Vestgöte, fogde i Sollentuna, Vallentuna och Seminghundra h:d samt Danderyds skplg 73.
Sveno Jacobi, f. d. biskop i Skara 441.
Svenske, Eskil 28.
Svepnäs, gd i Norrby s:n, Simtuna h:d, Vestmanl., [nu på Sala stads område] 221.
Sverker (-kell) **Simonsson,** K. M:ts laxfogde [vid Elfkarleby], br. t. 225; förl.-br. f. hm 107; omnämnd 170, 171.
Svillinge, by i Fellingsbro s:n och h:d, Vestmanl. 39.
Svin få ej beta på vissa trakter af Edsveden 311.
Svinngarn (Svine-), s:n i Åsunda h:d, Uppl. 371.
Svärdsjö, s:n i Dalarne, **-gille** 218.
Svärdslipare, ang. verkstadslägenhet för dem i Uppl. 226; jfr **Knifsmeder.** Se äfven **Erik.**
Sylvester (Sil-) **Låssmed** 99.
Syn mellan två gdr 280, 281.
Systerbäck [på gränsen mot Ryssland] 327.
Sågare, se **Nils.**
Sågbräder till skeppslast 384.
Sånden [?], namn på den plats, där Vadstena slott byggts 365.
Säpsjudare (såpesiudere), ryska, i arbete vid Gripsholm 88.
Säby, s:n i Norra Vedbo h:d, Smål. 144, 243.
Säkkjärvi (Serkeierfvij), s:n i Södra Karelen 405.
Sälfångst 227.
Säm, s:n i Kinds h:d, Vg. 269.
Sämskberedare (semeskmakare), ryska, arbeta f. kon:s räkning 258.
Sätela (-tille), s:n i Marks h:d, Vg. 422.
Sätra (-ä, -thre), gd i Röks s:n, Lysings h:d, Ög. 38 och noten, 135.
Säxmäki, s:n i Vestra Tavastl. 230.
Söderala (Sörala), s:n i Helsingl. 113.
Söderbärke (Södrebärcke), s:n i Dalarne 170, 210, 211 [Bärcke!].
Söderköping (Su-, -ungh, Sur-) 72, 108, 126, 152, 189, 208, 209, 275, 277, 366, 367; br. t. borgmäst. där 87; ö. br. f. de fattige i hospitalet där 171;

hospitalet [där?] 87; ang. Kort van Flensborgs gods där 127; ang. den nya tullordningens publicerande där 139; ang. tillsättandet af kyrkoherde där 179; fullmakt f. d:o 262; borgare där omnämnd 382; tullskrifvaren där, se **Olof Hermansson; -s skärgård** 298.

Södermanland, rådet och adeln där sk. underrättas om föreskrifna rustningar 299.

Södertelje (Tälie) 271. Jfr **Telje.**

Södra Möre, h:d i Smål., spanmålsbrist där 115, 116; fogden där, se **Joen Skrifvare.**

Söffverin (-frin), se **Severin.**

Sölfköpare, se **Lars; Lennart Germundsson; -skrifvare,** se **Lennart Germundsson; Olof Knutsson.**

Sörala, se **Söderala.**

T.

Taipala [nu Taipalsaari], s:n i Södra Savolaks 405.

Tarsånger, se **Torsång.**

Tavast, se **Simon Tomasson.**

Tavastehus (Taffvestehuss, Tavesthuuss) **slott,** ang. afveln där 17—18; skatten från länet sk. där uppbäras 189; befalln.-mannen där, se **Isak Nilsson** [Banér]; **-s län** 127, 142, 182, 257; br. t. fogdarne där 189.

Tavaster [invånarne i Tavastland] utöfvat våld och slagit under sig jord 167.

Tavastland, oroligheter på gränsen af 167.

Taxa af jordagods 3; [= ränta] 358; [skattetitel] af socken 374.

Telje (-lge), s:n i Öknebo h:d, Södermanl., kanikdelen af tionden där bortförl. 38.

Tenala, s:n i Vestra Nyland 183.

Tensta (Tönstha), s:n i Norunda h:d, Uppl. 39.

Testamentssilfver 380; efter präst 56, 381.

Testeby i Tillinge [nu Vårfrukyrka] s:n, Åsunda h:d, Uppl. 105.

Thomas, se **Tomas.**

Thuteryd, se **Tutaryd.**

Tickanen, Olof, i Pyhäjärvi by 242.

Tidö (-öö) i Rytterne s:n, Snefringe h:d, Vestmanl., Jöran Åkesson [Totts] gd 110.

Tierp (Tij-), s:n i Örbyhus h:d, Uppl., **-s prosteri** 88.

Tijdenäs, kronogd i Sunds s:n på Åland [= Tjudanäs i Finströms s:n?] bortförl. 38.

Tillinge, s:n i Åsunda h:d, Uppl. 105, 179, 278, 371.

Tingsmåla, gd i Tingsås s:n, Konga h:d, Smål. 123, 177, 430.

Tingsryd, gd i Tingsås s:n, Konga h:d, Smål. 123, 177, 430.

Tiohärad (Tie-), lagsaga, omfattande sydvestra och mellersta delarne af Småland 438.

Tionde (tiende) af svedjebruk och ärtåkrar i Dalarne 21; del däraf t. hospitalet i Stockholm 26; t. Gamla Silfberget 88; t. Stigsbo grufva 89; ang. dess användning 160; prissättning på 432; bortförlänt t. olika personer och ändamål 30, 38, 39, 53, 58, 86, 87, 92, 96, 107, 125, 157, 171, 178, 181,

189, 228, 233, 267, 279; får lösas m. penningar 124, 137, 222, 227; jfr **Biskopstiondestadga.**
Tjudanäs, se **Tijdenäs.**
Tjust, h:d i Smål. 228, 250; ang. krigsfolkets aflöning där 187; ang. allmogens där besvär 214; br. t. allmogen där 228.
Toffelmakare, se **Henrik.**
Tolfsbo, se **Tullebo.**
Tomas (Th-), köpman på Garpenberg, erlagt sakören f. »falskt sölfköp» 396.
Tomas (Thomes) **Eskilsson** (-elson) 29.
Tomas Nilsson, fogde, br. t. 70 noten.
Tomas (Th-) **Persson** (Peders-) 28; [dens.?] 104; annan man (Thomme) 29.
Tomta, gd i Romfartuna s:n, Norrbo h:d, Vestmanl. 87.
Torbjörn, hr, prost i Skarstad, br. t. 172.
Torbjörn (Tör-) **Tidemansson** (Tijdemandz-) 98.
Tord i Rysta 193, 220.
Tord Grytgjutare (-tegiutere), afl., hans enka, se **Anna.**
Tord Månsson, knekt 364.
Tord Olsson, fogde på Kungsör 309.
Tord Skrifvare sk. hafva borgläger på Kungsör 224; [dens.?] fullmakt som häradshöfding i Lysings h:d 281.
Torpa (-ppa) i Länghems s:n, Kinds h:d, Vg., hr Gustaf Olsson [Stenbocks] gd 288, 357, 383.
Torpa, s:n i Ydre h:d, Ög., prästen där, se hr **Bertil.**
Torpa, s:n i Åkerbo h:d, Vestmanl. (»på Vesterräkarne») 240.
Torslunda (Törs-), [antagl.] i Torstuna s:n och h:d, Uppl. 181.
Torsten [i Hammarby] 38.
Torsten Eriksson, afl. 70.
Torsten Henriksson, fogde på Åland och Kastelholms slott, qvittobr. f. hm 394; förl.-br. f. hm 38; br. t. 225, 283; omnämnd 265, 281.
Torsten Pungmakare, hans gd i Vesterås 88.
Torstuna, h:d i Vestmanl., **prosteri** 88.
Torsåker (Tårs-), s:n i Gestrikl. 88, 222.
Torsång (Tarsånger), s:n i Dalarne 240.
Tott, se **Brita** [Olofsdotter]; **Claes Claesson; Ingeborg** [Åkesdotter]; **Jöran Åkesson; Åke Claesson.**
Tranevik (-vijk), nybygge »på Edsveden» i Vg. [sannolikt i Gäsene h:d] 310.
Transkytt (-neskytte), se **Nils.**
Trenön (-öön) [?], i närheten af Vaxholm 156.
Tre rosor, se **Gustaf Johansson; Johan Turesson; Lars Turesson.**
Trolldom (troldoom), orsak till dödsfall 328.
Trolle, se **Anna** [Arvidsdotter].
Trosa (Trossa), stad och s:n i Hölebo h:d, Södermanl. 172; prosten där, se hr **Måns.**
Trued Gregersson [Ulfstand], hr, afl. 37.
Trästena, Norra och Södra, byar i Trästena s:n, Vadsbo h:d, Vg. 274.
Tröbo, se **Lasse Trögdbo.**
Trögd, h:d i Uppl. 179; ang. arbetsfolk därifr. t. hyttorna 174; fogde där, se **Anders Håkansson;** underfogden där, se **Verme, Håkan.**

Tuhundra, h:d i Vestmanl. 39; ränta f. länsmännen där 85; fogde där, se **Bagge, Olof.**
Tull till Stockholms stad af tyske köpsvenner 27; förordning ang. 131, 139, 151.
Tullebo [nu Tolfsbo?] i [Söder] Bärke s:n, Dalarne 211.
Tullkammaren i Stockholm sk. förläggas i »gamla slottet» 37.
Tumbo (Tunbo!), s:n i Vesterrekarne h:d, Södermanl. 221.
Tuna [gd i Rystads s:n, Åkerbo h:d, Ög.] 45; hjälpdagsverken dit 321.
Tuna, s:n i Medelpad, 255, 277; f. d. kyrkoprästen der, se hr **Peder.**
Tuna, s:n i Dalarne, se **Stora Tuna.**
Tunbo, se **Tumbo.**
Tunnelssöö, se **Tynnelsö.**
Ture Pedersson (Persson) [Bjelke] t. Salsta, br. t. hm omnämndt 284; br. t. 62, 187, 283, 315; ö. br. f. hm 178; omnämnd 145 noten, 179, 318; pass f. hm 178.
Turinge, s:n i Öknebo h:d, Södermanl., kanikdelen af tionden där bortförl. 38.
Turkarne, ang. rykten om deras förhållanden 146.
Tutaryd (Thute-), s:n i Sunnerbo h:d, Smål. 159.
Tynnelsö (-lssöö, Tun-, -siö) 171, 186, 228; fogde där tillsatt 105; jfr **Nils Knutsson; Per Helsing.**
Tyskland (Tyslangh!, Tysz-, Tyss-, Tydz-) 29; konstsnickare därifr. 22; varor beställda därifr. 31; bref därifr. uppsnappade i Skåne 121; instruktion f. Hans Larsson under dennes resa dit 145; skräddare därifr. 155; ang. spanmålsutförsel dit 198, 219, 229, 233; spanmålen dyr där 213; pass dit 278; underrättelsers inhämtande därifr. 294; oroväckande nyheter därifr. 296, 297; järn t. uppehälle f. en student vid studieresa dit 376; svensk tillfångatagen där 402; kunskapare sk. utsändas dit 403.
Tårsåker, se **Torsåker.**
Täby, s:n i Danderyds skplg, Uppl. 149.
Tälie, se **Södertelje.** Jfr äfven **Telje.**
Töfsala (Töffvesall), s:n i Norrfinland 118.
Tönstha, se **Tensta.**
Törne, Mats, knekthöfvidsman, br. t. 100, 180, 220, 283.
Törnevalla, s:n i Åkerbo h:d, Ög. 172, 275; prosten där, se hr **Peder.**
Törslunda, se **Torslunda.**

U.

Uggla, se **Arvid Claesson.**
Uhrne, se **Urne.**
Ule (-å) träsk, sjö i Finl. 128; ang. odlingsmöjligh. i trakten af 167.
Ulf Henriksson (-drichzonn) sk. tillh. slottslofven på Vadstena slott 197.
Ulf (-ff) Pedersson (Pä-), borgare i Vadstena 33, 255, 277; ö. br. f. hm 361.
Ulf Skrifvare (Schr-), borgare i Elfsborg 161; qvittobr. f. hm 169.
Ulf, se **Erik Johansson.**
Ulfsby, stad, kungsgd och s:n i Finl. 381; fogden där, se **Kleven, Mats von.**
Ulfstand, se **Trued Gregersson.**

Ulfsund (-zsunda), gd i Helgesta s:n, Villåttinge h:d, Södermanl. 240.
Ulleråker, h:d i Uppl., fogde där tillsatt 105.
Ultzer, Lennart, slipare 309.
Uplande, Västre, se **Vesterplana.**
Uppland (Upl-) 33, 299, 365, 434, 435; undsättning m. spanmål därifr. t. Smål. 116; samling af krigsfolk därifr. 298.
Uppror af bönder [i Kumogårds län] 280; **-smän,** uppsikt med 330.
Uppsala (Upsale), stad och kungsgd 31, 36, 39, 42, 78, 87, 220, 221, 228, 268, 274—276, 279, 281, 284, 312; dat.-ort 2—4, 28—32; ang. jordupplåtelse där 158; pest under marknaden där 234; dagsverken dit fr. Näs s:n 282; br. t. borgarne där 283; underfogde »opå bergit» där 284; uppsikt med därvarande danskar 296; förhandl. m. allmogen rör. hjälpdagsverken t. slottsbyggn. där 311; **domkyrka,** ang. dens. frånhända gods 32, 98; **kungsgård,** fisk och salt dit 265; fogden där, se **Jöns Månsson; stift** 234, 277; ang. krigsfolkets aflöning där 186; br. t. alla fogdar där 232, 344; [ärke-] biskopen där, se **Laurentius** [Petri].
Uppsala [Gamla?] 172; präst där, se hr **Lars,** förut i Nysätra.
Uppsala-Näs, se **Näs.**
Uppunda, se **Oppunda.**
Upslo, se **Oslo.**
Urne (Uhr-), **Kristoffer** (Christoffel), dansk adelsman, förbön f. hm 416 f.
Uskela, s:n i Egentl. Finl. 229, 275; prästen där, se **Sigfrid Martini.**
Utanmyra, gdsnamn [i Dalarne] 192.

V. [W.]

Vad, gdsnamn [i Oppunda h:d?] 101.
Vadsbo (Vasbo, Vassboo), h:d i Vg. 217, 254, 274, 289, 306, 420.
Vadstena (Vast-, -äna) 74, 91, 174, 251; borgare der omnämnda 33, 255, 343, 358, 361, 365; spanmål dit 106, 170, 171; ang. tillsynen där i Jochim Bulgrins frånvaro 126, 197, 223, 436, 437; ang. Kort van Flensborgs gods där 127, 181, 197; stadskyrkan där 159; ang. knektarnes löning där 181; borgläger där 263; dagsverken dit 270, 272; borgmäst. o. råd där 301 noten; ö. br. på en gd där 343; Munkträdgården där omnämnd *ib.*; förl.-br. på tomt och stenhus där 359; ö. br. på tomt där 365; murmästare vid slottsbyggn. där 366, 426; dat.-ort 300—307, 310—366; befallningsman där, se **Bulgrin, Joachim; kloster,** gd skänkt dit 158; gd, som hört dit 288, 360, 366; fogde öfver dess landbor, se **Jöran Olsson; prosteri** 86.
Vagnhärad (-redt), s:n i Hölebo h:d, Södermanl. 377.
Valbo (Vale-), s:n i Gestrikl., kyrkoherden där, se hr **Anders.**
Valentin, se **Lüttich, Valentin von.**
Valkama by i Öfre Sastamala [nu Karkku] s:n i Öfre Satakunda 429.
Valla, by i Flistads s:n, Gullbergs h:d, Ög. 152.
Valla, gdsnamn [i Vestmanl.?] 105.
Valle, h:d i Vg. 306, 420.
Vallerstad, gd och s:n i Bobergs h:d, Ög., skänkt af Måns Johansson [Natt och dags] faders moder [Ermegard Fickesdotter Bülow] t. Vadstena kloster 158 [jfr dock perg.-br. af $^{23}/_{1}$ 1502 (RA.), enl. hvilket samma gård

skänkts t. klostret af väpnaren Peter Ivarsson i Holm]; prosten där, se hr **Joen.**
Vallmästare, se **Lennart.**
Vallö, se **Valö.**
Valsta (-da), namn på fogden Hans Perssons gd, antagl. i Dalarne 237.
Valunda, gd i Åsarps s:n, Redvägs h:d, Vg. 288.
Valö (Vallö), s:n i Frösåkers h:d, Uppl. 196.
Vanth, Henrik, pass f. hm 174.
Vapensmed, se **Rörsmed.**
Varanger (Vårånger), ang. lapparne däromkr. 392 f.
Varggården, gd i Falu landsförs., Dalarne 84, 85; [dens.?] (Vargårdeby) 277.
Varnum (-em), s:n i Ölme h:d, Värml. 211.
Varuskrifvare, se **Jöns; Mårten.**
Vasa, se **Ebba** [Eriksdotter].
Vasbo (Vass-), se **Vadsbo.**
Vass, Håkan (Ho-), hans hustru, se **Elin.**
Vastäna, se **Vadstena.**
Vattholma (Vatholm, Vatuholmen), hytta i Lena s:n, Norunda h:d, Uppl. 39, 226.
Vaxholm (-men, Vaxöön) 362 noten; ang. besättning där 156; ang. sänkning af farleden där *ib.;* befästningar där 247.
Vedbo (Vid-), **Norra** och **Södra,** h:d i Smål., ang. krigsfolkets aflöning där 187.
Veden (Vänhäredt), h:d i Vg. 52.
Vederlaks (Väderlax), s:n i Södra Karelen 405.
Veffiede, se **Väflede.**
Vela (Vädela), by i Tillinge s:n, Åsunda h:d, Uppl. 278.
Vendel (-ll), s:n i Örbyhus h:d, Uppl., prosten där, se hr **Lars.**
Wenden, stad i Livland, dat.-ort för ett br. t. K. M:t 439 noten.
Venngarn (Väne-), gd i S:t Olofs s:n, Erlinghundra h:d, Uppl. 234, 377; dat.-ort 28.
Verme (Vä-, -es), **Håkan** (Hokon), fogde i Enköping och kringligg. h:d, »underfogde i Trögd», br. t. 37, 70 noten, 95, 174, 181, 182, 184, 272, 273, 278; br. t. hm omnämndt 272.
Vest (Vä-), **Jakob,** fogde på Väsby gd 14, 254, 272; br. t. 28, 37, 39, 86, 92 (2 st.), 93, 97, 101, 102, 173, 181, 183, 207, 221, 232, 272, 284.
Vestbo (Väsbo), h:d i Smål. 216, 217, 435; ang. kon:s arfgods där 157, 188; ö. br. t. allmogen där 159; br. t. knektarne där 364; ang. krigsfolkets aflöning där 187, 364; utskylderna där bortförlänta 357; fogden där, se **Anders Persson** [Lilliehöök].
Vesterbotten (Västrebottnen), ang. krigsfolkets aflöning där 187; fogden där, se **Jöns Håkansson.**
Vesterby, gd i Tumbo s:n, Vesterrekarne h:d, Södermanl. 221.
Vesterby (Vä-) i Ög., dat.-ort 377—378.
Vesterby [nu Vesterbyholm] i S:t Johannis s:n, Lösings h:d, Ög., Måns Svensson [Sommes] gd 235.
Vesterdalarne, fogden där, se **Hans Persson.**
Vestergötland (-göthelandt) 31, 50, 121, 234, 247, 249, 254, 288, 310, 321, 365, 373, 376; ang. mönstring där, 83, 150, 187; ståthållare där, se **Gustaf**

Olsson [Stenbock]; konungens fodermarsk där, se **Olof Eriksson**; landbofogden där, se **Arvid Skrifvare.**

Vesterhafvet (Västrehaffvet), dit sträcka sig såväl Sveriges som Norges och Rysslands gränser 393.

Vesterlöfsta (Lösta), s:n i Simtuna h:d, Vestmanl., prosten där, se **hr Peder.**

Vesterplana (Västre Uplande), s:n i Kinne h:d, Vg. 355.

Vestersjön [= Nordsjön och i allmänhet farvattnen utmed Europas vestkust] 155.

Vestervik (-ck, Vä-), br. t. borgmäst. o. råd där 106; hammare därinvid 174, 220; borgare där förordnad att sälja spanmål 185; »ordinantia» sänd dit *ib.*; ang. dit förskickad spanmål 212; borgare därifr. trotsat K. M:ts förbud mot sjöfart på Lybeck 320.

Vesterås (-års, Vestras), stad och slott, tomt där bortförl. 43, 87, 88, 90; Sal. andars prebende där 85; ö. br. t. befallningsmän, borgmäst. och råd där 101, 203; silfver dit [fr. Salberget] 106; borgare där omnämnda 141, 223, 279, 319; strömming m. m. dit 182, 184; kalk dit 278; mönstring där 291; penningar nedsatta där 408; dat.-ort 12—27, 35—233, 423—428; omnämndt 177, 264, 276, 281, 287, 316, 319; fatburshustrun där, se **Ingrid Larsdotter; domkyrka,** vederlag för landbönder, som lydt under dens. 39; S:t Annæ prebende där 43; kyrksilfver därifr. bortsåldt 53; gd, som förut tillhört dens. 54; Vårfru prebenda där 87; **hospital,** ö. br. f. de fattige där 54; **län** 401; **slott,** befallningsmannen där, se **Severin Jute; stift** 21, 206; ang. krigsfolkets aflöning där 187, 266; br. t. alla fogdar där 232.

Vesterås recess och ordinantia åberopade 43, 244, 288, 290.

Vestgöte, se **Anders; Jöns; Sven.**

Vestra, h:d i Smål. (Vesterhäredt), olydnad bl. allmogen där 104, 425; ö. br. t. allmogen där 135; klagomål där öfver Sten Eriksson [Leijonhufvuds] tjenare 183; dens:s fogde där, se **Olof Skräddare;** jfr **Kilbo fjerding.**

Vestra Rekarne (Vesterräkerne), h:d i Södermanl., [orätt i st. f. Åkerbo h:d, Vestmanl.] 240.

Vestra Silfberget, ang. bergsbruket där 397.

Vestra (Västre) **Uplande,** se **Vesterplana.**

Vetle, se **Vätle.**

Vettinge, obest. ortnamn 274.

Vexiö skolstuga 435.

Vexö i Kangasala s:n, Finl., Jöns Vestgötes gd 93.

Vibbo, se **Vidbo.**

Viborg (Vij-), stad, slott och s:n i Finl. 83, 129, 166, 190, 370, 405, 406, 414; ang. krigsfolkets löning där 325 f.; slottsskrifvaren där 326; handeln på Ryssl. sk. dragas dit 411 f.; t. f. befallningsman där, se **Knut Skrifvare;** befallningsman där, se **Måns Nilsson** [Stjernkors]; **-s län** 403; ang. användningen af där utgjorda dagsverken 410; br. t. allmogen i skärgården där 411.

Viby, gdsnamn 32.

Vidbo (Vibbo), s:n i Seminghundra h:d, Uppl. 28.

Vidbo härad, se **Vedbo.**

Vierssund, antagl. **Virserum,** se detta ord.

Vifolka (Vij-), h:d i Ög. 235; spanmål därifr. t. Vadstena 170; fogden där, se **Lasse Svensson.**

Vij, Nils Hogenskilds gd 430.
Vika (Vij-), s:n i Dalarne, ö. br. t. allmogen där 122.
Vikbolandet (»emellen vijke»), fogden där, se **Erik Jakobsson; Erik Svensson.**
Viks (Vijkz) rättaredöme [inom Fogdö s:n i Södermanland] 183.
Vildskytt (Vilskytte), se **Bengt Månsson.**
Villåttinge, h:d i Södermanl. 240, 241.
Vimmerby (Vimber-), stad och s:n i Sevede h:d, Smål. 172; prosten där, se hr **Måns.**
Vin (skenckevijn, kockevijn) 85; t. K. M:ts behof 175; **-tappare**, se **Kristoffer; -ättika** (-cke) 85.
Vindestada, se **Vinnerstad.**
Vingåker [obest. om Vestra el. Östra], kanikdelen af tionden där bortförl. 105.
Vinnerstad (Vindestada), s:n i Aska h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Joen.**
Vinstorp [n. m. Vinsarp] i Dalums s:n, Redvägs h:d, Vg., fru Anna [Karlsdotters] gd 307, 382, 383.
Virmo (-å), s:n i Norrfinl. 118, 141.
Virserum (? Vierssund!), s:n i Aspelands h:d, Smål. 172; prosten där, se hr **Frans.**
Vislingeby, ortnamn 187.
Vist (Vij-), gdsnamn [i Vg.] 70, 71.
Viste, h:d i Vg. 216.
Vordhammar, se **Vålhammar.**
Vreta (-tta), kloster och s:n i Gullbergs h:d, Ög. 332, 333, 351; dat.-ort 371; fogden öfver klostrets landbor, se **Lasse Hallandsfare.**
Vyhialast by 429.
Vågen i Stockholm, ö. br. på dens. 154.
Vålhammar (Vord-), gd i Kungshusby s:n, Trögds h:d, Uppl. 179.
Vårfruberga 11.
Vårfru prebenda i Vesterås 87.
Vårånger, se **Varanger.**
Våtsta (-tista), by i Stora Mellösa s:n, Askers h:d, Närike 102.
Vädela, se **Vela.**
Väderlax, se **Vederlaks.**
Väderstad (-da), s:n i Göstrings h:d, Ög. 172; prosten där, se hr **Joachim.**
Väflede (Veff-) rättaredöme [i Södermanl.] 183.
Vältersta, rättarelag [i Vansö s:n, Södermanl.?] 407.
Vänegarn, se **Venngarn.**
Vänhäredt, se **Veden.**
Värmdö (-öö), s:n och skplg i Uppl. 361.
Värmland (Vermelandt) 211, 278, 299; ang. krigsfolkets aflöning där 187; fogde där, se **Severin Småsven.**
Värmlandsberg (Verme-), ang. skattens utgörande där 11; arbetsfolk därifr. t. Lindesberg 40; silfver därifr. 60.
Värnanäs, gd i Halltorps s:n, S. Möre h:d, Smål., nära Kalmarsund, öar därutanför 243.
Värsta, gd i Spånga s:n, Sollentuna h:d, Uppl. 149.
Väsbo, se **Vestbo.**

Väsby (Ves-), gd i Irsta s:n, Siende h:d, Vestmanl. 423.
Väsby, by i Sevalla s:n, Ytter-Tjurbo h:d, Vestmanl. 229.
Väsby (Ves-), kungsgd invid Sala 186; dat.-ort 5—11, 32—34, 423, 428—429; två rotar ogifta karlar dit 34; fatbursqvinna där omnämnd 35; varor dit 254; fogde där, se **Vest, Jakob**; underfogde där, se **Giurd Persson.**
Väster- och **Västra**, se **Ve-.**
Vätle (Ve-), h:d i Vg. 307, 369.
Vättern (Väter) 90, 176, 188.

Y.

Ydre, h:d i Ög., ang. kon:s arf- o. egna gods där 15; fogde öfver d:o tillsatt 35; ang. krigsfolkets aflöning där 187.
Ymme hed [?] mellan Närike och Värml. 211.
Ynsegull (insse-) 87.
Ytrelle, gdsnamn [i Tuhundra h:d] 85.
Ytter-Järna (Yttre Gherne), s:n i Öknebo h:d, Södermanl. 34.
Ytterselö, se **Selö.**
Yttersta, gd i Barfva s:n, Öster-Rekarne h:d, Södermanl. 40.

Å.

Åbo (-oo, Abå) 163; borgare där 256, 369; jord under prästbordet där 256; **slott** 190; **domkapitel** (cappittelledt udi Åboo), br. t. 280; **-län** 83, 337.
Åby [i Ödeshögs s:n?], Lysings h:d, Ög. 268.
Ådö, se **Adö.**
Åke Bengtsson [Färla], br. t. 344.
Åke Claesson (Clas-) [Tott], afl. 362.
Åker, h:d i Södermanl., fogden där, se **Per Persson.**
Åkerbo, h:d i Vestmanl. 39, 263, 289; tionde där anslagen till Arboga hospital 279, 280; fogden där, se **Nils Tulesson.**
Åkerbo, h:d i Ög. 88; fogden där, se **Jöran Arvidsson.**
Åland, ang. ett där byggdt fartyg 155; ang. en häradsrätt där 265; ang. allmogens besvär där mot Torsten Henriksson *ib.*; kalkskutor därifr. 278; tegelslagare dit 281; fogden där, se **Torsten Henriksson.**
Ålbåssås (?), gdsnamn i Hernö s:n, Ångermanland 223.
Ålefläsk = **Ållonfläsk.**
Ålflske 244.
Ålunda, se **Olunda.**
Ångermanland 178; ärjemark däremellan och Norge 63; lagmansräntan därifr. bortförl. *ib.*: ang. krigsfolkets aflöning där 187; fogden där, se **Fordell, Hans**; f. d. lagmannen där, se **Erik Joensson.**
Årdala, s:n i Villåttinge h:d, Södermanl. 56, 381; f. d. kyrkoprästen där, se hr **Lars.**
Ås (Åass), h:d i Vg. 52.
Åsarp (Åstorpa), s:n i Redvägs h:d, Vg. 288.
Åsby, by i Malma s:n, Åkerbo h:d, Vestmanl. 278.

Åsheda (Åse-), s:n i Uppvidinge h:d, Smål. 230.
Åstorpa, se **Åsarp.**
Åsunda, gd i Nors [nu Segerstads s:n], Grums h:d, Värml. 191.
Åsunda (Åå-), h:d i Uppl. 272; ang. arbetsfolk därifr. t. hyttorna 174.
Åtvidaberg (Åthvisberg, Ottvedzbärg) i Åtvids s:n, Bankekinds h:d, Ög., kopparsträcken där skola undersökas 194; vindbyggare dit 251; hjälpdagsverken dit 379.

Ä.

Äijneby, ortnamn [i Finl.] 32.
Äkerö, se **Ekerö.**
Äktenskap mellan släktingar 278, 279.
Älina, se **Elin.**
Ängsholmen (Engies-) i Helgesta s:n, Villåttinge h:d, Södermanl. 240.
Äppleö (-öö), ortnamn [i Finl.] 276.
Ärila (Ärla), s:n i Österrekarne h:d, Södermanl. 58.
Ärjemark (erie-) mellan Ångermanl. och Norge 63; mellan Hollola h:d och Österbotten 127, 142, 167; i Nyslotts län 260, 370; i Kumogårds län 280.
Ärnäs, gd i Kärnbo s:n, Selebo h:d, Södermanl. 52.

Ö.

Öckna, se **Ökna.**
Ödbue, se **Edeby.**
Ödzmo, se **Ösmo.**
Öfreby [?], gd anslagen t. prästbordet i [Stora] Malms s:n 180.
Öfre Sastamala [nu Karkku] s:n i Öfre Satakunda 429.
Öfver-Järna (Öffre Gherne, Körne [?]), s:n i Öknebo h:d, Södermanl. 34, 38.
Öfverselö, se **Selö.**
Öfverskärare, se **Henrik.**
Ökna (Öck-) i Floda s:n, Oppunda h:d, Södermanl., Knut Knutsson [Lillies] gd 266.
Öland 288; spanmålsbrist där 115, 116; ang. krigsfolkets aflöning där 187; gårdar där ifrågasatta att tillbytas K. M:t 238, 250; torskfiske där 262; fogden där, se **Sigfrid Jönsson.**
Ölme h:d i Värml. 211.
Ölslanda, gd i Lerums s:n, Vätle h:d, Vg. 307.
Önsta (Önista), två kronogdr i S:t Ilians s:n, Norrbo h:d, Vestmanl., anslagna t. hospitalet i Vesterås 54.
Örby, gd [i Vendels s:n, Örbyhus h:d, Uppl.?] 174, 234.
Örebro 108, 182, 283; falska mynt upptäckta på marknaden där 97; en djekne ur skolan där sk. tagas till biträde i bergslagen 101; tomt där bortförl. 234; dat.-ort 293—296.
Öreby i Frökin (?) s:n, Värml. 278.
Ören, se **Kungsör.**
Öresund, spanmål dit till försäljning 262.
Örnefot, se **Olof Persson.**

Örsta (-restada), gd i Markims s:n, Seminghundra h:d, Uppl. 73.
Ösbo, se **Östbo.**
Ösby, gdsnamn 6.
Ösgöthe, se **Östgöte.**
Ösmo (Ödz-), s:n i Sotholms h:d, Södermanl. 217.
Östbo (Ösbo, Össboo), h:d i Smål. 435; ang. kon:s arfgods där 157, 188; ö. br. t. allmogen där 159.
Österbotten 370; ang. häfdande af odlingsbar mark där på gränsen mot Hollola h:d 127, 142, 167; åtgärder mot ryssarnes kringströfvande där 128; invånare där misshandlade af Tavaster 167; fogden där, se **Bagge, Joen.**
Österby, [gd i Films s:n, Olands h:d, Uppl.?] 39.
Östergötland 44, 53, 149, 209, 307, 308, 356, 358, 371, 431, 434; fogde öfver kon:s arf- o. egna gods där tillsatt 15, 35; register öfver knektarne där 38; ang. knektarnes aflöning där 44, 186; ang. K. M:ts arf- och egna gods där 45; oäkta silfverkedjor utprånglade där 126; spanmål därifr. t. Jönköping 144; förbud för borgarne där att segla t. Lybeck 230; ang. allmogens där hjälpdagsverken t. Vadstena 251; knekthöfvidsmän där, se **Anders Smålänning; Erik Matsson.**
Österhvarf (Östrehvarff), gd i Hvarfs s:n, Aska h:d, Ög. 71.
Östgöte (Ösgöthe)), se **Anders; Karl; Nils.**
Östra Fernebo (Fä-), s:n i Gestrikl. 5.
[**Östra**] **Ryd,** s:n i Danderyds skplg, Uppl. 270.

6000254691
Göteborgs universitetsbibliotek